

VEL'KÝ SPOR VEKOV

ELLEN GOULD WHITE

VEL'KÝ SPOR VEKOV

NEUPRAVENÉ A ÚPLNÉ VYDANIE R. 2012

NÁZOV ANGLICKÉHO ORIGINÁLU
>>THE GREAT CONTROVERSY<<
PRVÉ VYDANIE 1888

VYDAVATEĽSTVO
© 2012 GIHON PUBLISHING
71503 BACKNANG
POSTFACH 1309
LITERATUR@GIHON.DE

PRINTED IN GERMANY

ISBN: 978-3-939979-27-2

OBSAH

Úvod	5
1. Zničenie Jeruzalema	8
2. Prenasledovanie v prvých storočiach	19
3. Doba duchovného temna	25
4. Valdenský	31
5. Ján Viklef	40
6. Hus a Hieroným	49
7. Lutherov rozchod s Rímom	62
8. Luther pred snemom	75
9. Švajčiarsky reformátor	89
10. Postup reformácie v Nemecku	96
11. Protest kniežat	102
12. Francúzska reformácia	110
13. Holandsko a Škandinávia	124
14. Anglickí reformátori	128
15. Biblia a francúzska revolúcia	138
16. Otcovia Pútnici	150
17. Hlásatelia nového rána	156
18. Americký reformátor	165
19. Svetlo preniká tmou	179
20. Veľké náboženské prebudenie	185
21. Odmietnuté varovanie	195
22. Naplnenie prorociev	203
23. Čo je to svätyňa?	212
24. Svätyňa svätých	220
25. Nezmeniteľnosť Božieho zákona	225
26. Dielo obnovy	235
27. Moderné prebudenecké hnutia	240
28. Tvárou v tvár súdu	249
29. Pôvod zla	256
30. Satan - najväčší nepriateľ človeka	263
31. Kto sú padlí anjeli?	266
32. Satanove nástrahy	270
33. Prvý veľký podvod	277
34. Môžeme komunikovať s mŕtvymi?	287
35. Ohrozená sloboda svedomia	293
36. Nastávajúci boj	303
37. Naša jediná ochrana	309
38. Posledné varovanie	314
39. Doba súženia	319
40. Vyslobodenie Božieho ľudu	330
41. Zničenie zeme	339
42. Koniec veľkého sporu	344
Dodatky	353

Úvod

Ludia, ktorí tvrdia, že ich vedie Duch Svätý a preto sa už nepotrebnú riadiť Božím slovom, spôsobujú svojimi bludmi pôsobeniu Ducha Svätého veľkú škodu. Nechávajú sa viesť pocitmi, ktoré považujú za vnútorný Boží hlas. Ale duch, ktorý ich ovláda, nie je Boží Duch. Zanedbávanie Písma a podliehanie vlastným pocitom ich môže priviesť do zmätku, sebaklamu a záhuby. Slúži iba na prehlbovanie zámerov satana. Pôsobenie Ducha Svätého je v Kristovej cirkvi životne dôležité. Satan sa preto snaží opovrhovať prácou Ducha pomocou chýb extrémistov a rôznych fanatikov. Chce docieľiť, aby si ľudia nevšimli, prehliadali a nebrali vážne zdroj sily, ktorý nám pripravil náš Pán.

Duch Svätý má realizovať svoje dielo podľa Božieho slova po celý čas zvestovania evanjelia. V čase vzniku Písma – Starého i Nového zákona, neprestával Duch Svätý oznamovať pravdu rôznym jednotlivcom i mimo zjavenia, ktoré sa nachádza v Písme. Biblia hovorí o tom, že ľudia prostredníctvom Ducha Svätého dostali rôzne varovania, pokarhania, rady a ponaučenia i v prípadoch, ktoré nesúviseli s Písmom. Zmieňuje sa aj o rôznych obdobiach, v ktorých pôsobili proroci, no ich výroky nikto nezaznamenal. Podobne to bolo aj neskôr, keď bol biblický kánon ukončený. Duch Svätý pokračoval vo svojom diele, osvecoval, napomínal a povzbudzoval Božie deti.

Pán Ježiš slúbil svojim učeníkom: „*Ale Tešiteľ, Svätý Duch, ktorého pošle Otec v mojom mene, ten vás naučí všetkému a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal.*“ „*Ale keď príde on, ten Duch pravdy, uvedie vás do každej pravdy,... aj budúce veci vám bude zvestovať.*“ (Ján 14,26; 16,13) Písmo jednoducho učí, že tento sľub neplatil len v dobe apoštolov. Platí pre Kristovu cirkev po celý čas. Spasiteľ uisťuje svojich nasledovníkov: „*A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skonania sveta.*“ (Mat 28,20) Pavol vyhlásil, že dary a prejavy Ducha boli cirkvi udelené „*na zdokonaľovanie svätých ku dielu služby, na budovanie tela Kristovho, až by sme všetci dospeli v jednotu viery a plného poznania Syna Božieho, v dokonalého muža, k miere dospelosti plnosti Kristovej.*“ (Ef 4,12.13)

Za veriacich v Efeze sa apoštol modlil takto: „*Aby Boh nášho Pána Ježiša Krista, Otec slávy, ráčil vám dať ducha múdrosti a zjavenia pravým poznáním jeho, osvietené oči vašej mysle, aby ste vedeli, čo a aká je to nádej jeho povolania... a čo tá nesmierna veľkosť jeho moci, vzhľadom na nás veriacich podľa pôsobenia sily jeho vlády.*“ (Ef 1,17-19) Požehnanie, o ktoré apoštol Pavol prosil pre Efezský zbor, je služba Ducha Božieho, ktorý osvecuje rozum a otvára myseľ hlbkam Božieho svätého slova.

Po úžasnom prejave Ducha Svätého počas Turíc vyzval Peter svojich poslucháčov, aby sa kajali a dali pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie ich hriechov. A potom povedal: „*Dostanete dar Svätého Ducha. Lebo vám patrí to zaslúbenie a vašim deťom a všetkým na široko-daleko, ktorých a kolkýchkoľvek si povolá Pán, náš Boh.*“ (Sk 2,38.39)

V bezprostrednom spojení scenérií veľkého Božieho dňa Pán slúbil prostredníctvom proroka Joela zvláštne pôsobenie svojho Ducha. (Joel 2,28) Toto proroctvo sa čiastočne splnilo zoslaním Ducha na Turíce; dokonale sa však naplní v prejave Božej milosti, ktorá bude sprevádzať záverečné dielo evanjelia.

Keď sa priblíži koniec, veľký spor medzi dobrom a zlom bude naberať na sile. Satanov hnev voči Kristovej cirkvi sa prejavoval vo všetkých dobách. Boh ale štedro udeľoval

svojmu ľudu milosť a svojho Ducha, aby ho posilnil, aby obstál v boji proti mocnostiam zla. Keď mali apoštolovia Ježiša Krista šíriť evanjelium po celom svete a zaznamenať ho pre všetky budúce pokolenia, dostali zvláštne osvietenie Duchom Svätým. Čím viac sa cirkev blíži k svojmu konečnému vyslobodeniu, tým silnejšie bude satan pracovať. Zostúpi „majúc veľký hnev, lebo vie, že má krátky čas“. (Zj 12,12) Bude pôsobiť „so všetkou mocou a so znameniami a s ľživými zázrakmi“. (2 Tes 2,9) V priebehu šesťtisíc rokov sa majstrovský rozum satana, kedysi najvýznamnejšieho z Božích anjelov, naplno venoval dielu podvodu a skazy. Celý svoj um a dôvtip, ktorý satan získal počas dôb trvajúceho zápasu, všetku krutosť, ktorú si vypestoval, použije v konečnom boji proti Božiemu ľudu. V takej nebezpečnej dobe majú Kristovi nasledovníci pripravovať svet na druhý príchod Pána Ježiša; ľud sa má pripraviť, aby stál pred Kristom pri jeho príchode „nepoškvrnený a bezvadný“. (2 Pet 3,14) V tom čase bude cirkev potrebovať zvláštny dar Božej milosti a moci, práve tak ako za čias apoštolov.

Pod vplyvom Ducha Svätého sa mi otvárali scény dlhotrvajúceho zápasu medzi dobrom a zlom. Niekedy mi Pán dovolil sledovať, ako v rôznych dobách prebiehal veľký spor medzi Kristom, Princom života, pôvodcom nášho spasenia a satanom, vládcom zla, pôvodcom hriechu, prvým priestupníkom svätého Božieho zákona. Satanovo nepriateľstvo voči Kristovi sa prejavuje nepriateľstvom voči nasledovníkom Krista. V celých dejinách môžeme sledovať stále rovnaký odboj voči zásadám Božieho zákona, rovnakú taktiku podvodu, keď sa lož považuje za pravdu a vďaka nemu Boží zákon nahradili ľudské nariadenia. Ľudia sú zvädzaní k uctievaniu stvorenia namiesto Stvoriteľa. Satan sa stále vytrvale snažil skresľovať predstavu o Božom charaktere a tak chcel spôsobiť, aby si ľudia udržiavali falošnú predstavu o Stvoriteľovi a hľadeli na neho skôr so strachom a nenávisťou než s láskou. Snažil sa odstrániť Boží zákon a spôsobiť, aby sa ľudia cítili oslobodení od záväzného plnenia jeho požiadaviek. Prenasledoval tých, ktorí sa odvážili postaviť proti jeho podvodu. Rovnaké satanovo úsilie môžeme sledovať v dejinách patriarchov, prorokov a apoštolov, mučeníkov i reformátorov.

V poslednom veľkom zápase satan použije rovnakú taktiku, prejaví rovnakého ducha a bude sa snažiť dosiahnuť rovnaký cieľ, ako vo všetkých predchádzajúcich dobách. Bude sa opakovať to, čo tu už bolo, len s jediným rozdielom, že nastávajúci zápas sa bude vyznačovať intenzitou, akú svet dosiaľ nezažil. Satanove podvody budú rafinovanejšie a jeho útoky rozhodnejšie. Keby to bolo možné, zvierol by i vyvolených. (Mar 13,22)

Keď mi Boží Duch predstavil veľké pravdy svojho slova a ukázal mi minulé i budúce výjavy, vyzval ma, aby som ostatným ľuďom oznámila, čo mi zjavil. Mala som vykresliť históriu sporu v minulosti a predstaviť ju ako zoslanie svetla na rýchlo sa blížiaci zápas budúcnosti. Z tohto dôvodu som sa snažila vybrať z cirkevných dejín také udalosti, na ktorých je možné sledovať odhaľovanie veľkých spásnych právd, ktoré boli dané svetu v rôznych obdobiach, no vyvolávali satanov hnev i nepriateľstvo cirkvi, ktorá miluje svet. Tieto pravdy podporovali svedectvá tých, ktorí „nemilovali svojej duše až do smrti“. (Zj 12,11)

V týchto záznamoch môžeme sledovať predobraz zápasu, ktorý je pred nami. Ak ho budeme sledovať vo svetle Božieho slova a ak budeme osvietení Božím Duchom, budeme schopní odhaliť plány satana a nebezpečenstvo, ktoré musia prekonať tí, čo chcú byť nájdení pred Pánom pri jeho príchode „bez viny“.

Veľké udalosti, ktoré v dejinách znamenali pokrok reformácie, patria minulosti. Protestantský svet ich dobre pozná a všeobecne uznáva. Sú to fakty, ktoré nemôže nikto

poprieť. Vykreslujem ich stručne v súlade so zámerom knihy. Stručnosť, ktorá musela byť dodržaná, ma viedla k tomu, že fakty zaberajú len toľko priestoru, aby sa z nich dali vyvodiť závery, ktoré uvádzam. V knihe miestami citujem výroky historikov, ktorým sa podarilo zoradiť udalosti tak, aby poskytl stručný, no súhrnný pohľad na problematiku alebo dokázali zhrnúť podrobnosti vhodným spôsobom.

V ďalších prípadoch nie sú autori presne uvedení, keďže citácie nie sú uvedené s cieľom citovania spisovateľa ako autority, ale kvôli ich výstižnosti. Pri opisovaní zážitkov a názorov tých, ktorí pokračujú v diele reformy v súčasnosti, uvádzam ich publikované diela podobným spôsobom.

Cieľom tejto knihy nie je podať nové historické poznatky o zápasoch minulých vekov, ale skôr poukázať na fakty a zásady, ktoré sa týkajú budúcich udalostí. Ak sa na ne pozeráme ako na časť konfliktu medzi silami svetla a temnoty, dostávajú všetky tieto záznamy minulosti nový význam; ich prostredníctvom je osvetlená budúcnosť a cesta tých, ktorí budú podobne ako reformátori minulosti vyzvaní i za cenu straty pozemského vlastníctva svedčiť „*v súžení i v kráľovstve i v trpezlivosti Ježiša Krista*“. (Zj 1,9)

Zámerom tejto knihy je odhaliť scény veľkého sporu medzi pravdou a bludom, prezradiť nástrahy satana a poukázať na spôsoby, ako im úspešne odolať; predstaviť uspokojivé riešenie problému zla tým, že osvetľuje pôvod a konečné následky hriechu, aby sa plne prejavila Božia spravodlivosť a milosť v ktoromkoľvek jeho zaobchádzaní so stvorením a ukázal svätú, nemennú podstatu Božieho zákona. Mojou najvrúcnejšou modlitbou je, aby pod vplyvom tejto knihy boli duše ľudí vyslobodené z moci temna a stali sa „*účastní na dedičstve svätých vo svete*“ (Kol 1,12), na chválu toho, ktorý nás miloval a obetoval sa za nás.

E. G. Whiteová

1 | Zničenie Jeruzalema

„Ó, keby si aj ty bolo poznalo, a to aspoň v tento tvoj deň, čo je k tvojmu pokoju! GC 17 Ale teraz je to skryté pred tvojimi očami! Lebo prídu na teba dni, že tvoji nepriatelia nahádžu okolo teba val a obklúčia ťa a zovrú ťa zo všetkých strán a zrovnejú ťa so zemou i tvoje deti v tebe a nenechajú v tebe kameňa na kameni, pretože si nepoznalo času svojho navštívenia.“ (Luk 19,42-44)

Pán Ježiš sa díval z vrcholu Olivovej hory na Jeruzalem. Rozprestierala sa pred ním krásna, na pohľad pokojná krajina. Bol práve sviatok Pesach (Veľká noc) a zo všetkých krajov sa sem zhromažďovali potomkovia Jáкова, aby oslávili veľký národný sviatok. Uprostred záhrad, viníc a zelených strání posiatych stanmi pútnikov, sa dvíhali terasovité pahorky, obdivuhodné paláce a mohutné opevnenia hlavného mesta Izraela. Zdalo sa, akoby Sionská dcéra hovorila vo svojej pýche: „*Sedím ako kráľovná a nepoznám zármutok.*“ Bola krásna a domnievala sa, že je v bezpečí a že sa teší priazni nebies ako kedysi pred stáročiami, keď spieval kráľovský pevec: „*Krásnou výšinou, radosťou celej zeme je vrch Sion,... mesto veľkého Kráľa.*“ (Ž 48,3) Pohľad na budovy chrámu bol nádherný. Lúče zapadajúceho slnka ožarovali jeho bieloskvúce mramorové múry, ktoré sa odrážali od zlatej brány, veže a cimburia. Chrám, pýcha židovského národa, tu stál ako „dokonalosť krásy“. GC 18 Ktoré dieťa Izraela by sa na to mohlo dívať bez toho, aby ho nenaplnilo rozochvenie radosti a obdivu? Pán Ježiš však premýšľal nad niečím úplne iným. „*A keď sa priblížil a uvidel mesto, zaplakal nad ním.*“ (Luk 19,41) Uprostred všeobecného jasotu pri triumfálnom vjazde, keď ľudia mávali palmovými ratolestami a z kopcov znela ozvena radostného „*hosana*“, keď ho tisíce hlasov prevolávali za kráľa, premohol Vykupiteľa sveta náhly nepochopiteľný zármutok. On, Boží Syn, Zaslúbený Izraelovi, ktorý svojou mocou zvíťazil nad smrťou a povolal jej zajatcov z hrobu, bol teraz v slzách. V jeho tvári nebol výraz obyčajného zármutku, ale veľkej, neprekonateľne smrteľnej úzkosti.

Neplakal nad sebou, hoci dobre vedel, kam povedú jeho kroky. Pred ním ležala Getsemanská záhrada, miesto jeho nastávajúceho utrpenia. Na dohľad bola tiež Ovcia brána, ktorou po stáročia vodievali zvieratá k obetiam a ktorá sa mala otvoriť i pre neho, keď bude „*vedený ako baránok na zabitie*“. (Iz 53,7) Neďaleko odtiaľ bola Golgota, dejisko ukrižovania. Na cestu, po ktorej bude čoskoro kráčať, padne hrôza veľkej temnoty, keď položí svoju dušu ako obeť za hriech. Neboli to však myšlienky na dané udalosti, ktoré ho zarmucovali v tejto hodine radosti. Jeho nesebecké srdce nezovrela úzkosť predtuchy vlastného nadľudského utrpenia. Kristus plakal nad tisíckami odsúdených v Jeruzaleme, plakal nad slepotou a vzdorovitosťou ľudí, ktorých prišiel požeňať a zachrániť.

Pred Ježišovým zrakom sa premietlo vyše tisícročné obdobie, v ktorom Boh preukazoval vyvolenému ľudu mimoriadnu priazeň a zvláštnu starostlivosť. Stála tu hora Mória, na ktorej sa nechal Izák, „*syn zaslúbenia*“, bez odporu pripútať ako obeť k oltáru – symbol obeť Božieho Syna. Tu bola Abrahámovi, „*otcovi veriacich*“, potvrdená zmluva požeňania, slávne mesiášske zaslúbenie. (1 Moj 22,9.16-18) Na tomto mieste obetné plamene stúpajúce k nebu z humna Ornana Jebuzejského odvrátili meč anjela zhubcu (1 Par 21) GC 19 – boli vhodným symbolom obeť Spasiteľa a jeho

príhovorných prosieb za hriešnikov. Jeruzalem bol poctený Bohom viac než celá zem. „*Lebo Hospodin si vyvolil Sion, oň si žiada za svoj príbytok.*“ (Ž 132,13) Tu po celé veky svätí proroci prednášali svoje varovné posolstvá. Tu kňazi mávali svojimi kadidelnicami a vôňa kadidla spolu s modlitbami veriacich stúpala k Bohu. Tu bola denne obetovaná krv baránkov, ktorá poukazovala na budúceho Božieho Baránka. Tu Hospodin zjavil svoju prítomnosť v oblaku slávy nad zľutovnicou. Odtiaľ vychádzal onen tajomný rebrík spájajúci zem s nebom. (1 Moj 28,12; Ján 1,52) To je ten rebrík, po ktorom zostupujú a vystupujú Boží anjeli a ktorý otvára svetu cestu do najsvätejších miest. Keby bol Izrael ako národ zostal Bohu verný, zostal by Jeruzalem, Božie vyvolené mesto, zachovaný navždy. Dejiny tohto obľúbeného národa boli však dejinami odpadlícva a vzbury. Pohrdli Božou milosťou, zneužili svoje výsady a premárnili svoje príležitosti.

Napriek tomu, že Izraeliti „*posmievali sa poslom Božím a opovrhovali jeho slovami a mali jeho prorokov za bludárov*“ (2 Par 36,16), Boh sa im stále zjavoval ako „*Hospodin silný, Boh lútostivý a milosrdný, dlho zhovievajúci a veľký čo do milosti a pravdy*“. (2 Moj 34,6) Božie milosrdenstvo ich sprevádzalo aj napriek tomu, že ho stále odmietali. S láskou, ktorá prevyšuje súcitnú lásku otca k synovi, im Boh posielal svojich služobníkov „*lebo mu bolo ľúto jeho ľudu a jeho príbytku*“. (2 Par 36,15) Keď výzvy, prosby a napomenutia sklamali, poslal im najväčší dar nebies – a v tomto jedinom dare im Boh dal vlastne celé nebo.

Sám Boží Syn prišiel, aby zachránil tvrdošijné mesto. Bol to Kristus, kto z Egypta vytrhol Izrael ako veľký vinný kmeň. (Ž 80,9) Vlastnou rukou vyháňal pred ním pohanov. Zasadil ho „*na úrodnom vrchu*“. GC 20 Starostlivo ho ohradil, vyslal svojich služobníkov, aby sa oň starali. Zvolal: „*Čo sa ešte malo urobiť mojej vinici, čo by som nebol v nej učinil?*“ (Iz 5,1.4) Keď potom očakával chutné hrozno, plodila plané trpký. Neprestával však dúfať, že sa plody urodia a preto prišiel osobne na svoju vinicu, aby zistil, či je možné ju zachrániť pred skazou. Okopal vinný kmeň, prerezal ho a ošetril. Bol neúnavný vo svojom úsilí zachrániť vinič, ktorý sám zasadil.

Počas troch rokov chodil Pán svetla a slávy medzi svojím ľudom. „*Ktorý prešiel zem dobre činiac a uzdravujúc všetkých, ktorí boli premožení od diabla a držaní v jeho moci*“, obväzoval ranených, ohlasoval zajatcom prepustenie, slepým návrat zraku. Vďaka jeho pôsobeniu chromí chodili a hluchí počuli, očisťoval malomocných, kriesil mŕtvych a chudobným zvestoval evanjelium. (Sk 10,38; Luk 4,18; Mat 11,5) Všetkým ľuďom bez rozdielu platila jeho milostivá výzva: „*Podte ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťažení, a ja vám dám odpočinutie.*“ (Mat 11,28)

I keď sa mu odplácali za dobro zlom a za jeho lásku nenávisťou (Ž 109,5), Pán Ježiš vytrvalo konal svoje poslanie milosti. Nikdy neodmietol tých, ktorí ho žiadali o milosť. Žil ako pútnik bez domova, jeho každodenným údelom bola chudoba a potupa. Slúžil potrebám ľudí, pomáhal im v ich biede a presviedčal ich, aby prijali dar života. Príliv zľutovania, odrážaný od zatvrdnutých ľudských srdc, sa k nim vracal ešte silnejším prúdom nevýslovnej, súcitnej lásky. Izrael sa však odvrátil od svojho najlepšieho Priateľa a Pomocníka. Ponukou jeho lásky pohrdol, jeho rady odmietol, jeho varovania zosmiešnil.

Čas nádeje a odpustenia rýchlo plynul. Kalich Božieho, tak dlho odkladaného hnevu sa takmer naplnil. Teraz sa temné mračno, tvorené po dlhé veky odpadlícva a vzbúr, takmer roztrhlo nad vinníkmi. GC 21 A ten, ktorý ich jediný mohol zachrániť pred trestom, ktorý im hrozil, bol znevažovaný, ohováraný, zavrhaný a mal byť onedlho

ukrižovaný. Keď bude Kristus visieť na golgotskom kríži, skončí obdobie, v ktorom sa Izrael ako národ tešil Božej priazni a požehnaniam. Strata jediného človeka je nešťastím, ktoré je oveľa väčšie než všetky zisky a poklady sveta. Keď si však Pán Ježiš prezeral Jeruzalem, videl pred sebou údel celého mesta i celého národa – toho mesta a národa, ktorý kedysi bol Božím vyvoleným, jeho vzácnym pokladom.

Proroci plakali nad odpadnutím Izraela a nad strašnými spustošeniami, ktoré postihli ľud za jeho hriechy. Jeremiáš si prial, aby jeho oči boli prameňom slz, aby mohol dňom i nocou oplakávať zabitú „*dcéru svojho ľudu*“, „*stádo Hospodinovo*“, ktoré bolo odvedené do zajatia. (Jer 9,1; 13,17) Aký zármutoč musel potom prežívať ten, ktorého prorocký zrak videl nie roky, ale celé veky dopredu! Videl anjela zhubcu s mečom pozdvihnutým proti mestu, ktoré bolo tak dlho miestom, v ktorom prebýval Hospodin. Z vrchu Olivovej hory, miesta, ktoré neskôr obsadil Titus a jeho vojsko, hľadel Kristus ponad údolie na sväté nádvorie so stĺporadím a zasleznými očami videl v strašnom výhľade hradby obkľúčené cudzími vojskami. Počul dupot armád postupujúcich do vojny. Počul hlasy matiek a detí žobrajúcich o chlieb v obliehanom meste. Videl, ako krásna svätyňa, paláce i veže boli spustošené plameňmi a na mieste, kde to všetko predtým stálo, videl iba hromadu obhorených ruín.

Pri pohľade do budúcnosti videl vyvolený národ rozptýlený do všetkých zemí, bude „ako stroskotaná loď na pustom brehu“. V treste, ktorý mal čoskoro dopadnúť na obyvateľov mesta, Kristus videl iba prvý dúšok z kalicha hnevu, ktorý bude musieť národ vypíť do dna pri poslednom súde. Boží súcit a túžobná láska sa prejavili v truchlivých slovách: „*Jeruzaleme, Jeruzaleme, ty, ktorý vraždíš prorokov a kameňuješ tých, ktorí sú kedy poslaní k tebe, koľko rás som chcel zhromaždiť tvoje deti, tak ako sliepka zhromažďuje svoje kuriatka pod svoje krídla, ale nechceli ste!*“ (Mat 23,37) **GC 22** Kiežby si, národ, poctený viac než ostatné, poznal čas svojho navštívenia a tie veci, ktoré by ti priniesli pokoj. Zadržal som anjela spravodlivosti, vyzýval som ňu na pokánie, ale nadarmo. Odmietal si a zavrhoval nielen služobníkov, vyslancov a prorokov, ale i Svätého v Izraeli, svojho Vykupiteľa. Ak zahynieš, poneseš za to zodpovednosť ty sám. „*Nechcete prísť ku mne, aby ste mali život.*“ (Ján 5,40)

Kristus v Jeruzaleme videl symbol sveta zatvrdnutého v nevere a vzbure, ktorý stihne Boží odvetný súd. Utrpenie padlého ľudstva ťažilo jeho srdce, prinútilo jeho pery k žalosnému plaču. V ľudskej biede, v slzách a krvi videl stopy hriechu. Jeho srdce bolo plné nekonečného súcitu so sužovanými a trpiacimi na zemi. Túžil pomôcť všetkým. Ale ani jeho ruka nemohla zadržáť prívál ľudského utrpenia; len málo ľudí by hľadalo skutočný zdroj pomoci. Bol ochotný položiť život, aby im priniesol záchranu, ale len niektorí z nich prišli k nemu, aby mohli mať život.

Majestát neba v slzách! Syn večného Boha žiali, je sklúčený úzkosťou! Táto scéna naplnila celé nebo údivom. Tento výjav nám ukazuje nesmierne nebezpečenstvo hriechu. Ukazuje, aká ťažká je to úloha i pre nekonečného Boha zachrániť hriešnika pred následkami prestúpenia Božieho zákona. Ježiš pri prorockom pohľade na poslednú generáciu videl svet, ktorý bol zapojený do podvodu, podobnému tomu, ktorý zničil Jeruzalem. Veľkým hriechom Židov bolo to, že zavrhlí Krista. Veľkým hriechom kresťanského sveta bude zavrhnutie Božieho zákona, ktorý je základom Jeho vlády na nebi i na zemi. Ľudia si nebudú vážiť Božie prikázania a zavrhnú ich. Milióny satanových otrokov spútaných hriechom, odsúdených na druhú smrť, odmietnu počúvať slová pravdy, keď nastane deň ich navštívenia. Aká strašná slepota! Aké neobyčajné poblúdenie! **GC 23**

Dva dni pred Veľkou nocou (sviatkom Pesach), keď naposledy Kristus odišiel z chrámu, potom, čo odsúdil pokrytectvo židovských vodcov, vyšiel opäť so svojimi učeníkmi na Olivovú horu a posadil sa s nimi na trávnom úbočí, prezerajúc si mesto. Ešte raz sa zahľadel na jeho hradby, veže a paláce. Ešte raz hľadel na chrám v jeho oslňujúcej nádhere, na diadém krásy, ktorý zdobil posvätnú horu.

Pred mnohými stáročiami velebil žalmista priazeň, ktorú Boh preukázal Izraelitom tým, že urobil ich svätýňu svojim príbytkom: „*V Sáleme povstal jeho stan a jeho bydlisko bolo položené na Sione.*“ Boh si vyvolil „*pokolenie Júdovo, vrch Sion, ktorý miluje. A vystavil svoju svätýňu ako hrdé miesta vysoké.*“ (Ž 76,3; 78,68.69) Prvý chrám bol vystavený v období dejín, keď sa Izraelitom darilo najlepšie. Kráľ Dávid nahromadil pre tento účel obrovské poklady a pod Božím vnuknutím boli vypracované plány na stavbu chrámu. (1 Par 28,12.19) Šalamún, najmúdrejší panovník Izraela, dielo dokončil. Tento chrám bol najznamenitejšou stavbou, akú kedy svet videl. Napriek tomu Hospodin povedal o druhom chráme ústami proroka Haggea: „*Väčšia bude sláva tohto posledného domu ako tamtoho prvého.*“ „*A zatrasiem všetkými národmi, a príde žiadúce všetkých národov, a naplním tento dom slávou, hovorí Hospodin zástupov.*“ (Hag 2,9.7)

Po tom, čo Nabuchodonozor prvý chrám zničil, bol znovu postavený asi päťsto rokov pred narodením Krista ľuďmi, ktorí sa z dlhodobého zajatia vrátili do zničenej a takmer opustenej vlasti. Medzi ľuďmi boli vtedy starci, ktorí si pamätali slávu Šalamúnovho chrámu a ktorí nariekali pri stavaní základov novej stavby, že nebude taká veľkolepá ako predošlá. Vtedajšie pocity pôsobivo opísal prorok: „*Kto je medzi vami pozostalý, kto videl tento dom v jeho prvej sláve? A čo aký ho vidíte teraz? Či nie je proti tamtomu ako nič vo vašich očiach?*“ (Hag 2,3; Ezd 3,12) Vtedy bolo dané zaslúbenie, že sláva druhého domu prevýši slávu prvého. **GC 24**

Druhý chrám sa však prvému nevyrovnal nádherou a veľkoleposťou. Neboli v ňom žiadne viditeľné dôkazy Božej prítomnosti ako v prvom chráme. Neprejavila sa v ňom nadprirodzená moc, ktorá by svedčila o jeho zasvätení. Nikto v ňom nevidel oblak slávy, ktorý by naplnil novovybudovaný svätostánok. Z neba nezostúpil oheň, ktorý by strávil obeť na jeho oltári. Medzi cherubínmi vo svätyni svätých neprebývala Božia sláva (šekinah), veď vo vnútri nebola truhla zmluvy, zľutovnica ani dosky svedectva. Z neba neprehováral hlas, ktorý by kňazom oznamoval Hospodinovu vôľu.

Po stáročia sa Židia márne pokúšali dokázať, že sa splnilo Božie zaslúbenie, ktoré oznámil Haggeus. Ich myslenie totiž zaslepila pýcha a nevera, preto nepochopili pravý význam prorockých slov. Druhý chrám nebol poctený oblakom Hospodinovej slávy, ale živou prítomnosťou toho, v ktorom prebývala plnosť božstva telesne - sám Boh zjavený v tele. „*Túžba všetkých národov*“ prišla skutočne do svojho chrámu, keď Ježiš z Nazareta učil a uzdravoval na jeho posvätných nádvorciach. Jedine Kristovou prítomnosťou prekonal druhý chrám prvý. Izrael však odmietol ponúknutý Dar neba. So skromným Učiteľom, ktorý toho dňa naposledy vyšiel z jeho zlatej brány, opustila Božia sláva chrám navždy. Práve sa splnili Spasiteľove slová: „*Hľa, zanecháva sa vám váš dom pustý!*“ (Mat 23,38)

Učeníkov naplnila hrôza a úžas, keď Pán Ježiš predpovedal zničenie chrámu. Chceli lepšie porozumieť zmyslu jeho slov. Viac než štyridsať rokov bolo vynakladaných mnoho prostriedkov, práce a stavebného umenia, aby sa zvýšila jeho nádhera. **GC 25** Herodes Veľký na to použil tak rímske bohatstvo, ako aj židovské poklady, a dokonca i cisár

ho obohatil vlastnými darmi. Ťažké hranoly bieleho mramoru temer neuveriteľných rozmerov, ktoré boli na tento účel dovezené z Ríma, tvorili súčasť stavby chrámu. Na ne upozornili učeníci svojho Majstra slovami: „*Učiteľu, pozri, aké kamene a aké stavby!*“ (Mar 13,1)

Na tieto slová Pán Ježiš odpovedal vážne a prekvapivo: „*Amen, vám hovorím, že tu nebude ponechaný kameň na kameni, ktorý by nebol zbořený.*“ (Mat 24,2)

Učeníci spájali so zničením Jeruzalema udalosť, keď Kristus príde osobne na zem v pozemskej sláve, aby prevzal vládu nad celosvetovou ríšou, potrestal vzdorovitých Židov a zbavil národ rímskej nadvlády. Pán im sľúbil, že príde po druhýkrát. Keď sa na Olivovej hore zhromaždili okolo Spasiteľa, spýtali sa: „*Povedz nám, kedy to bude, a čo bude znamením tvojho príchodu a skonania sveta?*“ (Mat 24,3)

Budúcnosť zostala učeníkom milosrdne zahalená. Keby boli už vtedy pochopili dve strašné skutočnosti – utrpenie Vykupiteľa, jeho smrť a skazu mesta i chrámu – premohla by ich hrôza. Kristus im naznačil významné udalosti, ku ktorým dôjde v závere dejín sveta. Vtedy ho úplne nepochopili. Skutočný význam jeho slov sa mal vyjasniť, keď to Boží ľud bude potrebovať. Proroctvo, ktoré Kristus vyslovil, malo dvojaký zmysel - predpovedalo zničenie Jeruzalema a zároveň hrôzy posledného veľkého dňa.

Pán Ježiš hovoril učeníkom o súdoch, ktoré postihnú neverný Izrael, a zvlášť o treste, ktorý na seba privolajú odmietnutím a ukrižovaním Mesiáša. Blížkosť hrozného vyvrcholenia budú oznamovať neomylné znamenia. Strašná hodina príde nečakane a rýchle. **GC 26** Spasiteľ upozornil svojich nasledovníkov: „*Keď teda uvidíte ohavnosť spustošenia, o ktorej hovoril prorok Daniel, že stojí na svätom mieste (Kto čítaš, rozumej!), vtedy tí, ktorí budú v Judsku, nech utekajú na vrchy.*“ (Mat 24,15.16; Luk 21,20.21) Keď sa objavia modloslužobné symboly Rimanov na posvätej pôde, ktorá sa rozprestierala ešte niekoľko sto metrov za mestskými hradbami, vtedy majú hľadať Kristovi nasledovníci bezpečie v úteku. Keď uvidia varovné znamenie, nesmú ani na okamih zaváhať. V celom Júdsku i v samom Jeruzaleme musia okamžite poslúchnuť signál na útek. Ten, kto bude náhodou na streche domu, nesmie už do domu vojsť, ani keby tým mohol zachrániť svoje najvzácnejšie poklady. Tí, ktorí budú pracovať na poliach alebo viniciach, nesmú strácať čas tým, že sa vrátia pre vrchný odev, ktorý odložili pri práci v pálave dňa. Nesmú zaváhať ani na okamih, aby ich nezastihla skaza.

Za vlády Herodesa Jeruzalem vynikal nielen vonkajšou krásou, ale aj vybudovaním zdanlivo nedobytných veží, hradieb a pevností. Kto by vtedy verejne predpovedal jeho zničenie, bol by – tak ako svojho času Noe – nazvaný bláznivým panikárom. Kristus však povedal: „*Nebo a zem pomínú, ale moje slová nikdy nepomínú.*“ (Mat 24,35) Hriechy Jeruzalema vyvolali Boží hnev a nevera mesta spečatila jeho osud.

Hospodin prostredníctvom proroka Micheáša vyhlásil: „*Nože, počujte to, hlavy domu Jakobovho a kniežatá domu Izraelovho, ktorí máte súd v ohavnosti a všetko, čo je pravé, prevraciate! Každý stavia Sion krvou a Jeruzalem nepravosťou! Jeho hlavy súdia za úplatok, a jeho kňazi vyučujú za plác, jeho proroci veštia za peniaze a pritom sa spoliehajú na Hospodina a hovoria: Či nie je Hospodin v našom strede? Nepríde na nás zlé.*“ (Mich 3,9-11) **GC 27**

Tieto slová presne opisujú skorumpovaných a farizejsky sa správajúcich obyvateľov Jeruzalema. Tvrdili, že presne zachovávajú požiadavky Božieho zákona, ale v skutočnosti prestupovali všetky jeho zásady. Nenávideli Krista, pretože jeho čistota a svätosť odhaľovala ich nepravosť. Obviňovali ho, že je príčinou všetkých ťažkostí,

ktoré ich postihli ako dôsledok ich hriechov. Aj keď vedeli, že je úplne bez hriechu, vyhlasovali, že jeho smrť je nevyhnutná, aby sa zachránili ako národ. Židovskí vodcovia hovorili: „*Ak ho necháme takto, všetci uveria v neho, a prídu Rimania a vezmú i naše miesto i náš národ.*“ (Ján 11,48) Ak zabijú Krista, znovu sa môžu stať silným, jednotným národom. Tak uvažovali a súhlasili s rozhodnutím svojho veľkňaza, že bude lepšie, ak zomrie jeden človek, než aby zahynul celý národ.

Tak židovskí vodcovia budovali „*Sion vraždami a Jeruzalem nepravosťou*“. (Mich 3,10) A potom, keď zavraždili svojho Spasiteľa, pretože ich karhal za hriechy, pokrytecky sa považovali za Bohom vyvolený národ a očakávali, že ich Boh oslobodí od ich nepriateľov. Prorok pokračoval: „*Preto, bude pre vás Sion oraný ako pole, Jeruzalem bude hromadami rozvalín a vrch toho domu výšínami lesa.*“ (Mich 3,12)

Takmer štyridsať rokov – od chvíle, keď Ježiš Kristus predpovedal zničenie Jeruzalema - odkladal Pán svoje sudy nad mestom a národom. Božia zhovievavosť voči ľuďom, ktorí odmietli evanjelium a zavraždili jeho Syna, bola obdivuhodná. Božie zaobchádzanie so židovským národom vystihuje podobenstvo o neplodnom strome. V tomto podobenstve bol vyslovený rozkaz: „*Vytni ho, načo ešte i tú zem kazí!*“ (Luk 13,7) Božie milosrdenstvo ho však ešte na nejaký čas ušetrilo. Medzi Židmi bolo stále veľa jedincov, ktorí nevedeli nič o Kristovej povahe a jeho diele. Deti ešte nemali príležitosť stretnúť sa so svetlom, ktoré ich rodičia odmietli. **GC 28** Boh ich chcel prostredníctvom zvestí apoštolov a ich nasledovníkov ožiariť svetlom. Mali poznať, ako sa splnili proctvá nielen o narodení a živote Pána Ježiša, ale i o jeho smrti a vzkriesení. Deti neboli odsúdené za hriechy rodičov. Keď však s plným svetlom, ktoré bolo dané ich rodičom, deti odmietli ďalšie svetlo, ktoré osvietilo ich, stali sa spoluúčastníkmi hriechu svojich rodičov a naplnili mieru svojej nepravosti.

Božia zhovievavosť voči Jeruzalemu len utvrdzovala Židov v ich zatatej nevere. Vo svojej nenávisti a krutosti voči Ježišovým učeníkom zavrhlí aj poslednú ponuku milosti. Tak im Boh odňal svoju ochranu a prestal brániť satanovi a jeho nasledovníkom. Národ prenechal nadvláde vládcu, ktorého si vybral. Jeho deti pohrdli Kristovou milosťou, ktorá by im umožnila ovládnuť zlé povahové rysy, ktoré teraz nad nimi zvíťazili. Satan rozpútal ich najprudšie a najnižšie vášne. Ľudia prestali uvažovať, neriadili sa rozumom, ovládali ich pudy a slepá zúrivosť. Stali sa diabolskí vo svojej krutosti. V jednotlivých rodinách i v celom národe, v najvyšších i v najnižších spoločenských vrstvách zavládlo podozrievanie, závisť, nenávisť, hádky, vzbury, vraždy. Nikde nebolo bezpečia. Priatelia i príbuzní sa navzájom podvádzali. Rodičia zabíjali svoje deti a deti vraždili svojich rodičov. Vládcovia národa nemali dosť síl na to, aby ovládali samých seba. Rozpútané vášne z nich urobili tyranov. Židia prijali falošné svedectvo, aby odsúdili nevinného Božieho Syna. Falošné obvinenia teraz spôsobili, že si neboli istí vlastnými životmi. Už dávno hlásali: „*Vybočte z cesty, odchýl'te sa od stezky; urobte to, aby zmizol spred našej tvári Svätý Izraelov!*“ (Iz 30,11) Teraz sa ich pranie splnilo. Božia bázeň ich už prestala znepokojovať. **GC 29** Na čelo národa sa postavil satan a najvyššie občianske a náboženské úrady sa ocitli pod jeho vplyvom.

Vodcovia znepriatelených skupín sa niekedy spojili, aby lúpili a týrali svoje zúbožené obeť, a potom sa znovu vrhli jeden na druhého a bez milosti sa zabíjali. Ani svätosť chrámu nemohla skrotiť ich strašnú zúrivosť. Vyznávačov zabíjali pred oltárom a svätyňa bola znesväcovaná telami zabitých. V slepej a rúhavej opovážlivosti pôvodcovia tohto diabolského diela verejne vyhlasovali, že nemajú obavy, že by Jeruzalem mohol

byť zničený, pretože je mestom samotného Boha. Aby ešte viac upevnili svoju moc, podplatili falošných prorokov, aby hlásali, dokonca i keď rímske légie obliehali chrám, že ľud má očakávať Božie vyslobodenie. Do poslednej chvíle sa veľké množstvo ľudí držalo presvedčenia, že Najvyšší zasiahne a porazí ich nepriateľov. Izrael však zavrhol Božiu ochranu a teraz mu už nebolo pomoci. Nešťastný Jeruzalem rozdrobovali vnútorné roztržky. Jeho ulice farbila krv jeho detí, ktoré sa vzájomne vraždili, kým nepriateľské vojská dobývali jeho opevnenia a zabíjali jeho bojovníkov!

Všetky predpovede o zničení Jeruzalema, ktoré Pán Ježiš vyslovil, sa do písmena splnili. Židia spoznali pravdu jeho varovných slov: „*Lebo akým súdom súdite, takým budete súdení.*“ (Mat 7,2)

Ukázali sa znamenania a divy, ktoré ohlasovali príchod pohromy a skazy. Uprostred noci zažiarilo nad chrámom a nad oltárom nadprirodzené svetlo. Pri západe slnka bolo na oblohe vidieť obrazy vozov a bojovníkov, chystajúcich sa do boja. Kňazov slúžiacich v noci vo svätyni vydali tajomné zvuky, zem sa chvela a bolo počuť volajúce hlasy: „*Odídme odtiaľto.*“ GC 30 Veľká východná brána, ktorá bola taká ťažká, že ju sotva zavrelo dvadsať mužov a ktorá bola zaistená obrovskými železnými tyčami vsadenými hlboko do pevnej kamennej dlažby, sa o polnoci bez viditeľného zásahu otvorila. (Milman, Dejiny Židov, kniha 13)

Sedem rokov chodieval po uliciach Jeruzalema muž, ktorý hlásal, aké pohromy mesto postihnú. Vo dne i v noci spieval strašný žalospiev: „*Hlas z východu. Hlas zo západu. Hlas zo všetkých štyroch strán. Hlas proti Jeruzalemu a proti chrámu. Hlas proti ženíchom a nevestám. Hlas proti celému národu.*“ – Ibid. Tento zvláštny človek bol uväznený a zbičovaný, z jeho úst však nevyšlo jediné slovo žiaľu. Na urážky a nadávky odpovedal len: „*Beda, beda Jeruzalemu. Beda, beda jeho obyvateľom.*“ Jeho volanie a nárek neprestal, kým nebol zabitý pri obliehaní, ktoré sám predpovedal.

Pri zničení Jeruzalema nezahynul ani jediný kresťan. Kristus dal svojim učeníkom pokyny a všetci, ktorí uverili jeho slovám, čakali na predpovedané znamenie. Pán Ježiš povedal: „*Keď uvidíte Jeruzalem, že je obklúčený vojskami, vtedy vedzte, že sa priblížilo jeho spustošenie. A vtedy tí, ktorí budú v Judsku, nech utekajú na vrchy, a ktorí v jeho strede, nech vyjdú.*“ (Luk 21,20.21) Keď Rimania pod vedením Cestia obklúčili mesto, prerušili nečakane obliehanie, i keď sa zdalo, že všetko hovorí v prospech okamžitého útoku. Obklúčenie bez nádeje na ďalší úspešný odpor sa už chceli vzdať, ale veliteľ rímskych vojsk stiahol svoje sily, bez toho, aby mal na to najmenší viditeľný dôvod. Ale milosrdná Božia prezieravosť riadila udalosti tak, aby priniesli dobro Božiemu ľudu. Čakajúci kresťania tak dostali sľúbené znamenie a všetci, ktorí poslúchli Spasiteľovo varovanie, získali teraz príležitosť. Udalosti prebiehali tak, že ani Židia, ani Rimania nemohli úteku kresťanov zabrániť. Keď Cestius ustúpil, Židia vyrazili z Jeruzalema a prenasledovali jeho ustupujúce vojsko. A zatiaľ čo vojská obidvoch strán boli takto plne zamestnané, kresťania mali možnosť odísť z mesta. GC 31 V tej dobe tam nebol žiaden nepriateľ, ktorý by sa mohol pokúsiť im v tom zabrániť. Židia v čase obliehania boli zhromaždení v Jeruzaleme, aby slávili sviatok stánkov, a tak kresťania v celej zemi mohli útek uskutočniť bez toho, aby ich pri tom niekto rušil. Bez váhania utiekli na bezpečné miesto – do mesta Pelly v Pereji za Jordánom.

Židovské vojská, prenasledujúce Cestia a jeho armádu, dorážali na jeho zadný oddiel s takou zúrivosťou, akoby ho chceli ohroziť úplným zničením. Rimanom sa podarilo ustúpiť len s veľkými ťažkosťami. Židia nemali takmer žiadne straty a víťazoslávne

sa vrátili s korisťou do Jeruzalema. Tento zdanlivý úspech im však priniesol len zlo. Naplnil ich tvrdošijným odporom voči Rimanom, a to malo za následok, že na odsúdené mesto skoro doľahlo nevýslovné utrpenie.

Keď Titus znovu obklúčil mesto, postihli Jeruzalem strašné pohromy. Mesto bolo obklúčené počas Veľkej noci, keď sa za jeho hradbami zhromaždili milióny Židov. Zásoby potravín, ktoré by vystačili pre obyvateľov mesta na roky, keby boli starostlivo uskladnené, boli zničené z nenávisťi a pomsty súperiacich skupín, a preto teraz všetci prežívali útrapy hladovania. Mierka pšenice sa predávala za talent. Hlad doliehal tak, že muži hrýzli kožu svojich opaskov, svoju obuv a povlaky svojich štítov. Mnohí ľudia sa vydávali v noci za hradby mesta, aby tam nazbierali divo rastúce byliny, no mnohých pritom chytili a po krutom mučení zabili. Tých, ktorí sa bezpečne vrátili, často olúpili o to, čo nazbierali s nasadením života. Vodcovia používali najľudskejšie spôsoby mučenia, aby od biednych vymohli posledné skromné zásoby, ktoré snáď ešte mohli niekde ukryť. A týchto krutostí sa často dopúšťali ľudia, ktorí mali ešte dosť jedla a chceli si skôr len vytvoriť zásoby potravín pre budúcnosť. GC 32

Tisíce ľudí zahynulo hladom a morom. Zdalo sa, že prirodzené city celkom vymizli. Muži okrádali svoje manželky, ženy okrádali svojich manželov. Bolo vidieť, ako deti brali jedlo od úst svojich starých rodičov. Keď sa prorok pýtal: „*Či azda zabudne žena svoje nemluvná?*“ Odpoveď za múrmi tohto odsúdeného mesta znela: „*Ruky ľútostivých žien varili svoje deti; boli im za pokrm v skrúšení dcéry môjho ľudu.*“ (Iz 49,15; Plač Jer 4,10) Znovu sa splnilo varovné proctvo vyslovené pred štrnástimi storočiami: „*Rozmazaná medzi vami a vychovaná v rozkoši, ktorá z rozkoše a z maznavej chúllostivosti nepokúsila sa ani len svoju nohu postaviť na zem, bude závidieť mužovi svojho lona i svojmu synovi a svojej dcére,... i svojich synov, ktorých porodí, lebo ich bude tajne jesť v nedostatku všetkého potrebného v obliehaní a v úzkosti, ktorou tá zovrie tvoj nepriateľ v твоjich bránach.*“ (5 Moj 28,56.57)

Rímski velitelia sa snažili vyvolať v Židoch strach a hrôzy a tak ich prinútiť, aby sa vzdali. Zajatci, ktorí kládli odpor, boli bití, mučení a ukrižovaní pred mestskou hradbou. Stovky ich takto umierali každý deň. A toto príšerné dielo trvalo tak dlho, dokiaľ v údolí Jozafat a na Golgote nebolo postavených toľko krížov, že sa medzi nimi dalo iba ťažko prejsť. Tak desivo sa splnilo strašné zaklínanie, ktoré odznelo pred Pilátovým súdnym trónom: „*Jeho krv na nás a na naše deti!*“ (Mat 27,25)

Titus by bol rád ukončil tieto výjavy plné hrôzy a tak zachránil Jeruzalem, aby sa jeho údol nenaplnil v plnej miere. Bol naplnený hrôzou, keď videl hromady mŕtvych tiel ležiacich v údoliach. Ako očarovaný pozoroval z vrcholu Olivovej hory veľkolepý chrám a vydal rozkaz, aby sa nikto nedotkol ani jediného z kameňov, z ktorých bol postavený. GC 33 Skôr než sa rozhodol zaútočiť na chrám, vyzval čestne židovských vodcov, aby ho nenútili znesvätiť posvätné miesto krvou. Ak vyjdú a budú bojovať na inom mieste, neznesväť žiadny Riman svätosť chrámu. Sám Josephus presvedčivo žiadala a zaprisahal ich, aby sa vzdali a zachránili tak seba, svoje mesto a svoje bohoslužobné miesto. Na jeho slová však odpovedali len hrubým preklínaním. Keď pred nimi stál tento ich posledný ľudský sprostredkovateľ a zaprisahal ich, aby sa vzdali, zasypali ho šípami. Židia už skôr odmietli prosby Božieho Syna a teraz dohováranie a zaprisahávanie ich ešte viac utvrdilo v odhodlaní odolávať až do konca. Titus sa márne snažil chrám zachrániť. Ten, ktorý je väčší než bol on, predpovedal, že tam nezostane kameň na kameni.

Slepá vzdorovitosť židovských vodcov a hrozné zločiny, spáchané v obliehanom

meste, vyvolali u Rimanov hrôzu a rozhorčenie. Titus sa nakoniec rozhodol, že zaútočí na chrám. Zaumienil si pritom, že pokiaľ to bude možné, ochráni ho pred zničením. Jeho rozkazy však nik nepočúval. Keď sa v noci uchýlil do svojho stanu, Židia z chrámu zaútočili a napadli vojakov pred chrámom. Počas boja však vhodil jeden rímsky vojak do predsiene horiacu faklu a v okamihu sa ocitli miestnosti okolo svätyne, obložené cédrovým drevom, v plameňoch. Titus sa v sprievode svojich generálov a veliteľov hneď poponáhlal na miesto a prikázal vojakom, aby oheň uhasili. Na jeho slová však nikto nedbal. Rozvášnení vojaci rozšírili požiar do ďalších priestorov susediacich s chrámom a svojimi mečmi zabili veľké množstvo Židov, ktorí sa tam ukrývali. Krv tiekla po chrámových schodoch ako voda. Zahynulo tisíce a tisíce Židov. Bojový pokrik prehlušovali hlasy volajúcich „*Ichabod!*“ – odišla sláva.

„Titus videl, že je nemožné upokojiť besniace vojsko. Vstúpil do chrámu so svojimi dôstojníkmi a prehlíadal si posvätnú budovu zvnútra. Nádhera naplnila všetkých údivom, a pretože plamene dosiaľ neprenikli do svätyne, urobil posledný pokus o jej záchranu. Znovu prikázal vojakom, aby požiar nešírili. GC 34 Stotník Liberalis sa pokúsil vynútiť si poslušnosť u svojich vojakov, no ani úcta k cisárovi nedokázala potlačiť ich besniace nepriateľstvo voči Židom, bojovú vášeň a neukojenú túžbu drancovať. Vojaci videli, že všetko okolo nich sa v divokom svetle plameňov leskne zlatom. Domnievali sa, že vo svätyňi sú uložené nesmierne poklady. Jeden vojak v nestráženej chvíli vhodil horiacu faklu do otvorených dverí chrámu a v okamihu zblkla celá budova. Oslepujúci oheň a dym donútil dôstojníkov odísť a nádherná budova bola ponechaná svojmu osudu.

Bol to hrozný pohľad pre Rimanov, a ešte strašnejší pre Židov. Celý vrch hory, ktorý sa týčil nad mestom, blčal ako sopka. Jedna budova za druhou sa rúcali za strašného rachotu, pohltené ohňom. Strechy z cédrového dreva boli ako plamenné jazyky. Pozlátené veže svietili ako do červena rozžeravené klince. Z veží pri bráne šlahali plamenné jazyky a vystupoval dym. Okolité pahorky boli ožiarené svetlom požiaru. Postávali na nich tmavé skupiny ľudí, ktoré s hrôzou a úzkosťou sledovali pustošenie. Na hradbách a na vyšších miestach horného mesta bolo vidieť mnoho tvárí, niektoré bledé od strachu a zúfalstva, iné zamračené, pomstychtivé. Výkriky rímskych vojakov, ktorí pobiehali sem a tam, a nárek vzbúrencov, ktorí umierali v plameňoch, sa miesil s blkotom ohňa a dunením padajúcich trámov. Výkriky ľudí stojacich na vyvýšených miestach sa vracali ozvenou z okolitých hôr. Pozdĺž hradieb znel nárek a plač. Ľudia, vyčerpaní hladom, zbierali posledné sily, aby prejavili svoju úzkosť a zármutok. GC 35

Krviprelievanie v priestoroch chrámu bolo strašnejšie než to, čo sa dialo vonku. Muži a ženy, starí a mladí, vzbúrenci i kňazi – tí, ktorí bojovali i tí, ktorí prosili o zľutovanie, zomierali bez rozdielu. Počet zabitých prevyšoval počet tých, ktorí ich zabíjali. Vojaci museli preliezať hromady mŕtvol, aby mohli pokračovať vo vraždení.“ (Milman, Dejiny Židov, kniha 16)

Krátko po zničení chrámu padlo do rúk Rimanov celé mesto. Židovskí vodcovia opustili svoje nedobytné veže, takže Titus ich našiel opustené. Prezeral si ich s úžasom a prehlásil, že mu ich dal do rúk sám Boh, pretože žiadna zbraň, akokoľvek silná, by nič nez mohla proti takýmto opevneniam. Mesto i chrám boli zrovnané do základov so zemou a miesto, na ktorom stála svätyňa, bolo zorané „*ako pole*“. (Jer 26,18) Počas obliehania a vraždenia, ktoré nasledovalo, zahynulo viac než milión ľudí. Tí, ktorí prežili, boli odvedení ako zajatci, predaní do otroctva, odvedení do Ríma, aby zvýšili slávu dobyvateľovho víťazstva. V arénach ich hádzali dravej zveri alebo boli rozohnaní

ako tuláci po celej zemi.

Židia sa sami stali strojcami svojho osudu. Sami si naplnili pohár pomsty. V úplnej pohrome, ktorá ich ako národ postihla a vo všetkých biedach, ktoré potom nasledovali, keď boli rozptýlení, žali len to, čo sami zasiali. Prorok hovorí: „*To tá skazí, Izraelu, pretože ideš proti mne, proti svojej pomoci.*“ „*Klesol si pre svoju nepravosť.*“ (Hoz 13,9; 14,1) Ich utrpenie sa často vykladá ako Boží trest. Veľký podvodník sa tak snaží utajiť svoju vlastnú činnosť. Vzдорovitým odmietaním Božej lásky a milosti, sa Židia pripravili o Božiu ochranu a satan ich mohol ovládať podľa svojej vôle. Strašná krutosť, ktorá sa prejavila pri zničení Jeruzalema, ukazuje aká je satanovna sila pomsty nad tými, ktorí sa poddali jeho nadvláde. **GC 36**

Neuvedomujeme si, do akej miery vďačíme Kristovi za pokoj a ochranu, ktorú máme. Je to Božia ochraňujúca moc, ktorá bráni, aby sa ľudstvo nedostalo celkom pod nadvládu satana. Neposlušní a nevďační majú všetky dôvody na to, aby boli vďační Bohu za jeho milosrdenstvo a zhovievavosť, s ktorou drží pod kontrolou krutú a zlomyseľnú moc toho zlého. Keď však ľudia prekročia medze Božej trpezlivosti, prídu o jeho ochranu. Boh sa nespráva k hriešnikom ako vykonávateľ rozsudku za prestúpenie. Ale necháva ľudí, ktorí odmietajú jeho milosť, aby žali to, čo sami zasiali. Každý lúč svetla, ktorý sme odmietli, každé varovanie, ktorým sme pohrdli alebo ktoré sme nebrali vážne, každé povoľovanie vášni, každé prestúpenie Božieho zákona je zasiatym semenom, ktoré prinesie istú žatvu. Ak však svojvoľne vzdorujeme Duchu Svätému, ten nás nakoniec opustí, a potom už neexistuje moc, ktorá by bránila zlým pohnútkam ľudského srdca, niet ochrany pred zlobou a nepriateľstvom satana. Zničenie Jeruzalema je strašným varovaním pre všetkých, ktorí sa zahrávajú s ponukou Božej milosti a odmietajú prosby božskej milosti. Nikdy nebolo dané presvedčivejšie svedectvo, ako Boh nenávidí hriech, a svedectvo istého trestu, ktorý postihne hriešnikov.

Spasiteľovo proctvo o tom, že Jeruzalem postihne trest, sa splní ešte po druhýkrát. Hrozné zničenie Jeruzalema je iba náznakom záverečného zničenia. V osude vyvoleného mesta môžeme vidieť osud celého sveta, ktorý odmieta Božiu milosť a pošliapava Boží zákon. Temné sú záznamy ľudskej biedy, ktorú zem zažila počas dlhých stáročí zločinu. Pri premýšľaní o tom, sa zvierá srdce a myseľ ochabuje. Strašné boli následky odmietania Božej moci. Ešte temnejšie však budú výjavy, ktoré sa odohrajú v budúcnosti. Minulé udalosti – dlhý sled búrok, sporov a prevratov - **GC 37** „*Lebo každá zbraň ozbrojenca, používaná s hrmotom, i každé rúcho, poválané v krvi, bude na spálenie, za pokrm ohňu.*“ (Iz 9,5) – sú ničím v porovnaní s hrôzami doby, kedy bude ochraňujúci Boží Duch celkom odňatý zlým ľuďom a nebude už ďalej brániť prejavom ľudských vášní a satanovmu hnevu! Vtedy celý svet uvidí – ako nikdy dosiaľ – výsledky satanovej vlády.

V ten deň však podobne ako v dobe zničenia Jeruzalema, bude Boží ľud vyslobodený. Vyslobodený bude „*každý, kto bude zapísaný na život*“. (Iz 4,3) Ježiš Kristus povedal, že príde po druhýkrát, aby zhromaždil k sebe svojich verných: „*A vtedy budú plakať všetky pokolenia zeme a uvidia Syna človeka, prichádzajúceho na nebeských oblakoch s mocou a slávou veľikou. A pošle svojich anjelov s trúbou veľkého zvuku, a zhromaždia jeho vyvolených od štyroch vetrov, od jedných končín nebies až po ich druhé končiny.*“ (Mat 24, 30.31) Vtedy budú tí, ktorí neposlúchali evanjelium, zahubení duchom jeho úst a zničení slávou jeho príchodu. (2 Tes 2,8) Podobne ako v starom Izraeli sa zlí ľudia zničia sami. Zahubí ich vlastná nepravosť. Životom v hriechu sa ich povaha tak nakazí

zlom, že sami opustia Boha a prejav Božej slávy bude pre nich spaľujúcim ohňom.

Ludia by mali byť pozorní a nemali by prehliadnúť ponaučenia, ktoré sú zaznamenané v Kristových slovách. Keď Kristus upozornil svojich učeníkov na zničenie Jeruzalema, oznámil im znamenie blížiacej sa pohromy, aby mohli včas odísť. Podobne upozornil svet i na dobu konečného zničenia a dal znamenia jeho blízkosti, aby všetci, ktorí chcú, mohli uniknúť blížiacemu sa hnevu. Pán Ježiš povedal: „A budú znamenia na slnku a na mesiaci i na hviezdach, a na zemi bude zovrenie národov.“ (Luk 21,25; Mat 24,29; Mar 13,24-26; Zj 6,12-17) Ludia, ktorí uvidia tieto znamenia jeho príchodu, spoznajú, že „je blízko, pred dvermi“. (Mat 24,33) **GC 38** „A tak bdejte“, sú jeho varovné slová. (Mar 13,35) Tí, ktorí dbajú na jeho upozornenia, nezostanú v temnote a ten deň ich nezastihne nepripravených. Ale na tých, ktorí nebudú bdieť, „deň Pánov príde tak ako zlodej v noci“. (1 Tes 5,2-5)

Súčasný svet nie je o nič ochotnejší prijať dané posolstvo, ako Židia neboli ochotní prijať Spasiteľovo varovanie, týkajúce sa Jeruzalema. Nech by nastal Boží deň kedykoľvek, na bezbožných príde nečakane. Keď život pôjde zdanlivo ďalej a ľudia budú plne zamestnaní zábavami, obchodom a zarábaním peňazí, keď náboženský vodcovia budú ospevovať pokrok a osvietenosť sveta a ľudia sa uspokojia falošnou istotou – vtedy, podobne ako sa zlodej o polnoci vkráda nestrážženými dverami, tak príde náhle zničenie na neopatrných a hriešnikov „a neujdú“. (1 Tes 5,3)

Zničenie Jeruzalema

2 | Prenasledovanie v prvých storočiach

GC 39 Pán Ježiš vykreslil svojim učeníkom osud Jeruzalema a scény jeho druhého príchodu. Predpovedal, čo bude prežívať jeho ľud od chvíle, keď od nich odíde, až do doby, keď sa vráti s mocou a slávou, aby ich vyslobodil. Spasiteľ videl z Olivového vrchu búrku, ktorá dopadne na apoštolskú cirkev. Hľadiac ďalej do budúcnosti jeho zrak rozoznával divoké a pustošivé búrky, ktoré zažijú jeho nasledovníci v prichádzajúcich storočiach temna a prenasledovania. Niekoľkými, hrôzu naháňajúcimi slovami predpovedal, aký údel pripraví mocní tohto sveta Božej cirkvi. (Mat 24,9.21.22) Kristovi nasledovníci musia ísť tou istou cestou pokorenia, potupy a útrap ako ich Majster. Nepriateľstvo ľudí voči Vykupiteľovi sveta sa prejaví aj voči tým, ktorí uveria v jeho meno.

Dejiny ranej kresťanskej cirkvi svedčia o naplnení Spasiteľových slov. Mocnosti zeme i pekla sa spojili proti Kristovi a jeho nasledovníkom. Pohanovia predvídali, že ak zvíťazí evanjelium, prídu o chrámy a oltáre. Preto v snahe zničiť kresťanstvo zjednotili svoje sily. Bol zapálený oheň prenasledovania. Kresťanov zbavovali ich majetkov, vyhánali ich z domovov. Podstúpili „*mnohý boj utrpení*“. (Žid 10,32) „*Druhí zakúsili posmechov a bitky a k tomu pút a žalára*.“ (Žid 11,36) **GC 40** Mnohí spečatili svoje svedectvo vlastnou krvou. Bez milosti boli zabíjaní páni i otroci, bohatí i chudobní, vzdelaní i jednoduchí ľudia.

Prenasledovanie, ktoré začalo za cisára Nera, približne v dobe umučenia apoštola Pavla, pokračovalo aj v nasledujúcich storočiach s väčšou či menšou krutosťou. Kresťania boli nespravodlivo obviňovaní z najstrašnejších zločinov. Boli osočovaní, že zapríčinili všemožné pohromy – hlad, mor a zemetrasenie. Keď sa potom stali predmetom všeobecného podozrievania a nenávisť, boli pripravení udavači, ktorí pre zisk zrádzali nevinných. Kresťanov odsudzovali ako buričov proti ríši, ako nepriateľov náboženstva a ako ľudí škodiacich spoločnosti. Mnohých hádzali v amfiteátroch dravej zveri alebo zaživa upálili. Niektorí boli ukrižovaní, iní zašití do kože zvierat a hodení do arény, kde ich roztrhali psi. Ich potrestanie bolo často hlavným bodom zábavy pri verejných slávnostiach. Veľké zástupy ľudí sa zhromažďovali, aby sa zabávali a sprevádzali ich smrteľný zápas smiechom a potleskom.

Kristovi nasledovníci boli prenasledovaní ako divá zver, nech sa ukrývali kdekoľvek. Boli nútení hľadať úkryt na nehostinných a pustých miestach. „*Strádajúci, súžení, trápení, ktorých svet nebol hoden; blúdili po púštiach a po vrchoch a skrývali sa po jaskyniach a po dierach zeme*.“ (Žid 11,37.38) Tisícim poskytli útulok katakomby. Pod vrchmi za hradbami Ríma boli v zemi a v skalách vyhlíbené dlhé chodby. Spletilá a temná sieť podzemných chodieb merala za mestskými hradbami mnoho kilometrov. V týchto podzemných úkrytoch pochovávali Kristovi nasledovníci svojich mŕtvych a tu nachádzali aj útočisko, keď boli podozrievaní a prenasledovaní. Keď Darca života prebudí všetkých k novému životu, tí, ktorí viedli „*dobrý boj viery*“, mnohí mučeníci pre vieru v Ježiša Krista vyjdú práve z týchto temných jaskýň. **GC 41**

Títo svedkovia Ježiša si uchovali svoju vieru nepoškvrnenú aj v čase najkrutejšieho prenasledovania. Hoci ich zbavili všetkého pohodlia, vyhнали z dosahu slnečného svitu a museli žiť v temnej, ale útulnej náručí zeme, nestážovali sa. Aby lepšie znášali útrapy a prenasledovanie, povzbudzovali sa vzájomne slovami viery, trpezlivosti a nádeje.

Strata pozemského pohodlia ich nemohla priviesť k tomu, aby sa zriekli viery v Ježiša Krista. Skúšky a prenasledovanie sa stali iba stupňami, ktoré ich viedli bližšie k pokoju a ku konečnej odmene.

Podobne ako Boží služobníci v predošlých dobách „*boli mučení na mučidlách neprijmúc oslobodenia, aby dosiahli lepšieho vzkriesenia*“ (Žid 11,35) Pripomínali si slová svojho Majstra, že sa majú radovať, keď budú prenasledovaní pre Kristovu vec, pretože ich v nebi čaká veľká odmena; veď podobne pred nimi boli prenasledovaní Boží proroci. Radovali sa, že boli uznaní hodnými trpieť pre pravdu a spomedzi šlahajúcich plameňov stúpali k nebu oslavné piesne. Vierou vzhliadali hore a videli Pána Ježiša a jeho anjelov, ako sa na nich dívajú z nebeského cimburia s hlbokým záujmom a sledujú ich vytrvalosť. Od Božieho trónu k nim zostúpil hlas: „*Buď verný až do smrti a dám ti korunu života.*“ (Zj 2,10)

Márne sa snažil satan zničiť Kristovu cirkev násilím. Veľký spor, v ktorom Kristovi učenci položili svoje životy, neskončil, keď títo verní padli. Svojou porážkou zvíťazili. Boží robotníci padli, ale Božie dielo neustále napredovalo. Evanjelium sa šírilo a počet jeho vyznávačov rástol. Dostalo sa dokonca do krajín, kam sa nedostali ani rímske orly. Ako vyriekol jeden kresťan, ktorého prenasledovali pohanskí vládcovia: „*Môžete nás zabíjať, mučiť, odsudzovať... Vaša nespravodlivosť je dôkazom, že sme nevinní... Ani vaša krutosť vám nepomôže.*“ GC 42 Bola to výzva pre ostatných zaujať rovnaké presvedčenie. „*Čím viac nás kosíte, tým viac rastie náš počet, krv kresťanov je sejbou.*“ (Tertullian, Obrana, kap. 50)

Tisíce kresťanov bolo uväznených a zabitých, ale pridali sa noví a zaplnili ich miesta. A tí, ktorí boli umčení pre vieru, patria Kristovi a on ich považuje za víťazov. Bojovali „*dobrý boj viery*“ a keď príde Kristus, čaká ich „*koruna slávy*“. Utrpenie, ktoré prežívali, ich zbližilo navzájom a priblížilo k ich Vykupiteľovi. Príklad ich života a svedectvo ich smrti boli trvalým dôkazom pravdy. Satanovi poddaní opúšťali svojho pána a nastupovali pod zástavu Krista i tam, kde sa to dalo najmenej očakávať.

Satan sa preto rozhodol, že bude bojovať proti Božej moci účinnejšie tým, že svoju zástavu vztýči uprostred kresťanskej cirkvi. Keby mohol Kristových nasledovníkov oklamať a zviešť na to, aby sa znepáčili Bohu, potom by stratili svoju silu, odhodlanosť i vytrvalosť a stali by sa ľahkou korisťou.

Veľký odporca sa snažil získať Istou to, čo sa mu nepodarilo získať silou. Prenasledovanie sa skončilo a na jeho miesto prišlo nebezpečné pokušenie dočasného blahobytu a svetských pôct. Modloslužobníci prijímali kresťanskú vieru, napriek tomu, že odmietali niektoré jej základné pravdy. Vyznávali, že prijali Pána Ježiša ako Božieho Syna, že veria v jeho smrť a zmŕtvychvstanie, neboli však presvedčení, že sú hriešni a necítili potrebu kajať sa alebo zmeniť svoje srdce. Urobili určité ústupky a navrhovali kresťanom, aby podobne v niečom ustúpili, aby sa všetci mohli zjednotiť na spoločnom základe viery v Krista.

V tom čase bola cirkev vo veľkom nebezpečenstve. V porovnaní s tým väzenie, mučenie, oheň a meč boli pozhnaním. GC 43 Niektorí kresťania zostali pevní prehlasujúc, že nemôžu urobiť žiaden kompromis. Iní súhlasili, aby niektoré body viery boli upravené alebo odstránené a aby sa spojili s ľuďmi, ktorí prijali kresťanstvo čiastočne. Odôvodňujú to tým, že práve toto môže byť spôsob, ako ich priviesť k úplnému obráteniu. Pre verných Kristových nasledovníkov to bola doba nesmierneho zármutku a úzkosti. Pod plášťom predstieraného kresťanstva sa satan votrel do cirkvi, aby znehodnocoval vieru kresťanov

a odvracal ich mysle od slova pravdy.

Väčšina krestanov nakoniec súhlasila s tým, že ustúpi od svojich zásad a krestanstvo sa spojilo s pohanstvom. I keď uctievači modiel tvrdili, že sa obrátili a spojili s cirkvou, v skutočnosti ich však stále priťahovalo pohanské modlárstvo. Zamenili iba objekty svojho uctievanja, začali uctievať obrazy Pána Ježiša alebo dokonca Márie a svätých. Tak sa dostal do cirkvi zhubný kvas modlárstva a začal pôsobiť svojím rozkladným vplyvom. Nesprávne učenie, prejavy poverčivosti a modlárske obrady sa stali súčasťou viery a bohoslužby cirkvi. Keď sa Kristovi nasledovníci spojili s modlárm, začalo sa znehodnocovať kresťanské náboženstvo, cirkev stratila svoju čistotu i silu. Niektorí kresťania sa však týmto klamom nenechali zviest. Zostali verní Pôvodcovi pravdy a uctievali len Boha.

Ludia, ktorí tvrdia, že nasledujú Ježiša Krista, sa vždy delili na dve skupiny. Jedna skupina skúma život Spasiteľa, snaží sa odstraňovať svoje nedostatky a podobať sa svojmu Vzoru, zatiaľ čo tá druhá odmieta i základné praktické pravdy, ktoré odhaľujú ich chyby. Ani v najlepších dobách netvorili cirkev len praví, čistí a úprimní členovia. Náš Spasiteľ učil, že do cirkvi nemajú byť prijímaní tí, ktorí vedome zotrávajú v hriechu, napriek tomu spolupracoval s ľuďmi, ktorí mali charakterové nedostatky. Pôsobil na nich blahodarným vplyvom svojho učenia a osobného príkladu, aby mali príležitosť poznať a napraviť svoje nedostatky. Medzi dvanástimi apoštolmi bol tiež zradca. Judáš prijal Pán Ježiš nie preto, že mal charakterové nedostatky, ale napriek tomu, že ich mal. **GC 44** Bol pripojený k učeníkom, aby pod vplyvom učenia a príkladu Pána Ježiša mohol poznať, aký je kresťanský charakter a aby pochopil svoje nedostatky, prežil pokánie a pod vplyvom Božej milosti očistil svoje srdce „*poslušnosťou pravdy*“. Judáš nechodil vo svetle, ktoré ho tak milostivo ožiarilo. Bol zhovievavý k svojim hriechom, a tým privolával satanovo pokušenie. Začali prevládať nesprávne rysy jeho povahy. Svoju myseľ podriadil nadvláde moci temna, hneval sa, keď ho napomínali za jeho chyby, a tým mal otvorenú cestu k najväčšiemu zločinu, k zrade svojho Majstra. Podobne sa správajú všetci, ktorí sa síce hlásia k zbožnosti, ale majú radi zlo. Títo vyznávači nenávidia všetkých, ktorí rušia ich pokoj tým, že ich upozorňujú na ich hriešnosť. Vo chvíli, keď sa im naskytne vhodná príležitosť, podobne ako Judáš zradia tých, ktorí im v záujme ich dobra niečo vytkli.

Apoštolovia sa v cirkvi stretávali s ľuďmi, ktorí vyznávali zbožnosť, ale tajne mali v oblube nepravosť. Ananiáš a Zafíra konali ako podvodníci. Predstierali, že dávajú Bohu všetko, zatiaľ čo si chamtivo ponechali časť pre seba. Duch pravdy ukázal apoštolom skutočnú povahu týchto pokrytcev a Boží súd odstránil z cirkvi túto poškvrvu na jej čistote. Tento jasný dôkaz pôsobenia Kristovho Ducha v cirkvi nahnal strach všetkým pokrytcom a páchatelom zla. Nemohli natrvalo zostať spojení s ľuďmi, ktorí svojimi návykmi a postojmi trvalo predstavovali Krista. Keď potom na jeho nasledovníkov doľahli skúšky a prenasledovanie, stali sa Kristovými učeníkmi iba tí, ktorí boli ochotní pre pravdu opustiť všetko. Preto dokiaľ trvalo prenasledovanie, zostávala cirkev pomerne čistá. Len čo sa prenasledovanie skončilo, k cirkvi sa pridávali neobrátení, ktorí boli menej úprimní a oddaní, a tým sa otvorila satanovi možnosť, aby získal oporu. **GC 45**

Medzi Kniežatom svetla a kniežatom temna nemôže nastať jednota, presne tak nemôže nastať jednota ani medzi ich nasledovníkmi. Keď kresťania pristúpili na zjednotenie s poloobrátenými pohanmi, vydali sa na cestu, ktorá ich odvádzala od pravdy stále ďalej a ďalej. Satan jasal, že sa mu podarilo oklamať Kristových nasledovníkov. Ešte

intenzívnejšie pôsobil na poloobrátených a viedol ich k tomu, aby začali prenasledovať tých, ktorí zostali Bohu verní. Nikto nedokázal tak dobre popierať pravú kresťanskú vieru ako ľudia, ktorí boli predtým jej obhajcami. A títo odpadlí kresťania spolu s pohanmi, ktorí prijali kresťanstvo len čiastočne, zamerali svoj útok na najpodstatnejšie prvky Kristovho učenia.

Tí, ktorí chceli ostať verní, sa museli pustiť do zúfaleho boja a pevne odolávať všetkým klamom a ohavnostiam, ktoré sa zamaskovali do kňazského rúcha a vkrádali sa do cirkvi. Biblia nebola uznávaná ako jediné meradlo viery. Učenie o náboženskej slobode považovali za kacírstvo a ľudia, ktorí sa k nemu hlásili, boli vystavení nenávisti a prenasledovaniu.

Po dlhom a ostrom spore sa malá skupina verných rozhodla prerušiť akékoľvek spojenie s odpadlickou cirkvou, pokiaľ nebude ochotná rozlúčiť sa s bludmi a modlárstvom. Pochopili, že rozchod je nevyhnutný, ak majú naďalej poslúchať Božie slovo. Nemali odvahu prehliadať bludy, ktoré boli smrteľné pre ich vlastné duše a dať tak príklad, ktorý by ohrozoval vieru ich detí a vnukov. Boli ochotní prijať akékoľvek ústupky, ktoré by boli zlučiteľné s vernosťou Bohu, aby zachovali pokoj a jednotu; pochopili však, že jednota a pokoj získané obetovaním zásad, by boli príliš draho vykúpené. Pokiaľ by mala byť jednota zachovaná jedine ústupkami na úkor pravdy a spravodlivosti, potom je lepší rozchod, i keď dôjde k boju. GC 46

Koloseum v Ríme

Cirkvi i svetu by prospelo, keby zásady týchto verných duší ožili v srdciach ľudí, ktorí sa hlásia k Bohu. Existuje ľahostajnosť, ktorá vyvoláva znepokojenie pokiaľ ide o základné piliere kresťanského učenia. Rozširuje sa názor, že vlastne nie sú také podstatné. Tento úpadok posilňuje ruky satanových pomocníkov. A tak falošné teórie a smrteľné bludy, ktoré verní kresťania

v minulých storočiach odhaľovali a odsudzovali s nasadením vlastného života, sú teraz podporované tisícami ľudí, ktorí tvrdia, že sú Kristovými nasledovníkmi.

Prví kresťania boli naozaj zvláštni ľudia. Ich bezchybné správanie a neochvejná viera boli trvalou výčitkou, ktorá znepokojovala hriešnikov. I keď ich bolo málo, nemali bohatstvo, postavenie, ani tituly, predsa boli postrachom páchatelom zla všade, kde ľudia poznali ich učenie a povahu. Preto boli zlomyseľnými ľuďmi nenávidení podobne, ako Ábela nenávidel bezbožný Kain. Z rovnakého dôvodu, z akého Kain zabil Ábela, zabíjali Kristových nasledovníkov ľudia, ktorí zavrhli pôsobenie Ducha Svätého. Z toho istého dôvodu Židia zavrhli a ukrižovali Krista – pretože čistota a svätosť jeho charakteru boli trvalou výčitkou ich sebeckta a skazenosti. Od čias Ježiša Krista až dodnes vyvolávajú verní Kristovi nasledovníci nenávisť a odpor u ľudí, ktorí obľubujú hriešnu cestu života.

Ako teda možno evanjelium nazývať posolstvom mieru? Keď prorok Izaiáš predpovedal narodenie Mesiáša, dal mu titul „*Knieža pokoja*“. Keď anjeli oznamovali pastierom, že sa narodil Kristus, spievali nad Betlehemskými pahorkami: „*Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj, v ľuďoch zalúbenie!*“ (Luk 2,14) Uvedené prorocké výroky sa na prvý pohľad zásadne líšia od slov samotného Krista: „*Nedomnievajte sa, že som prišiel dať pokoj na zem; neprišiel som dať pokoj, ale meč.*“ (Mat 10,34) Obidva tieto výroky sú však v úplnom súlade, pokiaľ im správne rozumieme. Evanjelium je posolstvo mieru.

GC 47 Kresťanstvo je systém, ktorý by prinášal pokoj, súlad a šťastie celému svetu, keby ho ľudia prijali a žili podľa neho. Kristovo náboženstvo spája do úzkeho bratského zväzku všetkých, ktorí prijímú jeho učenie. Poslaním Pána Ježiša bolo zmieriť človeka s Bohom a tým i ľudí navzájom. Väčšinu sveta však ovláda satan, úhlavný nepriateľ Ježiša Krista. Evanjelium predkladá ľuďom zásady života, ktoré sa celkom líšia od tých, na ktoré sú ľudia zvyknutí a ktoré sa im páčia. Nenávidia čistotu, ktorá odhaľuje

Claudius Caesar Nero (37-68)

a odsudzuje ich hriechy, prenasledujú a ničia tých, ktorí im predkladajú spravodlivé a sväté príkazy. Evanjelium sa nazýva mečom v tomto zmysle, že zvestovaná pravda vyvoláva nenávisť a odpor.

Tajomná prozreteľnosť, ktorá dovoľuje, aby spravodliví boli prenasledovaní bezbožnými, uvádza ľudí slabšej viery do rozpakov. Niektorí z nich majú dokonca sklon prestať dôverovať Bohu, pretože dopúšťa, aby sa najpodlejším ľuďom dobre

darilo, zatiaľ čo najlepších a najčistejších sužuje a týra ich krutá moc. Kladú si otázku, ako môže Ten, ktorý je spravodlivý a milosrdný a ktorý je nekonečný vo svojej moci, tolerovať takúto nespravodlivosť a násilie? Toto je otázka, na ktorú nemáme právo. Boh nám dal dostatočné dôkazy svojej lásky a my nemáme právo pochybovať o jeho добрote len preto, že nie sme schopní pochopiť konanie jeho prozreteľnosti. Spasiteľ predvídal, aké pochybnosti budú trápiť duše jeho učeníkov v čase skúšok a temnoty, preto im povedal: „*Pamätajte na slovo, ktoré som vám povedal, že sluha nie je väčší ako jeho pán. Ak mňa prenasledovali, budú aj vás prenasledovať.*“ (Ján 15,20) Pán Ježiš pre nás vytrpel viac, než koľko môže od zlých ľudí vytrpieť ktorýkoľvek z jeho nasledovníkov. Ľudia, povolaní na to, aby znášali prenasledovanie a mučenie, idú len cestou drahého Božieho Syna.

„*Neodkladá Pán váhajúc so zaslúbením.*“ (2 Pet 3,9) GC 48 Nezapúda na svoje deti a nezanedbáva ich. Pôsobí, aby zlí ľudia odhalili svoju pravú povahu, aby nikto, kto túži konať podľa jeho vôle, nemusel byť zmätený. Rovnako tak platí i to, že spravodliví sa dostávajú do vyhne utrpenia preto, aby boli očistení, svojím príkladom presvedčili

iných o pravdivosti viery a zbožnosti a svojím dôsledným životom odsúdili bezbožných a neveriacich.

Boh dovoľuje, aby sa zlým ľuďom dobre darilo a aby prejavovali svoje nepriateľstvo voči nemu a aby – po naplnení miery svojej neprávosti – mohli všetci ľudia sledovať Božiu spravodlivosť a milosť i v ich záverečnom zničení. Blíži sa deň Božej odplaty, keď všetci, ktorí prestupujú Boží zákon a prenasledujú jeho ľud, dostanú odplatu za svoje činy. Pán potrestá každý prejav krutosti a nespravodlivosti voči svojim verným, akoby bol spáchaný proti samotnému Kristovi.

Pozornosť dnešných cirkví by mala zaujať ešte ďalšia otázka. Apoštol Pavol napísal: „*Ale aj všetkých, ktorí chcú pobožne žiť v Kristu Ježišovi, budú prenasledovať.*“ (2 Tim 3,12) Prečo potom, ako sa zdá, prenasledovanie do značnej miery prestalo? Jedinou odpoveďou je to, že sa cirkev prispôbila svetu, a preto nevzbudzuje nepriateľstvo. Náboženstvo, ktoré dnes bežne sledujeme, nevykazuje čistotu a svätosť, ktorou sa vyznačovala kresťanská viera v dobe Krista a apoštolov. Je to dôsledok ducha kompromisu s hriechom, je to dôsledok ľahostajnosti voči veľkým pravdám zjaveným v Písme, dôsledok nedostatku ozajstnej zbožnosti medzi kresťanmi. Preto je dnes kresťanstvo vo svete také populárne. Keď znovu ožije viera a moc prvotnej cirkvi, ožije i odpor a znovu sa rozhorí oheň prenasledovania.

3 Doba duchovného temna

GC 49 Apoštol Pavol vo svojom druhom liste Tesaloničanom predpovedal veľké odpadnutie, ktoré vyvrcholí nastolením pápežskej moci. Napísal, že Kristov deň nenastane, „*kým prv nepríde odpadnutie a nebude zjavený človek hriechu, syn zatratenia, ktorý sa protiví a povyšuje nad všetko, čo sa zovie Boh, alebo čomu sa dáva božská česť, takže sa posadí do chrámu Božieho ako Boh a bude sa vydávať za Boha*“. Ďalej apoštol upozorňuje svojich bratov, že „*tajomstvo bezzákonnosti už pôsobí*“. (2 Tes 2,3.4.7) Už vtedy videl, ako sa do cirkvi vkrádajú bludy, ktoré pripravujú pôdu pre vznik pápežstva.

Znenazdania, najprv tajne a nepozorovane, neskôr už zjavnejšie, „*tajomstvo neprávosti*“ získavalo nadvládu nad myslením ľudí a uskutočňovalo svoje podvodné a rúhavé dielo. Pohanské zvyky takmer nepozorovane prenikali do kresťanskej cirkvi. Kruté prenasledovanie cirkvi pohanmi stlmilo na čas ochotu k ústupkom a prispôbovaniu sa. Keď však prenasledovanie skončilo a kresťanstvo preniklo na dvory a paláce kráľov, vymenilo skromnú prostotu Krista a jeho apoštolov za honosnosť a pýchu pohanských kňazov a vládcov. Namiesto Božích požiadaviek postavilo ľudské názory a tradície. **GC 50** Formálne obrátenie cisára Konštantína na začiatku 4. storočia prijali kresťania s veľkým nadšením. A svet pod plášťom spravodlivosti vstúpil do cirkvi. Rozklad potom už postupoval veľmi rýchlo. Zdanlivo porazené pohanstvo vlastne zvíťazilo. Pohanské myslenie ovládlo cirkev. Pohanské učenie, obrady a povery boli zapracované do vierouky a bohoslužby formálnych Kristových nasledovníkov.

Kompromis medzi pohanstvom a kresťanstvom viedol k tomu, že sa začal presadzovať „*človek hriechu*“, o ktorom prorocstvo predpovedalo, že sa bude stavať proti Bohu a vyvyšovať sa nad neho. Obrovská sústava falošného náboženstva je majstrovským dielom satanovej moci – pomníkom jeho úsilia dosadnúť na trón, aby mohol vládnuť svetu podľa svojej vôle.

Satan sa kedysi snažil dosiahnuť určitú dohodu s Kristom. Prišiel za Božím Synom na púšť pokušenia, ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu a ponúkol mu, že všetko odovzdá do jeho rúk, ak Kristus uzná nadvládu kniežata temnoty. Kristus pokarhal opovážlivého pokúšiteľa a prinútil ho, aby odišiel. Keď satan zvädza ľudí rovnakým spôsobom, dosahuje väčšie úspechy. Nahovára cirkev, aby hľadala priazeň a podporu u mocných tohto sveta, a tak získala svetské výhody a pocty. Tým cirkev zavrhla Krista a začala sa podriaďovať predstaviteľovi satana – rímskemu biskupovi.

Podľa jedného z hlavných bodov učenia rímskeho katolicizmu je pápež viditeľnou hlavou všeobecnej cirkvi Kristovej a je mu zverená najvyššia autorita nad biskupmi a kazateľmi na celom svete. Dostal aj božské tituly. Bol oslovaný „*pán boh pápež*“ a vyhlásili ho za neomylného. (Pozri dodatok č. 1 a 2) Vyžaduje úctu od všetkých ľudí. Satan kladie prostredníctvom rímskej cirkvi tú istú požiadavku, ktorú vyslovil na púšti pokušenia, a stále sú ľudia ochotní vzdávať mu túto poctu. **GC 51**

Ale tí, ktorí uctievať a rešpektujú Boha, reagujú na túto rúhavú opovážlivosť tak, ako Kristus odpovedal na požiadavku ľstivého nepriateľa: „*Pánovi, svojmu Bohu sa budeš klaňať a jemu samému budeš svätoslúžiť*.“ (Luk 4,8) Boh vo svojom slove ani v najmenšom nenaznačil, že ustanovuje nejakého človeka za hlavu cirkvi. Učenie o pápežskej zvrchovanosti je v priamom rozpore s učením Písma. Pápež nemôže mať

moc nad Kristovou cirkvou, môže sa len snažiť zmocniť sa jej.

Rímski katolíci obviňujú protestantov z kacírstva a zo svojvoľnej odľuky od pravej cirkvi. Takéto obvinenia však platia skôr im. Rímska cirkev odložila Kristovu zástavu a opustila „vieru, raz ta danú svätým“. (Júda 3)

Satan dobre vedel, že Písmo ľuďom umožní, aby odhalili jeho podvody a odolali jeho moci. Veď aj Spasiteľ sveta odrážal jeho útoky slovami Písma. Proti každému útoku Kristus nastavil štít večnej pravdy; bránil sa slovami: „*Je napísané.*“ Proti každému návrhu protivníka Kristus postavil múdrosť a silu Slova. Aby teda satan udržal svoju nadvládu nad ľuďmi a utvrdil moc pápežského vládcu, musel ľudí udržiavať v neznalosti Písma. Biblia vyvyšuje Boha a vymedzuje ľuďom ich miesto, preto museli byť jej sväté pravdy utajené a potláčané. Rímska cirkev prijala tento spôsob argumentácie. Po stáročia bolo rozširovanie Biblie zakázané. Ľudia nesmeli Bibliu čítať alebo ju vlastniť. (Pozri dodatok č. 3) Bezzásadoví kňazi a preláti vykladali jej učenie tak, aby podopreli svoje zdanlivé práva. Tak sa stal pápež takmer všeobecne uznávaným zástupcom Boha na zemi s nárokom na moc nad cirkvou i štátom.

Keď satan zbavil cirkev možnosti odhaliť jeho podvody, mohol už konať podľa svojej vôle. Biblické proroctvá predpovedali, že „*bude pomýšľať na to, že premení časy a zákon.*“ (Dan 7,25) **GC 52** A o to sa tiež pokúsil. Aby formálne obráteným pohanom poskytol náhradu za uctievanie modiel a tým im uľahčil prijať kresťanstvo, zaviedol postupne do kresťanskej bohoslužby uctievanie obrazov a ostatkov. Nakoniec tento systém modloslužby zaviedli svojimi rozhodnutiami všeobecné cirkevné snemy. (Pozri dodatok č. 4) Aby dokonal znesväcujúce dielo, opovážil sa Rím vymazať z Božieho zákona druhé prikázanie, zakazujúce uctievanie obrazov a symbolov a rozdeliť desiate prikázanie, kvôli zachovaniu počtu.

Ochota ustupovať pohanstvu otvorila cestu k ešte väčšiemu zanedbávaniu Božej autority. Prostredníctvom neposvätených vodcov cirkvi satan pozmenil aj štvrté prikázanie a pokúsil sa odstrániť starobylú sobotu, deň, ktorý Boh požehnal a posvätil. (1 Moj 2,2,3) Na jej miesto povýšil sviatok, ktorý zachovávali pohania ako „*ctihodný deň slnka*“. Pokus o túto zmenu nebol spočiatku verejný. V prvých storočiach zachovávali sobotu všetci kresťania. Rozhodne uctievali Boha a verili, že Boží zákon je nemeniteľný, a preto úzkostlivo dodržiavali jeho predpisy. Satan však prefíkane pôsobil prostredníctvom svojich pomocníkov, aby dosiahol svoj cieľ. Aby sa pozornosť ľudí obrátila na nedeľu, bol tento deň vyhlásený za sviatok na počesť Kristovho vzkriesenia. V nedeľu sa začali konať bohoslužby. Sobota bola dosiaľ dňom odpočinku a bola stále posvätné uctievaná.

Ešte pred príchodom Pána Ježiša satan v snahe pripraviť si cestu pre dielo, ktoré plánoval dokončiť, naviedol Židov, aby sobotu zatažili najprísnejšími požiadavkami, takže sa zachovávanie stalo bremenom. Sobotu tak postavil do nesprávneho svetla, ľudia začali hľadiť na tento deň s opovrnutím ako na židovské nariadenie. Zatiaľ čo nedeľu považovali kresťania všeobecne ďalej za deň radosti, satan ich pritom viedol k tomu, **GC 53** aby sobotu prežívali ako deň pôstu, deň smútku a beznádeje, aby tak prejavili svoj odpor k židovstvu.

Začiatkom 4. storočia vydal cisár Konštantín nariadenie, ktorým vyhlásil nedeľu za verejný sviatok v celej Rímskej ríši. (Pozri dodatok č. 5) Deň slnka uctievali jeho pohanskí poddaní a zachovávali ho i kresťania. Cisár sa zámerne snažil spojiť protikladné záujmy pohanstva a kresťanstva. Žiadali to od neho ctižiadostiví a po moci túžiaci

biskupi. Uvedomovali si, že ak budú kresťania i pohania svätif rovnaký deň, uľahčí sa pohanom prijatie kresťanstva a tým vzrastie moc a sláva cirkvi. I keď mnohí bohobojní kresťania boli postupne vedení k tomu, aby považovali nedeľu za deň do istej miery posvätný, pravá sobota stále ostávala svätým Hospodinovým dňom a zachovávali ju podľa štvrtého prikázania.

Veľký podvodník svoje dielo neskončil. Rozhodol sa, že zhromaždí celý kresťanský svet pod svoju zástavu. Bude ho ovládať prostredníctvom svojho zástupcu, pyšného pápeža, ktorý sa vyhlasoval za Kristovho zástupcu. Svoj cieľ dosiahol pomocou poloobrátených pohanov a ctižiadostivých cirkevných hodnostárov milujúcich svet. Občas sa konali veľké snemy, na ktorých sa schádzali cirkevní hodnostári z celého kresťanského sveta. Takmer na každom sneme klesal význam Bohom ustanovenej soboty, zatiaľ čo význam nedele narastal. Tak sa stalo, že nakoniec kresťania uctievali pohanský sviatok ako Božie nariadenie, zatiaľ čo biblickú sobotu vyhlásili za pozostatok židovstva a tí, ktorí ju zachovávali, boli prekliati.

Veľkému odpadlíkovi sa podarilo vyvýšiť sa „nad všetko, čo sa zovie Boh, alebo čomu sa dáva božská česť“. (2 Tes 2,4) Odvážil sa zmeniť toto prikázanie Božieho zákona, ktoré neochvejne ľudstvu pripomína pravého a živého Boha. Štvrté prikázanie predstavuje Boha ako Stvoriteľa neba i zeme a tým ho odlišuje od všetkých nepravých bohov. **GC 54** Boh posvätil a oddelil siedmy deň ako deň odpočinku pre človeka práve preto, aby mu pripomínal skutočnosť stvorenia. Mal ľuďom navždy predstavovať živého Boha ako zdroj života, predmet úcty a uctievania. Satan sa snaží odvieť človeka od vernosti Bohu a od poslušnosti Božieho zákona, preto je jeho úsilie namierené predovšetkým proti tomu prikázaniu, ktoré označuje Boha ako Stvoriteľa.

V súčasnosti protestanti tvrdia, že Kristovo zmŕtvychvstanie v nedeľu urobilo z nedele kresťanskú sobotu. Ale chýba im dôkaz z Písma. Ježiš Kristus a ani jeho apoštolovia tomuto dňu nedávali takúto poctu. Zachovávanie nedele ako kresťanského ustanovenia má svoj pôvod v „tajomstve bezzákonosti“ (2 Tes 2,7), ktoré začalo pôsobiť už za života apoštola Pavla. Kedy a ako uznal Pán tento výplod pápežstva? Aké pevné odôvodnenie môže byť dané pre zmenu, ktorú Písmo nepozná?

V 6. storočí bolo pápežstvo už upevnené. Za svoje sídlo si zvolilo cisárske mesto a rímsky biskup sa vyhlásil za hlavu celej cirkvi. Pohanstvo nahradilo pápežstvo. Drak dal šelme „svoju moc i svoj trón i veľkú právomoc“. (Zj 13,2; pozri dodatok č. 6) A tak začalo 1260 rokov pápežského útlaku, ako ho predpovedali prorocká knihy Daniel a Zjavenie. (Dan 7,25; Zj 13,5-7) Kresťania sa museli rozhodnúť, či sa vzdajú svojej čistoty a prijímú pápežské obrady a bohoslužbu alebo budú tráviť život vo väzení, podstúpia smrť na mučidlách, na hranici alebo pod sekerou kata. Začali sa naplňovať Ježišove slová: „No, budú vás zrádzať i vlastní rodičia i bratia i príbuzní i priatelia a usmrťia niektorých z vás, a všetci vás budú nenávidieť pre moje meno.“ (Luk 21,16.17) Začalo sa prenasledovanie verných s väčšou závirivosťou než predošlé prenasledovanie. Svet sa stal veľkým bojiskom. **GC 55** Po stáročia nachádzala Kristova cirkev útočisko v ústraní a v úkrytoch. Takto hovorí prorok: „A žena utiekla na púšť, kde má miesto, pripravené od Boha, aby ju tam živilí tisíc dvesto šesťdesiat dní.“ (Zj 12,6)

Nástup rímskej cirkvi k moci znamenal začiatok doby temna. Nárastom jej moci sa zväčšovala temnota. Z Krista, pravého základu cirkvi, sa viera prenášala na rímskeho pápeža. Namiesto toho, aby ľudia verili v Božieho Syna a očakávali od neho odpustenie hriechov a večnú záchranu, vzhliadali k pápežovi, ku kňazom a prelátom, ktorým pápež

udelil určitú moc. Ľudia mali veriť, že pápež je ich pozemský sprostredkovateľ a že k Bohu sa môžu priblížiť jedine jeho prostredníctvom. Učili ich, že pápež stojí na Božom mieste, a preto ho musia bezpodmienečne počúvať. Neuposlúchnutie jeho príkazov bolo dostatočným dôvodom, aby priestupníkov stihli najprísnejšie telesné i duchovné tresty. Tak sa záujem ľudí odvracal od Boha k omylným, blúdiacim a krutým ľuďom a ešte horšie, k samému kniežatstvu temnoty, ktorý prostredníctvom nich prejavoval svoju moc. Hriech sa zahalil do rúcha svätosti. Kedykoľvek sa Písmo dostáva do pozadia a človek začne seba považovať za najvyššiu autoritu, môžeme očakávať len podvod, klam a nepravosť. S vyvyšovaním ľudských nariadení a tradícií sa stále prejavoval úpadok, ktorý je výsledkom zabúdania na Boží zákon.

Pre Kristovu cirkiev to boli nebezpečné dni. Skutočne verných nasledovníkov pravdy zostalo málo. I keď pravda nebola nikdy ponechaná bez svedkov, v určitých dobách sa zdalo, že bludy a povery celkom zvíťazia a že pravé náboženstvo zo sveta vymizne. Na evanjelium sa zabúdalo, pritom sa však množili náboženské obrady a ľudia boli zaťažení bremenom prísnych požiadaviek.

Ľuďom vstúpili nielen to, aby vzhliadali k pápežovi ako ku svojmu zástupcovi pred Bohom, ale aby tiež verili, že sa môžu očistiť od hriechu svojimi vlastnými skutkami. Ďalšie púte, kajúce skutky, uctievanie ostatkov, budovanie kostolov, kaplniek a oltárov, platenie veľkých príspevkov cirkvi – GC 56 tieto a mnohé podobné skutky prikazovali ľuďom, aby tak zmiernili Boží hnev a získali Božiu priazeň – akoby bol Boh podobný človekovi, hneval sa pre malichernosti alebo sa dal uzmierniť darmi či kajúcnymi skutkami.

I keď vládla neresť, a to i medzi predstaviteľmi rímskej cirkvi, zdalo sa, že vplyv cirkvi stále rastie. Koncom 8. storočia začali stúpenci pápežstva tvrdiť, že v prvých storočiach mali rímski biskupi rovnakú duchovnú moc, akú majú teraz. Aby toto tvrdenie podopreli, potrebovali ho doložiť nejakým autoritatívnym dokladom. Na to ich naviedol otec Lži. Mnísi vyhotovili falzifikáty starých spisov. Objavili sa uznesenia dávnych koncilov, ktoré do tej doby nikto nikdy nevidel a dokladali, že zvrchovaná moc pápeža trvá už od najranejších dôb. A cirkiev, ktorá odmietla pravdu, ochotne tieto podvrhy uznala. (Pozri dodatok č. 7)

Malá skupina verných, ktorí stáli na pravom základe, (1 Kor 3,10.11) bola zmätená, keď falošné učenie ničilo Božie dielo. Niektorí z nich – podobne ako stavitelia jeruzalemských hradieb za dní Nehemiáša – hovorili: „*Klesá sila nosiča, a narúcaného prachu je mnoho, nuž my nebudeme môcť stavať na múre.*“ (Neh 4,10) Unavení stálym bojom proti prenasledovaniu, podvodom, zlu a všetkým ostatným prekážkam, ktoré mohol vymyslieť len satan, aby maril ich dielo, stratili niektorí z verných staviteľov odvahu. A aby mali pokoj a zaistili svoje majetky i životy, odvrátili sa od pravého základu. No iní sa však nezľakli prenasledovania a nebojácne vyhlasovali: „*Nebojte sa ich, ale pamätajte na Pána, veľkého a strašného.*“ (Neh 4,14) Pokračovali v diele s mečom po boku. (Ef 6,17)

Rovnaká nenávisť a odpor voči pravde inšpirovala Božích nepriateľov v každej dobe a preto sa aj od Božích služobníkov vyžaduje rovnaká bdelosť a vernosť. GC 57 Slová, ktoré Ježiš Kristus riekol prvým učeníkom, platia i jeho nasledovníkom na konci času: „*A čo vám hovorím, všetkým hovorím – bdejte!*“ (Mar 13,37)

Zdalo sa, že temnota je čoraz hustejšia. Uctievanie modiel zovšeobecnelo. Pred obrazmi sa zapalovali sviečky a ľudia sa pred nimi modlili. Prevažovali úplne nezmyselné

povery a zvyky. Povery ovládli mysle ľudí natoľko, že úplne potlačili zdravý rozum. Zatiaľ čo kňazi a biskupi milovali zábavu, prepadali zmyselnosti a skazenosti, dalo sa predpokladať, že ľud, ktorý od nich očakával, že ho budú viesť, upadne do nevedomosti a skazy.

Pápežská namyslenosť pokročila ďalej, keď v 11. storočí pápež Gregor VII. oznámil svetu dokonalosť rímskej cirkvi. Vo vyhlásení, ktoré vydal, tvrdil, že cirkev sa nikdy nezmyšľila, ako to údajne hovorí Písmo. Ale v Písme také tvrdenie nenájdeme. Pyšný pápež si zároveň osoboval právo zosadzovať panovníkov. Vyhlásil, že jeho rozhodnutia nemôže zmeniť nikto, on však má právo zrušiť rozhodnutie všetkých. (Pozri dodatok č. 8)

Príkladnou ukážkou tyranskej povahy tohto obhajcu neomylnosti je jeho zaobchádzanie s nemeckým cisárom Henrichom IV. Pretože sa opovážil nerešpektovať autoritu Ríma, tomuto monarchovi oznámili, že bude vylúčený z cirkvi a zosadený z trónu. Henrich sa obával vyhrážok, že ho opustia jeho kniežatá, ktoré pápežov vyslanec podnecoval k vzbure proti nemu. Cítil, že je nevyhnutné, aby sa s Rímom zmieril. V sprievode svojej manželky a jedného verného sluhu prekročil uprostred zimy Alpy, aby sa pred pápežom pokoril. Keď dorazil k zámku, kde sa Gregor usídlil, uviedli ho bez jeho sprievodcov do vonkajšieho nádvorja a tam ho v krutej zime, s nepokrytou hlavou, bosými nohami a v chatrnom oblečení nechali čakať, kým pápež dovoľí, aby pred ním predstúpil. **GC 58** Len po troch dňoch pôstu a spovedi, sa pápež rozhodol, že mu odpustí. Podmienil to tým, že cisár vyčká, kým mu pápež dovoľí prevziať vládárske žezlo a začať vládnuť. Povzbudený týmto víťazstvom, začal Gregor vyhlasovať, že je jeho povinnosťou krotiť pýchu kráľov.

Aký protiklad je medzi pýchou tohto veľkňaza a pokorou a láskavosťou Krista, ktorý sa predstavuje ako Ten, kto prosí pri dverách ľudského srdca, aby mohol vstúpiť a priniesť odpustenie i pokoj a ktorý učil svojich učeníkov: „*A ktokoľvek by chcel byť medzi vami prvým, bude vašim sluhom.*“ (Mat 20,27)

Nasledujúce storočia boli svedkami ďalšieho šírenia bludov rímskej cirkvi. Ešte pred vznikom pápežstva vzbudzovalo učenie pohanských filozofov pozornosť a ovplyvňovalo cirkev. Mnohí povrchne obrátení kresťania i naďalej lipli na zásadách pohanskej filozofie. A nielen oni sami ju študovali ďalej, ale presviedčali ostatných, aby ju používali ako prostriedok pre šírenie vplyvu medzi pohanmi. Tým sa do kresťanskej viery dostali závažné bludy. Medzi nimi zaujala popredné miesto náuka o prirodzenej nesmrteľnosti človeka a jeho vedomia po smrti. Toto falošné pohanské učenie sa stalo základom, na ktorom Rím vybudoval vzývanie svätých a uctievanie Panny Márie. Z neho vzniklo tiež falošné učenie o večných mukách hriešnikov, čo bolo čoskoro zahrnuté do pápežskej vierouky.

Tak bola pripravená cesta na zavedenie ešte ďalšieho pohanského výmyslu, ktorý Rím nazýva očistcom a používa na zastráňovanie ľahkoverných a poverčivých ľudí. Toto bludné učenie tvrdí, že existuje akési miesto útrap, kde duše ľudí, ktoré si nezaslúžia večné zatratenie, musia pykať trest za svoje hriechy, a odtiaľ budú prijaté do neba, keď sa očistia od svojich hriechov. (Pozri dodatok č. 9) **GC 59**

Rím potreboval ešte ďalší vynález, aby mohol ťažiť zo strachu i hriešnosti svojich prívržencov. Toto bolo podporené učením o odpustkoch. Úplné odpustenie hriechov, a to minulých, prítomných i budúcich a oslobodenie od utrpenia a trestu sľubovali všetkým, ktorí sa zúčastnia ťaženia a vojen za rozšírenie pozemskej vlády pápeža, keď budú trestať jeho nepriateľov alebo hubiť všetkých, ktorí sa odvažujú popierať jeho duchovnú nadvládu. Ľudí učili, že ak dajú cirkvi peniaze, môžu sa zbaviť hriechov

a môžu tiež vyslobodiť duše svojich mŕtvych priateľov, ktoré boli odsúdené na záhubu v plameňoch. Takýmto spôsobom Rím plnil svoje pokladnice a udržiaval svoju nádheru, prepych a nerestný spôsob života ľudí, ktorí o sebe vyhlasovali, že sú zástupcami Toho, ktorý nemal kam hlavu zložiť. (Pozri dodatok č. 10)

Obrad večere Pánovej, ktorý opisuje Písmo sväté, bol nahradený modloslužobnou obeťou pri omši. Pápežskí kňazi predstierali, že svojím nezmyselným mumlaním premieňajú obyčajný chlieb a víno na skutočné „telo a krv Ježiša Krista“. (Kardinal Wiseman, Skutočná prítomnosť tela a krvi nášho Pána Ježiša Krista v požehnanej eucharistii, dokázaná z Písma, kap. 8, odd. 3, ods. 26) S rúhavou opovážlivosťou verejne vyhlasovali, že majú moc stvoriť Boha, všemohúceho Stvoriteľa. Od kresťanov potom pod trestom smrti žiadali, aby vyznávali vieru v tento blud, v toto nebo urážajúce kacírstvo. Mnohí, ktorí to odmietli, boli vydaní plameňom. (Pozri dodatok č. 11)

V 13. storočí bol zriadený najstrašnejší zo všetkých nástrojov pápežstva – inkvizícia. Predstaviteľov cirkevnej hierarchie na to naviedol sám knieža zla. Pri svojich tajných poradách ovládal satan a jeho anjeli mysle zlých ľudí, zatiaľ čo neviditeľný stál uprostred nich Boží anjel, ktorý zaznamenával ich ohavné uznesenia a zapisoval také strašné činy, ktoré sa nikdy nemali objaviť pred ľudským zrakom. „*Veľký Babylon*“ bol „*opitý krvou svätých*“. Zohavené telá miliónov mučeníkov volali k Bohu, aby vykonal pomstu nad touto odpadlickou mocou. **GC 60**

Pápežstvo sa stalo krutovládcom sveta. Králi a cisári sa klaňali nariadeniam rímskeho pápeža. Zdalo sa, že pápež rozhoduje o časnom i večnom osude ľudí. Po stáročia väčšina kresťanov prijímala učenie Ríma v plnom rozsahu a bez výhrad, úctivo konala jeho obrady a zachovávala jeho sviatky. Čtila a štedro podporovala jeho kňazov. Rímska cirkev nedosiahla nikdy väčšiu dôstojnosť, veľkoleposť a moc.

„*Poludnie pápežstva bolo polnocou sveta.*“ (J. A. Wylie, Dejiny protestantizmu, diel 1, kap. 4) Nielen prostí ľudia, ale ani kňazi skoro vôbec nepoznali Božie slovo. Predstavitelia cirkvi – tak ako kedysi farizeji – nenávideli svetlo, ktoré by odhalilo ich hriechy. Keď odstránili Boží zákon, ktorý je meradlom spravodlivosti, uplatňovali neobmedzenú moc a oddávali sa nerestiam bez hraníc. Prevládala lož a podvod, chamtivosť a neviazanosť. Ľudia sa neštítali žiadneho zločinu, aby dosiahli bohatstvo alebo postavenie. Paláce pápežov a prelátov boli miestom najohavnejších smilstiev. Niektorí z vládnucich pápežov sa dopúšťali takých odporných zločinov, že sa ich svetskí vládcovia snažili zosadiť ako netvorov, ktorých podlosť sa už nedala trpieť. Počas stáročí nezaznamenala Európa pokrok vo vede, umení ani v rozvoji civilizácie. Kresťanstvo bolo ochromené morálne i intelektuálne.

Stav sveta, v akom sa nachádzal pod rímskou nadvládou, bol strašným naplnením slov proroka Hozeáša: „*Môj ľud bude vyhladený preto, že niето známosti. Pretože si ty zavrhol známosti, zavrhnem i ja teba, aby si mi nekonal kňazskej služby, a pretože si zabudol na zákon svojho Boha, zabudnem i ja na tvojich synov.*“ „*Niet pravdy ani milosrdenstva ani známosti Božej v zemi. Kliatba, klamstvo, vražda, zlodejstvo a cudzoložstvo sa rozmohli a krv stíha krv.*“ (Hoz 4,6.1.2) Také následky prinieslo odmietnutie Božieho slova.

4 | Valdenský

GC 61 Temnota, ktorá prikryla zem počas dlhého obdobia pápežskej nadvlády, nemohla celkom zastrieť svetlo pravdy. V každej dobe tu boli ľudia, ktorí svedčili o Bohu, verili v Ježiša Krista ako jediného sprostredkovateľa medzi Bohom a človekom, považovali Bibliu za jediné pravidlo života a svätili pravú sobotu. Koľko vďaka svet dlhuje týmto ľuďom, to sa ich potomkovia nikdy nedozvedia. Upaľovali ich ako kacírov, ich pohnútky spochybňovali, charakter očierňovali, ich spisy boli ničené alebo prekrúcané. Napriek tomu títo svedkovia zostali pevní a po dlhé roky uchovávali čistú vieru ako sväté dedičstvo pre prichádzajúce generácie.

Dejiny Božieho ľudu počas stáročí temna sú zapísané v nebi, no ľudské záznamy im venujú len málo pozornosti. Niekoľko zmienok o verných Božích nasledovníkoch môžeme nájsť v žalobách ich prenasledovateľov. Rím sa snažil potlačiť každý náznak nesúhlasu so svojim učením či rozhodnutiami. Snažil sa zničiť všetko, čo považoval za kacírsku, či šlo o ľudí alebo spisy. Prejav nedôvery alebo zapochybovanie o pravdivosti pápežských dogiem stačil na to, aby prišli o život bohatí i chudobní, vysoko postavení či prostí ľudia. Rím sa tiež snažil odstrániť záznamy o krutostiach, ktoré páchal na všetkých svojich odporcoch. Pápežské koncily nariadili zničiť všetky knihy a spisy, ktoré tieto záznamy obsahovali. **GC 62** Pred vynájdením tlače existovalo len málo kníh a to ešte v takej forme, že sa sotva dali dobre zachovať. Preto sa Rímu dalo len veľmi ťažko zabrániť, aby neuskutočnil svoj zámer.

Žiadne spoločenstvo veriacich v dosahu právomoci Ríma sa nemohlo dlho tešiť slobode svedomia. Akonáhle pápežstvo získalo moc, snažilo sa potlačiť všetkých, ktorí odmietali uznať jeho nadvládu. Postupne sa všetci veriaci podriadili jeho moci.

Kresťanstvo vo Veľkej Británii zapustilo korene veľmi skoro. Evanjelium, ktoré Briti prijali v prvých storočiach, nebolo nakazené rímskym odpadlivosťou. Jediným darom z Ríma pre Britov bolo prenasledovanie pod vedením pohanských cisárov, ktoré doľahlo až k týmto vzdialeným brehom. Mnohí kresťania, ktorí utiekli pred prenasledovaním z Anglicka, našli útočisko v Škótsku, odkiaľ sa pravda dostala do Írska. Vo všetkých týchto krajinách ju ľudia radostne prijímali. (Pozri dodatok č. 12)

Keď Anglicko obsadili Sasi, prevládlo v krajine pohanstvo. Dobyvatelia neboli ochotní nechať sa poučovať svojimi otrokmi. Kresťania museli hľadať útočisko v neprístupných horách a močariskách. Svetlo – na čas skryté – však neprestalo svietiť. V Škótsku zažiarilo o storočie neskôr s takým jasom, že osvietilo i vzdialené krajiny. Z Írska pochádzal zbožný muž Columbo, ktorý so svojimi spolupracovníkmi zhromažďoval okolo seba rozptýlených veriacich na osamelom ostrove Iona a urobil z ostrova stredisko svojho misijného pôsobenia. Medzi jeho evanjelistami bol tiež človek, ktorý zachovával biblickú sobotu, a tak sa pravda o sobote dostala medzi ľud. Na ostrove Iona bola založená škola, z ktorej vychádzali misionári nielen do Škótska a Anglicka, ale i do Nemecka, Švajčiarska, ba dokonca i do Talianska.

Rím sa však zamerl na Britániu a rozhodol sa priviesť ju pod svoju vládu. V 6. storočí sa jeho misionári podujali obrátiť pohanských Sasov. **GC 63** Povýšeneckí barbari ich ochotne prijali a misionárom sa podarilo tisíce Sasov obrátiť na rímske náboženstvo. Pri svojej činnosti sa vyslanci Ríma a obrátení Sasovia stretávali s pôvodnými kresťanmi.

Medzi nimi sa prejavoval zarážajúci rozdiel. Pôvodní kresťania boli jednoduchí, skromní, ich povahy, učenie a zvyky zodpovedali Písmu, zatiaľ čo misionári a ich nasledovníci verili poverám, správali sa povýšenecky a naduto. Rímsky vyslanec žiadal, aby pôvodné kresťanské zbory uznali zvrchovanosť rímskeho veľkňaza. Angličania pokojne odpovedali, že chcú milovať všetkých ľudí, pápež však nie je oprávnený vládnuť nad cirkvou a že mu môžu preukazovať len takú poddanosť ako každému inému Kristovmu nasledovníkovi. Rím sa pokúsil ešte niekoľkokrát získať ich poddanosť. Ale títo skromní kresťania, udivení spupnosťou rímskych vyslancov, vždy rozhodne odpovedali, že nepoznajú iného majstra než Krista. Následne pápežstvo ukázalo svojho pravého ducha. Rímsky vyslanec vyhlásil: „*Ak nechcete prijať bratov, ktorí vám prinášajú pokoj, stretnete sa s nepriateľmi, ktorí vám prinesú vojnu. Ak sa nechcete spojiť s nami, aby sme ukázali Sasom cestu života, dostanete od nich smrteľnú ranu.*“ (J. H. Merle D'Aubigné, Dejiny reformácie 16. storočia, zv.17, kap. 2) Neboli to len vyhrážky. Svedkovia biblickej viery zakúsili, čo sú to vojny, intrigy a podvody, až boli zbory pôvodných kresťanov v Británii zničené alebo donútené podriaďiť sa pápežskej moci.

V krajinách, do ktorých nesiahala moc Ríma, žili po stáročia skupiny kresťanov, ktoré zostali takmer nedotknuté pápežskou skazenosťou. Boli však obklopené pohanstvom a v priebehu stáročí ich ovplyvňovali pohanské bludy. Bibliu stále pokladali za jediné pravidlo viery a zostávali verní mnohým jej pravdám. Títo kresťania verili v nemennosť Božieho zákona a svätili sobotu podľa štvrtého prikázania. Zbory, ktoré zachovávali túto vieru a žili podľa nej, existovali v strednej Afrike a medzi Arménmi v Ázii. **GC 64**

Medzi tými, ktorí vzdorovali pápežskej moci najviac, vynikli valdenské. Práve v zemi, kde malo pápežstvo svoje hlavné sídlo, sa prejavil najrozhodnejší odpor proti jeho bludom a skazenosti. Stáročia si zbory v Piemonte udržali svoju nezávislosť. Nakoniec však prišla doba, keď Rím trval na tom, že sa musia podriaďiť. Po neúspešných bojoch proti rímskej tyranii museli vodcovia týchto zborov uznať nadvládu moci, ktorej sa zdanlivo podrobil celý svet. Niektorí z nich sa však odmietli podriaďiť moci pápežov alebo prelátov. Boli odhodlaní zostať verní Bohu a uchovať si rýdzosť a prostotu svojej viery. Došlo k rozdeleniu. Tí, ktorí sa držali prvotnej viery, sa oddelili. Niektorí z nich opustili rodné Alpy a vztýčili zástavu pravdy v iných krajinách. Iní sa uchýlili do odľahlých roklín a do skalných útesov v horách a tam slobodne uctievali Boha.

Viera, ktorú po stáročia uchovávali a šírili valdenské kresťania, sa podstatne líšila od falošného učenia Ríma. Ich náboženské učenie vychádzalo z písaného Božieho slova, z pravej kresťanskej vierouky. Títo chudobní roľníci, žijúci v ústraní, odlúčení od sveta – spojení každodennou ťažkou prácou so svojimi stádami a na svojich viniciach – nedospelí k pravde vlastným zápasom proti bludom a dogmám padlej cirkvi. Neobjavili nejakú novú vieru. Ich viera bola dedičstvom po otcoch. Zápasili o vieru apoštolskej cirkvi – „*vieru, raz ta danú svätým*“. (Júda 3) „*Cirkev na púšti*“ a nie pyšná kňazská hierarchia tróniaca v hlavnom meste vtedajšieho sveta, bola pravou Kristovou cirkvou, strážcom pokladov pravdy, ktoré Boh zveril svojmu ľudu, aby ho odovzdal svetu. **GC 65**

K hlavným príčinám, ktoré viedli k odluke od rímskej cirkvi, patrila najmä nenávisť Ríma k biblickej sobote. Pápežská moc odmietla pravdu, ako to predpovedali biblické proroctvá. Boží zákon bol pošliapaný do prachu, zatiaľ čo sa uprednostňovali ľudské tradície a zvyklosti. Cirkvi, ktoré sa podriaďili pápežskej nadvláde, boli veľmi skoro donútené, aby uctievali nedeľu ako deň odpočinku. V záplave bludov a povier boli mnohí natoľko zmätení – a to i praví Boží nasledovníci – že sobotu síce svätili, ale nepracovali

ani v nedeľu. Toto však pápežských vodcov neuspokojilo. Žiadali nielen, aby svätili nedeľu, ale aj znevažovali sobotu. Vyhrážali sa najostrejšími slovami tým, ktorí sa opovážia preukazovať jej úctu. Iba únik z moci Ríma umožnil niektorým nerušene sa riadiť Božím zákonom. (Pozri dodatok č. 13)

Valdenské patrili medzi prvé skupiny ľudí v Európe, ktoré mali preklad Písma svätého. (Pozri dodatok č. 14) Stáročia pred reformáciou vlastnili rukopisy prekladu Biblie vo svojom materinskom jazyku. Mali čistú a nefaľšovanú pravdu, a preto sa stali terčom nenávisť a prenasledovania. Vyhlasovali, že rímska cirkev je odpadlým Babylonom z knihy Zjavenie a s nasadením vlastných životov odrážali jej zlý vplyv. Pod tlakom dlhotrvajúceho prenasledovania urobili niektoré ústupky vo viere a postupne odstupovali od zásad, iní sa však pevne držali pravdy. Počas stáročí temna a odpadliverstva to boli valdenské, ktorí popierali zvrchovanosť Ríma, odmietali uctievanie obrazov ako modloslužbu a zachovávali pravú sobotu. Zachovali svoju vieru i v časoch najtvrdšieho prenasledovania. Hoci ich ohrozovali savojské zbrane a rímske mučidlá, zostali verní Božiemu slovu a obhajovali Božiu česť.

Za mohutnými horskými masívmi – útočiskom prenasledovaných a utláčaných vo všetkých dobách – našli valdenské úkryt. **GC 66** Práve tu udržiavali svetlo pravdy horiace uprostred temnoty stredoveku. Svedkovia pravdy zostali verní starej viere, ktorá pretrvala tisícročia.

Boh pripravil pre svoj ľud veľkolepý chrám. Jeho mohutnosť zodpovedala veľkosti pravdy, ktorú strážili. Hory sa stali pre verných vyhnancov symbolom Hospodinovej nemennej spravodlivosti. Ukazovali svojim deťom na vrchy týčiace sa nad nimi v nemennej dôstojnosti a rozprávali im o Bohu, „u ktorého nieta zmeny alebo nejakého obratu zatônenia“ (Jak 1,17), a ktorého slovo je trvalé ako nemenné hory. Boh stvoril hory a dal im ich stabilitu. Žiadna ruka, ale iba Nekonečná moc nimi môže pohnúť z miesta. Podobne Boh ustanovil svoj zákon, základ svojej vlády na nebi i na zemi. Človek svojou rukou môže zasiahnúť svojich blížnych a zničiť ich životy, ľudská ruka však nemôže vytrhnúť hory zo základov a uvrhnúť ich do mora, rovnako ako nemôže zmeniť prikázania Božieho zákona alebo zmariť jediný z Božích sľubov daných ľuďom, ktorí plnia jeho vôľu. Boží služobníci majú byť takí rozhodní v zachovávaní Božieho zákona, ako pevné sú hory.

Vrchy, lemujúce hlboké údolia, boli trvalými svedkami Božej stvoriteľskej moci a stále pripomínali jeho starostlivosť a ochranu. Títo pútnici sa naučili milovať tiché symboly Hospodinovej prítomnosti. Nestažovali sa na svoj neľahký údel, nikdy neboli na horských samotách osamelí. Ďakovali Bohu, že im poskytol útulok pred hnevom a krutosťou ľudí. Radovali sa, že ho môžu slobodne uctievať. Keď ich nepriatelia prenasledovali, poskytli im hory často bezpečnú ochranu. Z nejedného strmého útesu zneli ich chvály Bohu a rímske vojská nemohli ich piesne chvály umlčať.

Zbožnosť týchto Kristových nasledovníkov bola čistá a jednoduchá. **GC 67** Pravdu si cenili viac než domov a pôdu, viac než priateľov, príbuzných, dokonca viac než vlastný život. Tieto zásady sa snažili úprimne vštepiť do srdc mladých. Od najútlejšieho veku učili svoje deti poznávať Písmo a viedli ich úzkostlivo plniť požiadavky Božieho zákona. Opisy Biblie boli vzácnosťou, preto sa texty Písma učili naspamäť. Mnohí z nich vedeli naspamäť veľké časti Starého i Nového zákona. Myšlienky o Bohu im splývali s krásnymi prírodnými výjavmi a s každodenným poŕehnaním. Malé deti sa učili vďačne hľadiť na Boha, darcu všetkého dobrého.

Nežní a láskaví rodičia príliš milovali svoje deti, a preto im nedovolili presadzovať vlastnú vôľu. Čakal ich život plný skúšok a ťažkostí, možno aj mučenícka smrť. Od detstva ich učili znášať ťažkosti, aby sa dokázali podriaďiť, ale pritom mysleli a konali samostatne. Od najútlejšieho veku sa učili niešť zodpovednosť, hovoriť rozvážne a chápať múdrosť mlčania. Jediné unáhlené slovo v prítomnosti nepriateľov mohlo ohroziť život nielen toho, kto ho povedal, ale i životy stovák jeho spolubratov. Tak, ako vlci prenasledujú svoju korisť, prenasledovali nepriatelia pravdy tých, ktorí sa odvážili žiadať náboženskú slobodu.

Valdenské obetovali pozemský blahobyť kvôli pravde. S vytrvalou trpezlivosťou ťažko drelí na svoj chlieb. Starostlivo obrábali každý kúsoček ornej pôdy medzi horami. Údolia i menej úrodné horské stráne obrábali tak, aby dávali čo najvyššie výnosy. Šetrnosť a prísne údriekanie tvorili súčasť výchovy, ktorú odovzdávali svojim deťom ako jediné dedičstvo. Naučili sa, že život podľa Božej vôle je školou disciplíny a že svoje potreby môžu uspokojiť len vlastnou prácou, prezieravosťou, starostlivosťou a vierou. Tento postup bol namáhavý a únavný, ale správny a užitočný. Práve to hriechy človek potrebuje. Je to škola, ktorú Boh poskytuje, aby ho vychoval a rozvinul. **GC 68** I keď valdenské viedli mladých ľudí k tvrdej práci, nezanedbávali rozvoj ich intelektuálnych schopností. Vštepovali im vieru, že všetky ich sily a schopnosti patria Bohu a že ich majú zdokonaľovať a rozvíjať pre Božiu službu.

Valdenské zbory sa čistotou a jednoduchosťou podobali apoštolskej cirkvi. Odmietali nadvládu pápeža a prelátov a pokladali Bibliu za jediné, najvyššiu a neomylnú autoritu. Ich kazatelia, na rozdiel od panovačných rímskych kňazov, nasledovali príklad svojho Majstra, ktorý „neprišiel, aby mu slúžili, ale aby slúžil“. (Mat 20,28) Pásli Božie stádo, vodili ho na zelené pastviny a k živým prameňom svätého Božieho slova. Valdenské sa nezhrmažďovali v nádherných chrámoch alebo vo veľkolepých katedrálach, ale ďaleko od všetkých pomníkov ľudskej pýchy a pompéznosti – v tieni hôr, v alpských údoliach a v dobách nebezpečenstva v niektorých zo skalných pevností, aby tam počúvali slová pravdy z úst Kristových služobníkov. Kazatelia nielen hlásali evanjelium, ale navštevovali tiež chorých, vyučovali deti, napomínali blúdiacich, pomáhali urovnávať spory a nastolovať súlad a bratskú lásku. V dobách mieru žili z dobrovoľných darov členov. Každý z nich sa však podobne ako Pavel, ktorý zhotovoval stany, vyučil nejakému remeslu či povolaniu, ktorým si v prípade potreby zarábala na živobytie.

Kazatelia vyučovali tiež mládež. Pomáhali jej získať všeobecné vzdelanie. Hlavnú pozornosť však venovali štúdiu Biblie. Matúšovo a Jánovo evanjelium sa mládež učila naspamäť, podobne ako epištoly. Mladí ľudia takisto opísovali Bibliu. Niektoré rukopisy obsahovali celé Písmo, iné len výňatky spolu so zrozumiteľnými výkladmi textu, ktoré napísal niekto, kto dokázal vykladať Písmo. Tak sa šírili poklady pravdy, ktoré nepriatelia dlho ukrývali a utajovali, pretože sa sami chceli vyvyšovať nad Boha. **GC 69**

Trpezlivo a neúnavne, často v hlbokých tmavých jaskyniach za svetla fakiel opísovali Bibliu verš po verši, kapitolu po kapitole. Božie dielo napredovalo a zjavená pravda žiarila ako rýdze zlato. Mohli si to uvedomiť len tí, ktorí boli do diela priamo zapojení, práve vďaka skúškam a utrpeniu, ktoré pre ňu podstúpili. Týchto verných pracovníkov obklopovali nebeskí anjeli.

Satan viedol pápežských kňazov a prelátov, aby pochovali slovo pravdy pod nános smetí bludov, klamov a povier. Podivuhodným spôsobom sa však slovo pravdy zachovalo v celom období temna. Slovo pravdy nenieslo pečať človeka, ale pečať Božiu.

Ludia vyvíjali neúnavné úsilie, aby zatemnili jasný a zrejmý zmysel Písma a snažili sa ho postaviť do rozporu s vlastným znením. No podobne ako dúha nad hlbunami, aj Božie slovo pretrvá búrky, ktoré ho chcú zničiť. Podobne ako sú bohaté žily zlata a striebra ukryté pod povrchom zeme, takže všetci, ktorí ich chcú získať, musia usilovne kopať, tak Písmo obsahuje poklady pravdy, ktoré môže odhaliť iba usilovný, pokorný a zbožný hľadač. Boh si prial, aby Biblia bola učebnicou pre všetkých ľudí – v detstve, v mladom veku i v dospelosti, aby ju všetci študovali po celý život. Zveril ľudstvu svoje slovo ako zjavenie samého seba. Každá novopoznaná pravda ukazuje v novom svetle povahu jej Pôvodcu. Boh umožnil ľuďom štúdiom Biblie sa lepšie zoznámiť so svojím Tvorcom a poznať jeho vôľu. Biblia je prostriedkom komunikácie medzi Bohom a človekom.

I keď valdenskí považovali „*bázeň pred Hospodínom*“ za začiatok múdrosti, neprehliadali význam styku so svetom, dôležitosť poznania ľudí i aktívneho života, a preto stále rozširovali svoje vedomosti a zdokonaľovali svoje poznanie. **GC 70** Zo svojich škôl v horách vysielali niektorých mladých ľudí do vzdelávacích ústavov do miest vo Francúzsku alebo v Taliansku, kde získali väčšiu možnosť študovať, premýšľať a pozorovať než v ich rodných Alpách. Týmto mladým ľuďom hrozilo pokušenie, videli rôzne neresti, stretli sa so zákernými satanovými pomocníkmi, ktorí ich zvädzali tými najnebezpečnejšími podvodmi a najrafinovanejšími bludmi. V detstve však dostali takú výchovu, že na to všetko boli pripravení.

V školách, do ktorých prichádzali, sa nesmeli nikomu príliš zdôverovať. Odev mali upravený tak, aby v ňom mohli ukryť svoj najväčší poklad – vzácne opisy Písma. Tieto rukopisy, ovocie usilovnej práce trvajúcej mnoho mesiacov, ba rokov, nosili stále pri sebe, bez toho, aby vzbudili podozrenie. Opatrne zverovali časti týchto opisov ľuďom, o ktorých sa domnievali, že sú ochotní prijať pravdu. Mladí valdenskí boli vychovávaní už v náručí svojich matiek s cieľom pochopiť a verne plniť svoju úlohu. Práve v týchto vzdelávacích ústavoch získavali stúpcov pravej viery a často sa stalo, že zásady pravej viery prenikli do celej školy. Stúpcenci pápežstva nemohli ani pri dôkladnom pátraní zistiť, odkiaľ takzvané „*zhubné kacírstvo*“ pochádza.

Kristov duch je duch misijný. Prvým želaním obráteného srdca je priviesť aj iných ľudí k Spasiteľovi. To bol postoj valdenských kresťanov. Cítili, že Boh od nich žiada viac, než len aby zachovali čistú pravdu vo svojich zboroch. Cítili, že na nich spočíva vážna zodpovednosť za šírenie svetla ľuďom, ktorí žili v tme. Mocou Božieho slova sa snažili zlomiť jarmo, ktoré na nich uvalil Rím. Valdenskí kazatelia boli vychovávaní k misijnej práci. Od každého, kto sa chcel stať kazateľom, sa očakávalo, že najskôr získa skúsenosti evanjelistu. Každý musel slúžiť najskôr tri roky na nejakom misijnom poli, až potom sa mohol ujať práce v domácom zbere. **GC 71** Misijná služba vyžadovala sebazaprenie a obeť. Bola to vhodná príprava pre kazateľský život v čase ťažkých skúšok. Mladí ľudia, vysvätení pre duchovnú službu, nemali pred sebou vyhliadky na pozemské bohatstvo alebo slávu. Čakal ich život ťažkej práce a nebezpečenstva, možno i údel mučeníkov. Valdenskí misionári pracovali vždy v dvojiciach, podobne ako Pán Ježiš vysielal svojich učeníkov. S každým mladým mužom obvykle odchádzal starší a skúsenejší pracovník, viedol ho a zodpovedal za jeho ďalší rozvoj. Od mladého pracovníka sa očakávalo, že sa bude riadiť pokynmi staršieho. Títo spolupracovníci neboli stále spolu, ale často sa schádzali pri modlitbách, radili si navzájom a posilňovali vo viere.

Keby boli prezradili účel svojho pôsobenia, znamenalo by to ich porážku. Preto tak starostlivo tajili svoj pravý zámer. Každý kazateľ ovládal nejaké remeslo alebo živnosť

a pod zámenkou svetského povolania plnili títo misionári svoje pravé poslanie. Veľmi často vystupovali ako obchodníci alebo kupci. „Predávali hodváb, šperky a iný tovar, ktorý bolo možné dostať len na vzdialených trhoch, a boli preto vítaní ako obchodníci tam, kde ich ako misionárov neprijali.“ (Wylie, diel 1, kap. 7) Pritom však v srdci prosili Boha, aby im dal múdrosť ponúkať ľuďom poklady vzácnejšie než zlato a drahé kamene. Nosili so sebou dobre ukryté opisy Biblie, buď jej časti alebo celé Písmo a ak sa im naskytna príležitosť, upozorňovali svojich zákazníkov na tieto rukopisy. Často tým vzbudili záujem o Božie slovo a radi nechali časť Písma ľuďom, ktorí po ňom zatúžili.

Pôsobenie týchto misionárov začalo v rovinách a údoliach na úpäť ich rodných hôr, no čoskoro sa rozšírilo omnoho ďalej. Bosí, v hrubých jednoduchých šatách, v akých chodil ich Majster, prechádzali veľkými mestami a prenikali až do vzdialených krajín. Všade zasievali vzácne semeno pravdy. Kadiaľ prešli, vznikali zbory a krv mučeníkov vydávala svedectvo o pravde. Kristov deň ukáže bohatú žatvu spasených ľudí, ktorú prinieslo pôsobenie týchto verných mužov. **GC 72** Božie slovo sa šírilo ticho a nenápadne v kresťanských krajinách, ľudia ho radostne prijímali do svojich domovov i srdce.

Pre valdenských nebolo Písmo len záznamom o tom, ako Boh zaobchádzal s ľuďmi v minulosti, a zjavením toho, akú majú teraz ľudia zodpovednosť a povinnosť, ale aj správou o nebezpečenstvách a slávnej budúcnosti. Verili, že koniec všetkých vecí nie je ďaleko. Čím viac s modlitbou a slzami skúmali Bibliu, tým viac na nich pôsobili jej drahocenné výroky a tým viac si uvedomovali svoju povinnosť podeliť sa s druhými o jej zachraňujúcu pravdu. Zo stránok Písma pochopili plán záchranu človeka a vo viere v Pána Ježiša nachádzali útechu, nádej a pokoj. Čím viac Božie svetlo osvecovalo ich rozum a prinášalo radosť do ich srdce, tým viac túžili osvietiť jeho svetlom ostatných ľudí, ktorí žili v temnote pápežských bludov.

Sledovali, ako sa mnohí ľudia pod vedením pápeža a kňazov márne snažia dosiahnuť odpustenie hriechov tým, že trýznia svoje telá. Títo ľudia boli zameraní len na seba, pretože im kňazi vštepovali, že spasenie dosiahnu svojimi dobrými skutkami. Stále mysleli na svoju hriechosť, báli sa, že neuniknú Božiemu hnevu, trápili svoje duše i svoje telá, ale aj tak nenachádzali úľavu. Rím svojím učením takto spútal ľudí s citlivým svedomím. Tisíce takýchto ľudí opúšťalo priateľov a príbuzných a trávili život v kláštorňoch celách. Častými pôstmi a krutým bičovaním, nočným bdením a mnohohodinovými modlitbami na kolenách, na studených, vlhkých podlahách vo svojich smutných celách, dlhými púťami, pokorujúcimi kajúcnymi skutkami a strašným mučením sa tisíce ľudí márne snažilo získať pokoj. Deptaní vedomím hriechu a prenasledovaní strachom z Božieho hnevu, prežívali muky, kým sa od vyčerpania nezrútili a bez jediného lúča svetla a nádeje neklesli do hrobu. **GC 73**

Valdenskí túžili priniesť týmto hladným dušiam chlieb života, otvoriť im posolstvo pokoja, obsiahnuté v Božích sľuboch a povedať im, že Kristus je jedinou nádejou na záchranu. Učenie, že dobré skutky môžu odčiniť prestúpenie Božieho zákona, pokladali za falošné. Spoliehanie na ľudské zásluhy odporuje učeniu o nekonečnej Kristovej láske. Ježiš zomrel ako obeť za človeka, pretože hriešne ľudstvo nemôže vykonať nič pre to, aby sa zmierilo s Bohom. Zásluhy ukrižovaného a vzkrieseného Spasiteľa sú základom viery kresťana. Človek je závislý od Krista a jeho spojenie s ním musí byť také tesné, ako tesne je spätý každý úd s telom alebo ako sa vetvy spájajú s kmeňom.

Učenie v cirkvi viedlo ľudí k tomu, že Boha i Ježiša Krista považovali za prísneho, zachmúreného a neprístupného. Spasiteľa predstavovali tak, akoby nemal s hriešnym

človekom súciť, a preto potrebuje prostrednícku službu kňazov a svätých. Ľudia, ktorých myseľ bola osvietená Božím slovom, chceli predstaviť ostatným Ježiša ako súcitného a milujúceho Spasiteľa, ktorý s otvorenou náručou volá všetkých ľudí i s ich bremenami hriechu, s ich starosťami a obavami. Snažili sa odstrániť prekážky, ktoré satan navršil týmto ľuďom do cesty, aby nemohli poznať Božie sľuby a nešli priamo ku Kristovi, aby mu nevyznávali svoje hriechy a neprijali odpustenie a pokoj. Valdenský misionári nadšene odhaľovali záujemcom vzácnu pravdu evanjelia. Obozretne rozširovali starostlivo opísané časti Písma svätého. Ich najväčšou radosťou bolo poskytnúť nádej takému hriešnikovi, ktorý si uvedomoval svoju hriešnosť a ktorý dosiaľ poznal len Boha pomsty, pripraveného vykonať spravodlivosť. **GC 74** S chvejúcim sa hlasom a so slzami v očiach, často na kolenách zoznamovali svojich blížnych s Božimi sľubmi, v ktorých je jediná nádej hriešnika. Svetlo pravdy tak prenikalo do zatemnených myslí a odstraňovalo mraky sklúčenosti, kým Ježiš Kristus – Slnko spravodlivosti – zažiaril v ich srdciach a priniesol im svojimi lúčmi uzdravenie. Často museli niektorú časť Písma prečítať niekoľkokrát, pretože si ju poslucháči priali počuť opakovane, akoby sa chceli uistiť, že počuli správne. Poslucháči si priali znovu počuť najmä slová: „*Krv Ježiša Krista, jeho Syna, očisťuje nás od každého hriechu.*“ (1 Ján 1,7) „*A ako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak musí byť povýšený Syn človeka, aby nikto, kto verí v neho, nezahynul, ale mal večný život.*“ (Ján 3,14.15)

Mnohí ľudia sa nedali oklamať tvrdeniami Ríma. Pochopili, aké zbytočné sú príhovory ľudí alebo anjelov za hriešnika. Keď pravé svetlo preniklo do ich myslí, radosťne volali: „*Kristus je mojím kňazom, jeho krv je mojou obeťou, jeho oltár je mojou spovednicou.*“ Spofahli sa plne na zásluhy Pána Ježiša a opakovali si slová: „*A bez viery nie je možné ľúbiť sa Bohu.*“ (Žid 11,6) „*A ničo v inom nikom spasenia, lebo ani ničo iného mena pod nehom, ktoré by bolo bývalo dané niekomu medzi ľuďmi, v ktorom by sme mali byť spasení.*“ (Sk 4,12)

Niektorým utrápeným ľuďom sa uistenie o láske Spasiteľa zdalo príliš krásne, než aby mu mohli uveriť. Prinieslo im však veľkú úľavu, zaliala ich taká záplava svetla, že si pripadali ako v nebi. S dôverou uchopili Kristovu ruku, ich nohy zostali stáť na „*Skale vekov*“. Stratili strach zo smrti. Teraz už boli ochotní ísť do väzenia alebo dať sa upáliť, ak by tým mohli osláviť meno svojho Vykupiteľa.

Valdenský misionári prednášali a čítali Božie slovo na tajných miestach, niekedy len jednému poslucháčovi, inokedy malej skupine ľudí, ktorí túžili po svetle a pravde. Takýmto spôsobom často trávil celé noci. Úžas a obdiv poslucháčov bol často taký veľký, že hlásatelia Božej milosti museli prerušiť čítanie, aby poslucháči mohli plne pochopiť zvesť o spasení **GC 75** Zneli i slová ako: „*Prijme Boh naozaj moju obeť? Usmeje sa na mňa? Odpustí mi?*“ Ako odpoveď mohli počuť slová Písma: „*Podte ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obťažení, a ja vám dám odpočinutie.*“ (Mat 11,28)

Prijímali vierou zasľúbenie a radosťne volali: „*Už nemusím konať dlhé púte, nemusím chodiť na sväté miesta. Môžem prísť k Pánu Ježišovi taký, aký som, i keď som hriešny a biedny, a Kristus neodmietne pokornú prosbu. Odpúšťajú sa ti tvoje hriechy. I mne, áno aj mne môže byť odpustené.*“

Ľudské srdcia naplňala záplava čistej radosť. Títo šťastní ľudia oslavovali meno Ježiša, chválili ho a ďakovali mu. Šťastní ľudia sa vracali do svojich domovov, aby šírili ako najlepšie vedeli svetlo a svoju novú skúsenosť – to, že našli pravú a živú „*cestu*“. Zo slov Písma zaznievala do srdca ľudí, ktorí túžili po pravde, podivuhodná a posvätná

moc. Bol to Boží hlas, ktorý presvedčal poslucháčov.

Posol pravdy potom pokračoval vo svojej ceste. Jeho skromný zjav, jeho úprimnosť, vierohodnosť a oddanosť Bohu vzbudzovali často pozornosť. V mnohých prípadoch sa ho poslucháči ani nepýtali, odkiaľ prichádza alebo kam ide. Boli tak ohromení, najskôr prekvapením a neskôr vďačnosťou a radosťou, že im ani nenapadlo, aby sa ho na to spýtali. Keď ho žiadali, aby šiel s nimi do ich domovov, odpovedal, že musí navštíviť stratenú ovcu zo stáda. Často si potom kládli otázku: Nebol to náhodou anjel z neba?

V mnohých prípadoch už posla pravdy nikdy nevideli. Odobral sa do iných krajov alebo dožil svoj život v nejakom väzení, možno zložil kosti na mieste, kde vydal svedectvo o pravde. **GC 76** Slová, ktoré zanechal, sa však nedali zničiť, pôsobili ďalej v ľudských srdciach a ich blahodarné výsledky budú známe len v deň súdu.

Valdenskí misionári prenikali do satanovho kráľovstva a vzbudzovali pozornosť mocnosťami temna. Knieža zla sledoval každú snahu o šírenie pravdy a vyvolával strach a obavy svojich podriadených. Predstavitelia rímskej cirkvi spoznali, že pôsobenie skromných počestných vyvoláva nebezpečenstvo, ktoré ohrozovalo ich záujmy. Keby dovolili, aby svetlo pravdy nerušené žiarilo, zmietlo by ťažké mraky bludu, ktoré zastierali ľud. Ľudia by sa zamerali len na Boha, a to by mohlo nakoniec podkopať nadvládu Ríma.

Už samotná existencia ľudí, ktorí si zachovali vieru starej cirkvi, nezvratne svedčila o odpadliveri Ríma, a preto vyvolávala rozhorčenú nenávisť a prenasledovanie. Rím tiež nemohol zniesť urážku, že valdenskí sa odmietli vzdať Písma. Preto sa rozhodol, že ich zničí. Tak sa začali hroznú križiacku boju proti Božiemu ľudu, ktorý našiel domov v horách. Inkvizítori sa vydali po ich stopách a prípad nevinného Ábela, ktorý padol vražednou rukou Kaina, sa mnohokrát opakoval.

Znovu a znovu bola pustošená ich úrodná pôda, ich obydliá, zbúrali ich modlitebne, takže tam, kde kedysi boli kvitnúce polia a domovy bohobojného, pracovitého ľudu, zostala len púšť. Ako sa divá šelma ešte viac rozzúri, keď učí krv, tak besnenie pápežencov vzrástlo, keď videli utrpenie svojich obetí. Mnohých svedkov pravej viery prenasledovali po horách a údoliach, skrývali sa v hlbokých lesoch a v skalách.

Proti mravnému charakteru prenasledovaných sa nedala vzniesť ani najmenšia námietka. Aj ich nepriatelia o nich prehlasovali, že sú mierumilovní, pokojní a zbožní ľudia. Ich jediným previnením bolo, že neuctievali Boha tak, ako si to priala mocná cirkev. **GC 77** Za tento zločin ich ponižovali, urážali a vystavili všetkým spôsobom mučenia, aké si len človek alebo diabol dokáže vymyslieť.

Keď sa Rím už rozhodol, že túto nenávidenú sektu vykynoží, vydal pápež bulu, ktorá ich označila za kacírov a vyniesla nad nimi rozsudok smrti. (Pozri dodatok č. 15) Neboli obviňovaní z toho, že vedú lenivý spôsob života alebo že sú nepoctiví či neporiadni. Šíro sa však o nich, že ich predstieraná zbožnosť a svätosť zvädza „*ovce pravého stáda*“. Preto pápež nariadil, aby „*táto zhubná, ohavná sekta škodcov bola vyhubená ako kľbko jedovatých hadov, ak sa odmietnu podriaďiť*“. (Wylie, zv. 16, kap. 1) Nenapadlo tohto namysleného mocipána, že sa so svojimi slovami ešte raz stretne? Uvedomoval si, že tieto slová sú zaznamenané v nebeských knihách a že sa s nimi stretne pri súde? Pán Ježiš riekne: „*Nakolko ste to učinili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste učinili.*“ (Mat 25,40)

Zmienená bula vyzývala všetkých členov cirkvi, aby sa zúčastnili boja proti kacírom. Aby prilákala ľudí ku krutému dieľu, „*oslobodzovala od všetkých cirkevných trestov,*

obecných i jednotlivých, každého, kto sa zapojí do krížového ťaženia. Zbavila ich akýchkoľvek prísah, ktoré urobili, dávala im právo na majetok, ktorý možno nadobudli nezákonne, a sľubovala odpustenie všetkých hriechov každému, kto usmrť nejakého kacíra. Bula rušila všetky zmluvy, ktoré boli výhodné pre valdenských, nariaďovala slúžiacim, aby od nich odišli, zakazovala všetkým, aby im poskytovali akúkoľvek pomoc a dávala každému právo zmocniť sa ich majetku.“ (Wylie, zv. 16, kap. 1) Tento dokument jasne odhaľuje, aký duch za tým stál. Znel z neho rev draka, nie Kristov hlas.

Pápežskí vodcovia nechceli prispôbiť svoje povahy príkazom Božieho zákona. Vytvorili si vlastné pravidlá, ktoré im vyhovovali a rozhodli sa donútiť všetkých, aby sa nimi riadili – pretože si to praje Rím. Tak došlo k hrozným tragédiám. Skazení a rúhaví kňazi i pápeži konali dielo, ktoré im uložil satan. Milosrdenstvo nepoznali. **GC 78** Rovnaký duch, ktorý ukrižoval Krista a popravil apoštolov, rovnaký duch, ktorý podnietil krvilačného Nera proti veriacim v jeho dobe, sa teraz snažil zničiť zo sveta tých, ktorí boli milí Bohu.

Stáročia trvajúce prenasledovanie, ktoré znášali títo bohobojní ľudia trepezlivo a neochvejne, oslávilo ich Vykupiteľa. Napriek krížovým ťaženiam a neľudskému týraniam, ktorému boli vystavení, vysielali ďalej svojich misionárov, aby šíрили vzácnu pravdu. Boli prenasledovaní až na smrť, ich krv však zavlažovala zasiaté semeno, ktoré prinášalo plody. Tak valdenské niesli svedectvo o Bohu stáročia pred narodením Luthera. Rozptýlení do mnohých krajín zasievajú semeno reformácie, ktoré vzklíčilo v dobe Viklefa, rozrástlo sa do šírky a do hĺbky v dobe Luthera a bude sa šíriť až do konca sveta ľuďmi, ktorí sú rovnako ochotní trpieť „*pre slovo Božie a pre svedectvo Ježiša Krista*“. (Zj 1,9)

Vývražďovanie valdenských

5 | Ján Viklef

GC 79 V období pred reformáciou existovalo len veľmi málo opisov Biblie. Boh však nedopustil, aby bolo jeho slovo úplne zničené. Pravdy jeho slova nemali zostať navždy ukryté. Boh mohol práve tak ľahko rozšíriť slovo života, ako mohol otvoriť dvere žalárov a železné brány, aby oslobodil svojich služobníkov. V rôznych krajinách Európy ľudia pod vplyvom Božieho Ducha hľadali pravdu ako skrytý poklad. Božia prozreteľnosť ich priviedla k Písmu a oni študovali jeho posvätné stránky s veľkým záujmom. Boli ochotní prijať pravdu bez ohľadu na následky. I keď im nebolo všetko jasné, odkryli mnoho dávno zabudnutých právd. Ako poslovia neba vychádzali do sveta, lámali okovy bludov a povier a vyzývali dlho zotročených ľudí, aby povstali a obhájili svoju slobodu.

Po stáročia bolo Božie slovo zamknuté v jazykoch, ktoré poznali iba vzdelanci. Valdenski predstavovali výnimku. Prišiel však čas potreby preložiť Písmo a dať ho do materinských jazykov rôznych národov. Svet prekročil polnoc. Hodiny temna sa pomaly mihali a v mnohých krajinách sa objavili príznaky nastávajúceho svítania. GC 80

V 14. storočí vyšla v Anglicku „zora reformácie“. Ján Viklef sa stal hlásateľom reformácie nielen v Anglicku, ale pre celé kresťanstvo. Jeho rozhodný nesúhlas s Rímom sa nedal už nikdy celkom umlčať. Viklefov protest začal boj, ktorý viedol k oslobodeniu jednotlivých ľudí, cirkvi i celých národov.

Viklef získal dôkladné vzdelanie, ale počiatkom múdrosti mu bola bázeň pred Hospodínom. Už ako študent vynikal zbožnosťou, obdivuhodným nadaním a mimoriadnymi znalosťami. Veľmi túžil po vzdelaní, chcel sa zoznámiť so všetkými vednými odbormi. Študoval scholastickú filozofiu, cirkevné i občianske právo, najmä právny poriadok svojej vlasti. V jeho neskoršej činnosti sa prejavil význam vzdelania, ktoré získal v mladosti. Dôkladná znalosť vtedajšej filozofie mu umožnila odhaliť jej bludy, štúdium národného a cirkevného práva ho pripravilo na veľký zápas za občiansku a náboženskú slobodu. Zatiaľ čo mohol používať len zbrane získané z Božieho slova, v škole si osvojil i dôslednosť myslieť a pohotovo diskutovať s učencami. Sila jeho génia, rozsah a dôkladnosť jeho znalostí vzbudzovali úctu jeho priateľov i odporcov. Kým jeho stúpcov uspokojovalo vedomie, že patrí medzi popredných mysliteľov národa, jeho nepriatelia nemohli tupiť reformáciu tým, že by odhaľovali nevedomosť alebo slabosť jej obhajcu.

Už ako študent sa Viklef na vysokoškolskom internáte venoval štúdiu Písma. Vtedy Biblia existovala len v starých jazykoch. Cestu k zdroju pravdy mohli nájsť iba vzdelaní ľudia, ostatní túto možnosť nemali. Takto sa Viklef pripravoval na budúcu prácu reformátora. GC 81

Učenci študovali Božie slovo a našli v ňom veľkú pravdu o Božom dare milosti. Toto poznanie šíрили prostredníctvom svojich prednášok a pomohli tak iným, aby sa obrátili k živým prorocťam. Keď sa Viklef začal zaujímať o Písmo, skúmal ho rovnako dôkladne, ako keď mal možnosť získať mimoriadne vzdelanie. Dovtedy mal pocit, že mu niečo chýba a túto potrebu nemohlo uspokojiť ani jeho štúdium, ani učenie cirkvi. V Božom slove našiel to, čo predtým márne hľadal. Poznal plán spasenia a pochopil, že Ježiš Kristus je jediným obhajcom človeka. Odovzdal sa do služby Krista a rozhodol sa, že bude hlásať pravdu, ktorú objavil.

Podobne ako neskorší reformátori, ani Viklef spočiatku nepredvídala, kam ho toto dielo dovedie. Nepostavil sa proti Rímu svojvoľne. Oddanosť pravde ho však nutne musela doviesť do sporu s bludným učením. Čím jasnejšie poznával bludy pápežstva, tým usilovnejšie a naliehavejšie hlásal Biblickú pravdu. Poznal, že Rím zamenil Božie slovo za ľudské tradície. Nebojácne obvinil kňazov, že zavrhlí Písmo, a žiadal, aby bola Biblia vrátená ľudu a aby bola v cirkvi obnovená jej autorita. Bol to schopný učiteľ a výrečný kazateľ. Jeho každodenný život potvrdzoval pravdu, ktorú hlásal. Znalosť Biblie, sila dôkazov, čistota života a jeho neoblomná odvaha a bezúhonnosť mu získali všeobecnú úctu a dôveru. Mnohí ľudia neboli spokojní so svojim doterajším náboženstvom, zvlášť keď poznali, aké nepravosti panujú v rímskej cirkvi. S neskrývanou radosťou prijímali pravdy, na ktoré ich Viklef upozorňoval. Predstavitelia cirkvi však zúrili, keď zistili, že reformátor získava väčší vplyv než oni. GC 82

Viklef dôsledne odhaľoval bludy a neohrozene útočil na neporiadky, ktoré Rím schvaľoval. Keď pôsobil ako kráľov kaplán, postavil sa smelo proti plateniu poplatku, ktorý pápež žiadal od anglického panovníka a tvrdil, že pápežova snaha vládnúť nad svetskými panovníkmi sa prieči rozumu a odporuje biblickému zjaveniu. Pápežove požiadavky vyvolali veľké znechutenie a tým viac Viklefovo učenie ovplyvnilo predstaviteľov národa. Kráľ spolu so šľachtou odmietli pápežove nároky na svetskú moc a odmietli zaplatiť žiadaný poplatok. Pápežská zvrchovanosť v Anglicku dostala účinnú ranu.

Ďalším zlom, proti ktorému reformátor viedol dlhý a odhodlaný boj, boli rehole žobravých mníchov. Títo mnísi zaplavili Anglicko a ohrozovali rozvoj a blahobyt národa. Ich neblahý vplyv ohrozoval remeslá, výchovu i mravnosť. Mnísi, ktorí trávili život zahľaním a žobraním, nielen že odčerpávali hmotné prostriedky národa, ale tiež spôsobili, že si ľudia prestali vážiť užitočnú prácu. Medzi mládežou nastal úpadok mravnosti. Pod vplyvom mníchov mnohí mladí ľudia vstupovali do kláštorov a oddávali sa mníšskemu životu nielen bez súhlasu rodičov, ale často i bez ich vedomia alebo proti ich zákazu. Istý katolícky kňaz, ktorý kládol požiadavky mníchov nad lásku a povinnosť detí voči rodičom, povedal: „*I keby tvoj otec ležal pred tvojimi dverami, plakal a nariekal, i keby tvoja matka ukazovala telo, ktoré ťa porodilo a prsia, ktoré ťa živili, nesmieš sa k nim skloniť, ale musíš kráčať vpred priamo ku Kristovi.*“ Táto „*odporná neľudskosť*“, o ktorej Luther neskôr povedal, že „*pripomína skôr vlka a tyrana než kresťana a človeka*“, zatvrdzovala srdcia detí proti rodičom. (Barnas Sears, Lutherov život, str. 70.69) GC 83 Predstavitelia pápežstva takto svojimi výmyslami znehodnocovali Božie prikázania, podobne ako kedysi farizeji. Domovy sa vyprázdňovali a rodičia strácali svojich synov a svoje dcéry.

Mnísi svojimi rečami lákali aj univerzitných študentov a vyzývali ich, aby vstupovali do ich radov. Mnohí z nich neskôr tento krok oľutovali, pretože poznali, že si tým skazili život a zarmútili svojich rodičov. Len čo sa raz ocitli v putách, nemohli znovu získať slobodu. Veľa rodičov odmietalo poslať svojich synov na univerzity, pretože sa obávali vplyvu mníchov. Počet študentov veľkých vzdelávacích stredísk viditeľne poklesol. Školy upadali a rozmáhala sa nevzdelanosť.

Pápež udelil mníchom právo sponedať a udeľovať rozhrešenie. To sa stalo zdrojom veľkého zla. Ziskuchtiví mnísi ochotne udeľovali rozhrešenie, a preto ich vyhľadávali najrozmanitejší zločinci. Následkom toho rástla zločinnosť a nerosť. Chorí a chudobní ľudia zostali bez pomoci, pretože dary, ktoré mohli zmierniť ich biedu, dostali mnísi.

Tí hrozbami vymáhali od ľudí almužny a označovali za bezbožných všetkých, ktorí reholiam odmietali dávať dary. Hoci mnísi hlásali chudobu, ich bohatstvo rástlo, ich nádherné budovy a plné stoly len zväčšovali rastúcu chudobu národa. Sami trávili radostný a prepychový život. K ľuďom posielali nevzdelaných mužov, ktorí vedeli rozprávať len rozprávky, legendy a zábavné historky, aby pobavili ľud a ešte viac ho ohlupovali. Mnísi tak ovládali poverčivých ľudí a presviedčali ich, že na to, aby si zaistili miesto v nebi, stačí, ak budú uznávať zvrchovanosť pápeža, uctievať svätých a dávať dary mníchom. GC 84

Vzdelaní a zbožní muži sa márne snažili urobiť nápravu v mníšskych reholiach. Viklef, ktorý mal väčší rozhľad, zasiahol koreň zla vyhlásením, že samá podstata systému je nesprávna, a preto treba mníšsky rád zrušiť. Tým vzbudil záujem o danú otázku. Keď mnísi prechádzali krajinou a predávali pápežove odpustky, veľa ľudí si kládlo otázku a začali pochybovať, či je vôbec možné kúpiť si odpustenie za peniaze a či nemajú skôr hľadať odpustenie u Boha než u pápeža. Mnohých pobúrila chamtivosť mníchov, ich hrabivosť im pripadala nenásytná. Hovorili: „*Rímski mnísi a kňazi nás zožierajú ako rakovina. Boh nás musí vyslobodiť, inak ľud zahynie.*“ (D'Aubigné, zv. 17, kap. 7) V snahe zakryť svoju chamtivosť žobrávi mnísi tvrdili, že sa riadia príkladom Spasiteľa a hlásali, že aj Pán Ježiš a jeho učeníci žili z milodarov ľudí. Týmto tvrdením uškodili nakoniec sami sebe, pretože mnohí práve preto siahli po Biblii, aby zistili, či je to pravda; toto si však Rím prial zo všetkého najmenej. Ľudia sa tak zamerali na Zdroj pravdy, ktorý im chcel Rím utajiť.

Viklef začal písať a zverejňovať správy proti mníchom. Nerobil to preto, aby s nimi viedol spor, ale preto, aby obrátil pozornosť ľudí na učenie Biblie a jej Pôvodcu. Tvrdil, že pápež nemá o nič väčšiu právomoc odpúšťať ľuďom hriechy alebo vylučovať ich z cirkvi než obyčajný kňaz a že nikto nemôže byť vylúčený z cirkvi, ak predtým na seba neprivolal Božie zatratenie. Účinnejšie už nemohol ničieť rozsiahly systém duchovnej a pozemskej nadvlády, ktorý pápež budoval a pomocou neho ovládal duševne i telesne milióny svojich poddaných.

Viklef bol znovu povoláný, aby obhajoval práva anglickej koruny proti zásahom Ríma. Ako kráľovský veľvyslanec strávil dva roky v Holandsku, kde rokoval s pápežskými zástupcami. GC 85 Tam sa stretol s duchovnými z Francúzska, Talianska a Španielska, mal možnosť nahliadnuť do zákulisia a poznať mnoho vecí, ktoré by v Anglicku nikdy nespoznal. Naučil sa mnohému, čo mu poslúžilo pri jeho ďalšom pôsobení. V predstaviteľoch pápežského dvora odhalil pravú povahu a ciele rímskej hierarchie. Po návrate do Anglicka hlásal svoje predošlé názory ešte otvorejšie a horlivejšie. Vyhlásil, že chamtivosť, pýcha a klam sú bohovia Ríma.

V jednom zo svojich traktátov o pápežovi a jeho vyberačoch uviedol: „*Okrádajú o živobytie chudobných v našej zemi a z kráľovskej pokladnice berú každoročne tisíce mariet za sviatosti a duchovné služby. Je to zlodeňský blud svätokupectva; vedú všetkých kresťanov, aby toto kacírstvo schvaľovali a podporovali. Aj keď má naša ríša veľké zásoby zlata a okrem výbercu vyslaného pyšným pápežom z nej nikto nikdy nič nevzal, musí sa táto hora zlata časom vyčerpať, lebo stále len odváža peniaze z našej zeme a neposiela za ne nič okrem Božieho prekliatia v dôsledku svojho svätokupectva.*“ (John Lewic, Život a utrpenie J. Viklefa, str. 37)

Krátko po návrate do Anglicka dostal Viklef od kráľa faru v Lutterworthe. Kráľ ho tým uistil, že jeho výroky nevzbudili u neho neľúbosť. Viklefov vplyv pôsobil nielen

v kráľovom okolí, kde ovplyvňoval rozhodovanie o ďalších opatreniach, ale aj medzi ľuďom pri formovaní ich viery.

Čoskoro sa na jeho hlavu znieslo pápežské hromobitie. Pápež do Anglicka poslal tri buly – univerzite, kráľovi a cirkevným hodnostárom – a v nich nariadil, aby bol tento učiteľ kacírstva bezodkladne a rozhodne umlčaný. (Augustus Neander, Všeobecné dejiny kresťanského náboženstva a cirkvi, diel 6, odd. 2, časť 1, ods. 8) Ešte skôr než buly do Anglicka dorazili, horliví biskupi predvolali Viklefa na súd. Spreádzali ho dvaja najmocnejší šľachtici kráľovstva. **GC 86** Ľudia obklúčili súdnu budovu, tlačili sa dovnútra, a tak vyľakali sudcov, že pojednávanie odložili a Viklefovi dovolili pokojne odísť. Krátko nato zomrel Eduard III., ktorého sa na konci jeho života preláti usilovali pobúriť proti hlásateľovi pravdy. Správcom kráľovstva sa stal Viklefov bývalý ochranca. (Pozri dodatok č. 16)

Onedlho doručili pápežské buly, ktoré celému Anglicku naliehavo prikazovali, aby kacíra zatkli a uväznili. Toto opatrenie naznačovalo, že ho čaká hranica. Zdalo sa, že Viklef sa čoskoro stane obeťou pomsty Ríma. No Pán, ktorý kedysi vyhlásil: „*Neboj sa, ja som tvojím štítom*“ (1 Moj 15,1), vztiahol opäť svoju ruku o ochránil svojho služobníka. Smrť zasiahla, nie však reformátora, ale pápeža, ktorý nariadil jeho zničenie. Gregor XI. zomrel a duchovní, ktorí sa zhromaždili, aby Viklefa súdili, sa rozišli.

Božia prozreteľnosť usmerňovala priebeh udalostí tak, aby sa reformácia mohla rozšíriť. Po smrti Gregora boli zvolení dvaja pápeži, ktorí bojovali proti sebe. Každý z nich tvrdil, že je neomylný a vyžadoval poslušnosť. Jeden i druhý vyzýval veriacich, aby mu pomáhali v boji proti jeho súperovi. Každý sa snažil presadiť svoje požiadavky hrozbami, že odporcov stihnú strašné kliatby, kým svojim prívržencom sľubovali odmeny v nebi. To značne oslabilo moc pápežstva. Súperiace strany sa stačili len vzájomne napádať a Viklef mal na nejaký čas pokoj. Jeden pápež dával druhého do kliatby, neustále sa navzájom obviňovali a potoky krvi tiekli na podporu ich protichodných názorov. Cirkev zaplavili zločiny a škandály. Reformátor v tej dobe v tichom ústraní fary v Lutterworthe usilovne pracoval, aby odviezol ľud od súperiacich pápežov ku Ježišovi, Kniežaťu pokoja.

Cirkevný rozvrat so všetkými svojimi dôsledkami, rozkolom, svármi a skazou bol prípravou na reformáciu. Umožnil ľuďom, aby poznali reálnu podstatu pápežstva. **GC 87** V stati *O rozvrate medzi pápežmi* Viklef vyzýval ľud, aby premýšľal o tom, či títo dvaja veľkňazi nehovoria pravdu, keď označujú jeden druhého za antikrista. Vyhlásil: „*Boh ďalej nestrpí, aby satan vládol v jedinom takom kňazovi, a... spôsobil rozkol medzi oboma, aby ich ľudia v Kristovom mene mohli ľahšie premôcť oboch.*“ (R. Vaughan, Život a názory Jána Viklefa zv. 2, str. 6)

Viklef, podobne ako jeho Majster, hlásal evanjelium chudobným. Neuspokojil sa s tým, že šíri svetlo v skromných domovoch svojej farnosti v Lutterworthe. Rozhodol sa, že evanjelium musí dostať do celého Anglicka. Aby tento zámer uskutočnil, ustanovil skupinu kazateľov, jednoduchých oddaných mužov, ktorí milovali pravdu a nepriali si nič viac, než aby ju mohli šíriť. Títo muži sa dostali všade, učili na tržniciach, na uliciach veľkých miest i na dedinských cestách. Navštevovali starých ľudí, chorých i chudobných a zoznamovali ich s dobrou správou o Božej milosti.

Neskôr, ako profesor teológie v Oxforde, kázal Viklef Božie slovo v posluchárňach univerzity. Prednášal svojim študentom pravdu tak verne, že ho začali oslovovať „*doktor evanjelia*“. Jeho najväčším životným dielom je však preklad Písma do angličtiny. V diele

O pravde a význame Písma vyslovil svoj úmysel preložiť Bibliu, aby každý obyvateľ Anglicka mohol čítať o obdivuhodnom Božom diele vo svojom rodnom jazyku.

Jeho snaha sa však nečakane zastavila. I keď ešte nemal ani šesťdesiat rokov, jeho sily boli neustálou námahou, usilovnou prácou a trvalými útokmi nepriateľov podlomené, takže predčasne zostarel. Nebezpečne ochorel. Správa o tom spôsobila mníchom veľkú radosť. Mysleli si, že teraz bude trpkó ľutovať všetko, čím uškodil rímskej cirkvi. Ponáhľali sa do jeho izby vypočuť si jeho spoveď. Pri lôžku muža, o ktorom sa domnievali, že umiera, sa zišli zástupcovia štyroch mníšskych rádov v sprievode štyroch úradníkov. **GC 88** Hovorili: „*Máš smrť na jazyku, uznaj svoje chyby a odvolaj pred nami všetkými, čím si nás urazil.*“ Reformátor ich v pokoji vypočul, potom vyzval svojho opatrovateľa, aby ho z lôžka nadvihol, uprene sa zahľadel do očí tých, ktorí čakali na jeho odvolanie, a pevným a silným hlasom, pred ktorým sa tak často triasli, povedal: „*Ja nezomriem, ale budem žiť a znovu budem poukazovať na nepravosti mníchov.*“ (D'Aubigné, zv. 17, kap. 7) Ohromení a vystrašení mnísi náhle opustili miestnosť.

Viklefove slová sa splnili. Zostal nažive, aby mohol vložiť do rúk svojich krajanov najmocnejšiu zo všetkých zbraní proti Rímu – Bibliu, nástroj Boží na oslobodenie, osvietenie a obnovu ľudstva. Musel prekonať mnoho prekážok, aby dielo mohol dokončiť. Viklef – tiesnený chorobami – vedel, že mu na prácu ostáva len niekoľko málo rokov. Uvedomil si, akému odporu musí čeliť. Povzbudzovali ho však zasľúbenia Božieho slova. Bez strachu pokračoval vo svojom diele. Keď bol na vrchole svojich duševných síl, keď mal najviac skúseností, Božia prozreteľnosť ho zázračne zachovala a pripravila pre najväčšiu úlohu. Kým sa kresťanský svet zmietal v nepokojoch, Viklef sa na svojej fare v Lutterworthe venoval obľúbenému dielu a nenechal sa znepokojiť búrkou, ktorá vonku zúrila.

Po čase dielo predsa len dokončil – prvý anglický preklad Biblie bol hotový. Božie slovo bolo v Anglicku. Teraz sa už reformátor nebál žalára ani hranice. Vložil do rúk ľudu svetlo, ktoré už nezhasne. Dal svojim krajanom Bibliu a vykonal tým pre odstránenie nevedomosti a hriechu i pre oslobodenie a povznesenie svojej vlasti viac ako najznamenitejšie víťazstvá na bojiskách.

Pretože ľudia vtedy ešte nepoznali knižtláč, mohla sa Biblia rozmnožovať len pomalým a únavným odpisovaním. **GC 89** O Bibliu bol taký veľký záujem, že sa mnohí dali ochotne do odpisovania – napriek tomu však mohli písaři len ťažko uspokojiť dopyt. Niektorí zámožnejší zákazníci chceli celú Bibliu, iní kupovali iba jej časti. V mnohých prípadoch sa spojilo niekoľko rodín a kúpili si spoločne jeden odpis. Tak našla Viklefova Biblia cestu do ľudských domovov.

Dovolať sa ľudského rozumu spôsobilo, že sa ľudia prestali pasívne podriaďovať pápežským dogmám. Viklef šíril základné učenie protestantizmu – spasenie prostredníctvom viery v Ježiša Krista a neomylnosť Písma. Kazatelia, ktorých vysielal, rozširovali Bibliu spolu s Viklefovými spismi a to tak úspešne, že novú vieru prijala temer polovica obyvateľov Anglicka.

Šírenie Biblie vyvolalo zdesenie cirkevných úradov. Teraz museli čeliť silnejšiemu vplyvu, než akým bol Viklef – odporcovi, proti ktorému im ich zbrane neboli nič platné. V tom čase neexistoval v Anglicku zákon, ktorý by šírenie Biblie zakazoval. Nebol potrebný, pretože dovtedy Biblia nebola preložená do jazyka ľudu. Takéto zákony boli vydané neskôr a ich poslušnosť prisne vynucovali. Teraz sa Božie slovo mohlo šíriť aj napriek odporu duchovenstva.

Predstavitelia rímskej cirkvi sa znovu pokúsili umlčať hlas reformátora. Predvolali ho postupne trikrát pred súd, ale bezvýsledne. Najskôr snem biskupov vyhlásil jeho spisy za kacírské. Biskupi získali na svoju stranu mladého kráľa Richarda II. a naviedli ho, aby vydal kráľovský dekrét, podľa ktorého mali byť uväznení všetci, ktorí budú naďalej vyznávať odsúdené učenie.

Viklef sa odvolal na parlament. Smelo obžaloval cirkevných hodnostárov pred národnou radou a žiadal nápravu hrozných zločinov, ktoré cirkev schvaľovala. Presvedčivo vykreslil túžbu po moci a skazenosť pápežstva. Svojich nepriateľov tým priviedol do úzkych. **GC 90** Viklefovi priatelia a stúpenci boli už predtým násilím donútení podrobiť sa, a preto všetci očakávali, že sa i starý a osamelý Viklef skloní pred spojenou mocou koruny a mitry. Miesto toho však zástupcovia rímskej cirkvi spoznali, že utrpeli porážku. Parlament, pobúrený Viklefovými burcujúcimi slovami, odvolal dekrét o prenasledovaní jeho prívržencov a reformátor bol opäť voľný.

Tretikrát bol predvedený pred najvyšší cirkevný tribunál v kráľovstve. Tam nebude zľutovania s kacírstvom, tam konečne Rím zvíťazí a skončí sa dielo reformátora, uvažovali stúpenci pápežstva. Keby mohli splniť svoj úmysel, donútili by Viklefa, aby odvolal svoje učenie, alebo by ho upálili.

Viklef však neodvolal, nebol ochotný sa pretvarovať. Neohrozene obhajoval svoje učenie a odmietol obvinenia svojich prenasledovateľov. Zabudol na seba, na situáciu v akej sa nachádzal i na to, že stojí pred súdom a povolal svojich poslucháčov pred Boží súd, ktorý zväží ich výmysly a klamstvá na váhach večnej pravdy. Všetci v súdnej sieni pocítili moc Ducha Svätého. Poznali, že na nich pôsobí Boh. Zdalo sa, že nemajú silu odísť zo súdnej siene. Ako šipy od Boha prenikali reformátorove slová do ich sŕdc. Obvinenia z kacírstva, ktoré vzniesli proti nemu, presvedčivo obrátil proti nim. Ako to, pýtal sa, že majú odvahu šíriť bludy a kupčiť s Božou milosťou?

„S kým, podľa vás, vediete spor?“ opýtal sa ich nakoniec. „So starým mužom na pokraji hrobu? Nie. S pravdou. S pravdou, ktorá je silnejšia než vy, a preto vás porazí.“ (Wylie, zv. 2, kap. 13) S týmito slovami opustil zhromaždenie a žiaden z jeho odporcov sa nepokúsil mu v tom zabrániť.

Viklefovo dielo bolo takmer hotové. Zástava pravdy, ktorú tak dlho dvíhal, mu mala zanedlho vypadnúť z jeho rúk. Ešte raz však musel vydať svedectvo o evanjeliu. Pravda mala zaznieť v samej pevnosti kráľovstva bludu. **GC 91** Viklefa povolali na súd pred pápežský tribunál v Ríme, ktorý tak často prelieval krv svätých. Nebol slepý, aby nevidel nebezpečenstvo, ktoré mu hrozilo. A predsa by bol poslušchol, keby ho neranila mŕtvica. Znemožnila mu vydať sa na cestu. I keď jeho hlas v Ríme nemohol zaznieť, mohol svoje názory vyjadriť písomne. Rozhodol sa tak urobiť. Zo svojej fary poslal pápežovi list. V ňom úctivo, v kresťanskom duchu, ale otvorene karhal honosnosť a pýchu pápežského dvora.

Okrem iného napísal: „*Naozaj som rád, keď hlásam a vysvetľujem komukoľvek vieru, ktorú vyznávam, zvlášť rímskemu biskupovi, ktorý – pokiaľ je, ako predpokladám, neklamný a verný – iste čo najochotnejšie potvrdí moje prejavované vierovyznanie alebo, ak je bludné, opraví ho.*

Myslím si najmä, že Kristovo evanjelium je úplným súhrnom Božieho zákona... Nazdávam sa, že rímsky biskup, pokiaľ je Kristovým zástupcom tu na zemi, je najviac zo všetkých ľudí viazaný zákonom evanjelia. Veľkosť Kristových učeníkov nespočívala v svetskej dôstojnosti alebo v svetských poctách, ale v poctivom a presnom nasledovaní

Krista, jeho života a jeho konania... Kristus bol v dobe svojho putovania po zemi veľmi chudobný a odmietal všetku svetskú vládu a pocty a pohrdal nimi...

Žiaden veriaci človek by nemal nasledovať ani samého pápeža, ani nejakého svätého, len iba ak v tom, v čom nasleduje Pána Ježiša Krista, lebo Peter i synovia Zebedeovi zhršili, keď sa odchýlili od Kristových šlapají a zatúžili po svetských poctách, preto ich v týchto bludoch netreba nasledovať...

Pápež by mal všetku časnú správu a vládu prenechať svetským panovníkom a k tomu účinne viesť aj duchovenstvo, lebo tak konal Kristus najmä prostredníctvom svojich apoštolov. Ak sa mýlim v niektorom z týchto bodov, podstúpim čo najpokornejšie trest, ba prijmem i trest smrti, ak to bude potrebné. GC 92 Keby som mohol konať podľa mojej vôle alebo podľa môjho priania, iste by som sa osobne dostavil pred rímskeho biskupa. Pán ma však navštívil inak a naučil ma, že je lepšie poslúchať Boha než človeka. “

V závere Viklef napísal: „Modlime sa k nášmu Bohu, aby ráčil podnieť nášho pápeža Urbana VI. k tomu, aby tak ako na začiatku svojho úradu nasledoval i so svojím duchovenstvom Pána Ježiša Krista v jeho živote i v diele – a aby aj oni konali podobne.“ (John Foxe, Činy a pomníky, zv. 3, str. 49.50)

Viklef pripomenul pápežovi a jeho kardinálom Kristovu pokoru a skromnosť. Ukázal tak nielen im, ale i celému kresťanstvu, aký je rozdiel medzi Majstrom a jeho domnelými zástupcami.

Viklef očakával, že za svoju vernosť zaplatí životom. Kráľ, pápež a biskupi sa spojili, aby ho zničili. Zdalo sa, že o niekoľko mesiacov skončí na hranici. Jeho odvaha však zostala pevná. Hovorieval: „Prečo hľadáte mučenícku korunu niekde ďaleko? Kážte Kristovo evanjelium vysokým hodnostárom – a mučenie vás neminie. To mám žiť a mlčať?... Nie! To radšej nech príde rana, očakávam ju.“ (D⁺Aubigné, zv. 17, kap. 8)

Božia prozreteľnosť ešte stále chránila svojho verného služobníka. Muž, ktorý celý svoj život smelo vystupoval na obranu pravdy a ktorému denne hrozilo nebezpečenstvo smrti, sa nemal stať obeťou nenávisť svojich nepriateľov. Viklef sa nikdy nesnažil chrániť sám seba, ochránil ho Pán. A teraz, keď si jeho nepriatelia boli istí svojou korisťou, zasiahol Boh a vzal im ho z dosahu. Vo svojom kostole v Lutterworthe, práve keď sa chystal podávať Večeru Pánovu, padol zasiahnutý mŕtvicou a krátko na to zomrel.

Boh určil Viklefovi jeho dielo. GC 93 Vložil slovo pravdy do jeho úst a postavil okolo neho strážu, aby sa toto slovo mohlo dostať k ľuďom. Ochraňoval jeho život a predlžoval obdobie, v ktorom mohol pôsobiť, kým nepostavil základy veľkého diela reformácie.

Viklef vyšiel zo šera temného stredoveku. Nemal predchodcu, podľa ktorého by mohol upravovať svoju sústavu reforiem. Objavil sa ako Ján Krstiteľ, aby vykonal zvláštne poslanie, a stal sa hlásateľom nového obdobia. A predsa sa sústava právd, ktoré predkladal, vyznačovala jednotou a úplnosťou. Neprekonali ju ani reformátori, ktorí prišli po ňom. Niektorí z nich ju nedosiahli ani o sto rokov neskôr. Položené základy boli také široké a hlboké, celá stavba bola taká pevná a spoľahlivá, že ju tí, ktorí prišli po ňom, nemuseli opravovať.

Veľké hnutie začaté Viklefom, ktoré malo oslobodiť svedomie a rozum ľudí a dať slobodu národom tak dlho podrobených Rímom, vychádzalo z Biblie. Z nej pramenil prúd pozhňania, ktorý tiekol ako voda života od 14. storočia po celé veky. Viklef prijal Písmo bezvýhradnou vierou ako vnuknuté zjavenie Božej vôle, ako spoľahlivé pravidlo viery a života. Vychovávali ho tak, aby rímsku cirkev považoval za Božiu neomylnú moc a aby prijímal s bezvýhradnou úctou učenie a tradície, ktoré sa vyvíjali v priebehu

tisícročia. Od toho sa však odvrátil a začal poslúchať sväté Božie slovo. Vyzýval ľud, aby uznal túto autoritu. Miesto cirkvi hovoriacej prostredníctvom pápeža, vyhlásil za jedinú pravú autoritu Boží hlas, ktorý hovorí prostredníctvom Božieho slova. Učil nielen to, že Biblia je dokonalým zjavením Božej vôle, ale tiež, že jej jediným vykladačom je Duch Svätý. Každý človek má osobným štúdiom Písma spoznať, aké sú jeho povinnosti. Tým obracal myseľ ľudí od pápeža a rímskej cirkvi k Božiemu slovu. GC 94

Viklef bol jedným z najväčších reformátorov. Rozsahom vzdelania, prenikavosťou myslenia, neochvejnosťou pri vyznávaní pravdy a smelosťou pri jej obrane sa mu vyrovnal len málokto z tých, ktorí prišli po ňom. Tento prvý reformátor sa vyznačoval čistotou života, neúnavnou usilovnosťou pri štúdiu i v práci, neochvejnou poctivosťou, láskou a vernosťou, ktoré prejavoval vo svojej službe. A to napriek tomu, že žil v dobe duchovného temna a mravnej skazenosti.

Viklefov charakter je dôkazom, že Písmo sväté má účinnú výchovnú moc. Biblia urobila z Viklefa to, čím bol. Snaha pochopiť veľké pravdy Božieho zjavenia rozvíja a posilňuje všetky schopnosti človeka. Rozvíja rozum, bystrú chápavosť a zlepšuje úsudok. Štúdium Biblie zušľachtuje myslenie, čítanie a túžby ľudského srdca viac než akékoľvek iné štúdium. Posilňuje cieľavedomosť, trpezlivosť, odvahu a silu, zušľachtuje charakter a posväcuje srdce. Úprimné a dôkladné skúmanie Biblie umožňuje, aby sa myseľ človeka bezprostredne stretávala s myslou nekonečného Boha. Toto štúdium dá svetu ľudí s bystrejším a činorodejším intelektom, ľudí vznešenejších zásad, než aké kedy pripravilo to najlepšie vzdelanie, ktoré môže poskytnúť ľudská múdrosť. Žalmista zvolal: „*Otvorenie твоjich slov osvecuje, robí prostých rozumnými.*“ (Ž 119,130)

Viklefovo učenie sa šírilo ešte istý čas aj po jeho smrti. Jeho stúpenci, známi ako viklefovci alebo lolardi, prešli nielen Anglickom, ale rozišli sa i do ďalších krajín s posolstvom evanjelia. Po smrti reformátora pôsobili kazatelia ešte horlivejšie než predtým a ich kázne si prichádzali vypočuť veľké zástupy. Medzi obrátenými boli niektorí šľachtici, dokonca i manželka kráľa. Na mnohých miestach sa prenikavo zmenili zvyky ľudí k lepšiemu a z kostolov zmizli modloslužobné symboly. Netrvalo dlho a vypuklo kruté prenasledovanie všetkých, ktorí sa opovážili prijať Bibliu za svojho vodcu. GC 95 Anglickí panovníci, ktorí chceli posilniť svoju moc podporou Ríma, neváhali obetovať životy reformátorov. Po prvýkrát v dejinách Anglicka boli pre tých, ktorí vyznávali evanjelium, postavené hranice. Mučeníkov pribúdalo. Obrancovia pravdy, prenasledovaní a mučení, sa mohli odvolať len k Hospodinovi zástupov. Prenasledovaní ako nepriatelia cirkvi a zradcovia kráľovstva, kázali ďalej na tajných miestach, nachádzali prístrešie v domovoch chudobných a často sa skrývali v jaskyniach či tajných skrýšach.

Napriek zúrivému prenasledovaniu sa neprestávali po stáročia ozývať pokojné, úprimné hlasy, ktoré trpezlivo protestovali proti panujúcej skazenosti kresťanstva. Kresťania v tom čase poznali pravdu len čiastočne, ale naučili sa milovať Božie slovo, žiť podľa jeho rád a ochotne preň trpieť. Mnohí, podobne ako veriaci v dobe apoštolov, obetovali pre Kristovo dielo svoj pozemský majetok. Tí, ktorí mohli ďalej bývať vo svojich domovoch, radi poskytovali prístrešie svojim prenasledovaným bratom a keď neskôr sami prišli o svoj príbytok, radostne prijímali údel vyhnančov. Pravdou je aj to, že tisíce sa nechali zastrašiť besnením prenasledovateľov a vykúpili si slobodu tým, že obetovali svoju vieru. Vychádzali z väzenských ciel, oblečení v rúchu kajúcnikov, aby verejne odvolali svoje bývalé presvedčenie. Nemálo bolo tých – a medzi nimi boli aj

muži urodzeného pôvodu, poddaní a chudobní – ktorí neohrozene vydávali svedectvo o pravde vo väzenských celách, v „*lolardských žalároch*“ pri mučení i v plameňoch. Radovali sa z toho, že môžu mať „*podiel na Kristovom utrpení*“.

Pápežencom sa nepodarilo presadiť svoje zábery za Viklefovho života a ich nenávisť sa nemohla nasýtiť ani vtedy, keď jeho telo už pokojne odpočívalo v hrobe. Rozhodnutím koncilu v Kostnici – vydanom viac než štyridsať rokov po jeho smrti – boli jeho kosti vykopané z hrobu, verejne spálené a popol z nich vhodený do miestneho potoka. GC 96 Jeden starý spisovateľ napísal: „*Tento potok, odniesol jeho popol do rieky Avon, rieka Avon do rieky Severn, rieka Severn do mora. Viklefov popol je teda symbolom jeho učenia, ktoré je dnes rozšírené po celom svete.*“ (T. Fuller, Cirkevné dejiny Británie, zv. 4, odd. 2, odst. 54) Jeho nepriatelia si sotva uvedomovali symboliku svojho pomstychtivého činu.

Viklefove spisy priviedli v Čechách Jána Husa k rozhodnutiu odmietnuť mnohé bludy rímskej cirkvi a začať proces reformácie. V dvoch krajinách, od seba takých vzdialených, bolo takto zasiate semeno pravdy. Z Čiech sa vplyv reformácie rozšíril do ďalších krajín. Ľudia mali záujem o Božie slovo, ktoré bolo tak dlho zabudnuté. Božia ruka pripravovala cestu veľkej reformácii.

Ján Viklef (1321 - 1384)

Viklef pred lolardskými kňazmi

6 Hus a Hieroným

GC 97 Do Čiech sa dostalo evanjelium už v 9. storočí. Biblia bola preložená do jazyka ľudu a v tomto jazyku sa konali aj bohoslužby. Čím viac narastala moc pápežov, tým viac sa zatemňovalo Božie slovo. Gregor VII., ktorý si predsavzal pokoriť pýchu kráľov, sa podobne snažil podrobiť si aj ľud, a preto vydal bulu, v ktorej zakazoval konanie bohoslužieb v českom jazyku. Pápež vyhlásil, že „*Všemohúcemu sa páči, aby bohoslužby sa konali v neznámom jazyku. Nedodržiavanie tohto pravidla zapríčinilo vznik kacírstva a mnohé zlo.*“ (Wylie, zv. 3, kap. 1) Rím chcel týmto nariadením uhasiť svetlo Božieho slova a ľud ponechať v temnote. Boh však pripravil iné prostriedky, aby zachoval svoj ľud. Do Čiech prišlo niekoľko valdenských a albigenských, ktorých prenasledovanie vyhnalo z ich domovov vo Francúzsku a Taliansku. Keďže sa neodvažovali učiť verejne, pôsobili tajne. Tak sa po stáročia uchovávala pravá viera.

Už pred Husom povstali v Čechách muži, ktorí verejne odsudzovali skazenosť cirkvi a úpadok ľudu. Ich pôsobenie vzbudilo veľkú pozornosť, ale aj strach cirkevných hodnostárov, a tak začalo prenasledovanie učeníkov evanjelia. **GC 98** Tí boli nútení konať bohoslužby v lesoch a horách, boli prenasledovaní a niektorí prišli aj o život. Po nejakom čase vyšlo nariadenie upáliť všetkých, ktorí sa odchyľia od rímskej bohoslužby. Kresťania obetovali svoje životy v nádeji, že ich vec zvíťazí. Jeden z tých, ktorí učili, že spasenie je možné nájsť len prostredníctvom viery v ukrižovaného Spasiteľa, keď zomieral, vyhlásil: „*Zúrivosť nepriateľov pravdy teraz nad nami víťazí, ale navždy to tak nebude. Z obecného ľudu povstane bez meča a bez moci človek, nad ktorým nebudú môcť zvíťaziť.*“ (Wylie, zv.3, kap. 1) Lutherova doba bola ešte otázkou ďalekej budúcnosti. Vyrástol však niekto iný a jeho svedectvo proti Rímu malo pohnúť národmi.

Ján Hus mal jednoduchý pôvod. Otec mu zomrel veľmi skoro. Jeho zbožná matka považovala vzdelanie a bohabojnosť za najcennejšie bohatstvo. Snažila sa zaistiť pre svojho syna práve toto dedičstvo. Hus navštevoval vidiecku školu a potom odišiel do Prahy na univerzitu, kde bol prijatý ako štipendista. Na ceste do Prahy ho sprevádzala jeho matka. Ako chudobná vdova nemohla dať svojmu synovi žiadne hmotné dary. Keď sa však blížili k Prahe, pokľakla vedľa mládenca, ktorý nemal otca a vyprosovala pre neho požehnanie od nebeského Otca. Zrejme si neuvedomovala, akým spôsobom Boh vypočuje jej modlitbu.

Na univerzite Hus na seba čoskoro upozornil neúnavnou usilovnosťou a rýchlym pokrokom. Jeho bezúhonný život a láskavé, prívetivé správanie si získali všeobecnú vážnosť. Bol úprimným členom rímskej cirkvi a vážne hľadal duchovné požehnanie, ktoré cirkev sľubovala. Počas výročných sviatkov chodil na spoveď, zaplatil posledných pár mincí zo svojho chudobného mešca, zúčastnil sa procesií, aby získal sľubované odpustky. Keď dokončil univerzitné štúdium, stal sa kňazom. Postupoval rýchlo a čoskoro sa dostal na kráľovský dvor. **GC 99** Stal sa tiež profesorom a neskôr rektorom univerzity, na ktorej získal vzdelanie. Počas niekoľkých rokov sa skromný štipendista stal pýchou svojej zeme a jeho meno bolo známe po celej Európe.

Hus však začal dielo reformácie na inom poli. Niekoľko rokov po svojom vysvätení za kňaza sa stal kazateľom v Betlehemskej kaplnke v Prahe. Zakladateľ tejto kaplnky považoval za veľmi dôležité, aby bolo Božie slovo hlásané v jazyku ľudu. I keď sa Rím

staval proti tomu, v Čechách takéto kázne nikdy úplne nevymizli. Veľká neznalosť Biblie spôsobila, že sa medzi ľuďmi všetkých vrstiev rozšírili najhoršie neresti. Hus tieto neprístojnosti neúnavne karhal a pritom sa odvolával na Božie slovo, aby presadil zásady pravdy a čistoty, ktoré hlásal.

Ján Hus (1370-1415)

*Hieroným Pražský
(1365-1416)*

my presadzované Viklefom sa mu páčili. Bez toho, aby si to uvedomil, nastúpil cestu, ktorá ho zaviedla ďaleko od Ríma.

Približne v tom istom čase pricestovali do Prahy dvaja cudzinci z Anglicka, učenici, ktorí prijali pravdu a prišli ju šíriť v tomto vzdialenom kraji. Začali svoje pôsobenie verejným útokom na pápežovu autoritu, ale úrady ich čoskoro umlčali. Pretože sa nechceli vzdať svojho zámeru, museli použiť iné metódy. Boli práve takí dobrí maliari ako kazatelia a svoju zručnosť začali využívať. Na verejnom mieste namaľovali dva obrazy. **GC 100** Jeden predstavoval Ježiša Krista, ako vchádza do Jeruzalema, „*tichý, jazdiac na oslici*“ (Mat 21,5), sprevádzaný svojimi chudobne oblečenými a bosými učeníkmi. Druhý obraz znázorňoval pápežský sprievod – pápeža, oblečeného do drahého rúcha, s trojnásobnou korunou, ktorý sedí na nádherne ozdobenom koni, pred ním trubači a za ním kardináli a preláti v nádherných odevoch.

Bolo to obrazné kázanie, ktoré upútalo pozornosť príslušníkov všetkých vrstiev. Obrazy si prichádzali prezrieť veľké zástupy ľudí. Nik nemohol prehliadnúť ich morálne posolstvo. Na mnohých hlboko zapôsobil rozdiel medzi tichosťou a pokorou Ježiša Krista a pýchou a spupnosťou pápeža, ktorý sa vydával za Kristovho služobníka. V Prahe došlo k veľkým nepokojom a cudzinci po krátkej dobe pochopili, že je nutné, aby v záujme vlastnej bezpečnosti mesto opustili. Pražania však nezabudli na poučenie, ktoré im priniesli. Obrazy hlboko zapôsobili tiež na Husa a privedli ho k podrobnejšiemu štúdiu Biblie a Viklefových spisov. Hoci nebol ešte pripravený prijať všetky reformy presadzované Viklefom, poznával jasnejšie pravú povahu pápežstva a s ešte väčšou horlivosťou karhal pýchu, ctižiadostivosť a skazenosť kňazskej vrchnosti.

Z Čiech sa svetlo šíriло do Nemecka. Nepokoje na univerzite v Prahe spôsobili, že z Prahy odišli stovky nemeckých študentov. Mnohí z nich sa po prvýkrát zoznámili s Bibliou pod vplyvom Jána Husa a po svojom návrate šířili evanjelium vo svojej vlasti.

Správy o udalostiach v Prahe sa dostali aj do Ríma a Hus bol zanedlho vyzvaný, aby sa dostavil pred pápeža. Súhlasit' s pozvaním znamenalo vydať sa na istú smrť. Český kráľ a kráľovná, univerzita, šľachta a správni úradníci poslali pápežovi spoločnú žiadosť,

aby Hus mohol zostať v Prahe a zodpovedať sa prostredníctvom zástupcu. Pápež žiadosti nevyhovел, nariadil, aby Hus bol súdený a odsúdený a vyhlásil kľatbu nad celou Prahou. **GC 101**

V tom čase vyvolal podobný rozsudok všeobecne zdesenie. Obrady, ktorými bola kľatba sprevádzaná, mali vyvolať hrôzu a strach medzi ľuďmi. Ľud považoval pápeža za zástupcu samého Boha, ktorý drží v ruke kľúče neba i pekla, má moc udeľovať časné i večné tresty. Ľudia verili, že tí, čo zomreli v zemi postihnutej pápežskou kľatbou nemôžu vojsť do večnej blaženosti, pretože nebeské brány sú pre nich zatvorené, dokiaľ pápež kľatbu neodvolá. Na znamenie tejto strašnej pohromy pápež zakázal všetky náboženské obrady. Kostoly boli zatvorené. Svadobné obrady sa konali pred kostolmi. Mŕtvi, ktorým odopreli pohreb do posvätej pôdy, boli pochovávaní bez pohrebných obradov v priekopách alebo na poliach. Týmito opatreniami, ktoré pôsobili na ľudskú predstavivosť, sa Rím pokúšal ovládnuť svedomie ľudí.

V celej Prahe nastalo vrenie. Mnoho ľudí obviňovalo Husa, že je príčinou všetkého nešťastia a žiadali, aby bol vydaný Rímu na potrestanie. Hus chcel utíšiť nepokoje, preto na istý čas odišiel z Prahy a uchýlil sa do svojho rodiska. V liste priateľom, ktorých zanechal v Prahe, napísal: „*Utiel som podľa naučenia Krista, aby som nebol nepriateľom príležitosťou večného zatratenia, spravodlivým príčinou utrpenia a strastí, a aby nerozumní nezastavili Božie dielo. Neutekám od pravdy, dúfam, že Boh mi dá v tejto pravde aj zomrieť.*“ (Husov list Pražanom z decembra 1412; dodatok č. 17) Hus však vo svojej činnosti neustával. Prechádzal krajom a kázal zvedavým zástupcom. Opatrenia, ku ktorým pápež siahol, aby kázanie evanjelia zastavil, spôsobili, že sa ešte viac šírilo. „*Lebo nemôžeme ničoho proti pravde, ale za pravdu.*“ (2 Kor 13,8) **GC 102**

„*Zdalo sa, akoby v tomto období Husovho života prebiehal v jeho mysli bolestný zápas. Hoci sa ho cirkev snažila zastrašiť svojím hromobitím, Hus nepopieral jej autoritu. Rímsku cirkev stále považoval za Kristovu nevestu a pápeža za predstaviteľa a zástupcu Boha. Hus varoval pred zneužívaním moci, nie pred samotným princípom. To vyvolalo obrovský rozpor medzi presvedčením, ku ktorému dospel úvahou, a požiadavkami jeho svedomia. Ak je cirkevná moc spravodlivá a neomylná, a tomu veril, ako je možné, že má pocit neuposluchnúť ju? Poznal, že uposlúchnutie by bolo hriechom. Prečo by však poslušnosť neomylnnej cirkvi mala viesť k takému rozporu? To bol problém, ktorý nevedel vyriešiť, to boli pochybnosti, ktoré ho mučili dňom i nocou. Najviac sa priblížil k riešeniu, keď si uvedomil, že situácia je podobná tej, ktorá sa odohrala za čias Spasiteľa. Kňazi sa stali bezbožnými a zneužívali svoju zákonnú moc na nezákonné ciele. Preto na riešenie svojho problému prijal zásadu, ktorú v kázňach ponúkal aj iným ľuďom, totiž že svedomie sa má riadiť prikázaniami Písma pochopenými rozumom. Inými slovami, že Boh, ktorý prehovára v Biblii, je jediným neomylným vodcom, a nie cirkev, prehovárajúca prostredníctvom kňazstva.*“ (Wylie, zv. 3, kap. 2)

Keď sa po čase situácia v Prahe upokojila, Hus sa vrátil do svojej Betlehemskej kaplnky, a ďalej kázal Božie slovo s ešte väčšou horlivosťou a odvahou. Jeho nepriatelia boli silní a neustávali vo svojej činnosti, ale kráľovná, rada šľachticov i značná časť ľudu stála na jeho strane. Keď porovnávali jeho čisté a povznášajúce učenie i jeho svätý život s dogmami, ktoré hlásali predstavitelia rímskej cirkvi, s hrabivosťou a neviazanosťou ich života, považovali mnohí za česť byť jeho prívržencami.

Do tohto obdobia bol Hus vo svojej činnosti osamotený. Teraz sa však k nemu a k jeho reformnému úsiliu pridal Hieroným, ktorý za svojho pobytu v Anglicku prijal Viklefovo učenie. Od tej chvíle spojili títo dvaja muži svoje životy a ani smrť ich nerozlúčila. **GC 103**

Hieroným bol duševne výnimočne bystrý, bol výrečný a vzdelaný – mal vlohy, ktoré ľudia obdivujú. Hus však vykazoval vo väčšej miere vlastnosti, ktoré tvoria veľkosť charakteru. Jeho rozvážna súdnosť brzdila impulzívnosť Hieronýma, ktorý Husa s pravou pokorou rešpektoval a podriaďoval sa jeho radám. Ich spoločnou prácou sa reformácia šírila rýchlejšie.

Boh osvietil myseľ svojich vyvolených nástrojov veľkým svetlom a odhalil im mnohé bludy Ríma. Hoci vo svojej dobe nedostali plné svetlo určené svetu, Boh prostredníctvom svojich služobníkov vyvádzal ľudstvo z temnoty rímskej cirkvi. Stálo im v ceste mnoho prekážok a Boh ich viedol krok za krokom tak, aby ich boli schopní prekonať. Neboli pripravení prijať celé svetlo naraz. Keby sa im ho bolo dostalo, nutne by sa od svetla odvrátili ako ľudia, ktorí dlho žili v tme a naraz pozrú do plného jasu poludňajšieho slnka. Preto Boh odhaľoval iniciátorom reformácie svetlo pomaly, tak ako ho ľudia boli schopní prijať. V nasledujúcich storočiach mali prísť verní pracovníci, aby viedli ľud ďalej vpred na ceste reformy.

Rozkol v cirkvi pokračoval ďalej. O moc súperili teraz už traja pápeži a ich súperenie vnieslo do kresťanstva zmätok a zločinnosť. Nezostali len pri vynášaní kliatby, siahli dokonca po svetských prostriedkoch. Každý z nich sa snažil nakúpiť zbrane a získať pre seba vojakov. Na to však potrebovali peniaze. Aby si ich zaobstarali, predávali rôzne výhody, úrady a cirkevné požehnania. (Pozri dodatok č. 18) Aj kňazi napodobňovali svojich nadriadených. Aby pokorili svojich odporcov a posilnili svoju vlastnú moc, uchyľovali sa k svätokupectvu a násiliu. S odvahou, ktorá každý deň rástla, karhal Hus ohavnosti tolerované v mene náboženstva. Verejne obviňoval vedúcich rímskej cirkvi, že sú príčinou hrozného stavu, ktorý zachvátil kresťanstvo. **GC 104**

Znovu sa zdalo, že Praha je na pokraji krvavého sporu. Ako v dávnych dobách bol Boží služobník obvinený: „*Či si to ty, ktorý trápiš Izraela?*“ (1 Kráľ 18,17) Na mesto bola znovu uvalená kliatba a Hus opäť odišiel do svojho rodiska. Svedectvo, ktoré tak verne šíril zo svojej milovanej Betlehemskej kaplnky, bolo umlčané. Teraz prehovorí z vyššej kazateľnice, a to k celému kresťanstvu skôr, než položí svoj život ako svedok za pravdu.

Kvôli náprave zla, ktoré ničilo Európu, bol zvolaný do Kostnice všeobecný cirkevný snem. Na prianie cisára Žigmunda ho zvolal jeden z troch súperiacich pápežov Ján XXIII. Žiadosť o zvolanie snemu nebola pápežovi Jánovi príliš po chuti, pretože jeho povaha a činnosť sotva mohli zniesť preverenie, aj keby ho robili preláti s uvoľnenou mravnosťou, ktorá vtedy panovala medzi cirkevnými hodnosťarmi. Neodvážil sa však postaviť proti vôli Žigmunda. (Pozri dodatok č. 19)

Hlavnými cieľmi, ktoré mal snem dosiahnuť, bolo odstránenie rozkolu v cirkvi a zničenie kacírstva. Preto boli pred snem predvolaní obaja antipápeži a hlavný šíriteľ nových názorov Ján Hus. Antipápeži z obavy o vlastnú bezpečnosť neprišli osobne, nechali sa zastúpiť svojimi vyslancami. Pápež Ján bol síce navonok zvolávateľom snemu, prišiel však na zasadnutie s veľkou nedôverou, podozrieval cisára, že má v úmysle ho zosadiť. Obával sa, že bude zodpovedným za neresti, ktorými zneuctil pápežskú korunu, a za zločiny, ktoré spáchal, aby ju získal. Napriek tomu prišiel do Kostnice s veľkou honosnosťou, sprevádzaný najvyššími cirkevnými hodnosťarmi a dvoranmi. Všetko duchovenstvo, predstavitelia mesta a obrovský zástup mešťanov prišli, aby ho uvítali. Štyria poprední konšeli mu niesli nad hlavou zlatý baldachýn. Jeden ho predchádzal s hostiou. Bohaté rúcha kardinálov a šľachticov ponúkali veľkolepý pohľad.

Medzitým sa ku Kostnici blížil ďalší pútnik. Hus si uvedomoval nebezpečenstvo, ktoré mu hrozilo. **GC 105** Rozlúčil sa so svojimi priateľmi, ako by ich už nikdy nemal uvidieť. Odchádzal s pocitom, že jeho cesta skončí na hranici. Aj keď dostal od českého kráľa a cisára Žigmunda listy, ktoré mu zaručovali ochranu a bezpečnosť, vykonal všetky nutné opatrenia, pretože svoju smrť považoval za veľmi pravdepodobnú.

V liste, ktorý poslal svojim pražským priateľom, napísal: „*Moji bratia,... vydal som sa na cestu... medzi veľmi silných a veľmi zákerných nepriateľov... Verím svojmu milostivému, múdremu a mocnému Spasiteľovi, že prostredníctvom svojho zaslúbenia a pomocou vašej vernej modlitby mi dá múdrosť a statočnosť Svätého Ducha, aby som zotrval a aby ma oni nemohli odvrátiť od pravdy, aby som dokázal zniesť pokušenie, pohanu, väzenie alebo smrť; on sám trpel a svojim najmilším sluhom i nám dal príklad, aby sme pre neho a pre svoje spasenie trpeli tiež. On je Boh a my jeho stvorenie, on je Pán a my jeho sluhovia, on je Kráľ celého sveta a my obyčajní ľudia, on je bez hriechu a my veľkí hriešnici... On trpel a my by sme nemali? Veď naše utrpenie v milosti je naším očistením od hriechu... Preto, milí bratia a milé sestry, usilovne sa modlite, aby mi Boh ráčil dať vytrvalosť a aby ma ráčil vystríhať od poškvrnenia. A ak je, pre jeho chválu a pre vás, prospešnejšia moja smrť, nech mi pomôže bez strachu ju podstúpiť. Ak by však bolo lepšie, aby ma vám ráčil navrátiť... aby sme sa ešte spolu v jeho zákone poučili a narušili niečo z antikristových sietí a tým zanechali budúcim bratom po sebe dobrý príklad, prosme Boha, aby ma chránil. V Prahe ma snád' viac už pred smrťou neuzriete; ak ma vám mocný Boh ráči vrátiť, tým veselšie sa uzrieme; pravdaže, keď nastane aj nebeské stretnutie.*“ (Husov list českým priateľom z 10. októbra 1414)

V inom liste kňazovi, ktorý sa stal učeníkom evanjelia, hovorí Hus s hlbokou pokorou o svojich vlastných chybách. Vyznáva, že „*s potešením nosil pekné šaty a že máril čas zbytočnými zábavami*“. **GC 106** A potom pridáva tieto naliehavé rady: „*Češ' Božia, spása duší a práca, nech vládnu nad tebou, nie majetok či pozemky. Maj sa na pozore, aby si nebudoval viac príbytok ako svoju dušu; hlad', aby si bol budovateľom duchovného stanu, naklonený k chudobným a poníženým, aby si neprejedal statky hodovaním. Bojím sa tiež, že ak nenapravíš svoj život a neupustíš od krásnych šiat a nadbytočných vecí, že budeš ťažko pokarhaný od Pána, tak ako i ja budem pokarhaný... Pretože si moje verejné pôsobenie od svojej mladosti znamenito poznal, nie je mi potrebné ti viacej písať. Ale prosím ťa pre milosrdenstvo Ježiša Krista, aby si ma nenasledoval v žiadnej ľahkomyselnosti, ktorú si na mne zbadal.*“ Na obálku listu pripísal: „*Prosím ťa, aby si tento list neotváral, kým nedostaneš správu o tom, že som mŕtvy.*“ (Husov list majstrovi Martinkovi z 10. októbra 1414)

Hus počas cesty všade videl dôkazy toho, ako sa jeho učenie šíri a ako jeho názory ľudia priaznivo prijímajú. Zbiehali sa zástupy ľudí, aby ho uvideli a v niektorých mestách ho sprevádzali úradníci mesta.

Po príchode do Kostnice bol Hus úplne slobodný. K cisárovmu listu pridal pápež svoj osobný ochranný list. No tieto slávnostné a opakované vyhlásenia boli porušené a reformátor bol v krátkom čase na príkaz pápeža a kardinálov zatknutý a uvrhnutý do hrozného väzenia. Neskôr ho väznili na hrade na druhom brehu Rýna. Pápež svojou vierolomnosťou veľa nezískal, onedlho bol sám uväznený v tom istom väzení. (Bonnechose, zv. 1, str. 247) Zodpovedal sa totiž pred koncilom z toho, že sa mimo vraždy, svätokupectva a cudzoložstva dopustil najodpornejších zločinov, „*hriechov, ktoré sa nesluší ani menovať*“. To vyhlásil sám koncil a pápeža nakoniec zbavil tiary

a dal do žalára. Koncil tiež zosadil vzdoropápežov a zvolil pápeža nového. (Pozri dodatok č. 20) GC 107

Hoci sa pápež dopúšťal väčších zločinov, než z akých Hus obviňoval kňazstvo a kvôli ktorým žiadal nápravu, presne ten istý koncil, ktorý neskôr pápeža zosadil, urobil všetko pre to, aby reformátora zničil. Husovo uväznenie vyvolalo v Čechách veľký hnev. Mocní šľachtici zaslali koncilu protest proti takému postupu. Cisárovi sa nepáčilo, že jeho záruky boli porušené a vyslovil nesúhlas s opatreniami proti Husovi. Nepriatelia reformátora však boli plní zloby a zaujatosti. Dovoľávali sa cisároviho záujmu o cirkev, snažili sa vyvolať jeho strach. Predložili dlhý zoznam argumentov, aby dokázali, že „nie je potrebné dodržať prísahu danú kacírom alebo osobám podozrivým z kacírstva, aj keď dostali záruky bezpečnosti od cisárov a kráľov“. (Jacques Lenfant, Dejiny kostnického koncilu, zv. 1, str. 516) Takto zvíťazili.

Oslabený chorobou a väzením – vlhké a stuchnuté prostredie žalára mu privolalo zimnicu, ktorej bezmála podľahol – Hus bol konečne predvedený pred koncil. V reťaziach stál pred cisárom, ktorý sa svojou čťou zaviazal, že ho ochráni. Počas dlhého procesu zastával Hus odvážne pravdu a pred zhromaždenými cirkevnými a svetskými hodnosťarmi predniesol vážny a rozhodný protest proti skazenosti kňazskej vrchnosti. Keď mu dali, aby si vybral, či odvolá svoje učenie alebo podstúpi smrť, zvolil si údel mučeníka.

Božia milosť mu bola oporou. Počas týždňov utrpenia, kým bol nad ním vynesенý konečný rozsudok, plnil jeho dušu nebeský pokoj. Priateľom napísal: „*Písal som vám tento list, v žalári a v okovách, zajtra čakajúc odsúdenie na smrť... Ako so mnou Pán Boh milostivo zaobchádzal a je so mnou v nevšedných pokušeniach, poznáte, keď sa u Boha v radosť z jeho milosti stretne.*“ (Husov list českému národu z 10. júna 1415) GC 108

V prítomí svojho žalára predvídal Hus víťazstvo pravej viery. V duchu sa vracal do Betlehemskej kaplnky v Prahe, kde predtým kázaval evanjelium, a vo sne videl pápeža a jeho biskupov, ako ničia obrazy Krista, ktoré namaľoval na steny kaplnky. „*Vidina ho zarmútila; na druhý deň však videl vo sne mnoho maliarov, ktorí znovu maľovali tieto obrazy, no ešte krajšie a bolo ich viac. Keď dokončili svoje dielo, volali maliari obklopení nesmiernym zástupom: Nech prídu biskupi a kňazi a skúsia ich zničiť!*“ Hus napísal o svojom sne: „*Dúfam, že Kristov život, ktorý som v Betleheme maľoval do ľudských srdc a ktorý chceli zničiť,... namalujú mnohí kazatelia lepšie ako ja.*“ (D’Aubigné, diel 1, kap. 6)

Potom bol Hus naposledy predvedený pred koncil. Bolo to veľkolepé zhromaždenie – cisár, ríšske kniežatá, vyslanci kráľov, kardináli, biskupi a veľký zástup ľudí, ktorí sa prišli pozrieť na to, čo sa bude diať. Zo všetkých končín kresťanského sveta sa zhromaždili svedkovia tejto prvej obeti v dlhom zápase, ktorým mala byť vybojovaná sloboda svedomia.

Keď Husa naposledy vyzvali, aby sa rozhodol, vyhlásil, že odmieta odvolať. Uprel prenikavý pohľad na panovníka, ktorý tak hanebne porušil svoje slovo a riekol: „*Rozhodol som sa z vlastnej slobodnej vôle prísť pred tento koncil s ochranným sprievodným listom tu prítomného cisára.*“ (Bonnechose, zv. 2, str. 84) Žigmund sa začervenal, keď sa pohľad celého zhromaždenia obrátil na neho.

Len čo bol vynesенý rozsudok, začal sa obrad, ktorým bol Hus zbavený kňazstva. Biskupi obliekli väžňa do kňazského rúcha. Keď ho mal Hus na sebe, vyhlásil: „*Náš Pán Ježiš Kristus bol oblečený do bieleho rúcha na posmech, keď ho dal Herodes predviesť pred Piláta.*“ (Bonnechose, zv. 2, str. 86) GC 109 Keď bol znovu vyzvaný, aby

odvolal, obrátil sa k ľudu a odpovedal: „*S akou tvárou by som hľadel na nebesá? Ako by som mohol pozrieť do tváre tým všetkým ľuďom, ktorým som kázal čisté evanjelium? Nie, centím si ich spásu viac než toto úbohé telo, určené teraz na smrť.*“ Kus po kuse z neho zobliekali kňazský odev, pričom každý biskup predniesol kľiatbu, keď uskutočňoval svoju časť obradu. Nakoniec mu na hlavu nasadili papierovú čapicu v tvare špicatej biskupskej mitry, pomaľovanú odpornými obrazmi diabla a s nápisom na prednej strane Arcikacíř. Hus povedal: „*S najväčšou radosťou, ponosiem túto korunu hanby pre teba, Pane Ježišu, ktorý si pre mňa niesol trňovú korunu.*“

Potom preláti vyhlásili: „*Teraz porúčame tvoju dušu diabľovi.*“ Ján Hus pozdvihnúc zrak k nebu odpovedal: „*A ja porúčam svojho ducha do tvojich rúk, Pane Ježišu, pretože si ma vykúpil.*“ (Wylie, zv. 3, kap. 7)

Husa odovzdali svetským úradom a odviekli na miesto popravy. Za ním kráčal obrovský zástup, stovky ozbrojencov, kňazi a biskupi vo svojich drahocenných rúchach a občania Kostnice. Keď ho priviazali ku kolu a keď bolo všetko pripravené na zapálenie hranice, ešte raz mučeníka vyzvali, aby sa zachránil tým, že odvolá svoje bludy. Hus sa ohradil: „*Aké bludy mám odvolať? Nie som si vedomý žiadneho bludu. Volám Boha za svedka, že všetko, čo som písal a kázal, sledovalo záchranu duší pred hriechom a zatratením. A preto s najväčšou radosťou chcem pravdu, ktorú som písal a hlásal, potvrdiť svojou krvou.*“ (Wylie, zv. 3, kap. 7) Keď vzbĺkli okolo neho plamene, začal spievať: „*Ježišu, synu Dávidov, zmiluj sa nado mnou*“ a spieval, kým jeho hlas neutíchol navždy.

Jeho hrdinské správanie prekvapilo aj jeho nepriateľov. Jeden z horlivých zástancov pápežstva opísal mučenícku smrť Husa a Hieronýma, ktorý zomrel krátko potom, slovami: **GC 110** „*Obaja boli statoční, keď sa priblížila ich posledná hodina. Chystali sa na hranicu, ako by šli na svadobnú hostinu. Nevydali zo seba jediný výkrik bolesti. Keď vyšľahli plamene, začali spievať žalmy, hluk ohňa mohol len ťažko prehlúsiť ich spev.*“ (Wylie, zv. 3, kap. 7)

Keď oheň celkom strávil Husovo telo, bol popol i so zemou, na ktorej ležal, pozbieraný a vhozený do Rýna a s vodami Rýna odplavený do mora. Husovi prenasledovatelia sa márne domnievali, že tým zničili pravdu, ktorú hlásal. Sotva mohli tušiť, že popol odplavený toho dňa do mora sa ako semeno roznesie do všetkých krajín sveta a že v krajoch dosiaľ neznámych vydá bohatú žatvu v podobe ľudí, ktorí budú svedčiť o pravde. Hlas, ktorý zaznel na kostnickom sneme, vyvolal ozveny, ktoré budú znieť celé ďalšie stáročia. Hus už nežil, ale pravda, pre ktorú zomrel, nemôže nikdy zahynúť. Jeho príklad viery a pevnosti povzbudil ďalších, aby stáli neochvejne za pravdou i tvárou v tvár mučeniu a smrti. Jeho poprava ukázala celému svetu vierolomnosť a krutosť Ríma. Nepriatelia pravdy, aj keď si to neuvedomovali, pomohli vlastne veci, ktorú sa márne snažili zničiť.

V Kostnici však bola postavená ešte jedna hranica. Ešte jeden svedok musel svojou krvou svedčiť za pravdu. Keď sa Hieroným lúčil s Husom pred jeho odchodom na koncil do Kostnice, povzbudzoval ho ku statočnosti a pevnosti a sľúbil, že ak by sa ocitol v nejakom nebezpečenstve, poponáhľa sa mu na pomoc. Keď sa dozvedel, že Hus bol uväznený, snažil sa verný učeník ihneď splniť svoj sľub. Bez ochranného listu sa vybral len s jedným sprievodcom do Kostnice. Keď tam dorazil, zistil, že sa len sám vystavuje nebezpečenstvu, bez toho, že by mohol niečo urobiť pre Husovo vyslobodenie. Utiekol z mesta, ale na ceste domov ho zajali a vojenský sprievod ho dopravil späť v putách. **GC 111** Keď sa po prvýkrát objavil pred koncilom a pokúsil sa odpovedať na prednesenú

obžaloby, uvítali ho výkriky: „*Do ohňa s ním! Do ohňa!*“ (Bonnehose, zv. 1, str. 234) Uväznili ho, spúťali reťazami v polohe, ktorá mu pôsobila veľké utrpenie, a dávali mu len chlieb a vodu. Po niekoľkých mesiacoch krutého väzenia Hieroným ochorel a jeho život bol ohrozený. A preto jeho nepriatelia z obavy, aby im nezomrel, nezaobchádzali s ním tak kruto, aj keď ho držali vo väzení ešte celý ďalší rok.

Husova smrť nepriniesla také výsledky, aké prívrženci pápežstva očakávali. Porušenie ochrany, ktorú Husovi zaručoval sprievodný list, vyvolalo búrku rozhorčenia, preto sa snem rozhodol, že bude lepšie, ak Hieronýma neupália, ale pokiaľ to bude možné, prinútiť ho, aby odvolal. Hieroným bol predvedený pred koncil, kde bol postavený pred voľbu – buď odvolať alebo zomrieť na hranici. Na začiatku jeho väzenia by mu bola smrť dobrodením v porovnaní so strašným utrpením, ktoré musel podstúpiť. Teraz však, oslabený chorobou, útrapami pobytu v žalári a znepokojený úzkosťami a neistotou, odlúčený od priateľov a zarmútený nad Husovou smrťou, bol Hieroným zlomený a podrobil sa koncilu. Zaviazal sa, že bude vyznávať katolícku vieru a prijal rozhodnutie koncilu odsudzujúce Viklefovo a Husovo učenie s výnimkou svätých právd, ktoré učili. (Bonnehose, zv. 2, str. 141)

Touto výnimkou sa Hieroným snažil upokojiť hlas svedomia a uniknúť tvrdému údelu. V samote väzenia však pochopil jasnejšie, čo vlastne urobil. Premýšľal o Husovej odvahe a vernosti, myslel pri tom tiež na to, ako sám pravdu zaprel. Myslel na nebeského Majstra, ktorému sa zaviazal slúžiť a ktorý pre neho zomrel na kríži. Pred tým, ako sa rozhodol odvolať, nachádzal v utrpení istotu, že Boh je mu naklonený. Teraz ho však mučili výčitky a pochybnosti. Uvedomoval si, že bude musieť urobiť ešte ďalšie odvolania, než bude môcť dosiahnuť zmierenie s Rímom. **GC 112** Cesta, na ktorú vstúpil, mohla skončiť len úplným odpadnutím. Preto sa rozhodol, že nezaprie svojho Pána, kvôli úniku pred krátkym utrpením.

Onedlho ho znovu predviedli pred koncil. Jeho odvolanie sudcov neuspokojilo. Ich krvilačnosť, podráždená preliatou Husovou krvou, volala po nových obetiach. Hieroným si mohol zachrániť svoj život len tým, že sa vzdá pravdy bez akýchkoľvek výhrad. Rozhodol sa vyznať svoju vieru a nasledovať svojho brata spolumučeníka v plameňoch na hranici.

Vzal späť svoje predchádzajúce odvolanie a ako človek odsúdený na smrť požiadal, aby sa smel obhájiť. Preláti sa obávali jeho slov, a preto trvali na tom, aby len potvrdil alebo poprel pravdivosť vznesených obvinení. Hieroným sa ohradil proti takej krutosti a nespravodlivosti: „*Držte ma zavretého tristoštyridsať dní v strašnom väzení, v špine, odpornom pachu, pri úplnom nedostatku všetkého a teraz ma privádzate sem a odmietate ma vypočuť a pritom počúvate obvinenia mojich úhlavných nepriateľov... Ak ste naozaj múdri, ak ste naozaj svetlom sveta, dbajte, aby ste neherešili proti spravodlivosti. Čo sa mňa týka, som len slabý smrteľník. Môj život má len nepatrný význam. A keď vás upozorňujem, aby ste nevynášali nespravodlivý rozsudok, hovorím to skôr vo vašom záujme než vo svojom.*“ (Bonnehose, zv. 2, str. 146,147)

Nakoniec jeho žiadosti vyhovel. Pred svojimi sudcami Hieroným pokľakol a modlil sa, aby Boží Duch viedol jeho myšlienky i slová, aby nepovedal nič, čo by nezodpovedalo pravde alebo čo by bolo nehodné jeho Majstra. V ten deň sa splnil príslub, ktorý dal Pán prvým učeníkom: „*Áno i pred vládarov i pred kráľov budete vedení pre mňa, na svedectvo im aj pohanom. A keď vás vydajú, nestarajte sa o to, ako alebo čo by ste mali hovoriť. Lebo vám bude dané v tú hodinu, čo budete mať hovoriť. Lebo nie ste to vy, ktorí*

hovoríte, ale vášho Otca Duch, ktorý hovorí vo vás.“ (Mat 10,18-20)

Hieronýmove slová vyvolali úžas a obdiv aj u jeho nepriateľov. Celý rok bol zavretý v žalári, kde nebolo možné čítať, ba ani vidieť a kde prežíval veľké telesné utrpenie a veľkú duševnú úzkosť. **GC 113** Napriek tomu sa dôkazy, ktoré predložil, vyznačovali takou logikou a silou, ako keby ich bol mal možnosť nerušene študovať. Pripomenul svojim poslucháčom dlhý rad svätých mužov, ktorí boli odsúdení nespravodlivými sudcami. Takmer v každej generácii sa vyskytujú jedinci, ktorí sa snažia povzniesť ľud svojej doby a sú za to tupení a odsudzovaní. Neskôr sa však ukáže, že si zaslúžili úctu. Sám Kristus bol odsúdený ako zlosyn nespravodlivým súdom.

Keď predtým Hieroným odvolal svoje názory, vyslovil súhlas s tým, že rozsudok, ktorý Husa odsúdil, bol spravodlivý. Teraz vyhlásil, že to lutuje a podal svedectvo o nevine a svätosti tohto mučeníka: *„Poznal som ho od detstva. Bol to mimoriadne znamenitý muž, spravodlivý a svätý; bol odsúdený napriek tomu, že bol nevinný... Aj ja som hotový zomrieť. Nezlaknem sa mučenia, ktoré mi pripravujú moji nepriatelia, nezlaknem sa falošných svedkov, ktorí sa raz budú musieť zodpovedať za svoje podvody pred veľkým Bohom, ktorého nemôže nič oklamať.“* (Bonnehose, zv. 2, str. 151)

Hieroným sa sám pokarhal za to, že zaprel pravdu: *„Zo všetkých hriechov, ktoré som spáchal v mojej mladosti, žiaden tak neťažil moju dušu a nevyvolával také ostré výčitky ako ten, ktorý som spáchal na tomto osudnom mieste, keď som schválil nespravodlivý rozsudok, vyneseny nad Viklefom a nad svätým mučeníkom Jánom Husom, mojím učiteľom a priateľom. Áno. Priznávam a vyhlasujem s hrôzou, že som hanebne stratil odvahu, keď som zo strachu pred smrťou zatratil ich učenie. Preto prosím Všemohúceho Boha, aby mi ráčil odpustiť moje hriechy, obzvlášť tento najohavnejší zo všetkých.“* Ukázal na svojich sudcov a rozhodne povedal: *„Odsúdili ste Viklefa a Jána Husa nie preto, že otriasali učením cirkvi, ale jednoducho preto, že pranierovali hanebnosti páchané duchovenstvom – ich honosnosť, nadutosť a všetky neresti prelátov a kňazov.“* **GC 114** *To, čo tvrdili a čo nie je možné vyvrátiť, tvrdím a hlásam i ja.“*

Jeho reč prerušili. Chvejúc sa hnevom, preláti volali: *„Načo je potrebný ďalší dôkaz? Tu vidíme na vlastné oči najtvrdohlavejšieho z kacírov!“*

Hieroným si nevšímal pravu a zvolal: *„Akože? Myslíte si, že sa bojím zomrieť? Držali ste ma celý rok v strašnom väzení, hroznejšom než sama smrť. Zaobchádzali ste so mnou krutejšie než Turci, Židia alebo pohania, takže mäso mi doslova hnije zaživa a odpadá od kostí; a predsa sa nestážujem, pretože sa nesluší nariekať tomu, kto nestráca odvahu. Musím však vysloviť svoj úžas nad takým veľkým barbarstvom voči kresťanom.“* (Bonnehose, zv. 2, str. 151-153)

Znovu vypukla búrka zlosti a Hieronýma rýchlo odvliekli do väzenia. V zhromaždení však bolo niekoľko ľudí, na ktorých Hieronýmove slová hlboko zapôsobili a ktorí by ho radi zachránili pred smrťou. Títo cirkevní hodnostári ho navštívili a naliehali naň, aby sa podriadil koncilu. Ponúkli mu skvelé vyhliadky ako odmenu za to, že sa zriekne svojho postoja voči Rímu. Hieroným však zostal neoblomný ako jeho Majster, keď mu bola ponúknutá sláva celého sveta.

Odpovedal: *„Dokážte mi z Písma svätého, že sa mýlim a ja odvolám.“* *„Písma sväté!“* zvolal jeden z tých, ktorý ho prišiel presvedčať. *„Či sa dá všetko dokázať z Písma? Kto mu môže porozumieť bez výkladu cirkvi?“*

Hieroným odpovedal: *„Zaslúžia si ľudské tradície, aby sme im verili viac než evanjeliu nášho Spasiteľa? Apoštol Pavol nevyzýval tých, ktorým písal, aby počúvali výmysly ľudí,*

ale vyzval ich: „Skúmajte Písmo.““

Jeho protivník mu odpovedal: „Si kacír! Lutujem, že som sa s tebou tak dlho prel. Vidím, že tá ovláda diabol.“ (Wylie, zv. 3, kap. 10)

Čoskoro bol nad Hieronýmom vyneseny rozsudok. Bol odvedeny na to isté miesto, na ktorom skončil svoj život Ján Hus. **GC 115** Cestou si spieval a jeho tvár žiarila radosťou a pokojom. Jeho pohľad sa upieral na Krista. Strach zo smrti sa stratil. Keď sa kat chystal zapáliť hranicu, postavil sa za neho, Hieroným však na neho zavolať: „Len pristúp smelo pred mňa a zapál oheň pred mojím zrakom. Keby som mal strach, nebol by som tu.“

Posledné slová, ktoré vyslovil, keď už okolo neho šlahali plamene, boli modlitbou: „Pane, Všemohúci Otče, zľutuj sa nado mnou a odpusť mi moje hriechy, lebo ty vieš, že som vždy miloval tvoju pravdu.“ (Bonnechose, zv. 2, str. 168) Jeho hlas prestal znieť, ale jeho pery sa ďalej pohybovali v modlitbe. Keď oheň dokonala svoje dielo, popol i so zemou vzali a podobne ako Husov popol, vhodili do Rýna.

Tak zomreli verní šíritelia svetla, ale svetlo pravdy, ktorú hlásali – svetlo ich hrdinského príkladu – sa nedalo uhasiť. Podobne márne by sa ľudia pokúšali obrátiť slnko na jeho dráhe, ako nemohli zabrániť príchodu nového dňa, ktorý práve svital svetu.

Upálenie Jána Husa vyvolalo v Čechách rozhorčenie a odpor. Celý národ cítil, že sa Hus stal obeťou zloby kňazov a vierolomnosti cisára. Hovorili o ňom, že bol verným učiteľom pravdy, a koncil, ktorý ho odsúdil na smrť, obviňovali z vraždy. Husovo učenie vzbudzovalo teraz väčšiu pozornosť než kedykoľvek predtým. Pápežským výnosom boli Viklefove spisy odsúdené na spálenie. Niektoré však spáleniu unikli a boli teraz vyťahované z úkrytov, ľudia ich skúmali spolu s Bibliou alebo aspoň s tými časťami Biblie, ktoré mohli získať. Mnohých to privedlo k prijatiu reformovanej viery.

Husovi vrahovia však nesledovali víťazný postup Husovho učenia so založenými rukami. Pápež a cisár sa spojili, aby husitské hnutie rozdrvili a Žigmundove vojská napadli Čechy. **GC 116**

Povstal však vysloboditeľ. Do čela husitov sa postavil Ján Žižka. Krátko po začiatku vojny oslepol na obe oči, ale aj napriek tomu bol jedným z najschopnejších vojvodcov svojej doby. Husiti odolávali omnoho početnejším vojskám, ktoré sa proti nim stavali, pretože verili v Božiu moc a boli presvedčení, že ich vec je spravodlivá. Znovu a znovu zbieral cisár nové vojská a napádal Čechy. Jeho vojská boli vždy potupne odrážané. Husiti nepoznali strach zo smrti a nikto im nevedel odolať. Chrabrý Žižka zomrel niekoľko rokov po vypuknutí vojny. Jeho miesto však zaujal Prokop, ktorý bol práve taký statočný a udatný vojvodca ako Žižka a v určitom ohľade bol dokonca i schopnejším vodcom.

Keď sa nepriatelia Čiech dozvedeli, že slepý vojvodca zomrel, domnievali sa, že nastala priaznivá chvíľa, aby dobyli späť všetko, čo predtým stratili. Pápež vyhlásil križiacke ťaženie proti husitom a do Čiech vtrhlo obrovské vojsko. Utrpelo však obrovskú porážku. Bolo vyhlásené nové križiacke ťaženie. Všetky krajiny Európy podliehajúce pápežovi, dodávali vojakov, peniaze i zbrane. Pod pápežovu zástavu sa zhromaždilo nesmierne vojsko, presvedčené, že konečne husitských kacírov porazia. Isté svojím víťazstvom, vstúpilo obrovské vojsko do Čiech. Národ sa zomkol, aby ich zahnal. Dve nepriateľské vojská sa blížili k sebe. Už bola medzi nimi iba rieka. „Križiacke vojská boli omnoho silnejšie, ale namiesto toho, aby vyrazili cez rieku a stretli sa v boji s husitami, za ktorými tak ďaleko pochodovali, zmeraveli a nemo sa dávali na husitských bojovníkov.“ (Wylie, zv. 3, kap. 17) Potom náhle doľahla na

všetko vojsko tajomná hrôza. Bez toho, aby bola padla jediná rana, obrovská vojenská sila sa zrútila, akoby ju rozohnala neviditeľná moc. Husitské vojská pobili mnoho nepriateľských vojakov a začali prenasledovať utečencov. Do rúk víťazov padla veľká korisť a vojna, ktorá mala Čechy zbadačiť, ich skôr obohatila.

O niekoľko rokov neskôr sa pod vedením nového pápeža uskutočnila ešte jedna krížová výprava. **GC 117** Ako predtým i teraz dodali vojsko i prostriedky všetky európske krajiny podliehajúce pápežovi. Všetkým, ktorí sa zúčastnia tejto nebezpečnej výpravy, pápež sľúbil veľkú odmenu. Každému križiakovi sľúbil úplné odpustenie aj tých najhorších zločinov. Všetkým, ktorí padnú vo vojne, sľúbil bohatú odmenu v nebi. Tí, ktorí prežijú na bojovom poli, majú získať pocty a bohatstvo. Pápež znovu zvolal obrovské vojsko, ktoré prekročilo hranice a vtrhlo do Čiech. Husitské vojská pred ním ustupovali a lákali votrelcov, ktorí pokladali svoje víťazstvo za isté, ďalej a ďalej do vnútrozemia. Nakoniec sa Prokopovo vojsko zastavilo, obrátilo sa čelom proti nepriateľovi a pripravilo sa na bitku. Križiaci, ktorí teraz pochopili svoj omyl, očakávali vo svojom tábore husitský útok. Ešte skôr než sa husiti vôbec objavili, stačilo, aby počuli hluk blížiaceho sa vojska, padla na nich hrôza. Kniežatá, velitelia i obyčajní vojaci odhadzovali zbrane a utekali na všetky strany. Márne sa pápežský legát, ktorý viedol ťaženie, snažil znovu zorganizovať vystrašené a rozprúchnuté vojsko. Hoci sa o to usiloval zo všetkých síl, bol nakoniec sám strhnutý prúdom utekajúcich. Celé vojsko sa zmätene rozprúchlo a do rúk víťazov padla opäť veľká korisť.

Obrovské vojsko, vyslané najsilnejšími národmi Európy, vojsko statočných bojovníkov, vycvičených a vybavených na boj, po druhýkrát utieklo bez jedinej rany pred obrancami malého a do tej doby slabého národa. Bol to prejav Božej moci. Votrelcov zachvátila nadprirodzená hrôza. Boh, ktorý porazil faraónovo vojsko pri Červenom mori a obrátil na útek Madiánske vojsko pred Gedeónom a jeho tristo mužmi; ktorý jednej noci premohol vojsko pyšnej Asýrie; natiahol opäť svoju ruku, aby zmaril moc utláčateľa. *„Tam sa raz budú náramne desiť, kde nie je sa čoho desiť, pretože Boh rozmece kosti*

Ján Hus pred koncilom v Kostnici

tých, ktorí ňa oblahli táborom. Zahanbíš ich, lebo ich Boh zavrhol.“ (Ž 53,6) GC 118

Predstavitelia pápežstva stratili nádej, že zvíťazia silou, preto sa nakoniec uchýlili k diplomacii a dosiahli kompromis. Verejne vyhlasovali, že Čechom dávajú slobodu svedomia, v skutočnosti ich však zradili a dostali pod moc Ríma. Česi ako podmienku zmierenia s Rímom predložili štyri požiadavky: slobodné hlásanie Božieho slova, právo prijímať chlieb a víno pre celú cirkev, používanie materinského jazyka pri bohoslužbe, vylúčenie duchovenstva zo všetkých svetských úradov a podriadenie duchovenstva právomoci civilných súdov. Pápežské úrady nakoniec „*súhlasili s tým, že tieto štyri artikuly husitov prijímajú*“, ale právo na ich výklad, t.j. presné určenie ich obsahu, náleží snemu, čiže inými slovami pápežovi a cisárovi. (Wylie, zv. 3, kap. 18) Na tomto základe bola uzavretá zmluva. Rím ju dosiahol predstieraním a podvodom toho, čo sa mu nepodarilo získať bojom, pretože presadením vlastného výkladu husitských artikul i samotnej Biblie mohol prevrátiť ich zmysel tak, aby sa hodili jeho cieľom.

Značná časť Čechov spoznala, že boli pripravení o svoju slobodu a nemohli so zmluvou súhlasiť. Vznikli spory, ktoré viedli k bojom a krviprelievaniu. Pri týchto bojoch padol ušľachtilý Prokop a Čechy stratili svoju slobodu.

Žigmund, ktorý zradil Husa a Hieronýma, sa stal kráľom Čiech. Nedbal na svoje sľuby, že bude zastávať práva Čechov, ihneď začal zavádzať a upevňovať v zemi pápežstvo. Jeho podriadenosť Rímu mu priniesla málo úžitku. Celých dvadsať rokov jeho života vyplnili starosti a vojnové útrapy. Jeho vojská boli porázané a ničené, jeho pokladňa vyčerpaná dlhými a neplodnými vojnami. O rok po nástupe na trón zomrel, zanechal svoje kráľovstvo na pokraji občianskej vojny a svojim potomkom odkázal zneuctené meno.

Spory, boje a krviprelievanie pokračovali. Cudzie vojská opäť napadli Čechy a vnútorný rozkol ďalej rozvracal národ. **GC 119** Ľudia, ktorí ostali verní evanjeliu, boli vystavení krvavému prenasledovaniu. Keď od bývalých bratov, ktorí uzavreli dohodu s Rímom a prijali jeho bludy, sa oddelili tí, ktorí sa usilovali o pôvodnú vieru, vytvorili

Prípravy na upálenie Jána Husa (1415)

novú cirkev pod názvom „*Jednota bratská*“. Tým si znepriatelili všetky vrstvy národa. Ich pevnosť zostala neotrásená. Boli nútení skrývať sa v lesoch a jaskyniach, pričom sa stále zhromažďovali pri čítaní Božieho slova a na bohoslužbách.

Od poslov, ktorých tajne vysielali do rôznych krajín, sa dozvedeli, že tu a tam sú „*jednotliví vyznávači pravdy, niekoľkí v tom meste, niekoľkí v inom, ktorí sú práve tak ako oni vystavení prenasledovaniu, a že v Alpách je starobylá cirkev, ktorá je založená na Písme svätom a bojuje proti modlárskej skazenosti Ríma*“. (Wylie, zv. 3, kap. 19) Túto správu prijali s veľkou radosťou a hneď nadviazali s valdenskými kresťanmi písomný styk.

Česi zostali verní evanjeliu a boli preto kruto prenasledovaní. No aj v najmenejšej hodine hľadeli na obzor ako ľudia, ktorí očakávajú nové ráno. „*Prežívali zlé časy, no... nezabúdali na slová, ktoré kedysi povedal Hus a ktoré potom opakoval Hieroným, že totiž musia ešte uplynúť stáročia, než nastane nový deň. Tieto slová znamenali pre tábory husitov to isté, čo pre kmene Izraela v zemi otroctva znamenali Jozefove slová: „Ja umieram, ale Boh vás iste navštívi.“*“ (Wylie, zv. 3, kap. 19) „*Koncom 15. storočia nastal síce pomalý, ale istý vzrast bratských zborov. Hoci sa zďaleka netešili plnej slobode, prežívali obdobie pomerného pokoja. Na začiatku 16. storočia bolo v Čechách a na Morave asi dvesto ich zborov.*“ (Ezra Hall Gillett, Život a doba Jána Husa, diel 2, str. 570) „*Taký početný bol zvyšok tých, ktorí unikli ničivému besneniu ohňa a meča a ktorí smeli vidieť úsvit nového dňa, ktorý predpovedal Ján Hus.*“ (Wylie, zv. 3, kap. 19)

7 Lutherov rozchod s Rímom

GC 120 Martin Luther stojí na poprednom mieste medzi ľuďmi, ktorí boli povolani, aby vyviedli cirkev zo stredovekej tmy na svetlo čistejšej viery. Luther bol horlivý, nadšený a zanietený, bál sa iba Boha a uznával jediný základ viery, a to Písmo sväté. Bol to muž, ktorého jeho doba potrebovala. Prostredníctvom neho Boh vykonal veľké dielo na obnovu cirkvi a šírenie svetla vo svete.

Podobne ako prví hlásatelia evanjelia, pochádzal aj Luther z chudobného prostredia. Detstvo prežil v skromnej rodine nemeckého vidiečana. Jeho otec zarábala peniaze na výchovu syna prácou v bani. Chcel mať z neho právnika. Boh však chcel, aby sa z neho stal staviteľ veľkolepého chrámu, ktorého výstavba trvala už niekoľko stáročí. Večná múdrosť pripravovala Luthera pre jeho dôležité životné poslanie v škole ťažkostí, odriekania a prísnej disciplíny.

Lutherov otec bol muž veľkého, bystrého ducha a výraznej povahy, čestný, rozhodný a priamočiary. Mal správny zmysel pre povinnosti. Plnil ich bez ohľadu na možné následky. Jeho zdravý sedliacky rozum ho viedol k tomu, že sa pozeral na mníšske rehole s nedôverou. Nebol rád, keď Martin Luther bez jeho súhlasu vstúpil do kláštora. Trvalo to dva roky, kým sa so synom znovu zmieril, ale ani potom svoj názor nezmenil. **GC 121** Lutherovi rodičia venovali výchove a vzdelaniu svojich detí veľkú pozornosť. Učili ich poznávať Boha a vstúpili im kresťanské cnosti. Syn často počul, ako sa jeho otec modlí, aby deti pamätali na Hospodinovo meno a jedného dňa mohli prispieť k šíreniu Božej pravdy. Rodičia využívali každú príležitosť, ktorú im život plný tvrdej práce mohol poskytnúť, aby prispeli na rozvoj mravnej úrovne a rozumových schopností svojich detí. Úprimne a vytrvalo sa snažili pripraviť svoje deti na zbožný a užitočný život. Boli dôslední a neoblomní a ich výchova bola niekedy až príliš prísna. Syn si však uvedomoval, že napriek občasným nedostatkom, nachádzal v tejto prísnej výchove viac kladných než záporných stránok.

Už v základnej škole spoznal Luther drsné, až kruté zaobchádzanie. Jeho rodičia boli takí chudobní, že keď sa odsťahoval z domova a chodil do školy v inom meste, musel si zarábať na stravu podomovým spevom, pričom často trpel hladom. Vtedajšie pochmúrne a poverami presiaknuté náboženské predstavy v ňom budili strach. Večer si líhal utrápený, mal strach z temnej budúcnosti a hrôzu pri pomyslení na Boha, ktorého poznal skôr ako prísneho, neúprosného sudcu a krutého tyrana než ako láskavého nebeského Otca.

Martin Luther aj za takýchto nepriaznivých okolností odhodlane kráčal po ceste vysokej mravnej i rozumovej úrovne, ktorá ho priťahovala. Túžil po poznani. Jeho vážna a praktická povaha ho viedla k tomu, že túžil skôr po trvalých a užitočných hodnotách než po niečom veľkolepom a povrchnom.

Keď ako osemnásťročný nastúpil na univerzitu v Erfurte, bolo jeho postavenie priaznivejšie a jeho vyhliadky lepšie než v predchádzajúcich rokoch. Jeho šetrní a usilovní rodičia nadobudli istý majetok a mohli ho hmotne podporiť. **GC 122** Vplyv rozumných priateľov trochu potlačil neblahé účinky jeho predošlej výchovy. Študoval knihy najlepších spisovateľov, usilovne zhromažďoval ich najzávažnejšie myšlienky a osvojoval si múdrosť múdrych. Napriek prísnej výchove prvých učiteľov sa u neho

čoskoro prejavilo nadanie a jeho myseľ sa za priaznivých okolností rýchle rozvíjala. Dobrá pamäť, živá predstavivosť, bystrý úsudok a neúnavná usilovnosť ho skoro vyniesli na prvé miesto medzi jeho spolužiakmi. Duchovná disciplína zlepšovala jeho bystrosť a vnímavosť. Bola to príprava na boje, ktoré ho v živote čakali.

Luther mal v srdci veľkú úctu pred Bohom a tá mu pomáhala vytrvať vo svojich pedsavzatiach a v hlbokkej pokore. Trvale si uvedomoval svoju závislosť od Božej pomoci a nikdy nezabudol začať deň modlitbou. Jeho srdce stále vysielalo prosby o radu a usmernenie. Často hovoril: „*Úprimná modlitba je tou lepšou polovicou štúdia.*“ (D'Aubigné, Dejiny reformácie XVI. storočia, zv. 2, kap. 2)

Raz pri prezeraní kníh v univerzitnej knižnici, objavil latinskú Bibliu. Takú knihu predtým nikdy nevidel. Nevedel ani, že taká kniha vôbec existuje. Počul časti z evanjelií a epístoľ, ktoré čítali pri bohoslužbách, a domnieval sa, že je to celá Biblia. Teraz mal po prvýkrát v rukách celé Božie slovo. So zmiešanými pocitmi posvätej úcty a úžasu listoval v knihe. So zrýchleným tepom a tlúčim srdcom čítal slová života, chvíľami sa zastavoval a volal: „*Kiež by dal Boh, aby som mohol mať takúto knihu.*“ (D'Aubigné, zv. 2, kap. 2) Po jeho boku stáli nebeskí anjeli a lúče svetla z Božieho trónu mu odkrývali poklady pravdy. Vždy sa bál uraziť Boha, teraz sa ho však zmocnilo hlboké presvedčenie vlastnej hriechnosti. **GC 123**

Ozajstná túžba po vyslobodení z hriechu a po zmierení s Bohom ho nakoniec priviedla k rozhodnutiu vstúpiť do kláštora a stať sa mníchom. Tam musel vykonávať tie najhrubšie práce a žobrať po domoch. Luther bol práve vo veku, keď človek najviac túži po úcte a uznaní a tieto ponižujúce úkony hlboko zasahovali jeho cítenie. Trpezlivo však znášal pokorovanie. Domnieval sa, že musí za svoje hriechy trpieť.

Každú voľnú chvíľku, ktorá mu ostala po splnení všetkých denných povinností, venoval štúdiu, vzdával sa spánku a odopieral si i čas vymedzený na skromnú stravu. Najradšej študoval Božie slovo. Našiel Bibliu prikovanú reťazou ku kláštornému múru a k nej sa často vracal. Čím viac sa presvedčal o tom, aký je hriechy, tým viac sa snažil získať vlastnými skutkami odpustenie a pokoj. Viedol veľmi prísny život. Pomocou pôstov, nočného bdenia a bičovania sa snažil potlačiť svoje prirodzené žiadosti, ktorých ho mníšsky život nezbavil. Nezastavil sa pred žiadnou obeťou, len aby sa mohol bez obáv postaviť pred Boha. Neskôr hovorieval: „*Bol som naozaj zbožným mníchom a pravidlá svojej rehole som prísne zachovával.*“ **GC 124** *Ak by sa mohol mních dostať do neba pre svoje mníšske skutky, potom by som na to mal iste nárok... Keby to bolo pokračovalo ďalej, určite by som sa umŕtvovaním usmrtil.*“ (D'Aubigné, zv. 2, kap. 4) Bolestné umŕtvovanie malo za následok, že zoslabol a upadal do mdlôb, čoho sa už nikdy celkom nezbavil. Napriek tomu, že sa zo všetkých síl snažil, jeho vnútro nenachádzalo pokoj. Nakoniec sa dostal až na pokraj zúfalstva.

Keď sa už Lutherovi zdalo, že je všetko stratené, poslal mu Boh priateľa a pomocníka. Bol to zbožný Staupitz. Otvoril Lutherovi Božie slovo a viedol ho, aby prestal myslieť na seba a na večný trest za prestúpenie Božieho zákona a aby hľadel na Ježiša Krista, svojho Spasiteľa, ktorý odpúšťa hriechy. „*Netráp sa nad svojimi hriechmi, ale radšej sa vrhni do náruče Vykupiteľa. Dúfaj v neho, v spravodlivosť jeho života, v spásnu moc jeho smrti... Poslúchaj Božieho Syna. Stal sa človekom, aby ti dal dôkaz Božej lásky. Miluj Krista, lebo on ťa prvý miloval.*“ (D'Aubigné, zv. 2, kap. 4) Boli to slová posla milosti. Na Luthera hlboko zapôsobili. Po mnohých bojoch s bludmi, ktoré tak dlho zastával, mohol pochopiť pravdu a jeho utrápené vnútro sa naplnilo pokojom.

Luther bol vysvätený na kňaza a z kláštora ho povolali za profesora na univerzitu vo Wittenbergu. Tam sa venoval štúdiu Biblie v pôvodných jazykoch. Nadšeným poslucháčom začal prednášať o Biblii, vykladať žalmy, evanjeliá a epištoly. Staupitz, jeho priateľ a predstavený, ho žiadal, aby vystúpil na kazateľnicu a kázal Božie slovo. Luther váhal, cítil sa nehodným kázať ľudu namiesto Krista. Až po dlhom zápase sa podvolil naliehaniu priateľov. Vtedy už veľmi dobre poznal Písmo a spočívala na ňom Božia milosť. Poslucháčov nadchýnala jeho výrečnosť. Jasnosť a istota, s ktorou predkladal pravdy, ich presvedčovala a jeho vrúcnosť ovplyvňovala ich srdce.

Luther bol stále verným synom pápežskej cirkvi a ani mu nenapadlo, že by mohol byť niekým iným. Božia prozreteľnosť ho viedla, aby navštívil Rím. Šiel peši, cestou nocoval v kláštoroch. V jednom talianskom kláštore ho udivilo bohatstvo, nádhera a prepych, ktorý tam videl. Mnísi s kniežacími príjmami žili v prekrásnych komnatách, obliekali sa do drahocenných šiat a hodovali pri preplnených stoloch. S trápnyimi pocitmi porovnával Luther tento prepych s odriekaním a tvrdosťou svojho vlastného života. Bol zmätený.

Konečne v dialke uvidel mesto na siedmich kopcoch. Hlboko dojatý padol na zem a volal: „*Svätý Rím, buď pozdravený.*“ (D'Aubigné, zv. 2, kap. 6) **GC 125** Potom vošiel do mesta, navštevoval kostoly, počúval podivné bájky, ktoré rozprávali kňazi a mnísi a vykonal všetky požadované obrady. Všade narážal na výjavy, ktoré ho naplňali úžasom a hrôzou. Poznal, že vo všetkých vrstvách duchovenstva vládne nepravosť. Počul, ako preláti neslušne žartujú a zdesil sa, že sa takto správajú dokonca aj pri omši. Keď potom hovoril s mníchmi a obyčajnými ľuďmi, stretával sa s neviazanosťou a zhýralosťou. Kamkoľvek sa obrátil, všade namiesto svätosti nachádzal len znesväcovanie. Napísal: „*Nikto si nevie predstaviť, aké hriechy a aké hanebnosti sa v Ríme dejú. Treba to vidieť a počuť, aby sa tomu dalo veriť. Obyvatelia Ríma hovoria: Keď existuje nejaké peklo, potom je Rím postavený na ňom. Rím je priepať, z ktorej sa šíria všetky druhy hriechu.*“ (D'Aubigné, zv. 2, kap. 6)

Krátko predtým vydal pápež výnos, ktorým sľuboval odpustky všetkým, ktorí kolenačky vystúpia po „*Pilátových schodoch*“, o ktorých sa tvrdilo, že vraj po nich zostupoval náš Spasiteľ, keď opúšťal Pilátovu súdnu sieň a ktoré boli údajne zázračným spôsobom prenesené z Jeruzalema do Ríma. Luther jedného dňa zbožne kolenačky vystupoval po týchto schodoch, keď sa mu náhle zdalo, že počuje hromový hlas, ktorý mu hovorí: „*Ale spravodlivý bude žiť z viery.*“ (Rim 1,17) Luther rýchlo vyskočil, postavil sa na nohy a ponáhlal sa preč z tohto miesta v hanbe a hrôze. Slová, ktoré vtedy počul, na neho nikdy neprestali silne pôsobiť. Odvtedy chápal jasnejšie než kedykoľvek predtým, ako je nezmyselné veriť, že človek si môže zaslúžiť spasenie svojimi skutkami a ako je dôležité veriť v zásluhy Ježiša Krista. Otvorili sa mu oči, aby poznal podvod pápežstva a zostali už navždy otvorené. Keď potom opustil Rím, odvrátil sa od neho aj svojím srdcom. Odvtedy sa rozchod zväčšoval, až nakoniec Luther všetky styky s pápežskou cirkvou prerušil.

Po návrate z Ríma, dosiahol Luther na wittenberskej univerzite hodnosť doktora teológie. Teraz mal jedinečnú možnosť venovať sa štúdiu Písma, ktoré miloval. **GC 126** Slávnostne sľúbil, že bude po celý čas svojho života usilovne študovať a verne kázať Božie slovo a nie výroky a učenie rímskej cirkvi. Už nebol len mníchom a profesorom, ale povereným hlásateľom Biblie. Bol povolaný, aby ako pastier sýtil Božie stádo, ktoré je hladné a smädné po pravde. S presvedčením hlásal, že kresťania majú prijímať len také učenie, ktoré sa zakladá na autorite Písma svätého. Tieto slová otriasali samotnými

základmi pápežskej moci. Je v nich obsiahnutá hlavná zásada reformácie.

Luther pochopil, aké nebezpečenstvo predstavuje vyvyšovanie ľuďmi vymysleného učenia pred Božím slovom. Neohrozene napádal neveru učencov a staval sa proti filozofii a teológii, ktoré svojím vplyvom tak dlho ovládali ľud. Odsudzoval takéto učenie nielen ako bezcenné, ale aj ako zhubné. Snažil sa odvrátiť myseľ svojich poslucháčov od výmyslov filozofov a teológov k večným pravdám, ktoré hlásali proroci a apoštolovia. Prinášal drahocenné posolstvo dychtivým zástupom ľudí, ktorí ochotne prijímali jeho slová. Nikdy predtým nepočuli podobné učenie. Radostná zvesť o láske Spasiteľa, uistenie o odpustení a uzmiernení prostredníctvom preliatej krvi Ježiša Krista, potešovalo ich srdce a vzbudzovalo v nich nesmrteľnú nádej. Vo Wittenbergu sa rozžiarilo svetlo, ktorého lúče prenikali až do najodľahlejších končín sveta a ktorého jas porastie až do konca čias.

Svetlo a tma sa však neznášajú. Medzi pravdou a bludom je neprekonateľný rozpor. Zachovávať a brániť jedno znamená napádať a vyvracať druhé. Náš Spasiteľ sám povedal: „*Nedomnievajte sa, že som prišiel dať pokoj na zem; neprišiel som dať pokoj, ale meč.*“ (Mat 10,34) A Luther, niekoľko rokov po začiatku reformácie, vyhlásil: „*Boh ma nevedie, ale tlačí dopredu. Unáša ma. Nie som svojím pánom. Chcel by som žiť v pokoji, som však strhávaný do búrok a prevratov.*“ (D'Aubigné, zv. 5, kap. 2) **GC 127** Zanedlho sa mal stať účastníkom veľkého sporu.

Rímska cirkev urobila z Božej milosti tovar na predaj. Stoly peňazomencov (pozri Mat 21,12) stáli vedľa oltárov a v chrámoch zneli výkriky predávajúcich a kupujúcich. Pod zámienkou získavania prostriedkov na stavbu chrámu svätého Petra v Ríme boli v mene pápeža verejne ponúkané na predaj odpustky za hriechy. Za cenu takýchto zločinov mal byť postavený chrám na Božiu poctu; jeho uhoľný kameň mal byť položený za mzdu nepravosti. No práve prostriedok, ktorý si Rím vybral v záujme svojho ďalšieho rozmachu, spôsobil smrteľnú ranu jeho moci a veľkosti. Prebudil najrozhodnejších a najobratnejších odporcov pápežstva a viedol ich do boja, v ktorom sa otriasal pápežský trón aj s trojitou korunou na hlave pápeža.

Tetzel, úradník poverený predajom odpustkov v Nemecku, bol usvedčený z najhorších zločinov proti spoločnosti a proti Božiemu zákonu. Aby unikol trestu, ktorý si za svoje zločiny zaslúžil, dal sa najat' a presadzoval zisťné a bezohľadné plány pápeža. Nehanebne odriekaval najväčšie lži a rozprával výmysly, aby oklamal neinformovaných, dôverčivých a poverčivých ľudí. Keby ľudia poznali Božie slovo, neboli by takto klamaní. Cirkev im zakázala prístup k Biblii, aby zostali pod nadvládou pápežstva a ešte viac posilnili moc a zväčšili bohatstvo ctižiadostivých predstaviteľov cirkvi. (pozri John C. L. Gieseler, Prehľad cirkevných dejín, diel 4, odd. 1, ods. 5)

Tetzelov vstup do mesta oznamoval posol slovami: „*Božia milosť a svätý otec vchádzajú do vašich brán.*“ (D'Aubigné, zv. 3, kap. 1) Ľud vítal rúhavého podvodníka, akoby k nim zostúpil z neba sám Boh. Tento hanebný obchod sa konal v kostole, kde Tetzel z kazateľne vychvaľoval odpustky ako najcennejší Boží dar. **GC 128** Vyhlasoval, že jeho potvrdenky o odpustení majú moc

Martin Luther (1483-1546)

odpustiť i hriechy, ktoré budú chcieť kupujúci spáchať v budúcnosti aj bez pokánia. (D'Aubigné, zv. 3, kap. 1) Navyše svojich poslucháčov presviedčal, že odpustky majú moc zachrániť nielen živých, ale i mŕtvych a že v tom okamihu, keď peniaze dopadnú na dno jeho pokladnice, opustia duše, za ktoré bolo zaplatené, očistec a dostanú sa do neba. (pozri K. R. Hagenbach, Dejiny reformácie, diel 1, str. 96)

Keď čarodejník Šimon ponúkal apoštolom peniaze, aby mu predali moc konať zázraky, Peter mu odpovedal: „*Tvoje peniaze nech sú s tebou na zatratenie, pretože si sa domnieval, že dar Boží možno nadobudnúť si za peniaze.*“ (Sk 8,20) Tetzeloovu ponuku však ochotne prijímali tisíce ľudí. Do jeho pokladnice prúdilo zlato i striebro. Spasenie, ktoré sa dá kúpiť za peniaze, bolo možné získať ľahšie než spasenie, ktoré vyžaduje pokánie, vieru a stále úsilie odolávať hriechu a preháňať ho. (Pozri dodatok č. 21)

Proti učeniu o odpustkoch sa postavili učení a zbožní členovia rímskej cirkvi. Mnohí tomu, čo sa o odpustkoch hovorilo neverili, pretože to odporovalo zdravému rozumu i Božiemu slovu. Proti tomuto hriešnemu obchodu sa však neodvážil ozvať žiaden prelát. Mnohí ľudia boli znepokojení a pýtali sa, či Boh neočistí nejakým spôsobom svoju cirkev.

Luther, i keď bol stále horlivým prívržencom pápežstva, sa zhrozil, keď počul rúhavé výroky predavačov odpustkov. Odpustky si kúpilo tiež veľa členov jeho zboru a onedlho začali prichádzať k svojmu duchovnému, spovedali sa mu z rôznych hriechov a očakávali rozhrešenie nie preto, že svoje hriechy ľutovali a chceli sa napraviť, ale preto, že si kúpili odpustky. Luther im rozhrešenie odoprel a upozorňoval ich, že bez pokánia a nápravy života musia zahynúť vo svojich hriechoch. **GC 129** Bezradne sa obrátili na Tetzela a sťažovali sa, že ich spovedník neuznáva jeho potvrdenky o odpustkoch. Niektorí dokonca žiadali, aby im vrátil ich peniaze. Tetzeli sa rozžúrili. Hrubo klial, na námestiach dal zapáliť ohne a vyhlasoval, že „*dostal od pápeža príkaz upáliť všetkých kačirov, ktorí sa opovážia postaviť sa proti jeho najsvätejšiemu odpustkom*“ (D'Aubigné, zv. 3, kap. 4)

Teraz Luther smelo obhajoval svoje dielo ako bojovník za pravdu. Začal ľudí varovať priamo z kazateľnice. Vysvetľoval im odpornosť hriechu a učil ich, že človek nemôže svojimi skutkami zmierniť svoju vinu alebo vyhnúť sa trestu. Iba lútosť pred Bohom a viera v Ježiša Krista môžu hriešnika zachrániť. Kristovu milosť si nemožno kúpiť, je to bezplatný dar. Luther ľuďom radil, aby nekupovali odpustky, ale aby vo viere vzhliadali k ukrižovanému Vykupiteľovi. Rozprával im svoju vlastnú bolestnú skúsenosť, ako sa márne snažil pokorovaním a kajúcimi skutkami zaslúžiť si spasenie a uisťoval poslucháčov, že až vtedy, keď sa prestal zaoberať samým sebou a začal veriť v Ježiša Krista, našiel pokoj a radosť.

Keďže Tetzeli ďalej predával odpustky a hlásal svoje bezbožné tvrdenia, Luther sa rozhodol, že proti týmto kriklavým neporiadkom bude protestovať účinnejšie. Čoskoro sa mu naskytna vhodná príležitosť. V zámockom kostole vo Wittenbergu sa uchovávalo mnoho ostatkov, ktoré pri niektorých sviatkoch ukazovali ľuďom. Všetci, čo v tieto dni navštívili kostol a vyspovedali sa, dostali uistenie o

Johann von Staupitz (1465-1524)

odpustení všetkých hriechov. Preto vo sviatočných dňoch prichádzalo do kostola mnoho ľudí. Práve sa blížil sviatok Všetkých svätých, jeden z najvýznamnejších sviatkov na vystavenie relikvií. Deň predtým sa Luther pripojil k zástupom, ktoré už prúdili do kostola a pribil na dvere chrámu listinu, obsahujúcu 95 téz proti učeniu o odpustkoch. **GC 130** Pritom vyhlásil, že je ochotný obhájiť tieto tézy druhého dňa na univerzite pred tými, ktorí si myslia, že ich môžu vyvrátiť.

Jeho výroky vzbudili všeobecnú pozornosť. Ľudia ich čítali znova a znova, všade sa o nich hovorilo. Vyvolali veľký rozruch na univerzite i v celom meste. Články dokazovali, že moc odpúšťať hriechy alebo odpúšťať trest za ne, nedostal nikdy ani pápež, ani žiaden iný človek. Celá záležitosť s odpustkami je podvod – spôsob ako vylákať od poverčivých ľudí peniaze – satanov plán ako ničť ľudí, ktorí uveria zvodným sľubom. Dokazovali aj to, že Kristovo evanjelium je najcennejším pokladom cirkvi a že Božiu zjavenú milosť môžu zadarmo dostať všetci, ktorí ju príjmu pokáním a vierou.

Lutherove tézy boli výzvou na diskusiu. Nikto sa však neodvažoval výzvu prijať. Otázky, ktoré Luther nadhodil, sa v priebehu niekoľkých dní rozšírili po celom Nemecku a po niekoľkých týždňoch už zneli po celom kresťanskom svete. Mnohí oddaní katolíci, ktorí vedeli o hrozných neporiadkoch v cirkvi a bedákali nad nimi, nevedeli, ako zastaviť ich postup. Radostne ich čítali a poznávali v nich Boží hlas. Cítili, že Pán milostivo vystrel ruku, aby zastavil rýchle sa šíriacu záplavu skazy, vychádzajúcu z Ríma. Kniežatá a svetská vrchnosť sa tajne radovali, že bude konečne zastavená pyšná sila, ktorá neuznáva právo odvolať sa proti jej rozhodnutiam.

Lahkoverní milovníci hriechu sa však desili, keď videli ako sa rozplývajú výmysly, ktoré im pomáhali zaháňať strach. Preškáňaných duchovných, ktorých Luther vyrušil pri schvaľovaní zločinov a ktorí videli, že sú ohrozené ich zisky, sa v zúrivom hneve spojili, aby zachovali zdroj svojich príjmov. Reformátor musel čeliť rozhorčeným žalobcom. Niektorí ho obviňovali, že koná unáhlene a nerozvážne. Iní ho obviňovali z opovážlivosti a hovorili, že ho nevedie Boh, ale domýšľavosť a túžba vyniknúť. **GC 131** Luther odpovedal: „*Kto nevie, že človek len zriedka prichádza s novými myšlienkami bez toho, aby ho ľudia nepodozrievali z domýšľavosti a aby ho neobvinili, že vyvoláva spory?... Prečo bol Kristus a všetci mučeníci vydaní na smrť? Pretože sa zdalo, že sú domýšľaví a pohrdajú múdrosťou svojej doby; pretože presadzovali nové, miesto toho, aby sa najskôr skromne poradili so starými názormi.*“

Inokedy povedal: „*Čokoľvek konám, nejde o prejav ľudskej múdrosti, lež z Božieho poverenia. Ak je to Božie dielo, kto ho zastaví? Ak nie je, kto ho dokáže presadiť? Ani moja vôľa, ani ich, ani naša; ale nech sa stane tvoja vôľa, svätý Otče, ktorý si na nebesiach.*“ (D'Aubigné, zv. 3, kap. 6)

I keď Duch Svätý viedol Luthera, nedokázal sa vyhnúť vážnym sporom. Nepriatelia ho ohovárali, prekrúcali jeho úmysly, nespravodlivo a zlomyseľne sa vyjadrovali o jeho povahe a pohnútkach, to všetko sa na neho valilo ako povodeň a nezostalo bez následkov. Luther si bol istý, že vodcovia ľudu ako v cirkvi, tak i na školách sa k nemu ochotne pripoja v úsilí o nápravu. Slová povzbudenia z úst vysokopostavených ľudí ho plnila radosťou a nádejou. V duchu už videl, ako pre cirkev nastáva jasnejší deň. Povzbudzovanie sa však zmenilo na výčitky a odsudzovanie. Mnohí hodnostári, cirkevní i svetskí, boli síce presvedčení, že jeho tézy sú pravdivé, čoskoro však pochopili, že prijatie týchto právd by vyvolalo veľké zmeny. Osvietenie a reforma ľudu by nutne viedli k podlomeniu moci Ríma, zastavili by tisíce prúdov tečúce teraz do jeho pokladnice a tým by bol značne

obmedzený prepych a výnimočnosť pápežského dvora. Naučiť ľudí, aby mysleli a konali ako zodpovedné bytosti a aby očakávali spasenie len od Ježiša Krista, by znamenalo pád pápežského trónu a následne tiež pád ich vlastnej moci. Preto odmietli poznanie, ktoré im Boh ponúkal. GC 132 Spojili sa proti Kristovi a proti pravde tým, že sa postavili proti mužovi, ktorého poslal Boh, aby ich osvietil.

Luther sa chvel, keď videl, že stojí sám proti najmocnejším silám zeme. Niekedy zapochyboval, či ho naozaj viedol Boh, aby sa postavil proti autorite cirkvi. Napísal: „*Kto som bol, aby som sa postavil proti moci pápeža, pred ktorým... sa trasú kráľi zeme a celý svet?... Nikto nemôže vedieť, čo som v týchto prvých dvoch rokoch vnútorne vytrpel a do akej malomyselnosti, ba možno povedať zúfalstva som upadol.*“ (D'Aubigné, zv. 3, kap. 6) Malomyselnosť však nad ním nezvítazila. Keď ho nepodporili ľudia, vzhliadal na samého Boha a poznal, že sa môže s úplnou istotou oprieť o jeho všemohúcu ruku.

Priateľovi, ktorý bol reformácii naklonený, Luther napísal: „*K porozumeniu Písma sa nemôžeme dopracovať ani štúdiom a ani múdrosťou. Najprv musíme začať modlitbou. Pros Pána, aby ti zo svojej veľkej milosti doprial správne pochopiť jeho slová. Nikto iný nemôže vyložiť Božie slovo, než Pôvodca tohto slova, ako o tom sám povedal: ‚A všetci budú učení od Boha.‘ Nič si nesľubuj od svojej vlastnej práce a od svojho vlastného rozumu. Spoliehaj len na Boha a na vplyv Božieho Ducha. Ver svedectvu muža, ktorý má skúsenosť.*“ (D'Aubigné, zv. 3, kap. 6) V uvedených slovách je nesmierne dôležité poučenie pre tých, ktorí cítia, že ich Boh povoláva, aby oboznámili iných s aktuálnymi pravdami pre dnešok. Tieto pravdy vyvolávajú nepriateľstvo satana i ľudí, ktorí si obľúbili jeho vymyslené bájky. Na boj proti mocnostiam zla nestačí sila rozumu a ľudského poznania.

Keď sa nepriatelia odvolávali na zvyky a tradície či výroky a autoritu pápeža, Luther sa odvolával len a len na Bibliu. Tieto dôkazy nedokázali vyvrátiť. Otroci formalizmu a povier žiadali jeho krv, podobne ako Židia kedysi chceli krv Ježiša Krista. Katolícki horlivci volali: „*Je to kacír.* GC 133 *Nechaj žiť čo len hodinu takého kacíra je velezrada proti cirkvi. Dajte mu okamžite postaviť šibenicu.*“ (D'Aubigné, zv. 3, kap. 9) Luther sa však nestal obeťou ich zúrivosti. Boh mu pripravil úlohu, ktorú bolo potrebné vykonať. Poslal anjelov, aby ho chránili. Mnohí ľudia, ktorí prijali svetlo od Luthera, sa však stali obeťami satanovho hnevu a pre pravdu ochotne podstúpili mučenie i smrť.

Lutherovo učenie priťahovalo pozornosť rozumných ľudí v celom Nemecku. Z jeho kázní a spisov žiarili lúče svetla, ktoré prebúdzali a osvietili tisíce ľudí. Namiesto mŕtveho formalizmu, v ktorom sa cirkev tak dlho nachádzala, nastupovala živá viera. Ľud postupne prestával veriť poverám rímskej cirkvi. Padali priehrady predsudkov. Božie slovo, ktorým Luther preveroval každé učenie a každý výrok, si ako dvojsčerný meč razilo cestu k srdciam ľudí. Všade sa prebúdzala túžba po duchovnom pokroku. Všade bol taký hlad a smäd po pravde, aký sa neprejavil po celé stáročia. Pozornosť ľudí tak dlho zameraná na obrady vytvorené človekom a na pozemských sprostredkovateľov, sa teraz kajúcnou vierou obracala k ukrižovanému Kristovi.

Všeobecný záujem vyvolával stále väčšie obavy cirkevnej vrchnosti. Luther dostal pozvanie, aby sa dostavil do Ríma a zodpovedal sa z obvinení, že šíri kacírstvo. Tento príkaz vyvolal hrôzu u jeho priateľov. Veľmi dobre si uvedomovali, aké nebezpečenstvo by mu hrozilo v tomto skazenom meste, opitom krvou mučeníkov pre Ježiša Krista. Nesúhlasili s tým, aby šiel do Rím a žiadali, aby bol vypočutý v Nemecku.

To sa nakoniec aj stalo. Pápež vymenoval vyslanca, ktorý mal prípad vyšetriť.

V písomných pokynoch mu dal jasne najavo, že Luthera už vyhlásil za kacíra, a vyslancovi nariadil, „*aby ho bez akéhokolvek otáľania stňhal a trestal*“. GC 134 Ak bude Luther neoblomný a vyslancovi sa nepodarí zajať ho, mal ho „*vyhlásiť za vyhnanca v celom Nemecku, a s ním vyhnať, preklínať a vyobcovať všetkých, ktorí sa k nemu pripojili*“. (D'Aubigné, zv. 4, kap. 2) Pápež ďalej svojmu vyslancovi nariadil, aby vyhubil kacírsku náказu tak, že vyobcuje z cirkvi okrem cisára všetkých, a to bez ohľadu na ich postavenie v cirkvi alebo v štáte, ktorí nebudú ochotní Luthera a jeho prívržencov zatknúť a odovzdať Rímu k potrestaniu.

V tom sa prejavil skutočný duch pápežstva. V celom dokumente nie je ani náznak kresťanských postojov, ba dokonca ani jednoduchej ľudskej spravodlivosti. Luther žil ďaleko od Ríma, nemal možnosť vysvetliť a obhájiť svoje stanovisko. Skôr než bol jeho prípad riadne vyšetrený, bol už vyhlásený za kacíra a hneď aj obžalovaný, súdený a odsúdený, a to samozvaným „*svätým otcom*“, jedinou najvyššou neomylnou autoritou v cirkvi a v ríši.

V čase, keď Luther tak veľmi potreboval nejakého priateľa, ktorý by ho povzbudil a poradil mu, poslala Božia prozreteľnosť do Wittenbergu Filipa Melanchthona. Bol to mladý, skromný a ostýchavý muž. Zdravým úsudkom, rozsiahlymi vedomosťami a pôsobivou výrečnosťou, povahovou rýdzosťou a spravodlivosťou si získal všeobecný obdiv a úctu. Výnimočnosť jeho nadania vyvažovala jeho prirodzená láskavosť. Čoskoro sa stal oddaným učeníkom evanjelia a Lutherovým najvernejším priateľom a najužitočnejším priaznivcom. Jeho láskavosť, opatrnosť a presnosť dopĺňali Lutherovu odvahu a činorodosť. Ich spolupráca posilnila reformáciu a Lutherovi bola zdrojom veľkého povzbudenía. GC 135

Ako miesto cirkevného súdu bol vybraný Augsburg a reformátor sa pripravoval, že sa tam vydá peši. Jeho priatelia sa však oňho báli. Celkom otvorene totiž zneli vyhrážky, že bude cestou zajatý a zavraždený. Priatelia ho prosili, aby sa na cestu nevydával. Naliehavo ho žiadali, aby na čas odišiel z Wittenbergu a ukryl sa do bezpečia u ľudí, ktorí ho radi ochránia. Luther však nechcel opustiť miesto, ktoré mu určil Boh. Musí ďalej verne zastávať pravdu bez ohľadu na búrky, ktoré naňho dorážajú. Hovoril: „*Som ako Jeremiáš, muž sporov a bojov, čím viac stúpajú ich hrozby, tým mám väčšiu radosť... Znevážili moju česť a dobré meno. Ostáva ešte jedno, a to je moje úbohé telo, nech si ho vezmú, skrátia tak môj život o niekoľko hodín. Čo sa však týka mojej duše, tú mi zviať nemôžu. Kto chce hlásať svetu Kristovo slovo, musí rátať v každom okamihu so smrťou*.“ (D'Aubigné, zv. 4, kap. 4)

Správa o tom, že sa Luther dostavil do Augsburgu, pápežského vyslanca veľmi uspokojila. Zdalo sa, že nepríjemný kacír, ktorý vzbudzoval pozornosť celého sveta, je teraz v moci Ríma a vyslanec si zaumienil, že mu nesmie uniknúť.

Reformátor nemal so sebou ochranný list. Jeho priatelia ho prosili, aby pred vyslanca bez takého listu nepredstupoval a sami ho od cisára vyžiadali. Pápežský vyslanec mal v úmysle prinútiť Luthera, pokiaľ to bude možné, aby odvolal, a keby sa to nepodarilo, dať ho dopraviť do Ríma, aby ho tam postihol rovnaký údel ako Husa a Hieronýma. Preto sa prostredníctvom svojich agentov snažil Luthera prinútiť, aby ho navštívil bez ochranného listu a vydal sa mu na milosť. Luther to však rozhodne odmietol. S listinou, ktorá mu zaručovala cisárovu ochranu, sa vydal za pápežovým vyslancom.

Zástupcovia pápeža sa rozhodli, že budú k nemu prívetiví a pokúsia sa Luthera získať. Vyslanec sa pri rozhovoroch s Lutherom správal veľmi priateľsky, žiadal však, aby

sa Luther bezvýhradne podrobil autorite cirkvi a aby odvolal všetky svoje články bez dôkazov a vysvetľovania. Nesprávne odhadol povahu muža, ktorého mal pred sebou. **GC 136** Luther síce v svojej odpovedi vyjadril úctu k cirkvi, svoju túžbu po pravde, svoju ochotu odpovedať na všetky námietky proti svojmu učeniu a predložiť svoje nauky na posúdenie popredným univerzitám, súčasne však vyslovil nesúhlas s kardinálovou požiadavkou, aby svoje názory odvolal bez toho, aby bol usvedčený z bludu.

Jedinou odpoveďou bolo: „*Odvolaj, odvolaj!*“ Luther dokázal, že jeho stanovisko sa opiera o Písmo a pevne vyhlásil, že sa nemôže zriecť pravdy. Vyslanec, ktorý nebol schopný vyvrátiť Lutherove dôkazy, ho zahrnul záplavou výčítiek, posmeškov a úškľabkov, premiešaných s tradičnými citátmi a výrokmí otcov a nedal Lutherovi vôbec možnosť, aby prehovoril. Keď videl, že ďalší rozhovor by bol zbytočný, získal Luther nakoniec od vyslanca po istom zdráhaní povolenie, aby svoju odpoveď mohol podať písomne.

Luther napísal priateľovi: „*Urobil som tak, pretože je to pre mňa, ako utláčaného, dvojnásobne výhodné. Po prvé, čo je písané, možno predložiť na posúdenie iným a po druhé, mám lepšiu možnosť zapôsobiť na rozvahu, ba dokonca na svedomie nadutého a uvraveného despotu, ktorý by inak zásluhou svojho panovačného jazyka vyhral.*“ (Martyn, Život Luthera a jeho doba, str. 271,272)

Pri ďalšom rozhovore predložil Luther jasný, stručný a presvedčivý výklad svojich názorov, doložený mnohými citátmi z Písma. Listinu nahlas prečítal a odovzdal ju kardinálovi. Ten ju však s opovrhnutím odhodil a vyhlásil, že je to len množstvo prázdnych slov a bezvýznamných citátov. To Luthera pobúrilo a prinútilo stretnúť sa so spupným prelátom na jeho vlastnej pôde, aby mu v dišpute o tradícii a o učení cirkvi, úplne vyvrátil jeho výroky.

Keď si vyslanec uvedomil, že Lutherove dôkazy sú nevyvrátiteľné, prestal sa ovládať a zúrivo kričal: **GC 137** „*Odvolaj, lebo ťa pošlem do Ríma pred sudcov, ktorí rozhodnú o tvojej veci. Exkomunikujú ťa z cirkvi a s tebou aj všetkých tvojich prívržencov a každého, kto by ťa kedy nejako podporoval.*“ A nakoniec spupne a v hneve dodal: „*Odvolaj, inak sa už nevracaj.*“ (D'Aubigné, zv. 4, kap. 8)

Reformátor so svojimi priateľmi okamžite odišiel, čím dal jasne najavo, že nie je možné očakávať jeho odvolanie. Situácia sa vyvinula inak, ako zamýšľal kardinál. Nahováral si, že Luthera dokáže zastrašiť násilím, aby sa podrobil. Keď zostal sám so svojimi pomocníkmi, díval sa na každého z nich a bol úplne vyvedený z miery nečakaným nezdarom svojich plánov.

Lutherovo úsilie pri rozhovore s pápežovým vyslancom prinieslo svoje plody. Na debata sa zúčastnili mnohí ľudia a tí mali príležitosť porovnať obidvoch mužov a urobiť si úsudok o ich prejavochoch, o sile a pravdivosti ich argumentov. Ako výrazne sa líšili. Jednoduchý, skromný, no rozhodný hlásateľ reformácie tu stál v Božej sile a mal na svojej strane pravdu. Zástupca pápeža, domýšľavý, panovačný, nadutý a nerozvážny, nepredložil jediný dôkaz z Písma, no zo všetkých síl volal: „*Odvolaj, lebo inak pôjdeš do Ríma a budeš potrestaný.*“

Hoci mal Luther ochranný list cisára, pápeženci premýšľali, ako ho zatknúť a uväzniť. Priatelia ho prosili, aby sa okamžite vrátil do Wittenbergu, pretože jeho ďalší pobyt v Augsburgu je už zbytočný. Pripomenuli mu, aby svoj zámer odísť čo najstarostlivejšie utajil. Luther túto radu poslušol a z Augsburgu odišiel pred svitaním na koni v sprievode stráže, ktorú mu určil na cestu mestský úrad. S obavami tajne prešiel

temnými a tichými ulicami mesta. Jeho krutí nepriatelia ho stále sledovali a pripravovali jeho záhubu. Dokáže uniknúť nástrahám, ktoré mu pripravili? Boli to pre neho chvíle úzkosti a vrúcnych modlitieb. Dorazil k malej bráne v mestskej hradbe. Brána sa otvorila a Luther bez prekážky prešiel i so svojou strážou. **GC 138** Len čo vyšli z mesta, zrýchlili utečenci jazdu a skôr než sa pápežov vyslanec dozvedel o Lutherovom odchode, bol Luther už mimo dosahu prenasledovateľov. Satan a jeho pomocníci boli porazení. Muž, o ktorom si mysleli, že je v ich moci, unikal ako vtáča z klietky.

Keď sa pápežský vyslanec dozvedel, že Luther utiekol, bol prekvapený a od zlosti celý bez seba. Očakával, že získa veľké pocty za múdrosť a rozhodnosť, s akou zaobchádzal s týmto „*rušiteľom cirkvi*“. Jeho nádeje však boli zmarené. Svoj hnev si vyliat v liste saskému kniežatovi Fridrichovi, v ktorom sa na Luthera sťažoval a žiadal, aby ho Fridrich poslal do Ríma alebo ho vypovedal zo Saska.

Luther na svoju obhajobu žiadal, aby mu pápežský vyslanec alebo pápež dokázali jeho bludy z Písma a slávnostne sa zaviazal, že svoje učenie odvolá, ak mu dokážu, že je v rozpore s Božím slovom. Vyslovil tiež vďačnosť Bohu za to, že bol uznaný za hodného trpieť za svätú vec.

Dovtedy vedel kurfirst o reformačnom učení len málo. Hlboko však naň zapôsobila otvorenosť, sila a jasnosť Lutherových slov. Fridrich sa rozhodol, že bude Luthera chrániť, dokiaľ sa nedokáže, že sa mylí. Na vyslancovu žiadosť odpovedal listom, v ktorom napísal: „*Malo by vám stačiť, že k vám Dr. Martin Luther prišiel do Augsburgu. Nečakali sme, že ho budete chcieť donútiť odvolať bez toho, aby ste ho presvedčili o jeho bludoch. Nikto z učencov nášho kniežactva mi neoznámil, že Lutherovo učenie je bezbožné, protikresťanské alebo kacírské.*“ Kurfirst odmietol poslať Luthera do Ríma alebo ho vyhostiť zo svojej krajiny. (D'Aubigné, zv. 4, kap. 10)

Fridrich si uvedomoval, že nastal všeobecný úpadok mravných zásad v spoločnosti a že je potrebné uskutočniť zásadnú reformu. Na zastavenie a potrestanie zločinnosti by neboli potrebné zložité a nákladné opatrenia, keby ľudia uznali Božie požiadavky a príkazy osvieteného svedomia a riadili sa nimi. **GC 139** Vedel, že Lutherova činnosť sleduje tento cieľ a v duchu sa tešil, že sa tento vplyv začína prejavovať v cirkvi.

Vedel tiež, že ako univerzitný profesor je Luther mimoriadne úspešný. Od toho dňa, čo Luther pribil svoje výroky na dvere zámockého kostola, uplynul iba jeden rok, no už bolo zrejme, ako silne poklesol počet pútnikov, ktorí navštevovali tento kostol na sviatok Všetkých svätých. Rím tak prišiel o čitateľov a o ich dary. Ich miesto však zaujali iní ľudia, ktorí prichádzali do Wittenbergu. Neboli to pútnici, ktorí by vo Wittenbergu uctievali ostatky, ale študenti, ktorí plnili univerzitné posluchárne. Lutherove spisy prebúdžali všade nový záujem o Písmo a na univerzitu do Wittenbergu prúdili študenti nielen zo všetkých častí Nemecka, ale i z iných krajín. Mladí muži, ktorí prvýkrát prichádzali do Wittenbergu, „*dvíhali ruky k nebu a ďakovali Bohu, že dal zažiarit svetlo pravdy z tohto mesta ako kedysi dávno zo Siona, ktoré sa odtiaľ šíri do najvzdialenejších zemí*“. (D'Aubigné, zv. 4, kap. 10)

Dovtedy Luther len čiastočne opustil bludy rímskej cirkvi. Keď však porovnával Písmo sväté s pápežskými dekrétmi a ustanoveniami, žasol. Príležitostne napísal: „*Práve čítam pápežove nariadenia a... neviem, či je pápež sám antikristom alebo jeho apoštolom, tak veľmi sa v nich Kristus skresluje a križuje.*“ (D'Aubigné, zv. 5, kap. 1) V tom čase bol však Luther ešte stále stúpencom rímskej cirkvi a ani len nepomyslel na to, že by sa od nej niekedy odlúčil.

Lutherove spisy a jeho učenie sa šírili do všetkých kresťanských krajín. Jeho vplyv sa rozšíril do Švajčiarska a Holandska. Odpisy jeho práce sa dostali do Francúzska a Španielska. V Anglicku sa jeho učenie prijímalo ako slovo života. Pravda sa rozšírila aj do Belgicka a Talianska. Tisíce ľudí sa prebudilo zo smrteľnej strnulosti a okúsilo radosť a nádej života viery. **GC 140**

Lutherove útoky stále viac znepokojovali Rím. Niektorí jeho fanatickí odporcovia – boli to aj doktori katolíckych univerzít – vyhlasovali, že ten, kto zabije tohto vzdorovitého mnícha, nezhrší. Raz pristúpil k Lutherovi neznámy muž s pištoľou ukrytou pod kabátom a pýtal sa ho, prečo ide tak sám. Luther odpovedal: „*Som v Božích rukách. Boh je moja sila a môj štít. Čo mi môže urobiť človek?*“ (D'Aubigné, zv. 6, kap. 2) Keď neznámy počul tieto slová, zbledol a utiekol, akoby sa stretol s anjelom.

„*Rím sa snažil Luthera zničiť, Boh ho však chránil. Jeho učenie bolo počuť všade – v chaplách i v kláštoroch, ... v zámkoch šľachticov, na univerzitách i v kráľovských palácoch, a všade sa našli šľachtetí muži, ktorí podporili jeho úsilie.*“ (D'Aubigné, zv. 6, kap. 2) Práve v tom čase Luther čítal spisy Jána Husa a objavil, že veľkú pravdu o ospravedlnení z viery, ktorú sa sám snažil obhajovať a učiť, zastával už tento český reformátor. Vyhlásil: „*My všetci, Pavol, Augustín a ja sme husiti aj bez toho, aby sme o tom vedeli!*“ Ďalej povedal: „*Boh iste potrestá svet za to, že mu bola hlásaná pravda už pred sto rokmi a bola upálená.*“ (Wylie, zv. 6, kap. 1)

Vo výzve cisárovi a nemeckej šľachte k reforme kresťanstva Luther o pápežovi napísal: „*Je hrozné sledovať muža, ktorý sám seba vydáva za Kristovho zástupcu, a pritom žije v prepychu, čím sa mu nemôže rovnať žiaden cisár. Podobá sa chudobnému Ježišovi alebo skromnému Petrovi? Tvrdí sa o ňom, že je pánom sveta! Kristus však, za ktorého námestníka sa vydáva, vyhlásil: 'Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta.' Môže vlada námestníka prevyšovať vládu jeho pána?*“ (D'Aubigné, zv. 6, kap. 3)

Luther napísal univerzitám: **GC 141** „*Veľmi sa obávam, že univerzity sa stanú veľkými bránami do pekla, ak nebudú starostlivo študovať Písmo sväté a vštepovať ho do srdc mladých ľudí. Neradím nikomu, aby dával svoje deti tam, kde nie je na prvom mieste Písmo sväté. Každá inštitúcia, kde sa ľudia ustavične nezaoberajú Božím slovom, sa nutne zvrhne.*“ (D'Aubigné, zv. 6, kap. 3)

Táto výzva sa rýchle rozšírila po celom Nemecku a mala na ľud obrovský vplyv. Vzrušila celý národ a zástupy šli pod zástavu reformácie. Lutherovi odporcovia, ktorí horeli túžbou po pomste, naliehali na pápeža, aby proti nemu rázne zakročil. Rím vydal nariadenie, že jeho učenie má byť okamžite odmietnuté. Luther a jeho prívrženci dostali šesťdesiat dní na rozmyslenie. Ak neodvolajú, budú všetci z cirkvi vylúčení.

Pre reformáciu nastala rozhodná chvíľa. Hrozba exkomunikácie z cirkvi naháňala po stáročia hrôzu aj mocným panovníkom a veľké ríše dokázala naplniť strachom a neistotou. Na ľudí, ktorých postihla kliatba Ríma, sa ostatní dívali s odporom a hrôzou. Nesmeli sa stykať so svojimi blízkymi, boli postavení mimo zákon, štvaní až do smrti. Luther nebol slepý, aby nevidel, že sa nad ním hrozivo sťahuje búrka. Zostal však pevný a veril, že Kristus je jeho oporou a zástitou. S vierou a odvahou mučeníka napísal: „*Neviem, čo sa stane a ani sa o to nestarám... Nech padne rana, kam padne, nebojím sa. Veď ani jediný lístok nepadne bez vôle nášho Otca. O čo viac sa postará o nás. Je ľahké zomrieť za Slovo, lebo Slovo, ktoré sa stalo telom, samo podstúpilo smrť. Ak s ním zomrieme, budeme s ním žiť, a ak podstúpime to, čo podstúpil Kristus pred nami, budeme tam, kde je on a budeme s ním žiť večne.*“ (D'Aubigné, zv. 6, kap. 9)

Keď sa Luther dozvedel o pápežskej bule, vyhlásil: „*Odmietam ju a som proti nej, pretože je bezbožná a nesprávna... V nej je odsúdený sám Kristus...*“ GC 142 Radujem sa, že takéto zlo znášam pre to, čo pokladám za najlepšie na svete. Teraz cítim vo svojom srdci väčšiu voľnosť, pretože konečne viem, že pápež je antikrist a že jeho trón je trónom samého satana.“ (D'Aubigné, zv. 6, kap. 9)

Rímsky dokument však nezostal bez účinku. Väzenie, mučenie a meč popravy boli zbrane schopné vynútiť si poslušnosť. Slabí a poverčiví sa triasli pred pápežovým nariadením. A tak zatiaľ čo sa Luther tešil všeobecnej oblube, cítili mnohí, že život je príliš drahý, než aby oň chceli prísť pre vec reformácie. Všetko zdanlivo nasvedčovalo tomu, že Lutherovo dielo čoskoro skončí.

Luther však zostal odvážny. Rím vytrasil proti nemu svoje kľatby a svet si bol istý, že Luther zahynie alebo bude donútený podvoliť sa. Luther na odsúdenie odpovedal Rímu rovnako rozhodne. Verejne vyhlásil, že sa s ním rozhodol navždy rozísť. Pred zástupom univerzitných študentov, učiteľov a občanov zo všetkých spoločenských vrstiev spálil pápežovu bulu a s ňou cirkevné zákony, dekréty (t.j. pápežské listy o právnych otázkach) a niekoľko spisov podporujúcich pápežskú autoritu. Povedal: „*Moji nepriatelia môžu spálením mojich kníh poškodiť vec pravdy v mysliach jednoduchých ľudí a priviesť ich duše do záhuby. Preto aj ja pálim ich knihy. Práve sa začal skutočný boj. Dosiaľ som sa s pápežom len pohrával. Toto dielo som začal v Božom mene. Skončí sa bezo mňa, ale s Božou mocou.*“ (D'Aubigné, zv. 6, kap. 10)

Na výčitky nepriateľov, ktorí sa mu vysmievali, že jeho vec nemá dostatok stúpencom, Luther odpovedal: „*Kto vie, či si ma Boh nevyvolil a nepovolal a či sa oni nemajú obávať toho, že keď pohrdajú mnou, pohrdajú samým Bohom? Mojžiš bol sám pri odchode z Egypta. Eliáš bol sám za vlády kráľa Achaba, Izaiáš bol sám v Jeruzaleme a Ezechiel bol sám v Babylone... Boh nikdy nevyvolil za proroka veľkňaza alebo nejakú inú významnú osobnosť. Obvykle volil obyčajných ľudí, ktorými ostatní pohrdajú, raz dokonca pastiera Ámosa.*“ GC 143 *V každej dobe museli svätí ľudia karhať veľkých tohto sveta, kráľov, kniežatá, kňazov a múdrych, pričom tým ohrozovali svoje životy... Nehovorím, že som prorok. Hovorím však, že by sa mali báť práve preto, že ja som sám a ich je veľa. Som si istý, že Božie slovo je so mnou a nie s nimi.*“ (D'Aubigné, zv. 6, kap. 10)

Luther sa rozhodol pre konečný rozchod s rímskou cirkvou až po ťažkom vnútornom zápase. V tom čase napísal: „*Každý deň stále viac cítim, ako je ťažké zbaviť sa predsudkov získaných v detstve. Koľko bolesti mi spôsobilo, hoci som mal na svojej strane Písmo, aby som sa ospravedlnil sám pred sebou, že sa opovažujem postaviť sám proti pápežovi a považujem ho za antikrista. Ako veľmi som sa vnútorne trápil. Koľkokrát som s horkosťou sám sebe kládol otázku, ktorú tak často vyslovovali stúpenci pápežstva: Či si múdry len ty? Je možné, aby sa všetci ostatní mýlili? Čo ak sa mýliš ty a zatahuješ do svojho bludu toľkých ľudí, ktorí potom budú naveky zatratení? Tak som bojoval sám so sebou a so satanom, kým mi Kristus svojím neomylným slovom neposilnil srdce proti týmto pochybnostiam.*“ (Martyn, str. 372,373)

Pápež hrozil Lutherovi exkomunikáciou, ak neodvolá – a teraz sa hrozba splnila. Vydal novú bulu, ktorá oznamovala, že Luther bol vylúčený z rímskej cirkvi; označil ho za neom prekliateho a rozšíril kľatbu aj na všetkých, ktorí príjmu jeho učenie. Tým sa začal veľký zápas.

Odpor zo strany iných ľudí je údelom všetkých hlásateľov, ktorým Boh uložil zvestovať pravdu určenú ich dobe. Pre Lutherovu dobu existovala dobová pravda, ktorá mala vtedy

zvláštny význam. Existuje dobové posolstvo aj pre dnešnú cirkev. GC 144 Pán, ktorý koná všetko podľa svojej vôle, uvádza ľudí do rôznych situácií a chystá im povinnosti určené dobe, v ktorej žijú a na podmienky, v ktorých sa nachádzajú. Ak si budú vážiť svetlo, ktoré dostali, otvorí sa im širší obzor pravdy. Dnes však väčšina ľudí netúži po pravde, rovnako ako po nej netúžili prívrženci pápežstva, ktorí stáli proti Lutherovi. Dnes sú ľudia práve tak naklonení prijímať ľudské názory a tradície namiesto Božieho slova ako predtým. Dnešní hlásatelia pravdy nemôžu očakávať, že ich budú prijímať s väčšou priazňou než predošlých reformátorov. Čím viac sa blíži koniec dejín tohto sveta, tým narastá veľký spor medzi pravdou a bludom, medzi Kristom a satanom.

Pán Ježiš povedal svojim učeníkom: „*Keby ste boli zo sveta, svet by mal rád svoje vlastné, ale preto, že nie ste zo sveta, ale že som si ja vás vyvolil zo sveta, preto vás svet nenávidí. Pamätajte na slovo, ktoré som vám povedal, že sluha nie je väčší ako jeho pán. Ak mňa prenasledovali, budú aj vás prenasledovať. Ak moje slovo zachovali, zachovajú aj vaše.*“ (Ján 15,19.20)

A na druhej strane náš Pán jasne vyhlásil: „*Beda vám, keby všetci ľudia dobre hovorili o vás, lebo zrovna tak robievali ich otcovia falošným prorokom.*“ (Luk 6,26) Duch sveta nie je dnes vo väčšom súlade s Kristovým duchom, než to bolo v predošlých dobách a ľudia, ktorí hlásajú čisté Božie slovo, nie sú dnes prijímaní o nič priaznivejšie, než boli kedysi prijímaní ich predchodcovia. Formy odporu voči pravde sa môžu meniť, nepriateľstvo sa môže prejavovať omnoho zastrejšie, pretože je rafinovanejšie. Rozpor je však stále rovnaký a bude sa prejavovať až do konca času.

Ján Tetzel (1465-1519)

Odpustok

8 Luther pred snemom

GC 145 Na nemecký trón nastúpil nový cisár, Karol V. Rímski vyslanci sa ihneď ponáhľali, aby panovníkovi zablahoželali a priviedli ho k tomu, aby svojou mocou zakročil proti reformácii. Saský kurfirst, ktorému Karol do značnej miery vďačil za svoju korunu, ho však žiadal, aby proti Lutherovi nič nepodnikal, kým ho nevypočuje. Cisár sa tak dostal do rozpakov a do nepríjemnej situácie. Pápeženci sa neuspokoja s ničím iným než s cisárskym výnosom, ktorý Luthera odsúdi k smrti. Kurfirst však dôrazne vyhlásil, že „ani jeho cisárska výsosť, ani nikto iný nepreukázal, že Lutherove spisy sú nepravdivé“, a preto žiadal o „ochranný list pre Dr. Luthera, aby mohol predstúpiť pred tribunál vzdelaných, zbožných a nestranných sudcov“. (D' Aubigné, zv. 6, kap. 11)

V tom čase sa pozornosť všetkých upierala na snem nemeckých štátov, ktorý sa zišiel vo Wormse krátko po nástupe Karola na trón. Tento národný snem mal posúdiť dôležité politické otázky a štátne záujmy. Po prvýkrát sa mali nemecké kniežatá stretnúť so svojím mladým panovníkom na poradnom zhromaždení. Cirkevní a štátni hodnostári prišli zo všetkých častí ríše. GC 146 Vo Wormse sa zhromaždili svetskí šľachtici, urodzení a vplyvní ľudia, ktorí žiarlivo strážili svoje dedičné práva; cirkevné kniežatá, ktoré dávali najavo svoju nadradenosť v postavení i v moci, rytieri a ich ozbrojené sprievody a vyslanci blízkych i vzdialených krajín. Najväčším záujmom tohto zhromaždenia bolo riešenie prípadu saského reformátora.

Cisár Karol vopred nariadil kurfirstovi, aby priviedol Luthera na snem. Zaručil mu ochranu a sľúbil mu, že bude môcť otvorene diskutovať s povolanými osobami o sporných otázkach. Luther si veľmi prial predstúpiť pred cisára. V tom čase mal zdravie veľmi podlomené, a predsa kurfirstovi napísal: „Ak nemôžem ísť do Wormsu v dobrom zdraví, tak ma privezú chorého. Keď ma volá cisár, nemôžem pochybovať, že je to volanie samého Boha. Ak chcú proti mne použiť násilie, čo je veľmi pravdepodobné (veď to nie je z ich hlavy, keď mi nariadili, aby som prišiel), kladiem svoju záležitosť do Božích rúk. Ten, kto zachránil troch mládencov z ohnivej pece, stále žije a panuje. Ak ma nezachráni, má môj život len malý význam. Zabráňme tomu, aby sa evanjelium stalo predmetom posmechu bezbožných a prelejme svoju krv za to, aby nezvítazili. Nepatrí mi rozhodovať o tom, či môj život alebo moja smrť prispeje k záchrane iných... Môžete odo mňa očakávať všetko,... len nie útek alebo odvolanie. Utekať nemôžem, tým menej odvolať.“ (D' Aubigné, zv. 7, kap. 1)

Keď sa vo Wormse rozšírila správa, že Luther predstúpi pred snem, vyvolalo to všeobecné vzrušenie. Aleander, pápežský vyslanec, ktorému prípad zverili, bol rozčúlený a zúrili. Videli, že prípad sa pre pápeža skončí pohromou. Začínajú vyšetrovanie prípadu, v ktorom už pápež vyniesol rozsudok, znamenalo vlastne odmietnuť zvrchovanú autoritu pápeža. Navyše sa obával, že výrečné a pádne dôkazy tohto muža by mohli mnohé z kniežat odvrátiť od pápeža. GC 147 Preto u cisára Karola dôrazne protestoval proti Lutherovmu príchodu do Wormsu. V tom čase bola uverejnená pápežská bula, ktorá ohlasovala Lutherovu exkomunikáciu z cirkvi. Cisár teda vyhovel protestu pápežského vyslanca. Napísal kurfirstovi, že pokiaľ Luther neodvolá, musí zostať vo Wittenbergu.

Aleander sa týmto víťazstvom neuspokojil a vynakladal všetky svoje schopnosti a istivosť, aby bol Luther odsúdený. S vytrvalosťou hodnou lepšej veci oboznamoval

s prípadom kniežatá, prelátov a ostatných členov snemu, obviňoval reformátora zo „*zvádzania a vzbury, bezbožnosti a rúhania*“. No úsilie a vášnivosť, s akou vystupoval, prezrádzali príliš zjavne ducha, ktorý ho ovládal. Všeobecne sa súdilo: „*Ženie ho nenávisť a pomstychtivosť, viac než horlivosť a zbožnosť.*“ (D' Aubigné, zv. 7, kap. 1) Väčšina členov snemu bola ešte viac než predtým naklonená Lutherov prípad posudzovať priaznivo. **GC 148**

S dvojnásobnou horlivosťou nalieval Aleander na cisára, že je jeho povinnosťou plniť pápežove príkazy. Podľa nemeckých zákonov sa to nemohlo stať bez súhlasu kniežat. Cisár nakoniec ustúpil prelátovej neodbytnosti a vyzval ho, aby prípad predložil snemu. „*Pre nuncia to bol slávny deň. Snem bol významný, prípad ešte významnejší.*“ Aleander bude na ňom zastupovať Rím,... matku a pani všetkých cirkví. Mal obhájiť Petrovu vládu pred zhromaždenými kresťanskými kniežatami. „*Mal dar výrečnosti a cítil, že významnú úlohu zvládne. Prozreteľnosť to zriadila tak, aby Rím zastupoval najschopnejší rečník na najvznešenejšom súde, skôr než bude sám odsúdený.*“ (Wylie, zv. 6, kap. 4) Lutherovi prívrženci očakávali s istými obavami, aký účinok bude mať Aleanderov prejav. Saský kurfirst sa na snemovaní nezúčastnil, ale na jeho príkaz bolo na sneme prítomných niekoľko jeho radcov, aby vyslancovu reč zaznamenali.

Aleander vynaložil všetku účenosť a výrečnosť na to, aby pravdu porazil. Proti Lutherovi uvádzal jedno obvinenie za druhým, označil ho za nepriateľa cirkvi a štátu, živých i mŕtvych, duchovenstva i svetského stavu, členov rádu i jednoduchých kresťanov. Vyhlásil: „*V Lutherových bludoch je toho dost, aby to ospravedlnilo upálenie stotisíc kacírov.*“

V závere sa snažil predstaviť vyznávačov reformácie ako ľudí hodných opovrhnutia: „*Kto sú všetci tí luteráni? Je to skupina drzých učiteľov, skazených kňazov, zvrhých mníchov, prostomyselných právnikov, schudobnených šľachticov a zvedených či zmätených chudobných ľudí. O čo viac ich prevyšuje katolícka strana počtom členov, silou a mocou. Jednomyselné uznesenie tohto slávnostného zhromaždenia osvieti nevedomých, bude varovať nerozvážnych, pomôže rozhodnúť sa kolísavým a dá silu slabým.*“ (D' Aubigné, zv. 7, kap. 3)

Týmito zbraňami útočili na zástancov pravdy v každej dobe. Stále rovnako zaznievajú argumenty proti všetkým, ktorí sa opovažujú presadiť proti zavedeným bludom jasné učenie Božieho slova. „*Kto sú tí kazatelia nového učenia?*“ volajú obhajcovia populárneho náboženstva. „*Sú to nevzdelanci, príslušníci chudobných vrstiev a je ich málo. Napriek tomu tvrdia, že majú pravdu a že sú vyvolení Božím ľudom. Sú to oklamaní ľudia, ktorí nič nepoznajú. O čo početnejšia a vplyvnejšia je naša cirkev. Koľko veľkých a učených mužov je medzi nami. O čo viac moci je na našej strane!*“ To sú argumenty, ktoré ovplyvňujú svet. Nie sú však dnes o nič pravdivejšie, než boli v Lutherovej dobe.

Reformácia neskončila Lutherom, ako sa mnohí domnievajú. Bude pokračovať až do konca dejín tohto sveta. Luther mal vykonať veľké dielo. Mal ďalším ľuďom odovzdať svetlo, ktorým ho Pán osvietil. **GC 149** Nedostal však všetko svetlo, ktoré má byť dané svetu. Odvtedy až dodnes žiari na Písmo sväté neustále nové svetlo a ľudia stále objavujú nové pravdy.

Vyslancov prejav zapôsobil na snem hlbokým dojmom. Nevystúpil tam žiadny Luther, aby jasnými a presvedčivými pravdami Božieho slova prekonal zástancu pápežstva. Nikto sa ani nepokúsil Luthera obhájiť. Prejavila sa všeobecná nálada nielen Luthera a jeho

učenie odsúdiť, ale pokiaľ je to možné aj vykoreniť kacírstvo. Rím dobre využil vhodnú príležitosť na svoju obhajobu. Všetko, čo mohol povedať na svoje ospravedlnenie, bolo povedané. Zdanlivé víťazstvo bolo však predzvesťou porážky. Odteraz bude viditeľnejší rozdiel medzi pravdou a bludom, pretože sa stretnú v otvorenom boji. Od toho dňa už Rím nebude stáť tak pevne ako dovtedy.

Hoci väčšina členov snemu by neváhala Luthera vydať, aby ho Rím potrestal, predsa sa našli medzi nimi mnohí, ktorí videli a odmietali skazenosť v cirkvi. Prišli si, aby boli odstránené neporiadky, ktorými trpel nemecký ľud, pretože cirkevná vrchnosť bola skazená a chamtivá. Vyslanec vykreslil pápežskú vládu v čo najpriaznivejšom svetle. Pán však zapôsobil na jedného z členov snemu, aby presne opísal následky pápežskej tyranie. Na zhromaždení kniežat vystúpil saský vojvodca Juraj, ktorý presne uvádzal klamstvá a zločiny pápežstva a ich hrozné následky. V závere svojej reči povedal:

„To sú len niektoré zo zločinov, ktoré volajú proti Rímu. Nešťítia sa ničoho, jeho jediným cieľom sú... peniaze, peniaze, peniaze,... takže kazatelia, ktorí majú hlásať pravdu, nešťiria nič iné len lži a sú za to nielen trpení, ale dokonca odmeňovaní, pretože čím viac klamú, tým väčšie sú ich zisky. Práve z tohto zlého prameňa vyteká nakazená voda. Samopašnosť si podáva ruku s lakomstvom... Beda, pohoršenie pôsobené duchovenstvom vrhá mnoho úbohých duší do večného zatratenia. Treba uskutočniť všeobecnú nápravu.“ (D' Aubigné, zv. 7, kap. 4) **GC 150**

Priliehavejšie a pádnejšie odsúdenie pápežských neprístojností by nepodal ani samotný Luther. Skutočnosť, že rečník patril medzi rozhodných Lutherových nepriateľov, len posilnila účinok jeho slov.

Keby sa oči zhromaždených otvorili, uvideli by medzi sebou Božích anjelov, ako pomocou lúčov svetla presvecujú tmu bludu a otvárajú mysle a srdcia na prijatie pravdy. Sila Božej pravdy a múdrosti ovládla i odporcov reformácie, a tak pripravila cestu pre veľké dielo, ktoré bolo potrebné vykonať. Martin Luther síce nebol pri tom, v zhromaždení však zaznel hlas niekoho ešte väčšieho.

Snem ihneď ustanovil výbor, ktorý mal za úlohu pripraviť zoznam toho, čím pápežstvo tak ťažko utláča nemecký ľud. Zoznam nakoniec obsahoval stojeden bodov a cisár ho dostal so žiadosťou, aby čím skôr urobil opatrenia pre nápravu týchto neprístojností. V žiadosti bolo: *„Akú stratu kresťanských duší, aké lúpenie a vydieranie má na svedomí pohoršenie, ktorým je obklopená duchovná hlava kresťanstva. Je našou povinnosťou zabrániť skaze a zneucteniu nášho ľudu. Z toho dôvodu vás čo najpokornejšie a zároveň čo najnaliehavejšie žiadame, aby ste nariadili všeobecnú nápravu a zaistili jej uskutočnenie.“* (D' Aubigné, zv. 7, kap. 4)

Prítomní členovia snemu žiadali, aby sa na snem dostavil Luther. Napriek prosbám, protestom i hrozbám Aleandra cisár nakoniec súhlasil. Luthera pozvali, aby predstúpil pred snem. S pozvánkou dostal i ochranný list, ktorý mu zaistoval návrat na bezpečné miesto. Pozvánku a ochranný list doručil do Wittenberga posol, ktorý mal za úlohu priviesť Luthera do Wormsu.

Lutherovi priatelia boli vydesení. Vedeli o odpore a nepriateľstve, obávali sa, že ani jeho ochranný list mu nemusí zaručiť bezpečnosť. Preto Luthera prosili, aby neohrozoval svoj život. Luther im odpovedal: *„Pápeženci nechcú, aby som prišiel do Wormsu, chcú iba moje odsúdenie a moju smrť. Na tom nezáleží.“* **GC 151** *Modlite sa nie za mňa, ale za Božie slovo... Kristus mi dá svojho Ducha, aby som premohol služobníkov bludu. Pohrdam nimi celým svojím životom. Zvíťazím nad nimi svojou smrťou. Vo Wormse*

ma budú nútiť, aby som odvolal; a ja odvolám takto: Predtým som povedal, že pápež je Kristovým zástupcom. Teraz prehlasujem, že je odporcom nášho Pána a satanovým apoštolom.“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 6)

Na nebezpečnú cestu sa Luther nevydal sám. Jeho traja najvernejší priatelia sa rozhodli, že ho budú sprevádzať spolu s cisárovým poslom. Melanchthon si skutočne prial ísť s nimi. Srdcom bol spojený s Lutherom a chcel ho nasledovať, ak to bude potrebné, i do väzenia, či na smrť. Luther však jeho prosbu odmietol. Keby zahynul, uprel by sa nádeje reformácie na jeho mladého spolupracovníka. Keď sa s Melanchthonom lúčil, povedal: „*Ak sa nevrátim a pošlú ma moji nepriatelia na smrť, uč ďalej a zotrvaj v pravde. Pracuj na mojom mieste... Ak budeš žiť, moja smrť nebude mať rušivé následky.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 7) Študenti a občania, ktorí sa zhromaždili pri Lutherovom odchode, boli hlboko dojatí. Zástupci ľudí, ktorých sa dotklo evanjelium, sa plačom lúčili s Lutherom. Potom sa reformátor a jeho sprievodcovia vydali na cestu z Wittenbergu.

Cestou videli, že ľudí trápia pochmúrne obavy. V niektorých mestách im nepreukazovali žiadnu úctu. Keď v jednom meste chceli prenocovať, vyjadril istý kňaz svoje obavy tak, že postavil pred Luthera portrét jedného talianskeho reformátora, ktorý zomrel mučeníckou smrťou. Nasledujúceho dňa sa dozvedeli, že vo Wormse boli odsúdené Lutherove spisy. Ríšski poslovia vyhlasovali cisárov výnos a vyzývali ľud, aby prinášal zakázané spisy na mestský úrad. Posol, ktorý šiel s Lutherom, sa obával o Lutherovu bezpečnosť na sneme a myslel si, že Lutherova rozhodnosť je už asi otrasená. Preto sa ho spýtal, či ešte chce pokračovať v ceste. Luther odpovedal: „*I keď je nado mnou vynesená kliatba v každom meste, pôjdem ďalej.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 7) **GC 152**

V Erfurte Luthera prijali s poctami. Obklopený zástupmi ľudí, kráčal ulicami, ktorými tak často prechádzal ako žobravý mních. Navštívil svoju bývalú kláštorňú celu a premýšľal o tom, ako jeho vnútro osvietilo svetlo, ktoré teraz osvecuje celé Nemecko. Vyzvali ho, aby prehovoril. Luther to mal zakázané, no posol, ktorý ho sprevádzal, mu dal povolenie a mních, ktorý bol kedysi otrokom kláštora, vystúpil teraz na kazateľňu.

Veľké zhromaždenie oslovil Kristovým pozdravom: „*Pokoj vám*“ a potom pokračoval: „*Filozofi, doktori a spisovatelia sa snažia naučiť ľudí ako dosiahnuť večný život, a nedarí sa im to. Ja vám ho teraz vysvetlím: ... Boh vzkriesil z mŕtvych Človeka, Pána Ježiša Krista, aby zničil smrť, odstránil hriech a zavrel brány pekla. To je dielo spasenia... Kristus zvíťazil. To je radostná zvesť. Sme spasení tým, čo vykonal on a nie my svojimi skutkami. Náš Pán Ježiš Kristus povedal: Pokoj vám; hľadte na moje ruky. To znamená: Pozri, človeče, ja som ťa zbavil hriechu a vykúpil som ťa, teraz máš pokoj.*“

Ďalej o svojej reči povedal, že pravá viera sa prejaví svätým životom. „*Pretože nám Boh dáva spasenie, dbajme o to, aby naše skutky boli také, aby našli uňho zaľúbenie. Si bohatý? Nech tvoje bohatstvo slúži potrebám chudobných. Si chudobný? Nech tvoje služby nájdu uplatnenie u bohatých. Ak je tvoja práca užitočná len tebe samému, potom služba, ktorú sa snažíš vykonávať pre Boha, je lož.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 7)

Ľud načúval a bol fascinovaný. Hladné duše prijímali chlieb života. Kristus bol pred nimi vyvyšovaný nad pápeža, legátov, cisára a kráľa. Luther sa ani v najmenšom nezmienil o tom, v akom nebezpečnom postavení sa sám nachádza. Nesnažil sa, aby o ňom všetci hovorili alebo ho ľutovali. Keď premýšľal o Kristovi, zabúdal na seba. Skryl sa za Muža z Golgoty a snažil sa ukazovať len na Pána Ježiša ako na Záchrancu hriešnikov. **GC 153**

Cestou sa Luther všade stretával s veľkým záujmom. Okolo neho sa zhromažďovali

zvedavé zástupy a priateľské hlasy ho upozorňovali na zámery pápežencov. Niektorí hovorili: „*Upália ta, premenia tvoje telo na popol, ako to urobili s Jánom Husom.*“ Luther im však odpovedal: „*Aj keby po celej ceste z Wormsu do Wittenberga zapálili oheň, ktorého plamene by siahali až k nebu, prejdem ním v mene Pána. Prídem na snem, vstúpim do tlamy toho netvora a vylámem mu zuby, pretože vyznám Pána Ježiša Krista.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 7)

Správa o tom, že sa blíži k Wormsu, vzbudila veľký rozruch. Jeho priatelia sa obávali o jeho bezpečnosť, jeho nepriatelia mali strach, že sa ich zámer nepodarí. S veľkým úsilím sa ho snažili donútiť, aby do mesta nevstupoval. Zástancovia pápeža ho vyzvali, aby odišiel na zámok jedného rytiera, ktorý mu bol priaznivo naklonený, kde sa údajne mali všetky rozpory vyriešiť v priateľskom duchu. Jeho priatelia sa ho pokúsili zastrašiť tým, že mu predstavovali nebezpečenstvá, ktoré mu hrozia. Ale neuspeli. Luther smelo vyhlásil: „*I keby bolo vo Wormse toľko diablov ako škridlíc na strechách domov, i tak by som tam šiel.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 7)

Po príchode do Wormsu ho čakal pri bráne obrovský zástup ľudí, aby ho privítali. Taký veľký dav sa nezišiel, ani keď vítali cisára. Zavládlo veľké vzrušenie. Zo zástupu sa ozval prenikavý nariekavý hlas. Pohrebný žalospev mal Luthera varovať pred údelom, ktorý naň čaká. Keď vystúpil z voza, Luther povedal: „*Boh bude mojou ochranou.*“

Stúpenci pápeža neverili, že sa Luther naozaj odváži prísť do Wormsu, a preto boli jeho príchodom vydesení. Cisár hneď zvolal svojich radcov, aby zvážili, aké opatrenia podniknú. Jeden z biskupov, horlivý zástanca pápežstva, vyhlásil: „*Dlho sme sa už o tom radili. Nech sa vaša cisárska milosť zbaví tohto človeka čím skôr. Či nedal Žigmund upáliť Jána Husa? Nie sme povinní vydávať ochranné listy kacírom, ani nie sme povinní také listy dodržiavať.*“ **GC 154** Cisár odpovedal: „*To nie, musíme svoj sľub dodržať.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 8) Preto bolo rozhodnuté, že reformátora treba vypočuť.

Celé mesto chcelo vidieť toho obdivuhodného muža, a tak zástup návštevníkov čoskoro naplnil miestnosti, v ktorých sa ubytoval. Luther sa nestačil zotaviť zo svojej nedávnej choroby. Bol unavený putovaním, ktoré trvalo celé dva týždne. Musel sa pripraviť na zajtrajšie závažné udalosti a na to potreboval pokoj a odpočinok. No túžba ľudí uvidieť ho bola taká veľká, že si mohol dopriať len niekoľko hodín odpočinku a už sa okolo neho zhromažďovali šľachtici, rytieri, kňazi i mešťania. Medzi nimi bolo mnoho šľachticov, ktorí od cisára odvážne žiadali nápravu neprístopností v cirkvi a ktorí – ako Luther hovoril – „*boli všetci vyslobodení mojím evanjeliom*“. (Martyn, str. 393) Priatelia, ale i nepriatelia prichádzali, aby sa pozreli na neohrozeného mnícha. Prijímal všetkých s neochvejným pokojom a všetkým odpovedal dôstojne a múdro. Vystupoval rozhodne a odvážne. Jeho bledá, chudá tvár, poznamenaná nedávnou chorobou a vyčerpaním, mala láskavý, ba radostný výraz. Dôstojnosť a vážnosť jeho slov mu dodávali silu, ktorej nemohli odolávať ani jeho nepriatelia. Jeho priatelia i nepriatelia žasli. Niektorí boli presvedčení, že je naplnený Božou mocou, iní prehlasovali, ako kedysi farizeji o Kristovi: „*Je posadnutý diablom.*“

Nasledujúceho dňa Luthera vyzvali, aby sa dostavil na snem. Na to určený cisársky úradník ho mal priviesť do sály. Podarilo sa mu to však len s veľkými problémami. Všetky ulice zaplnili zvedavci, ktorí chceli vidieť mnícha, ktorý sa odvážil odporovať moci pápeža.

Práve vtedy, keď sa chystal predstúpiť pred svojich sudcov, láskavo ho oslovil staručký generál, hrdina mnohých vojen: „*Úbohý mních, úbohý mních, teraz vstupuješ na cestu,*

akou som ja alebo ktorkoľvek iní velitelia nešli ani v najťažších vojnách. Ak je však tvoja vec spravodlivá a ak máš istotu, kráčaj vpred v Božom mene a ničoho sa neboj. Boh ťa neopustí.“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 8) **GC 155**

Konečne stál Luther pred snemom. Cisár zasadol na trón. Okolo neho stáli najvýznamnejšie osobnosti ríše. Ešte nikdy nikto nestál pred významnejším zhromaždením, aby sa zodpovedal zo svojej viery, než pred akým stál Martin Luther. „Predvolanie pred snem už samo o sebe znamenalo víťazstvo nad pápežstvom. Pápež už vyniesol rozsudok nad týmto človekom a ten sa teraz dostavil pred súdny dvor, ktorý sa tým vyvýšil nad pápeža. Pápež uvalil na tohto človeka kliatbu, čím ho vylúčil z ľudskej spoločnosti. Ale tentokrát bol odsúdenec zdvorilo pozvaný pred najvznešenejšie zhromaždenie na svete a pozvanie prijal. Pápež ho odsúdil na večné mlčanie, ale on teraz prehovorí k tisícom pozorných poslucháčov, povolaných sem z najvzdialenejších končín kresťanstva. Tak sa prostredníctvom Luthera uskutočňovala obrovská revolúcia. Rím už zostupoval zo svojho trónu a bol to hlas mnícha, ktorý ho tak pokoril.“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 8)

Pred slávnostným a vznešeným zhromaždením vyzeral neurodzený reformátor ustrašene a rozpačito. Niekoľko kniežat si všimlo jeho pocity, pristúpilo k nemu a jeden z nich mu pošepkal: „A nebojte sa tých, ktorí vraždia telo a ktorí nemôžu zavraždiť dušu.“ Iný mu povedal: „Áno i pred vládarov i pred kráľov budete vedení pre mňa,... bude vám dané v tú hodinu, čo budete mať hovoriť. Lebo nie ste to vy, ktorí hovoríte, ale vášho Otca Duch, ktorý hovorí vo vás.“ (Mat 10,28.18-20) Veľkí muži sveta tak pomocou Kristových slov posilnili Božieho služobníka v hodine skúšky. **GC 156**

Luther bol privedený na miesto priamo pred cisárov trón. V preplnenej sále zavládlo hlboké ticho. Potom povstal cisársky úradník, ukázal na zbierku Lutherových spisov a žiadal, aby Luther odpovedal na dve otázky: či sa k nim hlási ako k svojim spisom a či je ochotný odvolať názory, ktoré v nich hlásal. Keď boli prečítané názvy kníh, Luther odpovedal na prvú otázku a potvrdil, že je autorom uvedených kníh. Potom pokračoval: „Pokiaľ ide o druhú otázku, tá sa týka viery a spásy duší a ide v nej o Božie slovo, najväčší a najzácnejší poklad na nebi i na zemi. Konal by som neuvážene, keby som odpovedal bez rozmyslenia. Mohol by som toho povedať menej, než žiadajú okolnosti, alebo viac, než žiada pravda, a tak by som sa mohol prehrešiť proti Kristovým slovám: ‚A kto by mňa zaprel pred ľuďmi, toho i ja zapriem pred svojím Otcom, ktorý je v nebesiach.‘ (Mat 10,33) Preto žiadam vaše cisárske veličenstvo vo všetkej pokore, aby mi doprial čas na odpoveď a aby som sa neprehrešil proti Božiemu slovu.“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 8)

Luther si počínal múdro, keď predniesol túto požiadavku. Jeho postup presvedčil zhromaždenie, že nekoná unáhle a bez rozvahy. Taká rozvážnosť a sebaovládanie, nečakané u človeka, ktorý už prejavil smelosť a neústupnosť, prispeli k jeho sile a umožnili mu neskôr odpovedať uvážlivo, múdro, rozhodne a dôstojne, čo prekvapilo a sklamarilo jeho protivníkov a bolo výčitkou ich nehanebnosti a pýchy.

Nasledujúceho dňa sa mal dostaviť, aby dal konečnú odpoveď. Zastavovalo sa v ňom chvíľami srdce, keď pomyslel na to, aké sily sa spojili proti pravde. Viera ho opúšťala, zmocňoval sa ho strach. Nebezpečenstvo pred ním rástlo, zdalo sa mu, že nepriatelja nad ním už vífazia a mocnosti temna nadobúdajú prevahu. Sťahovali sa nad ním mračná a zdalo sa mu, že ho oddeľujú od Boha. Túžil po uistení, že Pán zástupov bude s ním. V úzkosti ducha sa vrhol na zem a vyrážal zo seba kusé, srdcervúce výkriky, ktorým mohol porozumieť len Boh.

Volal: „Všemohúci a večný Bože, aký strašný je tento svet! Hľa, otvára svoju tlamu, aby

ma zožral, a ja tak málo verím v teba... Ak musím vkladať svoju dôveru len do sily tohto sveta, potom je všetko stratené... GC 157 Prišla moja posledná hodina, môj rozsudok bol už vynesený... Bože, pomôž mi proti všetkej múdrosti sveta. Pomôž mi,... len ty tak môžeš urobiť;... lebo tu nejde o moje dielo, ale o tvoje. Ja tu nemám čo robiť, nemám za čo bojovať s mocnými tohto sveta... Ale ide o tvoju vec... a je to spravodlivá a večná vec. Pane, pomôž mi! Verný a nezmeniteľný Bože, neskladám svoju dôveru v žiadneho človeka. Všetko ľudské je neisté; všetko, čo pochádza z človeka, sklamáva... Ty si ma vyvolil pre toto dielo... Stoj pri mne, pre svojho milovaného Ježiša Krista, ktorý je mojou ochranou, mojou záštitou a mojím pevným hradom.“ (D' Aubigné, zv. 7, kap. 8)

Múdra prozreteľnosť dovolila, aby si Luther uvedomil, čo mu hrozí, aby sa nespoliechal na vlastné sily a nepúšťal sa neuvážene do nebezpečenstva. Neboli to však obavy z telesného a duševného utrpenia, nebol to strach z mučenia alebo smrti, ktoré ho naplňali hrôzou. Dostal sa do krajnej situácie a cítil, že nie je schopný v nej obstáť. Vec pravdy by mohla utpieť jeho slabosťou. Zápasil s Bohom nie o vlastnú záchranu, ale o víťazstvo evanjelia. Trpel úzkosťou ako Izrael onej noci, keď zápasil pri opustenom potoku. A podobne ako Izrael tiež zvíťazil. Vo svojej bezmocnosti sa vierou primkol ku Kristovi, mocnému Vysloboditeľovi. Posilnilo ho uistenie, že nebude stáť pred snemom sám. Do srdca sa mu vrátil pokoj a radosť, že pred vládcami národov smie vyvyšovať Božie slovo.

Luther sa pripravoval na nastávajúci zápas myslou sústredenou na Boha. Premýšľal o tom, ako odpovie, skúmal state svojich vlastných spisov a vypisoval si z Biblie dôkazy, ktorými by podoprel svoje tvrdenia. GC 158 Nakoniec položil ľavú ruku na otvorené Písmo sväté, ktoré ležalo pred ním, pravú ruku pozdvihol k nebu a prisahal, že „zostane verný evanjeliu a bude otvorene vyznávať svoju vieru, i keby mal svoje svedectvo spečatiť vlastnou krvou“. (D' Aubigné, zv. 7, kap. 8)

Keď ho znova predvedli pred snem, neboli na jeho tvári náznaky strachu či neistoty. Pokojne, pritom však statočne a dôstojne stál ako Boží svedok pred mocnými sveta. Cisársky úradník teraz od neho žiadal, aby oznámil, či chce odvolať svoje učenie. Luther na to odpovedal mierne a pokorne, bez unáhlenosti a citového vzplanutia. Správal sa ostýchavo a úctivo, pritom odvážne a radostne, čo zhromaždenie prekvapilo.

Luther začal: „Najjasnejší cisár, vznešené kniežatá, milostiví páni, stojím dnes pred vami podľa príkazu, ktorý mi bol včera doručený. Milosrdenstvom Božím zaprisahám vaše Veličenstvo a vaše vznešené výsosti, aby ste milostivo vypočuli obhajobu vecí, o ktorej som presvedčený, že je spravodlivá a pravdivá. Proším, aby ste mi odpustili, ak sa z nevedomosti prehrším proti dvorným zvyklostiam a poriadkom, pretože som nebol vychovaný v kráľovských palácoch, ale v ústraní kláštora.“ (D' Aubigné, zv. 7, kap. 8)

Potom pristúpil k položenej otázke a vyhlásil, že jeho uverejnené spisy nie sú všetky rovnakého druhu. Niektoré pojednávajú o viere a dobrých skutkoch a i jeho nepriatelia o nich vyhlasujú, že sú nielen neškodné, ale aj prospešné. Odvolať tieto spisy by znamenalo odsúdiť pravdu, ktorú vyznávajú všetci. Druhú skupinu tvoria knihy, ktoré odhaľujú skazenosť a neprístojnosti pápežstva. Odvolať tieto spisy by posilnilo krutovládu Ríma a doširoka by otvorilo dvere mnohým veľkým nepravostiam. Tretia skupina spisov je zameraná proti tým, ktorí obhajujú tieto nepravosti. Pri týchto spisoch ochotne uznal, že v nich bol tvrdší, než sa slušilo. Netvrdil, že je neomylný, ale ani tieto knihy nemohol odvolať, pretože by to povzbudilo nepriateľov pravdy, ktorí by potom utláčali Boží ľud ešte krutejšie. GC 159

Luther pokračoval ďalej: „Som však len človek, nie Boh, preto sa budem obhajovať tak, ako sa obhajoval Kristus: Ak som povedal niečo zlého, dokáž, že je to nesprávne... Pre Božie milosrdenstvo vás zaprisahám, najjasnejší cisár a vás, najvznešenejšie kniežatá a všetkých príslušníkov všetkých stavov, aby ste dokázali zo spisov prorokov a apoštolov, že som sa mýlil. Len čo o tom budem presvedčený, odvolám každý blud a budem prvý, kto vezme knihy, ktoré som napísal a hodím ich do ohňa.

Dúfam, že čo som práve povedal, jasne ukazuje, že som starostlivo premyslel a zvažil nebezpečenstvo, ktorému sa vystavujem. To mi však strach nenaháňa, naopak, teším sa, keď vidím, že evanjelium je dnes, rovnako ako v predchádzajúcich časoch, príčinou sporov a zápasov. To je podstata a údel Božieho slova. Pán Ježiš Kristus povedal: „Neprišiel som dať pokoj, ale meč.“ (Mat 10,34) Božie rozhodnutia sú podivuhodné a naháňajú hrôzu. Chráňte sa toho, aby ste v snahe potlačiť spory neprenasledovali sväté Božie slovo a neprivolali tým na seba hrozný príval neprekonateľných nebezpečenstiev, časného nešťastia a večnej záhuby... Mohol by som uviesť množstvo príkladov z Božieho slova. Mohol by som hovoriť o faraónoch, o kráľoch Babylona a kráľoch Izraela, ktorí si privolali pád zdanlivo najmúdrejšími činmi, ktorými sa snažili posilniť svoje panstvo. „On, ktorý prenáša vrchy, a nevedia, že ich podvracia vo svojom hneve.“ (Jób 9,5)“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 8)

Luther hovoril nemecky. Keď dohovoriť, požiadali ho, aby to isté predniesol po latincky. Hoci bol vyčerpaný predchádzajúcou námahou, vyhovel žiadosti a predniesol svoju reč znovu rovnako jasne a s rovnakou silou ako prvýkrát. Božia prozreteľnosť to takto viedla. Myslenie mnohých kniežat bolo totiž také zmätené bludom a poverami, že pri prvom prednese nepostrehli závažnosť Lutherových argumentov. Opakovanie im však umožnilo jasne pochopiť predložené body. GC 160

Ludia, ktorí tvrdošijne zatvárali oči pred svetlom, boli rozhodnutí nedať sa presvedčiť pravdou, boli nahnevaní silou Lutherových slov. Keď skončil svoj prejav, hovorca

Luther vo Wormse (17. apríl 1521)

snemu mu zlostne povedal: „*Neodpovedal si na otázku, ktorú si dostal... Žiada sa od teba, aby si dal jasnú a presnú odpoveď... Odvoláš alebo neodvoláš?*“

Luther odpovedal: „*Keďže najjasnejšie Veličenstvo a urodzené panstvo žiada odo mňa jasnú, jednoduchú a presnú odpoveď, dám vám ju a znie takto: Nemôžem podriaďiť svoju vieru ani pápežovi ani snemom, pretože je nad slnko jasné, že sa často mýlia a navzájom si protirečia. Preto teda dokiaľ nebudem presvedčený dôkazmi z Písma svätého alebo zdravým rozumom, kým nebudem presvedčený uvedenými výrokmami a dokiaľ sa tým neuvolní moje svedomie viazané Božím slovom, nemôžem odvolať a neodvolám, lebo sa nesluší, aby kresťan hovoril proti svojmu svedomiu. Tu stojím a nemôžem inak. Boh mi pomáha. Amen.*“ (D' Aubigné, zv. 7, kap. 8)

Tento spravodlivý muž stál na pevnom základe Božieho slova. Nebeské svetlo ožarovalo jeho tvár. Všetci postrehli jeho veľkosť a povahovú rýdzosť, jeho vnútorný pokoj a radosť, keď hovoril proti bludu a o nadradenosti viery, ktorá premáha svet.

Celé zhromaždenie na chvíľu onemelo v úžase. Luther totiž pri svojom prvom vypočúvaní hovoril ticho, úctivo a pokorne. Zástancovia pápežstva to pokladali za znamenie, že začína strácať odvahu. Jeho žiadosť o odročenie pokladali za predohru odvolania. **GC 161** Sám cisár Karol si všimol mníchovu telesnú skleslosť, jeho chudobný odev a jednoduché vystupovanie a napoly opovržlivo vyhlásil: „*Tento mních zo mňa nikdy neurobí kacíra.*“ Odvaha a pevnosť, akú teraz Luther prejavil, ako aj závažnosť a zrozumiteľnosť jeho argumentov prekvapili všetkých poslucháčov. Cisár s obdivom zvolal: „*Tento mních hovorí smelo a s neochvejnou odvahou.*“ Mnohí nemeckí šľachtici sledovali s pýchou a obdivom tohto predstaviteľa svojho národa.

Prívrženci Ríma boli porazení. Dostali sa do nepriaznivého svetla. Pokúsili sa udržať svoje postavenie nie tým, že by sa odvolali na Písmo, ale tým, že sa uchýlili k osvedčenému prostriedku Ríma – k vyhrážkam. Hovorca snemu vyhlásil: „*Ak neodvoláš, cisár a ríšske stavy uvážia, ako zakročia proti nenapraviteľnému kacírovi.*“

Lutherovi priatelia, ktorí s veľkým potešením počúvali jeho skvelú obranu, sa pri týchto slovách zachveli, no Luther pokojne odpovedal: „*Nech je Boh mojim pomocníkom, pretože nemôžem nič odvolať.*“ (D' Aubigné, zv. 7, kap. 8)

Dostal pokyn opustiť snem, aby sa kniežatá mohli poradiť. Každý cítil, že nastala rozhodujúca chvíľa. Lutherovo tvrdošijné odmietanie podrobiť sa môže ovplyvniť dejiny cirkvi na celé stáročia. Snem sa rozhodol, že mu poskytne ešte jednu príležitosť, aby odvolal. Naposledy ho priviedli do zhromaždenia. Znovu mu bola položená otázka, či chce odvolať svoje učenie. Vyhlásil: „*Nemôžem odpovedať inak, než ako som už odpovedal.*“ Bolo zrejme, že sa ani sľubmi, ani hrozbami nedá priviesť k tomu, aby sa podvolil príkazom Ríma.

Predstavitelia pápežstva cítili sklamanie, že ich moc, pred ktorou sa triasli králi a šľachtici, takto znevážil prostý mních. Radi by mu dali pocítiť svoj hnev a umučili ho na smrť. Luther chápal, aké nebezpečenstvo mu hrozí, preto so všetkými hovoril kresťansky dôstojne a pokojne. V jeho slovách neznela pýcha, vášne či predstieranie. Prestal myslieť na seba i na vrchnosť, pred ktorou stojí, a cítil len, že je v prítomnosti niekoho, kto je nekonečne väčší než pápež, preláti, králi a cisári. Lutherovými ústami prehovoril Kristus tak mocne a dôstojne, že v tej chvíli naplnila priateľov i nepriateľov posvätná úcta a úžas. **GC 162** Na sneme bol prítomný Duch Svätý a zapôsobil na srdcia najvýznamnejších mužov ríše. Niektoré z kniežat odvážne uznali, že Lutherova reč je spravodlivá. Mnohí boli presvedčení, kde je pravda, niektorí na to však čoskoro zabudli.

Bola tam i skupina ľudí, ktorí vtedy nevyjadrili svoje presvedčenie, ale neskôr sami študovali Písmo sväté a stali sa neohrozenými stúpenkami reformácie.

Kurfirst Fridrich očakával Lutherovo vystúpenie pred snemom s obavami, no s hlbokým pohnutím počúval jeho prejav. S potešením a pýchou sledoval Lutherovu odvalu, jeho pevnosť a sebaovládanie a rozhodol sa, že ho bude brániť ešte dôraznejšie. Uvedomil si rozdiel medzi obidvoma stranami. Pochopil, že moc Božej pravdy porazila múdrosť pápežov, kráľov a prelátov. Pápežstvo utrpelo porážku, ktorá sa zreteľne prejaví v každej dobe medzi všetkými národmi.

Keď si pápežský legát uvedomil, aký účinok mala Lutherova reč, začal sa ešte viac obávať o osud Ríma a rozhodol sa použiť všetky dosiahnuteľné prostriedky, aby Luthera zničil. Vynaložil celú svoju výrečnosť a diplomatický um, ktorými bol taký známy, aby mladučkého cisára presvedčil, aké naivné a nebezpečné by bolo obetovať pre vec bezvýznamného mnícha priateľstvo a podporu mocného pápeža.

Jeho slová nezostali bez účinku. Hneď na druhý deň po Lutherovom prejave dal cisár Karol predložiť snemu posolstvo, v ktorom oznámil svoje rozhodnutie pokračovať v politike svojich predchodcov – zachovať a chrániť kresťanstvo. Keďže sa Luther odmietol zriecť svojich „bludov“, použijú sa proti nemu a proti kacírstvu, ktoré šíril, najprísnejšie opatrenia. „*Jednoduchý mních, zvedený svojou vlastnou pochabosťou, sa postavil proti kresťanskej viere. Aby som zastavil šírenie takejto bezbožnosti, obetujem svoje kráľovstvo, svoje poklady, svojich priateľov, svoje telo, svoju krv, svoju dušu i svoj život. GC 163* *Hodlám prepustiť Martina Luthera z úradu a zakázať mu, aby vyvolával v národe nepokoje. Zakročím potom proti nemu a proti jeho prívržencom ako proti zatatým kacírom. Exkomunikujem ich, dám ich do kliatby, aby som ich zničil. Vyzývam príslušníkov stavov, aby sa správali ako verní kresťania.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 9) Cisár napriek tomu vyhlásil, že Lutherov ochranný list treba naďalej rešpektovať a že skôr než sa proti nemu zakročí, treba mu dovoliť, aby sa mohol bezpečne vrátiť domov.

Členovia snemu zastávali protichodné názory. Vyslanci a zástupcovia pápeža znova žiadali, aby sa nebral žiaden ohľad na ochranný list. Hovorili: „*Jeho popol by mali vysypať do Rýna, ako bol doň vysypaný pred storočím popol Jána Husa.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 9) Nemeckí šľachtici, hoci sami zastávali pápeža a stavali sa k Lutherovi nepriateľsky, však nesúhlasili s porušením verejnej záruky, ktorá by poškvrnila česť národa. Pripomínali pohromy, ktoré nasledovali po Husovej smrti a vyhlásili, že sa neodvážia privolať na Nemecko a na hlavu svojho mladučkého cisára podobné nešťastia.

Cisár Karol na tento podlý návrh odpovedal: „*I keby česť a viera vymizli z celého sveta, musí natrvalo zostať v srdciach kniežat.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 9) Keď najzarytejší Lutherovi odporcovia ďalej naliehali, aby s Lutherom naložil tak ako Žigmund s Husom, aby ho vydal do rúk cirkvi, spomenul si, ako Hus na sneme verejne poukázal na svoje putá a pripomenul cisárovi daný sľub. A pri tejto spomienke Karol V. vyriekol: „*Nechcel by som sa červenať ako Žigmund.*“ (Lenfant, diel 1, str. 422)

Karol vedome odmietol pravdy hlásané Lutherom, keď napísal: „*Som pevne odhodlaný riadiť sa príkladom svojich predkov.*“ (D'Aubigné, zv. 7, kap. 9) Rozhodol sa, že nezíde z vyšliapanej cesty zvykov, aj keď by miesto toho mohol kráčať cestou pravdy a spravodlivosti. **GC 164** Podobne ako jeho predkovia aj on bude podporovať pápežstvo napriek jeho krutosti a zvrátenosti. Zaujal toto stanovisko. Odmietol prijať viac svetla, než prijali jeho otcovia a vziať na seba akúkoľvek ďalšiu povinnosť, než akú na seba vzali oni.

Podobne i dnes veľa ľudí lipne na zvykoch a tradíciách svojich predkov. Keď im Pán

posiela ďalšie poznanie, odmietajú ho prijať a ospravedlňujú to tým, že čo nedostali ich otcovia, neprijmú ani oni. Nie sme v rovnakej situácii ako naši otcovia, preto nemáme ani rovnaké povinnosti a zodpovednosť ako oni. Nevzbudíme Božiu priazeň, ak budeme merať svoje povinnosti príkladom otcov, namiesto toho, aby sme sami študovali Božie slovo. Máme väčšiu zodpovednosť než naši predkovia. Sme zodpovední za svetlo, ktoré prijali oni a ktoré nám odovzdali ako dedičstvo. Sme zodpovední aj za svetlo, ktoré nám teraz sviety z Božieho slova.

Neveriacim Židom Kristus povedal: „*Keby som nebol prišiel a nebol im hovoril, nemali by hriechu, ale teraz nemajú výhovorky zo svojho hriechu.*“ (Ján 15,22) Rovnaká Božia moc oslovila prostredníctvom Luthera cisára a nemecké kniežatá. Keď z Božieho slova zažiarilo svetlo, Duch Boží presviedčal mnohých členov snemu poslednýkrát v ich živote. Podobne ako pred stáročiami dovolil Pilát, aby mu pýcha a túžba zapáčil sa zavreli srdce pred Vykupiteľom sveta a ako rozochvený Felix vyzval posla pravdy: „*Nateraz idi, ale keď budem mať čas, zavolám ťa*“ (Sk 24,25), ako pyšný Agrippa kedysi priznal: „*Bez mála by si ma nahovoril stať sa kresťanom*“ (Sk 26,28), ale predsa odmietol Bohom zoslané poslanstvo, podobne sa teraz Karol V. podriadil požiadavkám svetskej pýchy a svetského rozumu a rozhodol sa odmietnuť svetlo pravdy.

Správy o tom, čo sa proti Lutherovi chystá, sa čoskoro rozniesli a vyvolali v meste veľký rozruch. **GC 165** Reformátor získal mnoho priateľov, ktorí si dobre uvedomovali podlosť a krutosť Ríma voči všetkým, ktorí sa odvážili odhaliť jeho skazenosť. Títo priatelia si zaumienili, že Luther sa nesmie stať jeho obeťou. Stovky šľachticov sa zaviazali, že ho budú chrániť. Nemálo bolo tých, ktorí otvorene označovali kráľovo poslanstvo za prejav slabošskej poddanosti moci Ríma. Na bránach domov a na verejných priestranstvách sa objavili rôzne plagáty, niektoré Luthera odsudzovali, iné ho podporovali. Na jednom z nich boli napísané iba tieto slová biblického mudrca: „*Beda tebe, zem, ktorej kráľom je dieťa.*“ (Kaz 10,16) Nadšenie ľudu za Luthera po celom Nemecku presvedčilo cisára i snem, že akákoľvek nespravodlivosť voči nemu by ohrozila pokoj v ríši a možno i pevnosť trónu.

Fridrich Saský sa zámerne správal zdržanlivo, dobre tajil svoje skutočné pocity voči reformátorovi. Pozorne naňho dohliadal, sledoval každý jeho pohyb, no zároveň i každý čin jeho nepriateľov. Mnohí sa však nesnažili tajiť svoju náklonnosť k Lutherovi. Luthera navštevovali kniežatá, grófi, baróni a ďalšie významné cirkevné i laické osobnosti. Spalatin napísal: „*Malá miestnosť doktora Luthera nemohla pojať všetkých návštevníkov, ktorí prichádzali.*“ (Martyn, diel 1, str. 404) Ľudia sa na reformátora dívali, ako by bol viac než len obyčajný človek. Aj ľudia, ktorí neprijali jeho učenie, museli obdivovať jeho čestnosť a poctivosť, že chcel radšej zomrieť, než by konal proti svojmu svedomiu.

Mnohí ľudia sa všemožne snažili Luthera presvedčiť, aby prijal určitý kompromis s Rómom. Niektorí šľachtici ho varovali, že ak bude tvrdošijne zastávať svoj názor proti názorom cirkvi a koncilu, onedlho bude vykázaný z ríše a nikto sa ho nezastane. Na to Luther odpovedal: „*Kristovo evanjelium nemožno hlásať bez toho, aby nevzbudilo odpor... Prečo by ma mal strach z nebezpečenstva odlúčiť od Pána a od Božieho slova, ktoré jediné je pravdou? Nie, radšej sa vzdám svojho tela, svojej krvi a svojho života.*“ (D' Aubigné, zv. 7, kap. 10) **GC 166**

Znovu ho vyzvali, aby sa podriadil názoru cisára a potom sa nebude musieť ničoho obávať. Odpovedal: „*Celým svojím srdcom súhlasím s tým, že cisár, kniežatá, ba i najposlednejší kresťan by mali preskúmať a posúdiť moje diela, no len pod podmienkou,*

že ich budú merať Božím slovom. Človek nepotrebuje nič iné len poslúchať Božie slovo. Neznásilňujte moje svedomie, ktoré je viazané a späté s Písmom svätým.“ (D’Aubigné, zv.7, kap. 10)

Na iné varovania odpovedal: „Som ochotný zriecť sa svojho ochranného listu a vydať do rúk cisára seba i svoj život, Božie slovo však nikdy!“ (D’Aubigné, zv. 7, kap. 10) Vyjadril svoju ohotu podriaďiť sa rozhodnutiu všeobecného koncilu, no len za podmienky, že koncil bude rozhodovať na základe Písma svätého. Ďalej vyhlásil: „Pokiaľ ide o Božie slovo a vieru, každý kresťan je rovnako dobrým sudcom ako pápež, i keby mal podporu miliónov koncilov.“ (Martyn, diel 1, str. 410) Nakoniec dospeli priatelia i nepriatelia k presvedčeniu, že ďalšie snahy o zmierenie sú zbytočné.

Keby sa bol Luther čo len v jedinom bode podvolil, satan a jeho prívrženci by zvíťazili. Jeho neochvejná sila bola však prostriedkom oslobodenia cirkvi a začiatkom nových a lepších čias. Vplyv jediného muža, ktorý sa odvážil zmýšľať o náboženských veciach samostatne a podľa toho aj konať, ovplyvnil cirkev i celý svet, a to nielen vo svojej dobe, ale i v ďalších generáciách. Jeho pevnosť a vernosť budú posilňovať až do konca čias všetkých, ktorí budú prežívať podobné situácie. Božia moc a zvrchovanosť triumfovali nad múdrosťou ľudí a nad silou satana.

Čoskoro nato Luther dostal cisárske nariadenie, aby sa vrátil domov. Luther dobre vedel, že onedlho bude nasledovať jeho odsúdenie. Nad jeho životom sa začali sťahovať hrozivé mraky. Z Wormsu však odchádzal naplnený radosťou a vďačnosťou voči Bohu. Povedal: „Sám diabol strážil pápežovu pevnosť. Kristus do nej urobil široký prielom a satan bol donútený uznať, že Pán je mocnejší než on.“ (D’Aubigné, zv. 7, kap. 11) **GC 167** Luther nechcel, aby sa jeho neochvejnosť chápala ako vzbura, a preto hneď po svojom odchode napísal cisárovi list. Okrem iného v ňom bolo: „Boh, ktorý skúma srdce, je mojím svedkom, že som pripravený čo najochotnejšie poslúchnuť Vašu Výsosť, hoci poctený či zneuctený, živý či umierajúci, vo všetkom bez výnimky, až na Božie slovo, ktorým človek žije. Vo všetkých veciach pozemského života Vám budem neoblomne verný, lebo stratiť či získať niečo tu na zemi nemá pre spásu žiadny význam. Ak však ide o večné záujmy, Boh si neželá, aby sa človek podriaďoval človeku, lebo také podriadenie v duchovných veciach je vlastne uctievanie, a to patrí jedine Stvoriteľovi.“ (D’Aubigné, zv. 7, kap. 11)

Saský kurfirst
Fridrich Múdry

Cestou z Wormsu Luthera prijímali ešte s väčšími poctami, než keď šiel na výsluch. Cirkevní hodnostári vítali exkomunikovaného mnícha a svetskí vládcovia prejavovali poctu mužovi, ktorého cisár odsúdil. Prosili ho, aby kázal, i napriek zákazu. Vystúpil na kazateľnicu so slovami: „Neslúbil som, že spútam Božie slovo a ani to neurobím.“ (Martyn, diel 1, str. 420)

Onedlho po jeho odchode z Wormsu obhajcovia pápežstva si vymohli od cisára, aby vydal proti Lutherovi edikt. V edikte bol Luther označený za „satana v ľudskej podobe oblečeného do mníšskeho rúcha“. (D’Aubigné, zv. 7, kap. 11) **GC 168** Edikt nariaďoval, aby po uplynutí platnosti ochranného listu, boli podniknuté kroky na zastavenie jeho pôsobenia. Listina zakazovala, aby mu ktokoľvek poskytol prístrešie, dal sa mu najesť alebo napiť, aby mu poskytol pomoc slovom či skutkom, verejne či tajne. Mal byť zajatý, nech

by sa zdržiaval kdekolvek a vydaný úradom. Aj jeho prívrženci mali byť uväznení a ich majetky zhabané. Jeho spisy mali byť zničené a nakoniec všetci, ktorí by sa opovážili konať proti tomuto nariadeniu, mali byť rovnako prekliati. Saský kurfirst a kniežatá, ktoré sa k Lutherovi správali veľmi priateľsky, opustili Worms krátko po Lutherovom odchode, a tak snem odsúhlasil cisárovo nariadenie. Zástancovia pápežstva jasali. Domnievali sa, že osud reformácie je tým spečatený.

Boh sa postaral o záchranu svojho služobníka i v tejto hodine nebezpečenstva. Bdelé oko sledovalo každý pohyb Luthera a verné a šlachetné srdce sa rozhodlo zachrániť ho. Bolo jasné, že Rím sa uspokojí jedine s jeho smrťou. Len bezpečný úkryt ho mohol zachrániť pred tlamou leva. Boh vnukol Fridrichovi Saskému nápad, ako má reformátora zachrániť. Verní priatelia uskutočnili kurfirstov zámer a Luther bol ukrytý tak dobre, že o ňom nevedeli ani priatelia, ani nepriatelia. Cestou domov bol prepadnutý, zajatý, odtrhnutý od svojich sprievodcov a rýchle dopravený cez lesy na hrad Wartburg, osamelú pevnosť v horách. Jeho únos i úkryt zahaľovalo tajomstvo, takže ani Fridrich sám dlho nevedel, kam bol Luther odvedený. Toto utajenie malo svoj zmysel. Kým kurfirst nevedel, kde sa Luther zdržuje, nemohol nič vyzradiť. Uspokojil sa s uistením, že reformátor je v bezpečí, a to mu stačilo.

Minula sa jar, uplynuli leto i jeseň, prišla zima a Luther bol stále ako vo väzení. Aleander a jeho prívrženci jasali, domnievali sa, že svetlo evanjelia čoskoro zhasne. Miesto toho však reformátor dopĺňal svoju lampu zo zásobárne pravdy, aby jej svetlo onedlho zažiarilo ešte jasnejšie.

V bezpečí a v priateľskom ovzduší na Wartburgu sa Luther nejaký čas zotavoval z bojového napätia. V pokoji a odpočinku však nemohol nájsť uspokojenie natrvalo. Bol zvyknutý na život plný činorodosti a zápasov, preto ťažko znášal nečinnosť. Vo chvíľach osamelosti sa mu zjavoval stav cirkvi a Luther zúfalo volal: „*Beda! Niet nikoho, kto by sa v týchto dňoch Božieho hnevu postavil ako múr pred Pánom a zachránil Izrael!*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 2) **GC 169** V myšlienkach sa znovu zaoberal

Melancthon (1497-1560)

sám sebou a začal sa obávať, že by ho mohli obviniť zo zbabelosti, pretože utiekol z boja. Vyčítal si ľahostajnosť a pohodlnosť. V tom čase však vykonal za deň viac práce, než sa zdalo, že môže jeden človek vykonať. Jeho pero nezaháľalo. A tak jeho nepriatelia, ktorí si nahovárali, že bol umlčaný, boli prekvapení a zmätení, keď dostali jasný dôkaz, že v činnosti neustáva. Po celom Nemecku sa šíriло mnoho traktátov pochádzajúcich z jeho pera. Preukázal tiež neobyčajne dôležitú službu svojim krajanom, keď preložil do nemčiny Nový zákon. Zo svojho hradného Patmosu bez prestania temer celý rok hlásal evanjelium, karhal hriech a bludy svojej doby.

Boh ukryl svojho služobníka zo scény verejného života nielen preto, aby ho zachránil pred hnevom jeho nepriateľov alebo aby mu doprial čas pokoja pre dôležitú prácu, ale že šlo o niečo dôležitejšie. V samote a v ústraní horskej pevnosti bol Luther odlúčený od podpory sveta a chránený pred ľudskou chváľou. To ho ochránilo pred pýchou a sebaistotou, ktoré sú tak často plodmi úspechu. Utrpenie a pokora ho pripravili na to, aby onedlho znova bezpečne vystúpil na závratné výšiny.

Keď sa ľudia tešia zo slobody, ktorú im prináša pravda, radi oslavujú tých, ktorých si

Boh vyvolil, aby rozbili okovy bludu a povery. Satan sa snaží odvrátiť myslenie a city ľudí od Boha a zamerať ich na ľudí. Vedie ich, aby uctievali nástroje a zabúdali na ruku, ktorá všetko prozreteľne riadi. Náboženský vodcovia, ktorí sú oslavovaní a vážení ľuďmi, veľmi často zabúdajú na svoju závislosť od Boha a začínajú sa spoliehať na seba. **GC 170** Potom sa snažia ovládnuť myslenie a svedomie ľudí, ktorí sú ochotní dať sa nimi viesť, miesto toho, aby hľadali vedenie v Božom slove. Dielo nápravy je často brzdené práve týmto javom. Pred týmto nebezpečenstvom chcel Boh ochrániť reformáciu. Prial si, aby toto dielo nieslo pečať Boha a nie človeka. Ľudia hľadeli na Luthera ako na tlmočníka pravdy. Musel byť preto odsunutý do ústrania, aby sa pohľad všetkých mohol zamerať na večného Pôvodcu pravdy.

9 Švajčiarsky reformátor

GC 171 Boh si vyberal pri reformácii cirkvi svoje nástroje podobným spôsobom, ako pri jej zakladaní. Nebeský učiteľ obišiel veľikánov sveta, bohatých a mocných mužov, ktorí boli zvyknutí prijímať chválu a pocty ľudu v úlohe ich vodcov. Boli pyšní, sebaistí a zakladali si na svojej nadradenosti. Preto ich Boh nemohol pretvoriť, aby súcitili so svojimi blížnymi a stali sa spolupracovníkmi pokorného Muža z Nazareta. Pozvanie „*podte za mnou a učiním vás rybármi ľudí*“ (Mat 4,19), dostali prostí, nevzdelaní galilejskí rybári. Boli to skromní a učenívi nasledovníci. Čím menej ich ovplyvnilo vtedajšie falošné učenie, tým lepšie ich mohol Kristus učiť a vychovať pre svoju službu. Podobne to bolo i v čase veľkej reformácie. Hlavní predstavitelia reformácie pochádzali zo skromných pomerov, neboli to ľudia hrdí na svoje postavenie, boli vzdialení od vplyvu fanatizmu a od snahy využiť náboženstvo pre politické ciele. Na uskutočnenie veľkých cieľov Boh zámerne používa skromné nástroje. Ľudia potom neoslavujú človeka, ale Pána, ktorý pôsobí, že ľudia chcú a konajú jeho vôľu.

Niekoľko týždňov potom, čo sa v chatrnom baníckom dome v Sasku narodil Luther, prišiel na svet v chatrči pastiera v Alpách Ulrich Zwingli. Prostredie, v ktorom rástol, ako aj výchova v detstve ho dobre pripravili na budúce poslanie. **GC 172** Vyrastal uprostred krásnej a vznešenej prírody, čo mu pomohlo uvedomiť si Božiu veľkosť, silu, zvrchovanosť a majestátnosť. Rozprávanie o statočných činoch, ktoré sa odohrali v jeho rodných horách, prebúdzalo jeho mladícke túžby. Zbožná babička mu rozprávala niekoľko krásnych biblických príbehov, ktoré vybrala z množstva legiend a povestí cirkvi. Nedočkavo počúval rozprávanie o veľkých činoch patriarchov a prorokov, o pastieroch, ktorí pásli svoje stáda na pahorkoch Palestíny, kde ich oslovili anjeli, o dieťati z Betlehema a o Mužovi Golgoty.

Podobne ako Lutherov otec aj otec Zwingliho chcel dať svojmu synovi vzdelanie, a preto musel chlapec zavčas opustiť rodné údolie. Rozumovo sa veľmi rýchlo rozvíjal a čoskoro sa objavila otázka, kde nájsť učiteľa, ktorý by ho mohol niečomu naučiť. Keď mal trinásť rokov, odišiel do Bernu, kde bola vtedy najlepšia škola vo Švajčiarsku. Tu mu však hrozilo nebezpečenstvo, že príde o všetko, čo mohol v živote vykonať. Mnisi sa totiž veľmi snažili, aby ho zlákali vstúpiť do kláštora. Dominikáni a františkáni súperili v získavaní priazne medzi ľuďmi. Snažili sa ich prilákať honosne vyzdobenými kostolmi, honosnými obradmi a prostredníctvom slávnych ostatkov svätcov a zázračných obrazov.

Bernskí dominikáni pochopili, že ak získajú tohto mladého nadaného študenta, prinesie im to úžitok i slávu. Jeho mladosť, vrozené rečnícke a spisovateľské schopnosti, jeho hudobné a básnické nadanie by účinnejšie prilákali ľudí na ich bohoslužobné obrady než všetka veľkoleposť i vonkajšia nádhera a rozmnožili by príjmy rehole. Pokúšali sa Zwingliho zlákať rôznymi úskokmi a lichôtkami, aby vstúpil do ich kláštora. Luther sa ako študent zavrel do kláštornej cely a zostal by pre svet stratený, keby ho Božia prozreteľnosť nevyslobodila. Zwingli nemusel prežiť rovnaké nebezpečenstvo. **GC 173** Jeho otec sa našťastie dozvedel o zámeroch mníchov. Nemienil dopustiť, aby jeho syn viedol záhalčivý a nezmyselný mníšsky život. Pochopil, že je ohrozená jeho budúca užitočnosť a preto mu nariadil, aby sa okamžite vrátil domov.

Syn poslúchol, ale v rodnom údolí sa nemohol trvalo cítiť spokojný. Po čase odišiel

do Bazileja, kde pokračoval v štúdiu. Tam Zwingli po prvýkrát počul evanjelium o nezaslúženej Božej milosti. Učiteľ klasických jazykov Wittenbach sa pri štúdiu gréčtiny a hebrejčiny dostal k Písmu svätému a vo svojich prednáškach prenášal lúče Božieho svetla do myslí svojich žiakov. Tvrdil, že existuje pravda staršia a omnoho hodnotnejšia než náuky, ktoré učia teológovia a filozofi. Je to stará pravda o tom, že smrť Ježiša Krista je jediným výkupným za hriešnika. Pre Zwingliho to boli prvé lúče svetla, ktoré mu naznačovali úsvit.

Zanedlho bol Zwingli z Bazileja povolaný, aby nastúpil svoju životnú dráhu. Jeho prvým pôsobiskom bola farnosť v Alpách, nie príliš vzdialená od jeho rodného údolia. Po ustanovení za kňaza, ako napísal jeden z jeho neskorších spolupracovníkov, „*venoval sa celou svojou dušou štúdiu Božej pravdy, pretože si uvedomoval, koľko toho musí spoznať človek, ktorému bolo zverené Kristovo stádo*“. (Wylie, diel 8, kap. 5) Čím viac skúmal Písmo, tým jasnejšie poznával rozdiel medzi jeho pravdami a bludmi Ríma. Podriadil sa Biblii ako Božiemu slovu, jedinému, dostatočnému a neomylnému pravidlu. Pochopil, že Písmo sa vykladá samo. Neopovážal sa vysvetľovať Písmo tak, aby to podporovalo vopred vykonštruované učenie. Považoval za svoju povinnosť spoznať jeho pôvodný zmysel. Snažil sa využiť všetko, čo mu mohlo pomôcť úplne a presne spoznať jeho zmysel. Prosil o pomoc Ducha Svätého, ktorý – ako Pán Ježiš sľúbil – zjaví pravdu všetkým, ktorí ju hľadajú úprimne a s modlitbou. GC 174

Zwingli vyhlásil: „*Písmo pochádza od Boha, nie od človeka a sám Boh, ktorý osvecuje, ti umožní pochopiť, že pochádza od neho. Božie slovo... nemôže sklamať; je jasné, samo učí, samo sa vykladá, osvecuje dušu celou spásou a milosťou, utešuje ju v Bohu, pokoruje ju, takže sa sama stráca až prepadá, aby prijala Boha.*“ Pravdu týchto slov dokázal Zwingli vlastným životom. O tom, čo v tej dobe prežíval, neskôr napísal: „*Keď... som sa začal plne venovať Písmu svätému, filozofia a teológia ma stále navádzali, aby som sa s nimi prel. Nakoniec som dospel k záveru: Musíš nechať všetky lži a poznať Boha len z jeho vlastného slova. Potom som začal prosiť Boha o jeho svetlo a začal som Písmo chápať omnoho jasnejšie.*“ (Wylie, diel 8, kap. 6)

Učenie, ktoré Zwingli hlásal, neprevzal od Luthera. Bolo to Kristovo učenie. Švajčiarsky reformátor vyhlásil: „*Ak Luther káže Krista, robí to, čo robím ja. Priviedol ku Kristovi viac ľudí, než som ich priviedol ja. To ale nie je dôležité. Neponesiem meno nikoho iného než Ježiša Krista, som jeho vojakom a On je môj jediný vodca. Nikdy som Lutherovi nenapísal jediné slovo a Luther nenapísal mne. A prečo?... Aby sa mohli prejavit, aký jednotný je Boží Duch, pretože obidvaja, bez toho, že by sme sa spolu dohodovorili, učíme o Kristovi úplne zhodne.*“ (D'Aubigné, zv. 8, kap. 9)

V roku 1516 dostal Zwingli ponuku, aby prijal miesto kazateľa v kláštore v Einsiedelne. Tam mal možnosť poznať ešte bližšie skazenosť Ríma a odtiaľ mohol pôsobiť ako reformátor ďaleko za hranicami svojich rodných Álp. Do Einsiedelnu priťahoval ľudí najviac obraz Panny Márie, o ktorej sa tvrdilo, že má zázračnú moc. Nad vstupom do kláštora bolo napísané: „*Tu je možné získať úplné odpustenie hriechov.*“ (D'Aubigné, zv. 8, kap. 5) GC 175

Ulrich Zwingli (1484-1531)

Po celý rok prichádzali pútnici k oltáru Panny Márie a počas veľkého výročného sviatku Panny Márie sem prichádzali obrovské zástupy ľudí zo všetkých častí Švajčiarska, dokonca i z Francúzska a Nemecka. Zwingliho tento pohľad veľmi zarmútil, využil preto danú príležitosť, aby ľuďom, zotročeným poverami, zvestoval slobodu evanjelia.

Vyhlásil: „Nemyslite si, že Boh prebýva v tomto chráme viac než v ktorejkoľvek inej časti stvoreného sveta. Nech žijete v ktorejkoľvek krajine, Boh je všade okolo vás a počuje vás... Môžu vám neužitočné skutky, dlhé púte, obete, obrazy, vzývanie Panny Márie alebo svätých získať Božiu milosť?... Na čo je dobré to množstvo slov, do ktorých odievame svoje modlitby? Aký zmysel má skvelá kapucňa, dohola ostrihaná hlava, dlhá vlajúca kutňa alebo zlatom vyšivané sandále?... Boh hľadá do našich srdiec, ktoré sú však od neho veľmi vzdialené. Kristus, kedysi obetovaný na kríži, je dostatočnou obetou a odplatom za hriechy veriacich po celú večnosť.“ (D' Aubigné, zv. 8, kap. 5)

Biblia z Zürichu 1531

i Zwingliho plat, ktorý bol na nich závislý. **GC 176** Bol však rád, pretože mohol sledovať, ako sa zmenšuje vplyv fanatizmu a pover.

Cirkevné úrady neboli slepé, aby nevideli dielo, ktoré Zwingli koná, zatiaľ sa však zdráhali zakročiť. Stále ešte dúfali, že ho získajú na svoju stranu a snažili sa zapôsobiť na neho lichtením. Medzitým si však pravda získavala ľudské srdcia.

Pôsobenie v Einsiedelne pripravilo Zwingliho na prácu vo väčšom rozsahu, ktorú mal čoskoro začať. Po troch rokoch pôsobenia v Einsiedelne bol povolovaný za kazateľa do katedrály v Zürichu. Zürich bol vtedy najvýznamnejším mestom Švajčiarskej konfederácie a odtiaľto sa mohol jeho vplyv šíriť veľmi ďaleko. Cirkevní predstavitelia, ktorí ho do Zürichu pozvali, chceli zamedziť akýmkoľvek novotám a podľa toho ho informovali o jeho povinnostiach.

Poučovali ho: „Budeš vynakladať všetko úsilie, aby boli zabezpečené príjmy kapituly a budeš brať ohľad i na tých najmenších. Budeš povzbudzovať a napomínať verných, a to z kazateľnice i v spovednici, aby platili všetky desiatky a poplatky a aby svojimi obetami preukazovali oddanosť cirkvi. Horlivo sa budeš usilovať o zvyšovanie príjmov za služby chorým, za omše a vôbec za každý duchovný úkon.“ Ďalej mu kňazi, ktorí ho uvádzali do jeho novej práce, vysvetľovali: „Podávanie sviatostí, kázanie a duchovná

starostlivosť patria k povinnostiam kaplána. Môžeš si však na to obstarat' zástupcu, zvlášť pokiaľ ide o kázanie. Sviatosti budeš podávať len významným osobám a len vtedy, keď ťa o to požiadajú, nesmieš tak konať komukoľvek a bez rozlišovania.“ (D'Aubigné, zv. 8, kap. 6)

Zwingli bez slova vypočul poučenie, poďakoval za česť, ktorú mu preukázali povoláním na toto významné miesto, a potom začal vysvetľovať spôsob, ktorý chcel zaviesť: **GC 177** *„Kristov život bol ľuďom príliš dlho skrytý. Budem o jeho živote kázať z evanjelia svätého Matúša,... budem čerpať len z prameňov Písma svätého, skúmať jeho hĺbky, porovnávať jednu stať s druhou a snažiť sa im porozumieť prostredníctvom vytrvalých a vrúcnych modlitieb. Svoju službu zasvätiť Božej sláve, chvále jeho jediného Syna, skutočnej spásy duší a ich vzdelávaniu v pravej viere.*“ (D'Aubigné, zv. 8, kap. 6) I keď niektorí kňazi nesúhlasili s jeho plánom a pokúsili sa mu ho vyhovoriť, zostal Zwingli neoblomný. Vyhlásil, že nemieni zavádzať žiadne nové spôsoby, ale sa chce riadiť starým spôsobom, ktorý používala cirkev v predchádzajúcich dobách.

Záujem o pravdu, ktoré kázal, bol už prebudený. Ľudia začali prichádzať na jeho kázne vo veľkom počte. Medzi jeho poslucháčmi boli mnohí, ktorí už dávno prestali chodiť na bohoslužby. Zwingli začínal svoje kázanie tým, že otvoril evanjelium, začal čítať a vysvetľovať svojim poslucháčom inšpirovaný záznam života, učenia a smrti Ježiša Krista. Podobne ako v Einsiedelne predstavoval i tu Božie slovo ako jediné neomylnú autoritu a Kristovu smrť ako jediné dokonalú obeť. Hovoril: *„Chcem vás priviesť ku Kristovi, k pravému zdroju záchrany.*“ (D'Aubigné, zv. 8, kap. 6) Okolo kazateľa sa zhromažďovali ľudia všetkých vrstiev, od verejných činiteľov a učencov po remeselníkov a roľníkov. S hlbokým záujmom počúvali jeho slová. Zwingli nielen predstavoval ponuku nezaslúženej spásy, ale tiež nebojácne karhal neprístojnosti a skazenosť svojej doby. Mnohí po návrate z chrámu chválili Boha. Hovorili: *„Tento muž je kazateľom pravdy. Bude naším Mojžišom, aby nás vyviedol z tejto egyptskej temnoty.*“ (D'Aubigné, zv. 8, kap. 6)

Na začiatku jeho pôsobenie prijímali ľudia s veľkým nadšením, časom sa však prejavilo aj nepriateľstvo. Mnísi začali odsudzovať jeho učenie a mariť jeho dielo. Niektorí ho začali zosmiešňovať a ponižovať, iní sa uchýlili k osočovaniu a vyhrážaniu. **GC 178** Zwingli všetko trpezlivo znášal a hovoril: *„Ak chceme získať bezbožných pre Ježiša Krista, musíme nad mnohými vecami zažmúriť oči.*“ (D'Aubigné, zv. 8, kap. 6)

V tom čase sa objavila nová pomoc dielu reformácie. Do Zürichu prišiel akýsi Lucian s niektorými Lutherovými spismi. Poslal ho tam jeden priateľ reformácie z Bazileja. Predpokladal, že predaj týchto kníh by mohol byť účinným prostriedkom na šírenie svetla. Zwinglimu napísal: *„Zisti, či je to človek dostatočne opatrný a obratný, a ak taký je, nechaj ho roznášať medzi Švajčiarmi, z mesta do mesta, z mestečka do mestečka, z dediny do dediny, a dokonca z domu do domu Lutherove spisy, zvlášť jeho výklad Pánovej modlitby, napísaný pre kresťanských laikov. Čím viac sa o nich bude vedieť, tým viac ich ľudia budú kupovať.*“ (D'Aubigné, zv. 8, kap. 6) Tak sa svetlu podarilo preniknúť k mnohým ľuďom.

Keď sa Boh chystal zlomiť okovy nevedomosti a povier, aj satan sa zo všetkých síl snažil, aby ľudí zahalil tmou a spútal ich krídla ešte pevnejšie. Kým v rôznych zemiach povstávali muži a ukazovali ľuďom, že odpustenie a ospravedlnenie možno získať len vďaka obeti Ježiša Krista, Rím s obnoveným úsilím otváral vo všetkých kresťanských krajinách trh a ponúkal odpustenie za peniaze.

Cirkev stanovila za každý hriech poplatok a dovoľovala ľuďom slobodne páchať zločiny, aby cirkevná pokladnica bola stále plná. Obidva smery sa usilovali o stále väčší vplyv – jeden ponúkal odpustenie hriechov za peniaze, druhý odpustenie v Ježišovi Kristovi. Rím podporoval hriech a urobil si z neho zdroj príjmov, reformátori hriech odsudzovali a poukazovali na Krista ako na zmierujúcu obeť a vysloboditeľa.

V Nemecku zverili predaj odpustkov dominikánskym mníchom a riadil ho neslávne známy Tetzl. Vo Švajčiarsku dostali obchod s odpustkami do rúk františkáni pod dohľadom talianskeho mnícha Samsona. **GC 179** Samson už vykonal pre cirkev dobrú službu, keď zaistil pre pápežskú pokladnicu obrovské finančné čiastky z Nemecka a Švajčiarska. Teraz prechádzal cez Švajčiarsko krížom-krážom a vábil k sebe veľké zástupy ľudí. Oberal chudobných roľníkov o ich skromné zárobky a od zámožných vymáhal bohaté dary. Vplyv reformácie sa už prejavil. Obchod síce nešlo zastaviť, vynášal však podstatne menej. Zwingli pôsobil ešte v Einsiedelne, keď Samson krátko po svojom príchode do Švajčiarska dorazil so svojím tovarom do susedného mesta. Keď sa Zwingli dozvedel o jeho poslaní, vystúpil okamžite proti nemu. Nikdy sa nestretli, ale Zwingli odhalil Samsonove zámery a mních musel odísť obchodovať inde.

V Zürichu Zwingli kázal proti kramárom s odpustkami tak horlivo, že keď sa potom Samson blížil k Zürichu, vyslala k nemu cirkevná rada posla s odkazom, aby sa mestu vyhol. Samson sa nakoniec do mesta dostal podvodom, ale nepredal tam ani jediný odpustok a onedlho celkom opustil Švajčiarsko.

V roku 1519 sa Švajčiarskom prehnal mor, čiže „*veľká smrť*“. Reformáciu to ešte viac posilnilo. Ľudia sa ocitli tvárou v tvár smrti a mnohí pochopili, aké márne a bezcenné sú odpustky, ktoré si krátko predtým kúpili a zatúžili po pevnejšom základe pre svoju vieru. Zwingli žil v Zürichu a ani jemu sa mor nevyhol. Choroba ho tak zoslabila, že strácal nádej na uzdravenie. Začali sa šíriť správy, že zomrel. I v tejto hodine skúšky zostala jeho nádej a odvaha neotrasená. Vzhliadal vierou ku golgotskému krížu a veril v úplné odpustenie hriechov. Keď sa potom vrátil od brán smrti, hlásal evanjelium ešte horlivejšie než predtým a jeho slová pôsobili nezvyčajnou mocou. Ľudia radostne uvítali svojho milovaného kazateľa, ktorý sa k nim vrátil takmer z okraja hrobu. **GC 180** Sami prichádzali od lôžok nemocných a umierajúcich a cítili viac než dosiaľ, akú hodnotu má evanjelium.

Zwingli jasnejšie pochopil pravdy evanjelia a priamo na sebe plnšie pocítil jeho obnovujúcu silu. Teraz sa zaoberal dvoma témami: pádom človeka do hriechu a plánom vykúpenia. Hlásal: „*V Adamovi sme všetci mŕtvi, určení na zničenie a odsúdenie.*“ (Wylie, diel 8, kap. 9) „*Kristus... však za nás zaplatil nekonečné vyslobodenie... Jeho utrpenie... je večná obeť, má trvalo uzdravujúcu moc, robí navždy zadosť Božej spravodlivosti, všetkým, ktorí na ňu spoliehajú pevnou a neochvejnou vierou.*“ Pritom učil, že ľudia nesmú s odvolaním sa na nezaslúženú Kristovu milosť pokračovať v hriechu. „*Kde je viera v Boha, tam je Boh, a kde prebýva Boh, tam je horlivosť, ktorá vedie a núti ľudí k dobrým skutkom.*“ (D’Aubigné, zv. 8, kap. 9)

Záujem o Zwingliho kázne bol taký veľký, že katedrálu naplňovali zástupy poslucháčov do posledného miesta. Pravdu im odhaľoval postupne tak, aby ju mohli vnímať. Starostlivo dbal o to, aby na začiatku neuvádzal body pravdy, ktoré by ich ohromili a vyvolali v nich predsudky. Jeho úlohou bolo získať ich srdcia pre Kristovo učenie, zmeniť ich Kristovou láskou a ukázať im Kristov príklad. Ak prijmú zásady evanjelia, potom zmiznú ich poverčivé názory a zvyky.

Reformácia v Zürichu postupovala krok za krokom. Zdesení nepriatelia sa odhodlali k aktívnemu odporu. Ak pred rokom vyriekol mních z Wittenberga svoje „nie“ pápežovi a cisárovi vo Wormse, teraz sa zdalo, že sa podobný odpor voči pápežským požiadavkám prejaví tiež v Zürichu. Na Zwingliho opakovane útočili. V kantonálnych samosprávach, ktoré slúžili pápežovi, boli z času na čas upaľovaní prívrženci evanjelia. To však nestačilo. Mal byť umlčaný učiteľ kačírstva. Kostnický biskup preto poslal troch vyslancov do mestskej rady v Zürichu a obvinil Zwingliho, že učí ľud prestupovať cirkevné zákony a tým ohrozuje pokoj a poriadok spoločnosti. GC 181 Tvrdil, že ak sa nebude rešpektovať autorita cirkvi, nastane všeobecná anarchia. Zwingli odpovedal, že v Zürichu už štyri roky káže evanjelium a mesto „je pokojnejšie než ktorékoľvek iné vo švajčiarskej konfederácii“. Potom sa pýtal: „Nie je práve kresťanstvo tou najlepšou ochranou obecného poriadku?“ (Wylie, diel 8, kap. 11)

Vyslanci naliehali na členov mestskej rady, aby zostali verní cirkvi, mimo ktorej, ako tvrdili, niet spásy. Zwingli odpovedal: „Nedajte sa znepokojiť týmto obviňovaním. Základom cirkvi je tá istá Skala, ten istý Kristus, ktorý dal Petrovi jeho meno, pretože ho Peter verejne vyznal. Každý, kto celým srdcom verí v Pána Ježiša, nech je z ktoréhokoľvek národa, je Bohu milý a Boh ho prijíma. To je pravá cirkev, mimo ktorej nikto nemôže byť zachránený.“ (D'Aubigné, londýnske vydanie, zv. 8, kap. 11) Výsledkom zasadania rady bolo to, že jeden z biskupových vyslancov prijal reformovanú vieru.

Mestská rada odmietla podniknúť proti Zwinglimu akékoľvek opatrenie a preto sa Rím pripravoval na nový útok. Keď sa reformátor dozvedel o zámeroch svojich nepriateľov, zvolal: „Len nech prídu. Mám z nich taký strach ako skalný útes z dorážajúcich vln.“ (Wylie, diel 8, kap. 11) Snahy kňazov len podporili vec, ktorú chceli zničiť. Pravda sa šírila ďalej. Jej prívrženci v Nemecku, sklamaní Lutherovým zmiznutím, sa vzchopili keď videli, aký pokrok dosahuje evanjelium vo Švajčiarsku.

Keď reformácia v Zürichu zapustila korene, prejavili sa jej plody v tom, že začali ubúdať neresti a narastal poriadok a súlad. Zwingli napísal: „V našom meste sa usídlil pokoj, nieto sporov, nevyskytuje sa tu pokrytectvo, závisť a nevráživosť. Z čoho pramení taká jednomyselnosť, z čoho pochádza naše učenie, ktoré nás naplňa pokojom a zbožnosťou, ak nie od Pána?“ (Wylie, diel 8, kap. 15)

Víťazstvá reformácie iniciovali pápežencov k tomu, že sa ju snažili ešte odhodlanejšie zničiť. GC 182 Videli, aké malé výsledky prinieslo prenasledovanie, ktorým sa snažili potlačiť Lutherovo dielo v Nemecku a preto sa rozhodli, že reformáciu zničia jej vlastnými zbraňami. Rozhodli sa usporiadať s Zwinglim učenú rozpravu a pretože budú jej organizátormi, zaistia si víťazstvo tým, že určia nielen miesto, kde sa rozprava bude konať, ale aj rozhodcov, ktorí posúdia kto zvíťazil. Ak raz dostanú Zwingliho do svojej moci, dajú si dobrý pozor, aby im neunikol. Ak bude vodca umlčaný, bude celé hnutie rýchlo potlačené. Svoje plány samozrejme starostlivo tajili.

Rozhodli, že dišputa sa bude konať v meste Bádén. Zwingli sa však na nej nezúčastnil. Mestská rada v Zürichu podozrievala prívržencov pápežstva z úkladov. Poučená hranicami zapálenými pre vyznávačov evanjelia v kantónoch verných pápežovi, zakázala svojmu kazateľovi, aby sa vystavoval takému nebezpečenstvu. Zwingli bol ochotný stretnúť sa s kýmkoľvek, koho Rím vyšle do Zürichu. Ísť však do Bádenu, kde už tiekla krv mučeníkov pre pravdu, znamenalo ísť na istú smrť. Reformátora mali zastupovať Oekolampad a Haller, zástupcom Ríma bol známy Dr. Eck, ktorého sprevádzal zástup učených doktorov a prelátov.

Hoci sa Zwingli rozpravy nezúčastnil, jeho vplyv bol zreteľný. Všetkých zapisovateľov vybrali obhajcovia pápežstva a ostatným zakázali pod trestom smrti písať si poznámky. Napriek tomu Zwingli dostával každý deň presnú správu o tom, čo sa v Bádene udialo. Na dišpute sa totiž zúčastnil jeden študent, ktorý každý večer zapísal argumenty, ktoré boli toho dňa predložené. Iní dvaja študenti každý deň doručovali tieto záznamy Zwinglimu do Zürichu spolu s listami od Oekolampada. Reformátor denne odpovedal, dával rady a návrhy. Listy písal v noci a študenti sa s nimi ráno vracali do Bádenu. Aby unikli pozornosti strážce pri mestskej bráne, nosili títo poslovia na hlavách koše s hydinou, takže mohli prechádzať bez problémov.

Takto Zwingli bojoval proti svojim ľstivým protivníkom. GC 183 Myconius napísal: „Vykonal viac svojím premýšľaním, prebdenými nocami a radami, ktoré posielal do Bádenu, než by bol vykonal tým, že by sa na rozprave so svojimi nepriateľmi zúčastnil osobne.“ (D'Aubigné, zv. 11, kap. 13)

Johannes Eck
(1486-1543)

Obhajcovia pápežstva sa vopred tešili z predpokladaného víťazstva, preto prišli do Bádenu v najdrahších šatách a ozdobili sa šperkami. Usporiadali slávnostné hody, ich stoly sa prehýbali pod najvzácnejšími lahôdkami a najvyberanejšími vínami. Bremeno svojich duchovných povinností si uľahčovali radovánkami a hýrením. Zástancovia reformácie sa od nich zásadne líšili. Pre obyčajných ľudí to bola skupina len máločo lepšia od žobrákov. Ich skromné prostriedky im umožňovali len najstriedmejšie živobytie. Majiteľ domu, v ktorom býval Oekolampad, príležitostne sledoval svojho nájomníka vo svojom byte a vždy ho našiel buď študovať alebo modliť sa. Veľmi sa tomu čudoval a hovoril, že kacír je prinajmenšom „veľmi zbožný“.

Na začiatku rozpravy „vystúpil Eck sebedovome za nádherne vyzdobený rečnícky pult, zatiaľ čo skromný a jednoducho oblečený Oekolampad si musel sadnúť pred svojho protivníka na hrubo vyrezávanú stoličku“. (D'Aubigné, zv. 11, kap. 13) Eckov prenikavý hlas nezlyhával ani jeho zjavná istota ho neopúšťala. Svojou horlivosťou si zabezpečoval odplatu a slávu, pretože ako obranca viery mal dostať slušnú odmenu. Keď neuspel so svojimi argumentmi, začal s urážkami, ba aj s prisahami.

Skromný a ostýchavý Oekolampad sa bál boja. Rozpravu začal slávnostným vyhlásením: „Neuznávam žiadne iné kritérium než Božie slovo.“ (D'Aubigné, zv. 11, kap. 13) Hoci sa správal jemne a zdvorilo, preukázal, že je schopný a neoblomný. Zatiaľ čo obhajcovia pápežstva sa obvykle odvolávali na autoritu cirkevných zvykov, reformátor sa pevne držal Písma svätého. Vyhlásil: „V našom Švajčiarsku obvyčajne neplatia, pokiaľ nie sú v súlade s ústavou. Vo veciach viery je však našou ústavou Biblia.“ (D'Aubigné, zv. 11, kap. 13)

Rozdiel medzi obidvoma diskutujúcimi nezostal bez účinku. GC 184 Pokojné a jasné argumenty reformátora, prednesené skromne a láskavo, oslovili prítomných, takže sa znechutene odvracali od Eckovho hlučného naparovania.

Rozprava trvala osemnásť dní. Keď sa skončila, pápeženci si mysleli, že zvíťazili. Väčšina poslancov podporila Rím, snem označil reformátorov za porazených a vyhlásil, že sú spolu so svojím vodcom Zwinglim vyobcovaní z cirkvi. Plody rozpravy však ukázali, komu prospela. Rozprava významne posilnila protestantizmus. Netrvalo dlho a pre reformáciu sa rozhodli významné mestá Bern a Bazilej.

10 | Postup reformácie v Nemecku

GC 185 Lutherovo tajuplné zmiznutie vyvolalo ochromenie v celom Nemecku. Všade sa pýtali, čo sa s ním stalo. Šírili sa podivuhodné správy a veľa ľudí sa domnievalo, že bol zavraždený. Mnohí nariekali, a neboli to len jeho oddaní priatelia, ale aj tisíce ľudí, ktorí sa k reformácii verejne neprihlásili. Mnohí prisahali, že sa pomstia za jeho smrť.

Predstavitelia rímskej cirkvi s obavami sledovali, ako sa proti nim dvíha vlna hrozivých nálad ľudu. Najprv jasali nad domnelou Lutherovou smrťou, ale teraz by sa najradšej skryli pred hnevom ľudu. Ani jeho najodvážnejšie činy nespôsobili jeho nepriateľom také starosti ako jeho zmiznutie. Ľudia, ktorí vo svojej nenávisti chceli zničiť smelého reformátora, dostali teraz, keď sa stal bezmocným zajatcom, strach. Jeden z nich vyhlásil: „*Jediné, čo nám ostáva, aby sme sa zachránili, je zapáliť fakle a prehľadať celý svet, aby sme Luthera našli a vrátili ho národu, ktorý si ho žiada.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 1) Ukázalo sa, že cisárov výnos vyznel naprázdno. Pápežský legáti zúrili, keď poznali, že sa ľudia o tento výnos zaujímajú omnoho menej než o Luthera.

Správy o tom, že je v bezpečí, i keď ako väzeň, upokojili obavy ľudí a ešte viac povzbudili ich nadšenie pre Luthera. Ľudia čítali jeho spisy ešte horlivejšie ako predtým. **GC 186** Stále viac a viac ľudí sa pridávalo na stranu hrdinu, ktorý obhajoval Božie slovo proti obrovskej presile. Reformácia postupne silnela. Semeno, ktoré Luther zasial, klíčilo všade. Jeho neprítomnosť zavŕšila dielo, ktoré by jeho prítomnosť vykonať nedokázala. Ostatní pracovníci, keď bol ich vodca v ústraní, cítili väčšiu zodpovednosť. S novou vierou a horlivosťou sa snažili konať všetko, čo bolo v ich silách, aby sa tak šľachetne začaté dielo nezastavilo.

Satan však nezaháľal. Pokúsil sa o to, o čo sa pokúšal v každom inom reformnom hnutí – oklamať a zničiť ľudí tým, že im podstrčil napodobeninu, ktorú vydával za originál. Tak ako povstávali falošní Kristovia v prvom storočí kresťanskej cirkvi, tak vystupovali falošní proroci v 16. storočí.

Niekoľko mužov, ktorých hlboko zasiahlo náboženské vzrušenie, sa domnievalo, že z neba dostali zvláštne zjavenie. Tvrdili, že ich Boh poveril, aby dokončili reformáciu, ktorú Luther len skromne začal. V skutočnosti však marili dielo, ktoré Luther vykonal. Odmietali zásadu, ktorá je základom reformácie, že Božie slovo je jediným a dostatočným pravidlom viery a života. Nestavali na tomto neomylnom základe, ale na svojich nestálych a neistých pocitoch a dojmoch. Tým, že dali bokom Písmo sväté, ktoré odhaľuje blud a klam, otvorili satanovi cestu, aby ľahšie ovládal zmyšľanie ľudí.

Jeden z takýchto prorokov tvrdil, že dostal pokyny od anjela Gabriela. Istý študent, ktorý sa k nemu pridala, zanechal štúdium a vyhlasoval, že mu Boh dal múdrosť vykladať jeho slová. K nim sa potom pripojili ďalší ľudia, ktorí mali sklon k fanatizmu. Vystupovanie týchto blúznivcov vyvolalo nemalý rozruch. **GC 187** Lutherove kázne burcovali ľud a všetci cítili potrebu nápravy. Tvrdenia falošných prorokov však zvedli na scestie mnoho skutočne čestných a charakterných ľudí.

Vodcovia tohto hnutia prichádzali do Wittenbergu a uplatňovali proti Melanchthonovi a jeho spolupracovníkom svoje domnelé nároky. Tvrdili: „*Boh nás poslal, aby sme učili ľud. Viedli sme s Pánom dôverné rozhovory. Vieme, čo sa stane; sme totiž apoštoli a proroci a obraciame sa na doktora Luthera.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 7)

Reformátori boli prevkapaní a bezradní. To bolo niečo, s čím sa ešte nestretli a nevedeli, ako sa zachovať. Melanchthon vyhlásil: „*V týchto ľuďoch je naozaj mimoriadny duch, ale aký je to duch?... Varujme sa, aby sme na jednej strane neuhášali Božieho Ducha a na druhej strane, aby nás nezviedol satan.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 7)

Výsledky nového učenia sa čoskoro ukázali. Ľudia začali zanedbávať Bibliu alebo ju úplne odložili. Na školách nastal zmätok. Študenti prestali dodržiavať poriadok, opúšťali štúdium a odchádzali z univerzít. Ľuďom, ktorí si mysleli, že sú schopní oživiť a riadiť reformáciu, sa vlastne podarilo priviesť ju na pokraj zničenia. Prívrženci pápežstva získali znovu sebadôveru a nadšene volali: „*Ešte jeden taký zápas a všetko bude naše.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 7)

Keď sa Luther na Wartburg dozvedel, čo sa deje, robil si veľké starosti: „*Čakal som, že satan na nás zošle tento mor.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 7) Poznal pravú povahu týchto údajných prorokov a videl nebezpečenstvo, ktoré ohrozovalo vec pravdy. Ani nepriateľstvo pápeža a cisára mu nerobilo takú veľkú starosť, akú cítil teraz. Z ľudí, ktorí sa vydávali za priaznivcov reformácie, sa stali jej najhorší nepriatelia. **GC 188** Práve tie pravdy, ktoré mu priniesli toľko radosti a útechy, použili na to, aby vyvolali v cirkvi spory a zmätok.

Luthera inšpiroval k reformácii Duch Svätý a viedol ho ďalej, než si Luther sám prial. Nemal v úmysle zaujať také stanoviská, aké zaujal, alebo robiť také zásadné zmeny, aké konal. Bol iba nástrojom v rukách Nekonečnej moci.

A predsa sa často obával o výsledok svojej práce. Raz povedal: „*Keby som vedel, že moje učenie škodí čo i len jednému jedinému človeku, hoci aj tomu najjednoduchšiemu a najúbohejšiemu – čo nemôže, pretože je to evanjelium – chcel by som radšej desaťkrát zomrieť než neodvolať.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 7)

I samotný Wittenberg, stredisko reformácie, sa rýchlo dostával pod vplyv fanatizmu a bezzákonosti. Tento hrozný stav nebol dôsledkom Lutherovho učenia, aj keď nepriatelia po celom Nemecku obviňovali Luthera. S trpkosťou v srdci si Luther niekedy kládol otázku: „*Je možné, aby takto skončilo veľké reformačné dielo?*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 7) Keď však opäť v modlitbe zápasil s Bohom, naplňal jeho vnútro pokoj. Vyhlásil: „*Nie je to moje dielo, ale tvoje. Nestrpíš predsa, aby ho skazila poverčivosť alebo fanatizmus.*“ Pomyslenie, že by mal v takej ťažkej chvíli zostať bokom od zápasov, sa pre neho stalo neznesiteľným. Rozhodol sa, že sa vráti do Wittenbergu.

Okamžite sa teda vydal na nebezpečnú cestu. Keďže ešte stále platila nad ním ríšska kliatba, nepriatelia ho mohli pripraviť o život. Priatelia mu nesmeli poskytnúť pomoc ani prístrešie. Cisárska vláda prijala najprísnejšie opatrenia proti jeho prívržencom. Luther však videl, že dielo evanjelia je ohrozené a v Božom mene smelo vyrazil do boja za pravdu.

V liste saskému kurfirstovi, v ktorom oznámil úmysel odísť z Wartburgu, Luther napísal: „*Nech je známe Vašej Výsosti, že odchádzam do Wittenbergu pod ochranou, ktorá je ďaleko vyššia než ochrana kniežat a kurfirstov. Nemám v úmysle žiadať podporu Vašej Výsosti, vôbec netúžim po vašej ochrane, skôr ja budem chrániť vás.* **GC 189** *Keby som vedel, že Vaša Výsosť ma môže alebo chce ochrániť, nešiel by som do Wittenbergu vôbec. Niet meča, ktorý by mohol podporiť túto vec. Všetko musí urobiť sám Boh, bez pomoci a spolupráce človeka. Ten, kto má najväčšiu vieru, sa môže najskôr ochrániť.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 8)

V druhom liste, ktorý napísal cestou do Wittenbergu, Luther doplnil: „*Viem, že vzbudím*

neľúbosť Vašej Výsosti a hnev celého sveta. Či nie sú wittenbergské moje stádom? Či mi ich Boh nezveril? A či by som sa kvôli nim nemal v prípade nutnosti vystaviť nebezpečenstvu smrti? Nakoniec sa obávam, že v Nemecku nastane veľké povstanie, ktorým Boh potrestá náš národ.“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 7)

Veľmi opatrne a pokorne, ale rozhodne a pevne začal Luther svoje dielo. Povedal: „*Slovom musíme zvrhnúť a zničiť to, čo sa nastolilo násilím. Nepoužijem silu proti poverčivým a neveriacim... Nikto nesmie byť donucovaný. Pravou podstatou viery je sloboda.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 8)

Zakrátko sa po Wittenbergu rozniešlo, že sa Luther vrátil a že bude kázať. Poslucháči prišli zo všetkých strán a kostol sa naplnil do posledného miesta. Luther vystúpil na kazateľnicu a s veľkou múdrosťou a láskavosťou učil, napomínal a karhal. Keď hovoril o správaní ľudí, ktorí sa snažili násilne zrušiť omšu, povedal:

„Omša nie je dobrá vec. Boh s ňou nesúhlasí. Mala by sa zrušiť a priať by som si, aby ju na celom svete nahradila Večera Pánova. Nikto však nesmie byť od nej odtrhnutý násilím. Túto vec musíme nechať v Božích rukách. Musí pôsobiť Božie slovo, nie my. Pýtate sa, prečo tomu tak má byť? Srdcia ľudí nemáme vo svojich rukách, ako má hrnčiar v rukách hlinu. Máme právo hovoriť, nemáme však právo konať. Kážme, ostatné je už na Bohu. Keby použil násilie, čo by získal? Predstieranie, formálnosť, napodobňovanie, náboženské úkony vymyslené človekom a pokrytectvo... Nebude však v tom ani úprimnosť srdca, ani viera, ani láska. GC 190

Kde chýbajú tieto tri veci, chýba všetko a za takýto výsledok by som nedal ani zlámaný groš. Boh urobí jediným slovom viac než vy a ja a viac než spojeným úsilím celý svet. Boh ovládne srdce. A ak je zasiahnuté srdce, máš všetko...

Budem kázať, zhovárať sa a písať. Nebudem však nikoho nútiť, pretože viera je slobodný prejav človeka. Viete, čo som urobil. Povstal som proti pápežovi, odpustkom a obhajcom pápežstva, ale bez násilia a nevyvolával som rozruch. Presadzoval som Božie slovo. Kázal som a písal, to je všetko, čo som konal. A predsa, kým som písal – slovo, ktoré som kázal, zvrhlo pápežstvo. Žiadne knieža ani cisár mu tak neuškodili. Ja som predsa neurobil nič. Samo Božie slovo vykonalo všetko. Keby som bol chcel použiť silu, možno by bolo celé Nemecko zaliate krvou. Čo by to však prinieslo? Skazu a spustošenie tela i duše. Preto som bol ticho a nechal som slovo, aby samo prešlo svetom.“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 8)

Luther po celý týždeň každý deň kázal pozorným zástupom. Božie slovo rozptýliło ovzdušie fanatickeho vzrušenia. Moc evanjelia priviedla zvedených späť na cestu pravdy.

Luther sa netúžil stretnúť s fanatikmi, ktorých konanie prinieslo toľko zla. Vedel, že sú to ľudia nesprávne mysliaci a nedisciplinovaní, ktorí tvrdia, že dostali z neba zvláštne osvietenie, pritom ale neznesú najmenší odpor ani najmiernejšie pokarhanie či radu. Chcú byť najvyššou autoritou a od každého vyžadujú, aby bez námietok uznal ich nároky. Pretože ho žiadali o rozhovor, súhlasil. Jasne odhalil zhubnosť ich tvrdení, takže títo domnelí proroci ihneď opustili Wittenberg.

Fanatizmus bol načas zastavený. O niekoľko rokov neskôr však vypukol s ešte väčšou silou a s ešte horšími následkami. O vodcoch tohto hnutia Luther povedal: **GC 191** „*Pre nich bolo Písmo sväté len mŕtvou literou, lebo všetci hneď volali: ‚Duch, Duch!‘ Celkom iste nepôjdem tam, kam ich vedie ich duch. Kiež ma Boh vo svojom milosrdenstve uchráni pred cirkvou, v ktorej sú len samí ‚svätí‘. Chcem žiť s pokornými, slabými, bezmocnými, ktorí vedia o svojich hriechoch a ktorí stále volajú k Bohu z hĺbky svojho*

srdca, aby v ňom našli útechu a pomoc.“ (D' Aubigné, zv. 10, kap. 10)

Tomáš Münzer, najhorlivejší z fanatikov, bol veľmi schopný. Keby svoje schopnosti nechal správne usmerniť, mohol vykonať mnoho dobra. Münzer však neprijal hlavné zásady pravého náboženstva. „*Bol posadnutý túžbou zreformovať svet a zabúdal na to, na čo zabúdajú všetci podobní pochábi ľudia, že totiž s reformáciou musia začať u seba.*“ (D' Aubigné, zv. 9, kap. 8) Túžil po tom, aby získal postavenie a vplyv. Nebol ochotný byť druhým, ani po Lutherovi. Tvrdil, že reformátori namiesto pápeža nastolili autoritu Písma a tým vlastne vytvorili iné pápežstvo. Tvrdil o sebe, že ho poveril Boh, aby uskutočnil pravú reformáciu. Münzer tvrdil: „*Kto má tohto ducha, má pravú vieru, i keby nikdy v živote Bibliu ani nevidel.*“ (D' Aubigné, zv. 10, kap. 10)

Fanatickí učitelia podliehali vlastným dojmom a považovali každý svoj pocit za Boží hlas. Preto zachádzali do extrémov. Niektorí dokonca pálii svoje Biblie a hlásali: „*Litera zabíja, ale Duch oživuje.*“ **GC 192** Münzerovo učenie zodpovedalo túžbe ľudí po zázrakoch, pričom uspokojovalo ich pýchu, pretože ľudské názory a predstavy vyvyšoval nad Božie slovo. Jeho učenie prijalo tisíce ľudí. Zanedlho Münzer verejne pri bohoslužbách odmietol akýkoľvek spoločenský poriadok a vyhlásil, že poslúchať vrchnosť je to isté ako slúžiť súčasne Bohu i satanovi.

Ľudia, ktorí už začínali zvrhávať jarmo pápežstva, sa stávali netrpezlivými a najradšej by sa zbavili aj svetskej vlády. Münzerovo revolučné učenie, podľa jeho tvrdenia Bohom posvätené, ich zvädzalo k tomu, aby odmietli akýkoľvek poriadok a popustili uzdu svojim predsudkom a vášňam. Nasledovali hrozné vzbury a boje, nemecké polia nasiakli krvou.

Vnútorne muky, ktoré Luther prežíval kedysi v Erfurte, keď videl, že z dôsledkov fanatizmu obviňujú reformáciu, ho teraz zasiahli znovu dvojnásobne silnejšie. Pápežovi naklonená šľachta hlásala – a mnohí boli ochotní uveriť jej tvrdeniu – že vzbury sú zákonným dôsledkom Lutherovho učenia. I keď toto obvinenie nebolo ničím podložené, reformátorovi spôsobilo veľký zármutok. Nemohol uniesť, že vec pravdy zneuctili tým, že ju porovnávali s najhrubším fanatizmom. Na druhej strane aj vodcovia vzbury nenávideli Luthera, pretože nielen odmietal ich učenie a upieral im božské vnuknutie, ale označoval ich za povstalcov proti štátnej správe. Obviňovali ho, že je bezohľadný klamár. Zdalo sa, že vyvolal proti sebe nepriateľstvo šľachty i ľudu.

Katolíci jasali a tešili sa, že čoskoro budú svedkami konca reformácie. Obviňovali Luthera z bludov, proti ktorým práve bojoval. Skupine fanatikov, ktorí falošne tvrdili, že sa s nimi zaobchádza veľmi nespravodlivo, sa podarilo získať sympatie značného množstva ľudí. A ako to neraz býva v prípade ľudí, ktorí židu na nesprávnu cestu, pokladali ich za mučeníkov. Tí, ktorí sa všemožne stavali proti reformácii, boli lutovaní a oslavovaní ako obeť krutosti a útlaku. Bola to práca satana, vyvolaná rovnakým duchom vzbury, ktorý sa po prvýkrát prejavil v nebi.

Satan sa sústavne snaží klamať ľudí a zvädzať ich k tomu, aby hriech nazývali spravodlivosťou a spravodlivosť hriechom. A ako sa mu dielo darí! Ako často sú verní Boží služobníci kritizovaní a hanobení len preto, že odvážne stoja za pravdou! **GC 193** Kým ľudia, ktorí konajú satanovo dielo, sú oslavovaní a chválení, ba dokonca pokladaní za mučeníkov. Tí, ktorí si zaslúžia úctu a podporu za svoju vernosť Bohu, sú opúšťaní, podozrievaní a neveria im.

Napodobeniny svätosti, nepravá, predstieraná posvätenosť, stále mätú ľudí. V rôznych podobách sa dosiaľ prejavuje rovnaký duch ako v dobe Luthera a odvádzajú myseľ ľudí

od Písma svätého. Zväzda ich, aby sa riadili vlastnými pocitmi a dojmami miesto toho, aby počúvali Boží zákon. Je to jeden z najúspešnejších nástrojov, ktorými satan hanobí čistotu a pravdu.

Luther neohrozene bránil evanjelium proti útokom, ktoré prichádzali zo všetkých strán. Božie slovo sa v každom boji samo osvedčovalo ako mocná zbraň. Týmto slovom bojoval Luther proti moci, ktorú si privlastňoval pápež, proti racionalistickej filozofii vzdelancov a stál pevne ako skala proti fanatizmu, ktorý sa snažil priživiť na reformácii.

Všetci títo protivníci reformácie ignorovali svojím spôsobom Písmo a povyšovali ľudskú múdrosť nad zdroj náboženskej pravdy a poznania. Racionalizmus zbožšťoval ľudský rozum a považoval ho za meradlo náboženstva. Rímska cirkev tvrdila, že jej najvyšší kňaz má najvyššiu autoritu vďaka priamej apoštolskej postupnosti a tým otvorila dokorán dvere všetkým výstrednostiam a zlu, ktoré možno tajne páchať pod rúskom svätosti apoštolského poslania. Münzer a jeho stúpenci tvrdili, že dostali vnuknutie. Ich vnuknutie však nebolo ničím iným než ich vlastnými predstavami. Svojím vplyvom podkopávali akúkoľvek ľudskú i Božiu autoritu. Právě kresťanstvo prijíma Božie slovo ako veľký poklad zjavenej pravdy a ako kritérium pre posudzovanie každého vnuknutia.

Po návrate z Wartburgu dokončil Luther preklad Nového zákona a krátko nato nemecký ľud dostal evanjeliá vo svojej materčine. Preklad prijali nadšene všetci, ktorí milovali pravdu. **GC 194** Opoprvzhlivo ho však odmietli ľudia, ktorí dali prednosť ľudským výmyslom a ľudským prikázaniam.

Kňazov desilo pomyslenie, že teraz už o požiadavkách Božieho slova budú môcť s nimi diskutovať aj obyčajní ľudia, čím sa odhalí ich vlastná nevedomosť. Zbrane ich svetskej argumentácie boli bezmocné proti meču Ducha. Rím sa pokúsil celou svojou autoritou zabrániť šíreniu Písma, ale všetky dekréty, kliatby a mučenie neboli nič platné. Čím viac Rím odsudzoval a zakazoval Bibliu, tým viac ľudí túžilo poznať, čo vlastne Biblia učí. Každý, kto vedel čítať, túžil sa zoznámiť s Božím slovom. Ľudia nosili Bibliu so sebou, čítali ju znovu a znovu a neuspokojili sa, pokiaľ nevedeli celé časti spamäti. Keď Luther videl, ako prijali Nový zákon, začal hneď prekladať Starý zákon a uverejňoval ho po častiach, akonáhle niektorú z jeho kníh dokončil.

Lutherove spisy radostne vítali v mestách i na dedinách. „*Čo Luther a jeho priatelia stačili napísať, to druhí rozširovali. Niektorí mnísi, presvedčení o nesprávnosti kláštorných slubov, túžili zmeniť jednotvárný záhalčivý život za život činorodý. Nevedeli však hlásať Božie slovo, a tak prechádzali krajinou, navštevovali dediny a osady a predávali knihy, ktoré napísal Luther a jeho priatelia. Onedlho sa Nemecko hemžilo ľuďmi, ktorí odvážne štrili knihy.*“ (D' Aubigné, zv. 9, kap. 11)

Knihy čítali s úprimným záujmom bohatí i chudobní, učení i jednoduchí. Dedinskí učitelia ich po nociach predčítali skupinám ľudí, ktorí sa zhromaždili pri kozube. Na základe veľkého úsilia sa niektorí poslucháči presvedčili o pravde, radostne prijali zvesť evanjelia a zvestovali ju potom ďalším. „*Otvorenie tvojich slov osvecuje; robí prostých rozumnými.*“ (Ž 119,130) **GC 195** Skutočnosť overila pravdivosť týchto slov inšpirovaných Duchom Svätým. Štúdium Písma spôsobilo prenikavú zmenu v mysliach a v srdciach ľudí. Cirkevná vláda vložila na pápežových poddaných železné jarmo, ktoré ich udržiavalo v nevedomosti a v ponížení. Úzkostlivo ich viedla k poverčivému dodržiavaniu obradov a vonkajších foriem. Ich srdce a rozum sa takej služby temer nezúčastňovali. Lutherove kázne zrozumiteľne poukazovali na pravdy Božieho slova i Slovo samotné. Keď sa dostali do rúk prostého ľudu, prebudili v nich driemajúce sily,

pretože Božie slovo nielen očisťuje a zušľachtľuje ducha, ale aj rozvíja a posilňuje myseľ.

Ludia všetkých vrstiev a postavenia obhajovali s Bibliou v ruke učenie reformácie. Pápeženci, ktorí ponechali štúdium Písma kňazom a mníchom, ich teraz vyzývali, aby vyvrátili nové učenie. Kňazov a mníchov, ktorí nepoznali ani Písmo, ani Božiu moc, úplne porážali tí, ktorých označovali za nevzdelancov a kacirov. Jeden katolícky spisovateľ napísal: „*Luther, nanešťastie, presvedčil svojich stúpencov, aby neverili ničomu inému než Písmu svätému.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 11) Zástupy sa zhromažďovali, aby počúvali pravdu, prednášanú mužmi, ktorí síce nemali vysoké vzdelanie, ale dokázali oponovať učeným a výrečným teológom. Zahanbujúca nevedomosť význačných osobností sa prejavila vtedy, keď sa ich argumenty stretli s prostým učením Božieho slova. Robotníci, vojaci, ženy, ba i deti poznali učenie Biblie lepšie než kňazi a učení doktori.

Rozdiel medzi stúpenkami evanjelia a zástancami pápežských povier bol medzi vzdelanými rovnako zreteľný ako medzi prostým ľudom. GC 196 „*Proti starým predstaviteľom cirkevnej hierarchie, ktorí prestali študovať jazyky a pestovať literatúru... stála ušľachtilo zmýšľajúca mládež, ktorá sa zasvätila štúdiu, skúmala Písmo a zoznamovala sa s majstrovskými dielami staroveku. Títo mladí ľudia, ktorí mali bystrý rozum, ušľachtilú myseľ a nebojácne srdce, získali čoskoro také vedomosti, že sa s nimi dlho nikto nemohol merať... Pochopiteľne, kedykoľvek sa títo mladí obrancovia reformácie stretli na nejakom zhromaždení s katolíckymi doktormi teológie, útočili na nich s takou ľahkosťou a istotou, že nevzdelaní doktori boli tým zaskočení a bezradní, takže ľudia nimi zaslúžene opovrhovali.*“ (D'Aubigné, zv. 9, kap. 11)

Keď katolícki duchovní videli, že im ubúdajú poslucháči, zavolali na pomoc svetskú úradu a všetkými dostupnými spôsobmi sa snažili priviesť svoje ovečky späť. Ľud však našiel v novom učení to, čo uspokojovalo jeho duševné potreby. Odvracal sa od duchovných, ktorí ho tak dlho krmili bezcennými šupinami poverčivých obradov a ľudských tradícií.

Keď hlásateľov pravdy začali prenasledovať, riadili sa Kristovými slovami: „*A keď vás budú prenasledovať v tomto meste, utečte do iného.*“ (Mat 10,23) Svetlo prenikalo všade. Kde našli utečenci pohostinne otvorené dvere, zostali tam a kázali Krista – niekedy v kostole – a pokiaľ im to nebolo dovolené, potom v súkromných domoch alebo pod šírým nebom. Všade, kde sa našli poslucháči, bol Boží chrám. Pravda hlásaná s takýmto nadšením a istotou sa šírila s neodolateľnou silou.

Cirkevné úrady márne vyzývali štátnu vrchnosť, aby zakročila proti kacirov. Márne sa pokúšali väzniť ich, mučiť, upalovať na hranici a popravovať mečom. Tisíce veriacich spečatilo svoju vieru krvou, napriek tomu sa dielo šírilo ďalej. Prenasledovanie len pomohlo pravdu rozšíriť a fanatizmus, ktorý chcel

Lutherova študovňa na hrade Wartburg

nepriateľ do nej primiešať, spôsobil len to, že jasnejšie vynikol rozdiel medzi pôsobením satana a Božím dielom.

11 | Protest kniežat

GC 197 Jedným z najgeniálnejších svedectiev, s ktorým vystúpili nemecké kresťanské kniežatá v prospech reformácie, bol ich protest na sneme v Speyeri v roku 1529. Odvaha, viera a pevnosť týchto Božích mužov vydobyli pre nasledujúce storočia slobodu myslenia a svedomia. Ich protest dal reformovanej cirkvi názov protestantská. Základné zásady ich protestu tvoria „*pravú podstatu protestantizmu*“. (D' Aubigné, zv. 13, kap. 6)

Pre reformáciu nastalo pochmúrne a nebezpečné obdobie. Napriek wormskému výnosu, ktorý postavil Luthera mimo zákon a zakazoval šíriť jeho učenie alebo mu veriť, vládla v nemeckej ríši dosiaľ náboženská znášanlivosť. Božia prozreteľnosť zdržiavala sily, ktoré sa stavali proti pravde. Karol V. chcel reformáciu zničiť, ale len čo sa rozohnal na úder, bol nútený úder zadržat. Opäť sa už zdalo, že nevyhnutne prichádza koniec pre všetkých, ktorí sa opovážili postaviť proti Rímu. V rozhodujúcom okamihu sa na východnej hranici objavili turecké vojská, inokedy zase vyhlásil nemeckému cisárovi vojnu francúzsky kráľ alebo dokonca sám pápež, žiarlivý na jeho rastúci vplyv. Kým zúrili roztržky a rozbroje medzi národmi, reformácia sa mohla utužiť a šíriť.

Nakoniec však katolícki panovníci urovnali svoje spory, aby mohli proti reformátorom zakročiť spoločne. Snem v Speyeri, ktorý sa konal v roku 1526, poskytol každému štátu plnú slobodu v náboženských veciach až do zvolania všeobecného koncilu. GC 198 Len čo pominulo nebezpečenstvo, ktoré viedlo k tomuto ústupku, zvolal cisár v roku 1529 do Speyeru druhý snem, ktorý mal vyhubiť kacírstvo. Na ňom mali byť kniežatá, pokiaľ to bude možné pokojným spôsobom, privedené k tomu, aby sa postavili proti reformácii. Keby sa to nepodarilo, bol Karol pripravený siahnuť po meči.

Zástancovia pápeža jasali. Prišli do Speyeru vo veľkom počte a verejne prejavovali svoje nepriateľstvo voči reformátorom a všetkým, ktorí stáli na ich strane. Melanchthon o tom povedal: „*Sme vyvrhelmi, sme smeti sveta. Kristus však pohliadne na svoj úbohý ľud a zachráni ho.*“ (D' Aubigné, zv. 13, kap. 5) Evanjelické kniežatá, ktoré sa zúčastnili na sneme, nesmeli dovoliť kázať evanjelium ani vo vlastnom dome. Obyvatelia Speyeru túžili po Božom slove a aj napriek zákazu sa po tisícoch zhromažďovali na bohoslužbách, ktoré sa konali v kaplnke saského kurfirsta.

To urýchlilo príchod rozhodujúcej chvíle. Cisár poslal snemu posolstvo, v ktorom ho žiadal, aby zrušil uznesenie zaručujúce slobodu svedomia, pretože toto uznesenie prinieslo veľký zmätok. Tento svojvoľný počin cisára pobúrili evanjelikov a vzbudil ich obavy. Jeden z nich povedal: „*Kristus znovu padol do rúk Kaifáša a Piláta.*“ Obhajcovia pápežstva sa rozzúrili. Jeden fanatický katolík vyhlásil: „*Turci sú lepší než luteráni, pretože Turci dodržiajú pôstne dni, zatiaľ čo luteráni ich nezachovávajú. Ak budeme musieť voliť medzi Písmom svätým a starými cirkevnými bludmi, radšej zavrhneme Písmo sväté.*“ Melanchthon na to poznamenal: „*Každý deň tu na sneme hodí Faber po nás, evanjelikoch, nejaký nový kameň.*“ (D' Aubigné, zv. 13, kap. 5)

Náboženskú toleranciu zaručoval zákon a evanjelické štáty boli odhodlané postaviť sa proti porušovaniu svojich práv. Luther, pre ktorého ešte stále platila kliatba wormskeho ediktu, sa nesmel na sneme v Speyeri zúčastniť. Jeho miesto však zaujali jeho spolupracovníci a šľachtici, ktorých povolal Boh, aby obhajovali Božiu vec v tejto nebezpečnej dobe. GC 199 Šľachtetný kurfirst Fridrich Saský, bývalý Lutherov

ochranca, zomrel, ale vojvoda Ján, jeho brat a nástupca, uvítal reformáciu s radosťou. I keď chcel mať pokoj, prejavil veľkú rozhodnosť a odvahu vo všetkom, čo sa týkalo viery.

Kňazi žiadali, aby sa štáty, ktoré prijali reformáciu, bezpodmienečne podrobili rímskej právomoci. Reformátori naproti tomu žiadali slobodu, ktorá im bola predtým zaručená. Nemohli súhlasiť s tým, aby mal Rím znovu vládu nad štátmi, ktoré tak radosťne prijali Božie slovo.

Nakoniec bol podaný kompromisný návrh, aby v krajinách, kde sa reformácia ešte nepresadila, bol prísne dodržiavaný wormský edikt a „v tých štátoch, kde sa ľud od neho odchýlil a kde nie je možné vynútiť jeho dodržiavanie bez nebezpečenstva vzbury, aby nezavádzali žiadne nové reformy, nedotýkali sa sporných bodov, nestavali sa proti omši a nepripustili, aby rímski katolíci prijímali luteránstvo“. (D'Aubigné, zv. 13, kap. 5) Tieto opatrenia snem schválil na veľkú radosť pápežských kňazov a prelátov.

Keby dodržiavanie tohto ediktu bolo vynútené, „reformácia by sa nemohla šíriť tam, kde je dosiaľ neznáma, ani by sa nemohla upevniť na dobrých základoch tam, kde sa už rozšírila“. (D'Aubigné, zv. 13, kap. 5) Sloboda prejavu by bola potlačená. Nebolo by dovolené prestúpiť na inú vieru. Od prívržencov reformácie sa žiadalo, aby sa týmto obmedzeniam a zákazom ihneď podriadili. Zdalo sa, že svet čoskoro príde o akúkoľvek nádej. „Návrat pod nadvládu Ríma... by nevyhnutne znamenal návrat starých neporiadkov“ a potom by sa už iste našla príležitosť, „aby sa dokončila skaza diela už silno otraseného fanatizmom a rozkolom“. (D'Aubigné, zv. 13, kap. 5)

Keď sa evanjelici zišli, aby sa poradili, pozerali na seba so strachom a obavami v očiach. Jeden druhého sa pýtal: „Čo robiť?“ Šlo o otázky dôležité pre celý svet. Majú sa vodcovia reformácie podriaďiť a prijať edikt? **GC 200** Ako ľahko mohli v takej ťažkej a rozhodujúcej chvíli sklznúť na nesprávnu cestu. Koľko prijateľných zámienok, výhovoriek a dôvodov mohli nájsť pre to, že je nutné podriaďiť sa. Luteránska šľachta mala zaručenú slobodu vyznania. Rovnaké právo mali aj všetci ich poddaní, ktorí ešte pred vydaním tohto dekrétu prijali reformačnú vieru. Prečo by sa s tým nemohli uspokojiť? Koľkému nebezpečenstvu by sa mohli vyhnúť, keby sa podrobili. Do koľkých neznámych nebezpečenstiev a sporov ich nechota uposlúchnuť privedie? Kto vie, aké možnosti prinesie budúcnosť? Preto prijmime olivovú ratolesť mieru, ktorú podáva Rím a začlepe rany Nemecka. Podobnými argumentmi mohli reformátori ospravedlniť svoj súhlas s postupom, ktorý by ich v krátkom čase dovedol k porážke.

„Našťastie rozoznali, z akého princípu vychádza navrhované riešenie a konali na základe svojej viery. O aký princíp šlo? O právo Ríma znásilňovať svedomie a zakazovať slobodné štúdium. Či sa im a ich protestantským poddaným neponúkala náboženská sloboda? Áno, ale len ako zvláštna výhoda vyjadrená nejakou dohodou, nie však ako právo. Pre všetkých ostatných, ktorí sa na konaní nezúčastnili, mala platiť veľká zásada moci – pre svedomie nie je miesto, Rím je neomylným sudcom a je nutné ho poslúchať. Prijatie navrhovanej dohody by znamenalo, že náboženská sloboda sa bude vzťahovať len na reformované Sasko a v celom ostatnom kresťanskom svete bude štúdium Písma a vyznávanie reformačnej viery zločinom a bude trestané väzením a smrťou na hranici. Môžu súhlasiť s tým, aby náboženská sloboda platila len niekde? Môžu súhlasiť s vyhlásením, že reformácia už nesmie získať žiadneho prívrženca a pripustiť, že tam, kde vládne Rím v tejto chvíli, bude vládnuť na veky? Mohli by potom reformátori tvrdiť, že nie sú zodpovední za krv stoviek a tisícov ľudí, ktorí v dôsledku tejto dohody prídu

o život v krajinách ovládaných pápežom? **GC 201** Znamenalo by to zradu veci evanjelia a slobody kresťanstva v najrozhodnejšom okamihu.“ (Wylie, zv. 9, kap. 15) „Rozhodli sa radšej obetovať všetko, svoj štát, svoju korunu i svoj život.“ (D’Aubigné, zv. 13, kap. 5)

Kniežatá si povedali: „Odmietnime toto nariadenie, v otázkach svedomia nerozhoduje väčšina.“ Vyhlásili: „Za pokoj, ktorému sa teší ríša, vďačíme nariadeniu z roku 1526. Jeho zrušenie by v Nemecku spôsobilo rozbroje a rozkol. Snem nemá právo zrušiť náboženskú slobodu, dokiaľ sa koncil nezíde.“ (D’Aubigné, zv. 13, kap. 5) Povinnosťou štátu je chrániť slobodu svedomia a tam tiež končí jeho právomoc v náboženských otázkach. Každá vláda, ktorá sa pokúša usmerňovať alebo vynucovať náboženské presvedčenie mocou, opúšťa zásadu, za ktorú tak šlachetne bojovali evanjelickí kresťania.

Obhajcovia pápeža sa rozhodli, že potlačia to, čo nazývali „nebezpečnou tvrdošijnosťou“. Najskôr sa pokúsili spôsobiť rozkol medzi prívržencami reformácie a zastrešiť všetkých, ktorí sa k nej zatiaľ otvorene nehlásili. Nakoniec boli pred snem pozvaní zástupcovia slobodných miest a mali prehlásiť, či pristúpia na podmienky návrhu. Žiadali o odklad, ale nadarmo. Keď mali prisahať, temer polovica sa ich postavila na stranu reformátorov. Tí, ktorí odmietli obetovať slobodu svedomia a právo samostatne myslieť, dobre vedeli, že sa svojím postojom vystavujú budúcej kritike, odsúdeniu a prenasledovaniu. Jeden z delegátov povedal: „Musíme buď zaprieť Božie slovo, alebo sa nechať upáliť.“ (D’Aubigné, zv. 13, kap. 5)

Kráľ Ferdinand, ktorý na sneme zastupoval cisára, videl, že nariadenie by vyvolalo vážne nezhody, ak by ho kniežatá neprijali a nepodporovali. Pokúsil sa ich presvedčiť, pričom dobre vedel, že použitie násilia by proti takým mužom len stupňovalo ich odhodlanosť. **GC 202** „Prosil kniežatá, aby prijali nariadenie a uistoval ich, že cisár bude s nimi spokojný.“ Títo verní muži však uznávali moc, ktorá prevyšuje všetkých pozemských vládcov. Pokojne odpovedali: „Poslúchneme cisára vo všetkom, čo môže prispieť na zachovanie pokoja a bude na Božiu česť.“ (D’Aubigné, zv. 13, kap. 5)

Nakoniec kráľ oznámil pred snemom kurfirstovi a jeho priateľom, že edikt „bude vydaný formou cisárskeho nariadenia“ a že „im neostáva nič iné, ako sa podriať väčšine“. Po tomto vyhlásení kráľ opustil zhromaždenie bez toho, aby poskytol zástancom reformácie príležitosť, aby o ňom mohli diskutovať alebo naň odpovedať. „Márne vyslali kráľovi posolstvo s prosbou, aby sa vrátil.“ Na ich námietky kráľ odpovedal: „Je to hotová vec. Neostáva nič iné, len sa podrobiť.“ (D’Aubigné, zv. 13, kap. 5)

Cisárska strana bola presvedčená, že evanjelické kniežatá vyzdvihnú Písmo sväté nad učenie a požiadavky ľudí. Dobre vedeli, že kdekoľvek bude prijatá táto zásada, tam pápežstvo nakoniec stratí svoju moc. Stúpenci cisára podobne ako tisíce ich nasledovníkov, videli len „to, čo je možné vidieť očami“ a nahovárali si, že vec cisára a pápeža je v poriadku, zatiaľ čo vec reformátorov je na tom zle. Keby sa zástancovia reformácie spoliehali na ľudskú pomoc, boli by naozaj bezmocní, ako si to ich nepriatelia mysleli. I keď boli počtom slabí a odporovali Rímu, boli silní. Odvolali sa „od snemu k Božiemu slovu a od cisára Karola k Ježišovi Kristovi, Kráľovi kráľov a Pánovi pánov“. (D’Aubigné, zv. 13, kap. 6)

Keď Ferdinand odmietol zohľadniť ich presvedčenie v otázke svedomia, kniežatá sa rozhodli, že nebudú dbať na jeho neprítomnosť a predložia bezodkladne svoj protest národnému snemu. Spísali slávnostné vyhlásenie a predložili ho snemu. Znelo: „Protestujeme týmto pred Bohom, naším jediným Stvoriteľom, Ochrancam, Vykupiteľom a Spasiteľom, ktorý bude jedného dňa naším Sudcom a pred všetkými ľuďmi

i stvorením, že my i náš ľud v žiadnom prípade nesúhlasíme s navrhovaným nariadením a nepripojíme sa k ničomu, čo sa akokoľvek prieči Bohu, svätému Božiemu slovu, nášmu pravému svedomiu a spáse našich duší. GC 203

Neschvalujeme vyhlásené nariadenie! Sme si istí, že keď všemohúci Boh povolá človeka, aby poznal Boha, tento človek nemôže Boha poznať. Spolahlivé učenie je len to, ktoré sa zhoduje s Božím slovom... Pán zakazuje hlásať akékoľvek iné učenie... Písmo sväté sa má vykladať inými, jasnejšími textami Biblie;... táto svätá kniha je pre kresťana nevyhnutná, je ľahká na pochopenie a jej poslaním je odstraňovať temnotu. Sme rozhodnutí z Božej milosti zachovávať a výlučne hlásať rýdže Božie slovo len tak, ako je obsiahnuté v Biblických knihách Starého a Nového zákona a nepripustiť, aby sa k nemu čokoľvek pridávalo, čo by mu mohlo odporovať. Toto slovo je jediná pravda. Je bezpečným meradlom každého učenia a života a nemôže zlyhať alebo nás oklamať. Kto stavia na tomto základe, odolá všetkým pekelným mocnostiam a všetka ľudská márnosť, ktorá sa postaví proti nemu, padne pred Božou tvárou.

Z tohto dôvodu odmietame jarmo, ktoré sa na nás kladie. Súčasne očakávame, že Jeho cisárska Milosť sa voči nám zachová ako kresťanský vládca, ktorý miluje Boha nadovšetko. Vyhlasujeme, že budeme ochotne prejavovať jemu i vám, milostiví páni, lásku a poslušnosť, ako je našou spravodlivou a skutočnou povinnosťou.“ (D’Aubigné, zv. 13, kap. 6)

Protest zapôsobil na snem hlbokým dojmom. Väčšina členov snemu žasla nad smelosťou protestujúcich a naplnili ich obavy. Budúcnosť sa im javila ako búrlivá a neistá. Rozkol, spory a krviprelievanie sa zdali neodvrátiteľné. Stúpenci reformácie v istote, že obhajujú spravodlivú vec a spoliehajú sa na ruku Všemohúceho, boli „*plní odvahy a odhodlania*“.

*„Zásady obsiahnuté v tomto vychýrenom proteste... sú samou podstatou protestantizmu. Tento protest sa stavia proti dvojakému zneužívaniu ľudskej moci vo veciach viery: prvým je zasahovanie štátnych úradov do náboženských otázok a druhým je samozvaná moc cirkvi. GC 204 Namiesto týchto nešvárov kladie protestantizmus právo svedomia nad moc úradov a autoritu Božieho slova nad moc cirkvi. Predovšetkým odmieta svetskú moc v duchovných veciach a odvoláva sa na slová apoštolov: ‚Viac treba poslúchať Boha ako ľudí.‘ (Sk 5,29) Nad korunu Karola V. vyvýšil korunu Ježiša Krista. Šiel však ešte ďalej: vyhlásil zásadu, že každé ľudské učenie má byť podriadené Božiemu slovu.“ (D’Aubigné, zv. 13, kap. 6) Protestujúci okrem toho vyhlásili svoje právo slobodne vysloviť svoje presvedčenie o pravde. Budú nielen veriť Božiemu slovu a *poslúchať* ho, ale budú i učiť to, čo Božie slovo hovorí a neuznávajú právo kňazov alebo úradov zasahovať do toho. Speyerský protest je slávnostným vystúpením proti náboženskému útlaku a požiadavkou na právo všetkých ľudí uctievať Boha podľa vlastného svedomia.*

Protest bol verejne vyhlásený. Zapísal sa do pamäti tisícov ľudí a zaznamenali ho nebeské knihy, odkiaľ ho nemôže nikto vymazať. Celé evanjelické Nemecko prijalo protest ako vyjadrenie svojej viery. Toto vyhlásenie ľudia chápali ako prísľub novej a lepšej doby. Jeden zo šľachticov povedal Speyerským protestantom: „*Kiež vás Všemohúci, ktorý vám dal milosť vyjadriť sa tak dôrazne, slobodne a neohrozene, zachová v tejto kresťanskej odhodlanosti až po večnosť.*“ (D’Aubigné, zv. 13, kap. 6)

Keby si reformácia po dosiahnutí prvého úspechu dovolila vyčkávať, kým si získa priazeň sveta, spreneverila by sa Bohu i sebe a tým by si pripravila vlastnú skazu. To, čo vtedy prežili reformátori, je poučením pre všetky nasledujúce veky. Satan

pôsobí proti Bohu a proti Božiemu slovu stále rovnakým spôsobom. Rovnako ako v šestnástom storočí stavia sa i dnes proti tomu, aby sa Písmo sväté stalo meradlom života. V našej dobe ľudia odišli ďaleko od jeho učenia a príkazov, preto je potrebné, aby sa vrátili k samému základu protestantizmu – k Biblii ako k jedinému pravidlu viery a života. **GC 205** Satan stále pôsobí všetkými svojimi prostriedkami, aby zrušil náboženskú slobodu. Antikristovská mocnosť, proti ktorej vystúpili protestanti v Speyeri, sa teraz pokúša s obnovenou silou znovu získať stratenú vládu. Neochvejná vernosť Božiemu slovu, ktorá sa prejavila v reformácii počas takej kritickej chvíle, je dnes jedinou nádejou pre nápravu.

Určité znamenia naznačovali, že protestantom hrozí nebezpečenstvo. Iné znamenia zase ukazovali, že Božia ruka ochráni verných. V tej dobe „*Melanchthon náhlivo sprevádzal ulicami Speyeru smerom k Rýnu svojho priateľa Šimona Grynaeua a naliehavo ho žiadal, aby ušiel za rieku. Grynaeus bol týmto náhlym prekvapený a Melanchthon mu vysvetľoval: „Ukázal sa mi akýsi stavec, ktorého som nepoznal. Mal vážny a slávnostný výzor a povedal mi, že Ferdinand pošle za chvíľu strážnikov, aby Grynaeua zatkli.“*

Toho dňa totiž Faber, popredný obhajca pápežstva, vo svojej kázni osočil Grynaeua. Grynaeu sa proti obvineniu ohradil a nakoniec Faberovi vytkol, že obhajuje „*ohavné bludy*“. „*Faber potlačil svoj hnev, ale hneď šiel ku kráľovi a získal od neho zatykač na nepohodlného heidelberského profesora. Melanchthon nepochyboval o tom, že jeho priateľa zachránil sám Boh, keď poslal jedného zo svojich anjelov, aby ho varoval.“*

„*Na brehu Rýna potom nehybne čakal, dokiaľ prúd rieky nezachráni Grynaeua pred jeho prenasledovateľmi. „Konečne“, zvolal Melanchthon, keď ho uvidel na opačnom brehu, „konečne je vytrhnutý z krutých pazúrov ľudí, ktorí túžia po nevinnej krvi“. Keď sa Melanchthon vrátil domov, dozvedel sa, že strážnici, ktorí pátrali po Grynaeuovi, prehladali dom od povaly až po pivnicu.“* (D'Aubigné, zv. 13, kap. 6)

Reformácia mala ešte viac zažiť pred mocnými tohto sveta. Kráľ Ferdinand odmietol evanjelické kniežatá prijať. **GC 206** Namiesto toho dostali príležitosť predložiť svoju vec cisárovi a zhromaždeným cirkevným a štátnym hodnostárom. Cisár Karol V. chcel urovnať spory, ktoré zachvátili ríšu po vyhlásení protestu v Speyeri, preto zvolal do Augsburgu snem, ktorému hodlal podľa svojho oznámenia sám predsedáť. Na tento snem pozval aj predstaviteľov protestantizmu.

Reformácii hrozilo veľké nebezpečenstvo. Jej prívrženci zverili svoju vec Bohu a sľúbili, že zostanú verní evanjeliu. Radcovia varovali saského kurfirsta, aby na snem nechodil. Tvrdili, že cisár vyžaduje účasť protestantských kniežat preto, aby ich vlákal do pasce. „*Ísť a nechať sa zavrieť do hradieb mesta a vydať sa tak do rúk mocného nepriateľa, to predsa znamená riskovať všetko.*“ Iní veľkodušne oznamovali: „*Nech sa len kniežatá správajú odvážne a Božia vec bude zachránená.*“ Luther povedal: „*Boh je verný, neopustí nás.*“ (D'Aubigné, zv. 14, kap. 2) Kurfirst sa vybral do Augsburgu aj so svojím sprievodom. Všetci vedeli o nebezpečenstve, ktoré im hrozí. Mnohí sa vydali na cestu s chmúrnymi predstavami a s obavou v duši. Luther, ktorý ich odprevádzal až do Coburgu, povzbudzoval ich slabnúcu vieru tým, že im spieval chorál, ktorý zložil pre túto cestu: „*Hrad prepevný je náš Boh.*“ Povzbudivá pieseň zahнала mnoho úzkostných predstáv, povzbudila mnohé skleslé srdcia.

Evanjelické kniežatá si priali predložiť snemu svoje názory systematicky zoradené a doložené dôkazmi z Písma. Prípravu dokumentu zverili Lutherovi, Melanchthonovi a ich spolupracovníkom. Toto vyznanie prijali protestanti ako prejav svojej viery

a potom sa zišli, aby tento významný dokument podpísali. Bola to slávnostná, ale aj nebezpečná chvíľa. Reformátori sa obávali, aby vec reformácie nebola zmiešaná s politickými otázkami. Uvedomovali si, že reformácia by mala pôsobiť len pod vplyvom, ktorý vychádza z Božieho slova. GC 207 Keď chceli vyznanie podpísať protestantskí šľachtici, Melancthon sa proti tomu postavil s odôvodnením: „*To je záležitosť teológov a kňazov, aby tieto veci navrhovali. Autoritu mocných zeme zachovajme pre iné veci.*“ Ján Saský sa ohradil: „*Boh chráň, aby ste ma vynechali. Som rozhodnutý vykonať to, čo je správne, i keby ma to malo stáť korunu. Chcem vyznávať Pána. Kurfirstský klobúk a hermelínový plášť mi nie sú také drahé ako kríž Ježiša Krista.*“ Po tomto vyhlásení vzal pero a podpísal sa pod vyznanie. Iný zo šľachticov vzal pero do ruky a povedal: „*Ak to vyžaduje česť môjho Pána Ježiša Krista, som ochotný... vzdať sa svojho majetku a položiť aj svoj život.*“ Potom pokračoval: „*Skôr by som sa vzdal svojich poddaných a svojho územia a odišiel z krajiny svojich otcov s palicou v ruke, než by som prijal iné učenie ako to, ktoré je obsiahnuté v tomto vyznaní.*“ (D'Aubigné, zv. 14, kap. 6) Takú vieru a odvahu mali títo Boží muži.

Nadišla chvíľa, keď mali predstúpiť pred cisára. Karol V. prijal evanjelických predstaviteľov reformácie, sediac na svojom tróne, obklopený kniežatami a šľachticmi. Evanjelici prečítali vyznanie svojej viery. Pred vznešeným zhromaždením jasne vyložili pravdy evanjelia a označili bludy katolíckej cirkvi. Právom sa tento deň označuje za „*najväčší deň reformácie a jeden z najslávnejších dní v dejinách kresťanstva a ľudstva*“. (D'Aubigné, zv. 14, kap. 7)

Uplynulo len niekoľko rokov od chvíle, čo wittenberský mních stál sám pred národnou radou vo Wormse sám. Na jeho mieste stáli teraz vznešené a mocné kniežatá ríše. Lutherovi zakázali ísť do Augsburgu, bol tam však prítomný svojimi slovami a modlitbami. Napísal: „*Som prešťastný, že som sa dožil tejto hodiny, v ktorej bol Kristus verejne vyvýšený tak vynikajúcimi vyznávачmi na takom slávnom zhromaždení.*“ (D'Aubigné, zv. 14, kap. 7) Tak sa naplnili slová Písma: „*Budem hovoriť o tvojich svedectvách pred kráľmi a nebudem sa hanbiť.*“ (Ž 119,46) GC 208

Za života apoštola Pavla sa evanjelium, pre ktoré bol väznený, dostalo rovnakým spôsobom pred kniežatá a šľachtu cisárskeho mesta. Podobne i vtedy znela v palácoch zvesť, ktorú cisár zakázal hlásať z kazateľníc. To, čo mnohí pokladali za nevhodné pre poddaných, počúvali teraz udivení vládcovia a páni ríše. Králi a šľachtici tvorili poslucháčstvo, korunované kniežatá boli kazateľmi a predmetom kázania bola Božia kráľovská pravda. Dobový spisovateľ poznamenal: „*Od apoštolských dôb sa neprihodilo nič väčšieho, ani nezaznelo veľkolepejšie vyznanie.*“ (D'Aubigné, zv. 14, kap. 7)

Istý katolícky biskup povedal: „*Všetko, čo luteráni hovoria, je pravda, to nemôžeme poprieť.*“ Ktosi sa doktora Eeka spýtal: „*Môžete rozumovými dôkazmi vyvrátiť vyznanie, ktoré predniesol kurfirst a jeho druhovia?*“ Eck povedal: „*Pomocou apoštolských a prorockých spisov nie, no pomocou spisov cirkevných otcov a vyjadrení koncilov áno!*“ Odpoveď znela: „*Rozumiem, luteráni vychádzajú podľa vás z Písma, zatiaľ čo my stojíme mimo Písma.*“ (D'Aubigné, zv. 14, kap. 8)

Niektoré ďalšie nemecké kniežatá sa rozhodli pre reformovanú vieru. Sám cisár vyhlásil, že články protestantov sú rýdza pravda. Vyznanie bolo preložené do mnohých jazykov a rozšírené po celej Európe. V nasledujúcich generáciách ich prijali milióny ľudí ako vyjadrenie svojej viery.

Verní Boží služobníci nemuseli pracovať sami. Keď sa proti ním spájali duchovné

mocnosti zla, Pán nezabúdala na svoj ľud. Keby mohli všetko sledovať duchovným zrakom, videli by jasné dôkazy Božej prítomnosti a pomoci, aké videl prorok v dávnych dobách. Keď Elizeov služobník upozorňoval svojho pána na nepriateľské vojsko, ktoré obkľúčilo mesto a zatarasilo im všetky cesty, prorok sa modlil: „*Hospodine, prosím, otvor jeho oči, aby videl!*“ (2 Kráľ 6,17) Zrazu sluha uvidel, že vrch je plný koní a ohnivých vozov. Nebeské vojsko bolo pripravené ochrániť Božieho muža. Tak anjeli chránia tých, ktorí pracujú pre obnovu cirkvi.

Luther dôsledne presadzoval okrem iných zásadu, že reformácia nesmie žiadať podporu u svetskej moci a že nesmú ju chrániť pomocou zbraní. Tešil sa, že evanjelium vyznávajú ríšske kniežatá. Keď kniežatá navrhovali vytvoriť obranný zväz, hovoril, že „*učenie evanjelia má obhajovať sám Boh... Čím menej bude do diela zasahovať človek, tým mocnejšie zasiahne Boh. Podľa jeho názoru boli všetky navrhované politické opatrenia prejavom nedôstojného strachu a hriechnej nedôvery.*“ (D' Aubigné, zv. 10, kap. 14) GC 209

Keď sa mocní nepriatelia spojili, aby reformáciu zničili, a keď sa zdalo, že sa proti nej zdvihnú tisíce mečov, Luther napísal: „*Satan stupňuje svoju zúrivosť. Bezbožní veľkňazi spriadajú úklady, hrozí nám vojna. Vyzvite ľud, aby statočne bojoval pred Božím trónom vierou a modlitbou tak, aby naši nepriatelia, premožení Božím Duchom, boli prinútení zmieriť sa. To, čo najviac potrebujeme a musíme robiť, je modliť sa. Oznamte ľuďom, že sú teraz vystavení ostriu meča i satanovej zlobe a povedzte im, nech sa modlia.*“ (D' Aubigné, zv. 10, kap. 14)

O niečo neskôr sa Luther ešte raz zmienil o zväze, ktorý zamýšľali založiť evanjelické kniežatá a vyhlásil, že jedinou zbraňou, ktorú by sme mali používať, je „*meč Ducha*“. V liste saskému kurfirstovi napísal: „*Nemôžeme s dobrým svedomím schvalovať*

Cisár Karol V. (1500-1558)

Ján Saský (1468-1532)

navrhovaný obranný zväz. Radšej by sme desaťkrát zomreli, než aby sme videli, že pre vec evanjelia bola preliata jediná kvapka krvi. Musíme byť ako ‚ovce vedené na zabitie‘. Musíme niesť Kristov kríž. Vaša Výsosť môže byť bez obáv. Dosiahneme svojimi modlitbami viac, než všetci naši nepriatelia svojím chválením. Len nepošpiňte svoje ruky krvou svojich bratov. Ak cisár žiada, aby sme boli vydaní jeho sudcom, sme pripravení pred nich predstúpiť. Nemôžete brániť našu vieru. Každý pre svoju vieru podstupuje vlastné nebezpečenstvo.“ (D’Aubigné, zv. 14, kap. 1) GC 210

Zo skrytých modlitieb vyšla sila, ktorá v dobe veľkej reformácie otriasla svetom. V posvätnom tichu vystupovali Boží služobníci na skalú Božích zaslúbení. V čase zápasov v Augsburgu „*sa Luther každý deň najmenej tri hodiny modlil a boli to práve hodiny najvhodnejšie pre štúdium*“. Vo svojej skromnej izbe otváral svoju dušu pred Bohom slovami „*plnými úcty, strachu a nádeje tak, ako by sa rozprával s priateľom*“. Hovoril: „*Viem, že si náš Otec a náš Boh a že zaženieš prenasledovateľov svojich synov, pretože s nami si ohrozený i ty. Celá táto vec je tvoja a len z tvojej vôle sa na nej zúčastňujeme. Ochraňuj nás teda, Otče!*“ (D’Aubigné, zv. 14, kap. 6)

Melanchthonovi, ktorého zvierali obavy a úzkosť, Luther napísal: „*Milosť a pokoj v Kristovi – v Kristovi hovorím, nie na svete. Amen. Veľmi nenávidím tie nesmierne starosti, ktoré ťa trápia. Ak ide o nespravodlivú vec, opusť ju, ak však ide o vec spravodlivú, prečo neveríš prísľubom Pána, ktorý nám prikazuje, aby sme spali pokojne?... Kristus neopustí dielo spravodlivosti a pravdy. Kristus žije, Kristus vládne, prečo sa teda máme báť?*“ (D’Aubigné, zv. 14, kap. 6)

Boh vypočul volanie svojich služobníkov. Dal kniežatám a kazateľom milosť a odvahu, aby zastávali pravdu proti vládcom tmy tohto sveta. Pán riekol: „*Hľa, kladiem na Sione uholný kameň vyvolený, drahocenný, a ten, kto verí naň, nebude zahanbený.*“ (1 Pet 2,6) Protestantští reformátori stavali na Kristovi a brány pekla ich nemohli premôcť.

12 Francúzska reformácia

GC 211 Po speyerskom proteste a augsburskom vyznaní, ktoré znamenali víťazstvo reformácie v Nemecku, nastali roky sporov a duchovnej temnoty. Zdalo sa, že protestantizmus oslabený rozkolom svojich prívržencov a pod tlakom mocných nepriateľov, je odsúdený na úplný zánik. Tisíce ľudí spečatilo svoje svedectvo vlastnou krvou. Vypukla občianska vojna. Jeden z popredných stúpcov reformácie ju zradil, a tak najlepšie kniežatá, ktoré sa pridali k reformácii, padli do rúk cisára a vládli ich ako zajatcov z jedného mesta do druhého. Vo chvíli, keď si cisár myslel, že už zvíťazil, stihla ho náhle porážka. Musel pozeráť na to, ako stráca korisť a nakoniec bol nútený zákonom zaručiť slobodu pre učenie, ktoré si predsavzal zničiť. Bol ochotný obetovať svoje kráľovstvo, pokladnice i vlastný život, aby kacírstvo vyhubil. Dožil sa len toho, že videl svoje vojská zničené v bojoch, vyprázdnenú pokladnicu, mnohé jeho územia ohrozovali vzbury, zatiaľ čo viera, ktorú sa márne snažil potlačiť, sa šírila ďalej. Karol V. bojoval proti všemohúcej Moci. Boh povedal: „*Nech je svetlo*“, ale cisár sa pokúšal uchovať neporušenú tmu. Svoje zámery nedokázal uskutočniť. Predčasne zostarol, vyčerpaný dlhým bojom sa nakoniec vzdal trónu a uchýlil sa do samoty kláštora.

Vo Švajčiarsku nastali pre reformáciu smutné časy podobne ako v Nemecku. Mnoho kantónov prijalo reformáciu, iné sa so slepou tvrdošijnosťou držali učenia Ríma. GC 212 V katolíckych kantónoch prenasledovali tých, ktorí túžili poznať pravdu, čo nakoniec viedlo k občianskej vojne. Zwingli a mnohí jeho spolupracovníci padli v krvavej bitke pri Kappel. Oekolampad, zdrvený hroznými katastrofami, zanedlho zomrel. Rím slávil víťazstvo a na mnohých miestach sa zdalo, že znovu získa všetko, čo stratil. Pán, ktorého rady sú večné, však neopustil svoje dielo a nezabudol na svojich nasledovníkov. Jeho ruka vyslobodí svoj ľud. Aj v ďalších krajinách si povolal pracovníkov, aby šírili reformáciu.

Vo Francúzsku začal sviatať nový deň ešte skôr, než tam zaznelo meno Martina Luthera ako reformátora. Medzi prvými, ktorí zahliadli svetlo, bol staručký Lefèvre, veľmi vzdelaný profesor parížskej univerzity, úprimný a horlivý pápežec. Pri štúdiu starej literatúry upútala jeho pozornosť Biblia a Lefèvre zaviedol jej štúdium medzi svojimi študentmi.

Lefèvre bol nadšeným čitateľom svätých a pripravoval podľa cirkevných legiend dejiny svätcov a mučeníkov. Dielu venoval mnoho úsilia. Pri jeho dokončovaní mu napadlo, že by mu v práci mohla pomôcť Biblia a začal ju s týmto zámerom študovať. Objavil, že sa v nej naozaj píše o svätých, ale inak než v rímskom kalendári. Jeho myseľ osvietil prúd Božieho svetla. Prekvapený a znechutený prestal pracovať na úlohe, ktorú si predsavzal a venoval sa Božiemu slovu. Onedlho začal drahocenné pravdy, ktoré v ňom objavil, odovzdávať svojim študentom.

V roku 1512, teda ešte predtým než Luther alebo Zwingli začali reformačné dielo, Lefèvre napísal: „*Boh nám prostredníctvom viery dáva spravodlivosť, ktorá nám jedine vďaka jeho milosti dáva právo na večný život.*“ (Wylie, zv. 13, kap. 1) Keď premýšľal o tajomstve vykúpenia, zvolal: GC 213 „*Aká nevýslovne veľká je to premena – Bezhríšny je odsúdený a hriešnik je vyslobodený – Požehnaný znáša zlorečenie a zlorečený dostáva požehnanie – Živý umiera a mŕtvy žije – Sláva je prekonaná tmou a človek,*

ktorý nepoznal nič než blúdenie v tme, dostáva rúcho slávy.“ (D' Aubigné, zv. 12, kap. 2)

Učil, že chvála za spasenie patrí len Bohu, ale aj to, že človek má povinnosť poslúchať. Vyhlásil: „Ak si členom Kristovej cirkvi, si časťou Kristovho tela, ak patríš ku Kristovmu telu, máš Božiu prirodzenosť... Keby len ľudia dokázali pochopiť túto výsadu, ako čisto, sväto a bezhriešne by žili a s akým opovrhnutím by posudzovali všetku slávu tohto sveta v porovnaní so slávou, ktorú dostali – so slávou, ktorú ľudské oko nedokáže vnímať.“ (D' Aubigné, zv. 12, kap. 2)

Niektorí Lefévrovi žiaci nadšene počúvali jeho slová a neskôr pokračovali v hlásaní pravdy, i keď hlas učiteľa umlkol. Patril medzi nich Viliam Farel, syn zbožných rodičov, vychovávaný k tomu, aby s bezvýhradnou vierou prijímal učenie cirkvi. Mohol o sebe povedať ako kedysi apoštol Pavol: „Podľa najakurátnejšej sekty nášho náboženstva som žil ako farizeus.“ (Sk 26,5) Ako horlivý rímsky katolík by najradšej zničil každého, kto by sa opovážil postaviť proti cirkvi. Neskôr, keď si spomínal na toto obdobie svojho života, napísal: „Škrípал som zubami ako zúrivý vlk, keď som počul niekoho hovoriť proti pápežovi.“ (Wylie, zv. 13, kap. 2) Neúnavne uctieval svätých, spolu s Lefévrom chodieval do parížskych kostolov, modlil sa pri oltároch a ozdoboval ich svojimi darmi. Tieto obrady mu však nepriniesli pokoj. Zvieralo ho vedomie vlastných hriechov, ktoré nedokázali odstrániť ani všetky kajúčne skutky. Slová reformátora vnímal ako hlas z neba: „Spasenie je z milosti. Nevinný je odsúdený a hriešnik prepustený. **GC 214** Len Kristov kríž otvára brány neba a zatvára brány pekla.“ (D' Aubigné, zv. 13, kap. 2)

Farel radostne prijal túto pravdu. Prežil podobné obrátenie ako apoštol Pavol, odvrátil sa od otroctva tradícií a začal žiť slobodou Božích synov. Ako sám povedal: „Namiesto hltavého vlka s vražedným srdcom“ sa stal „pokojným a tichým ako krotký baránok, ktorého srdce už nepatrilo pápežovi, ale Ježišovi Kristovi“. (D' Aubigné, zv. 12, kap. 3)

Kým Lefévre ďalej šíril svetlo medzi svojimi študentmi, vydal sa Farel, ktorý horlil pre vec Ježiša Krista rovnako ako predtým pre pápežstvo, hlásať pravdu verejne. Zanedlho sa k nim pridali významní cirkevní hodnostári, biskup z Meaux. K hlásaniu evanjelia sa pridali ďalší učители, ktorí vynikali svojím vzdelaním i schopnosťami. Evanjelium získavalo stúpencov vo všetkých vrstvách spoločnosti, v domoch remeselníkov a roľníkov i v kráľovskom paláci. Sestra kráľa Františka I., ktorý vtedy vládol, prijala reformovanú vieru. Zdalo sa, že i sám kráľ a kráľovná sú evanjeliu priaznivo naklonení a reformátori s najväčšími nádejami očakávali, že evanjelium prijme celé Francúzsko.

Ich nádeje sa nesplnili. Kristových nasledovníkov čakali skúšky a prenasledovanie. Budúcnosť im bola zatiaľ milosrdne zahalená. Nastal čas mieru, počas ktorého mohli načerpať silu, aby potom obstáli v búrke a reformácia sa mohla šíriť ďalej. Biskup z Meaux pôsobil horlivo vo svojej vlastnej diecéze, učil duchovenstvo i ľud. Prepúšťal nevzdelaných a nemravných kňazov a na ich miesta, pokiaľ to len bolo možné, prijímal vzdelaných a zbožných mužov. Biskup veľmi túžil, aby jeho ľud mal prístup k Božiemu slovu a čoskoro to dosiahol. Lefévre preložil Nový zákon. V tom istom čase, keď vychádzala Lutherova nemecká Biblia z tlačiarne vo Wittenbergu, bol vydaný v Meaux francúzsky preklad Nového zákona. Biskup nešetril námahou ani peniazmi, aby sa Biblia rozšírila po jeho farnostiach a zakrátko mali roľníci z Meaux Písmo sväté. **GC 215**

Ako pútnici umierajúci smädom radostne vítajú prameň životodarnej vody, tak prijímali títo ľudia Božie poslanstvo. Roľníci na poliach, remeselníci v dielňach sa navzájom povzbudzovali pri svojej každodennej drine tým, že spolu hovorili o drahocenných pravdách Biblie. Po večeroch sa už neschádzali ako predtým v krčme pri víne, ale

zhromažďovali sa v bytoch, spoločne čítali Božie slovo, modlili sa a oslavovali Boha. Zmena nedala na seba dlho čakať. I keď patrili k najnižšej vrstve spoločnosti – boli to nevzdelaní a ťažko pracujúci roľníci – prejavila sa v ich živote obnovujúca a povznášajúca moc Božej milosti. Títo skromní, láskaví a svätí ľudia boli dôkazom toho, čo môže evanjelium vykonať pre ľudí, ktorí ho úprimne prijímajú.

Svetlo, ktoré sa rozžiarilo v Meaux, preniklo svojimi lúčmi široko-ďaleko. Každý deň narastal počet obrátených. Hnev cirkevnej hierarchie nejaký čas brzdil kráľ, ktorý nenávidel obmedzené pobožnostkárstvo mníchov. Nakoniec predsa zvíťazili zástancovia pápežstva a postavili hranice. Biskup z Meaux si musel vybrať medzi upálením a odvolaním. Rozhodol sa pre ľahšiu cestu. Hoci vodca odpadol, stádo zostalo pevné. Mnohí podali svedectvo o pravde uprostred plameňov. Svojou odvahou a vernosťou na hranici prehovorili títo prostí kresťania k tisícom ľudí, ktorí nepočuli ich svedectvo v čase pokoja.

Neboli to len jednoduchí a chudobní ľudia, ktorí sa v utrpení a za posmechu odvážili svedčiť o Kristovi. I v zámkoch a palácoch žili ušľachtilí ľudia, ktorí si pravdu cenili viac než bohatstvo, postavenie i vlastný život. V šľachtickom brnení bol neraz silnejší a odvážnejší duch, než aký chodil v biskupskom rúchu s mitrou. Louis de Berquin mal šľachtický pôvod. Bol to udatný, dvorný rytier, zaujímavý sa o štúdium a poznanie, s uhladeným správaním, mravne bezúhonný. Dobový spisovateľ o ňom povedal: „*Bol to nadšený vykonávateľ pápežských uznesení, usilovne sa zúčastňoval omši a kázaní; popri všetkých ostatných svojich cnostiach vynikal mimoriadnou nenávisťou voči luteránstvu.*“ **GC 216** Božia prozreteľnosť ho privedla k Biblii, podobne ako mnohých ďalších a s prekvapením zistil, že v nej „*neňašiel učenie Ríma, ale učenie Luthera*“ (Wylie, zv. 13, kap. 9) Odvtedy sa naplno venoval evanjeliu.

Schopnosti a výrečnosť tohto „*najvzdelanejšieho z francúzskych šľachticov*“, jeho nezdolateľná odvaha a hrdinská horlivosť, jeho vplyv na dvore – bol totiž kráľovým obľúbencom – spôsobili, že ho mnohí pokladali za človeka predurčeného stať sa reformátorom svojej krajiny. Beze o ňom povedal: „*Berquin by sa bol stal druhým Lutherom, keby bol našiel vo Františkovi I. druhého kurfirsta.*“ Pápeženci volali: „*Je horší než Luther.*“ (Wylie, zv. 13, kap. 9) Francúzski katolíci sa ho skutočne báli. Uväznili ho ako kacíra, ale kráľ ho prepustil na slobodu. Boj naďalej pretrvával. František kolísal medzi Rímom a reformáciou, niekedy znášal zúrivosť mníchov, inokedy ju zase tlmil. Pápežské úrady Berquina trikrát uväznili, ale panovník ho vždy opäť prepustil na slobodu; obdivoval totiž jeho génia, ušľachtilú povahu a odmietol ho obetovať zlobe cirkevnej hierarchie.

Berquina niekoľkokrát upozornili na nebezpečenstvo, ktoré mu vo Francúzsku hrozí. Priatelia ho prosili, aby sa ako mnohí iní zachránil dobrovoľným odchodom z krajiny. Bojzlivý a prispôsobivý Erasmus, ktorý napriek svojmu jedinečnému vzdelaniu nedosahoval takú mravnú úroveň, ktorá by podriadila česť i život pravde, Berquinovi napísal: „*Požiadaj, aby ťa poslali ako vyslanca do niektorej cudzej krajiny. Choď a cestuj po Nemecku. Poznáš Bedeho a jemu podobných – je to tíšchlavý netvor, chrlí jed na všetky strany. Máš pluky nepriateľov. Aj keby bolo tvoje učenie lepšie ako učenie Ježiša Krista, nedajú ti pokoj, dokiaľ ťa postupne nezničia. Never príliš ochrane kráľa. V žiadnom prípade ma neuvádzaj do podozrenia v súvislosti s náboženskými otázkami.*“ (Wylie, zv. 13, kap. 9)

Čím viac rástlo nebezpečenstvo, tým silnejšia bola i Berquinova horlivosť. Odmietol

Erasmovu radu, aby začal špekulovať a správať sa uhybavo. **GC 217** Rozhodol sa, že vystúpi ešte smelšie, bude nielen brániť pravdu, ale aj bojovať proti bludom. Obvinenie z kacírstva, ktoré sa pápeženci stále snažia vzniesť proti nemu, vznesie sám proti nim. Jeho najhorlivejšími a najrozhorčenejšími odporcami boli učené profesori a mnísi z teologickej fakulty parížskej univerzity, jednej z najvyšších cirkevných autorít v meste i v celej krajine. Zo spisov týchto profesorov Berquin vybral dvanásť tvrdení a verejne vyhlásil, že „*odporujú Biblii a sú kacírsk*“. Potom vyzval kráľa, aby rozsúdil tento spor.

Panovník bol ochotný vypočuť si názor obidvoch strán. Tešil sa, že bude mať príležitosť pokoriť pýchu seabedomých mníchov a prikázal zástancom pápežstva, aby svoju vec obhájili pomocou Biblie. Dobre vedeli, že im táto zbraň nepomôže. Oveľa lepšie vedeli používať iné zbrane – väzenie, mučenie, upaľovanie na hranici. Teraz sa karty obrátili a katolíci poznali, že sami padajú do jamy, ktorú kopali pre Berquina. Zdesení hľadali možnosť úniku.

„*V tom čase ktosi poškodil sochu Panny Márie, ktorá stála na rohu jednej z ulíc.*“ Celé mesto bolo vzrušené. Na miesto sa zbehli zástupy ľudí a prejavovali zármutok a rozhorčenie. Aj kráľa sa to hlboko dotklo. Mníchom sa naskytla jedinečná príležitosť, ktorú pohotovo využili. Začali volať: „*To sú plody Berquinovho učenia. Toto luteránske sprisahanie čoskoro zničí všetko – náboženstvo, zákony, ba aj samotný trón.*“ (Wylie, zv. 13, kap. 9)

Berquina znovu zatkli. Kráľ odišiel z Paríža a mnísi preto mohli konať svojvoľne. Postavili reformátora pred súd a odsúdili ho na smrť. Aby kráľ nemohol zasiahnuť a oslobodiť ho, rozsudok vykonali ešte v ten istý deň. **GC 218** Napoludnie Berquina priviedli na popravisko. Zhromaždil sa tu obrovský dav ľudí, ktorí chcel popravu vidieť. Mnohí si s úžasom a nevôľou uvedomili, že obeť patrí k tej najlepšej a najstatočnejšej z francúzskych šľachtických rodín. Tváre ľudí v dave prezrádzali zdesenie, rozhorčenie, pohrdanie a nenávisť. Len jediná tvár zostala pokojná. Mučeník bol vo svojich myšlienkach ďaleko odtiaľ, uvedomoval si iba prítomnosť svojho Pána.

Nevšimá si rozlámanú káru, na ktorej ho viezli, nevšimá si zamračené tváre svojich katov, nebál sa ani hroznej popravy, ku ktorej sa blížil. Stál pri ňom Pán, ktorý zomrel, žije a bude žiť naveky, ktorý má kľúče pekla i smrti. Berquinova tvár vyžarovala nebeské svetlo a pokoj. Obliekol sa do krásnych šiat. Mal na sebe „*zamatový plášť, kabát zo saténu a damasku a zlatom prešitvané pančuchy*“. (D' Aubigné, Dejiny reformácie v Európe v dobe Kalvína, zv. 2, kap. 16) Vydá svedectvo o svojej viere pred Kráľom kráľov a pred celým vesmírom, preto ani náznak smútku nesmie skalíť jeho radosť.

Keď sprievod pomaly prechádzal replnenými ulicami, ľudia s obdivom sledovali úplný pokoj, radosť a pocit víťazstva v jeho pohľade a v správaní. Hovorili: „*Vyzerá ako niekto, kto sedí v chráme a premýšľa o svätých veciach.*“ (Wylie, zv. 13, kap. 9)

Keď prišli až k hranici, pokúsil sa Berquin povedať ľudu niekoľko slov, ale mnísi z obavy pred následkami začali robiť hluk a vojaci rinčali zbraňami, aby prehlušili hlas mučeníka. Týmto správaním v roku 1529 dala najvyššia cirkevná moc kultúrneho Paríža „*obyvateľstvu, ktoré bude žiť v roku 1793, hanebný príklad toho, ako umlčať na popravisku posledné slová umierajúceho*“. (Wylie, zv. 13, kap. 9)

Berquin bol uškrtенý a jeho telo spálené. Správa o jeho smrti zarmútila prívržencov reformácie v celom Francúzsku. Jeho príklad však nebol zbytočný. **GC 219** Zástancovia pravdy hovorili: „*Aj my sme pripravení podstúpiť smrť s radosťou, s pohľadom upreným na život,*

ktorý nás čaká.“ (D' Aubigné, Dejiny reformácie v Európe v dobe Kalvína, zv. 2, kap. 6)

Počas prenasledovania v Meaux odobrali zástancovia pápežstva učiteľom reformovaného vyznania povolenie kázať a preto si museli hľadať iné zamestnanie. Lefèvre odišiel po nejakom čase do Nemecka. Farel sa vrátil do svojho rodného mesta vo východnom Francúzsku, aby šíril svetlo tam, kde strávil svoje detstvo. Správy o tom, čo sa stalo v Meaux, sa dostali i tam a pravda, ktorú smelo a horlivo hlásal, nachádzala svojich poslucháčov. Nepriatelia požiadali úrady, aby ho umlčali. Farel nakoniec vykázali z mesta. Aj keď už nemohol pôsobiť verejne, chodil po dedinách a učil v súkromných bytoch alebo na lúkach a sám sa skrýval v lesoch či v jaskyniach, ktoré boli miestom jeho detských hier. Boh ho pripravoval na väčšie skúšky. Farel napísal: „*Skúšky, prenasledovanie a satanove útoky, na ktoré som bol vopred upozornený, sa dostavili a boli krutejšie, než som dokázal znášať. Boh je môj Otec; dal mi a vždy mi dáva silu, ktorú potrebujem.*“ (D' Aubigné, Dejiny reformácie 16. storočia, zv. 12, kap. 9)

Podobne ako za čias apoštolov aj teraz prenasledovanie poslúžilo „*viac na prospech evanjelia*“. (Fil 1,12) Keď z Paríža a z Meaux vyhнали tých, „*ktorí sa rozpráhli, prešli každý svojou stranou a zvestovali slovo*“. (Sk 8,4) A svetlo pravdy si našlo cestu do mnohých odľahlých končín Francúzska.

Boh naďalej pripravoval pracovníkov, ktorí budú šíriť jeho dielo. V jednej parížskej škole vtedy študoval premýšľavý, tichý mládenec, ktorý preukázal silný a prenikavý úsudok. Vynikal bezúhonnosťou života práve tak ako inteligenciou a náboženskou horlivosťou. Svojím nadaním a usilovnosťou sa stal čoskoro pýchou celej školy a všeobecne sa očakávalo, že sa tento mladý muž menom Ján Kalvín stane jedným z najschopnejších a najväzenejších obhajcov cirkvi. **GC 220** Lúče Božieho svetla prenikli i za hradby filozofickej scholastiky a poviei, ktoré Kalvína obklopovali. Keď počul o novom učení, triasol sa hrôzou a nepochyboval, že kacíri si zaslúžia smrť na hranici. Náhodne sa však stretol s kacírstvom a musel vyskúšať odolnosť rímskej teológie pred protestantským učením.

V Paríži žil jeden z Kalvínových bratrancov, ktorý sa pridala k reformátorom. Kalvín sa s ním často stretával a hovoril o otázkach, ktoré vzrušovali kresťanstvo. Oliveton, ktorý prijal protestantizmus, tvrdil: „*Na svete existujú len dva druhy náboženstva. Prvú skupinu tvoria náboženstvá vymyslené človekom. Podľa nich sa človek môže zachrániť sám pomocou obradov a dobrých skutkov. V druhej skupine je jediné náboženstvo, ktoré zjavuje Biblia a ktoré učí človeka, aby hľadal spásu iba v nezaslúženej Božej milosti.*“

Kalvín zvolal: „*Nechcem žiadať z tvojich nových učení, myslíš si, že som žil celý život v blude?*“ (Wylie, zv. 13, kap. 7)

V hlave mu však vírili myšlienky, ktorých sa nedokázal zbaviť. Keď zostal v izbe sám, musel premýšľať o slovách svojho bratranca. Vedomie hriechu ho zväzovalo. Predstavoval si, ako stojí bez obhajcu pred svätým a spravodlivým Sudcom. Orodovanie svätých, dobré skutky a cirkevné obrady nemohli odčiniť hriech. Pred sebou videl len tmú večného zúfalstva. Márne sa mu snažili pomôcť učители teológie, ani spoved a pokánie nepomáhali, nemohli ho zmieriť s Bohom.

V čase, keď takto vnútorne bezúspešne bojoval, dostal sa jedného dňa náhodou na verejné priestranstvo a stal sa svedkom upálenia kacíra. Žasol nad tým, aký pokoj vyžaroval z tváre mučeníka. V mukách hroznej smrti a ešte hroznejšej cirkevnej kliatby prejavoval vieru a odvahu. **GC 221** Mladý študent to bolestne porovnával s beznádejnou temnotou, ktorú prežíval napriek tomu, že čo najprísnejšie poslúchal cirkev. Vedel, že

kačíri sa vo svojej viere odvolávajú na Bibliu. Rozhodol sa, že ju bude študovať a pokiaľ to dokáže, odhalí tajomstvo ich radosti.

V Biblii našiel Krista. Zvolal: „*Otče, Kristova obeť zmieruje tvoj hnev. Jeho krv zmýva moju nečistotu. Jeho kríž sníma moje hriechy. Jeho smrť odčiniла moju vinu. Vymysleli sme si mnoho zbytočných nerozumností, ty si však predomňa postavil svoje slovo ako faklu a dotýkaš sa môjho srdca, aby som mohol odmietnuť všetky zásluhy okrem zásluh Ježiša Krista.*“ (Martyn, diel 3, kap. 13)

Kalvín sa pripravoval na úlohu kňaza. Už ako dvanásťročný bol kaplánom v malom kostole a biskup mu ostrihal vlasy podľa cirkevných predpisov. Nebol vysvätený, ani neplnil povinnosti kňaza, počítali ho však medzi duchovenstvo, mal oficiálny titul a dostával plat.

Pretože cítil, že sa nemôže stať kňazom, venoval sa nejaký čas štúdiu práv, no nakoniec sa tohto úmyslu vzdal a rozhodol sa zasvätiť svoj život evanjeliu. Váhal, či sa má stať učiteľom. Od narodenia bol plachý a hanblivý, ťažil ho pocit zodpovednosti, spojenej s týmto povoláním. Navyše sa chcel ďalej venovať štúdiu. Nakoniec dal na naliehanie svojich priateľov. Vyhlásil: „*Je obdivuhodné, že človek takého nízkeho pôvodu môže byť povýšený na také vysoké postavenie.*“ (Wylie, zv. 13, kap. 9)

Kalvín začal svoje dielo ticho, ale jeho slová pôsobili ako osviežujúca rosa zeme. Odišiel z Paríža a usídlil sa v malom meste, ktoré chránila kňažná Margaréta. Oblúbila si evanjelium a poskytovala ochranu i jeho učeníkom. Kalvín bol vtedy mladý, láskavý a skromný muž. **GC 222**

Svoje pôsobenie začal tým, že navštevoval ľudí v ich domovoch. Keď sa okolo neho zhromaždila celá rodina, čítal im z Biblie a vysvetľoval pravdu o spasení. Ľudia, ktorí počuli toto posolstvo, ho odovzdávali ďalším. Zanedlho rozšíril svoje pôsobenie z mesta do okolitých mestečiek a obcí. Navštevoval zámky i chudobné chalúčky a budoval základy pre zbory, ktoré mali neskôr smelo svedčiť o pravde.

Po niekoľkých mesiacoch sa vrátil do Paríža. Medzi učencami vládlo neobvyklé vrenie. Štúdium starých jazykov ich priviedlo k Biblii a mnohí, čo dosiaľ jej pravdy nepoznali, o nich horlivo diskutovali a dokonca viedli spory so stúpcami rímskej cirkvi. Aj keď Kalvín bol schopný bojovník pri teologických sporoch, mal splniť vyššie poslanie než sa zúčastňovať hlučných diskusií učencov. Záujem ľudí bol prebudený a nastal čas, aby im niekto ukázal pravdu. Zatiaľ čo v univerzitných halách zneli rušné teologické rozpravy, Kalvín chodil po domoch, predstavoval ľuďom Bibliu a rozprával im o ukrižovanom Kristovi.

Božia prozreteľnosť ponúkla Parížu ďalšiu príležitosť, aby prijal evanjelium. Lefévrove a Farelove volanie ľudia odmietli, obyvatelia všetkých spoločenských vrstiev tohto veľkého mesta však mali teraz znovu možnosť vypočuť si posolstvo. Kráľ, ovplyvňovaný politickými názormi, sa ešte nepostavil úplne na stranu Ríma proti reformácii. Margaréta stále dúfala, že vo Francúzsku zvíťazí protestantizmus. Rozhodla, aby sa v Paríži hlásalo reformované kresťanstvo. V neprítomnosti kráľa žiadala evanjelického kňaza, aby kázal v parížskych kostoloch. Pretože to katolícki hodnostári zakázali, dala kňažná k dispozícii palác. Jednu miestnosť paláca nechala upraviť na kaplnku a oznámila, že každý deň v určenú hodinu tu bude kázeň a môžu si ju vypočuť ľudia všetkých spoločenských vrstiev. **GC 223** Na bohoslužby prichádzali zástupy ľudí, zaplňali nielen kaplnku, ale aj predsieň a chodby. Každý deň prichádzali tisíce poslucháčov – šľachtici, štátnici, právnici, obchodníci a remeselníci. Kráľ nezakázal tieto zhromaždenia, ale naopak

prikázal, aby pre ne boli v Paríži vyhradené dva kostoly. Ešte nikdy nebolo mesto tak vyburcované Božím slovom. Zdalo sa, že na obyvateľstvo pôsobí Boží Duch. Miesto opilstva, neviazanosti, nevraživosti a záhalky sa začala prejavovať striednosť, cudnosť, poriadok a usilovnosť.

Cirkevná vrchnosť nelenila. Keďže kráľ nechcel zasiahnuť a zrušiť kázania, obrátili sa cirkevní hodnostári na ľud. Všetkými prostriedkami sa snažili vyvolať strach, predsudky a fanatizmus nevedomých a poverčivých davov. Paríž slepo nasledoval predstaviteľov cirkvi, podobne ako kedysi Jeruzalem a „nepoznal, čo vedie k pokoju“. Dva roky bolo v hlavnom meste hlásané Božie slovo, mnoho ľudí síce evanjelium prijalo, ale väčšina ho odmietla. František prejavoval náboženskú znášateľnosť len preto, aby tým poslužil vlastným zámerom a katolíkom sa podarilo opäť získať prevahu. Kostoly boli znova zatvorené a zase sa rozohreli hranice.

Kalvín sa v tom čase v Paríži pripravoval štúdiom, premýšľaním a modlitbami na svoje budúce pôsobenie a ďalej šíril svetlo. Nakoniec však upadol do podozrenia. Úrady rozhodli, aby bol upálený. Domnieval sa, že je v ústraní a v bezpečí, no netušil, aké nebezpečenstvo mu hrozí, keď k nemu do bytu pribehli priatelia so správou, že strážnici sú už na ceste, aby ho zatkli. V tom okamihu niekto silne zaklopal na domové dvere. Nemohol stratiť ani okamih. Kým niektorí priatelia zdržali strážnikov pri dverách, iní mu pomohli, aby sa dostal z domu oknom a rýchlo zmizol v predmestí. V dome istého robotníka, ktorý prijal reformáciu, našiel úkryt, prezliekol sa do šiat svojho hostiteľa a s motykou na pleci sa vydal na cestu. **GC 224** Šiel na juh, kým našiel opäť útočisko na panstve Margaréty. (D'Aubigné, Dejiny reformácie v Európe v dobe Kalvína, zv. 2, kap. 30)

Prežil tam niekoľko mesiacov v bezpečí pod ochranou mocných priateľov a venoval sa štúdiu. Myslel však stále na evanjelizáciu Francúzska a nedokázal zostať dlho nečinný. Len čo búrka trochu ustúpila, hľadal si nové pôsobisko v Poitiers, kde bola univerzita a kde sa nové názory stretli s priaznivou odozvou. Ľudia všetkých vrstiev ochotne a radi počúvali evanjelium. Kázanie sa nekonalo na verejnosti. Kalvín otváral slovo večného života ochotným poslucháčom v dome vysokého mestského hodnostára alebo vo verejných záhradách. Keď sa počet poslucháčov zväčšil, uvedomil si, že bude bezpečnejšie schádzať sa za mestom. Za miesto zhromaždenia vybrali jaskyňu, do ktorej sa vchádzalo cez hlboký a úzky priesmyk, zakrytý stromami a previsnutými skalnými výčnelkami. Sem prichádzali malé skupinky ľudí, ktoré odchádzali z mesta rôznymi cestami. Na tomto odľahlom mieste nahlas čítal Bibliu a potom ju vykladal. Tu slávili francúzski protestanti po prvýkrát večeru Pánovu. Z tohto malého zboru vyšlo niekoľko verných evanjelistov.

Kalvín sa ešte raz vrátil do Paríža. Ani teraz sa nevedel vzdať nádeje, že by Francúzsko ako národ mohlo prijať reformáciu. Našiel však takmer všetky dvere pre svoju činnosť zatvorené. Hlásať evanjelium znamenalo ísť priamo na hranicu, preto sa rozhodol, že odíde do Nemecka. Len čo opustil Francúzsko, rozpútala sa proti protestantom búrka, ktorá by ho iste zmietla, keby tam bol zostal.

Francúzski zástancovia reformácie chceli, aby ich krajina držala krok s Nemeckom a Švajčiarskom, preto sa rozhodli rezolútne zbaviť rímskych povier a prebudiť celý národ. V noci po celom Francúzsku vylepovali plagáty proti omši. **GC 225** Tento horlivý, ale nerozvážny čin neprispel k pokroku evanjelia, naopak priniesol skazu nielen ľuďom, ktorí plagáty vylepili, ale všetkým prívržencom reformácie v celom Francúzsku. Poskytol totiž rímskym katolíkom to, po čom dlho túžili – zámienku, aby mohli žiadať

úplné zničenie kacírov ako agitátorov, ktorí ohrozujú bezpečnosť trónu a pokoj v národe.

Čiasí ruka – nikdy sa nezistilo, či to bola ruka nerozvážneho priateľa alebo ruka úskočného nepriateľa – prilepila jeden plagát na dvere kráľovskej izby. Panovník sa vydesil. Leták hrubo napádal povery, ktoré ľudia po stáročia uznávali a uctievali. Bezpríkladná smelosť vnútiť kráľovi tieto názory ho nesmierne podráždila. Kráľ zostal chvíľu mlčky stáť a triasol sa od zlosti. Potom svoj hnev vyjadril strašnými slovami: „Zatknite bez rozdielu všetkých, čo sú podozriví z luteránskeho kacírstva. Všetkých ich zničím.“ (D’Aubigné, Dejiny reformácie v Európe v dobe Kalvína, zv. 4, kap. 10) Stalo sa, kráľ sa jednoznačne pridal na stranu Ríma.

Všetci luteráni v Paríži mali byť okamžite zatknutí. Najskôr zatkli jedného chudobného remeselníka, prívrženca reformácie, ktorý obvykle vodieval veriacich na tajné zhromaždenia. Pod hrozbou, že bude ihneď upálený, musel počúvnuť rozkaz a vodíť pápežského vyslanca do protestantských bytov v meste. Najprv sa v hrôze zrútil nad týmto podlým rozkazom, nakoniec však podľahol strachu a súhlasil so zradou svojich bratov. Zradca a kráľovský detektív Morin, v sprievode ľudí, kňazov, nosičov kadidla, mníchov a vojakov pomaly a ticho prechádzali ulicami mesta. Sprievod mal byť veľkolepým prejavom úcty k „oltárnej sviatosti“, prejavom pokánia za to, ako protestanti urazili omšu. Divadlo malo zakryť pomstychtivý zámer. **GC 226** Keď prišli k domu, kde býval luterán, zradca dal bez slova znamenie. Sprievod sa zastavil, do domu vstúpila stráž, vyvliekla celú rodinu von a spútala ju. Potom sa hrozný sprievod vydal za ďalšími obeťami. „Nevynechali jediný dom, veľký či malý, nezabudli ani na internát parížskej univerzity... Vďaka Morinovi sa celé mesto chvelo... Nastala hrôzovláda.“ (D’Aubigné, Dejiny reformácie v Európe v dobe Kalvína, zv. 4, kap. 10)

Zajatci boli kruto mučení a popravení. Podľa zvláštného nariadenia museli na hraniciach horieť len slabé ohne, aby odsúdenci trpeli čo najdlhšie. Tí však umierali ako víťazi. Zostávali rozvážni a pokojní. Ich prenasledovatelia nimi nedokázali pohnúť a boli porazení. „Vo všetkých parížskych štvrtiach stáli šibenice, každý deň horeli ohne hraníc, postupné popravy mali ešte šíriť hrôzu z kacírstva. No nakoniec to prospelo len evanjeliu. Celý Paríž mohol vidieť, akých mužov tvorí nové učenie. Mučenícky kôl sa stal najúčinnnejšou kazateľnicou. Pokoj a radosť vyžarujúce z tvárí odsúdených, keď kráčali... na popravisko, hrdinstvo, ktoré prejavovali uprostred plameňov, láskavosť, s akou odpúšťali urážky, premenili v mnohých prípadoch hnev na lútosť, nenávisť na lásku a boli presvedčivým svedectvom v prospech evanjelia.“ (Wylie, zv. 13, kap. 20)

Kňazi, v snahe udržiavať v ľuďoch hrôzu a strach, rozširovali o protestantoch najstrašnejšie výmysly. Obviňovali ich, že pripravovali likvidáciu katolíkov, zvrhnutie vlády a zavraždenie kráľa. Tieto obvinenia nemohli doložiť žiadnym dôkazom. A predsa sa ich tvrdenia mali v budúcnosti splniť ako zlovestná predpoveď. Stalo sa to za celkom iných okolností a z úplne opačných príčin. Krutosti, ktoré katolíci páchali na nevinných protestantoch, mali byť raz potrestané. O niekoľko storočí neskôr sa stalo to, čo predpovedali kráľovi, jeho vláde i poddaným. Krutosti páchali nielen neveriaci ľudia, ale i sami prívrženci pápežstva. **GC 227** Nie šírenie, ale potlačanie protestantizmu prinieslo o tri storočia neskôr vo Francúzsku tieto strašné pohromy.

Do všetkých vrstiev spoločnosti prenikli podozrievanie, nedôvera a strach. Napriek všeobecnému rozruchu bolo zrejmé, ako hlboko zasiahlo Lutherovo učenie tých, ktorí dosiahli najvyššie vzdelanie, mali najväčší vplyv a prejavili najšlachetnejší charakter. Práve najvyššie funkcie ostali zrazu neobsadené. Odchádzali remeselníci, tlačiarci,

učenci, univerzitní profesori, spisovatelia i dvorania. Paríž opúšťali stovky ľudí, dobrovoľne odchádzali z rodnej krajiny, v mnohých prípadoch tým dali prvýkrát najavo, že sú stúpecami reformácie. Pápeženci žasli, keď si uvedomili, koľkých kacírov medzi sebou trpeli bez toho, aby to tušili. Svoju zlosť si vyľievali na obetiach, ktoré zostali na dosah ich moci. Väznice sa naplnili a zdalo sa, akoby aj vzduch sčernel od dymu hraníc, zapálených pre vyznávačov evanjelia.

František I. sa preslávil podporou veľkého hnutia za obnovu vedeckého bádania, ktorým sa vyznačoval začiatok 16. storočia. Na svojom dvore rád zhromažďoval vzdelancov zo všetkých krajín. Pretože uznával vzdelanosť a pohrdal nevedomosťou a poverčivosťou mníchov, reformáciu do určitej miery toleroval. Snaha zničiť kacírstvo však viedla tohto prívrženca vzdelania až k tomu, že zakázal v celom Francúzsku tlačenie kníh. František I. je jedným z mnohých príkladov, ktoré dokazujú, že intelektuálna úroveň neochráni pred náboženskou neznašanlivosťou a prenasledovaním.

Francúzsko sa malo verejne slávnostne zaviazaf, že protestantizmus zničí. Kňazi žiadali, aby urážka neba, spôsobená zosmiešnením omše, bola odčinená krvou a aby kráľ schválil toto strašné dielo verejne v záujme svojho národa. **GC 228**

Určili, že obrad hrôzy sa bude konať 21. januára 1535. V celom národe vyvolali poverčivý strach a fanatickú nenávisť. Parížske ulice naplnili zástupy ľudí, ktorí prišli zo všetkých okolitých krajín. Obrad mal začať ráno honosným sprievodom. „*Domy, okolo ktorých sprievod prechádzal, zdobili smútočné zástavy a na určených miestach stáli oltáre.*“ Pred dverami každého domu horela fakľa na počesť „sviatosti“. Pred kráľovským palácom sa na svitaní zoradil sprievod. „*V jeho čele niesli zástavy a kríže z niekoľkých farností, za nimi šli vo dvojiciach mešťania s fakľami.*“ Potom nasledovali príslušníci štyroch mníšskych rádov vo svojich habitoch. Za nimi niesli veľkú zbierku slávnych ostatkov. Za ostatkami šli cirkevní hodnostári v purpurových rúchach, ozdobených drahými kameňmi. Bol to jedinečný a nádherný pohľad.

„*Parížsky biskup niesol hostiu pod nádherným baldachýnom, ktorý držali štyria šľachtici... Za hostiou kráčal kráľ... František I., na hlavu nemal korunu ani nebol oblečený do kráľovských šiat. S nepokrytou hlavou, s očami sklopenými k zemi, so zapálenou sviečkou v ruke kráčal kráľ Francúzska, ako kajúcnik.*“ (Wylie, zv. 13, kap. 21) Pred každým oltárom sa pokorne sklonil, nie však za vlastné hriechy ani za nevinnú krv, ktorou si poškrvnil ruky, ale za smrteľný hriech poddaných, ktorí sa opovážili zavrhnúť omšu. Za ním kráčala kráľovná a ostatní hodnostári, vždy v dvojici, každý so zapálenou sviečkou.

Súčasťou obradu bol panovníkov prejav ku kráľovským hodnostárom vo veľkej sále biskupského paláca. Vystúpil pred nich so zarmútenou tvárou a dojatým hlasom nariekal nad „*zločinmi, rúhaním, nad dňom žiaľu a hanby*“, ktoré postihli národ. Vyzval každého verného poddaného, aby pomáhal ničiť „*mor kacírstva*“, ktorý ohrozuje Francúzsko. Vyhlásil: „*Páni, ako váš kráľ vám hovorím, že keby som vedel, že jeden z mojich údov je poškrvnený alebo nakazený touto hnusnou hnilobou, požiadal by som vás, aby ste ho uťali.*“ **GC 229** *Ba viac, keby som videl, že jedno z mojich detí je tým poškrvnené, neušetril by som ho... Sám by som sa ho vzdal a obetoval ho Bohu.*“ Slzy prerušili jeho prejav. Celé zhromaždenie nariekalo a jednohlasne volalo: „*Dáme život za katolícke náboženstvo!*“ (D' Aubigné, Dejiny reformácie v Európe v dobe Kalvína, zv. 4, kap. 12)

Nad národom, ktorý pohrdol svetlom pravdy, zavládla strašná tma. Prejavila sa milosť, „*ktorá prináša spásu*“ a Francúzsko videlo jej moc a svätosť, obyvateľov oslovila pravda,

jej krása, mestá i obce osvietila jej žiara, ale Francúzsko ju odmietlo a dalo prednosť tme pred svetlom. Odmietlo ponúkaný nebeský dar. Nazvalo zlo dobrom a dobro zlom, kým sa nestalo obeťou sebaklamu. I keď sa Francúzi mohli domnievať, že slúžia Bohu, keď prenasledujú jeho ľud, ich úprimnosť konať zlo ich nezbavila viny. Vedome odmietli svetlo, ktoré ich mohlo ochrániť pred klamom a zabrániť, aby sa nepošpinili krvou nevinných ľudí.

Slávnostná prísaha o zničení kacírstva sa konala vo veľkej katedrále, kde o tri storočia neskôr nastolil národ na trón bohyňu rozumu a zabudol na živého Boha. Potom sa sprievod znovu zoradil a predstavitelia Francúzska sa dali do diela, ku ktorému sa zaviazali prísahou.

„V krátkych vzdialenostiach od seba boli postavené hranice, na ktorých mali byť zaživa upálení protestanti. Hranice mali byť zapálené vo chvíli, keď sa priblíži kráľ so sprievodom a bude sa prizerať poprave.“ (Wylie, zv. 13, kap. 21) Utrpenie týchto svedkov Ježiša Krista je neopísateľné. Obete však nezakolísali. Keď vyzvali jedného z mučeníkov, aby odvolal, odpovedal: „Verím len tomu, čo predtým hlásali proroci a apoštoli a čomu verili všetci svätí. **GC 230** Moja viera je zakotvená v Bohu a odolá všetkým pekelným mocnostiam.“ (D'Aubigné, Dejiny reformácie v Európe v dobe Kalváina, zv. 4, kap. 12)

Znova a znova sa sprievod zastavoval na miestach, kde boli umučení protestanti. Keď dorazil späť ku kráľovskému palácu, dav sa rozišiel a kráľ i preláti sa odobrali do svojich komnát spokojní s tým, čo sa v ten deň odohralo. Navzájom sa ubezpečovali, že začaté dielo bude pokračovať až do úplného vykorenenia kacírstva.

Evanjelium pokoja, ktoré Francúzsko odmietlo, bude síce vykorenené, prinesie to však strašné následky. 21. januára 1793, o dvestopäťdesiatosem rokov po tom, čo Francúzsko začalo prenasledovať zástancov reformácie, prechádzal ulicami Paríža iný sprievod s celkom iným zámerom. „Hlavnou postavou bol opäť kráľ. Znova nastala vrava a opäť sa ozývali výkriky. Opäť bolo počuť volanie po ďalších obetiach. Znovu boli postavené čierne šibenice a opäť deň skončil hroznými popravami. Ludovít XVI. vzdoroval svojim žalárnikom a katom. Násilím ho dovliekli ku klátu a prinútili poklasknúť, potom dopadla sekera a jeho hlava sa skotúlala na pódium.“ (Wylie, zv. 13, kap. 21) Kráľ nebol jedinou obeťou, neďaleko od jeho popraviska zomrelo počas hrôzovlády pod gilotínou dvetisícosemsto ľudí.

Reformácia otvorila svetu Bibliu, odpečatila predpisy Božieho zákona a ukázala, aké požiadavky kladie na svedomie človeka. Nekonečná láska odhalila ľuďom Božie zákony a zásady. Boh radil: „A tedy budete ostríhať a budete činiť, lebo to je vaša múdrosť a vaša rozumnosť pred očami národov, ktoré, keď počujú všetky tieto ustanovenia, povedia: Je to len naozaj múdry ľud a rozumný, tento veľký národ!“ (5 Moj 4,6) Francúzsko odmietlo Boží dar, a tým zasialo semeno anarchie a sebazničenia. Nevyhnutným následkom bola revolúcia a hrôzovláda. **GC 231**

Ešte predtým, ako plagáty proti omši vyvolali prenasledovanie, musel odvážny a horlivý Farel ujsť zo svojej rodnej zemi. Odišiel do Švajčiarska. Svojím pôsobením podporil prácu Zwingliho a prispel k tomu, že reformácia získala obľubu. Aj keď ďalšie roky strávil vo Švajčiarsku, naďalej výrazne ovplyvňoval reformačné hnutie vo Francúzsku. V prvých rokoch vyhnanstva sa usiloval o to, aby sa v jeho rodnom kraji šírilo evanjelium. Veľa času trávil kázaním medzi krajanmi, žijúcimi v pohraničí. Neúnavne sledoval, čo sa vo Francúzsku deje, pomáhal radami a povzbudzoval. Spolu

s ďalšími exulantmi preložil spisy nemeckých reformátorov do francúzštiny a dal ich vytlačiť vo veľkých nákladoch podobne ako francúzsky preklad Biblie. Kolportéri rozniesli tieto knihy po celom Francúzsku. Dostávali ich za veľmi nízke ceny a zisk z predaja im umožňoval pokračovať v práci.

Farel začal svoje dielo vo Švajčiarsku ako skromný učiteľ. Odišiel do odľahlej farnosti a venoval sa výchove detí. Učil ich bežné predmety a pritom ich opatrne zoznamoval s pravdami Biblie. Dúfal, že prostredníctvom detí nadviaže styk s rodičmi. Niektorí uverili, ale kňazi okamžite zasiahli, aby dielo prekazili. Vyburcovali poverčivý dedinský ľud, aby sa postavil proti nemu. Tvrdili: „*To nemôže byť Kristovo evanjelium, pretože neprináša pokoj, ale boj.*“ (Wylie, zv. 14, kap. 3) Podobne ako prví učeníci, keď boli prenasledovaní v jednom meste, odišiel aj Farel do iného mesta. Chodil pešo z dediny do dediny, z mesta do mesta, znášal hlad, zimu a únavu, všade bol jeho život ohrozený. Kázal na tržniciach, v kostoloch, niekedy aj z kazateľníc chrámov. Niekedy našiel kostol prázdny, bez poslucháčov. Inokedy bolo jeho kázanie prerušované výkrikmi a posmeškami. Občas ho dokonca násilím odviekli z kazateľnice. Neraz ho prepadla zberba a zbila takmer na smrť. A predsa pokračoval vo svojej práci ďalej. GC 232 I keď sa často stretával s odmietaním, vytrvalo sa púšťal do boja. Mohol sledovať, ako mestá a mestečká, ktoré boli predtým baštou pápežstva, jedno za druhým otvárajú svoje brány evanjeliu. Malá farnosť, kde začal svoje pôsobenie, prijala čoskoro reformovanú vieru. Aj mestá Murten a Neuchatel sa zriekli rímskych obradov a odstránili zo svojich kostolov modloslužobné obrazy a sochy.

Farel dlho túžil zasiahť protestantizmus v Ženeve. Chcel získať toto mesto, aby sa stalo strediskom reformácie pre Francúzsko, Švajčiarsko a Taliansko. S týmto predsavzatím pokračoval v práci a získal mnoho okolitých miest a dedín. Potom spolu s jedným spolupracovníkom odcestoval do Ženevy. Bolo mu však povolené predniesť iba dve kázne. Kňazi, ktorí sa márne snažili o to, aby ho odsúdili štátne úrady, ho pozvali pred cirkevnú radu, na ktorú si priniesli zbrane ukryté pod kabátmi a boli odhodlaní pripraviť ho o život. Pred vchodom do siene sa zhromaždil rozvášnený dav s palicami a mečmi, aby ho zniesol zo sveta, keby sa mu podarilo uniknúť z rady. Zachránila ho prítomnosť štátnych úradníkov a vojakov. Na druhý deň zavčas ráno jeho i jeho druha previezli na druhú stranu jazera na bezpečné miesto. Tak sa skončil jeho prvý pokus o evanjelizáciu Ženevy.

Pri ďalšom pokuse šlo o jednoduchší nástroj – bol ním mladý muž menom Froment, taký skromný a nenápadný, že i priatelia reformácie sa k nemu správali chladne. Čo ale dokáže dosiahnuť tam, kde odmietli Farel? Ako mladík, ktorý nemá odvahu a skúsenosti odolá búrke, pred ktorou musel utiecť i najsilnejší a najodvážnejší muž? „*Nie silou ani mocou, ale mojím Duchom, hovorí Hospodin zástupov.*“ (Zach 4,6) „*Slabé u sveta si vyvolil Boh, aby zahanbil to, čo je silné.*“ „*Lebo bláznivé Božie je múdrejšie ako ľudia a slabé Božie je silnejšie ako ľudia.*“ (1 Kor 1,27.25)

Froment začal pracovať ako učiteľ. Pravdy, ktoré učil deti v škole, deti opakovali doma. GC 233 Zanedlho prichádzali rodičia, aby si vypočuli výklad Biblie a školskú triedu zaplnili pozorní poslucháči. Zadarmo rozdával výtlačky Nového zákona a rôznych traktátov. Dostali sa do rúk mnohých ďalších, ktorí nemali odvahu prísť verejne, aby si vypočuli nové učenie. Po čase musel i on utiecť, ale pravdy, ktoré učil, sa zakorenili v mysliach ľudí. Reformácia rástla a šírila sa ďalej. Kazatelia sa vrátili a nakoniec v Ženeve zaviedli protestantské bohoslužby.

Keď Kalvín vstúpil do ženevských brán po dlhom putovaní a mnohých útrapách, mesto sa už hlásilo k reformácii. Vracal sa z poslednej návštevy svojho rodiska do Bazileja, ale zistil, že priamu cestu obsadili vojská Karola V. a bol nútený ísť okľukou cez Ženevu.

Farel v tejto návšteve rozpoznal Božie vedenie. Ženeva síce prijala reformáciu, ale bolo potrebné vykonať ešte mnoho práce. Ľudia sa k Bohu obracajú ako jednotlivci,

Ján Kalvín (1509-1564)

nie po skupinách. Proces obnovy môže uskutočniť Duch Svätý v srdciach a svedomí ľudí, nie na základe úradného rozhodnutia. Obyvatelia Ženevy síce odmietli nadvládu Ríma, ale neboli už takí ochotní vzdať sa nepravostí, ktoré prevkivali počas jeho vlády. Zaviesť skutočné zásady evanjelia a pripraviť ľudí na to, aby plnili poslanie, ku ktorému ich povolala prozreteľnosť, nebola ľahká úloha.

Farel si bol istý, že v Kalvínovi našiel človeka, s ktorým môže spolupracovať pri realizovaní tohto diela. V Božom mene dôrazne vyzval mladého evanjelistu, aby zostal pracovať v Ženeve. Kalvín sa preľakol. Bol hanblivý a miloval pokoj, bál sa smelých, nezávislých až prudkých Ženevcov. Mal krehké zdravie a rád sa venoval štúdiu, preto vyhľadával skôr ústranie. Veril, že reformácii môže najlepšie poslúžiť svojím perom. Túžil nájsť tiché miesto, odkiaľ by prostredníctvom

tlače mohol učiť a budovať zbory. **GC 234** Farelovu slávnostnú výzvu považoval za Božie povolanie, preto sa ju neodvážil odmietnuť. Sám vyhlásil, že mal pocit „*akoby sa k nemu z neba vztiahla Božia ruka, aby ho uchopila a postavila neodvolateľne na miesto, odkiaľ chcel odísť*“ (D'Aubigné, Dejiny reformácie v Európe v dobe Kalvína, zv. 9, kap. 17)

V tomto období hrozilo reformácii veľké nebezpečenstvo. Pápež sa vyhrážal Ženeve kľatbami a veľké národy sa zastrájali jej zničením. Ako mohlo malé mesto odolať moci, ktorá tak často donútila kráľov a cisárov, aby sa podrobili? Ako sa mohlo postaviť proti vojskám veľkých dobyvateľov?

Silní nepriatelia v kresťanskom svete vždy ohrozovali reformáciu. Prvé úspechy reformácie sa skončili. Rím zbieral nové sily a dúfal, že reformáciu zničí. V tom čase bol založený jezuitský rád, najkrutejší, najbezohľadnejší a najmocnejší zo všetkých bojovníkov za pápežstvo. Jezuiti odlúčením od všetkých pozemských zväzkov a ľudských záujmov, zbavením prirodzených citov, s dokonale umlčaným rozumom a svedomím, nepoznali žiadnu vládu, žiaden zväzok, okrem vlády svojho rádu. Nepoznali inú povinnosť okrem povinnosti rozširovať svoju moc. (Pozri dodatok č. 22)

Kristovo evanjelium pomáhalo ľuďom, ktorí mu verili, aby obstáli v nebezpečenstve, znášali utrpenie, aby sa neľakali zimy, hladu, námahy ani biedy, aby niesli zástavu pravdy a nedbali na horiace hranice, väzenie a mučenie. Aby prekonali tieto sily, jezuiti vyzbrojili svojich prívržencov fanatizmom, ktorý im umožnil obstáť v nebezpečenstve a proti moci pravdy postaviť všetky zbrane klamu a podvodu. Neštítali sa ani najväčších zločinov, používali najpodlejšie klamstvá a pretváрку. Sľubovali síce večnú chudobu

a pokoru, cieľavedome sa však usilovali o bohatstvo a moc. Oddali sa plne zámeru vykynožiť protestantizmus a znova nastoliť pápežskú vládu. GC 235

Členovia rádu vyvolávali dojem, že sú svätí. Navštevovali väznice a nemocnice, slúžili chorým a chudobným, predstierali, že sa zriekli sveta a nosia sväté meno Pána Ježiša, ktorý chodil na zemi, aby konal dobro. Pod bezchybným zovňajškom sa často skrývali najzločinnejšie a najhoršie úmysly. Rád sa riadil hlavnou zásadou, že účel svätí prostriedky. Podľa tejto zásady považovali klamstvá, krádeže, krvoprísahníctvo a vraždy nielen za prípustné a ospravedlniteľné, ale priam hodné odporúčania, pokiaľ slúžili záujmom cirkvi. Jezuiti sa maskovali a vkrádali do štátnych úradov, stávali sa poradcami kráľov a usmerňovali politiku národov. Dokázali byť aj sluhami, aby mohli sledovať činnosť svojich pánov. Zriaďovali lýcea pre kniežacích a šľachtických synov a školy pre prostý ľud. Nútili deti protestantských rodičov zúčastňovať sa na rímskokatolíckych obradoch. Vonkajšia veľkoleposť a prepych rímskej bohoslužby mali zmiast myseľ ľudí, oslniť a zaujať predstavivosť. A tak sa stávalo, že synovia zrádzali slobodu, za ktorú bojovali a pre ktorú krváčali ich otcovia. Jezuiti sa rýchle rozšírili po celej Európe a všade, kam prišli, znova ožil vplyv pápežstva.

Aby mali väčšiu moc, vydal pápež bulu, ktorou obnovil inkvizíciu. (Pozri dodatok č. 23) Hoci inkvizícia vzbudzovala všeobecný odpor i v katolíckych krajinách, zástancovia pápežstva znova zaviedli tento hrozný súd a v jeho tajných žalárnych celách sa znova odohrávali príliš hnusné krutosti, než aby mohli zničiť denné svetlo. V mnohých krajinách popravili alebo prinútili odísť do exilu tisíce ľudí. Obvykle to bol výkvet národa, najrydzejší a najušľachtilejší, najnadanejší a najvzdelanejší ľudia, zbožní a verní kazatelia, usilovní a nadšení vlastenci, vynikajúci učenci, nadaní umelci a zruční remeselníci.

Takýmito prostriedkami sa Rím snažil uhasiť svetlo reformácie, vytrhnúť ľuďom z rúk Bibliu a znova nastoliť nevedomosť a poverčivosť doby temna. GC 236 Vďaka Božiemu požehnanu a pôsobeniu ušľachtilých mužov, ktorých povolal Boh, aby pokračovali v diele začatom Lutherom, nebol protestantizmus zničený. Za svoju silu nevďačil priazni kniežat ani ich zbraniam. Jeho pevnosťami sa stali najmenšie krajiny, najskromnejšie a najslabšie národy. Bola to malá Ženeva, mesto medzi mocnými nepriateľmi, usilujúcimi o jej zničenie. Bolo to aj Holandsko na brehoch Severného mora, ktoré bojovalo proti tyranii Španielska, vtedy najväčšieho a najbohatšieho kráľovstva. A napokon pochmúrne a chudobné Švédsko, ktoré vydobylo víťazstvo pre reformáciu.

Kalvín pôsobil v Ženeve takmer tridsať rokov. Najprv tam založil cirkev, ktorá sa riadila mravnými zásadami Biblie, a potom odtiaľ usmerňoval šírenie reformácie po celej Európe. Ako verejný činiteľ sa dopustil viacerých chýb, ani jeho učenie nebolo bez nedostatkov. Stal sa však nástrojom pri hlásaní právd, ktoré boli zvlášť dôležité v jeho dobe pre zachovanie zásad reformácie proti novému náporu pápežstva a pre šírenie životnej jednoduchosti a rýdzosti v evanjelických zboroch namiesto pýchy a skazenosti, posilňovanej učením Ríma.

Zo Ženevy vychádzali učitelia i knihy, ktoré šíрили reformačné učenie. Tu sa obracali o radu, poučenie a povzbudenie prenasledovaní ľudia zo všetkých krajín. Kalvínovo mesto sa stalo útočiskom prenasledovaných z celej západnej Európy. Na úteku pred strašnou búrkou, ktorá trvala stáročia, prichádzali utečenci k bránam Ženevy. Hladujúci, skrvavení, olúpení o domovy a rodiny boli srdečne vítaní a dostali potrebnú starostlivosť. Našli tu nový domov a ich zručnosť, učenosť a zbožnosť priniesli mestu, ktoré ich

prijalo, požehnanie. Mnohí ľudia, ktorí tu našli útočisko, sa neskôr vrátili do svojich rodných krajín, aby tam bojovali proti tyranii Ríma. John Knox, statočný reformátor Škótska, mnoho anglických puritánov, protestanti z Holandska a zo Španielska, ale tiež francúzski hugenoti – tí všetci odnášali zo Ženevy faklu pravdy, aby rozohnali temnotu vo svojich rodných krajinách.

John Knox (1514-1572)

*Faber Stapulensis (Lefèvre)
(1450-1536)*

13 | Holandsko a Škandinávia

GC 237 Pápežská krutovláda vyvolala v Holandsku veľmi skoro rozhodný odpor. Podstatu rímskeho pápežstva odhalili sedemsto rokov pred Lutherom dvaja biskupi, ktorí navštívili Rím ako vyslanci a spoznali skutočnú povahu „svätej stolice“. Rímskeho pápeža obvinili slovami: Boh „zriadil svoju cirkev, svoju kráľovnú a manželku, vznešeným a večným ustanovením v záujme jej detí, dal jej veno, ktoré nepominie ani sa neskaží, dal jej večnú korunu a žezlo;... z toho všetkého ťažíte ako zlodej. Usadili ste sa v Božom chráme, stali ste sa pre ovce vlkom namiesto toho, aby ste im boli pastierom;... chcete, aby sme uverili, že ste najvyšším kňazom, správate sa však skôr ako tyran... Miesto toho, aby ste boli služobníkom služobníkov, ako sa sám nazývate, usilujete sa stať pánom pánov... Kvôli vám ľudia opovrhujú Božími prikázaniami... Duch Svätý buduje všetky cirkvi na celej zemi... Mesto nášho Boha, ktorého sme občanmi, siaha do všetkých končín neba a je väčšie než mesto, nazvané svätými prorokmi Babylon, ktoré tvrdí, že je Božím mestom. Vyvyšuje sa až do neba a chvastá sa, že jeho múdrosť je nesmrteľná a bez odôvodnenia vyhlasuje, že sa nikdy nezmylilo a ani sa zmylíť nemôže.“ (Gerhard Brandt, Dejiny reformácie v Holandsku a v okolitých krajinách, zv. 1, str. 6) **GC 238**

V nasledujúcich storočiach sa postavili na odpor s rovnakým protestom aj ďalší ľudia. Prví učители, ktorí prechádzali rôznymi krajinami pod rôznymi menami, podľa vzoru valdenských misionárov, všade šíрили poznanie evanjelia. Prišli aj do Holandska. Ich učenie sa rýchlo šířilo. Preložili veršovanú valdenskú Bibliu do holandčiny. Vyhlasovali, že „*má veľkú prednosť – nie sú v nej totiž výmysly, klamy a podvody, iba slová pravdy. Všeličo je v nej tu a tam síce povedané tvrdo, ľahko sa však v nej dá nájsť jadro toho, čo je dobré a sväté.*“ (Gerhard Brandt, Dejiny reformácie v Holandsku a v okolitých krajinách, zv. 1, str. 14) Tak opisovali jej vplyv priatelia starej viery v 12. storočí.

Potom začalo prenasledovanie. Počet veriacich stále rástol aj napriek mučeniu a hraniciam. Vyhlasovali, že Biblia je jedinou neomylnou autoritou v náboženských záležitostiach a že „*nikoho nemožno k viere nútiť, ale má byť pre vieru získaný kázaním*“.
(Martyn, zv. 2, str. 87)

Lutherovo učenie našlo v Holandsku vhodnú pôdu. Úprimní a verní muži tam začali hlásať evanjelium. Z jedného kraja Holandska prišiel Menno Simons. I keď bol vychovaný ako rímsky katolík a vysvätený za kňaza, Bibliu vôbec nepoznal a nechcel ju čítať zo strachu, aby ho nezviedla do kacírstva. Keď v ňom začali klíčiť pochybnosti, či je učenie o premene vína a chleba pravdivé, považoval to za pokušenie od satana. Modlitbou a pokáním sa pokúšal pochybnosti zbaviť, ale márne. Snažil sa umlčať hlas svedomia tým, že sa zúčastňoval rôznych zábav a radovánok, aby prišiel na iné myšlienky, ale bez účinku. Po nejakom čase začal študovať Nový zákon. Po prečítaní Nového zákona a Lutherových spisov prijal reformovanú vieru. Krátko nato videl v susednej dedine, ako stáli muža len preto, že sa dal znova pokrstiť. Začal preto študovať, čo sa v Biblii píše o krste detí. V Písme však nenašiel jediný dôkaz, naopak poznal, že Biblia žiada pokánie a vieru ako podmienku krstu. **GC 239**

Menno vystúpil z rímskej cirkvi a zasvätil svoj život hlásaniu toho, čo prijal. V Nemecku i v Holandsku sa objavili fanatici, ktorí hlásali nezmyselné a buričské učenie, ktoré podkopávalo poriadok a slušnosť a viedlo k násilnostiam a vzburám. Menno pochopil,

k akým strašným následkom by tieto hnutia nevyhnutne viedli, preto sa horlivo staval proti bludnému učeniu a bláznivým názorom fanatikov. Mnohí z takto zvedených sa potom týchto zhubných názorov zriekli. V Holandsku ešte zostalo mnoho potomkov pôvodných kresťanov, ľudí, ktorí prijali valdenské učenie. Medzi nimi Menno horlivo a úspešne pracoval.

Celých dvadsaťpäť rokov cestoval so svojou manželkou i deťmi, prežíval veľké ťažkosti a núdzu, často bol vystavený nebezpečenstvu života. Prešiel Holandsko a severné Nemecko, mal ďalekosiahly vplyv hlavne medzi prostými ľuďmi. I keď získal len obmedzené vzdelanie, bol prirodzene výrečný, neochvejne poctivý, skromný a láskavý, úprimne zbožný. V ľuďoch vzbudzoval dôveru svojím životom a stal sa príkladom toho, ako naplniť zásady, ktoré hlásal. Jeho nasledovníci boli rozháňaní a prenasledovaní. Trpeli tým, že si ich zamieňali s münsterskými fanatikmi. Aj napriek tomu sa jeho pôsobením obrátil veľký počet ľudí.

Nikde nebolo reformačné učenie prijímané tak všeobecne ako v Holandsku a len málokde boli jeho prívrženci tak veľmi prenasledovaní. V Nemecku zakázal reformáciu Karol V., ktorý by bol najradšej poslal všetkých jej prívržencov na hranicu. No kniežatá sa proti tejto tyranii postavili ako hradba. Cisár mal však v Holandsku väčšiu moc a jedno nariadenie o prenasledovaní protestantov stíhalo druhé. Čítať Bibliu, počúvať ju alebo kázať o nej, či dokonca len hovoriť, znamenalo vystavovať sa trestu smrti upálením. **GC 240** Modliť sa k Bohu tajne, prestať sa klaňať obrazom a sochám alebo zaspievať žalm bolo rovnako trestané smrťou. Aj tých, ktorí sa zriekli svojich „*bludov*“, odsúdili na smrť štátim, ak to boli muži, alebo pochovaním za živa, v prípade žien. Za vlády Karola V. a Filipa II. takto zahynulo tisíce ľudí.

Raz bola pred inkvizítorov privlečená celá rodina obvinená z toho, že sa nezúčastňuje na omšiach v kostole a Boha uctieva doma. Pri výsluchu na otázku, ako uctievať Boha, najmladší syn odpovedal: „*Pokľakneme na kolená a modlíme sa, aby Boh osvietil našu myseľ a odpustil nám naše hriechy. Modlíme sa za nášho panovníka, aby bola jeho vláda úspešná a jeho život šťastný, modlíme sa za vrchnosť, aby ju Boh zachoval.*“ (Wylie, zv. 18, kap. 6) Niektorí sudcovia tým boli hlboko dojatí, napriek tomu otca a jedného z jeho synov odsúdili na upálenie.

Besnenie prenasledovateľov bolo také veľké ako viera mučeníkov. Nielen muži, ale i ženy a mladé dievčatá prejavovali neochvejnú odvahu. „*Ženy stáli pri svojich mužoch, keď ich upalovali a keď trpeli páľavou ohňa, šepkali im slová útechy alebo im spievali žalmy, aby ich utešili... Mladé dievčatá sa ukladali do hrobov, do ktorých ich pochovávali zaživa, akoby sa ukladali k spánku vo svojich izbách, alebo vstupovali na popravisko a na hranicu oblečené v najlepšíš šatách, akoby šli na svoju svadbu.*“ (Wylie, zv. 18, kap. 6)

Tak ako v čase, keď sa pohanstvo snažilo zničiť evanjelium, aj teraz sa stala krv kresťanov semenom. (pozri Tertullian, Apológia, ods. 50) Prenasledovanie malo za následok len to, že počet svedkov pravdy pribúdala. Panovník rozzúrený neobľomnou odhodlanosťou ľudí neustával vo svojom krutom diele, ale nadarmo. Pod vedením ušľachtilého Viliama Oranžského priniesla revolúcia v Holandsku nakoniec náboženskú slobodu.

V horách Piemontu, na francúzskych rovinách a na pobreží Holandska poznamenala krv mučeníkov pokrok evanjelia. **GC 241** Naopak severské krajiny prijali evanjelium pokojne. Študenti pri návrate domov priniesli z Wittenbergu reformačnú vieru do Škandinávie. Aj vydanie Lutherových spisov pomáhalo šíreniu svetla. Jednoduchý a

pracovitý ľud Severu sa odvracal od skazenosti, prepychu a povier Ríma a vítal čistotu, prostotu a životodarné biblické pravdy.

Tausen, „*reformátor Dánska*“, bol synom roľníka. Už ako malý chlapec prejavil bystrý rozum. Túžil po vzdelaní, ale majetkové pomery rodičov mu to neumožnili, preto vstúpil do kláštora. Čistotou svojho života, usilovnosťou a vernosťou si získal priazeň predstaveného. Pri skúškach sa ukázalo, že má nadanie, ktoré by cirkvi mohlo v budúcnosti pomôcť. Predstavení rozhodli, že mu poskytnú vzdelanie na niektorej nemeckej alebo holandskej univerzite. Mladý študent si mohol školu vybrať sám, s jedinou výhradou, že to nesmie byť Wittenberg. Mnísi tvrdili, že štipendistu cirkvi nesmie ohrozovať jed kacírstva.

Tausen si vybral Kolín nad Rýnom, ktorý bol vtedy, rovnako ako dnes, baštou katolicizmu. Tu ho však znechutila mystika vzdelancov. Vtedy sa mu dostali do rúk Lutherove spisy. Prečítal ich s údivom a s nadšením a veľmi zatúžil, aby mohol na vlastné uši počuť toto učenie priamo z úst reformátora. Tým by však mohol pobúriť svojho predstaveného v kláštore a stratiť jeho podporu. Nakoniec sa rozhodol a zakrátko bol zapísaný ako študent vo Wittenbergu.

Keď sa vrátil do Dánska, vstúpil opäť do svojho kláštora. Nik ho do tejto chvíle nepodozrieval z luteránstva. Sám si nechával svoje tajomstvo pre seba, snažil sa však viesť svojich druhov k čistej viere a svätejšiemu životu, bez toho, aby v nich vzbudil nejaké predsudky. Otváral im Bibliu, vysvetľoval jej pravý význam a nakoniec im poukázal na Krista ako jedinú spravodlivosť pre hriešnika a jedinú nádej na spasenie. **GC 242** Predstavený kláštora, ktorý doňho vkladal veľké nádeje ako do statočného obrancu cirkvi, sa naňho veľmi rozhneval. Okamžite ho poslal do iného kláštora, kde ho zavreli do cely a držali pod prísny dohľadom.

Jeho strážnici sa zdesili, keď sa niekoľko mníchov po krátkom čase prihlásilo k protestantizmu. Napriek mrežiam svojej cely hlásal Tausen svojim spoluväzňom pravdu. Keby sa dánski cirkevní otcovia vyznali v tom, ako cirkev potláčala kacírstvo, okamžite by Tausenov hlas umlčali. Namiesto toho, aby ho zavreli do nejakej cely v podzemnom väzení, vyhнали ho len z kláštora. Nič iné ani urobiť nemohli. Kráľ totiž práve vydal výnos, ktorým poskytoval ochranu učiteľom nového učenia. Tausen začal kázať. Mal prístup do kostolov a ľud sa hrnul, aby počúval jeho kázne. Nebol sám, kto hlásal Božie slovo. Do dánčiny bol preložený Nový zákon a bol rozšírený v mnohých výtláčkoch. Katolíci sa snažili toto dielo zmařit, ale nemohli jeho šíreniu zabrániť. Zanedlho sa Dánsko prihlásilo k reformácii.

Do Švédska priniesli vodu života mladí ľudia, ktorí sa napili z wittenberského prameňa. Dvaja vodcovia švédskej reformácie, Olaf a Laurentius Petri, synovia kováča z Orebro, študovali pod vedením Luthera a Melanchthona. Pravdy, ktoré poznali, horlivo šírili. Olaf, podobne ako veľký reformátor, strhával ľud svojou horlivosťou a výrečnosťou, zatiaľ čo Laurentius, povahou podobný Melanchthonovi, bol skôr premýšľavý, hlbavý a rozvážny. Obaja horlivo zbožní mali hlboké teologické vzdelanie a neochvejnú odvahu šíriť pravdu. Katolíci sa samozrejme snažili ich dielo zničiť. Duchovní podnecovali nevedomý a poverčivý ľud, a tak Olafa Petriho často napadala banda spodiny a neraz sa na poslednú chvíľu zachránil iba útek. Pritom reformátorov podporoval a chránil kráľ. **GC 243**

Za vlády rímskej cirkvi upadol ľud do chudoby a bol utláčaný. Cirkev ho pripravila o Písmo, nechala mu náboženstvo tvorené len symbolmi a obradmi, ktoré nerozvíjali

mysel, ale vracali ľud k poverám a pohanským zvykom predkov. Národ sa rozdelil na súperiace tábory. Ich neustále spory zvyšovali biedu všetkých. Kráľ sa rozhodol uskutočniť reformu v štáte i v cirkvi a v boji proti Rímu vítal schopných pomocníkov.

Olaf Petri presvedčivo obhájil reformačné učenie proti zástupcom Ríma pred panovníkom a poprednými činiteľmi Švédska. Vyhlásil, že učenie cirkevných otcov možno prijať len vtedy, ak je v súlade s Písmom. Zdôraznil, že podstata náuky o viere je vyložená v Biblii jasne a priamo, takže ju môžu všetci pochopiť. Kristus povedal: „*Moje učenie nie je moje, ale toho, ktorý ma poslal.*“ (Ján 7,16) A Pavol povedal, že keby hlásal evanjelium iné ako to, ktoré prijal, nech je prekliaty. (Gal 1,8) Reformátor sa pýtal: „*Ako sa teda môžu iní odvážiť vydávať dogmy podľa svojej ľubovôle a vnucovať ich ako čosi nevyhnutné pre spasenie?*“ (Wylie, zv. 10, kap. 4) Dokázal, že cirkevné dekréty nemajú platnosť, keď odporujú Božím prikázaniam, a hlásal veľkú protestantskú zásadu, že „*jedine Písmo je meradlom viery a života.*“

Aj keď sa tento zápas odohrával pomerne v ústraní, ukázal, „*akí ľudia tvorili vojsko reformátorov. Neboli to ľudia nevzdelaní, sektári, hlučne diskutujúci, ktorí vyhľadávajú spory. Práve naopak, boli to ľudia, ktorí skúmali Božie slovo a vedeli ako zaobchádzať*

Upaľovanie stúpcov reformácie

sa pre ňu vyslovilo aj národné zhromaždenie. Olaf Petri preložil do švédčiny Nový zákon a na pranie kráľa začali obaja bratia prekladať celú Bibliu. Švédsky ľud dostal po prvýkrát Božie slovo v rodnej reči. Snemovňa nariadila, aby kazatelia v celom kráľovstve vysvetľovali Písmo a aby sa deti v škole učili čítať Bibliu.

Požehnané svetlo evanjelia postupne a isto rozháňalo tmu nevedomosti a poverčivosti. Národ, oslobodený od rímskeho útlaku, dosiahol takú silu a veľkosť ako nikdy predtým. Švédsko sa stalo jednou z pevností protestantizmu. O sto rokov neskôr, v čase najväčšieho ohrozenia sa tento malý a dovtedy slabý národ – ako jediný v Európe – odvážil podať pomocnú ruku Nemecku, aby ho vyslobodil z hrozného zovretia tridsaťročnej vojny. Zdalo sa, že celá severná Európa sa zakrátko dostane znova pod krutovládu Ríma. Švédske vojská pomohli Nemecku zastaviť nápor katolíckych vojsk, vydobýť slobodu protestantom – kalvínom a luteránom – o obnoviť slobodu svedomia v tých krajinách, ktoré prijali reformáciu.

so zbraňami Biblie. V učenosti predstihli svoju dobu. GC 244 Ak vezmeme do úvahy skvelé strediská, akými boli Wittenberg a Zürich, slávne mená Luther, Melancthon, Zwingli a Oekolampad, o ktorých vieme, že boli vodcami hnutia, budeme prirodzene očakávať, že mali neobyčajnú silu a dosahovali veľké úspechy. Ich žiaci sa im, samozrejme, nemohli vyrovnáť. Čo uvidíme, ak sa však pozrieme na odlahlé Švédsko a vezmeme do úvahy neznáme mená ako Olaf a Laurentius Petri, žiacov známych majstrov? Učencov a teológov, ktorí dokonale ovládli celú sústavu právd evanjelia a ktorí ľahko zvíťazili nad učiteľmi katolíckych škôl a hodnostármi cirkvi.“ (Wylie, zv. 10, kap. 4)

Výsledkom rozpravy bolo prijatie protestantskej viery švédskym kráľom a o niečo neskôr

14 | Anglickí reformátori

GC 245 Zatiaľ čo Luther otváral ľuďom v Nemecku dovtedy neznámu Bibliu, Duch Svätý viedol Tyndala, aby vykonal to isté pre Anglicko. Viklef preložil Bibliu z latinského textu, ktorý obsahoval veľa chýb. Táto Biblia nebola nikdy vytlačená a ručný opis bol taký drahý, že si ho mohlo kúpiť len niekoľko bohatých a urodzených ľudí. Biblia bola pomerne málo rozšírená aj preto, že ju cirkev prísne zakazovala. V roku 1516, o rok skôr než Luther zverejnil svoje články, Erasmus vydal grécky a latinský text Nového zákona. Božie slovo bolo prvýkrát vytlačené v pôvodnom jazyku. V tomto diele opravil mnohé chyby predchádzajúcich rukopisov, zmysel textu bol zrozumiteľnejší. Mnohým vzdelaným ľuďom to pomohlo lepšie poznať pravdu a povzbudilo ich to v reformačnej činnosti. Väčšina obyčajných ľudí naďalej nemala prístup k Božiemu slovu. Tyndale mal pokračovať vo Viklefovom diele tým, že svojim krajanom dá Bibliu v ich jazyku.

Tyndale usilovne študoval a hľadal pravdu. Evanjelium pochopil z Erazmovo gréckeho znenia Nového zákona. Neohrozene hovoril o svojom presvedčení a žiadal, aby sa každé učenie preverovalo Písmom. Na námietku katolíkov, že Bibliu vydala cirkev a len cirkev ju môže vykladať, Tyndale odpovedal: „*Viete, kto naučil orly hľadať korisť?*“ GC 246 *Ten istý Boh učí svoje hladujúce deti hľadať svojho Otca v jeho slove. Vy ste nám Písmo nedali, naopak, vy ste ho pred nami ukryli. Upalujete tých, ktorí ho hlásajú a podľa neho učia. Keby ste mohli, upálili by ste i Písmo.*“ (D' Aubigné, Dejiny reformácie 16. storočia, zv. 18, kap. 4)

Tyndalove kázne vzbudili veľký záujem. Veľa ľudí prijalo pravdu. Kňazi sledovali situáciu a len čo sa Tyndale vzdialil, snažili sa hrozbami a prekrúcaním zmariť jeho dielo. V mnohých prípadoch sa im to darilo. Tyndale o tom povedal: „*Čo môžem robiť? Kým ja zasievam, nepriateľ pustoší pole, ktoré som opustil. Nemôžem byť všade. Keby kresťania mali Písmo sväté vo vlastnom jazyku, sami by odolali týmto špekulantom. Bez Biblie sa laici nemôžu utvrdiť v pravde.*“ (D' Aubigné, Dejiny reformácie 16. storočia, zv. 18, kap. 4)

Začal sa zaoberať novou myšlienkou. Hovoril si: „*V Hospodinovom chráme sa spievali žalmy v jazyku Izraela; nemalo by byť evanjelium hlásané medzi nami v angličtine?... Má mať cirkev menej svetla na poludnie, než mala ráno?... Kresťania musia čítať Nový zákon vo svojej materčine.*“ Cirkevní učitelia a učenci sa neraz líšia vo svojich názoroch. Len Biblia môže priviesť človeka k poznaniu pravdy. „*Jeden teológ hlása to, druhý ono... Jeden protirečí druhému. Ako môžeme poznať, kto hovorí pravdu a kto hlása lož?... Ako?... Naozaj len podľa Božieho slova.*“ (D' Aubigné, Dejiny reformácie 16. storočia, zv. 18, kap. 4)

Krátko nato jeden katolícky teológ v spore s Tyndalom vyhlásil: „*Lahšie sa obídeme bez Božích zákonov ako bez pápežových.*“ Tyndale mu odpovedal: „*Odmietam pápeža so všetkými jeho zákonmi a ak mi Boh dopraje života, pričínim sa o to – a nepotrvá to dlho – aby každý roľník poznal Písmo lepšie než vy.*“ (Anderson, Letopisy anglickej Biblie, str. 19)

Myšlienka dať ľuďom Písmo sväté, Nový zákon v rodnom jazyku, s ktorou sa doteraz len pohrával, sa od tej chvíle stala pevným rozhodnutím a Tyndale sa hneď pustil do práce. GC 247 Keď ho prenasledovanie vyhnalo z domova, odišiel do Londýna a tam

nejaký čas nerušene pokračoval v práci. Zloba obhajcov pápežstva ho znova donútila utekať. Mal pocit, že celé Anglicko stojí proti nemu, preto sa rozhodol hľadať útočisko v Nemecku. Tam aj začal tlačiť anglický preklad Nového zákona. Dvakrát musel prácu prerušiť. Keď mu zakázali tlačiť v jednom meste, odišiel do iného. Nakoniec sa dostal do Wormsu, kde pred niekoľkými rokmi pred snemom obhajoval Luther evanjelium. V tomto starobylom meste žilo mnoho priateľov reformácie a Tyndale tam pokračoval vo svojom diele bez ďalších ťažkostí. Čoskoro bolo vytlačených tritisíc Nových zákonov a ešte v tom roku nasledovalo ďalšie vydanie.

Tyndale pokračoval v práci svedomito a vytrvalo. Hoci anglické úrady veľmi starostlivo strážili prístavy, Božie slovo sa dostávalo rôznymi tajnými cestami do Londýna a odtiaľ sa šíriло po celej krajine. Zástancovia pápežstva sa pokúšali potlačiť pravdu, ale márne. Durhanský biskup kúpil od jedného kníhkupeca, Tyndalovho priateľa, celú zásielku Biblií, aby ju zničil v nádeji, že do značnej miery zmarí jej edíciu. Dosiahol však pravý opak. Taktó získané peniaze umožnili nákup materiálu pre nové a lepšie vydanie, čo by sa inak neuskutočnilo. Keď bol Tyndale neskôr uväznený, ponúkli mu slobodu pod podmienkou, že prezradí mená ľudí, ktorí mu finančne pomáhali vydať Bibliu. Odpovedal im, že durhanský biskup urobil pre to viac než všetci ostatní. Tým, že zaplatil veľkú čiastku za celú zásielku kníh, umožnil Tyndalovi pokračovať v činnosti ešte odvažnejšie.

Tyndale sa dostal do rúk svojich nepriateľov zradou a dlhé mesiace trpel vo väzení. Nakoniec zaplatil za svoju vieru mučeníckou smrťou. Zbrane, ktoré pripravil, však ulahčili iným bojovníkom ich zápas v ďalších storočiach až dodnes. **GC 248**

Latimer hlásal z kazateľnice, že Biblia sa má čítať v jazyku ľudu. Pôvodcom Písma svätého, ako tvrdil, „*je sám Boh*“, a preto má Písmo tiež niečo z moci a večnosti svojho Pôvodcu. „*Všetci – kráľ, cisár, úradník i správca... sú povinní poslúchať... sväté Božie slovo.*“

„*Nechodíme okľukami, riadime sa Božím slovom. Nekráčajme cestami... našich predchodcov, nerobme to, čo konali, ale to, čo konať mali.*“ (Hugh Latimer, Prvá kázeň pred kráľom Edwardom VI.)

Aj Barnes a Frith, verní Tyndalovi priatelia, vystúpili na obranu pravdy. Po nich prišli Ridleyovci a Cranmer. Títo predstavitelia anglickej reformácie boli ľudia vzdelaní a často pre svoju zbožnosť v katolíckych kruhoch veľmi vážení. Postavili sa proti pápežstvu, pretože spoznali bludy „*svätej stolice*“. Keďže poznali tajomstvo „*Babylona*“, malo ich svedectvo o to väčšiu silu.

„*Teraz vám položím zvláštnu otázku,*“ povedal Latimer, „*Kto je najusilovnejším biskupom a prelátom v celom Anglicku?... Vidím, že počúvate a očakávate, že ho budem menovať... Povieť vám to: je to diabol... Nikdy neopustí svoju diecézu. Zavolajte ho kedykoľvek, vždy je doma. Je stále pri svojom pluhu... Nikdy ho nepristihnete zaháľat. O tom vás môžem uistiť... Tam, kde sa zabýva diabol, miznú knihy a objavujú sa sviečky, mizne Biblia a objavuje sa ruženec, tam mizne svetlo evanjelia a nahrádza ho svetlo sviečok, a to i napoludnie. Tam sa stráca Kristov kríž a objavuje sa predaj odpustkov, prestáva odievanie nahých, sýtenie chudobných a pomoc bezmocným a nastáva uctievanie rytín a obrazov, zdobenie dreva a kameňa, vyzdvihujú sa výmysly človeka a jeho zákony a odmietajú sa Božie príkázania a najsvätejšie Božie slovo... Kiežby naši preláti rovnako zasievali semeno dobrého učenia, ako usilovne satan rozsieva kúkoľ a plevy!*“ (Hugh Latimer, Kázeň) **GC 249**

Títo reformátori vyznávali veľkú zásadu – rovnakú, akú uznávali valdenskí, Viklef, Ján Hus, Luther, Zwingli a ich spolupracovníci – a to, že Písmo sväté je neomylným meradlom viery a života. Odmietali zdanlivé právo pápežov, snemov, cirkevných otcov a kráľov ovládať svedomie ľudí vo veciach viery. Uznávali zvrchovanú autoritu Biblie a každé učenie či názor posudzovali jej učením. Viera v Boha a v jeho slovo podopierala týchto svätých mužov, keď obetovali svoje životy na hranici. Keď plamene umlčovali ich hlas, obrátil sa Latimer na svojho spolutrpiaceho so slovami: „*Buď dobrej mysli, ešte dnes zapálime v Anglicku z Božej milosti takú sviecu, ktorá dúfam, nikdy nedohorí.*“ (Hugh Latimer, Dielo, diel 1, str. 13)

Semeno pravdy, ktoré zasial v Škótsku Columba a jeho spolupracovníci, nebolo nikdy úplne zničené. Stáročia potom, čo sa anglické zbory podrobili Rímu, udržiavali si zbory v Škótsku svoju slobodu. V 12. storočí tam pápežstvo získalo moc a rozkazovalo tak neobmedzene ako v žiadnej inej krajine. Nikde nevládla väčšia temnota. Ale i tam sa dostali lúče svetla, prenikli tmou a sľubovali príchod nového dňa. Lolardi sem priniesli z Anglicka Viklefovú Bibliu a jeho učenie. Vykonali mnoho pre to, aby evanjelium neupadlo do zabudnutia. Každé storočie malo svojich svedkov pravdy a svojich mučeníkov.

Začiatok veľkej reformácie priniesli Lutherove spisy a potom Tyndalov anglický Nový zákon. Títo hlásatelia ticho prechádzali horami a údoliami, bez toho, aby si to všimla cirkevná vrchnosť a znova zapalovali faklu pravdy, ktorá v Škótsku takmer zhasla. Takto naprávali to, čo Rím napáchal za štyri storočia útlaku.

Krv mučeníkov podnietila rozvoj reformačného hnutia. Predstavitelia rímskej cirkvi si zrazu uvedomili nebezpečenstvo, ktoré im hrozilo a priviedli na hranicu niektorých z najušľachtilejších a najväčších synov Škótska. **GC 250** Tým len postavili kazateľnicu, z ktorej zneli po celej zemi slová umierajúcich svedkov, ktoré rozochvievali srdcia poslucháčov a naplňali ich túžbou zvrhnúť okovy Ríma.

Hamilton a Wishart, šľachtici povahou i rodom, ktorí vychovali mnohých oddaných učeníkov, položili svoje životy na hranici. Wishartova hranica prebudila muža, ktorého plamene neumlčia a ktorý pod Božím vedením odzvoní pápežstvu v Škótsku umieračikom.

John Knox odmietol cirkevné tradície a mystiku a začal sa sýtiť pravdou Božieho slova. Wishartovo učenie v ňom posilnilo odhodlanie rozísť sa s Rómom a pridať sa k prenasledovaným reformátorom.

Jeho priatelia naňho naliehali, aby prijal kazateľský úrad. Knox sa naľakal takejto zodpovednosti. Až po dňoch premýšľania osamote a po ťažkom vnútornom zápase súhlasil. Akonáhle úlohu raz prijal, plnil ju vytrvalo, odhodlane a odvážne po celý svoj život. Tento úprimný reformátor sa nebál ľudí. Mučenícke hranice, ktoré horeli okolo neho, len posilňovali jeho horlivosť. I keď nad jeho hlavou výhražne visela sekera prenasledovateľov, stál pevne a silnými údermi ničil modlárstvo.

Keď ho predviedli pred škótsku kráľovnú, v prítomnosti ktorej ochladla horlivosť nejedného predstaviteľa protestantov, podal John Knox priame svedectvo o pravde. Nedal sa získať lichôtkami, nezľakol sa hrozieb a necúvol pred nimi. Kráľovná ho obvinila z kačírstva. Vyhlásila, že navádza ľud, aby prijal štátom zakázané náboženstvo a tým prestúpil Božie prikázanie, ktoré nariaďuje, aby poddaní poslúchali svoju vrchnosť. Knox rozhodne odpovedal: „*Keďže pravé náboženstvo nepochádza od svetských kniežat, ale len od večného Boha, nie sú poddaní povinní prispôbovať svoje náboženstvo názorom*

vrchnosti. **GC 251** *Kniežatá často vedia o pravom náboženstve menej než ktokoľvek iný... Keby všetci Abrahámovi potomkovia prijali náboženstvo faraóna, ktorému boli tak dlho poddaní, povedzte, Vaše Veličenstvo, aké náboženstvo by bolo teraz na svete? Alebo keby všetci ľudia v apoštolskej dobe prijali rovnaké náboženstvo ako rímski cisári, aké náboženstvo by bolo teraz na zemi?... Z toho môže Vaše Veličenstvo vidieť, že poddaní nie sú povinní vyznávať náboženstvo svojej vrchnosti, i keď ju majú poslúchať.“*

Kráľovná Mária riekla: „Vy vykladáte Písmo tak a oni (rímskokatolícki učitelia) inak. Komu mám veriť a kto to rozsúdi?“

„Máte veriť Bohu, ktorý hovorí jasne vo svojom slove,“ odpovedal reformátor. „Okrem toho, čo Vás učí Božie slovo, nemáte veriť ani tomu, ani onomu. Božie slovo je jasné a zrozumiteľné. Ak sa objaví na niektorom mieste nejasnosť, Duch Svätý, ktorý si nikdy neodporuje, tú istú vec vysvetľuje zrozumiteľnejšie na iných miestach, takže nemôže zostať žiadna pochybnosť, s výnimkou ľudí, ktorí chcú silou-mocou zostať v nevedomosti.“ (David Laing, Zozbierané spisy Johna Knoxa, diel 2, str. 281,284)

Túto pravdu predniesol neohrozený reformátor s nasadením vlastného života pred kráľovnou. S rovnako neochvejnou odvahou konal svoj zámer, modlil sa a bojoval Boží boj, kým sa Škótsko neoslobodilo od pápežstva.

Prenasledovanie sa v Anglicku zavedením protestantizmu ako štátneho náboženstva síce zmiernilo, no úplne neprestalo. Anglikánska cirkev zavrhol viaceré názory Ríma, niektoré si však ponechala. Odstránila síce nadvládu pápeža, ale namiesto nej sa hlavou cirkvi stal panovník. Anglikánska bohoslužba ešte stále zaostávala za čistotou a jednoduchosťou evanjelia. Nepochopila veľkú zásadu náboženskej slobody. **GC 252** Protestantskí králi sa len výnimočne uchýľovali ku krutostiam, ktorými Rím bojoval proti kacírstvu, neuznávali však právo každého človeka uctievať Boha podľa hlasu svojho vlastného svedomia. Od všetkých vyžadovali, aby prijali jej učenie a zachovávali bohoslužobné zvyklosti predpísané štátnou cirkvou. Po stáročia boli ľudia, ktorí mali iný názor, vo väčšej či menšej miere prenasledovaní.

V 17. storočí vyhnali nepriatelia tisíce kazateľov z ich domovov. Pod hrozbou ťažkých pokút, väzenia alebo vyhnanstva zakazovali ľuďom zúčastňovať sa akýchkoľvek náboženských zhromaždení, ktoré cirkev neschválila. Verní ľudia, ktorí chceli i naďalej spoločne uctievať Boha, sa museli zhromažďovať v tmavých chodbách, na pôjdoch a niekedy v noci aj v lesoch. Prenasledovaní veriaci sa schádzali v Božom chráme hlbokého lesa, kde spevom a modlitbou oslavovali Boha. Napriek opatrnosti mnohí z nich trpeli pre vieru. Väzenia sa plnili, rodiny sa rozpadali. Mnohí museli odísť do vyhnanstva. Boh bol so svojím ľudom a jeho svedectvom nemohlo umlčať žiadne prenasledovanie. Veľa ľudí muselo odísť za more do Ameriky, kde položili základy občianskej a náboženskej slobody, ktoré sú základom bezpečnosti a slávy tejto krajiny.

Podobne ako v apoštolskej dobe, prenasledovanie len podporilo šírenie evanjelia. V odpornom väzení plnom zločincov, prežíval Ján Bunyan nebeskú atmosféru. Tam napísal svoje obdivuhodné dielo, alegóriu o ceste pútnika zo zeme skazy do nebeského mesta. Po tri stáročia prehovára tento hlas z bedfordského väzenia a posilňuje ľudské srdcia. Bunyanove spisy *Cesta pútnika* a *Milosť dostatočná i pre najväčšieho hriešnika* priviedli mnohých ľudí na cestu života.

Baxter, Flavel, Alleine a ďalší nadaní a hlboko vzdelaní ľudia vystúpili s veľkou kresťanskou skúsenosťou, aby statočne obhajovali vieru, ktorá bola raz navždy daná svätým. **GC 253** Dielo, ktoré títo muži vykonali, nemôže byť nikdy zničené, i keď ich

vládcovia tohto sveta prenasledovali a postavili mimo zákon. Flavelove knihy *Prameň života* a *Metódy milosti* naučili tisíce ľudí, ako sa priblížiť ku Kristovi. Baxterov spis *Protestantský pastor* sa stal požehnaním pre mnohých, ktorí túžili po oživení Božieho diela. Jeho kniha *Večný odpočinok vykúpených* splnila svoje poslanie a privedla mnohých veriacich k „*odpočinku*“, ktorý má Boží ľud ešte stále pred sebou.

O sto rokov neskôr, počas ďalšieho obdobia veľkej duchovnej temnoty, vystúpili ako šíritelia Božieho svetla Whitefield a bratia Wesleyovci. Štátna cirkev privedla anglický ľud do stavu náboženského úpadku, ktorý sa príliš nelíšil od pohanstva. Duchovní veľmi radi študovali prirodzené náboženstvo, čo bolo vlastne podstatou ich teológie. Príslušníci vyšších spoločenských tried sa posmievali zbožnosti a chválili sa, že sú povznesení nad tým, čo nazývali náboženským fanatizmom. Nižšie vrstvy boli nevzdelané, prepadali nerestiam a cirkev nemala odvahy ani viery, aby bojovala za takmer stratenú vec pravdy.

Skoro úplne sa zabudlo na dôležité učenie o ospravedlnení z viery, ktoré tak zrozumiteľne učil Luther. Jeho miesto zaujala rímska zásada spoliehať sa na to, že spásu možno dosiahnuť dobrými skutkami. Whitefield a Wesleyovci boli príslušníkmi štátnej cirkvi, úprimne však hľadali Božiu priazeň. Boli poučení, že ju dosiahnu cnostným životom a plnením náboženských predpisov.

Keď Karol Wesley raz ochorel a cítil, že sa blíži smrť, dostal otázku, o čo opiera svoju nádej na večný život. Jeho odpoveď znela: „*Snažím sa čo najlepšie slúžiť Bohu.*“ Priateľ, ktorý mu otázku položil, nebol s jeho odpoveďou zrejme spokojný. Wesley si pomyslel: „*Akože! Moja snaha nie je dostatočným dôvodom, aby som smel mať nádej? Chce mi snád uprieť moje úsilie? Veď na nič iné sa spoliehať nemôžem.*“ (John Whitehead, *Život kazateľa Karola Wesleyho*, str. 102) **GC 254** Taká veľká temnota zahalila cirkev a zastrela učenie o zmierení, olúpila Krista o jeho slávu a odvrátila pozornosť ľudí od ich jedinej nádeje na spasenie – od krvi ukrižovaného Vykupiteľa.

Wesley a jeho priatelia dospeli k poznaniu, že pravé náboženstvo vychádza zo srdca a že Božiemu zákonu podliehajú myšlienky práve tak ako slová a činy. Boli presvedčení, že je nutná svätosť srdca ako aj bezúhonné správanie, preto začali žiť skutočne novým životom. Vrúčne a s modlitbou sa snažili potlačiť prirodzené zlé sklony ľudského srdca. Žili nesebeckým, obetavým životom, v láske a pokore. Prísne dodržiavali všetko, o čom sa nazdávali, že by im mohlo pomôcť dosiahnuť to, po čom najviac túžili – svätosť, ktorá im zaručí priazeň u Boha. Vytýčené ciele však nedosiahli. Márne sa snažili oslobodiť spod vplyvu hriechu či zlomiť jeho moc. Bojovali rovnako ako kedysi Luther v kláštornej cele v Erfurte. Trápila ich rovnaká otázka: „*Lebo veď ako by mohol byť smrteľný človek spravodlivý pred silným Bohom?*“ (Jób 9,2)

Oheň Božej pravdy, ktorý na protestantskom oltári takmer vyhasol, mal byť znovu zapálený ohňom starej fakle, ktorú po stáročia udržiavali českí kresťania v Jednote bratskej. Po reformácii katolícka cirkev v Čechách zlikvidovala protestantizmus. Všetci, ktorí sa nechceli vzdať pravdy, museli utiecť. Niektorí vyhnanci našli útočisko v Sasku a udržali si starú vieru. Potomkovia týchto kresťanov priniesli svetlo Wesleymu a jeho priateľom.

Ján a Karol Wesleyovci boli po svojom vysvätení za kňazov poslaní na misijnú cestu do Ameriky. Tou istou loďou cestovala skupina Moravanov (českých bratov). Plavbu sprevádzali silné búrky a Ján Wesley, tvárou v tvár smrti, poznal, že nemá istotu zmierenia s Bohom. Moravania naproti tomu prejavovali pokoj a dôveru, čo on nepoznal. **GC 255**

Neskôr napísal: „*Omnoho skôr som si všimol v ich správaní hlbokú vážnosť. Vždy prejavovali pokoru, slúžili ostatným cestujúcim tak, ako by to žiadny Angličan neurobil. Za svoje služby nežiadali a ani by neprijali odmenu. Tvrдили, že je to užitočné pre ich pyšné srdce a že ich milovaný Spasiteľ pre nich vykonal omnoho viac. Každý deň mali príležitosť prejavíť tichosť, ktorú nedokázala prekonať žiadna urážka. Keď ich ostatní odstrkávali, odháňali alebo zvalili, vstali a odišli, ale nestážovali sa. Mali možnosť ukázať, či sú zbavení strachu, pýchy, hnevu a pomstychtivosti. Pri speve žalmov na začiatku ich bohoslužby sa rozbúrilo more. Hlavná plachta sa roztrhala na kusy, voda zaplavila loď a vnikla do podpalubia, akoby nás pohlcovala hlbina. Angličania začali od strachu kričať. Moravia spievali pokojne ďalej. Neskôr som sa jedného z nich opýtal: ‚Nemal si strach?‘ Odpovedal: ‚Vďaka Bohu, nie.‘ Opäť som sa spýtal: ‚Nebáli sa ani vaše ženy a deti?‘ Pokojne odpovedal: ‚Nie, naše ženy a deti sa neboja smrti.‘“ (Whitehead, Život kazateľa Jána Wesleya, str. 10)*

Po príchode do mesta Savannah žil Wesley nejaký čas s Moravanmi a ich kresťanský život na neho hlboko zapôsobil. O ich bohoslužbe, ktorá sa tak líšila od bezduchého formalizmu anglikánskej cirkvi, napísal: „*Keď som videl tu neobyčajnú prostotu a dôstojnosť, zabudol som takmer na to, že už uplynulo sedemnást storočí a predstavil som si, že som v jednom z tých zhromaždení bez obradov a veľkoleposti, ktoré viedol apoštol Pavol, výrobca stanov, alebo rybár Peter, kde sa prejavoval Boží duch a jeho moc.*“ (Whitehead, Život kazateľa Jána Wesleya, str. 11,12)

Po návrate do Anglicka Wesley pod vedením kazateľa Jednoty bratskej lepšie spoznal biblickú vieru. Pochopil, že ak chce byť spasený, nesmie sa spoliehať na vlastné skutky, ale musí plne dôverovať „*Božiemu Baránkovi, ktorý sníma hriechy sveta*“. GC 256 Na zhromaždení Jednoty bratskej v Londýne čítali Lutherov článok o zmene, ktorú Duch Boží spôsobí v srdci veriaceho. Wesley vypočul Lutherov článok a v jeho srdci sa prebudila viera. Opísal to slovami: „*Pocítil som v srdci zvláštne teplo. Cítil som, že verím v Krista, len v Krista ako zdroj spasenia. Získal som istotu, že Kristus sníma moje hriechy a vyslobodil ma zo zákonitosti hriechu a smrti.*“ (Whitehead, Život kazateľa Jána Wesleya, str. 52)

Po celé roky únavného a vyčerpávajúceho úsilia, prísneho odriekania, pokánia a pokory – sledoval Wesley vytrvale svoj cieľ - nájsť Boha. Teraz ho našiel a poznal, že milosť, ktorú si chcel zaslúžiť modlitbami a pôstmi, almužnami a odriekaním, je vlastne dar, „*ktorý si nemožno kúpiť ani zaslúžiť*“.

Keď plne prijal vieru v Krista, celá jeho bytosť zahorela túžbou šíriť všade poznanie evanjelia o Božej milosti. Vyhlásil: „*Celý svet chápem ako svoju farnosť. Nech som v ktorejkoľvek časti sveta, pokladám za vhodné, správne a za svoju svätú povinnosť hlásať všetkým, ktorí sú ochotní počúvať, radostnú zvesť o spasení.*“ (Whitehead, Život kazateľa Jána Wesleya, str. 74)

Aj naďalej žil prísny a odriekavým životom, no teraz už nie preto, aby si niečo zaslúžil. Bol to už dôsledok viery. Nešlo o podmienku, ale o ovocie svätosti. Božia milosť v Kristovi je základom kresťanskej nádeje, táto milosť však vedie k poslušnosti. Wesley zasvätil svoj život hlásaniu veľkých právd, ktoré poznal – ospravedlnenie z viery v Ježišovu očisťujúcu krv a premieňajúcu moc Ducha Svätého v ľudskom srdci. Táto moc prináša v živote človeka ovocie a nabáda ho, aby nasledoval príklad Ježiša Krista.

Príprava Whitefielda a Wesleyovcov spočívala v tom, že po dlhý čas žili v presvedčení, že sú stratení a ich stav je beznádejný. Naučili sa znášať ťažkosti ako dobrí bojovníci

Ježiša Krista. Boli vystavení krutým skúškam opovrhnutia, výsmechu a prenasledovania tak na univerzite, ako aj vo svojej kazateľskej práci. **GC 257** Ich bezbožní spolužiaci na univerzite ich spolu s ďalšími opovržlivo nazývali „*metodistami*“, teda menom, ktoré sa dodnes považuje za úctyhodné. Ide o jednu z najväčších náboženských spoločností v Anglicku a v Amerike.

Ako členovia anglikánskej cirkvi aj oni trvali na tradičných formách bohoslužby. Pán im však vo svojom slove ukázal lepšiu bohoslužbu. Duch Svätý ich vyzýval, aby kázali ukrižovaného Krista. Ich snahu sprevádzala Božia moc. Priviedli tisíce ľudí k poznaniu pravdy a k skutočnému obráteniu. Tieto ovce bolo treba chrániť pred dravými vlkami. Wesley nemal v úmysle založiť novú náboženskú spoločnosť; vytvoril spoločenstvo pod názvom Jednota metodistov.

Títo kazatelia narážali na skryté i otvorené nepriateľstvo štátnej cirkvi, Boh však vo svojej múdrosti spôsobil, že práve vďaka tomu obnova začala pôsobiť v samotnej anglikánskej cirkvi. Keby reformačné hnutie nevzniklo v rámci cirkvi, nepreniklo by tam, kde to bolo potrebné. Pretože prebudeneckí kazatelia boli členmi cirkvi a pôsobili ako kazatelia v jej radoch, kdekoľvek našli príležitosť, našla si pravda vstup aj tam, kde by inak dvere zostali zatvorené. Aj niektorí ďalší duchovní sa prebudili z mravnej otupenosti a začali horlivo kázať vo svojich farnostiach. Zbory, ktoré zotrúvali vo formalizme, sa prebudili k životu.

Za čias Wesleyovcov, podobne ako vo všetkých obdobiach cirkvi, vykonali rôzne obdarení ľudia dielo, ku ktorému ich povolal Boh. Nezhodli sa vo všetkých bodoch učenia, ale všetkých viedol Boží Duch a všetkých spájali cieľ získať ľudí pre Krista. V určitom období hrozilo, že názorové rozdiely medzi Whitefieldom a Wesleyovcami zapríčinia vzájomné odcudzenie, **GC 258** no pretože sa učili v Kristovej škole tichosti, zmierila ich vzájomná znášanlivosť a láska. Nemali čas na spory, veď všade okolo vládli bludy a nepravosti a hriešnici sa rútili do záhuby.

Boží služobníci kráčali po úzkej ceste. Proti nim sa postavili vplyvní a vzdelaní muži. Po nejakom čase niektorí kňazi zaujali voči nim rozhodný nepriateľský postoj a zavreli dvere kostolov pred čistou vierou a pred tými, ktorí ju hlásali. Správanie duchovných, ktorí ich odsudzovali z kazateľníc, viedlo k nevedomosti, temnote a nepravosti. Ján Wesley opätovne unikal smrti len vďaka Božej milosti. Keď voči nemu začal dav prejavovať nenávisť a keď sa už zdalo, že neunikne, objavil sa po jeho boku anjel v ľudskej podobe. Dav sa vyľakal a Boží služobník odišiel bez úhony.

Po jednom takom vyslobodení pred rozzúreným davom Wesley napísal: „*Mnohí sa ma pokúšali zraziť na zem, keď sme zostupovali z kopca po strmej, šmykľavej ceste do mesta. Dobre vedeli, že ak sa ocitnem na zemi, ťažko sa znova postavím na nohy. Ja som sa však nepotkol, ani nepošmykol, kým som nebol celkom mimo ich dosah... Mnohí sa ma snažili chytiť za golier alebo za šaty, aby ma mohli zraziť na zem, ale nemohli ma uchopiť. Len jeden zachytil vrecko môjho kabáta a za chvíľu mu zostalo v ruke. Druhé vrecko, v ktorom som mal jednu bankovku, zostalo len natrhnuté... Istý zúrivec, ktorý stál tesne za mnou, mával veľkou dubovou palicou. Keby zasiahol môj zátylok, zbavil by ma všetkých ďalších ťažkostí. Kedykoľvek sa však rozohnal, padla jeho rana vedľa. Nevieam, ako je to možné, pretože som sa nemohol uhnúť ani vpravo ani vľavo... Iný sa pretlačil dopredu a zdvihol ruku, aby ma udrel, ruka mu však náhle klesla, takže ma len pohladil po hlave a povedal: „Aké má hebké vlasy!“ Celé mesto poznalo týchto mužov ako najväčších výtržníkov, vždy stáli na čele zberby. Jeden z nich dokonca vyhral zápas s medveďom... GC 259*

Ako láskavo a postupne nás Boh pripravuje, aby sme plnili jeho vôľu. Pred dvoma rokmi mi kus tehly zasiahol rameno. O rok neskôr som dostal kameňom medzi oči. Pred mesiacom som dostal úder, dnes večer dva, jeden skôr, ako sme vošli do mesta, druhý keď sme z neho odchádzali. Necítil som však ani jeden. Istý muž ma udel silno do prs, druhý tak prudko do úst, že mi hneď vytryskla krv. Bolesť som však nepocítil, bolo to, ako keby sa ma dotkli stebлом slamy.“ (Ján Wesley, Dielo, diel 3, str. 297,298)

Prví metodisti - jednoduchý ľud spolu s kazateľmi - sa stali terčom posmechu. Prenasledovali ich členovia anglikánskej cirkvi, ale aj neveriaci ľudia, ktorých podráždilo skreslené rozprávanie o ich učení. Ťahali ich pred súdy, ktoré presadzovali spravodlivosť len naoko, spravodlivosť bola vtedy na súdoch vzácnym hosťom. Prenasledovatelia sa na obžalovaných často dopúšťali násilia. Dav prenikal do ich domovov, ničil im nábytok a zariadenie, kradol, čo sa mu zapáčilo a týral mužov, ženy i deti. V niekoľkých prípadoch sa objavili plagáty a vyzývali všetkých, ktorí sa chcú zúčastniť na rozbíjaní okien a rabovaní domov metodistov, aby sa zhromaždili v určený čas na určenom mieste. Úrady trpeli a mlčky schvaľovali toto verejné porušovanie ľudských i Božích zákonov. Ľudia, ktorých jediným priestupkom bola snaha viesť kroky hriešnikov z cesty skazy na cestu svätosti, boli ustavične prenasledovaní.

Ján Wesley o obvineniach vznesených proti nemu a jeho priateľom vyhlásil: „*Niektorí ľudia tvrdia, že učenie týchto mužov je falošné, bludné a fanatické, že je nové a dosiaľ neslýchané, že je to kvakerstvo, fanatizmus a pápežstvo. Všetky tieto obvinenia boli už vyvrátené a bolo podrobne dokázané, že každý bod tohto učenia, ako ho vykladá naša cirkev, vychádza z Písma. GC 260 Preto nemôže byť ani falošné, ani bludné, ak prijímame Písmo ako pravdivé. Iní tvrdia: ‚Ich učenie je príliš prísne, príliš zužuje cestu do neba.‘ To je naozaj prvá námietka (a bola takmer jedinou na nejaký čas) a skrýva sa za tisíc ďalších námietok najrôznejších podôb. Skutočne robia cestu do neba užšiu, než ako ju predstavil náš Pán a jeho apoštolovia? Je naozaj ich učenie prísnejšie než učenie Biblie? Zamyslime sa len nad niekoľkými jasnými textami: ‚Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým svojím srdcom a celou svojou dušou a celou svojou silou!‘ ‚Ale hovorím vám, že z každého prázdneho slova, ktoré povedia ľudia, vydajú počet v deň súdu.‘ ‚A tak teda buď jete buď pijete buď čokoľvek robíte, robte všetko na slávu Božiu.‘“ (5 Moj 6,5; Mat 12,36; 1 Kor 10,31)*

„*Ak je ich učenie prísnejšie než toto, zaslúži si výčitku. Vy však dobre viete, že to tak nie je. A kto môže byť čo i len o trošku menej prísny, bez toho aby porušil Božie slovo? Mohol by byť služobník Božích tajomstiev považovaný za verného, keby zmenil nejakú časť svätého pokladu? Nie, nemohol. Nemôže nič zmierniť, nemôže nič ubrať, musí hlásať všetkým ľuďom: ‚Nesmiem podriaďiť Písmo vášmu vkusu. Vy sa mu musíte podriaďiť, inak zahyniete.‘ Z toho vychádza celý hurhaj, že títo ľudia sú ‚prísni a nemilosrdní‘. Naozaj sú prísni a nemilosrdní? V akom zmysle? Či nesýtia hladujúcich a neobliekajú nahých? Nie; v tom to nie je: v tom sú snaživí, sú však prísni a neúprosni v posudzovaní iných ľudí. Myslia si, že spasení budú len ľudia, ktorí sa správajú ako oni.‘“ (Ján Wesley, Dielo, diel 3, str. 152,153)*

Duchovný úpadok v Anglicku krátko pred vystúpením Wesleya bol do značnej miery dôsledkom učenia bojujúceho proti Božiemu zákonu. Mnohí vtedy tvrdili, že Kristus zrušil mravný zákon, kresťan ho už nemusí zachovávať a veriaci človek už nemusí konať dobré skutky. **GC 261** Iní síce pripúšťali, že zákon je večný, no tvrdili, že nie je potrebné, aby kazatelia viedli ľud k poslušnosti prikázaní, pretože tých, ktorých Boh vyvolil

k spásu, „Božia milosť neodolateľne vedie k zbožnému a cnostnému životu“, zatiaľ čo ľudia predurčení k večnému zatrateniu, „nemajú silu plniť požiadavky Božieho zákona“.

Ďalší, ktorí tvrdili, že „vyvolený nemôže vypadnúť z milosti alebo stratiť Božiu priazeň“, dospeli k ešte hroznejšiemu záveru, že totiž „bezbožné činy, ktoré páchajú, nie sú v skutočnosti hriechy, že ich nemožno pokladať za prestupovanie Božieho zákona, a teda sa ani nemusia zo svojich hriechov kajať“. (McClintock and Strong's, Cyklopaedia, heslo Antinómia) Tvrdili: „Ani ten najodpornejší hriech, považovaný všeobecne za prestúpenie Božieho zákona, nie je v Božích očiach hriechom,“ ak sa ho dopustí niekto z vyvolených, „pretože jednou z podstatných a význačných vlastností vyvolených je, že nemôžu robiť nič, čo by sa Bohu nepáčilo alebo čo by zakazoval jeho zákon“.

Toto prísné učenie sa v podstate zhoduje s neskoršími názormi ľudových vychovávateľov a teológov, ktorí hlásali, že vlastne neexistuje nemenný Boží zákon ako meradlo pravdy, ale že kritéria mravnosti si určuje spoločnosť sama a ona ich aj stále mení. Tieto názory vymýšľa a šíri to isté kniežta zla, ktoré už kedysi medzi bezhriechnymi obyvateľmi neba začalo svoje dielo a ktoré si kladie za cieľ odstrániť spravodlivé požiadavky Božieho zákona.

Takýto pohľad na Božie nariadenia, ktoré mali zušľachtiť povahu ľudí, viedol mnohých k tomu, že Boží zákon celkom zavrholi. Wesley rozhodne vystupoval proti bludom tých, ktorí hlásali odstránenie Božieho zákona a dokazoval, že učenie, ktoré znevažuje Boží zákon, odporuje Písmu. „Lebo sa zjavila milosť Božia, spasiteľná všetkým ľuďom.“ GC 262 „Lebo je to dobré a príjemné pred našim Spasiteľom, Bohom, ktorý chce, aby všetci ľudia boli spasení a prišli k poznaniu pravdy. Lebo je jeden Boh, jeden aj prostredník Boha a ľudí, človek Kristus Ježiš, ktorý dal sám seba ako výmenné za všetkých.“ (Tít 2,11; 1 Tim 2,3-6) Pán štedro udeľuje svojho Ducha všetkým ľuďom, ktorí prijímajú jeho ponuku spasenia. Tak Kristus, „pravdivé svetlo“, „osvecuje každého človeka“. (Ján 1,9) Ľudia strácajú spasenie tým, že svojvoľne odmietajú dar života.

Na tvrdenie, že smrť Ježiša Krista odstránila zákon o obradoch, rovnako ako aj prikázania Desatora, Wesley odpovedal: „Mravný zákon, obsiahnutý v Desatore a potvrdený prorokmi, Kristus nezrušil. Účelom Kristovho príchodu nebolo odvolať nejakú jeho časť. Mravný zákon nemôže byť nikdy zrušený, stojí pevne ako verný svedok v nebi... Tak to bolo na začiatku sveta, keď zákon ešte nebol vytesaný do kamenných dosiek, ale pri stvorení bol vpísaný do ľudských srdiec. I keď zákon, ktorý kedysi napísala Božia ruka, je teraz do značnej miery znetvorený hriechom, napriek tomu nemôže byť celkom zrušený, pretože by sme nevedeli rozlíšiť dobro od zla. Každá súčasť tohto zákona musí platiť pre všetkých ľudí všetkých čias. Zákon nie je závislý od času či miesta ani od iných okolností podliehajúcich zmenám, ale len od podstaty Boha, od prirodzenosti človeka a od ich vzájomného nemenného vzťahu.

„Neprišiel som zrušiť, ale naplniť...“ Týmto výrokom Ježiš Kristus iste mieni, zhodne so všetkým, čo predchádzalo a s tým, čo bude nasledovať, toto: „Prichádzam nastoliť zákon v jeho plnosti a odstrániť všetko, čo k nemu pridali ľudia. Prichádzam objasniť, čo je v ňom zatemnené a nejasné. Prichádzam ukázať pravý a plný význam každej jeho časti; dĺžku, šírku a celý dosah každého prikázania, ktoré zákon obsahuje, výšku i hĺbku a nevýslovnú čistotu a duchovnosť zákona všetkých jeho častí.“ (Wesley, kázneň 25) GC 263

Wesley vyhlásil, že zákon je v dokonalom súlade s evanjeliom. „Zákon a evanjelium spája ten najužší možný vzťah. Na jednej strane zákon neustále pripravuje cestu evanjeliu a odkazuje nás k nemu. Na druhej strane nás evanjelium trvalo vedie k dôslednejšiemu

plneniu zákona. Zákon napríklad žiada, aby sme milovali Boha, aby sme milovali svojho blížneho, aby sme boli pokorní, tichí a svätí. Cítíme, že na to nestačíme, že ‚pre človeka je to nemožné‘. Boh nám však slúbil, že nám takú lásku, pokoru, tichosť a svätosť dá. Prijímame toto evanjelium, túto radostnú zvesť, a ono sa v nás stáva realitou na základe našej viery. ‚Spravodlivosť zákona‘ sa v nás naplňa... vierou, ktorá je v Ježišovi Kristovi...“

Wesley tiež napísal: „Najväčšími nepriateľmi Kristovho evanjelia sú ľudia, ktorí otvorene a výslovne odmietajú Boží zákon a ohovárajú ho, ľudia, ktorí učia ostatných, aby prestupovali nie jedno, či už najmenšie alebo najväčšie, ale všetky prikázania naraz... Najprekvapujúcejšie na tom je to, že ľudia, ktorí prijali tento hrozný blud, naozaj veria, že uctievali Krista, keď odmietajú jeho zákon a že oslavujú Boha, keď rušia Božie učenie. Uctievali Krista práve tak, ako ho poctil Judáš, keď povedal: ‚Zdravím ťa, rabbi!‘ a pobožkal ho. Kristus môže práve tak povedať každému z nich: ‚Bozkom zrádzaš Syna človeka?‘ Ved’ to nie je nič iné než zrádzanie Krista bozkom, ak niekto hovorí o jeho krvi a berie mu jeho korunu, ak zľahčuje niektorú časť jeho zákona pod zámenkou, že pomáha dielu evanjelia. Zodpovednosti sa nezbaví nikto, kto hlása vieru tak, že priamo alebo nepriamo navádza k neposlušnosti, kto káže Krista tak, že ruší alebo oslabuje trebárs to najmenšie z Božích prikázaní.“ (Wesley, kázeň 25) **GC 264**

Ľuďom, ktorí tvrdili, že „hlásanie evanjelia splňa všetky požiadavky zákona“, Wesley odpovedal: „To úplne odmietame. Odporuje to prvotnej požiadavke zákona, totiž usvedčovať ľudí z hriechu a prebúdzat tých, ktorí dosiaľ spia na pokraji záhuby.“ Apoštol Pavol napísal: „Skrze zákon prichádza poznanie hriechu“ (Rim 3,20) a „kým človek nepozná svoj hriech, nepocíti potrebu zmiernujúcej Kristovej krvi... Pán Ježiš povedal: ‚Zdraví nepotrebujú lekára, ale nemocní.‘ Je preto nezmyselné ponúkať lekára ľuďom zdravým alebo ľuďom, ktorí sú presvedčení o svojom zdraví. Najskôr ich musíme presvedčiť, že sú nemocní, inak vám za vašu ponuku ani nepoďakujú. Podobne nezmyselné je ponúkať Ježiša Krista ľuďom, ktorí majú pocit, že sú dokonalí a nikdy neprežili ľútosť nad sebou.“ (Wesley, kázeň 35)

Wesley, podobne ako kedysi jeho Majster, hlásal evanjelium o Božej milosti a pritom sa snažil vyvýšiť a zveľbiť Boží zákon. (Iz 42,21) Verne plnil Bohom zverenú úlohu a dožil sa skvelých výsledkov práce. Na sklonku jeho dlhého života – dožil sa vyše osemdesiat rokov a viac než pol storočia prežil na cestách ako kazateľ – sa k jeho učeniu hlásilo vyše pol milióna veriacich. Počet ľudí, ktorým jeho pôsobenie pomohlo uniknúť zo záhuby a z otroctva hriechu a začať kvalitnejší a čistejší život, ako aj tých, ktorí vďaka jeho učeniu prežili hlbšiu a plnšiu skúsenosť s Bohom, sa dozvieme až vtedy, keď sa celá rodina vykúpených zhromaždí raz v Božom kráľovstve. Wesleyov život poskytuje každému kresťanovi veľmi cenné poučenie. Kiežby sa viera a pokora, neúnavná horlivosť, obetavosť a oddanosť tohto Kristovho služobníka prejavovali aj v dnešných cirkvách!

15 Biblia a francúzska revolúcia

GC 265 V 16. storočí prenikala reformácia do všetkých krajín Európy a ponúkla ľuďom otvorenú Bibliu. Niektoré národy ju prijali radostne ako posla z neba. V iných krajinách pápežská moc do značnej miery zabránila jej vstupu a skoro celkom znemožnila, aby ľudia poznali Biblické posolstvo a jeho povznášajúci vplyv. Do jednej krajiny síce svetlo prenikalo, panujúca temnota však neumožnila, aby ho ľudia pochopili. Po stáročia tam pravda a blud zápasili o moc. Nakoniec zvíťazilo zlo a Božia pravda bola potlačená. „*A to je ten súd, že svetlo prišlo na svet, ale ľudia viacej milovali tmu ako svetlo.*“ (Ján 3,19) Tento národ musel ťať úrodu, pre ktorú sa rozhodol. Duch Svätý prestal pôsobiť v národe, ktorý pohrdol darom Božej milosti. Zlo mohlo dozrieť a celý svet sledoval, aké ovocie prináša svojvoľné odmietnutie svetla.

Boj proti Biblii, ktorý prebiehal vo Francúzsku po niekoľko storočí, vyvrcholil v revolučných hrôzach. Tento strašný výbuch bol len zákonným dôsledkom toho, že Rím vo Francúzsku potláčal Bibliu. (Pozri dodatok č. 24) Je to najpresvedčivejší príklad dôsledkov pápežskej politiky, akú kedy svet videl, ukážka toho, kam viedlo vyše tisícročné pôsobenie rímskej cirkvi. GC 266

Biblickí proroci predpovedali, že v dobe pápežskej nadvlády bude Písmo potláčané. Apoštol Ján v knihe Zjavenie tiež upozornil na strašné následky, ktoré prinesie zvlášť vo Francúzsku vláda „*človeka hriechu*“.

Boží anjel vyhlásil: „*To sväté mesto budú šliapať štyridsaťdva mesiacov. A dám svojim dvom svedkom, a budú prorokovať tisíc dvesto šesťdesiat dní... A keď dokonajú svoje svedectvo, šelma, ktorá vystupuje z priepasti, bude bojovať s nimi a zvíťazí nad nimi a zabije ich. A ich mŕtve telá budú ležať na ulici toho veľkého mesta, ktoré sa duchovne volá Sodoma a Egypt, kde bol i náš Pán ukrižovaný... A obyvatelia zeme sa budú radovať nad nimi a budú sa veseliť a budú si navzájom posielat' dary, lebo títo dvaja proroci trápili bývajúcich na zemi. Ale po tých troch a pol dňa vošiel do nich duch života od Boha, a stali na svoje nohy, a veľká bázeň padla na tých, ktorí ich videli.*“ (Zj 11,2-11)

Obdobie, o ktorom sa tu hovorí – „*štyridsaťdva mesiacov*“ a „*tisíc dvesto šesťdesiat dní*“ – sú totožné a predstavujú dobu, počas ktorej Rím utláčal Kristovu cirkev. Pápežská nadvláda, trvajúca 1260 rokov, začala v roku 538 a skončila v roku 1798. V tomto roku vstúpila francúzska armáda do Ríma a zajala pápeža, ktorý neskôr zomrel vo vyhnanstve. Aj keď onedlho bol zvolený nový pápež, nedokázalo už nikdy pápežstvo úplne obnoviť svoju predošlú moc.

Prenasledovanie cirkvi netrvalo celých 1260 rokov. Boh z milosrdenstva k svojmu ľudu skrátil obdobie jeho krutých skúšok. GC 267 Keď predpovedal „*veľké súženie*“, ktoré príde na cirkev, Spasiteľ povedal: „*A keby neboli skrátené tie dni, nebolo by zachránené niktoré telo; ale pre vyvolených budú skrátené tie dni.*“ (Mat 24,22) Vplyv reformácie ukončil prenasledovanie už pred rokom 1798.

O dvoch svedkoch prorok ďalej napísal: „*Toto sú tie dve olivy a dva svietniky, ktoré stoja pred Bohom, Pánom zeme.*“ Žalmista vysvetľuje: „*Tvoje slovo je sviecou mojej nohe a svetlom môjmu chodníku.*“ (Zj 11,4; Ž 119,105) Dvaja svedkovia znázorňujú Písmo Starého a Nového zákona. Obaja podávajú dôležité svedectvo o pôvode a večnom trvaní Božieho zákona. Svedčia tiež o pláne spasenia pre človeka. Predobrazy, obeť

a proroctvá Starého zákona ukazujú na prichádzajúceho Spasiteľa. Evanjelia a epístoly Nového zákona rozprávajú o Spasiteľovi, ktorý prišiel presne tak, ako to predpovedali predobrazy a proroctvá.

„*Budú prorokovať tisíc dvesto šesťdesiat dní, oblečení v smútočných vreciach.*“ Počas tohto obdobia zostávali Boží svedkovia v skrytosti. Pápežská moc sa snažila skryť pred ľuďmi slovo pravdy a dať im falošné svedectvo, ktoré je v rozpore s pravdou. (Pozri dodatok č. 25) Verní svedkovia prorokovali vtedy, keď cirkevné i svetské úrady zakazovali Bibliu, keď nepriatelia prekrúcali jej svedectvo, keď sa snažili, aby ľudia na ňu nemysleli, keď prenasledovali, zrádzali, mučili, zatvárali do tmavých ciel, týrali pre vieru alebo vyhánali do hôr a jaskýň každého, kto sa opovážil hlásať jej sväté pravdy. Svedčili počas celého obdobia 1260 rokov. I v najtemnejších dobách žili verní ľudia, ktorí milovali Božie slovo a horlivo obhajovali Božiu česť. **GC 268** Títo verní Boží služobníci dostali múdrosť, moc a autoritu, aby mohli hlásať Božiu pravdu po celé uvedené obdobie.

„*A keby im chcel niekto ublížiť, vyjde oheň z ich úst a zožerie ich nepriateľov. A keby im chcel niekto ublížiť, musí byť tak zabitý.*“ (Zj 11,5) Ľudia nemôžu beztriestne pošliapávať Božie slovo. Toto vážne varovanie vysvetľuje záverečná kapitola knihy Zjavenie: „*Lebo ja osvedčujem každému, kto čuje slová prorocтва tejto knihy, že keby niekto pridal k tomu, na toho Boh pridá rân, napísaných v tejto knihe; a keby niekto odňal zo slov knihy tohto prorocтва, tomu odňme Boh jeho diel z knihy života a z toho svätého mesta a z toho, čo je napísané v tejto knihe.*“ (Zj 22,18.19)

Takýmito výstrahami Boh varuje človeka, aby nemenil to, čo Boh zjavil alebo nariadil. Vážne napomenutia platia všetkým, ktorí svojím vplyvom vedú iných, aby Boží zákon nebrali vážne. V ľuďoch, ktorí ľahkomyselne vyhlasujú, že nie je dôležité, či Boží zákon rešpektujeme, mali vyvolať bázeň a úzkosť. Strašnú zodpovednosť berú na seba všetci, ktorí kladú svoje vlastné názory nad Božie zjavenie, ktorí by chceli meniť zmysel Písma tak, ako sa im to hodí, alebo aby to vyhovovalo svetu. Písané slovo, Boží zákon, posudzuje povahu každého človeka a odsúdi všetkých, ktorí v tejto spravodlivej skúške neobstoja.

„*A keď dokonajú svoje svedectvo...*“ Obdobie, v ktorom obidvaja svedkovia prorokovali oblečení do smútočných vrecí, sa skončilo v roku 1798. Keď sa blížil koniec ich skrytého pôsobenia, rozpútala proti nim vojnu mocnosť, znázornená v Písme ako „*dravá šelma*“, ktorá vystúpila z bezodnej priepasti. V mnohých európskych krajinách ovládal satan prostredníctvom pápežstva po celé stáročia štátnu a cirkevnú vládu. **GC 269** Tu sa však satanská moc prejavuje novým spôsobom.

Rím predstierajúc úctu, utajil Bibliu napísanú v neznámom jazyku a skryl ju pred ľuďmi. Za jeho vlády svedkovia prorokovali „*oblečení v smútočných vreciach*“. Mala ale povstať ďalšia mocnosť – šelma vystupujúca z priepasti – a vyhlásiť otvorenú vojnu proti Božiemu slovu.

„*Veľké mesto*“, v ktorého uliciach sú svedkovia zabíjaní a kde ležia ich mŕtve telá, je „*duchovný*“ Egypt. Zo všetkých národov, o ktorých sa zmieňujú biblické dejiny, Egypt najtrúfalejšie popieral existenciu živého Boha a odmietal jeho nariadenia. Žiadny panovník sa nikdy neodvážil postaviť otvorenejšie a nadutejšie proti Božej moci než egyptský vládca. Keď mu Mojžiš predniesol posolstvo v mene Hospodinovom, faraón pyšne odpovedal: „*Kto je Hospodin, aby som poslúchol jeho hlas a prepustil Izraela? Neznám Hospodina ani neprepustím Izraela.*“ (2 Moj 5,2) To je ateizmus a národ

predstavovaný Egyptom mal podobne popierať požiadavky živého Boha a prejavit podobnú neveru a vzdor. „*Velké mesto*“ sa duchovne prirovnáva aj k Sodome. Skazenosť Sodomy, jej prestupovanie Božieho zákona sa prejavovalo zvlášť v nemravnosti. Rovnaký hriech sa mal tiež prejavovať v národe, ktorý naplní uvedené biblické proroctvo.

Podľa proroctva mala krátko pred rokom 1798 povstať určitá moc satanského pôvodu a povahy, ktorá bude bojovať proti Biblii. V krajine, kde bol hlas dvoch Božích svedkov umlčaný, mala sa prejavit faraónova vzdorovitosť a nemravnosť Sodomy.

Uvedené proroctvo sa splnilo v dejinách Francúzska s nápadnou presnosťou. **GC 270** Počas revolúcie v roku 1793 „*svet prvýkrát počul, ako zhromaždenie mužov, ktorí sa narodili a boli vychovávaní v civilizovanom svete a prisvojili si právo vládnut' jednému z najušľachtilejších európskych národov, pozdvihlo svoj hlas, aby jednomyselne poprelo základnú pravdu, ktorú človek získal a jednomyselne odmietlo vieru a uctievanie Boha*“. (Sir Walter Scott, Napoleonov život, diel 1, kap. 17) „*Francúzsko je jediným národom na svete, ktorý sa zapísal do dejín tým, že ako národ pozdvihol ruku v zjavnej vzbure proti Stvoriteľovi vesmíru. Bolo a je stále mnoho rúhačov, mnoho neveriacich v Anglicku, Nemecku, Španielsku a inde, ale Francúzsko vystupuje v dejinách sveta ako jediný štát, ktorý výnosom svojho Ústavodarného zhromaždenia vyhlásil, že Boha niet, a ktorého obyvatelia v hlavnom meste a inde, muži i ženy, radostne tancovali a spievali, keď prijali toto vyhlásenie.*“ (Blackwood's Magazine, november 1870)

Francúzsko preukázalo príznačné rysy, ktorými sa vyznačovala Sodoma. Za revolúcie sa prejavila mravná zvrhlosť a skazenosť podobná stavu, ktorý privolal zničenie miest v Jordánskej nížine. Dejepisec spája ateizmus Francúzska s jej nemravnosťou, podobne ako je to uvedené v proroctve: „*Na zákony týkajúce sa náboženstva úzko nadväzovali ďalšie zákony, ktoré znižovali manželský zväzok – najsvätejší zväzok, aký môžu ľudské bytosti vytvoriť a ktorého stálosť najsilnejšie prispieva k upevneniu poriadku v spoločnosti – na úroveň dočasnej občianskej zmluvy, ktorú môžu ľudia ľahko uzavrieť a tiež kedykoľvek zrušiť... Keby sa nepriatelia snažili nájsť spôsob, ako najúčinnejšie zničiť všetko, čo je v rodinnom živote úctyhodné, krásne a trvalé, a súčasne zaistiť, aby skaza, ktorú sa snažili doceliť, prechádzala z pokolenia na pokolenie, nemohli vymyslieť účinnejší plán než znížiť manželstvo...*“ **GC 271** Sofia Arnoultová, herečka známa svojimi duchaplnými výrokmi, označila republikánske manželstvo za „*sviatosť cudzoložstva*“. (Scott, diel 1, kap. 17)

„*Kde bol i náš Pán ukrižovaný.*“ (Zj 11,8) Aj túto časť proroctva Francúzsko naplnilo. V žiadnej inej krajine sa tak nápadne neprejavilo nepriateľstvo voči Kristovi. V žiadnej inej krajine sa pravda nestrela s takým rozhorčeným a krutým odporom. Prenasledovaním vyznávačov evanjelia pribíjalo Francúzsko na kríž Krista v osobe jeho nasledovníkov.

Po stáročia tiekla krv mučeníkov. Kým v horách Piemontu zomierali valdenskí „*pre Božie slovo a svedectvo Ježiša Krista*“, prinášali vo Francúzsku podobné svedectvo pre pravdu ich bratia, albigenkí. Neskôr boli stúpenci reformácie krutým spôsobom mučení a zabíjaní. Kráľ, šľachta, urodzené dámy i krehké slečny, pýcha a výkvet národa, sa bavili pohľadom na smrteľný zápas mučeníkov. Statoční hugenoti, ktorí bojovali za najposvätejšie ľudské práva, prelievali svoju krv na mnohých bojiskách. Protestanti boli pokladaní za štvancov, na ich hlavy boli vypisované odmeny a boli prenasledovaní ako divá zver.

„*Cirkev na púšti*“ bola vlastne hŕstka potomkov prvých kresťanov, ktorá žila

vo Francúzsku v 18. storočí a skrývala sa v horách na juhu. Neprestajne vyznávali vieru svojich otcov. Keď sa odvážili schádzať po nociach v horách alebo na pustých vresoviskách, prenasledovalo ich vojsko a odvieklo ich do doživotného otroctva na galeje. Najšľachetnejší, najvzdelanejší a najinteligentnejší Francúzi trpeli v okovách spolu s lupičmi a vrahmi.“ (pozri Wylie, zv.22, kap. 6) S inými zaobchádzali „milosrdnejšie“ – chladnokrvne ich zastrelili, keď neozbrojení a bezmocní klesli na kolena, aby sa pomodlili. GC 272 Stovky starcov, bezbranných žien a nevinných detí zostali bez života ležať na mieste, kde sa zhromaždili na bohoslužbu. V horách alebo v lesoch, kde sa obyčajne zhromažďovali, mohol návštevník nájsť „na každom štvrtom kroku mŕtve telá ležiace v tráve alebo obesené na stromoch“. Ich krajina, spustošená mečom a sekerou, „sa stala obrovskou púšťou“. „Tieto zverstvá sa neodohrávali... v temnom dávnoveku, ale v období skevej vlády Ludovíta XIV. V tom čase sa pestovala veda, prekvitala literatúra a duchovními na dvore a v hlavnom meste boli vzdelaní a výreční muži, ktorí radi vystavovali na obdiv svoju láskavosť a šľachetnosť.“ (Wylie, zv. 22, kap. 7)

Masaker Bartolomejskej noci (1572)

No najčernejšia na zozname zločinov, najstrašnejšia z diabolických akcií všetkých stáročí, je Bartolomejská noc. Svet si doposiaľ s hrôzou pripomína výjavy tohto najzbabeljšieho a najkrutejšieho vyvráždovania. Francúzsky kráľ odsúhlasil na naliehanie predstaviteľov rímskej cirkvi tento hrozný zločin. Zvon, ktorý v noci znel ako umieračik, bol povelom na vraždenie. Protestanti, ktorí pokojne spali vo svojich domovoch, pretože dôverovali sľubu svojho kráľa, boli po tisícoch chladnokrvne vraždení.

Tak ako Kristus neviditeľne viedol svoj ľud z egyptského otroctva, satan neviditeľne viedol svojich poddaných do tohto strašného diela masového vraždenia. Sedem dní trvalo v Paríži vraždenie, prvé tri dni sa vyznačovali nepochopiteľnou zúrivosťou. Vraždenie sa neobmedzilo len na Paríž, zvláštny kráľovský rozkaz ho rozšíril do všetkých krajov a miest, kde žili protestanti. Nebral sa ohľad na vek ani na pohlavie. Neboli chránené nevinné deti či šediví starci. Šľachtic či sedliak, starý či mladý, matka i dieťa, všetci boli rovnako popravení. Vraždenie po celom Francúzsku pokračovalo dva mesiace.

Zahynulo sedemdesiattisíc ľudí, ktorí predstavovali skutočný výkvet národa.

„Keď správa o masakre došla do Ríma, radosť kňazstva nepoznala hraníc. GC 273 Posol dostal od kardinála z Lorraine niekoľko tisíc korún; z dela anjelského hradu bola vypálená slávnostná salva; z každej veže zneli zvony, slávnostné hranice premenili noc na deň. Pápež Gregor XIII. šiel v dlhom sprievode kardinálov a ďalších cirkevných hodnostárov do chrámu sv. Ludovíta, kde kardinál z Lorraine zaspieval ‚Te Deum‘... Na pamiatku masakra bola vyrazená medaila a vo Vatikáne možno stále vidieť tri fresky Vasariho, ktoré zobrazujú útok na admirála, kráľa spolu s poradcami ako pripravujú masaker a samotné vraždenie protestantov. Gregor poslal cisárovi Karolovi Zlatú ružu. Štyri mesiace po masakre... si s uspokojením vypočul kázeň francúzskeho kňaza, ktorý

hovoril o onom dni plom šťastia a radosti, keď najvznešenejšiemu otcovi došla o týchto udalostiach správa a keď sa odobral v slávnostnom

Pamätné mince na Bartolomejskú noc
sprievode, aby vzdal vďaku Bohu a svätému Ludovítovi.“ (Henry White, Bartolomejská noc, kap. 14, odst. 34)

Ten istý duch, ktorý viedol k Bartolomejskej noci, viedol aj ku krutostiam revolúcie. „Preč s naničhodníkom,“ volali svorne francúzski ateisti a mysleli tým Krista, ktorého vyhlásili za podvodníka. Opozitívne rúhanie proti Bohu šlo ruka v ruku s najpodlejšími zločinními. Ľudia, ktorí páchali najväčšie krutosti a nerestí sa dostávali na popredné miesta. Tým všetkým vzdávali satanovi najvyššiu poctu. Krista znovu pribíjali na kríž tým, že pošliapavali pravdu, čistotu a nesebeckú lásku.

„Šelma, ktorá vystupuje z priepasti, bude bojovať s nimi a zvíťazí nad nimi a zabije ich.“ Ateistická moc, ktorá vládla vo Francúzsku počas revolúcie a hrôzovlády, sa opovážila viesť proti Bohu a Božiemu slovu vojnu, akú svet nikdy predtým nevidel. Národné zhromaždenie zrušilo uctievanie Boha. Nechali zbierať Biblie a s posmechom ich verejne pálili. Pošliapavali Boží zákon. GC 274 Odmietli biblické ustanovenia. Zrušili týždenný deň odpočinku a na miesto neho ustanovili každý desiaty deň ako deň radosti a rúhania. Zakázali konanie krstov a večere Pánovej. Plagáty vylepené na cintorínoch oznamovali, že smrť je večný spánok.

Tvrдили, že úcta k Bohu je tak vzdialená od začiatku múdrosti, že je vlastne začiatkom hlúposti. Zakázali akékoľvek náboženské uctievanie okrem uctievania slobody a vlasti.

„Povolali parížskeho biskupa, aby zohral hlavnú úlohu v najpotupnejšej fraške pred národným zhromaždením... Prišiel s celým sprievodom, aby pred snemom vyhlásil, že náboženstvo, ktoré hlásal mnoho rokov, je v každom bode výmyslom kňazov a že nevychádza z dejín ani zo svätých právd. Slávnostne poprel existenciu Boha i platnosť svojho vysvätenia a zaviazal sa, že bude naďalej uctievať len slobodu, rovnosť, cnosť a mravnosť. Potom položil na stôl odznaky svojej biskupskej hodnosti a predseda snemovne ho bratsky objal. Niekoľko odpadlých kňazov konalo podľa príkladu tohto preláta.“ (Scott, Napoleonov život, diel 1, kap. 17)

„A obyvatelia zeme sa budú radowať nad nimi a budú sa veseliť a budú si navzájom posielať dary, lebo títo dvaja proroci trápili bývajúcich na zemi.“ Neveriace Francúzsko

umľčalo karhajúci hlas dvoch Božích svedkov. Slovo pravdy ležalo mŕtve v ich uliciach a tí, ktorí nenávideli obmedzenia a požiadavky Božieho zákona, jasali. Ľudia sa verejne stavali proti nebeskému vládcovi. Podobne ako hriešnici za dávnych čias volali: „*Ako môže o tom vedieť Boh? A či je vôbec u Najvyššieho vedomosť?*“ (Ž 73,11)

Jeden z kňazov nového poriadku vyhlásil takmer s neuveriteľnou trúfalosťou: „*Bože, ak existuješ, pomsti svoje urazené meno. Vyzývam ťa k boju. Ty mlčíš, neodvažuješ sa zoslať svoje hromy. Kto uverí, že existuješ?*“ (Lacretelle, Dejiny, diel 11, str. 309; Archibald Alison, Dejiny Európy, diel 1, kap. 10) GC 275 Je to len ozvena faraónovej otázky: „*Kto je Hospodin, aby som poslúchol jeho hlas...? Neznám Hospodina.*“ (2 Moj 5,2)

„*Blázon hovorí vo svojom srdci: Niet Boha.*“ (Ž 14,1) Boh o ľuďoch, ktorí prevracajú pravdu, hovorí: „*Lebo ich nerozum bude zrejmy všetkým.*“ (2 Tim 3,9) Len čo Francúzsko odmietlo uctievanie živého Boha, „*Veľkého a Vznešeného, ktorý žije vo večnosti*“, netrvalo dlho a kleslo do ponižujúceho modlárstva. Začalo uctievať bohyňu rozumu v podobe nemravnej ženy, a to v zhromaždení poslancov národa, najvyšších občianskych a zákonodarných predstaviteľov. Dejepisec poznamenal: „*Jeden z obradov tejto zvrátenej doby vyniká svojou nezmyselnosťou a bezbožnosťou. Dvere snemovne sa doširoka otvorili a vstúpila skupina hudobníkov. Nasledoval slávnostný sprievod členov mestskej rady, ktorý spieval hymnu na oslavu slobody. Ako predmet svojho budúceho kultu viedli ženu v závoji, ktorú nazývali ‚bohyňou rozumu‘. Keď ju priviedli na pódium, odkryli jej závoj z tváre a posadili ju po pravici predsedu snemu. Všetci v nej poznali baletku z opery... Tejto osobe, ako najvhodnejšej predstaviteľke rozumu, ktorý uctievali, vzdalo verejný hold Národné zhromaždenie Francúzska.*

Táto bezbožná a smiešna maškaráda sa stala akýmsi vzorom. Uvedenie ‚bohyne rozumu‘ sa potom konalo na mnohých miestach po celej krajine, kde obyvatelia chceli napodobniť predstaviteľov revolúcie.“ (Scott, diel 1, kap. 17)

Rečník, ktorý oznamoval uctievanie rozumu, vyhlásil: „*Zákonodarcovia! Fanatizmus ustupuje rozumu. Jeho zakalené oči nemohli zniesť jasnú žiaru svetla. Dnes pod týmito gotickými klenbami, pod ktorými sa zhromaždil obrovský zástup, po prvýkrát zaznela pravda.* GC 276 *Francúzi prejavujú jedinú oprávnenú úctu – uctievanie slobody a rozum. Tu sme vyslovili pranie, aby sa republike dobre viedlo. Tu sme odmietli mŕtve modly a prijali rozum, živé božstvo, majstrovský a vrcholný výtvor prírody.*“ (M. A. Thiers, Dejiny francúzskej revolúcie, diel 2, str. 370,371)

Keď bola do snemovne privedená bohyňa rozumu, rečník ju vzal za ruku, obrátil sa k zhromaždeniu a povedal: „*Smrteľníci, prestaňte sa triasť pred bezmocným hromobitím Boha, ktorého stvoril váš strach. Od tejto chvíle neuznávajte žiadne božstvo, jedine rozum. Ponúkam vám jeho najkrajší a najrýdzejší symbol; ak chcete mať nejaké božstvo, obetujte len takému... Skloňte sa pred vznešeným senátom slobody! Nech žije rozum!*

Predseda senátu bohyňu objal a potom ju posadili do nádherného voza a viezli v sprievode obrovského zástupu ľudí do katedrály Notre Dame, aby tam nahradila Boha. Tam ju posadili na oltár a všetci prítomní jej prejavili úctu.“ (Alison, diel 1, kap. 10)

Onedlho sa začalo verejné pálenie Biblií. Jedného dňa vošli členovia Spoločnosti národného múzea do sály mestskej rady a volali: „*Nech žije rozum!*“ Na dlhej žrdi niesli napichnuté obhorené zvyšky niekoľkých kníh, medzi nimi breviáre, misály a Starý a Nový zákon, ktoré „*pykali v ohni*“, ako to vyhlásil predseda „*za všetky bláznovstvá, ku ktorým viedli ľudstvo*“. (Parížske noviny, 1793, č. 318)

Pápežstvo začalo proces, ktorý sa skončil otvoreným ateizmom. Politika Ríma vytvorila

také sociálne, politické a náboženské pomery, ktoré vohnali Francúzsko do tejto situácie. Spisovatelia, ktorí opisovali hrôzy revolúcie, tvrdili, že túto situáciu zapríčinili panovníci a cirkev. (Pozri dodatok č. 26) Pravdupovediac, zavinila ju cirkev. GC 277 Pápežstvo otráвило myseľ kráľov proti reformácii, aby v nej videli nepriateľa koruny a zdroj nepokojov, ktorý ohrozuje mier a súlad v národe. Týmto spôsobom genialita Ríma inšpirovala panovníkov k najväčším krutostiam a najhoršiemu útlaku.

S Bibliou prichádzal duch slobody. Všade, kde ľudia prijali evanjelium, prebúdza sa aj ich rozum. Začali lámať okovy, ktoré ich držali v otroctve nevedomosti, nemravnosti a povier. Začali myslieť a konať ako ľudia. Keď to panovníci videli, mali strach o svoje tróny.

Aj Rím sa snažil vyvolávať v panovníkoch obavy. Pápež hovoril v roku 1525 francúzskemu regentovi: „*Táto mánia (čím myslel protestantizmus) nielen znehodnotí a zničí náboženstvo, ale zničí tiež celú vrchnosť, šľachtu, zákony, poriadok a rád.*“ (G. de Félice, Dejiny protestantov vo Francúzsku, diel 1, kap. 2, odst. 8) O niekoľko rokov neskôr varoval pápežský nuncius kráľa: „*Veličenstvo, nemýľte sa! Protestanti prevrátia celý občiansky poriadok, práve tak ako poriadok náboženský... Trón je ohrozený práve tak ako oltár... Zavedenie nového náboženstva musí nutne viesť k zavedeniu novej vlády.*“ (D'Aubigné, Dejiny reformácie v Európe v dobe Kalvína, diel 2, kap. 36) Teológovia pôsobili na predsudky ľudí. Hlásali totiž, že protestantské učenie „*obracia ľudí k novotám a k nerozvážnostiam, olupuje kráľov o oddanú lásku jeho poddaných a privádza do záhuby tak cirkev ako aj štát.*“ Takto sa Rímu podarilo poštváť Francúzsko proti reformácii. „*Meč, ktorý stíhal protestantov, bol prvýkrát vytasený vo Francúzsku, aby bránil trón, zachránil šľachtu a zachoval zákony.*“ (Wylie, diel 13, kap.4)

Vládcovia zeme mohli len ťažko predvídať, kam táto osudná politika povedie. Učenie Biblie by vštepovalo do myslí a srdc ľudí zásady spravodlivosti, striedmosti, pravdy, rovnosti a lásky, ktoré sú základnými kameňmi blahobytu národa. „*Spravodlivosť vyvyšuje národ.*“ „*Lebo spravodlivosťou stojí pevne trón.*“ (Prísľ 14,34; 16,12) GC 278 „*A dielom spravodlivosti bude pokoj*“ a jeho ovocie bude „*ticho a bezpečnosť až naveky.*“ (Iz 32,17) Človek, ktorý poslúcha Boží zákon, bude verne ctíť a poslúchať aj zákony svojej krajiny. Kto sa bojí Boha, rešpektuje i kráľa a jeho spravodlivú a zákonnú moc. Francúzsko však zakázalo Bibliu a vyhnalo jej učeníkov. Čestní, mravne silní a bystrí ľudia, ktorí mali odvahu priznať sa k svojmu presvedčeniu a trpieť za pravdu, boli po stáročia posielaní do otroctva na galeje, zomierali na hraniciach alebo pomaly vo väzenských celách. Tisíce z nich hľadali záchranu v úteku. Tak to pokračovalo ešte dvestopäťdesiat rokov od začiatku reformácie.

„*Počas dlhého obdobia mohli celé generácie Francúzov sledovať, ako učenici evanjelia utekajú pred zúrivosťou prenasledovateľov a odnášajú so sebou vzdelanosť, remeselnícku zručnosť, usilovnosť a poriadkumilovnosť, v čom zvyčajne vynikali, aby nimi obohatili krajiny, v ktorých našli azyl. O čo obohacovali svojím prínosom iné krajiny, o to viac chudobnela ich pôvodná vlasť. Keby všetci, ktorých vyhnali, zostali vo Francúzsku, keby usilovnosťou a umom celých tristo rokov obrábali pôdu, keby ich umelecké nadanie po celé tri storočia zdokonaľovalo remeselnícku výrobu, keby ich tvorivé nadanie a bystrý úsudok obohacovali literatúru a vedu, keby ich múdrosť usmerňovala záležitosti Francúzska, keby sa ich statočnosť prejavovala v bojoch, ktoré Francúzsko viedlo, keby ich zmysel pre právo utváral zákony a keby sa k tomu pridalo náboženstvo Biblie, ktoré posilňuje rozum*

a riadi svedomie ľudí, akú slávu to mohlo priniesť Francúzsku. Akou veľkolepou, úspešnou a šťastnou krajinou – vzorom pre národy – mohlo Francúzsko byť. GC 279

Slepý a neúprosný fanatizmus však vyhnal z ich pôdy každého učiteľa cnosti, každého obhajcu poriadku, každého čestného obrancu trónu. Mužom, ktorí mohli presláviť vo svete svoju krajinu, dal na výber – hranicu alebo vyhnanstvo. Nakoniec dokonal skazu štátu. Nezostalo svedomie, ktoré by sa dalo umlčať, náboženstvo, ktoré by bolo možné doviesť na hranicu, vlastenectvo, ktoré by sa dalo vyhnat' z krajiny.“ (Wylie, diel 13, kap. 20) Ako zákonitý dôsledok prišla revolúcia so všetkými katastrofami.

„Odchodom hugenotov nastal vo Francúzsku všeobecný úpadok. Rozvíjajúce sa priemyselné mestá začali chátrať, úrodné oblasti sa zmenili na divočinu. Obdobie nezvyčajného pokroku vystriedalo obdobie intelektuálnej otupenosti a mravného úpadku. Paríž sa stal jedným veľkým chudobincom. Odhaduje sa, že tesne pred výbuchom revolúcie dostávalo almužnu od dvora dvestotisíc chudobných. V upadajúcom národe sa darilo jedine jezuitom, tyransky ovládali kostoly a školy, väznice a galeje.“

Evanjelium mohlo priniesť Francúzsku riešenie politických a sociálnych problémov, ktoré sa týkali duchovenstva, kráľa a zákonodarcov a ktoré nakoniec priviedli národ do anarchie a záhuby. Pod nadvládou Ríma ľud stratil Spasiteľovo blahodarné učenie o sebaobetovaní a o nesebeckej láske. Nepoznal prejavy sebazapierania pre blaho druhých. Cirkev nenapomínala bohatých za to, že utláčali chudobných. Chudobní nenachádzali pomoc vo svojom útlaku a ponížení. Sebecťvo bohatých a mocných bolo stále zjavnejšie a krutejšie. Chamtivosť a márnوترatnosť šľachty trvajúca stáročia vyústila do neludzského vydierania roľníkov. Bohatí utláčali chudobných a chudobní nenávideli bohatých.

Šľachta vlastnila poľnohospodárske usadlosti v mnohých oblastiach. Ľudia, ktorí pracovali v poľnohospodárstve, boli nájomníkmi, odkázanými na milosť svojich pánov a museli sa podriaďovať ich prehnaným požiadavkám. GC 280 Bremeno vydržievania cirkvi a štátu ležalo na pleciach stredných a nižších tried, na ktoré uvalili úrady a cirkev ťažké dane. „Názory šľachty sa považovali za najvyšší zákon. Poľnohospodári a roľníci mohli aj hladovať, o to sa však ich utláčatelia nestarali... Ľudia boli nútení pri každom svojom kroku dbať na záujmy svojich pánov. Život poľnohospodárskych robotníkov bol životom nepretržitej práce a nekončiacej biedy. Ich sťažnosti, ak sa vôbec odvážili sťažovať, boli s pohŕdaním odmietané. Súdy vynášali rozhodnutia v prospech šľachty proti poddaným. Sudcovia bežne prijímali úplatky a rozmar aristokrata platil ako zákon v systéme, kde vládlo všeobecné úplatkárstvo. Z daní jednoduchých ľudí ťažila na jednej strane svetská vláda a na druhej strane duchovenstvo, takže do kráľovskej či cirkevnej pokladnice sa nikdy nedostala ani polovica. Všetko ostatné sa stratilo v hýrivých radovánkach. Tí, ktorí ožobračovali svojich poddaných, boli sami oslobodení od platenia daní a podľa zákona alebo zvyklostí, patrili im všetky úrady v štáte. Príslušníkov privilegovaných tried bolo stopäťdesiat tisíc a na uspokojenie všetkých ich rozmarov boli milióny ľudí odsúdených na beznádejne biedny život.“ (Pozri dodatok č. 27)

Kráľovský dvor prepadol prepychu a márnوترatnosti. Ľud a králi si navzájom nedôverovali. Ľud považoval všetky opatrenia vlády za podozrivé a sebecké. Viac než pol storočia pred vypuknutím revolúcie sedel na tróne Ľudovít XV., ktorý bol aj v týchto zlých časoch známy ako lenivý, zmyselný panovník neviazaných mravov. Štát sa so zvrhlou a krutou aristokraciou a so zbedačenými a nevedomými nižšími vrstvami obyvateľov ocitol v ťažkej finančnej situácii. Ľud stratil nádej a trepezlivosť. Aj bez

prorockého videnia bolo jasné, že sa blíži strašný výbuch. **GC 281** Na varovné hlasy svojich radcov kráľ odpovedal: „*Snažte sa, aby všetko šlo tak dlho, pokiaľ budem žiť, po mojej smrti nech sa deje čokoľvek.*“ Nemalo zmysel stále mu opakovať, že je potrebné uskutočniť reformy. Kráľ videl všeobecne rozšírené zlo, no nemal odvahu ani silu, aby ho odstránil. Údel, ktorý čakal Francúzsko, až príliš dobre vyjadrovalo jeho nehanebné a sebecké heslo: „*Po mne potopa!*“

Rím podnecoval pýchu kráľov a vládnucich tried a viedol ich, aby držali ľud v otroctve. Dobre vedel, že práve tým štát oslabí a bude si môcť pevnejšie k sebe pripútať vládcov i ľud. Rím konal prefíkane, dobre chápal, že ak má byť ľud zotročený, musia byť spútané a zotročené jeho duše. Najistejší spôsob ako zabrániť, aby sa zbavili otroctva, je vychovávať ich tak, aby neboli schopní tešiť sa zo zlobody. Mravná skazenosť bola tisíckrát horšia než telesné utrpenie v dôsledku politiky Ríma. Ľud, ktorému vzali Bibliu a ktorý vychovávali učením plným fanatizmu a sebeckta, bol vydaný napospas nevedomosti a poverčivosti, upadal do nerestí a vôbec nebol schopný vládnúť si sám.

Konečný výsledok sa podstatne líšil od toho, čo si Rím prial. Nedokázal udržať ľudové masy v slepej poslušnosti svojich dogiem. Vychoval z nich nevercov a revolucionárov, ktorí videli v rímskom katolicizme len kňazské intrigy hodné opovrhnutia. Duchovenstvo chápali ako súčasť svojho útlaku. Jediný boh, ktorého poznali, bol boh Ríma. Učenie Ríma bolo ich jediným náboženstvom. Hrabivosť a krutosť Ríma považovali za zákonitú ovocie Biblie a preto ju odmietali.

Rím nesprávne predstavoval Božiu povahu a prevrátil Božie požiadavky, preto teraz ľudia odmietali Bibliu i jej Pôvodcu. Rím žiadal slepú vieru v svoje dogmy a pritom sa odvolával na Bibliu. Voltaire a jeho spojenci na to reagovali tým, že úplne odmietli Božie slovo a začali šíriť jed ateizmu. Rím zrazil ľud na kolená a teraz sa tento ponižovaný a znásilňovaný ľud začal zbavovať tyranie Ríma, ale odhodil aj všetky zábrany. **GC 282** Natoľko sa rozzúrili proti pokrytectvu, ktoré tak dlho uctieval, že spolu s bludom odmietol i pravdu. Otroci nerestí si zamenili voľnosť za neviazanosť a jasali nad svojou zdanlivou slobodou.

Na začiatku revolúcie kráľ urobil ústupok a poskytol ľudu väčšie zastúpenie, než bol počet zástupcov šľachty a duchovenstva dohromady. Jazyčkom na váhach moci sa stal ľud, ktorý nebol pripravený situáciu múdro a prezieravo využiť. Ľud v túžbe odčiniť bezprávie, ktorým trpel, sa rozhodol prebudovať spoločnosť. Ponižovaný ľud, ktorý si spomínal len na dlhé obdobie krívd, sa rozhodol revolúciou zmeniť svoju neznesiteľnú biedu a pomstiť sa tým, ktorých považoval za pôvodcov svojho utrpenia. Utláčaní robili to, čomu sa naučili za útlaku a sami sa stali utláčateľmi svojich predošlých utláčateľov.

Nešťastné Francúzsko zbieralo krvavú žatvu svojej sejby. Podrobenie sa nadvláde Ríma prinieslo strašné následky. Na mieste, kde Francúzsko pod vplyvom rímskeho katolicizmu založilo na začiatku reformácie prvú hranicu, tam revolúcia vztýčila svoju prvú gilotínu. Na rovnakom mieste, kde boli v 16. storočí upaľovaní protestantskí mučeníci, boli v 18. storočí prvé obete sťaté gilotínou. Tým, že Francúzsko vyhnalo evanjelium, ktoré by ho uzdravilo, otvorilo dvere nevere a skaze. Tam, kde ľudia odmietli zábrany vyplývajúce z Božieho zákona, sa ukázalo, že ľuďmi vydané zákony nestačia zadržať príval uvoľnených vášní. Národ sa vydal na cestu revolúcie a anarchie. Bojom proti Biblii sa začalo obdobie, ktoré je v dejinách známe ako „*hrôzovláda*“. Mier a šťastie zmizli z ľudských domovov i srdiec. Nikto si nebol ničím istý. Ten, kto sa dnes radoval z víťazstva, padol na ďalší deň do podozrenia a odsúdili ho. Vládlo násilie a ľudská väseň. **GC 283**

Kráľ, kňazi a šľachta sa museli podrobiť nezmyselným požiadavkám sfanatizovaných

davov. Poprava kráľa len podnietila túžbu ľudu po pomste. Ľudia, ktorí ho odsúdili, veľmi skoro šli sami na popravisko. Popravení mali byť všetci údajní a podozriví nepriatelia revolúcie. Zaplnili sa väzenia. Niekedy v nich bolo viac než dvestotisíc väzňov. V mestách po celom kráľovstve sa odohrávali strašné výjavy. Časť revolucionárov sa postavila proti inej skupine a Francúzsko sa stalo veľkým bojiskom znepriatelených skupín, ovládaných nespútanými vášňami. „V Paríži dochádzalo k jednej búrke za druhou, občania sa rozdelili na rôzne strany a skupiny, ktoré – ako sa zdalo – sa usilovali len o to, aby sa navzájom vraždili.“ Všeobecnú biedu ešte zvyšovalo zapletenie Francúzska do dlhej a ničivej vojny s európskymi veľmocami. „Zem sa ocitla na pokraji skazy, vojská sa domáhali žoldu, Parížania hladovali, vidiek pustošili lupiči a civilizácia takmer zanikala v anarchii a neviazanosti.“

Ľud si príliš dobre osvojil krutosť a násilie, ako ho to svedomite naučil Rím. Konečne nastal deň odplaty. Tentoraz ale nešli do väznic a na hranice nasledovníci Ježiša Krista. Tí už dávno vymreli alebo boli vyhnaní do cudziny. Nemilosrdný Rím začal pociťovať smrtiacu silu ľudí, ktorých vychovával pre krvavé násilie. „Prenasledovanie, ktoré francúzske duchovenstvo takú dlhú dobu vykonávalo, sa teraz obrátilo s ešte väčšou silou proti nemu. Popraviská sa červenali od krvi kňazov. Galeje a väzenia, kedysi plné hugenotov, sa teraz naplnili ich prenasledovateľmi. Rímskokatolícki kňazi, prikovaní ku galejníckej lavici, museli tvrdo veslovať a podstúpiť utrpenie, ktoré ich cirkev tak štedro rozdávala šľachetným kacírom.“ (Pozri dodatok č. 28) **GC 284**

„Potom prišli dni, keď najbarbarskejšie tribunály vydávali najbarbarskejšie zákony, keď sa nikto nemohol pozdraviť so susedmi ani sa pomodliť bez toho, aby riskoval, že sa tým dopustí smrteľného zločinu, keď špicli prehliadali všetky kúty, keď sa každé ráno spúšťala gilotína, keď boli väzenia preplnené ako podpalubie otrokárskej lode, keď krv prúdila kanálmi do Seiny... Vozy plné obetí prechádzali denne ulicami Paríža do určeného cieľa a prokonzulovia, ktorých štátny výbor vyslal do krajov, prejavovali takú krutosť, akú nepoznal ani Paríž. Ich vražednej horlivosti nestačila ani gilotína. Delové strely kosili dlhé rady odsúdených. Do lodí naplnených ľuďmi robili diery, aby sa potopili. Lyon sa zmenil na pustatinu. V Arrase zajatcom odopreli aj milosť rýchlej smrti. Pozdĺž rieky Loire, od Saumuru až k moru, sa zlietali veľké krdle vrán a dravých vtákov, aby hodovali na nahých telách prepletených v príšernom objatí. Tí, ktorí popravovali, nebrali ohľad ani na pohlavie, ani na vek. Táto hanebná vláda nechala popraviť mnoho stoviek chlapcov a dievčat, ktoré nedosiahli ani sedemnást rokov. Nemlúvňatá vytrhnuté ženám z náruče nabadávali jakobíni na hroty svojich pík.“ (Pozri dodatok č. 29 a 30) V priebehu desiatich rokov zahynulo nesmierne množstvo ľudí.

Všetko sa vyvíjalo podľa satanovho priania. Usiloval sa o to po celé stáročia. Celé jeho pôsobenie je od začiatku až do konca založené na podvode. Stále sa snaží priviesť ľudí do biedy a úpadku, znetvoríť a kaziť Božie dielo, maríť pôsobenie jeho milosrdenstva a lásky a pôsobiť tým v nebi zármutok. Svojimi schopnosťami oslepuje myseľ ľudí a vedie ich k tomu, aby svoj nezdar zvalovali na Boha, akoby všetko utrpenie bolo dôsledkom Stvoriteľovho plánu. **GC 285** Keď potom ľudia, ktorých ponižoval a znásilňoval svojou krutou mocou, získajú slobodu, vedie ich, aby páchali výstrednosti a násilie. Prípady takej neviazanosti uvádzajú potom tyrani a utláčatelia na to, aby poukazovali, kam vedie sloboda.

Keď ľudia prehliadnu klam v jednej podobe, oblečie ho satan do iných šiat a ľudia ho prijímajú rovnako nadšene, ako ho prijali prvýkrát. Keďže ľudia spoznali, že rímske

katolíctvo je klam a satan ich už nemohol týmto nástrojom viesť, aby prestupovali Boží zákon, zvädzal ich na to, aby videli v každom náboženstve podvod a aby Bibliu pokladali za bájk. Zavrhlí Božie ustanovenia a oddali sa nekontrolovanému páchaniu zla.

Obyvatelia Francúzska nepochopili veľkú pravdu, že skutočná sloboda spočíva v dodržiavaní požiadaviek Božieho zákona. Tento osudný omyl im priniesol nesmiernu biedu. „*Oj, aby si bol pozoroval na moje prikázania, bol by tvoj pokoj ako rieka a tvoja spravodlivosť ako vlny mora!*“ „*Nemajú pokoja, hovorí Hospodin, bezbožní.*“ „*Ale ten, kto mňa poslúcha, bude bývať bezpečne a bude mať pokoj od strachu zo zlého.*“ (Iz 48,18.22; Prísl 1,33)

Ateisti, neverní ľudia a tí, ktorí odpadli od viery, neuznávajú Boží zákon a odmietajú ho. Následky ich vplyvu však ukazujú, že prospech človeka závisí na poslušnosti Božieho zákona. Kto sa nechce poučiť z Božej knihy, môže sa presvedčiť z dejín národov.

Keď satan prostredníctvom rímskokatolíckej cirkvi viedol ľudí k neposlušnosti, robil to tak skryto a nenápadne, že ľudia v ponížení a biede, ktoré prišli ako následok neposlušnosti, nepoznali plody prestupovania Božích zákonov. Duch Svätý natolko pôsobil proti satanovej moci, že zabránil, aby satan mohol plne uskutočniť svoje úmysly. Ľudia neobjavili skutočnú príčinu svojho stavu a neodhalili zdroj svojho utrpenia. **GC 286** Počas revolúcie národná rada verejne zavrhlá Boží zákon. Za krutovlády, ktorá nasledovala, mohli potom všetci poznať zákon príčiny a následku.

Keď Francúzsko verejne zavrholo Boha a odmietlo Bibliu, začali bezbožní ľudia a duchovia temnoty jasať preto, že dosiahli cieľ, po ktorom tak dlho túžili – kráľovstvo, v ktorom neplatia hranice stanovené Božím zákonom. Pretože trest za zlo neprichádza okamžite, je srdce ľudí naklonené „*robiť zlé*“. (Kaz 8,11) Prestupovanie správneho a spravodlivého zákona musí nevyhnutne skončiť biedou a skazou. Hoci ľudskú hriechnosť nepostihol okamžite trest, pripravovala si zákonite svoj údel. Stáročia odpadlícva a zločinu hromadili hnev na deň odplaty. Tí, ktorí pohrdli Bohom a naplnili mieru svojej neprávnosti, poznali príliš neskoro, že prekročenie hraníc Božej trpezlivosti má strašné následky. Boží Duch, ktorý krotil krutú moc satana, prestal pôsobiť a diabol, ktorého jedinou rozkošou je hriechnosť človeka, mohol konať, čo sa mu zapáčilo. Satanovi sluhovia mohli zbierať ovocie vzbury, kým zem nenaplnili neopísateľne hrozné zločiny. V spustošených krajoch a v zrúcaných mestách znel hrôzostrašný plač – plač vyvierajúci z najväčšej úzkosti. Francúzsko sa otriasalo ako pri zemetrasení. Náboženstvo, zákon, spoločenský poriadok, rodinu, štát i cirkev – všetko zmietli bezbožné ruky, ktoré sa postavili proti Božiemu zákonu. Starozákonný mudrc povedal pravdu: „*Bezbožník padne svojou vlastnou bezbožnosťou.*“ „*Hoci sa niekedy hriešnikovi, ktorý vykoná i stokrát zlé, odkladá, viem i to cele iste, že bude dobre tým, ktorí sa boja Boha, ktorí sa boja jeho tvári. Ale nebude dobre bezbožnému.*“ (Prísl 11,5; Kaz 8,12.13) „*Za to, že nenávideli známosti a nevyvolili si bázne Hospodinovej;... a tak budú jest z ovocia svojej cesty a nasýtia sa svojich rád.*“ (Prísl 1,29-31) **GC 287**

Verní Boží svedkovia, ktorých zabila rúhavá moc „*vystupujúca z priepasti*“, nemali byť umlčaní nadhlo. „*Ale po tých troch a pol dňa vošiel do nich duch života od Boha, a stali na svoje nohy, a veľká bázeň padla na tých, ktorí ich videli.*“ (Zj 11,11) V roku 1793 prijalo francúzske Národné zhromaždenie dekrét, ktorým zrušilo kresťanské náboženstvo a odmietlo Bibliu. Svet sa zdesil veľkosti zla, ktoré prišlo ako dôsledok odmietnutia Písma a ľudia poznali, aká je dôležitá viera v Boha a v Božie slovo ako základ cnosti a mravnosti. Pán riekol: „*Komu si sa ty rúhal a koho si obráždil? Proti*

komu si povýšil hlas? A pozdvihuješ svoje oči na výsosť proti Svätému Izraelovmu!“ (Iz 37,23) „Preto hľa, spôsobím to, aby už poznali tento raz, spôsobím to, aby poznali moju ruku a moju hrdinskú silu, a poznajú, že moje meno je Hospodin.“ (Jer 16,21)

O dvoch svedkoch prorok ďalej povedal: „*A počuli veľký hlas z neba, ktorý im hovoril: Vystúpte sem hore! A vystúpili do neba v oblaku. A ich nepriatelia hľadeli na nich.*“ (Zj 11,12) Odvtedy čo Francúzsko rozpútalo vojnu proti dvom Božím svedkom, dostalo sa im takých pôct ako nikdy predtým. V roku 1804 bola založená Britská a zahraničná Biblická spoločnosť. Neskôr začali vznikať podobné spoločnosti s početnými pobočkami na európskom kontinente. V roku 1816 bola založená Americká biblická spoločnosť. V čase založenia Britskej spoločnosti bola Biblia preložená, tlačená a rozširovaná už v päťdesiatich jazykoch. Odvtedy bola preložená do mnohých stovák jazykov a dialektov. (Pozri dodatok č. 31)

Päťdesiat rokov pred rokom 1792 nikto vlastne nevenoval pozornosť misijnej práci v zahraničí. Nezakladali sa žiadne nové spoločnosti a len niekoľko cirkví sa usilovalo šíriť kresťanstvo v pohanských krajinách. **GC 288** Koncom 18. storočia nastala veľká zmena. Výsledky racionalizmu ľudí neuspokojili. Uvedomovali si, aké potrebné je Božie zjavenie a náboženstvo. Odvtedy dosiahla misijná činnosť v cudzích krajinách nebyvalý rozmach. (Pozri dodatok č. 32)

Zdokonalenie tlače podnietilo zvýšené rozširovanie Biblie. Zlepšenie možnosti kontaktu medzi rôznymi krajinami, zvrhnutie starých priehrad predsudkov a národnej výlučnosti a strata svetskej moci rímskeho pápeža otvorili cestu pre postup Božieho slova. Počas niekoľkých rokov sa Biblia predávala bez obmedzenia aj na rímskych uliciach a dnes sa Biblia šíri do všetkých častí sveta.

Neveriaci Voltaire raz chvastúnsky vyhlásil: „*Už ma unavuje počúvať ľudí, ako stále opakujú, že kresťanstvo založilo dvanásť mužov. Dokážem, že stačí jeden muž, aby ho prekonal.*“ Od jeho smrti žilo na svete už mnoho generácií. Milióny ľudí bojovali proti Biblii. Biblia však nie je porazená. Tam, kde boli za čias Voltaira stovky, sú dnes desaťtisíce, ba státisíce výtlačkov Božej knihy. Jeden z prvých reformátorov o kresťanskej cirkvi povedal: „*Biblia je nákova, na ktorej sa zničilo nejedno kladivo.*“ Pán hovorí: „*Niktorý nástroj, utvorený proti tebe, sa nepodarí, a každý jazyk, ktorý by povstal proti tebe na súde, odsúdiš.*“ (Iz 54,17)

„*Slovo nášho Boha stojí naveky.*“ „*Dielami jeho rúk sú pravda a súd, verné všetky jeho nariadenia, pevne podoprené na večné veky, učinené v pravde a v priamosti.*“ (Iz 40,8; Ž 111,7.8) Čokoľvek je postavené na moci človeka, bude zvrhnuté, ale to, čo je založené na skale nemenného Božieho slova, potrvá naveky.

16 | Otcovia Pútnici

GC 289 Aj keď sa anglickí reformátori zriekli učenia rímskokatolíckej cirkvi, predsa si ponechali mnohé jej formy. Hoci vyznanie viery a autoritu Ríma odmietli, prijali do bohoslužieb anglikánskej cirkvi niektoré rímskokatolícke zvyky a obrady. Tvrdili, že tieto prípady sa netýkajú svedomia. Pretože ich Písmo nepožaduje, nie sú dôležité, ale ich ani nezakazuje, preto nemôžu byť ani zlé. Zachovávanie týchto zvykov a obradov malo zmenšiť priepasť medzi reformovanými cirkvami a Rímom. Tvrdilo sa, že tým uľahčia katolíkom prijať protestantskú vieru.

Ludia konzervatívni a ochotní robiť kompromisy považovali tieto argumenty za celkom presvedčivé. Niektorí ale mali iný názor. Práve to, že obrady a zvyky „zmenšovali rozdiel medzi Rímom a protestantizmom“ (Martyn, diel 5, str. 22), pokladali za dostatočný argument, aby ich odmietli. Považovali ich za znamenie otroctva, z ktorého sa oslobodili a do ktorého sa nemali chuť vrátiť. Boli presvedčení, že Boh ustanovil vo svojom slove pravidlá, ktorými sa má bohoslužba riadiť, ku ktorým ľudia nemajú nič pridávať a ani z nich uberať. Veľké odpadnutie začalo vtedy, keď sa ľudia pokúsili nahradiť Božiu autoritu autoritou cirkvi. **GC 290**

Rím začal prikazovať to, čo Boh nezakázal a skončil so zakazovaním toho, čo Boh výslovne prikázal. Mnohí ľudia mali úprimnú túžbu vrátiť sa k čistote a jednoduchosti, ktorou sa vyznačovala prvotná cirkev. Viaceré obrady anglikánskej cirkvi považovali za pozostatok modlárstva a svedomie im nedovoľovalo sa ich zúčastňovať. Ale cirkev podporovaná svetskými úradmi nepripúšťala, aby niekto nesúhlasil s jej formami. Zákon prikazoval účasť na bohoslužbách a zakazoval akékoľvek náboženské zhromaždenie bez úradného povolenia pod trestom väzenia, vyhnanstva alebo smrti.

Začiatkom 17. storočia vyhlásil panovník, ktorý práve nastúpil na anglický trón, že je odhodlaný prinútiť puritánov, „aby sa podriadili,... alebo ich vyhnal z krajiny, ba ešte niečo horšie“. (George Bancroft, Dejiny Spojených štátov amerických, časť 1, kap. 12, odst. 6) Opoprhovaní, prenasledovaní a väznení pri pohľade do budúcnosti, bez nádeje na zlepšenie, dospeli k presvedčeniu, že pre ľudí, ktorí chcú slúžiť Bohu podľa vlastného svedomia, „Anglicko navždy prestalo byť vhodným domovom“. (J. G. Palfrey, Dejiny Nového Anglicka, kap. 3, odst. 43) Niektorí sa nakoniec rozhodli, že budú hľadať útočisko v Holandsku. Prežívali mnoho problémov, prichádzali o majetok, dostávali sa do väzenia. Ostatní ľudia často prekrúcali ich úmysly, zrádzali ich a vydávali do rúk nepriateľov. Ich pevnosť a vytrvalosť nakoniec zvíťazili. Útočisko našli v spriatelennom Holandsku.

Pri úteku opúšťali domovy, majetok i zdroj obživy. Stali sa cudzincami a v neznámej krajine museli žiť medzi ľuďmi, ktorí mali iné zvyky a hovorili iným jazykom. Aby sa užívali, museli vykonávať práce, ktoré neovládali. Muži, ktorí celý život strávili obrábaním pôdy, sa teraz museli vyučiť nejakému remeslu. Prijali to s radosťou a nemárnili čas leňošením či nariekaním. **GC 291** I keď ich často trápila choroba, ďakovali Bohu za požehnanie, ktoré získali a radovali sa, že môžu viesť pokojný duchovný život. „Chápali, že sú pútnikmi, preto nehladeli na biedu, ale dvíhali oči k nebesiam, hľadeli na svoju najdrahšiu vlasť a získavali pokoj duše.“ (Bancroft, časť 1, kap. 12, odst. 15)

Vo vyhnanstve a v ťažkostiach ich posilňovala láska a viera. Verili Božím sľubom

a Boh ich v núdzi nesklamal. Boží anjeli stáli pri nich, povzbudzovali ich a pomáhali im. Keď sa zdalo, že Božia ruka im ukazuje cestu cez oceán, do zeme, kde by mohli nájsť svoju vlasť a zabezpečiť svojim deťom drahocenné dedičstvo náboženskej slobody, bez váhania sa vydali na cestu, ktorú im ukazovala Božia prozreteľnosť.

Boh zoslal na svoj ľud skúšky a tým ho pripravil, aby mohol splniť jeho milostivé zámery. Svoju cirkev ponížil, aby ju mohol povýšiť. Boh bol pripravený zasiahnuť v jej prospech a prejavíť svoju moc, aby dal svetu ďalší dôkaz, že nezabúda na ľudí, ktorí mu dôverujú. Zmenil sled udalostí tak, že nakoniec satanov hnev a úklady bezbožných ľudí len zvýraznili Božiu slávu a Boží ľud priviedli na bezpečné miesto. Prenasledovanie a vyhnanstvo otvorilo cestu k slobode.

Keď boli puritáni po prvýkrát donútení oddeliť sa od anglikánskej cirkvi, slávnostne sľúbili, že ako slobodný Boží ľud budú „*spoločne chodiť po všetkých Božích cestách, ktoré poznajú alebo v budúcnosti spoznajú*“. (J. Brown, Otcovia Pútnici, str. 74) Prejavili pravého ducha reformácie, hlavnú zásadu protestantizmu. Pútnici z Holandska odchádzali s úmyslom nájsť domov v Novom svete. Ich kazateľ Ján Robinson, ktorému Božia prozreteľnosť nedovolila, aby ich mohol sprevádzať, vo svojom rozlúčkovom príhovore k vystahovalcom povedal:

„*Bratia, rozlúčime sa spolu na krátku chvíľu a len Pán vie, či vás ešte niekedy uvidím. Či to Pán dovolí alebo nie, vyzývam vás pred Bohom a jeho svätými anjelmi, aby ste ma nasledovali len tam, kam nasledujem Krista. GC 292 Ak vám Boh niečo zjaví prostredníctvom iného služobníka, prijmite to práve tak ochotne, ako ste ochotne prijali každú pravdu odo mňa. Som si celkom istý, že Boh nám ešte odhalí ďalšie pravdy a dá nám viac svetla, ktoré je obsiahnuté v jeho svätom slove.*“ (Martyn, diel 5, str. 70)

„*Nenachádzam slov, ktorými by som dostatočne vyjadril svoje poľutovanie nad stavom reformovaných cirkví, ktoré dospeli vo svojom náboženskom vývoji do určitého stavu a nepostupujú ďalej, než kam sa dostali reformátori. Luteráni sa nemôžu dostať ďalej, než kam dospel Luther;... a kalvíni, ako viete, zastali tam, kam ich dovedol veľký Boží muž, ktorý však ešte všetko nepoznal. To je bieda, nad ktorou je treba nariekať. Reformátori boli oduševnení vo svojej dobe a šírili svetlo, no nepoznali dokonale celú Božiu pravdu. Keby žili dnes, prijali by práve tak ochotne ďalšie poznanie, ako ochotne prijali prvé svetlo.*“ (D. Neal, Dejiny puritánov, diel 1, str. 269)

„*Pamätajte na svoj cirkevný sľub, ktorým ste sa zaviazali, že budete chodiť po všetkých Božích cestách, ktoré už poznáte alebo v budúcnosti spoznáte. Pamätajte na svoj sľub a zmluvu s Bohom i medzi sebou navzájom, že prijmete každé svetlo a každú pravdu, ktorá sa vynorí z písaného Božieho slova. Zaprisahávam vás, kedykoľvek budete prijímať nejakú pravdu, porovnávajte ju a premeriavajte s ostatnými pravdami Písma, skôr než ju prijmete. Veď nie je možné, aby kresťanský svet vyšiel tak skoro z tej hustej protikresťanskej temnoty a aby náhle dospel k úplne dokonalému poznaniu.*“ (Martyn, diel 5, str. 70.71) Túžba po slobode svedomia dala „*pútnikom*“ silu statočne znášať riziko dlhej plavby cez more i ťažkosti a nebezpečenstvo v novej krajine. Pomohla im s Božím požehnaním položiť v Amerike základy veľkého národa. GC 293 Napriek úprimnosti a zbožnosti „*pútnici*“ nepochopili úplne veľkú zásadu náboženskej slobody. Slobodu, pre ktorú toľko obetovali, neboli ochotní poskytnúť druhým. „*Len veľmi málo ľudí i popredných mysliteľov a moralistov 17. storočia správne chápalo veľkú zásadu, vyplývajúcu z Nového zákona, že jedine Boh má právo posudzovať vieru človeka.*“ (Martyn, diel 5, str. 297) Učenie, že Boh poveril cirkev mať dozor nad svedomím a dal

jej právo určovať, čo je kacírstvo a trestať ho, je jedným z najhlbšie zakorenených pápežských bludov. Reformátori síce zavrhovali učenie Ríma, nezabavili sa však úplne jeho neznášanlivosti. Hustá temnota, do ktorej pápežstvo počas dlhého obdobia svojej vlády zahalilo celé kresťanstvo, nebola ešte úplne odstránená. Jeden z popredných kazateľov osady v Massachusettskom zálive vyhlásil: „*Práve tolerancia urobila svet protikresťanským. Trestanie kacírov cirkvi neuškodilo.*“ (Martyn, diel 5, str. 335) Osadníci prijali zásadu, že pri voľbách do samosprávy majú hlasovacie právo len členovia cirkvi. Založili akýsi nový druh štátnej cirkvi a od všetkých požadovali, aby duchovných podporovali. Úrady mali právo potláčať kacírstvo. Svetská moc sa dostala do rúk cirkvi. Tieto opatrenia čoskoro viedli k nevyhnutnému následku – k prenasledovaniu iných.

Jedenásť rokov po založení prvej osady prišiel do Nového sveta Roger Williams. Podobne ako prví pútnici prišiel preto, aby mohol žiť v náboženskej slobode. Pochopil to, čo mnohí nepochopili – že sloboda je neodňateľným právom všetkých, bez ohľadu na ich náboženské presvedčenie. Úprimne hľadal pravdu a ako Robinson predpokladal, že ešte neprijali všetko svetlo z Božieho slova. Williams „*ako prvý v modernom kresťanstve ustanovil svetskú správu založenú na zásade slobody svedomia a rovnosti názorov pred zákonom*“. GC 294 (Bancroft, časť 1, kap. 15, odst. 16) Tvrdil, že štátna správa má za úlohu potláčať zločiny, nie však znásilňovať svedomie. Vyhlásil: „*Verejnosť alebo úrady môžu rozhodovať o tom, aké povinnosti majú ľudia navzájom medzi sebou. Ak sa však pokúsia predpisovať povinnosti človeka voči Bohu, prekračujú svoju právomoc a vytvárajú nebezpečné prostredie. Je jasné, že ak má štátna správa takúto moc, môže dnes nariadiť určité názory alebo vieru a zajtra zase iné. Tak sa v Anglicku správali rôzni králi a kráľovné a v rímskej cirkvi pápeži a koncily. Tým by vo viere vznikol zmätok.*“ (Martyn, diel 5, str. 340)

Štátna cirkev vyžadovala účasť na bohoslužbách pod hrozbou pokuty alebo väzenia. „*Williams sa proti tomuto zákonu postavil a kritizoval ho. Najhorším ustanovením anglického zákonníka bola požiadavka príslušnosti k štátnej cirkvi. Nútiť ľudí, aby sa združovali s ľuďmi odlišnej viery, pokladal Williams za zjavné porušovanie ich prirodzených práv. Nútiť násilím neveriacich a tých, ktorým sa nechce, k účasti na bohoslužbách je to isté, ako vyžadovať od nich pokrytectvo... Tvrdil: ‚Nikto nemá byť nútený zúčastniť sa bohoslužieb proti svojej vôli.‘ Jeho protivníci, ohromení jeho učením, volali: ‚Či nie je robotník hoden svojej mzdy?‘ Odpovedal: ‚Áno, je hoden mzdy od tých, ktorí ho najímajú.‘“ (Bancroft, časť 1, kap. 15, odst. 2)*

Súčasnici si vážili Rogera Williamsa a milovali ho ako verného Božieho služobníka, muža výnimočne nadaného, mimoriadne čestného a naozaj láskavého. Nemohli tolerovať, že vytrvalo upieral štátnej správe právo vládnuť nad cirkvou a presadzoval požiadavky náboženskej slobody. Tvrdili, že keby sa toto nové učenie zaviedlo do praxe, „*zničilo by základy štátu a vlády v krajine*“. (Bancroft, časť 1, kap. 15, odst. 10) Nakoniec Williamsa odsúdili do vyhnanstva. Aby ho neuväznili, musel utiecť uprostred mrazivej zimy do divokých lesov.

„*Štrnásť týždňov som prežil v drsnej prírode, nemal som čo jesť a kde spať,*“ napísal neskôr. „*V pustatinách ma živili krkavce*“ a dutiny stromov mu slúžili ako prístrešie. (Martyn, diel 5, str. 349.350) GC 295 Takto pokračoval jeho namáhavý útek snehom a divokým lesom, kým nenašiel útočisko u jedného indiánskeho kmeňa, ktorého dôveru a náklonnosť si získal zvestovaním evanjelia.

Po mesiacoch putovania sa konečne dostal k brehom Narragansettského zálivu. Tam

položil základy prvého novodobého štátu, ktorý v plnom rozsahu uznával právo na náboženskú slobodu. Základnou zásadou osady Rogera Williamsa bolo „*že každý môže uctievať Boha podľa vlastného svedomia*“ (Martyn, diel 5, str. 354) Jeho malý štát, Rhode Island, sa stal útočiskom prenasledovaných a utláčaných. Rástol a prosperoval a jeho zásady – občianska i náboženská sloboda – sa stali najdôležitejšími zásadami Americkej republiky.

V slávnom starom dokumente, ktorý naši predkovia vydali ako svoju chartu práv – v Deklarácii nezávislosti – sa hovorí: „*Pokladáme za samozrejmé, že všetci ľudia boli stvorení ako seberovní a Stvoriteľ im dal neodcudziteľné práva, medzi ktoré patrí právo na život, slobodu a úsilie o šťastie.*“ Ústava zaručuje nedotknuteľnosť a neporušiteľnosť svedomia celkom jasne: „*Ako kvalifikácia pre akýkoľvek verejný úrad v Spojených štátoch sa nesmie nikdy vyžadovať náboženská príslušnosť.*“ „*Kongres nesmie vydať zákon, ktorý by prikazoval nejaké náboženstvo alebo obmedzoval slobodné vyznávanie náboženstva.*“

„*Tvorcovia ústavy uznávali večnú zásadu, že vzťah človeka k Bohu nespadá do rámcu ľudského zákonodarstva a že jeho právo na slobodu svedomia je neodňateľné. Túto pravdu nie je nutné dokazovať, vyplýva z podstaty našej bytosti. Práve toto vedomie dalo mnohým ľuďom silu postaviť sa proti ľudským zákonom a nepovolit ani v plameňoch hraníc. Pochopili, že ich zodpovednosť voči Bohu prevyšuje ľudské nariadenia a iní ľudia nemajú právo ovládať ich svedomie. GC 296 Je to prirodzená zásada, ktorú nemožno ničím odstrániť.*“ (Kongresové dokumenty USA, séria 200, dokument č. 271)

Keď sa po Európe rozšírili správy o krajine, kde každý môže užívať plody svojej práce a žiť podľa hlasu svojho svedomia, vydali sa k brehom Nového sveta tisíce ľudí. Počet osád rýchle narastal. „*Štát Massachusetts vydal zvláštny zákon, ktorý poskytoval voľný vstup a pomoc z verejných prostriedkov kresťanom akejkoľvek národnosti, ktorí utekali za Atlantický oceán pred vojnami, hladom alebo pred útlakom prenasledovateľov. Tak sa utečenci a utláčaní stali podľa zákona hosťami štátu.*“ (Martyn, diel 5, str. 417) Počas dvadsiatich rokov od prvého prístátia v Plymouthu sa v Novom Anglicku usadili tisíce „*pútnikov*“.

Pre dosiahnutie cieľa, po ktorom túžili, „*sa uspokojili s tým, že si uhájili holú existenciu skromným životom a usilovnou prácou. Nepožadovali od pôdy nič viac než úrodu úmernú vynaloženej práci. Neutešovali sa klamnými predstavami o žiarivej budúcnosti... Boli spokojní s pozvoľným, ale stálym pokrokom svojho spoločenského poriadku. Trpezlivo znášali útrapy a odriekania života v divočine, svojimi slzami a svojím potom zavlažovali strom slobody, kým sa hlboko nezakorenili.*“

Bibliu pokladali za základ viery, zdroj múdrosti a chartu slobody. Jej zásady si usilovne osvojovali v rodinách, v školách a v kostoloch. Dôsledky sa prejavili v dobrom hospodárení, múdrosti, poctivosti a striedmosti. Človek mohol žiť roky v osade puritánov „*bez toho, aby uvidel opilca, počul preklínanie alebo stretol žobráka*“ (Bancroft, časť 1, kap. 19, odst. 25) Dokázalo sa, že zásady Biblie sú najistejšou zárukou národnej veľkosti. Slabé a izolované osady vytvorili konfederáciu silných štátov a svet s údivom sledoval ako žije v pokoji a prosperite „*cirkev bez pápeža a štát bez kráľa*“.

Breh Ameriky stále lákal väčší počet prisťahovalcov, ktorí sem prichádzali s celkom inými pohnútkami, než aké sem priviedli prvých „*pútnikov*“ . GC 297 Hoci ich jednoduchá viera a čistota mali veľkú, pretvárajúcu silu, jej vplyv sa teraz stále znižoval, úmerne stúpajúcemu počtu obyvateľov, ktorí hľadali len hmotné výhody.

Zásada osadníkov, podľa ktorej môžu voliť alebo byť volení do štátnej správy len členovia cirkvi, mala negatívne následky. Prví osadníci ju pôvodne prijali preto, aby uchovali čistotu štátu, no skončila rozkladom cirkvi. Pretože členstvo v cirkvi bolo podmienkou účasti na voľbách i predpokladom na získanie úradu, k cirkvi sa pripojili mnohí, ktorí neprežili premenu srdca a ovládali ich iba svetské pohnútky. Tak sa cirkvi postupne menili; do značnej miery ich tvorili neobrátení ľudia. Dokonca i kazateľmi sa stávali ľudia, ktorí nielen učili bludy, ale ani nepoznali pretvárajúcu moc Ducha Svätého. Opäť sa potvrdilo, čo sa už toľkokrát prejavilo v dejinách cirkvi od čias Konštantína až dodnes, aké neblahé následky prináša každý pokus budovať cirkev pomocou štátu, snaha presadiť svetskou mocou evanjelium Ježiša Krista, ktorý povedal: „*Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta.*“ (Ján 18,36) Akékoľvek spojenie cirkvi so štátom, čo len nepatrné, nepribližuje svet cirkvi, aj keď sa to tak môže javiť, ale v skutočnosti vždy približuje cirkev svetu.

Ďalšia generácia takmer úplne zabudla na veľkú zásadu, ktorú hlásal Robinson a Roger Williams, že poznanie pravdy postupne rastie a že veriaci majú ochotne prijímať všetko svetlo, ktoré vyžaruje z Božieho slova. Protestantské cirkvi v Amerike – rovnako ako aj v Európe – ktoré prijali bohaté požehnania reformácie, nepokračovali v ceste, na ktorú nastúpili. Hoci sa občas objavili verní ľudia, ktorí odhaľovali staré bludy, väčšina však – ako Židia v dobe Pána Ježiša alebo ako zástancovia pápežstva v dobe Luthera – sa uspokojila s tým, že verila tomu, čomu verili ich otcovia a žila tak, ako žili oni. GC 298 Preto náboženstvo znovu upadlo do formalizmu. Prejavovali sa v ňom bludy a povery, ktoré by cirkev odmietla, keby šla ďalej vo svetle Božieho slova. Duch vzbudený reformáciou sa postupne vytrácal. V protestantských cirkvách vznikla skoro taká veľká potreba reformácie, aká bola v rímskokatolíckej cirkvi za čias Luthera. Prejavovalo sa v nich priveľa svetáckosti a duchovnej otupenosti, rovnaký obdiv ľudských názorov a nahradzovanie zásad Božieho slova ľudskými výmyslami.

Rozširovanie Biblie na začiatku 19. storočia a veľké svetlo takto šírené vo svete neprineslo zodpovedajúci pokrok v poznaní zjavenej pravdy a prakticky prežívaného náboženstva. Satan už nemohol zatajovať pred ľuďmi Božie slovo, ako to robil v predchádzajúcich dobách, pretože k Božiemu slovu mali prístup všetci. Svoj cieľ však dosiahol tým, že mnohých podnecoval, aby Božie slovo nebrali vážne. Ľudia prestali Písmo študovať a ďalej prijímali nesprávne výklady a učenie, ktoré nepochádzalo z Biblie.

Keď satan poznal, že sa mu nedarí ničiť pravdu prenasledovaním, znovu použil metódu kompromisu, ktorá už predtým viedla k veľkému odpadnutiu a k vzniku rímskej cirkvi. Viedol kresťanov, aby sa spojili, no teraz nie s pohanmi, ale s ľuďmi, ktorí sa svojim lipnutím na svetských veciach správali ako skutoční modlári, teda rovnako ako kedysi uctievači sôch. Výsledok tohto spojenia bol rovnako zhubný ako výsledok obdobného spojenia v minulosti. Pýcha a výstrednosti sa prejavovali pod rúškom náboženstva a cirkvi sa rozkladali. Satan ďalej deformoval učenie Biblie. Tradície, ktoré ničia milióny ľudí, zapúšťali hlboké korene. Cirkev podporovala a obhajovala tradície, miesto toho, aby sa usilovala o „*vieru, raz ta danú svätým*“. Tak odložila zásady, pre ktoré toľko vykonali a vytrpeli reformátori.

17 | Hlásatelia nového rána

GC 299 Jedna z najvznešenejších a najslávnejších právd zjavených v Biblii je správa o tom, že Ježiš Kristus príde druhýkrát, aby dokončil veľké dielo záchranu človeka. Boží ľud, ktorý musí tak dlho putovať „údolím tieňa smrti“, dostáva radostnú nádej na prísľub o príchode Pána, ktorý je „*vzkriesením a životom*“ a ktorý príde, aby „vyhnancov privedol domov“. Učenie o druhom príchode Ježiša Krista je základnou myšlienkou Písma svätého. Od chvíle, keď prví ľudia museli odísť z raja, veriaci čakajú príchod zasľúbeného Vykupiteľa, ktorý zbaví ich odporu moci a uvedie ich znovu do strateného raja. Veriaci ľudia dávnych dôb očakávali slávny príchod Mesiáša ako splnenie svojej nádeje. Enochovi, ktorý patrila k siedmej generácii potomkov obyvateľov raja a tu na zemi chodil tristo rokov s Bohom, Pán dovolil, aby z dialky uvidel príchod Vysloboditeľa. Vyhlásil: „*Hľa, prišiel Pán so svojimi svätými myriadami učiniť súd proti všetkým.*“ (Júda 14.15) Praotec Jób zvolal vo svojom utrpení s neochvejnou dôverou: „*Ale ja viem, že môj Vykupiteľ žije a posledný sa postaví nad prachom.*“ „*Ktorého ja uvidím seba, a moje oči budú vidieť a nie cudzí. Moje ľadviny hynú v mojej vnútornosti.*“ (Jób 19,25.27) **GC 300**

Príchod Ježiša Krista, ktorý nastolí vládu spravodlivosti, inšpiroval pisateľov Biblie k prekrásnym a vznešeným výrokom. Biblickí básnici a proroci o ňom písali slovami planúcimi nebeským ohňom. Žalmista spieval o moci a sláve kráľa Izraela: „*Zo Siona, z dokonalej krásy zaskvel sa Boh. Príde náš Boh a nebude mlčať;... Zavolá na nebesia hore a na zem, aby súdil svoj ľud.*“ (Ž 50,2-4) „*Nech sa radujú nebesia, a nech plesá zem!... pred Hospodínom, lebo ide, lebo ide súdiť zem! Bude súdiť okruh sveta v spravodlivosti a národy vo svojej pravde.*“ (Ž 96,11-13)

Prorok Izaiáš napísal: „*Tvoji mŕtvi ožijú, moje mŕtve telo, vstanú. Prebudte sa plesajte vy, ktorí bývate v prachu! Lebo tvoja rosa je rosou svetiel, a zem vyvrhne mŕtvych.*“ „*Pohlť smrť na večnosť, a Pán Hospodin zotrie slzu z každej tváre a odstráni potupu svojho ľudu z celej zeme, lebo Hospodin hovoril. Preto povedia toho dňa: Hľa, toto je náš Boh, na ktorého sme očakávali, a vše nás spasil; toto je Hospodin, na ktorého sme očakávali! Plesajme a radujme sa v jeho spasení!*“ (Iz 26,19; 25,8.9)

Habakuk sledoval vo videní Kristov príchod: „*Keď išiel Boh a blížil sa od Témana a Svätý od vrchu Fárana, sélah, jeho sláva pokryla nebesia, a zem bola plná jeho chvály.*“ „*Postál a zaklátel zemou, videl a zatriasol národmi, a rozpadávali sa večné vrchy, sklonili sa brehy večnosti; má večné cesty.*“ „*Keď jazdíš na svojich koňoch, vezieš sa na svojich vozoch spasenia?*“ „*Videli ta, zvjali sa vrchy;... priepasť vydala svoj hlas, do výše pozdvihla svojej ruky. Slnce i mesiac zastali utiahnuť sa do svojho obydľia, na svetlo tvojich šípov ta pošli, na jas blesku tvojej kopije.*“ **GC 301** „*Vyšiel si na záchranu svojho ľudu, na záchranu svojho pomazaného.*“ (Hab 3,3.4.6.8.10.11.13)

Keď sa Spasiteľ chystal odísť od svojich učeníkov, utešoval ich uistením, že znovu príde: „*Nech sa nelaká vaše srdce!... V dome môjho Otca je mnoho príbytkov;... pretože vám idem pripraviť miesto a keď odídem a pripravím vám miesto, prídem zase a poberiem si vás k sebe.*“ (Ján 14,1-3) „*A keď príde Syn človeka vo svojej sláve a všetci svätí anjeli s ním, vtedy sa posadí na tróne svojej slávy, a zhromaždené budú pred neho všetky národy.*“ (Mat 25,31.32)

Anjeli, ktorí sa ukázali nad Olivovým vrchom po Kristovom nanebovstúpení, opakovali

učeníkom sľub o Kristovom návrate: „*Tento Ježiš, ktorý bol vzatý od vás hore do neba, príde tak, ako ste ho videli ísť do neba.*“ (Sk 1,11) A apoštol Pavel, ktorý hovoril pod vplyvom Ducha Svätého, dosvedčil: „*Lebo sám Pán s veliteľským povelom, s hlasom archanjela a s trúbou Božou zostúpi z neba.*“ (1Tes 4,16) Prorok na ostrove Patmos hovorí: „*Hľa, prichádza s oblakmi, a uvidí ho každé oko.*“ (Zj 1,7)

S príchodom Krista sa spája sláva „*až do časov napravenia všetkého, o čom hovoril Boh skrze ústa všetkých svojich svätých prorokov od veku*“. (Sk 3,21) Vtedy bude zlomená dlhotrvajúca vláda zla. „*Kráľovstvá sveta sa stali kráľovstvami nášho Pána a jeho Krista, a bude kralovať na veky vekov.*“ (Zj 11,15) „*A zjaví sa sláva Hospodinova, a uvidia, všetci, každé telo dovedna, že ústa Hospodinove hovorili.*“ „*Pán Hospodin spôsobí to, aby vzíšla spravodlivosť a chvála pred všetkými národmi.*“ „*Toho dňa bude Hospodin Zástupov krásnou korunou, ozdobným vencom ostatku svojho ľudu.*“ (Iz 40,5; 61,11; 28,5) **GC 302**

Vtedy všade zavládne dlho očakávané Mesiášovo kráľovstvo mieru. „*Lebo Hospodin poteší Sion, poteší všetky jeho rupy a učiní jeho pustinu ako Eden a jeho púšť ako záhradu Hospodinovu.*“ „*Dá sa jej sláva Libanona, nádhera Karmela a Sáróna.*“ „*Nepovedia ti viacej, že vraj opustená, ani tvojej zemi už viacej nepovedia spustošená; ale ty sa budeš volať: Chefcí-bah (mám v ňom zálubu), a tvoja zem: Beula (vydatá); lebo Hospodin bude mať v tebe zálubu, a tvoja zem bude vydatá ako žena... a ako sa ženích raduje svojej neveste, tak sa bude tebe radovať tvoj Boh.*“ (Iz 51,3; 35,2; 62,4,5)

Príchod Pána pánov bol v každej dobe nádejou jeho verných nasledovníkov. Sľub o svojom návrate, ktorý dal Spasiteľ pri lúčení na Olivovom vrchu, osvecoval budúcnosť jeho učeníkov. Naplňal ich srdcia radosťou a nádejou, ktorú nemohli uhasiť alebo skalíť žiadne útrapy a skúšky. V utrpení a počas prenasledovania bol „*príchod veľkého Boha a nášho Spasiteľa blaženou nádejou*“. Keď zarmútení kresťania v Tesalonike pochovávali svojich milovaných, ktorí dúfali, že sa dožijú príchodu Pána Ježiša, pripomínal im ich učiteľ, apoštol Pavol, zmŕtvychvstanie, ku ktorému dôjde pri príchode Spasiteľa. Vtedy mŕtvi v Kristu vstanú a spolu so živými budú uchvátení, aby sa stretli s Pánom v oblakoch. „*A takto budeme vždycky s Pánom. Takže sa potešujte navzájom týmito slovami.*“ (1 Tes 4,16-18)

Na ostrove Patmos počul milovaný učeník Pána Ježiša prísľub: „*Áno, prídem skoro*“ a jeho túžobná odpoveď vyjadrila to, za čo sa modlí cirkev počas celého svojho putovania: „*Amen. Áno, príd, Pane Ježišu!*“ (Zj 22,20)

Zo žalárov, z hraníc a popravísk, kde praví veriaci a mučeníci svedčili o pravde, znie po stáročia hlas ich viery a nádeje. „*Boli presvedčení o tom, že Kristus vstal z mŕtvych, a že i sami vstanú z mŕtvych, keď príde Kristus, pohrdali smrťou*“, ako napísal jeden z týchto kresťanov, „*a boli nad ňu povznesení*“. (Daniel T. Taylor, Kristova vláda na zemi alebo Hlas cirkvi vo všetkých dobách, str. 33) **GC 303** Ochetne zostupovali do hrobu, aby z neho mohli „*slobodne vstať*“. (Tamže, str. 54) Túžili sa stretnúť s Pánom, „*ktorý príde z neba na oblakoch a v sláve svojho Otca*“, „*aby priniesol spravodlivým kráľovstvo*“. Valdenski vyznávali tú istú vieru. (Tamže, str. 129-132) Viklef očakával príchod Vykupiteľa ako nádej cirkvi. (Tamže, str. 132-134)

Luther povedal: „*Som skutočne presvedčený, že nebude trvať ani tristo rokov a nastane deň súdu. Boh nebude a nemôže už ďalej strieť tento bezbožný svet.*“ „*Blíži sa veľký deň, v ktorom bude zvrhnuté kráľovstvo zla.*“ (Tamže, str. 158.134)

„*Tento starý svet nie je ďaleko od svojho konca,*“ povedal Melancton. Kalvín vyzval

kresťanov, „aby si bez váhania priali príchod Kristovho dňa ako udalosť zo všetkých najžiaducejšiu“. Inokedy ohlásil, že „na tento deň bude stále myslieť celá rodina veriacich“. „Musíme túžiť po Kristovi, musíme ho hľadať a premýšľať o ňom, až do úsvitu toho veľkého dňa, keď náš Pán plne zjaví slávu nášho kráľovstva.“ (Tamže, str. 158.134)

„Či Pán Ježiš neodišiel do neba v ľudskom tele?“ pýtal sa škótsky reformátor John Knox. „Či sa nevráti? Vieme, že sa vráti, a to skoro.“ Ridley a Latimer, ktorí položili svoje životy za pravdu, očakávali vo viere príchod Pána. Ridley napísal: „Svet sa nepochybne blíži k svojmu koncu – v to verím, a preto to hovorím. Volajme s Jánom, služobníkom Pána, vo svojich srdciach k nášmu Spasiteľovi Kristovi: ‚Príď, Pane Ježišu, príď!‘“ (Tamže, str. 151.145)

Baxter napísal: „Pomyslenie na príchod Pána je pre mňa najmilším a najradostnejším.“ (Richard Baxter, Dielo, diel 17, str. 555) „Výsledkom viery a charakteristikou pravých veriacich je očakávať Kristov príchod a radowať sa z tejto blaženej nádeje.“ „Ak je smrť posledným nepriateľom, ktorý má byť zničený pri zmŕtvychvstaní, potom pri tomto konečnom víťazstve zrejme pochopíme, ako vŕúcne mali veriaci túžiť a modliť sa za druhý príchod Ježiša Krista.“ (Tamže, diel 17, str. 500) GC 304 „To je ten deň, po ktorom majú všetci veriaci túžiť, majú dúfať a čakať naň ako na dokončenie svojho vykúpenia a splnenie všetkých priání i túžob svojej duše.“ „Urýchli, Pane, tento blažený deň.“ (Tamže, diel 17, str. 182.183) To bola nádej apoštolskej cirkvi, „cirkvi na púšti“, ako aj reformátorov.

Proroctvo predpovedá nielen spôsob a účel druhého príchodu Ježiša Krista, ale udáva aj znamenia, podľa ktorých ľudia poznajú, že sa blíži. Pán Ježiš riekol: „A budú znamenia na slnku a na mesiaci i na hviezdach.“ (Luk 21,25) „A v tých dňoch, po tom súžení, slnce sa zatmie, a mesiac nedá svojho svetla, a hviezdy budú padať z neba, a moci, ktoré sú na nebi, pohnú sa. A vtedy uvidia Syna človeka, prichádzajúceho v oblakoch s veľkou mocou a slávou.“ (Mar 13,24-26) Ján v knihe Zjavenie opisuje prvé zo znamení, ktoré budú predchádzať druhý príchod, takto: „Hľa, povstalo veľké zemetrasenie, a slnce sčernelo ako srstenej vrece, a mesiac bol celý ako krv.“ (Zj 6,12)

Tieto znamenia sa objavili pred začiatkom 19. storočia. V roku 1755 sa toto proroctvo preukázalo dovtedy najstrašnejším zemetrasením. Všeobecne sa o ňom hovorí ako o lisabonskom zemetrasení, i keď zasiahlo veľkú časť Európy, Afriky i Ameriky. Otrasy bolo možno pozorovať i v Grónsku, v západnej Indii, na ostrove Madeira, v Nórsku a vo Švédsku, vo Veľkej Británii a v Írsku. Zemetrasenie zasiahlo územie najmenej desiatich miliónov štvorcových kilometrov. V Afrike sa zemetrasenie prejavilo takmer rovnako silne ako v Európe. Bola zničená veľká časť Alžírsku. Neďaleko hraníc s Marokom zmizla celá dedina s ôsmimi či desiatimi tisícami obyvateľov. Obrovská prílivová vlna zasiahla pobrežie Španielska a Afriky, zaplavovala mestá a spôsobila hroznú skazu.

Najsilnejšie sa zemetrasenie prejavilo v Španielsku a Portugalsku. Mesto Kádiz zasiahla prílivová vlna vysoká takmer dvadsať metrov. GC 305 Triasli sa hory, „niektoré z najväčších v Portugalsku otvorili svoje vrcholky, podivuhodným spôsobom popraskali, rozpadali sa na kusy a obrovské skalné masívy sa valili do údolia. Očití svedkovia tvrdili, že z niektorých hôr šľahali plamene.“ (Sir Charles Lyell, Základy geológie, str. 495)

V Lisabone „bolo počuť z hĺbín zeme akoby dunenie hromu. Prudký otras vzápätí spustošil veľkú časť mesta. Počas šiestich minút zahynulo šesťdesiatisíc ľudí. More najprv ustúpilo a obnažilo široký pruh piesočnatého pobrežia. O chvíľu sa však prirútilo späť. Prílivová vlna vystúpila do viac ako päťnástmetrovej výšky nad obvyklú úroveň

hladiny.“ „Medzi neobyčajné udalosti, ku ktorým v Lisabone pri tejto katastrofe došlo, patrí tiež zmiznutie novej prístavnej hrádzy, vybudovanej s obrovskými nákladmi z mramoru. Na túto hrádzu sa zbehol veľký zástup ľudí, ktorí sa domnievali, že sú tam v bezpečí pred padajúcimi zrúcaninami domov. Prístavná hrádza sa však naraz prepadla do mora so všetkými ľuďmi, ktorí na nej boli; ani jediné mŕtve telo nevyplávalo na hladinu.“ (Tamže, str. 495)

„Následkom zemetrasenia sa zrútili všetky kostoly a kláštory, väčšina veľkých verejných budov a viac než štvrtina obytných domov. Asi dve hodiny po zemetrasení vypukli v rôznych častiach mesta požiare a zúrili takmer tri dni tak prudko, že mesto úplne zničili. K zemetraseniu došlo vo sviatok, keď boli kostoly a kláštory plné ľudí, takže sa len málokto zachránil.“ (Encyclopédia Americana, heslo Lisabon) „Zdesenie ľudí sa nedá opísať. Nik neplakal, nebolo sĺz. Tí, čo prežili, pobehovali sem a tam ako pomätení, bili sa do tváre i prs a volali: ‚Zlutovanie, to je koniec sveta!‘ Matky zabúdali na svoje deti a utekali pre obrazy alebo sochy Ukrižovaného. Mnohí ľudia utekali do kostolov, aby tam našli ochranu. Márne však vystavovali Ukrižovaného, nadarmo objímali oltáre. Obrazy, sochy, kňazi i návštevníci kostolov boli spoločne pochovaní v jednej zrúcanine.“ Odhaduje sa, že onoho osudného dňa prišlo o život celkom deväťdesiat tisíc ľudí. (Pozri dodatok č. 33) GC 306

O dvadsaťpäť rokov neskôr sa ukázalo ďalšie znamenie, o ktorom sa zmieňuje proroctvo

Lisabonské zemetrasenie v roku 1755

– zatmenie slnka a mesiaca. Zvláštne bolo to, že proroctvo presne predpovedalo čas jeho naplnenia. Keď sa Spasiteľ zhováral so svojimi učeníkmi na Olivovom vrchu, opísal dlhé obdobie skúšok cirkvi – t.j. 1260 rokov pápežského prenasledovania, ktoré však malo byť podľa Kristovho sľubu skrátené. Potom vrazil o niektorých javoch, ktoré budú predchádzať jeho príchodu. Vymedzil čas, kedy sa ukáže prvý z nich: „V tých dňoch, po tom súžení, slnca sa zatmie, a mesiac nedá svojho svetla.“ (Mar 13,24) Obdobie 1260 prorockých dní či rokov sa skončilo v roku 1798. O štvrt storočia skôr takmer úplne prestalo akékoľvek prenasledovanie. Po skončení prenasledovania malo podľa slov Ježiša Krista nastať zatmenie slnka. Dňa 19. mája 1780 sa toto proroctvo splnilo.

„Temný deň 19. mája 1780 je ak nie ojedinelý, potom určite najtajupľnejším úkazom

svojho druhu. *Bolo to úplne nepredvídateľné a najzáhadnejšie zatmenie celej viditeľnej oblohy v Novom Anglicku.*“ (R. M. Devens, Naše prvé storočie, str. 89)

Očítý svedok, ktorý žil v štáte Massachusetts, opisuje danú udalosť takto: „*Ráno vyšlo jasné slnko, čoskoro sa však skrylo za oblak. Mraky stemneli a o chvíľu začali šľahať blesky, ozývalo sa hromové dunenie a začal pršať drobný dážď. O deviatej hodine sa mraky vyjasnili a sfarbili do žltočervena. Zem, skaly, stromy, budovy, voda i ľudia zmenili v tomto divnom, neprirodzenom svetle svoju podobu. Po niekoľkých minútach sa po celej oblohe, až na úzky prúžok na obzore, rozprestrel ťažký čierny mrak a nastala taká tma, aká je obyčajne v lete o deviatej hodine večer.*“

Ľudí sa postupne zmocňoval strach, úzkosť a posvätná bázeň. Ženy stáli vo dverách a rozhliadali sa po stemnenej krajine. Muži sa vracali z práce na poliach, tesári odložili nástroje, kováči opustili nákovy, obchodníci pulty. GC 307 V školách prerušili vyučovanie a ustrašené deti sa rozbehli do svojich domovov. Pocestní sa uchylovali do najbližších usadlostí. Každý sa pýtal, čo sa bude diať. Vyzeralo to tak, akoby sa mal krajinou prehnat uragán alebo akoby prichádzal koniec sveta.

Ľudia zapalovali sviečky a oheň v kozuboch ako za bezmesačného večera na jeseň... Sliepky zaliezli do kurínov a šli spať, dobytok sa zhromažďoval pri ohrade a bučal, žaby kvákali, vtáci spievali večerné piesne a začali lietat netopiere. Ľudia ale vedeli, že neprichádza noc...

Dr. Nathanael Whittaker, kazateľ zo Salemu, zorganizoval v modlitebni zhromaždenie a vo svojej kázni tvrdil, že ide o nadprirodzenú tmu. Zhromaždenia sa konali na mnohých ďalších miestach. Kazatelia spontánne hovorili o tom, že tma je pravdepodobne naplnením biblického proroctva... Okolo jedenástej hodiny bola tma najväčšia.“ (The Essex Antiquarian, apríl 1899, roč. 3, č. 4, str. 53.54) „*Na väčšine územia Nového Anglicka bola cez deň taká tma, že ľudia bez sviečky nevideli, koľko je vlastne hodín, nemohli obedovať ani konať domáce práce...*“

Tma pokryla neobyčajne veľkú oblasť. Na východe zasiahla až do Fulmouthu. Na západe zatemnila najvzdialenejšie časti štátu Connecticut a mesta Albany. Na juhu dosiahla až k morskému pobrežiu a na severe až k americkým osadám.“ (William Gordon, Dejiny boja za nezávislosť USA, diel 3, str. 57)

Po úplnej tme, ktorá trvala takmer celý deň, sa na hodinu alebo dve pred príchodom večera obloha sčasti vyjasnila a objavilo sa slnko, zahalené ešte stále tmavou hustou hmlou. „*Po západe slnka sa znovu utvorili mraky a veľmi rýchlo sa zotmelo.*“ GC 308 „*I nočná tma však bola neobyčajná a naháňala hrôzu ako tma počas dňa. I keď bol práve spln mesiaca, nedali sa bez umelého svetla rozpoznať žiadne predmety. Zdalo sa, že ani umelé svetlo zo susedných domov alebo zo vzdialenejších miest nemôže preniknúť hustou temnotou; akoby to bola egyptská tma.*“ (Isaiah Thomas v časopise Massachusetts Spy, roč. 10, č. 472 z 25. mája 1780) Očítý svedok tvrdil: „*Napadlo mi, že tma by nemohla byť väčšia, ani keby všetky svetelné telesá vo vesmíre zahalil nepreniknuteľný závoj alebo keby prestali existovať.*“ (List Dr. Samuela Tenneya z Exeteru, New Hampshire, z decembra 1785, uverejnený v Massachusetts Historical Society Collections, 1792, zv. I, diel 1, str. 97) Hoci o deviatej hodine večer nastal spln, tma neustúpila. „*Až po polnoci tma zmizla a po prvýkrát sa ukázal mesiac krvavej farby.*“

Dejiny zaznamenali 19. máj 1780 ako „*temný deň*“. Od čias Mojžiša nebolo zaznamenané také husté, rozsiahle a dlhotrvajúce zatmenie. Opis tejto udalosti očitým svedkom je ozvenou Božieho výroku, ktorý zaznamenal prorok Joel dvadsaťpäť storočí

pred ich naplnením: „*Slnce sa obráti na tmú a mesiac na krv, prv ako príde deň Hospodínov, veľký a strašný.*“ (Joel 2,31)

Ježiš Kristus vyzýval svojich nasledovníkov, aby sledovali znamenia jeho návratu a tešili sa, keď uvidia príznaky, že ich Kráľ prichádza. „*A keď sa to začne diať, vzpriamte sa a pozdvihnite svoje hlavy, lebo sa blíži vaše vykúpenie.*“ Upozornil svojich nasledovníkov na pučiace stromy na jar a riekol: „*Keď už pučia, a vidíte to, sami od seba viete, že je už blízko leto. Tak aj vy, keď uvidíte, že sa to všetko deje, vezďte, že je blízko kráľovstvo Božie.*“ (Luk 21,28.30.31) **GC 309**

Keďže však skromnosť a lásku v cirkvi nahradila pýcha a formalizmus, ochladla láska ku Kristovi a viera v jeho príchod. Ľudí, hlásiacich sa ku kresťanstvu, naplnil záujem o tento svet a túžba po radovánkach. Prestali myslieť na Spasiteľovu výzvu, aby sledovali znamenia jeho príchodu. Učenie o jeho druhom príchode nechali bokom. Písmo, ktoré o ňom hovorí, zatemnili falošným výkladom, až naň do značnej miery zabudli. Zvlášť to platí o cirkvách v Amerike. Sloboda a blahobyť, ktorým sa tešili všetky vrstvy spoločnosti, ctižiadostivá túžba po bohatstve a prepychu, snaha zarobiť čo najviac peňazí, túžba po popularite a moci, ku ktorým mali zdanlivo prístup všetci, viedli ľudí k tomu, že sa sústredili na záujmy a nádeje tohto života a odsunuli slávny deň, keď sa pomínie terajší stav do ďalekej budúcnosti.

Keď Spasiteľ predstavoval svojim nasledovníkom znamenia svojho návratu, predpovedal, že práve pred jeho druhým príchodom nastane odpadnutie. Ako v dobe Nocho ľudí úplne zaujme svetská činnosť a túžba po zábave – budú kupovať a predávať, sadiť a stavať, ženíť sa a vydávať – a nikto nebude myslieť na Boha a budúci život. Pre tých, ktorí budú žiť v tom čase, platí Kristovo napomenutie: „*A vystríhajte sa, aby snád vaše srdcia neboli obťažené obžerstvom a opilstvom a starosťami o tento život, a náhle by prišiel na vás ten deň.*“ „*Preto teda bďte každého času, modliac sa, že by ste boli uznaní za hodných uniknúť všetkému tomu, čo sa to má diať, a postaviť sa pred Synom človeka.*“ (Luk 21,34.36)

Stav cirkvi v uvedenej dobe opisujú slová Pána Ježiša zaznamenané v knihe Zjavenie: „*Máš meno, že žiješ, a si mŕtvý.*“ **GC 310** Na adresu ľudí, ktorí sa nechcú dať vyrušiť zo svojho bezstarostného pokoja, vyslovil vážne varovanie: „*Keď teda nebudeš bdieť, prídem na teba ako zlodej, a nezvieš, v ktorú hodinu prídem na teba.*“ (Zj 3,1.3)

Bolo nevyhnutné vyburcovať ľudí, aby si uvedomili, že im hrozí nebezpečenstvo a aby sa pripravili na závažné udalosti, ktoré budú znamenať koniec doby milosti. Boží prorok vyhlásil: „*Lebo deň Hospodínov bude veľký a strašný veľmi, a kto ho znesie?!*“ Kto zostojí, až sa zjaví Pán, lebo „*si pričistých očí, než aby si hľadel na zlé, a nemôžeš sa dívať na trápenie*“. (Joel 2,11; Hab 1,13) Pre ľudí, ktorí volajú: „*Môj Bože! Známe Ťa, hovorí Izrael!*“ a pritom prestupujú Božiu zmluvu a bežia za cudzími bohmi, vo svojich srdciach ukrývajú nepravosť a majú radi cesty nepravosti, bude deň Kristovho návratu „*tmou a nie svetlom, mrákovou, a dňom, v ktorom niet jasu*“. (Hoz 8,2.1; Ž 16,4; Ám 5,20) Pán vyhlásil: „*A stane sa toho času, že prehľadám Jeruzalem s lampášmi a navštívim nepravosť na mužoch, ktorí sedia skrčení na svojich kvasniciach, ktorí hovoria vo svojom srdci: Hospodín neučiní ani dobrého ani neučiní zlého.*“ (Sof 1,12) „*A navštívim zlosť na okruhu sveta a na bezbožných ich nepravosť. A spôsobím to, že prestane hrdosť pyšných, a vysokomyseľnosť tyranov pontžím.*“ (Iz 13,11) „*Ani ich striebro ani ich zlato nebude ich mŕtvic vytrhnúť... Ale ich majetok bude na rozchvat a ich domy budú obrátené na strašnú púšť.*“ (Sof 1,18.13)

Prorok Jeremiáš sledoval prorockým zrakom túto dobu a zvolal: „*Ó, moje útroby,*

moje útroby! Zvíjam sa bolesťou... Moje srdce mi je hlboko znepokojené! Nemôžem mlčať, lebo čuješ zvuk trúby, moja duša, krik boja. Skrúšenie sa stretá so skrúšením.“ (Jer 4,19.20)

„Ten deň bude dňom prchkého hnevu, dňom úzkosti a súženia, dňom búrky a pustošenia, dňom tmy a hustého mraku, dňom oblaku a mrákavy, dňom trúby.“ (Sof 1,15.16) **GC 311**
„Hľa, deň Hospodinov prichádza, ukrutný,... aby obrátil zem na púšť, a jej hriešnikov zahladí z nej.“ (Iz 13,9)

Opisom onoho veľkého dňa vyzýva Božie slovo vážne a pôsobivo Boží ľud, aby sa prebral zo svojej duchovnej strnulosti a hľadal s ľútosťou a pokorou Božiu tvár: *„Trúbite na trúbu na Sione a kričte na vrchu mojej svätosti! Nech sa trasú všetci obyvatelia zeme! Lebo prichádza deň Hospodinov, lebo je blízko.“* *„Zasväťte pôst, zvolajte zhromaždenie! Zhromažďte ľud, posväťte obec zvolajte starších, zhromažďte deti... nech vyjde ženích zo svojej izby a nevesta zo svojej komory! Kňazi, svätoslužobníci Hospodinovi, nech plačú medzi sieňou a medzi oltárom.“* *„Obráťte sa ku mne celým svojím srdcom, a to v pôste, plačte a v náreku. A roztrhnite svoje srdce a nie svoje rúcha a navráťte sa k Hospodinovi, svojmu Bohu, lebo je milosrdný a ľútostivý, zhovievajúci a veľký čo do milosti a ľutuje zlé.“* (Joel 2,1.15-17.12.13)

Aby ľudia mohli obstať v Boží deň, musela sa uskutočniť veľká duchovná obnova. Boh videl, že mnohí z jeho vyznávačov stratili zo zreteľa večnosť. Vo svojej milosti im chcel poslať varovné posolstvo, aby ich prebral z ich ospalosti a pripravil na príchod Pána Ježiša.

Toto výstražné posolstvo je obsiahnuté v 14. kapitole knihy Zjavenia. Opisuje sa tu trojanjelské posolstvo, ktoré symbolicky hlásajú nebeské bytosti. Potom nasleduje opis návratu Ježiša Krista, ktorý prichádza, aby pozbieral *„žatvu sveta“*. Prvé z tohto varovného posolstva ohlasuje začiatok Božieho súdu. Apoštol Ján videl *„anjela, letiaceho prostredkom neba, ktorý mal večné evanjelium, aby ho zvestoval tým, ktorí bývajú na zemi, a každému národu i pokoleniu i jazyku i ľudu a hovoril veľkým hlasom: Bojte sa Boha, a dajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu, a klaňajte sa tomu, ktorý učinil nebo i zem i more i pramene vôd.“* (Zj 14,6.7) **GC 312**

Biblia uvádza, že toto posolstvo je súčasťou *„večného evanjelia“*. Boh nezveril hlásanie evanjelia anjelom, ale ľuďom. Boží anjeli majú viesť toto dieło, majú na starosti veľké hnutia pre záchranu ľudí; skutočné hlásanie evanjelia však uskutočňujú Kristovi služobníci na zemi.

Verní ľudia, ktorí sa nechali usmerniť hlasom Božieho Ducha a učením Božieho slova, mali hlásať varovné posolstvo svetu. Boli to ľudia, ktorí prijali pevné *„prorocké slovo“* a mali naň obrátený svoj zreteľ *„ako na sviecu, svietiacu na šerom mieste, dokiaľ by sa nerozvidnel deň, a nezvyšla dennica vo vašich srdciach“*. (2 Pet 1,19) Mali väčší záujem o poznanie Boha než o všetky poklady sveta. Boli presvedčení, že úžitok z toho je lepší než zisk zo striebra či z rýdzeho zlata. (Prísł 3,14) Pán im zjavil veľké veci svojho kráľovstva. *„Tajomstvo Hospodinovo je známe tým, ktorí sa ho boja, a jeho zmluva je na to, aby im ju dal vedieť.“* (Ž 25,14)

Neboli to učené teológovia, ktorí porozumeli tejto pravde a potom ju hlásali. Keby boli vernými strážcami, keby usilovne a s modlitbou študovali Písmo, poznali by, že prichádza noc. Proroctvá by im odhalili udalosti, ku ktorým malo čoskoro dôjsť. No neboli takými, a preto posolstvo svetu ohlásili omnoho skromnejší ľudia. Pán Ježiš riekol: *„Chodte, dokiaľ máte svetlo, aby vás nezachvátila tma.“* (Ján 12,35) Ľudia, ktorí

odmietajú Bohom ponúkané svetlo, alebo ľudia, ktorí sa ho nesnažia hľadať, i keď ho majú na dosah, zostávajú v tme. Spasiteľ však vyhlásil: „*Ten, kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tme, ale bude mať svetlo života.*“ (Ján 8,12) Kto sa úprimne snaží konať Božiu vôľu a riadi sa presne svetlom, ktoré už získal, dostane väčšie svetlo. Tomu človeku Boh pošle „*hviezdu nebeskej žiare*“, aby ho uviedla do celej pravdy. GC 313

V čase prvého Kristovho príchodu mohli jeruzalemskí kňazi a zákonníci, ktorí mali k dispozícii Písmo, poznať znamenia doby a ohlásiť príchod sľúbeného Mesiáša. Micheášovo proroctvo uvádza jeho rodisko, kniha Daniel určuje čas jeho príchodu. (Mich 5,2; Dan 9,25) Boh zveril tieto proroctvá židovským vodcom. Ničím nemôžu ospravedlniť skutočnosť, že nevedeli a neoznámili ľudu blížiaci sa príchod Mesiáša. Ich nevedomosť bola dôsledkom hriešnej ľahostajnosti. Stávali pomníky popraveným Božím prorokom, ale tým, že nerešpektovali veľkých Božích mužov, uctievali vlastne služobníkov satana. Pohltení svojimi ambíciami a bojom o pozíciu a moc nad ľuďmi, zabudli na Božie počty, ktoré im ponúkal Kráľ neba.

Vodcovia izraelského národa mali s hlbokým záujmom a úctou študovať, kedy, kde a za akých okolností dôjde k najväčšej udalosti v dejinách sveta – k príchodu Božieho Syna, ktorý mal prísť, aby zachránil človeka. Všetci ho mali očakávať, aby mohli ako prví uvítať Vykupiteľa sveta. Ale beda, dvaja unavení pútnici z Nazareta prešli Betlehemom celou úzkou uličkou až na východný koniec mesta a márne hľadali miesto na odpočinok a prístrešie na prenocovanie. Neotvorili sa žiadne dvere, aby ich prijali. Nakoniec našli útulok v chatrnom chlieve, pripravenom pre dobytok. Tam sa narodil Spasiteľ sveta.

Anjeli poznali slávu, ktorú mal Boží Syn pri Otcovi, skôr než bol stvorený svet. S veľkým záujmom sledovali, ako sa Pán Ježiš objaví na zemi a ako táto udalosť vyvolá u všetkých ľudí najväčšiu radosť. Niektorí anjeli boli určení, aby doniesli radostnú zvesť ľuďom, ktorí boli ochotní ju prijať a radostne oznámiť ostatným obyvateľom sveta. GC 314 Kristus zostúpil z neba, aby prijal ľudskú prirodzenosť. Vzal na seba nekonečné bremeno zla, aby svoj život vydal ako obeť za hriech. Práním Božích anjelov bolo predstaviť ľuďom Syna Najvyššieho aj v jeho ponížení dôstojne a v sláve, aká zodpovedá jeho podstate. Zhromaždia sa v hlavnom meste Izraela veľikáni sveta, aby privítali jeho príchod? Predstavia ho zástupy anjelov čakajúcemu davu ľudí?

Jeden anjel navštívil zem, aby sa presvedčil, kto je pripravený uvítať Pána Ježiša. Nikde však nenašiel ani len náznak toho, že by Mesiáša niekto očakával. Nepočul žiadne chválospevy a fanfáry, že nadišiel čas Mesiášovho príchodu. Nejaký čas zostal nad vyvoleným mestom a nad chrámom, kde sa po stáročia prejavovala Božia prítomnosť, ale i tu pozoroval rovnakú ľahostajnosť. Okázal a pyšní kňazi obetovali v chráme poškvrené obete. Farizeji sa zhovárali s ľuďmi a modlili sa na rohoch ulíc. V palácoch kráľov, v zhromaždeniach filozofov, v školách rabínov sa nikto nezaoberal mimoriadnou udalosťou, ktorá naplňala celé nebo radosťou a chválou, že na zem príde Vykupiteľ sveta.

Nikde sa nenašiel dôkaz, že Mesiáša očakávajú. Nikde nebolo vidieť prípravy na uvítanie Kniežaťa života. Prekvapený Boží posol sa chcel vrátiť do neba, ale objavil niekoľkých pastierov, ktorí v noci strážili svoje stáda. Pozorovali hviezdnatú oblohu, premýšľali o proroctvách, ktoré predpovedali príchod Mesiáša na zem a túžili, aby Vykupiteľ sveta už prišiel. Bola to malá skupina ľudí pripravených prijať nebeské poslanstvo. Boží anjel sa im náhle zjavil a oznámil im radostnú správu. Nebeská sláva ožiarila celú rovinu, zbadali nespočetný zástup anjelov, a akoby to pre jedného posla bola príliš veľká radosť,

množstvo hlasov prepuklo v chválospev, ktorý budú raz spievať zástupy spasených ľudí: „Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj, v ľuďoch zalúbenie!“ (Luk 2,14)

Aké poučenie ponúka táto zvláštna udalosť z Betlehema! **GC 315** Ako sa v nej ukazuje aj naša nevera, naša pýcha a samolúbošť! Varuje nás, aby sme trestuhodnou ľahostajnosťou neprehliadali znamenia doby a nezmeškali deň, keď sa k nám skloní Boh.

Anjeli našli jedincov, ktorí čakali na Mesiášov príchod, nielen na judských kopcoch a medzi jednoduchými pastiermi. Aj v pohanskej zemi žili ľudia, ktorí očakávali Spasiteľa. Boli to mudrci, bohatí a urodzení – filozofi Východu. Pretože skúmali prírodu, poznali títo mudrci Boha z jeho diel. Z hebrejských Písem sa dozvedeli o Hviezde, ktorá má vyjsť z Jákoaba a napäto očakávali príchod toho, ktorý nemá byť len „*potešením Izraela*“, ale aj svetlom na osvietenie pohanov a spásou až do posledných končín zeme. (Luk 2,25.32; Sk 13,47) Hľadali svetlo a svetlo z Božieho trónu osvetľovalo cestu, po ktorej kráčali. Zatiaľ čo jeruzalemskí kňazi a rabíni, ustanovení strážcovia a vykladači pravdy zostávali v tme, viedla týchto cudzincov nekom zoslaná hviezda na miesto, kde sa práve narodil Kráľ.

Kristus „*sa po druhé ukáže bez hriechu tým, ktorí ho očakávajú, na spasenie*“. (Žid 9,28) Podobne ako zvesť o narodení Spasiteľa, nebolo ani posolstvo o druhom príchode Ježiša Krista zverené náboženským vodcom. Tí totiž prestali udržiavať spojenie s Bohom a odmietli Božie svetlo. Preto neboli zahrnutí medzi ľudí, o ktorých apoštol Pavol napísal: „*Ale vy, bratia, nie ste vo tme, aby vás ten deň zachvátil ako zlodej. Lebo vy všetci ste synmi svetla a synmi dňa. Nie sme synmi noci ani tmy.*“ (1 Tes 5,4.5)

Strážcovia na hradbách Božieho mesta mali byť prvými, ktorí budú počuť zvesť o druhom príchode Spasiteľa; mali byť prvými, ktorí pozdvihnú hlas a oznámia, že sa blíži; mali byť prvými, ktorí upozornia ľudí, aby sa pripravili na jeho príchod. Boli však pohodlní, snívali o pokoji a istote, zatiaľ čo ľud „*spal*“ vo svojich hriechoch. **GC 316** Pán videl svoju cirkev ako neplodný figovník, pokrytý síce nádherným lístím, ale bez hodnotného ovocia. Uskutočňovali sa tu honosné náboženské formy a obrady, ale chýbala tu skutočná pokora, pokánie a viera, vďaka ktorým by ich mohol Boh prijať. Namiesto ovocia Ducha bolo vidieť pýchu, formalizmus, nádheru, sebeckto a útlak. Upadajúca cirkev zatvárala oči pred znameniami doby. Boh však na ňu nezabudol a zostal verný. Kresťania sa ale vzdialili od Boha a pohrdli jeho láskou. Keďže odmietli plniť podmienky, nespĺnili sa na nich ani Božie sľuby.

To je neodvratný následok toho, že si človek neváži a neprijíma svetlo a výsady, ktoré mu Boh dáva. Ak cirkev nebude plniť zámer, ktorý Boh sledoval jej založením, ak neprijme každý lúč svetla a prestane plniť všetky povinnosti, ktoré jej Boh dal, zákonite sa celá jej bohoslužba zvrhne na prázdne zachovávanie foriem a vytratí sa skutočná zbožnosť. Dejiny kresťanskej cirkvi túto pravdu niekoľkokrát potvrdili názornými príkladmi. Boh vyžaduje od svojho ľudu prejavy viery a poslušnosti – úmerné požehnaniam a výsadám, ktoré im zveril. Poslušnosť vyžaduje obeť, v ktorej je aj kríž. Preto toľko Kristových nasledovníkov odmietlo prijať Božie svetlo a ako kedysi Židia, nepoznali „*čas svojho navštívenia*“. (Luk 19,44) Pán ich obišiel, pretože boli pyšní a neverili a zjavil svoju pravdu ľuďom, ktorí si vážili svetlo, ktoré im Boh zoslal podobne ako betlehenskí pastieri a mudrci z Východu.

18 Americký reformátor

GC 317 William Miller, poctivý a čestný farmár, pôvodne pochyboval o Božej autorite Písma, úprimne však túžil poznať pravdu. Boh si ho vybral, aby hlásal druhý Kristov príchod. Podobne ako mnoho iných reformátorov stretával sa William Miller v mladosti s chudobou a naučil sa pracovať a znášať nedostatok. Pochádzal z rodiny, ktorej členovia sa vyznačovali nezávislosťou a slobodomyselnosťou, vytrvalosťou a horlivým vlastenectvom – teda vlastnosťami, ktoré sa výrazne prejavili aj v jeho povahe. Jeho otec bol kapitánom revolučnej armády a skromné pomery, ktoré sprevádzali Millerovo detstvo, boli dôsledkom vtedajšej búrlivej doby. (Pozri dodatok č. 34)

Miller bol telesne veľmi zdatný o od detstva prejavoval nadpriemernú inteligenciu. Čím bol starší, tým to bolo výraznejšie. Mal bystrého ducha a veľkú túžbu po poznaní. Hoci nemal možnosť študovať na vysokej škole, vďaka láske k poznaniu a návyku všetko starostlivo premyslieť a kriticky skúmať, sa z neho stal človek so zdravým úsudkom a širokým rozhľadom. Pre bezúhonný charakter, závideniahodnú povest' ako aj pre jeho poctivosť, hospodárnosť a dobročinnosť si ho ľudia všeobecne vážili. **GC 318** Osobným úsilím a usilovnou prácou získal čoskoro dobré postavenie, pričom sa naďalej vzdelával. Úspešne zastával niekoľko civilných i vojenských úradov a zdalo sa, že sa pred ním doširoka otvára cesta k bohatstvu a sláve.

Jeho matka bola veľmi zbožná, preto bol už v detstve pod náboženským vplyvom. V ranej mladosti sa však dostal do spoločnosti deistov, ktorí na neho mali veľký vplyv. Boli to prevažne vážení občania a muži ušľachtilých vlastností. Pretože žili v kresťanskom prostredí, boli kresťanstvom do určitej miery ovplyvnení. Bibliu mohli vďačiť za vynikajúce povahové vlastnosti, pre ktoré ich ostatní uznávali a dôverovali im. Predsa však i napriek týmto vlastnostiam pôsobili proti Božiemu slovu. Miller sa stýkal s takými ľuďmi a postupne prijal ich názory. Vtedajší bežný výklad Biblie predstavoval problémy, ktoré sa mu zdali neprekonateľné. Jeho nová viera, ktorá dala Bibliu bokom, mu však miesto nej neponúkla nič lepšieho a zďaleka ho neuspokojovala. Napriek tomu sa jej držal asi dvadsať rokov. Keď dosiahol tridsaťštyri rokov, oslovil ho Duch Svätý a uvedomil si svoju hriechnosť. Jeho doterajšie presvedčenie mu neprinieslo istotu o tom, čo bude po smrti. Budúcnosť sa mu zdala temná a chmúrna. Neskôr o svojich vtedajších pocitoch napísal:

„Pomyslenie na smrť ma mrazilo; ak budú ľudia vydávať počet zo svojho života, bude to znamenať záhubu pre všetkých. Nebo nad mojou hlavou mi pripadalo ako z bronzu a zem pod mojimi nohami ako zo železa. Večnosť – čo je to? A smrť – prečo existuje? Čím viac som o tom uvažoval, tým menej som tomu rozumel. Čím viac som na to myslel, dochádzal som k čoraz zmätenejším záverom. Pokúšal som sa prestať o tom premýšľať, ale nedokázal som svoje myšlienky ovládnuť. Bol som naozaj zúfalý, ale nemohol som pochopiť, prečo to tak je. Nadával som a sťažoval sa, ale nevedel som na koho. Vedel som, že sa mýlim, ale nevedel som, ako alebo kde nájsť pravdu. Bol som smutný a bez nádeje.“

V tomto stave žil niekoľko mesiacov. **GC 319** Potom napísal: „Zrazu som začal veľmi intenzívne premýšľať o povahe Spasiteľa. Uvedomoval som si, že by naozaj mohla existovať bytosť dobrá a súciteľná, ktorá by sa obetovala za naše hriechy, a tým nás

zachránila pred trestom za hriech. Okamžite som pocítil, aká láskavá by musela byť taká bytosť, a predstavoval som si, ako by som sa schoval do jej náruče s dôverou v milosrdenstvo. Napadlo mi však: Ako je možné dokázať, že taká bytosť existuje? Dospel som k presvedčeniu, že okrem Biblie nemám jediný dôkaz o existencii Spasiteľa, ani o tom, čo sa stane v budúcnosti...“

„Poznal som, že práve takého Spasiteľa, akého som potreboval, predstavuje Biblia. Nemohol som pochopiť, že obyčajná kniha obsahuje zásady tak dokonale prispôsobené potrebám hriešneho sveta. Musel som pripustiť, že Písmo je zjavenie od Boha. Oblúbil som si ho a v Pánu Ježišovi som našiel priateľa. Spasiteľ sa pre mňa stal najdôležitejším medzi desaťtisícami. Biblia, o ktorej som si myslel, že je nezrozumiteľná a odporuje si, sa teraz stala, svetlom pre moje nohy... a osvecuje moju cestu“. Vnútorne som sa vyrovnal a uspokojil. Poznal som, že Pán Boh je pevnou Skalou uprostred oceánu života. Biblia sa stala hlavným predmetom môjho štúdia a môžem pravdivo povedať, že som ju študoval s veľkým potešením. Pochopil som, že nepoznal som ani polovicu. Čudoval som sa, prečo som predtým nevidel jej krásu a vznešenosť a žasol nad tým, že som ju zavrhol. Nachádzal som v nej odpoveď na všetko, po čom túžilo moje srdce, liek na každú nemoc duše. Stratil som chuť čítať čokoľvek iné a túžil som získať múdrosť od Boha.“ (S. Bliss, Pamäte Williama Millera, str. 65-67)

Miller začal verejne vyznávať svoju vieru v náboženstvo, ktoré predtým zavrhol. Jeho bývalí priatelia okamžite začali prinášať dôkazy, ktoré predtým uvádzal aj on, aby dokázal, že Biblia nie je inšpirovaná Bohom. Vtedy im nebol schopný odpovedať. Uvažoval však, že ak je Biblia Božím zjavením, musí tvoriť nedeliteľný celok a jej jednotlivé časti si nesmú navzájom odporovať. Ak má poučať ľudí, musí im byť zrozumiteľná. GC 320 Rozhodol sa, že Písmo preskúma a zistí, či je možné nájsť riešenie pre všetky zdanlivé rozpory.

Rozhodol sa, že nebude brať do úvahy všeobecne prijímané názory a nebude používať ani súčasné komentáre k Biblii, ale že bude porovnávať jednu časť Písma s druhou pomocou odvolávok uvedených na spodnom okraji stránok Biblie a v konkordancii. Vo svojom štúdiu postupoval systematicky a metodicky, začal prvou knihou Mojžišovou, čítal verš po verši a nepostúpil ďalej, kým mu zmysel niekoľkých prečítaných viet nebol úplne jasný. Kedykoľvek narazil na niečo nejasného, podľa svojho zvyku porovnal nejasné miesto so všetkými ostatnými miestami, o ktorých sa domnieval, že riešia rovnakú otázku. Pripúšťal, že každé slovo v texte má význam. Keď mal pocit, že študovaný text zapadá do rámca všetkých ostatných obdobných textov, považoval problém za vyriešený. Kedykoľvek teda prišiel na ťažko zrozumiteľnú pasáž, našiel vysvetlenie v niektorej inej časti Písma. Pretože sa pri skúmaní Písma úprimne modlil, aby ho Pán osvietil, objasnilo sa mu všetko, čo predtým považoval za nezrozumiteľné. Overil si pravdivosť slov žalmistu: „Otvorenie tvojich slov osvecuje; robí prostých rozumnými.“ (Ž 119,130)

S veľkým záujmom študoval knihy Daniel a Zjavenie a používal pri ich výklade rovnakú zásadu ako pri výklade ostatných častí Biblie. Veľmi sa potešil, keď zistil, že prorockým symbolom možno porozumieť. Uvedomil si, že ak sa proroctvo už splnilo, naplnilo sa do posledného písmena a že všetky obrazy, symboly a rôzne prirovnania vysvetľuje buď samotný odsek, alebo ho vysvetľujú iné časti Biblie, a tak ich možno pochopiť. Neskôr napísal: „Tak som sa presvedčil, že Biblia je sústava zjavených právd, podaných tak jasne a jednoducho, že ani obyčajný človek v nich nemusí zabľúdiť.“ (Bliss, str. 70) GC 321

Článok za článkom sa mu v retazi pravdy vyjasňoval ako odmena za úsilie pri postupnom skúmaní biblických prorociev. Anjeli ovplyvňovali jeho myseľ a objasňovali mu Písmo.

Spôsob, akým sa proroctvá splnili v minulosti, sa mu stal kritériom posudzovania splnenia všetkých prorociev, ktoré sa majú naplniť v budúcnosti. Došiel k presvedčeniu, že vtedajší všeobecný názor na duchovnú vládu Ježiša Krista – tisícročné kráľovstvo tu na zemi pred koncom sveta – nemá Biblické opodstatnenie. Učenie, že pred osobným príchodom Pána Ježiša bude na zemi tisíc rokov spravodlivosť a pokoj, odsúva naliehavosť Božieho dňa do vzdialenej budúcnosti. I keď sa tento názor ľuďom môže páčiť, odporuje učeniu Ježiša Krista a jeho apoštolov, ktorí tvrdili, že pšenica a plevy majú rásť spolu až do žatvy, teda do konca sveta, „*zlí ľudia a čarodejní zvrátníci budú spieť k horšiemu*“ a „*v posledných dňoch nastanú nebezpečné časy*“. Kráľovstvo temnoty potrvá až do príchodu Pána Ježiša a bude zničené, pretože ho „*Pán Ježiš zabije duchom svojich učení a skazí zjavením svojho príchodu*“. (Mat 13,30.38-41; 2 Tim 3,13.1; 2 Tes 2,8)

Prvokresťanská cirkev neučila, že sa celý svet obráti a Pán Ježiš bude vládnuť na tejto zemi. Toto učenie prijala väčšina kresťanov až začiatkom osemnásteho storočia. Následky neboli dobré, tak ako prijatie každého iného bludu. Príchod Ježiša Krista odsúvalo do ďalekej budúcnosti a viedlo ľudí k tomu, aby nebrali vážne znamenia blížiaceho sa príchodu. Dávalo ľuďom falošný pocit istoty a bezpečia a mnohých viedlo k tomu, že úplne zanedbávali prípravu na stretnutie s Pánom.

Miller poznal, že Biblia hovorí jednoznačne o osobnom príchode Ježiša Krista. Apoštol Pavol napísal: „*Lebo sám Pán s veliteľským povelením, s hlasom archanjela a s trúbou Božou zostúpi z neba.*“ (1 Tes 4,16) **GC 322** Spasiteľ povedal: „*Uvidia Syna človeka, prichádzajúceho na nebeských oblakoch s mocou a slávou veľkou.*“ „*Lebo ako vychádza blesk od východu a ukazuje sa až na západ, tak bude aj príchod Syna človeka.*“ (Mat 24,30.27) Budú ho sprevádzať všetky nebeské zástupy. „*A keď príde Syn človeka vo svojej sláve a všetci svätí anjeli s ním.*“ (Mat 25,31) „*A pošle svojich anjelov s trúbou veľkého zvuku a zhromaždia jeho vyvolených od štyroch vetrov, od jedných končín nebies až po ich druhé končiny.*“ (Mat 24,31)

Pri jeho príchode budú spravodliví mŕtvi vzkriesení a spravodliví živí budú premenení. Apoštol Pavol napísal: „*Všetci nezosneme, ale všetci budeme premenení, razom, v okamihu, pri zatrúbení poslednej trúby. Lebo zatrúbi, a mŕtvi vstanú neporušiteľní, a my budeme premenení.*“ (1 Kor 15,51-53) Vo svojom liste Tesaloničanom, keď opisoval príchod Pána, napísal: „*A mŕtvi v Kristu vstanú najprv; potom my živí ponechaní budeme razom s nimi vychvátení v oblakoch v ústrety Pánovi do povetria. A takto budeme vždycky s Pánom.*“ (1 Tes 4,16.17)

Až keď Ježiš Kristus príde osobne, môže jeho ľud získať kráľovstvo. Spasiteľ povedal: „*A keď príde Syn človeka vo svojej sláve a všetci svätí anjeli s ním, vtedy sa posadí na tróne svojej slávy, a zhromaždené budú pred neho všetky národy, a oddelí ich, jedných od druhých, ako pastier oddeľuje ovce od kozlov, a postaví ovce po svojej pravici a kozlov po ľavici. Vtedy povie Kráľ tým, ktorí budú po jeho pravici: Poďte, požehnaní môjho Otca, vládnete dedične kráľovstvom, vám pripraveným od založenia sveta.*“ (Mat 25,31-34) Z citovaného textu vyplýva, že až Syn človeka príde, mŕtvi vstanú „*k nepominuteľnosti*“ a živí budú premenení. Touto veľkou zmenou budú pripravení prijať kráľovstvo. **GC 323** Apoštol Pavol napísal „*že telo a krv nemôžu zdediť kráľovstvo Božie, ani porušenosť nezdedí neporušiteľnosti*“. (1 Kor 15,50) Človek je v terajšom stave smrteľný, pominuteľný, ale Božie kráľovstvo je nepominuteľné, potrvá naveky.

Preto človek vo svojom súčasnom stave nemôže vstúpiť do Božieho kráľovstva. Keď Pán Ježiš príde, dá svojmu ľudu nesmrteľnosť a potom ho povolá, aby prijal kráľovstvo, ktorého bol dosiaľ iba dedičom.

Tieto a ďalšie časti Biblie Millerovi jasne ukázali, že udalosti, ktoré sa podľa všeobecného očakávania mali odohrať pred príchodom Ježiša Krista – ako celosvetová vláda pokoja a nastolenie Božieho kráľovstva na zemi – nastanú až po druhom príchode Pána Ježiša. Ďalej zistil, že znamenia doby a pomery na svete zodpovedajú prorockému opisu posledných dní. Miller dospel k záveru, a to len na základe štúdia Písma, že čas, určený pre existenciu sveta v jeho súčasnom stave, sa blíži ku koncu.

Miller napísal: „*Dôkazy, ktoré ma zásadne ovplyvnili, boli časové údaje uvedené v Písme... Zistil som, že predpovedané udalosti, ktoré sa uskutočnili v minulosti, sa často udiali v určenom čase. Stodvadsať rokov do potopy (1 Moj 6,3), sedem dní, ktoré budú predchádzať a štyridsať dní predpovedaného dažďa (1 Moj 7,4), štyristo rokov, ktoré bude Abrahámovo potomstvo v cudzej zemi (1 Moj 15,13), tri dni, o ktorých sa snívalo čašníkovia a pekáriovi (1 Moj 40,12-20), sedem faraónových rokov (1 Moj 41,28-54), štyridsať rokov na púšti (4 Moj 14,34), tri a pol roka hladu (1 Kráľ 17,1; Luk 4,25), sedemdesiat rokov zajatia (Jer 25,11), sedem rokov Nabuchodonozora (Dan 4,13) a sedem týždňov, šesťdesiatdva týždňov a jeden týždeň, spolu sedemdesiat týždňov oddelených pre Židov (Dan 9,24-27) – všetky tieto predpovedané udalosti sa splnili v stanovenom čase.*“ (Bliss, str. 74.75)

GC 324 Keď pri štúdiu Biblie narazil na rôzne časové údaje, ktoré sa podľa jeho chápania vzťahovali na druhý príchod Ježiša Krista, považoval ich za „časy vopred stanovené“, ktoré Boh ukázal svojim služobníkom. Mojžiš napísal: „*Skryté veci patria Hospodinovi, nášmu Bohu, a zjavené nám a našim synom až na veky.*“ Prostredníctvom proroka Ámosa Pán hovorí, že Hospodin „*nečiní ničoho, krome keď zjavil svoju tajnú radu svojim služobníkom prorokom*“. (5 Moj 29,29; Ám 3,7) Tí, ktorí skúmajú Božie slovo, môžu s dôverou očakávať, že najúžasnejšia udalosť, ku ktorej dôjde v dejinách ľudstva, je jasne oznámená v Písme.

Miller napísal: „*Keďže som bol úplne presvedčený, že celé Písmo pochádza z Ducha Božieho a je užitočné (2 Tím 3,16), že nikdy nevzniklo z ľudskej iniciatívy, ale bolo napísané z popudu Ducha Svätého (2 Pet 1,21) pre naše poučenie, aby sme prostredníctvom trpezlivosti a povzbudenia Písma, čerpali nádej (Rim 15,4), musel som časové údaje uvedené v Biblii pokladať za rovnako dôležitú súčasť Božieho slova, ako ktorúkoľvek inú časť Písma, ktorú je nutné vážne skúmať. Preto som cítil, že v snahe pochopiť, čo nám Boh vo svojej milosti zjavil, nemám právo prejsť bez povšimnutia časové obdobia uvedené v proroctvách.*“ (Bliss, str. 75)

Proroctvo, ktoré podľa jeho názoru najjasnejšie určovalo čas druhého príchodu Ježiša Krista, je proroctvo z knihy Daniel 8,14: „*A povedal mi: Až bude dva tisíce tristokrát večer a ráno, potom bude ospravedlnená svätyňa.*“ Podľa pravidla, ktoré prijal, že Písmo sa musí vysvetľovať len Písmom, Miller zistil, že deň v symbolických proroctvách predstavuje rok. (4 Moj 14,34; Ez 4,6) Pochopil, že obdobie 2300 prorockých dní, teda skutočných rokov siaha ďaleko za koniec židovského obdobia, a preto sa nemôže vzťahovať na židovskú svätyňu. **GC 325**

Miller prevzal všeobecne rozšírený názor, že v kresťanskom svete svätyňu predstavuje celá zem. Preto proroctvu porozumel tak, že očistenie svätyne, predpovedané v knihe Daniel 8,14, znamená očistenie zeme ohňom pri druhom príchode Ježiša Krista.

Na základe toho došiel k záveru, že ak sa dá presne určiť začiatočný bod pre obdobie 2300 prorockých dní, mohol by byť presne stanovený aj čas druhého príchodu Pána Ježiša. „*Tak by sa zistil čas slávneho konca, čas, keď sa súčasný stav, so všetkou svojou pýchou a mocou, pompéznosťou a márnivosťou, skazenosťou a útlakom skončí, keď sa zruší kliatba zeme, smrť bude zničená a keď Pán odmení svojich služobníkov prorokov a všetkých svätých, ktorí majú úctu k Božiemu menu, a keď zahynú tí, ktorí ničili zem.*“ (Bliss, str. 76)

Miller pokračoval v štúdiu proctva s novým a ešte väčším oduševnením. Celé dni i noci sa venoval štúdiu toho, čo považoval za nesmierne dôležité a zaujímavé. V ôsmej kapitole knihy Daniel nenašiel kľúč na výpočet začiatku obdobia 2300 prorockých dní. Anjel Gabriel, ktorý dostal príkaz, aby objasnil Danielovi videnie, mu poskytol len čiastočné vysvetlenie. Proroka opustili sily, keď vo videní sledoval veľké prenasledovanie, ktoré zasiahne cirkev. Viac už nedokázal zničiť a anjel ho na chvíľu opustil. Daniel zostal bez seba a bol „*nemocný niekoľko dní*“. Napísal: „*Bol som predesený pre videnie, ale nikto toho nespozoroval.*“ (Dan 8,27)

Boh potom vyzval svojho posla: „*Vylož tomuto videnie!*“ Tento príkaz musel byť splnený. Preto sa anjel za nejaký čas vrátil k Danielovi a riekol: „*Danielu, teraz som vyšiel, aby som ťa učinil schopného rozumieť tajomstvám. Pozoruj na slovo a rozumej videniu.*“ (Dan 8,16; 9,22,23) Vo videní z ôsmej kapitoly zostal nevysvetlený jeden dôležitý bod týkajúci sa uvedeného obdobia 2300 dní, preto sa anjel pri svojom ďalšom vysvetľovaní zaoberal hlavne otázkou času. **GC 326**

„*Sedemdesiat týždňov je vymerané vzhľadom na tvoj ľud a na mesto tvojej svätosti,... A vezd a rozumej, že odkedy vyjde slovo navrátiť Izraela a vystaviť Jeruzalem až po pomazaného vojvodu, bude sedem týždňov, a šesťdesiatdva týždňov, a zase bude vystavená ulica i priekopa, a to sa bude diať v úzkosti časov. A po šesťdesiatich a dvoch týždňoch bude vyťatý pomazaný, a niet mu... A uzavrie pevnú zmluvu s mnohými za jeden týždeň a v polovici toho týždňa urobí to, že prestane bitná obeť aj obetný dar obilný.*“ (Dan 9,24-27)

Anjel prišiel k Danielovi, aby mu vysvetlil, čomu neporozumel vo videní opísanom v ôsmej kapitole, teda časový údaj – „*až bude dva tisíce trisťokrát večer a ráno, potom bude ospravedlnená svätyňa*“. Najskôr vyzval Daniela, aby „*pozoroval a porozumel videniu*“, jeho ďalšie slová zneli: „*Sedemdesiat týždňov je vymerané vzhľadom na tvoj ľud a na mesto tvojej svätosti.*“ Slovo „*vymerané*“ doslova znamená „*odseknuté*“. Sedemdesiat prorockých týždňov, teda doslovných 490 rokov, je podľa anjela vymerané Židom. Od čoho ale majú byť odpočítané? Pretože obdobie 2300 prorockých dní je jediným časovým údajom, ktorý uvádza ôsma kapitola, musí to byť doba, od ktorej sa odpočíta zmienených sedemdesiat týždňov. Sedemdesiat týždňov je teda súčasťou 2300 dní a obidve obdobia musia mať spoločný začiatok. Anjel oznámil, že obdobie sedemdesiatich týždňov sa začína vydaním príkazu na obnovu Jeruzalema. Ak sa zistí, kedy taký príkaz vyšiel, stanoví sa začiatok veľkého obdobia 2300 prorockých dní.

O príkaze obnoviť Jeruzalem sa hovorí v siedmej kapitole knihy Ezdráš. (Ezd 7,12-26) Najúplnejší príkaz vydal perzský kráľ Artaxerxes v roku 457 pred Kr. Kniha Ezdráš 6,14 uvádza, že Židia stavali Boží dom v Jeruzaleme podľa „*rozkazu Cýra, Dária a Artaxerxa, perzského kráľa*“. **GC 327** Títo traja králi vydali, potvrdili alebo doplnili príkaz tak, že splňal požiadavky proctva, aby sa podľa neho mohol počítat začiatok obdobia 2300 rokov. Ak prijmeme rok 457 pred Kr. – teda rok, keď bol príkaz doplnený i na stavbu

celého mesta – ako rok vydania príkazu, zistíme, že každý údaj proroctva, ktorý sa mal stať v sedemdesiatich týždňoch, sa presne naplnil.

„*Odtedy vyjde slovo navrátiť Izraela a vystaviť Jeruzalem až po pomazaného vojvodu, bude sedem týždňov, a šesťdesiatdva týždňov*“ – spolu šesťdesiatdeväť týždňov čiže 483 rokov. Artaxerxov výnos vstúpil do platnosti na jeseň roku 457 pred Kr. Ak počítame od toho roku 483 rokov dostaneme sa na jeseň roku 27 po Kr. (Pozri dodatok č. 35) V tomto roku sa proroctvo splnilo. Slovo „*Mesiáš*“ znamená „*Pomazaný*“. Na jeseň roku 27 po Kr. bol Kristus pokrstený Jánom Krstiteľom a bol „*pomazaný*“ Duchom Svätým. Apoštol Peter svedčí „*o Ježišovi z Nazareta, ako ho pomazal Boh Svätým Duchom a mocou*“. (Sk 10,38) A Spasiteľ sám vyhlásil: „*Duch Pánov je nado mnou, a preto ma pomazal zvestovať chudobným evanjelium*“. (Luk 4,18) Po svojom krste Pán Ježiš odišiel do Galileji, „*kázuc evanjelium kráľovstva Božieho a hovoril: Naplnil sa čas*.“ (Mar 1,14.15)

„*A uzavrie pevnú zmluvu s mnohými za jeden týždeň*.“ (Dan 9,27) „*Jeden týždeň*“, o ktorom sa tu hovorí, je posledným zo sedemdesiatich týždňov. Je to posledných sedem rokov z obdobia určeného Židom. V dobe, ktorá trvala od roku 27 do roku 34 po Kr., hlásal Pán Ježiš evanjelium zvlášť Židom, najprv osobne a neskôr prostredníctvom svojich učeníkov. Keď sa apoštolovia vydali na cestu s radostnou zvestou o kráľovstve, dostali od Spasiteľa príkaz: „*Na cestu pohanov neodídete a do mesta Samaritánov nevojdete; ale radšej idte k strateným ovciam domu Izraelovho*.“ (Mat 10,5.6)

„*V polovici toho týždňa urobí to, že prestane bitná obeť aj obetný dar obilný*.“ (Dan 9,27) V roku 31 po Kr., tri a pol roka po svojom krste, bol náš Pán ukrižovaný. GC 328 Veľkou obeťou na Golgote skončil obetný systém, ktorý počas štyroch tisícročí ukazoval na Božieho Baránka. Symbol sa vyplnil tým, čo predstavoval a všetky zápalné a suché obeť podľa obradného systému mohli byť zrušené.

Zistili sme teda, že sedemdesiat týždňov, čiže 490 rokov, určených zvlášť Židom sa skončilo v roku 34 po Kr. Vtedy židovský národ rozhodnutím veľrady spečatil svoje odmietnutie evanjelia tým, že umučil Štefana a začal prenasledovať Kristových nasledovníkov. Posolstvo o záchrane sa už prestalo obmedzovať len na vyvolený národ a začalo sa šíriť do celého sveta. Prenasledovanie donútilo učeníkov utiecť z Jeruzalema a „*prešli každý svojou stranou a zvestovali slovo. A Filip zišiel do mesta Samárie a kázal im Krista*.“ Peter, ktorého viedol Duch Boží zvestoval evanjelium bohobožnému Kornéliovi, rímskemu stotníkovi v Cézarei, a horlivý Pavol, ktorý prijal vieru v Ježiša Krista, dostal príkaz, aby zanesol radostnú zvesť „*ďaleko medzi pohanov*“. (Sk 8,4.5; 22,21)

Tým sa splnili všetky údaje proroctva a začiatok obdobia sedemdesiatich týždňov je možné s úplnou istotou stanoviť na rok 457 pred Kr. a jeho koniec na rok 34 po Kr. Ak poznáme východiskový bod, je veľmi ľahké vypočítať, kedy obdobie 2300 prorockých dní skončí. Ak odpočítame sedemdesiat týždňov, t.j. 490 dní od 2300 dní, zostáva 1810 dní. Od roku 34 po Kr. uplynie 1810 rokov v roku 1844. Po vypršaní tohto veľkého prorockého obdobia podľa anjelovho výroku „*bude ospravedlnená svätyňa*“. Miller presne určil dobu očistenia svätyne, o ktorej sa všeobecne verilo, že nastane pri druhom príchode Ježiša Krista.

Miller a jeho priatelia sa najskôr domnievali, že obdobie 2300 dní sa skončí na jar roku 1844. Proroctvo ale ukazovalo na jeseň tohto roku. GC 329 Toto nepochopenie prinieslo sklamanie a rozčarovanie ľuďom, ktorí stanovili predošlý dátum príchodu Pána Ježiša.

Ani v najmenšom to nespochybnilo, že obdobie 2300 dní sa skončí v roku 1844 a že vtedy dôjde k veľkej udalosti, znázornenej očistením svätyně.

Keď Miller začal študovať Písmo, aby dokázal, že je Božím zjavením, ani v najmenšom nepredpokladal, že dôjde k takémuto záveru. Sám len veľmi ťažko veril výsledkom svojho štúdia. Biblické dôkazy boli príliš jednoznačné a presvedčujúce, než aby ich mohol odmietnuť. Dva roky sa venoval štúdiu Biblie a až v roku 1818 nadobudol pevné presvedčenie, že približne za dvadsaťpäť rokov Kristus príde, aby vykúpil svoj ľud. Miller o tom napísal: „*Nemôžem ani vypovedať, aká radosť naplnila moje srdce, keď som si pomyslel na skvelú nádej, opravdivo som zatúžil, aby som mohol prežívať radosť vykúpených. Biblia sa stala pre mňa novou knihou. Predstavovala hody pre môj rozum. Všetko, čo mi v nej bolo nejasné, tajomné alebo neznáme, sa v mojej mysli rozplynulo pred jasným svetlom, ktoré teraz zažiarilo z jej svätých stránok. Pravda mi pripadala jasná a slávna. Všetky rozpory a nezrovnalosti, ktoré som predtým v Božom slove nachádzal, sa teraz vytratili. I keď som ešte nebol spokojný s tým, ako som chápal mnohé texty, vyžarovalo teraz z Biblie tolko svetla a osvecovalo moju dosiaľ zatemnenú myseľ, že som pri štúdiu Písma prežíval uspokojenie, aké by som nikdy predtým neočakával.*“ (Bliss, str. 76,77)

„*Bol som skutočne presvedčený, že najzávažnejšia udalosť, predpovedaná v Písme, sa čoskoro splní a naliehavo som pocítil zodpovednosť voči svetu, že musím o tom povedať ostatným.*“ (Bliss, str. 81) **GC 330** Nemohol sa zbaviť pocitu zodpovednosti, že musí odovzdať ďalším ľuďom svetlo, ktoré prijal. Očakával, že narazí na odpor neveriacich ľudí, no čakal aj to, že všetci kresťania sa budú radowať z nádeje, že sa čoskoro stretnú so Spasiteľom, ktorého, ako tvrdili, milujú. Obával sa len toho, že vďaka veľkej radosti z nádeje na slávne vyslobodenie, ktoré príde tak skoro, mnohí ľudia prijímajú toto učenie bez toho, aby dostatočne študovali Písmo a aby sa o pravde presvedčili. Váhal, či má hovoriť o svojom objave. Ak by sa snáď dopustil omylu, mohol tým priviesť iných ľudí k pádu. Preto znova preveril všetky dôvody, z ktorých vyvodil svoje závery a starostlivo zvažoval všetky námietky, ktoré mu prišli na um. Dospel k záveru, že všetky námietky v svetle Božieho slova miznú ako hmla pred slnečnými lúčmi. Po piatich rokoch ďalšieho štúdia dospel k skalopevnému presvedčeniu o správnosti svojho stanoviska.

Potom sa ho opäť veľmi naliehavo zmocňoval pocit zodpovednosti oznámiť druhým, čo bolo podľa jeho presvedčenia jasným učením Písma. Napísal: „*Keď som pracoval, znelo mi stále v ušiach: ‚Chod' a povedz svetu, aké mu hrozí nebezpečenstvo.‘ Stále zaznieval výrok: ‚Keby som povedal bezbožnému: Bezbožníku, istotne zomrieš, a nehovoril by si napomínajúc bezbožníka odvrátiť ho od jeho cesty, on, bezbožník, zomrie pre svoju nepravosť, ale jeho krv budem vyhladávať z tvojey ruky. Ale ty, keď napomenieš bezbožníka odvrátiť ho od jeho cesty, aby sa odvrátil od nej a keď sa neodvráti od svojej cesty, on zomrie pre svoju nepravosť, ale ty vytrhneš svoju dušu zo záhuby.’ (Ez 33,8.9) Mal som pocit, že keby bezbožní ľudia boli účinne varovaní, mnohí by činili pokánie, a keď nebudú upozornení, budem braný na zodpovednosť.*“ (Bliss, str. 92)

Svoje názory začal šíriť súkromne, kedykoľvek sa mu na to naskytla vhodná príležitosť, a modlil sa, aby niektorý kazateľ uznal ich presvedčivosť a začal ich hlásať. No nemohol sa zbaviť presvedčenia, že je osobne povinný varovať ostatných. **GC 331** V mysli mu stále zneli slová: „*Chod' a povedz svetu;... teba budem volať na zodpovednosť za jeho krv.*“ Čakal deväť rokov, ale svedomie ho ťažilo natoľko, že v roku 1831 po prvýkrát verejne vysvetľoval a zdôvodňoval svoje presvedčenie.

Podobne ako bol povolaný prorok Elizeus, aby opustil svoje voly na poli a prijal plášť, ktorý ho zasväcoval k prorockému úradu, tak bol William Miller povolaný, aby opustil svoj pluh a ukazoval ľuďom tajomstvo Božieho kráľovstva. S obavami pristúpil na úlohu viesť poslucháčov krok za krokom prorockými obdobiami až k druhému príchodu Ježiša Krista. Pokúsil sa o to a keď videl, aký veľký záujem vzbudzujú jeho slová, narastala jeho sila i odvaha.

Len na naliehania svojich spoluveriacich, v ktorých Miller rozpoznal Božie volanie, sa nechal priviesť k tomu, aby začal vykladať svoje názory verejne. Vtedy mal päťdesiat rokov, nebol zvyknutý hovoriť a vystupovať na verejnosti. Ťažil ho pocit, že sa nehodí na dielo, ktoré je potrebné vykonať. Od samého začiatku Boh však žehnal jeho pôsobeniu, ktoré viedlo ľudí mimoriadnym spôsobom k záchrane. Jeho prvé vystúpenie vyvolalo náboženské prebudenie, pri ktorom sa s výnimkou dvoch osôb obrátili všetci členovia trinástich rodín. Okamžite dostal pozvanie, aby prehovoril na iných miestach a takmer všade prispelo jeho vystúpenie k rozvoju a oživeniu Božieho diela. Hriešni ľudia sa obracali, kresťania sa prebúdzali k väčšiemu posväteniu, deisti a neverci prijímali Písmo a kresťanské náboženstvo. Ľudia, medzi ktorými pôsobil, potvrdzovali: „*Získal mnohých, na ktorých iní nezapôsobili.*“ (Bliss, str. 138) Vo svojich kázňach sa snažil viesť ľudí k veľkým pravdám kresťanstva a zastaviť rast bezbožnosti a pôžitkárstva danej doby. Skoro v každom meste boli desiatky, v niektorých i stovky ľudí, ktorých priviedol k obráteniu. **GC 332** Na mnohých miestach sa mu otvárali protestantské kostoly takmer všetkých vyznaní, aby v nich kázal a pozvania prichádzali obyčajne od kazateľov niekoľkých zborov naraz. Prijal zásadu, že bude hovoriť len tam, kam ho pozvú. Zistil však, že nedokáže vyhovieť ani polovici pozvaní.

Mnohí ľudia, ktorí neprijali jeho výpočet presného dátumu druhého príchodu, dospeli k presvedčeniu, že Kristov príchod sa blíži a je potrebné sa naň pripraviť. V niektorých veľkých mestách malo jeho pôsobenie veľký vplyv. Obchodníci s liehovinami prestávali predávať alkohol, zmenili výčapy na zhromažďovacie miestnosti a rušili hazardné herne. Bezverci, deisti, univerzalisti, dokonca i ľudia bez akýchkoľvek zásad, z ktorých niektorí roky nenavštívili žiaden kostol, menili svoj spôsob života. Niektoré cirkvi konali modlitebné zhromaždenia v rôznych štvrtiach skoro každú hodinu, pracujúci ľudia sa zhromažďovali napoludnie, aby sa modlili a oslavovali Boha. Nedošlo k nejakému mimoriadnemu vzrušeniu, ale v mysliach ľudí vládla takmer všeobecne vážnosť a slávnosť. Millerovo pôsobenie – podobne ako činnosť predošlých reformátorov – sa snažilo presvedčiť ľudí, vyburcovať ich svedomie a nevyvolávať nijaké citové vzrušenie.

V roku 1833 dostal Miller od baptistickej cirkvi, ktorej bol členom, povolenie kázaf. Veľa kazateľov tejto cirkvi schvaľovalo Millerovu činnosť a s ich súhlasom pokračoval vo svojom pôsobení. Neustále cestoval a kázal, i keď sa jeho osobná práca zameriavala predovšetkým na Nové Anglicko a Stredozápadné štáty. Počas niekoľkých rokov si hradil všetky náklady sám a ani neskôr nikdy neprijal toľko, aby to plne pokrylo náklady spojené s cestou na miesto pozvania. Verejná činnosť silne zaťažovala jeho rozpočet, takže v tomto období života jeho majetok postupne ubúdala. Mal početnú rodinu a len vďaka tomu, že všetci boli skromní a pracovití, ich stačila farma užiť. **GC 333**

V roku 1833, teda o dva roky neskôr, čo začal verejne predkladať dôkazy o skorom príchode Ježiša Krista, sa objavilo posledné zo znamení, ktoré malo podľa Spasiteľových slov ohlásiť druhý príchod. Pán Ježiš riekol: „*Hviezdy budú padať z neba.*“ (Mat 24,29)

A Ján v knihe Zjavenie napísal, keď vo videní sledoval výjavy, ktoré budú ohlasovať Boží deň: „*A nebeské hviezdy padali na zem, ako keď fik zo seba mece svoje pozdné nedozrelky, trasený od veľkého vetra.*“ (Zj 6,13) Toto proroctvo sa prekvapujúcim a jasným spôsobom splnilo 13. novembra 1833, keď došlo k veľkému meteorickému dažďu. Bolo to najväčšie a najpodivuhodnejšie „*padanie hviezd*“, aké kedy dejiny zaznamenali: „*Celá obloha nad územím Spojených štátov bola niekoľko hodín v pohybe. Od chvíle, čo túto zem osídlili prví ľudia, neukázal sa na oblohe podobný jav, ktorý by jedni sledovali s veľkým obdivom a druhí s hrôzou a zdesením.*“ „*Veľkoleposť úkazu a jeho desivá krása sa zapísali mnohým do pamäti a nikdy nevymiznú... Nikdy nepadal dážď hustejšie ako vtedy meteority. Na východe, západe, na severe i juhu – všade mohli ľudia pozorovať rovnaký úkaz. Zdalo sa, že sa pohybuje celé nebo... Úkaz, ako ho opísal vo svojom denníku profesor Silliman, pozorovali obyvatelia na celom území Spojených štátov... Od druhej hodiny v noci až do svitania sa na celej oblohe, ktorá bola úplne jasná a bezmračná, odohrával skvelý výjav, nepretržitá hra oslnivo žiariacich svetiel.*“ (R. M. Devens, Americký pokrok alebo Veľké udalosti najvýznamnejšieho storočia, kap. 28, odst. 1-5)

„*Ludský jazyk nedokáže vykresliť nádheru veľkolepého predstavenia;... kto ho nevidel, nedokáže si vytvoriť ani len približnú predstavu o onej nádhere. Vyzeralo to, akoby sa celé hviezdnaté nebo sústreďovalo v jednom mieste v strede oblohy a súčasne odtiaľ rýchlosťou svetla vystreľovalo iskry na všetky strany. Za tisícami zábleskov nasledovali v rýchlom slede ďalšie, a predsa im nebolo konca, ako keby boli pre túto príležitosť stvorené.*“ (F. Reed v liste Christian Advocate and Journal, z 13. decembra 1833) **GC 334** „*Nie je možné predstaviť si presnejšie zobrazenie symbolu figového stromu, ktorý zhadzuje svoje plody, keď ním zatrasie silný vietor.*“ (Portlandský list Evening Advertiser z 26. novembra 1833)

Newyorské noviny Journal of Commerce zo 14. novembra 1833 vytlačili o tomto podivuhodnom úkaze obsiahly článok. Uvádza sa v ňom: „*Myslím, že žiadny filozof alebo učenec dosiaľ neopísal a nezaznamenal udalosť, aká sa stala včera ráno. Prorok ju presne predpovedal pred osemnástimi storočiami. Ak by sme snáď nechceli pochopiť, že padanie hviezd je skutočne padaním hviezd..., potom včerajší úkaz doslovne zodpovedá významu jeho slov.*“

Ukázalo sa posledné zo znamení príchodu Pána, o ktorom Ježiš Kristus povedal svojim učeníkom: „*Tak aj vy, keď uvidíte všetko toto, vedzte, že je blízko, pred dvermi.*“ (Mat 24,33) Po týchto znameniach uvidel apoštol Ján vo videní ďalšiu veľkú udalosť – nebo sa rozostúpilo ako rozvinutý zvitok, nastalo silné zemetrasenie, každý vrch a každý ostrov sa pohol zo svojho miesta a bezbožní sa v hrôze pokúšali utiecť a skryť pred Synom človeka. (Zj 6,12-17) Mnohí ľudia, ktorí videli padanie hviezd na vlastné oči, to považovali za predzvesť prichádzajúceho súdu, „*hrozný symbol, nezvratný náznak, milostivé znamenie onoho veľkého a hrozného dňa*“. (Portlandský list Evening Advertiser z 26. novembra 1833) Ľudia sa začali zaujímať o splnenie proroctiev a mnohí začali brať vážne upozornenie na blízky návrat Ježiša Krista.

V roku 1840 vzbudilo záujem širokej verejnosti ďalšie podivuhodné naplnenie proroctva. O dva roky skôr uverejnil Josiah Litch, jeden z hlavných kazateľov druhého príchodu Ježiša Krista, výklad deviatej kapitoly knihy Zjavenia a predpovedal v ňom pád Osmanskej ríše. Podľa jeho výpočtov mala byť táto mocnosť porazená „*v roku 1840, niekedy v auguste*“. Len niekoľko dní pred uvedeným dátumom

napísal: „Ak vychádzame z toho, že prvé obdobie 150 rokov sa skončilo presne vtedy, keď nastúpil na trón so súhlasom Turkov Konštantín XI., a obdobie 391 rokov a 15 dní sa začalo po skončení prvého obdobia, potom sa prorocké obdobie skončí 11. augusta 1840, keď sa rozpadne Osmanská ríša, s hlavným mestom Konstantinopolom. GC 335 Verím, že sa to stane.“ (Josiah Litch v časopise Signs of the Times z 1. augusta 1840)

V presne určenom čase prijalo Turecko prostredníctvom svojich vyslancov ochranu spojeneckých veľmocí Európy a tým sa podrobilo kresťanským národom. Táto udalosť presne naplnila predpoveď. (Pozri dodatok č. 36) Keď sa správa rozšírila v Amerike, mnohých to presvedčilo o tom, že zásady, vypracované Millerom a jeho spolupracovníkmi pri výklade biblických prorociev, sú správne a presné. Adventné hnutie dostalo nový impulz. K Millerovi sa pridali vzdelaní a vplyvní ľudia, ktorí hlásali a zverejšňovali jeho názory. Od roku 1840 do roku 1844 sa toto hnutie rýchlo šírilo.

William Miller prejavil veľkú duchovnú silu, vycvičenú myslením a štúdiom. Pridal k nej nebeskú múdrosť, pretože sa spojil so Zdrojom múdrosti. Bol to muž rýdzej povahy, vzbudzoval úctu a vážnosť všade, kde si cenili poctivosť a mravnú bezúhonnosť. Spájal ozajstnú láskavosť srdca s kresťanskou pokorou a sebaovládaním. Bol pozorný a vládny ku všetkým, vždy ochotný vypočuť názory iných a zvážiť ich argumenty. Bez zaujatosti a rozčuľovania posudzoval všetky názory a každé učenie Božím slovom. Jeho zdravý

William Miller (1782-1849)

Millerova prorocká mapa

úsudok a dokonalá znalosť Písma mu umožnili odmietnuť bludy a odhaliť klam.

No aj napriek tomu jeho pôsobenie narážalo na rozhodný odpor. Podobne ako v prípade predošlých reformátorov, nestretli sa pravdy, ktoré hlásal, s priaznivým ohlasom u populárnych náboženských učiteľov. Pretože nemohli doložiť svoje názory Písmom, uchýľovali sa k výrokom ľudí a k tradíciám otcov. Hlásatelia adventnej pravdy prijímali iba dôkazy z Božieho slova. „Jedine Písmo“ – znelo ich heslo. Odporcovia

nahrádzali nedostatok dôkazov z Písma zosmiešňovaním a úškľabkami. GC 336 Venovali svoj čas, prostriedky i dôvtip tomu, aby škodili ľuďom, ktorí sa previnili tým, že radostne očakávali návrat svojho Pána, snažili sa žiť čistým životom a vyzývali iných, aby sa pripravili na Kristov druhý príchod.

Nepriatelia vynakladali veľké úsilie, aby ľudí odviekli od myšlienok na druhý príchod Pána Ježiša. Tvrdili, že študovať proroctvá, ktoré sa vzťahujú na príchod Ježiša Krista a koniec sveta je hriech a niečo, za čo by sa ľudia mali hanbiť. Tým podkopávali vieru v Božie slovo. Duchovní rôznych cirkví spôsobili, že sa ľudia odvracali od viery, mnohí z nich sa oddali hriechu a vydali sa na cestu zla. Dôsledky potom pôvodcovia zvaľovali na adventistov.

I keď Millerove kázne priťahovali zástupy inteligentných a pozorných poslucháčov, jeho meno sa objavovalo len výnimočne na stránkach náboženskej tlače a to len ako predmet posmechu a odsudzovania. Lahkomyseľní a bezbožní ľudia, ktorým názory predstaviteľov cirkví dodávali odvalu, ho zosmiešňovali a jeho pôsobenie označovali hanlivými prívlastkami, nemravnými a rúhavými vtipmi. Šedivého muža, ktorý opustil pohodlie domova a cestoval na vlastné náklady od mesta k mestu, od dediny k dedine, ktorý pracoval bez odpočinku, aby upozornil svet na blížiaci sa súd, posmešne nazývali bláznom, klamárom a vypočítavým podvodníkom.

Zosmiešňovanie, lži a nadávky namierené proti Millerovi vyvolali rozhorčený odpor aj vo svetskej tlači. „*Správať sa k niečomu tak neobyčajne vznešenému s takými závažnými následkami*“ ľahkomyseľne a hrubo, písalo sa v tlači, „*znamená nielen vysmievať sa citom ľudí, ktorí o ňom kážu a zastávajú ho*“, ale „*robiť si žarty zo dňa súdu, vysmievať sa samému Bohu a zľahčovať závažnosť Božieho súdu*“. (Bliss, str. 183)

Pôvodca všetkého zla sa snažil nielen mariť vplyv adventného posolstva, ale aj zničiť jeho hlásateľa. Keď Miller prednášal svojim poslucháčom pravdy Písma, karhal ich hriechy a narušal ich sebauspokojenie. Jeho prísne a otvorené slová v nich vzbudzovali nepriateľstvo. GC 337 Odpor, ktorý prejavovali k jeho posolstvu členovia cirkví, povzbudzoval spodinu spoločnosti, aby si trúfala ešte viac. Jeho nepriatelia sa rozhodli, že ho zabijú, keď bude odchádzať zo zhromaždenia. Anjeli stáli na stráži a jeden z nich v podobe muža vzal Božieho služobníka za ruku a vyviedol ho z rozzúreného davu do bezpečia. Svoje dielo ešte nedokončil, preto satan a jeho služobníci zažili len sklamanie, keď sa im nepodaril ich úmysel.

Napriek všetkému odporu záujem o adventné hnutie stále rástol. Počet prívržencov sa zvýšil z desiatok a stovák na tisíce. Rôzne cirkví zaznamenali veľký prírastok členstva. Za krátky čas sa začal prejavovať odpor proti týmto novoobráteným členom a cirkví používali opatrenie kázne proti tým, ktorí prijali Millerovo učenie. Miller na to reagoval písomnou výzvou ku kresťanom všetkých vierovyznaní. Žiadal v ňom, aby mu dokázali z Písma, v čom sa mylí.

Miller napísal: „*Veríme azda niečomu, čo neprikazuje Písmo, ktoré vy sami vyhlasujete za jediné pravidlo viery a života? Čo sme vykonali, že sa na nás sype zlomyseľné odsúdenie z kazateľníc i zo stránok novín a sme vylučovaní z vašich cirkví a spoločností?*“ „*Ak nemáme pravdu, ukážte nám, prosím, v čom sa mylíme. Dokážte nám z Božieho slova, že zastávame bludy. Zažili sme dosť posmechu, ale ten nás nemôže presvedčiť, že sa mylíme. Jedine Božie slovo môže zmeniť naše názory. Dospeli sme k svojim záverom po zrelej úvahe a modlitbách, keď sme našli dôkazy v Písme.*“ (Bliss, str. 250.252)

Varovania, ktoré Boh poslať svetu prostredníctvom svojich služobníkov, sú niekedy

prijímané s rovnakou nedôverou. **GC 338** Keď skazenosť ľudí pred potopou privedla Boha, aby zoslal na zem potopu, oznámil najprv ľuďom svoj zámer, aby im poskytol príležitosť odvrátiť sa od zla. Počas stodvadsať rokov počúvali varovania, aby činili pokánie, inak sa prejaví Boží trest a oni zahynú. Posolstvo považovali za nezmyselné a neverili mu. Utvrdení vo svojej bezbožnosti, vtipkovali o Božom poslovi, robili si posmech z jeho prosieb, dokonca ho obvinili z pýchy. Môže sa postaviť jeden človek proti všetkým velikánom sveta? Keby posolstvo Noeho bolo pravdivé, prečo ho neprijal celý svet a prečo mu neuveril? Tvrdenie jedného človeka proti múdrosti tisícov! Varovanie preto neprijali a nehládali úkryt v arche.

Odporcovia poukazovali na prírodu – na nemenné striedanie ročných období, na modrú oblohu, z ktorej nikdy nepršalo, na zelené pole, osviežované nočnou rosou. Volali: „*Nehovorí v podobenstvách?*“ S opovrhnutím vyhlasovali, že hlásateľ pravdy je úplný pomätenec a ešte viac sa oddávali svojim radovánkam, nezriekli sa svojich zlých činov. Ich nevera nezabránila tomu, aby sa predpovedaná udalosť nestala. Boh dlho znášal ich bezbožnosť a dal im mnoho príležitostí na pokánie. V určený čas ľudí, ktorí odmietli jeho milosť, postihol trest.

Ježiš Kristus vyhlásil, že ľudia nebudú veriť v jeho druhý príchod podobne ako súčasníci Noeho „*nezvedeli, až prišla potopa a všetkých zachvátila, tak bude aj za príchodu Syna človeka*“. (Mat 24,39) Keď sa Boží ľud začne spolčovať so svetom, žiť tak, ako žije svet a zúčastňovať sa na zakázaných zábavách, keď sa márnوترatnosť sveta stane márnوترatnosťou cirkvi, keď budú znieť svadobné zvony a všetci sa budú radovať, že ich čaká na zemi mnoho rokov blahobytu – vtedy náhle – ako blesk z neba – príde koniec ich slubných vídií a klamných nádejí. **GC 339**

Tak ako Boh poslal svojho služobníka, aby upozornil svet na prichádzajúcu potopu, tak poslal aj vyvolených poslov, aby ohlásili, že sa už blíži posledný súd. Ako sa Noemovi súčasníci posmievali predpovediam hlásateľa pravdy, tak sa aj v Millerovej dobe vysmievali mnohí, a to i členovia kresťanských cirkví, jeho varovným slovám.

Prečo sa cirkvám nepáčilo učenie a zvesť o druhom príchode Ježiša Krista? Kým pre bezbožných ľudí znamená druhý príchod Ježiša Krista hrozbu a záhubu, pre veriacich je radosťou a nádejou. Táto veľká pravda povzbudzovala Božích verných nasledovníkov vo všetkých dobách. Prečo sa teda stala – podobne ako sám Ježiš Kristus – „*kameňom úrazu*“ a „*skalou pohoršenia*“ pre Boží ľud? Náš Pán slúbil svojim učeníkom: „*A keď odídem a prihotovím vám miesto, prídem zase a poberiem si vás k sebe*.“ (Ján 14,3) Láskavý a súcitný Spasiteľ predvídal osamelosť a zarmútenosť svojich nasledovníkov, preto prikázal anjelom, aby ich potešili uistením, že sa vráti tak, ako odišiel do neba. Keď učeníci pozorne hľadeli hore, aby zachytili posledný pohľad na Pána, ktorého milovali, počuli tieto slová: „*Galilejskí mužovia, čo tu stojíte a hľadáte do neba? Tento Ježiš, ktorý bol vzatý od vás hore do neba, príde tak, ako ste ho videli ísť do neba*.“ (Sk 1,11) Posolstvo anjelov v nich vzbudilo novú nádej. Učeníci sa „*navrátili do Jeruzalema s veľkou radosťou. A boli po celý čas v chráme a chválili Boha a dobrorečili mu*.“ (Luk 24,52.53) Neradovali sa preto, že Pán Ježiš od nich odišiel a že zostali sami, aby bojovali so skúškami a pokušeniami sveta, ale preto, lebo ich anjeli uistili, že sa Pán Ježiš znovu vráti.

Zvesť o návrate Ježiša Krista by mala byť i dnes, podobne ako v Betleheme, keď ju anjeli oznámili pastierom, dobrou správou, ktorá prináša veľkú radosť. **GC 340** Ľudia, ktorí naozaj milujú svojho Spasiteľa, musia radosťne uvítať správu vychádzajúcu

z Božieho slova, že Pán, ku ktorému sa upínajú ich nádeje na večný život, príde znovu. Nepríde preto, aby znášal urážky, posmech a opovrhnutie ako pri prvom príchode, ale v moci a sláve, aby vyslobodil svoj ľud. Len ľudia, ktorí nemilujú Spasiteľa, si neprajú jeho príchod. Neexistuje jasnejší dôkaz, že sa cirkvi odklonili od Boha, než podráždenie a odpor, ktorý v nich vyvoláva toto Bohom zoslané posolstvo.

Veriaci, ktorí prijali zvesť o skorom príchode Ježiša Krista, si uvedomili nutnosť pokánia a pokory pred Bohom. Mnohí dlho váhali medzi Kristom a svetom, teraz však cítili, že nastal čas, aby sa rozhodli. „*Večnosť sa pre nich stala nezvyčajnou skutočnosťou. Nebo sa im priblížilo, začali cítiť svoju vinu pred Bohom.*“ (Bliss, str. 146) Kresťania sa prebúdzali k novému duchovnému životu. Uvedomovali si, že im zostáva málo času a že to, čo majú vykonať pre svojich blížnych, majú urobiť rýchlo. Svet ustupoval do pozadia, zdalo sa im, že sa pred nimi otvára večnosť. Cítili, že všetko, čo sa v živote týka večného blaha alebo zahynutia, zatienujú časné starosti. Zostúpil na nich Boží Duch a dodal silu ich vážnym výzvam, keď sa obracali na svojich bratov i neveriacich, aby sa pripravili na Boží deň. Tiché svedectvo ich každodenného života predstavovalo trvalú výčitku neposväteným členom cirkví, ktorí ustrnuli vo formalitách. Tí si nepriali, aby ich niekto vyrušoval v ich radovánkach, v honbe za peniazmi a v úsilí o svetskú slávu. Odtiaľ pramenilo nepriateľstvo a odpor proti viere v príchod Ježiša Krista, ako aj proti tým, ktorí ho hlásali.

Keď odporcovia poznali, že dôkazy z proroctva sa nedajú vyvrátiť, pokúšali sa odrádzať ľudí od ďalšieho štúdia tvrdením, že proroctvá sú zapečatené. Tým sa protestanti vydali cestou rímskych katolíkov. Zatiaľ čo pápežstvo Bibliu ľuďom zakazovalo (pozri dodatok č. 37), protestantské cirkvi tvrdili, že dôležitým častiam Božieho slova, najmä tým, ktoré odhaľujú pravdy dôležité pre dnešnú dobu, nie je možné rozumieť. **GC 341**

Kazatelia i členovia cirkví tvrdili, že proroctvá z knihy Daniel a Zjavenie sú nezrozumiteľnými tajomstvami. Pán Ježiš upozorňoval svojich nasledovníkov na výroky knihy proroka Daniela, ktoré sa uskutočnia v určenej dobe. Povedal: „*Kto čítaš, rozumej!*“ (Mat 24,15) Tvrdenie, že kniha Zjavenie je nezrozumiteľným tajomstvom, odporuje samotnému názvu tejto knihy. Kniha Zjavenie sa začína slovami: „*Zjavenie Ježiša Krista, ktoré mu dal Boh, aby ukázal svojim sluhom, čo sa musí udiať naskore,... Blahoslavený, kto číta a tí, ktorí čujú slová tohto proroctva a ostríhajú to, čo je napísané v ňom, lebo čas je blízko.*“ (Zj 1,1-3)

Prorok napísal: „*Blahoslavený, kto číta.*“ Niektorí ľudia teda nebudú chcieť čítať, pre nich požehnanie neplatí. „*I tí, ktorí čujú*“ – iní ľudia odmietajú počúvať čokoľvek, čo sa týka proroctva, ani pre nich požehnanie neplatí. „*Ostríhajú to, čo je napísané v ňom*“ – mnohí odmietajú dbať na upozornenia a pokyny obsiahnuté v knihe Zjavenie. Nikto z nich nemôže počítať so sľúbeným požehnaním. Všetci, ktorí zosmiešňujú proroctvá a zľahčujú vážne mienené prorocké symboly, všetci, ktorí odmietajú zmeniť svoj život a pripraviť sa na príchod Božieho Syna, zostanú bez požehnanja.

Ako môžu napriek tomuto svedectvu Písma tvrdiť, že kniha Zjavenie je tajomstvom, ktoré človek nemôže pochopiť? Kniha Zjavenie je odhalené tajomstvo, otvorená kniha. Jej štúdium vedie myseľ k proroctvu Daniela a obidve tieto prorocké knihy poskytujú najdôležitejšie Božie pokyny, týkajúce sa udalostí, ku ktorým dôjde v závere dejín tohto sveta.

Pán Jánovi vo videní ukázal pozoruhodné a zaujímavé udalosti z dejín cirkvi. Ján videl stav Božieho ľudu, hroziace nebezpečenstvá, zápasy i jeho konečné vyslobodenie.

GC 342 Zaznamenal záverečné posolstvá, ktoré vyústia do žatvy sveta, do snopov pre nebeskú sýpku alebo stravujúci oheň. Ján videl nesmierne dôležité skutočnosti, najmä pre cirkev posledných dní, aby ľudia, ktorí sa odvrátia od bludov k pravde, mohli vedieť o nebezpečenstvách a bojoch, ktoré ich čakajú. Nikto nemusí žiť v neistote, čo príde na tento svet.

Prečo potom ľudia tak málo vedia o tejto dôležitej časti Písma svätého? Prečo sa prejavuje taká všeobecná nechuť študovať jej posolstvo? Je to výsledok zámerného úsilia kniežata temnoty tajiť pred ľuďmi to, čo odhaľuje jeho podvody a lži. Ježiš Kristus, ktorý Jánovi zjavil budúcnosť, predvídal odpor proti štúdiu knihy Zjavenie a slúbil požehnanie všetkým, ktorí budú čítať, počúvať a zachovávať slová tohto proroctva.

19 Svetlo preniká tmou

GC 343 Boh vo všetkých dobách a v každom veľkom reformačnom či náboženskom hnutí na tejto zemi pôsobil pozoruhodne rovnakým spôsobom. K ľuďom sa správa podľa rovnakých zásad. Dnešné významné hnutia majú svoju obdobu v minulosti. To, čo cirkev prežila kedysi, poskytuje cenné poučenie pre dnešnú dobu.

Biblia jasne učí, že Boh prostredníctvom Ducha Svätého, zvláštnym spôsobom usmerňuje svojich služobníkov na zemi, aby pomocou veľkých hnutí dovedol k záveru dielo záchranu. Ľudia sú nástroje v Božích rukách. Pán ich povoláva, aby prostredníctvom nich uskutočnil zámery svojej milosti a svojho milosrdenstva. Každý človek má určitú úlohu. Pán dáva každému toľko poznania, koľko v svojej dobe potrebuje, aby mohol splniť úlohu, ktorú mu Boh zveril. Žiaden človek – bez ohľadu na to, ako ho Boh počul – nikdy úplne nepochopil veľký plán záchranu ľudstva ani dokonale nedocenil Boží zámer, ktorý sa mal uskutočniť v jeho dobe. Ľudia celkom nechápu, čo chce Boh dosiahnuť prostredníctvom úlohy, ktorú im zveril. Nerozumejú celkom všetkým dôsledkom posolstva, ktoré hlásajú v Božom mene.

„*Či azda vystihneš hlbiny bytosti Boha? Či dosiahneš až po dokonalosť Všemohúceho? „Lebo moje myšlienky nie sú vašimi myšlienkami, ani moje cesty nie sú vašimi cestami, hovorí Hospodin. Lebo o koľko vyššie sú nebesia než zem, o toľko sú vyššie moje cesty než vaše cesty a moje myšlienky než vaše myšlienky.“ GC 344 „Ja som silný Boh, a nie je viacej nijakého Boha, ani nieto podobného mne, ktorý oznamujem od počiatku to, čo bude na koniec, a od pradávna vecí, ktoré sa ešte nestali, ktorý hovorím: Moja rada stojí, a činím všetko, čo sa mi len ľúbi.“ (Jób 11,7; Iz 55,8,9; 46,9,10)*

Ani proroci, ktorí boli mimoriadnym spôsobom osvietení Duchom Svätým, úplne neporozumeli dôsledkom zjavení, ktoré dostali. Význam jednotlivých posolstiev sa mal odhaľovať postupne podľa toho, ako bude Boží ľud potrebovať poučenie, ktoré obsahujú.

Keď písal apoštol Peter o záchrane, s ktorou sa ľudia zoznamujú prostredníctvom evanjelia, vyhlásil: „*O ktorom spasení snažne pátrali a spýtovali proroci, ktorí prorokovali o milosti, vzťahujúcej sa na vás, spytujúc, na ktorý a aký čas to oznamoval Duch Kristov, ktorý bol v nich a ktorý svedčil vopred o utrpeniach Kristových a o slávach za tým, ktorým bolo zjavené, že nie sebe, ale nám slúžili tým.*“ (1 Pet 1,10-12)

I keď Boh nedoprial prorokom úplne pochopiť zjavené posolstvo, Boží muži sa usilovne snažili porozumieť, čo im Boh vo svojej milosti chcel oznámiť. Proroci „*skúmali a pýtali sa*“, „*skúmali, na ktorý čas a na aké okolnosti ukazuje Kristov Duch v nich prítomný*“. Aké ponaučenie vyplýva pre Boží ľud, ktorému Pán poslal prostredníctvom svojich služobníkov dané proctvo? „*Bolo im zjavené, že tým neslúžia sami sebe, ale vám.*“ Všimnime si, že títo svätí Boží muži „*skúmali*“ posolstvo, ktoré Pán poslal pre budúce generácie. Porovnajme ich horlivosť s ľahostajnosťou a nezaujmom neskorších „šťastlivcov“ o tento dar neba. Je to dôsledok ľahostajnosti, ktorá miluje pohodlie a tento svet, a uspokojí sa s vyhlásením, že proctvám nemožno porozumieť. **GC 345**

I keď obmedzený rozum človeka nemôže preniknúť do myslenia nekonečného Boha a nedokáže ani celkom pochopiť jeho zámery, ľudia veľmi často nie sú schopní porozumieť Božiemu posolstvu preto, že sa dopúšťajú určitej chyby alebo si niečo nevšímajú. Myslenie ľudí, a dokonca i Božích služobníkov, je často natoľko zaslepené ľudskými

názormi, tradíciami a nesprávnymi náukami, že dokáže len čiastočne pochopiť veľké pravdy zjavené v Božom slove. Podobne na tom boli aj učeníci Ježiša Krista v čase, keď s nimi Pán Ježiš osobne žil. Prijali všeobecnú predstavu Mesiáša ako pozemského vládcu, ktorý povýši Izrael na svetovládny trón, a preto neboli schopní porozumieť jeho slovám, keď im predpovedal svoje utrpenie a smrť.

Ježiš Kristus ich vyslal s posolstvom: „*Naplnil sa čas a priblížilo sa kráľovstvo Božie. Čítajte pokánie a verte v evanjelium!*“ (Mar 1,15) Toto posolstvo bolo založené na proroctve z knihy Daniel, deviatej kapitoly. Anjel vyhlásil, že po šesťdesiatich deviatich prorockých týždňoch príde „*pomazaný Vojvoda*“. Apoštolovia teda s veľkou nádejou a s radosťou očakávali, kedy už bude nastolené v Jeruzaleme kráľovstvo Mesiáša, ktoré bude vládnuť celému svetu.

Hlásali posolstvo, ktoré im Kristus zveril, i keď mu sami správne nerozumeli. Ich posolstvo síce vychádzalo z textu Daniel 9,25, no nechápali zmysel nasledujúceho verša tej istej kapitoly, ktorý predpovedá, že Mesiáš bude zabitý. Od najútlejšieho detstva túžili po slávnej pozemskej ríši a to ich natolko zaslepilo, že nepochopili zmysel proroctva ani význam Kristových slov.

Svoju povinnosť splnili tým, že židovskému národu tlmočili ponuku milosti. Ale vtedy, keď očakávali, že uvidia svojho Pána nastupovať na Dávidov trón, zdesení sledovali jeho zatknutie, bičovanie, zosmiešňovanie, odsúdenie a nakoniec ukrižovanie. **GC 346** Aké beznádejné sklamanie napĺňalo srdcia učeníkov, keď ich Pán odpočíval v hrobe!

Kristus prišiel v presne určenom čase a spôsobom, ako to predpovedali proroctvá. Svojou službou do podrobností naplnil biblické záznamy. Kázal posolstvo o spásе a „*jeho slovo bolo mocné*“. Jeho poslucháči pocítili vo svojich srdciach, že toto posolstvo pochádza z neba. Písmo a Duch Svätý potvrdili, že Boží Syn splnil Božie poslanie.

Učeníci naozaj úprimne milovali svojho drahého Majstra, a predsa ich myslel zatemňovali pochybnosti a neistota. V zármutku si ani nespomenuli, že Pán Ježiš svoje utrpenie a smrť predpovedal. Mohli by prežívať taký zármutok a sklamanie, keby bol Ježiš z Nazareta skutočným Mesiášom? Táto otázka ich trýznila počas dlhých beznádejných hodín onej soboty medzi jeho smrťou a vzkriesením, kým Spasiteľ odpočíval v hrobe.

Aj keď Kristových nasledovníkov zahaľovala temná noc zármutku, predsa neboli opustení. Prorok napísal: „*Keď sedím vo tme, Hospodin mi je svetlom... zase ma vyvedie na svetlo; budem vidieť jeho spravodlivosť.*“ „*Ani tma nezatmí pred tebou, a noc ti svieti ako deň, tebe je jedno či tma, či svetlo.*“ Boh vyhlásil: „*Vzide vo tme svetlo priamym.*“ „*A povediem slepých po ceste, ktorej neznajú; po chodníkoch, ktorých neznajú, ich sprevodím; obrátim tmu pred nimi v svetlo a krivolaké miesta v roviny. Tieto veci učiním a neopustím ich.*“ (Mich 7,8,9; Ž 139,12; 112,4; Iz 42,16) Posolstvo, ktoré učeníci hlásali v mene Krista, bolo v každom ohľade správne a predpovedané udalosti sa skutočne odohrali. Hlásali: „*Naplnil sa čas a priblížilo sa kráľovstvo Božie.*“

GC 347 Keď uplynul „čas“ – šesťdesiatdeväť týždňov podľa proroctva Danielovej knihy, deviatej kapitoly, keď mal vystúpiť „*Pomazaný*“, teda Mesiáš – bol Pán Ježiš skutočne pomazaný Duchom Svätým, keď ho Ján pokrstil v Jordáne. „*Božie kráľovstvo*“, ktoré sa priblížilo, ako hlásali, bolo nastolené smrťou Ježiša Krista. Toto kráľovstvo sa nestalo pozemskou ríšou, ako sa všeobecne verilo a učilo. Nebude ním ani to budúce, večné kráľovstvo, ktoré bude nastolené keď „*kráľovstvo, panstvo a veličenstvo kráľovstiev pod všetkými nebesami bude dané ľudu svätých Najvyšších,*“ v ktorom „*všetky panstvá budú jemu slúžiť a poslúchať ho*“. (Dan 7,27) Biblia označuje slovným spojením „*Božie*

kráľovstvo“ tak kráľovstvo milosti, ako aj kráľovstvo slávy. O kráľovstve milosti písal apoštol Pavol v liste Židom. Najskôr ukázal Krista, láskavého Obhajcu, ktorý je schopný „*mať súcit s našimi slabosťami*“ a potom vyhlásil: „*Pristupujme teda so smelou dôverou k trónu milosti, aby sme dostali milosrdenstvo a našli milosť na pomoc v pravý čas.*“ (Žid 4,16) Trón milosti predstavuje kráľovstvo milosti, pretože existencia trónu predpokladá existenciu kráľovstva. Pán Ježiš v mnohých svojich podobenstvách tiež používal pojem „*Božie kráľovstvo*“ na označenie pôsobenia Božej milosti na ľudské srdce.

Podobne trón slávy predstavuje kráľovstvo slávy. O tomto kráľovstve Pán Ježiš riekol: „*A keď príde Syn človeka vo svojej sláve a všetci svätí anjeli s ním, vtedy sa posadí na tróne svojej slávy, a zhromaždené budú pred neho všetky národy.*“ (Mat 25,31.32) Toto kráľovstvo patrí ešte budúcnosti. Bude nastolené až pri druhom príchode Ježiša Krista.

Kráľovstvo milosti bolo zriadené hneď po páde prvých ľudí do hriechu, keď bol vypracovaný plán pre záchranu hriešneho ľudstva. Toto kráľovstvo existovalo ako Boží zámer a prísľub, ale aj napriek tomu sa ľudia mohli už vtedy vierou stať jeho občanmi. V skutočnosti ho však nastolila len smrť Ježiša Krista. **GC 348** I keď Spasiteľ už začal svoju pozemskú službu, mohol unavený zaťaženosťou a nevďačnosťou ľudí odmietnuť smrť na golgotskom kríži. V Getsemanskej záhrade sa kalich horkosti chvel v jeho rukách. Ešte aj vtedy mohol zotrieť z čela kvapky krvavého potu a nechať hriešne ľudstvo zahynúť v neprávostiach. Keby to bol urobil, nebola by pre hriešnikov možnosť záchrany. Spasiteľ však obetoval svoj život a z posledných síl zvolal: „*Dokonané je*“, čím zaistil uskutočnenie plánu záchrany človeka. Zabezpečil splnenie sľubu záchrany, ktorý dal Boh prvým ľuďom po páde do hriechu. Božie kráľovstvo milosti, ktoré dovtedy existovalo ako Boží sľub, bolo teraz skutočne zriadené.

Kristova smrť ako udalosť, v ktorej učeníci videli koniec svojich nádejí, sa tak stala večnou zárukou pravej nádeje. I keď im priniesla kruté sklamanie, predstavovala vrcholný dôkaz správnosti ich viery. Udalosť, ktorá ich naplnila zármutkom a zúfalstvom, otvorila dvere nádeje každému Adamovmu potomkovi. Od Kristovej smrti závisí budúci život a večné šťastie Božích verných nasledovníkov všetkých čias.

Uskutočnili sa zámery nekonečnej milosti, i keď apoštolom priniesli sklamanie. Ich srdcia si podmanila Božia milosť a sila jeho učenia – veď učil „*ako taký, ktorý má právo a moc*“ (Mat 7,29) – no do rýdzeho zlata ich lásky ku Kristovi sa primiešal bezcenný odpad svetskej pýchy a sebeckej ctižiadostivosti. Dokonca aj v slávnostnej chvíli pri večeri Veľkej noci, keď Pán Ježiš vstupoval do Getsemanskej temnoty, „*povstal medzi nimi aj svár o tom, ktorý z nich zdá sa byť väčším*“. (Luk 22,24) Mysleli len na trón, na korunu a na slávu, hoci pred nimi bolo pohanenie a utrpenie v Getsemanskej záhrade, v súdnej dvorane a golgotský kríž. **GC 349**

Pýcha a túžba po svetskej sláve zapríčinili, že sa tak krčovitne držali učenia svojej doby a nepochopili, čo im Spasiteľ hovoril o podstate svojho kráľovstva, o svojom súžení a smrti. Tieto omyly im priniesli utrpenie – tvrdé, ale nevyhnutné, aby našli správny smer. I keď učeníci nepochopili zmysel posolstva, ktoré hlásali a nedočkali sa naplnenia svojich nádejí, kázali varovné posolstvo, ktoré im Boh zveril a Pán odmení ich vieru a poslušnosť. Smeli hlásať slávnú zvesť o vzkriesení Spasiteľa všetkým národom. Aby boli pripravení na túto úlohu, Pán dopustil, aby prežili sklamanie, ktoré sa im zdalo príliš trpké.

Po svojom zmŕtvychvstaní sa Pán Ježiš zjavil dvom učeníkom na ceste do Emauz a

„započnúc od Mojžiša a od všetkých prorokov vykladal im, čo kde vo všetkých písmach je napísané o ňom“. (Luk 24,27) Srdce učeníkov zahorelo. Ich viera znovu ožila. „Ktorý nás podľa svojho mnohého milosrdenstva znova splodil cieľom živej nádeje“ (1 Pet 1,3), dokonca ešte skôr, než sa im Pán Ježiš dal poznať. Chcel osvietiť ich myseľ a posilniť ich vieru v pevné „prorocké slovo“. Prial si, aby sa pravda pevne zakorenila v ich mysliach nielen preto, že sa s ním osobne stretli, ale skôr na základe nepochybných dôkazov, ktoré predstavuje Písmo – na základe symbolov, predobrazov i prorociev Starého zákona. Nasledovníci Pána Ježiša potrebovali vieru založenú na rozumnom podklade nielen pre seba, ale aj preto, aby mohli zvest' o Kristovi niesť do celého sveta. Aby takúto vieru získali, viedol ich Pán Ježiš tým, že „započnúc od Mojžiša a od všetkých prorokov vykladal im“. (Luk 24,27) Takým spôsobom dokázal vzkriesený Spasiteľ hodnotu a dôležitosť Starého zákona.

Akú zmenu učeníci prežili, keď mali možnosť znovu sa pozrieť do milovanej tváre svojho Majstra! (Luk 24,32) **GC 350** Omnoho plnšie a dokonalejšie ako predtým „našli toho, o ktorom písal Mojžiš v zákone a proroci“. (Ján 1,46) Neistotu, pochybnosti, beznádej vystriedala dokonalá istota a neochvejná viera. Nie je divu, že po jeho nanebovstúpení „boli po celý čas v chráme a chválili Boha a dobrorečili mu“. (Luk 24,53) Ľudia, ktorí vedeli o potupnej smrti ich Pána, očakávali, že uvidia v ich tvárach výraz zármutku, bezradnosti a porážky, videli ale radosť a víťazstvo. To bola príprava učeníkov pre ich ďalšiu úlohu. Prešli najťažšou skúškou, akú len mohli zniesť a zakúsili, ako sa Božie slovo víťazne naplnilo, i keď podľa ľudského úsudku bolo už všetko stratené. Čo mohlo neskôr ohroziť ich vieru alebo oslabiť vrelosť ich lásky? I v najväčšom žiali mali „silné potešenie“ a nádej, „ktorú máme sta kotvu duše, bezpečnú a pevnú“. (Žid 6,18.19) Boli svedkami Božej múdrosti a moci a mali istotu, „že ani smrť ani život ani anjeli ani vrchnosti ani moci ani prítomné ani budúce veci ani vysokosť ani hlbokosť ani niktoré iné stvorenie nebude môcť odlúčiť nás od lásky Božej, ktorá je v Kristu Ježišovi, našom Pánovi“. Vyznávali: „Ale v tom vo všetkom statne víťazíme skrze toho, ktorý nás zamiloval.“ (Rim 8,38.39.37) „Ale slovo Pánovo zostáva naveky.“ (1 Pet 1,25) „Kde kto odsúdi? Kristus Ježiš je, ktorý zomrel, a viacej, ktorý aj vstal z mŕtvych, ktorý aj je po pravici Božej, ktorý sa aj prihovára za nás.“ (Rim 8,34)

Pán hovorí: „Môj ľud sa nebude viacej hanbiť naveky.“ (Joel 2,26) „Večer ponocuje plač, a ráno už má plesanie.“ (Ž 30,6) **GC 351** Keď sa v deň vzkriesenia učeníci stretli so svojim Pánom, ich srdce zahorelo; keď na ceste do Emauz načúvali jeho slovám; keď sa dívali na jeho hlavu, ruku a nohy, ktoré niesli stopy rán; keď ich pred svojím nanebovstúpením zaviedol k Betánii, zodvihol ruky, požeňnal im a vyzval ich: „Idte po celom svete a kážte evanjelium každému stvoreniu!“ a dodal „hľa, ja som s vami po všetky dni až do skonania sveta“. (Mar 16,15; Mat 28,20) Keď na Turíce zostúpil slúbený Utešiteľ, učeníci dostali Božiu moc a získali istotu, že ich Pán, ktorý vystúpil na nebesia, je s nimi – neboli by ochotní vymeniť službu evanjelia jeho milosti spolu s „korunou spravodlivosti“, ktorú získajú v deň jeho druhého príchodu – i keby ich táto služba viedla cestou obeti a mučeníctva – za slávu svetského trónu, na ktorý sa spočiatku veľmi tešili. Pán, ktorý „môže učiniť nad všetko, nesmierne viac než prosíme alebo rozumieme“, im poskytol možnosť zúčastniť sa na jeho utrpení a tiež zdieľať jeho radosť – radosť z toho, že „doviedol mnoho synov do slávy“, nevýslovnú radosť „prenesmierne veľkú večnú tiaž slávy“, ktorú „utrpenia terajšieho času“, ako píše apoštol Pavol „nie sú hodné, aby boli prirovnané k budúcej sláve“. (Ef 3,20; Žid 2,10; 2 Kor 4,17; Rim 8,18)

Skúsenosť učeníkov, ktorí hlásali „*evanjelium o kráľovstve*“ po prvom príchode Pána Ježiša sa podobá skúsenosti ľudí, ktorí hlásali zvesť o jeho druhom príchode. Tak ako apoštolovia vyšli a začali kázať: „*Naplnil sa čas a priblížilo sa kráľovstvo Božie*“, vyšiel aj Miller a jeho spolupracovníci a hlásali, že sa čoskoro naplní najdlhšie časové proroctvo Biblie, priblíži sa súd a nastane Božie večné kráľovstvo. Kázanie apoštolov vychádzalo z časového údajá o sedemdesiatich týždňoch z proroctva knihy Daniel, deviatej kapitoly. Posolstvo Millera a jeho spolupracovníkov upozorňovalo na ukončenie obdobia 2300 večerov a rán z knihy Daniel 8,14. Súčasťou tohto obdobia je i zmienených sedemdesiat týždňov. Obe posolstvá sa zakladajú na splnení rôznych častí tohto veľkého prorockého obdobia.

Podobne ako apoštolovia ani Miller a jeho spolupracovníci nepochopili celý význam posolstva, ktoré hlásali. Bludy, tak dlho zakorenené v cirkvi, im nedovolili správne pochopiť dôležité prvky proroctva. GC 352 I keď hlásali posolstvo, ktoré mali z Božieho poverenia oznámiť svetu, nepochopili správne jeho význam a preto sa dožili sklamaní.

Pri výklade proroctva Daniel 8,14: „*Až bude dva tisíce tristokrát večer a ráno, potom bude ospravedlnená svätyňa*“ prijal Miller, ako už bolo povedané, vtedy všeobecne rozšírený názor, že svätyňou je táto zem. Domnieval sa, že očistenie svätyne znamená očistenie zeme ohňom pri druhom príchode Ježiša Krista. Keď dospel k názoru, že koniec obdobia 2300 večerov a rán je možné presne určiť, myslel si, že ide o čas druhého príchodu Ježiša Krista. Mýlil sa, pretože prijal všeobecne rozšírený názor na to, čo v Biblii predstavuje svätyňa.

V obradnom systéme, ktorý znázorňoval obrazne obeť a kňazskú službu Pána Ježiša, bolo očistenie svätyne poslednou službou, ktorú veľkňaz konal podľa ročného liturgického kalendára. Bol to posledný akt procesu zmierenia, ktorým boli odstránené alebo prenesené hriechy Izraela. Tento sviatok obrazne predstavoval záverečné dielo nášho Veľkňaza v nebi, odstránením hriechov Božieho ľudu z nebeských záznamov. Táto služba zahŕňa vyšetřovanie, súd a bezprostredne predchádza príchodu Pána Ježiša na nebeských oblakoch s veľkou slávou a mocou. Keď bude Pán prichádzať, bude už o každom človeku rozhodnuté. Pán Ježiš vyhlásil: „*A hľa, prídem skoro a moja odplata so mnou, aby som odplatil jednému každému podľa toho, aký bude jeho skutok.*“ (Zj 22,12) Prvá časť súdu sa uskutoční pred druhým príchodom Pána Ježiša, ako to zvestuje posolstvo prvého anjela zo Zjavenia 14,7: „*Bojte sa Boha, a dajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu.*“

Ľudia, ktorí hlásali toto varovanie, oznamovali pravé posolstvo v pravý čas. GC 353 Apoštolovia, ktorí zvestovali: „*Naplnil sa čas a priblížilo sa kráľovstvo Božie*“, na základe proroctva knihy Daniel z deviatej kapitoly nepochopili, že táto časť Písma predpovedá smrť Mesiáša. Aj Miller a jeho spolupracovníci oznamovali posolstvo založené na proroctve z knihy Daniel 8,14 a Zjavenia 14,7. Nepochopili však, že v štrnásťtej kapitole Zjavenia sú ešte ďalšie proroctvá, ktoré treba oznámiť ľuďom pred druhým príchodom Pána Ježiša. Ako sa apoštolovia mýlili v otázke kráľovstva, ktoré má byť nastolené na konci sedemdesiatich týždňov, tak sa prví adventisti mýlili v tom, aká udalosť nastane po uplynutí 2300 večerov a rán. V oboch prípadoch myslenie ľudí zatemnili vtedajšie bežné názory, lepšie povedané, lipnutie na nich. V oboch prípadoch ľudia splnili Božiu vôľu a hlásali posolstvo, ktoré im Pán zveril, ale v oboch prípadoch zažili sklamanie, pretože nepochopili svoje posolstvo správne.

Pán aj napriek tomu uskutočnil svoj milostivý zámer. Zaznelo varovanie, že prichádza

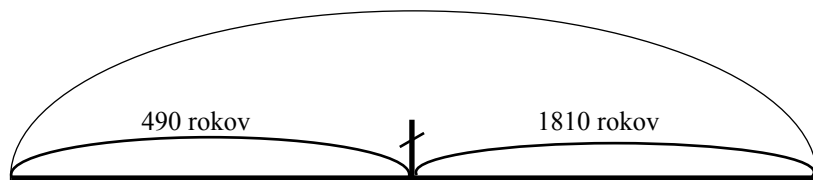
súd. Veľký deň sa priblížil a Pán vo svojej prozreteľnosti vyskúšal ľudí tým, že im dal oznámiť určitý čas, aby sa ukázalo, čo je v ich srdciach. Posolstvo malo vyskúšať a očistiť kresťanskú cirkev. Malo sa ukázať, či členovia cirkvi milujú tento svet alebo svojho nebeského Pána. Vyznávali, že milujú svojho Spasiteľa a teraz mali možnosť svoju lásku dokázať. Budú ochotní vzdať sa svetských nádejí a ambícií a radostne prijať zvesť o druhom príchode svojho Pána? Posolstvo im malo umožniť poznať ich skutočný duchovný stav. Dostali ho z milosti a malo ich vyburcovať, aby kajúcne a pokorne hľadali svojho Pána.

Aj sklamanie v dôsledku ich nesprávneho chápania posolstva im malo priniesť úžitok. Preverilo pohnútky ľudí, ktorí tvrdili, že varovné posolstvo prijali. Zavrhnú po sklamaní všetko, čo prežili a prestanú dôverovať Božiemu slovu, alebo sa pokorne a s modlitbou budú snažiť poznať, v čom sa dopustili chyby a budú chcieť pochopiť zmysel daného proroctva? GC 354 Kofkí z nich konali len zo strachu, z chvíľkového popudu alebo vzrušenia? Kofkí z nich vlastne verili len čiastočne alebo neverili vôbec? Mnohí tvrdili, že sa tešia na príchod Pána Ježiša. Keď však mali znášať posmech a odmietanie ostatných, keď boli vystavení skúške – pretože Pán neprišiel a oni zažili sklamanie – zrieknu sa toho, čomu uverili? Zavrhnú pravdu potvrdenú jasným svedectvom Božieho slova preto, že okamžite nepochopia dôvod Pánovho konania.

Sklamanie tiež ukázalo skutočnú silu ľudí, ktorí s úprimnou vierou počúvli to, o čom boli presvedčení, že je učenie Božieho slova a Ducha Svätého. Naučili sa, čomu môže ľudí naučiť len podobná skúška – totiž aké nebezpečné je prijímať názory a výklady ľudí miesto toho, aby dovolili Biblii, aby sa vykladala sama. Sklamanie a zármutok, ktoré boli výsledkom ich vlastného omylu, viedli veriacich k náprave. Začali dôkladnejšie študovať biblické proroctvá, začali overovať základy svojej viery a odmietaf všetko, čo síce ostatní kresťania všeobecne uznávali, ale čo sa nezakladalo na Písme.

To, čo sa týmto veriacim, podobne ako kedysi apoštolom, zdalo v hodine skúšky ťažko pochopiteľné, neskôr sa objasnilo. Keď potom porozumeli konaniu Pánovmu (Jak 5,11), pochopili, že sa pri nich splnil Boží láskavý zámer aj napriek sklamaniu, ktoré bolo dôsledkom ich omylu. Na základe vlastnej skúsenosti poznali, že Pán je ľútostivý a milosrdný a že „Všetky stezky Hospodinove sú milosťou a pravdou tým, ktorí ostríhajú jeho zmluvu a jeho svedectvá.“ (Ž 25,10)

2 300 rokov z knihy Daniel 8,14

457 pred n.l.

27 n.l.
začiatok
Kristovho
pôsobenia

31 n.l.
ukriž.
JK

34 n.l.
ukameňovanie
Štefana

1844 n.l.

20 | Veľké náboženské prebudenie

GC 355 Posolstvo prvého anjela zo 14. kapitoly knihy Zjavenie predpovedá veľké náboženské prebudenie, ku ktorému dôjde po zvestovaní skorého príchodu Ježiša Krista. Ján videl anjela letiaceho „*prostredkom neba, ktorý mal večné evanjelium, aby ho zvestoval tým, ktorí bývajú na zemi, a každému národu i pokoleniu i jazyku i ľudu*“. Volal mocným hlasom: „*Bojte sa Boha, a dajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu, a klaňajte sa tomu, ktorý učinil nebo i zem i more i pramene vôd.*“ (Zj 14,6.7)

Dôležité je, že podľa Biblie je hlásateľom uvedeného posolstva anjel. Božej múdrosti sa zapáčilo znázorniť čistotou, slávou a mocou nebeského posla vznešenosť diela, ktoré má toto posolstvo vykonať a zároveň pripomenúť moc a slávu, ktoré ho budú sprevádzať. Anjelov let „*prostredkom neba*“, „*mocný hlas*“, ktorý posolstvo zvestuje, a hlásanie posolstva všetkým „*ktorí bývajú na zemi*“ – „*každému národu i pokoleniu i jazyku i ľudu*“ – naznačujú rýchly rozmach a celosvetový dosah tohto hnutia.

Posolstvo samo upresňuje čas, keď toto hnutie vznikne. Uvádza, že hnutie je súčasťou „*večného evanjelia*“ a ohlasuje začiatok súdu. GC 356 Posolstvo o záchrane človeka sa hlásalo v každej dobe, ale uvedené posolstvo je len časťou evanjelia, ktorá sa má hlásať až v dobe konca, pretože až vtedy bude zrejmé, že nastala hodina súdu. Proroctvo ukazuje rad udalostí, ktoré budú predchádzať začiatku súdu. To platí zvlášť o biblickej knihe Daniel. Pán vyzval proroka Daniela, aby tú časť proroctva, ktorá sa vzťahuje na dobu konca, zavrel a zapečatil „*až do času, keď bude mať byť koniec*“. (Dan 12,4) Až vtedy, keď dospejeme do určenej doby, môže byť hlásané posolstvo o súde, založené na splnení predchádzajúcich proroctiev. Prorok napísal, že v dobe konca „*mnohí budú spytovať, a rozmnoží sa vedomosť*“. (Dan 12,4)

Apoštol Pavol varoval cirkev, aby neočakávala príchod Ježiša Krista za jeho života. Ten deň „*nenastane*“ napísal, „*kým prv nepríde odpadnutie, a nebude zjavený človek hriechu, syn zatratenia*“. (2 Tes 2,3) Len po veľkom odpadnutí a dlhom období vlády „*človeka neprávosti*“ môžeme očakávať príchod Pána. „*Človek neprávosti*“, nazývaný aj ako „*tajomstvo neprávosti*“, „*syn zatratenia*“ a „*ten hriešny*“, predstavuje pápežstvo, ktoré malo podľa prorokých predpovedí vládnuť 1260 rokov. Toto obdobie sa skončilo v roku 1798. Druhý príchod Ježiša Krista nemohol teda nastať pred uvedeným rokom. Pavlovo varovanie platí pre celé kresťanské obdobie až do roku 1798. Iba po tomto dátume sa malo začať hlásať posolstvo o druhom príchode Ježiša Krista.

Uvedené posolstvo sa nemalo zvestovať v predchádzajúcich storočiach. Ako vieme, apoštol Pavol toto posolstvo nehlásal. Pokiaľ šlo o druhý príchod Pána Ježiša, odkazoval svojich bratov do ďalekej budúcnosti. Ani reformátori nehlásali druhý príchod Ježiša Krista. Martin Luther očakával, že súd nenastane ani o tristo rokov po ňom. Po roku 1798 bola biblická kniha Daniel „*odpečatená*“, niektorí ľudia proroctvo pochopili a začali hlásať posolstvo o blízkom súde. GC 357

Podobne ako veľká reformácia v 16. storočí, začalo adventné hnutie súčasne v rôznych krajinách. V Európe i v Amerike študovali verní a zbožní ľudia proroctvá, skúmali texty inšpirované Duchom Svätým a nachádzali v nich presvedčujúce dôkazy, že sa priblížil koniec sveta. V rôznych krajinách nezávisle od seba sa objavili skupiny kresťanov, ktorí len na základe štúdia Písma dospeli k presvedčeniu, že sa blíži príchod Spasiteľa. V roku

1821, tri roky potom, čo Miller došiel na základe štúdia prorociev k presvedčeniu, že sa priblížila doba súdu, začal o blízkom príchode Ježiša Krista kázať Dr. Jozef Wolff, známy ako „*misionár celého sveta*“. Wolff sa narodil v Nemecku v židovskej rodine. Jeho otec bol rabin. Už veľmi mladý sa presvedčil o správnosti kresťanstva. Bystrý a zvedavý chlapec pozorne počúval rozhovory zbožných Židov, ktorí sa každý deň schádzali v dome jeho otca a hovorili o nádeji a očakávaní národa, o sláve prichádzajúceho Mesiáša a o obnove Izraela. Raz počul vysloviť meno Ježiša z Nazareta a začal sa oňho zaujímať. Dostal odpoveď: „*Bol to neobyčajne nadaný Žid. Keď sa však začal vydávať za Mesiáša, odsúdili ho židovský národ na smrť.*“ Zvedavý chlapec sa pýtal ďalej: „*Prečo je Jeruzalem zborený a my sme v zajatí?*“ Otec odpovedal: „*Žiaľ preto, lebo Židia vraždili prorokov. Chlapcovi navždy utkvela myšlienka: „Čo ak bol aj Ježiš prorokom a Židia ho usmrtili napriek tomu, že bol nevinný.“* (Cesty a dobrodružstvá Jozefa Wolffa, zv. 1, str. 6) Ten pocit bol taký silný, že sa často zastavil pred kresťanským kostolom, do ktorého mu bolo zakázané vstúpiť a počúval kázeň zvonku.

Keď mal sedem rokov, chválil sa pred istým starším kresťanským susedom, ako Izrael zvíťazí, keď raz príde Mesiáš. Starý pán vlúdne odpovedal: „*Milý chlapče, poviem ti, kto bol skutočný Mesiáš: Bol to Ježiš z Nazareta..., ktorého tvoji predkovia ukrižovali, podobne ako predtým zabíjali prorokov.* GC 358 *Choď domov, prečítaj si päťdesiatu tretiu kapitolu z knihy proroka Izaiáša a presvedčíš sa, že Ježiš Kristus je Syn Boží.*“ (Tamže, diel 1, str. 7) Chlapca to okamžite presvedčilo. Išiel domov, prečítal si uvedenú časť Písma a s údivom zistil, ako dokonale sa splnila predpoveď na Ježišovi z Nazareta. Majú kresťania pravdu? Chlapec požiadal otca, aby mu proctvo vysvetlil, ale ten reagoval zarytým mlčaním, takže sa ho neodvážil spýtať na to druhýkrát. Posilnilo to ale jeho túžbu dozvedieť sa o kresťanstve viac.

Informácie, ktoré hľadal, boli pred ním v jeho židovskom domove starostlivo utajované. Keď mal jedenásť rokov, opustil rodičovský dom a odišiel do sveta, aby sám získal vzdelanie a vybral si náboženstvo a životné povolanie. Načas našiel domov u príbuzných, ale čoskoro ho ako odpadlíka vyhnali. Zostal bez prostriedkov medzi cudzími ľuďmi a musel sa o seba postarať sám. Sťahoval sa z miesta na miesto, usilovne študoval a zarábal si na živobytie vyučovaním hebrejčiny. Pod vplyvom jedného katolíckeho učiteľa sa stal katolíkom a rozhodol sa, že bude pôsobiť ako misionár medzi Židmi. S týmto zámerom odišiel o niekoľko rokov neskôr do Ríma, aby pokračoval vo svojich štúdiách v katolíckom Ústave pre šírenie viery. I tam bol pre svoj zvyk myslieť nezávisle a hovoriť otvorene obvinený z kacírstva. Otvorene odsudzoval neprístopnosti v cirkvi a zdôrazňoval potrebu nápravy. I keď mu boli katolícki hodnostári na začiatku veľmi naklonení, musel po nejakom čase Rím opustiť. Pod dohľadom cirkvi prešiel rôznymi miestami, no nakoniec bolo všetkým jasné, že sa nikdy nepodriadi autorite rímskej cirkvi. Vyhlásili ho za nepolepšiteľného a nechali odísť. Odcestoval do Anglicka, prijal protestantskú vieru a prestúpil do anglikánskej cirkvi. Po dvoch rokoch usilovného štúdia začal v roku 1821 svoje verejné pôsobenie. GC 359

Keď Wolff prijal veľkú pravdu o prvom príchode Pána Ježiša, ako „*muža bolesti, a oboznámeného s nemocou*“, poznal, že proctvá rovnako zreteľne predpovedajú i jeho druhý príchod v moci a sláve. Snažil sa priviesť svoj národ k Ježišovi z Nazareta ako k slúbenému Mesiášovi a poukazoval na jeho prvý príchod v pokore ako obeť za hriechy ľudstva a súčasne ich učil, že príde druhýkrát ako kráľ a vysloboditeľ.

Hlásal: „*Ježiš z Nazareta, pravý Mesiáš, ktorého ruky a nohy boli prebodnuté, vedený*

ako baránok na zabitie, muž bolesti, ktorý skúsil nemoci, prišiel prvýkrát, keď Júdovi bolo odňaté žezlo a zákonná moc, príde druhýkrát na nebeských oblakoch za zvuku trúby archanjela“ (Jozef Wolff, *Bádanie a misijná činnosť*, str. 62), „postaví sa na Olivovom vrchu a prijme panstvo nad tvorstvom, udelené a premrhané kedysi Adamom. (1 Moj 1,26; 3,17) Ježiš Kristus bude kráľom nad celým svetom. Plač a nárek stvorenia ustane, zaznejú piesne chvály a vďakyvzdaní... Až Ježiš príde v sláve svojho Otca so svätými anjelmi..., vstanú najprv mŕtvi, ktorí boli veriacimi. (1 Tes 4,16; 1 Kor 15,32) My kresťania to nazývame prvým zmŕtvychvstaním. Potom zmení svoju povahu ríša zvierat (Iz 11,6-9) a podriadi sa Pánu Ježišovi. Zavládne všeobecný mier.“ (Wolff, *Denník*, str. 378.379) „Pán opäť povie pri pohľade na zem: Hľa, všetko je veľmi dobré.“ (Tamže, str. 294)

Wolff veril, že príchod Ježiša Krista je blízko. Jeho výklad proroctva o posledných udalostiach sa len o niekoľko rokov líšil od Millerovho výkladu. Tým, ktorí mu na základe textu Písma: „Ale o tom dni a o tej hodine nevie nikto“ tvrdili, že ľudia nikdy nebudú poznať čas Kristovho príchodu, Wolff odpovedal: „Povedal nám Pán, že o tom dni a hodine ľudia nikdy nebudú vedieť? **GC 360** Neoznámil nám snád' znamenia doby, aby sme mohli prinajmenšom poznať, že sa jeho príchod blíži, podobne ako človek pozná príchod leta, keď figovník vyráža listy? (Mat 24,32) Nemáme nikdy poznať onú dobu, i keď nás sám vyzýva, aby sme proroctvo knihy Daniel nielen čítali, ale aj mu rozumeli? A práve v knihe Daniel je napísané, že jej slová budú ‚zapečatené‘ až do času konca (čo platilo v jeho dobe) a že mnohí budú chodiť sem a tam (to je hebrejský výraz pre uvažovanie a skúmanie o čase) a že sa rozmnoží ľudské poznanie (to znamená poznanie o uvedenom čase). (Dan 12,4) Náš Pán tým nechcel povedať, že nebudeme vedieť o jeho blížiacom sa príchode, ale že nikto nebude poznať presný deň a presnú hodinu jeho návratu. Povedal, že znamenia doby nám majú stačiť, aby sme sa začali pripravovať na jeho príchod, ako sa Noe pripravoval tým, že staval koráb.“ (Wolff, *Bádanie a misijná činnosť*, str. 404.405)

O vtedajšom bežnom či skôr nesprávnom výklade Písma Wolff napísal: „Väčšina kresťanov opustila jasný zmysel Písma svätého a prijala budhistický spôsob hľadania akéhosi tajomného zmyslu jednotlivých pojmov. Veria, že budúce šťastie vykúpených spočíva v nejakom poletovaní vo vzduchu. Keď počujú slovo Židia, myslia na pohanov. Keď počujú o Jeruzaleme, rozumejú tým cirkev. Keď sa v Biblii píše o zemi, domnievajú sa, že sa hovorí o nebi a keď je reč o príchode Ježiša Krista, rozumejú tým pokrok misijných spoločností. Výraz ‚ísť na Božiu horu‘ chápu ako ‚velké zhromaždenie metodistov‘.“ (Wolff, *Denník*, str. 96) V priebehu dvadsiatich štyroch rokov, od roku 1821 do roku 1845, Wolff precestoval mnoho krajín. V Afrike navštívil Egypt a Etiópiu, v Ázii Palestínu, Sýriu, Perziu, Bucharu a Indiu. Navštívil aj Spojené štáty americké a cestou sa zastavil na ostrove Sv. Heleny, kde kázal.

Do New Yorku prišiel v auguste 1837. Najskôr kázal tam, neskôr vo Filadelfii a v Baltimore. Nakoniec navštívil Washington. **GC 361** Napísal: „Tu mi jedna zo snemovných kongresu, na návrh bývalého prezidenta J. Q. Adamsa jednomyselne povolila použiť kongresovú sálu na prednášku, ktorú som mal v sobotu pred všetkými členmi kongresu, pred biskupom z Virgínie a pred duchovnými a obyvateľmi Washingtonu. Tú istú poctu mi preukázali členovia vlády v New Jersey a v Pensylvánii. Prednášal som im o svojich cestách po Ázii, ale aj o kráľovstve Ježiša Krista.“ (Tamže, str. 398.399)

Dr. Wolff cestoval po zaostalých krajinách bez ochrany nejakej európskej vlády.

Prežil mnoho ťažkostí a musel čeliť nespočetným nebezpečenstvám. Trpel hladom, bili ho, predali ho do otroctva a trikrát bol odsúdený na smrť. Niekoľkokrát ho prepadli lupiči a niekoľkokrát skoro zomrel od smädu. Raz ho olúpili o všetko, čo mal a musel putovať stovky kilometrov peši cez hory, sneh mu šľahal do tváre a jeho bosé nohy mu od zmrzutej zeme stuhli.

Keď ho varovali, aby medzi divoké a nepriateľské kmene nechodil neozbrojený, hovorieval, že je ozbrojený „*modlitbou, horlivosťou pre Krista a vierou v jeho pomoc*“. Hovoril: „*Mám zásobu lásky k Bohu a lásky k blížnym a mám v rukách Bibliu.*“ (W. H. D. Adams, Často v nebezpečenstve, str. 192) Nech šiel kdekoľvek, vždy mal so sebou Bibliu v hebrejčine a v angličtine. O jednej zo svojich neskorších ciest napísal: „*Držal som v ruke otvorenú Bibliu. Cítil som, že v tejto knihe je moja sila a že jej moc mi dáva silu.*“ (Tamže, str. 201) Vo svojej práci pokračoval, kým sa posolstvo o Božom súde rozšírilo do veľkej časti obývaného sveta. Medzi Židmi, Turkmi, Peržanmi, Hindmi a mnohými inými národmi a kmeňmi šíril Božie slovo v rôznych jazykoch a všade hlásal, že sa blíži kráľovstvo Mesiáša.

Na cestách sa stretol s učením o skorom príchode Pána v jednom izolovanom kmeni. GC 362 Napísal, že „*jemenskí Arabi majú knihu, zvanú Seera, ktorá podáva správu o druhom príchode Ježiša Krista a o jeho slávnej vláde. Očakávajú, že v roku 1840 dôjde k veľkým udalostiam.*“ (Wolff, Denník, str. 377) „*V Jemene... som strávil šesť dní u Rechabovcov. Tí nepijú víno, nepestujú vinice, nesejú, žijú v stanoch a držia sa slov Jonadába, syna Rechabovho. Našiel som medzi nimi aj Izraelitov z kmeňa Dánovho..., ktorí spolu s Rechabovcami očakávajú skorý príchod Mesiáša na nebeských oblakoch.*“ (Tamže, str. 389)

Podobnú vieru našiel iný misionár u Tatárov. Jeden tatársky kňaz sa ho spýtal, kedy príde Kristus druhýkrát. Keď mu misionár odpovedal, že o tom nič nevie, bol kňaz veľmi prekvapený takouto neznalosťou človeka, ktorý o sebe tvrdí, že je učiteľom Biblie a vysvetlil mu svoje presvedčenie založené na proroctvách, že Ježiš Kristus príde asi v roku 1844.

Adventné posolstvo v Anglicku zaznievalo už od roku 1826. Hnutie tu nemalo takú výraznú podobu ako v Amerike, neurčilo presný dátum Kristovho druhého príchodu, napriek tomu hlásalo veľkú pravdu o skorom príchode Ježiša Krista v moci a sláve, a to nielen medzi členmi anglikánskej cirkvi. Mourant Brock, anglický spisovateľ, uvádza, že asi sedemsto kazateľov anglikánskej cirkvi zvestovalo „*evanjelium o kráľovstve*“. Vo Veľkej Británii tiež zaznelo posolstvo, že Pán Ježiš príde v roku 1844. Zo Spojených štátov sem prichádzala tlač o adventnom hnutí. V Anglicku sa tlačili podobné knihy a časopisy. V roku 1842 sa vrátil do svojej vlasti Róbert Winter, rodený Angličan, ktorý prijal adventnú vieru v Amerike, aby v Anglicku hlásal blízky príchod Pána Ježiša. Pridali sa k nemu mnohí ďalší a posolstvo o súde znelo v rôznych častiach Anglicka.

GC 363 V Južnej Amerike, kde panovala úplná nevedomosť a kde vládli katolícki kňazi, sa dostal k Písmu španielsky jezuita Lacunza a vlastným štúdiom poznal pravdu o blízkom príchode Ježiša Krista. Cítil nutnosť odovzdať svoje poznatky ďalším ľuďom, nechcel sa ale vystavovať nebezpečenstvu, že ho Rím postihne cirkevným trestom, preto svoje poznatky zverejnil pod pseudonymom „*rabbi Ben-Ezra*“ a predstavil sa ako obrátený Žid. Lacunza žil v 18. storočí a jeho kniha sa napriek tomu dostala do Anglicka. Do angličtiny bola preložená až v roku 1825. Jej vydanie prehlbilo záujem o druhý príchod Ježiša Krista, ktorý sa v Anglicku už prebudil.

V Nemecku toto učenie hlásal v 18. storočí Bengel, duchovný luteránskej cirkvi, slávny znalec a kritik Biblie. Keď dokončil svoje školské vzdelanie, Bengel sa venoval „*štúdiu teológie, ku ktorej ho prítahovala jeho vrodená vážna povaha a náboženské zameranie, posilnené výchovou a vzdelaním v mladosti. Tak ako iní hľbaví mladí ľudia, ktorí žili pred ním i po ňom, musel bojovať s náboženskými pochybnosťami a ťažkosťami. Bengel s dojatím spomínal na mnohé šípy, ktoré prebodávali jeho úbohé srdce a zaťažovali jeho mladosť.*“ (Encyclopaedia Britannica, heslo Bengel) Ako člen wurtenberského konzistória (poradného cirkevného úradu), sa zasadzoval o náboženskú slobodu. „*Hájil práva a výsady cirkvi a súčasne sa zasadzoval o to, aby bola zaručená plná sloboda ľuďom, ktorí pociťujú nutnosť vystúpiť zo svojej cirkvi.*“ Blahodarné účinky jeho pôsobenia možno dosiaľ pociťovať v krajine, odkiaľ pochádzal.

Keď si raz Bengel pripravoval kázeň na adventnú nedeľu z 21. kapitoly Zjavenia, zrazu pochopil pravdu o druhom príchode Ježiša Krista. Proroctvá z knihy Zjavenia začal chápať tak jasne ako nikdy predtým. Premožený vedomím nesmiernej dôležitosti a neprekonateľnej slávy výjavov predpovedaných prorokom, musel na chvíľu prerušiť uvažovanie. Keď vystúpil na kazateľnicu, vnucovala sa mu celá otázka živo a naliehavo. **GC 364** Od tejto chvíle sa venoval štúdiu proroctiev, zvlášť proroctvám z knihy Zjavenie. Skoro dospel k presvedčeniu, že poukazujú na blížiaci sa príchod Ježiša Krista. Dátum, ktorý určil ako čas druhého Kristovho príchodu, sa len o niekoľko rokov líšil od dátumu, ktorý neskôr vypočítal Miller.

Bengelove spisy sa šírili medzi všetkými kresťanmi. V jeho vlasti, vo Wurttenbergu a do istej miery i v ostatných častiach Nemecka, ľudia prijímali jeho výklady proroctiev. Hnutie pokračovalo po jeho smrti a adventné poslanstvo sa šírilo v Nemecku v rovnakom čase, keď zaznievalo aj v iných krajinách. V tom čase odišli niektorí veriaci z Nemecka do Ruska a založili tam kolónie. Viera v blízky príchod Pána Ježiša sa v nemeckých zboroch v Rusku udržiavala dlho.

Svetlo zažiarilo aj vo Francúzsku a vo Švajčiarsku. V Ženeve, kde Farel a Kalvín šírili pravdu reformácie, kázal Gaussen poslanstvo o druhom príchode Ježiša Krista. Ako študent prijal Gaussen racionalizmus, ktorý zachvátil celú Európu v druhej polovici 18. a začiatkom 19. storočia. Keď nastúpil do kazateľského úradu, nielenže nevedel nič o pravej viere, ale mal skôr sklon ku skepticizmu. Ako mladý sa začal zaujímať o proroctvá. Keď si prečítal Rollinove *Dejiny staroveku*, upútala ho druhá kapitola knihy Daniel. Prekvapilo ho, s akou obdivuhodnou presnosťou sa proroctvo splnilo, čo vyplývalo zo správy dejepisca. To bol pre neho dôkaz Božej inšpirácie Písma, ktorý mu v neskorších rokoch poslúžil vo chvíľach nebezpečenstva ako kotva. Racionalizmus ho prestal uspokojovať. Štúdiom Biblie a hľadanie väčšieho poznania ho po určitej dobe priviedli k pevnej viere.

Počas ďalšieho štúdia proroctiev dospel k presvedčeniu, že príchod Pána Ježiša je blízko. **GC 365** Uvedomil si vážnosť a význam tejto veľkej pravdy a chcel ju oznámiť ľuďom. Ale všeobecne rozšírené presvedčenie, že proroctvá knihy Daniel sú tajomstvom, ktorému sa nedá porozumieť, bolo pre neho veľkou prekážkou. Nakoniec sa rozhodol, ako to pred ním urobil Farel, keď kázal v Ženeve evanjelium, začať s deťmi a dúfal, že prostredníctvom nich vzbudí záujem rodičov.

O význame svojho úsilia neskôr povedal: „*Chcel by som, aby bolo jasné, že týmto spôsobom sa obraciam na deti nie preto, že ide o bezvýznamnú vec, ale práve naopak, pretože ide o vec veľmi závažnú. Chcel som, aby ma ľudia vypočuli, no obával som sa,*

že by som nevzbudil pozornosť, keby som sa obrátil najprv k dospelým. Preto som sa rozhodol, že získam tých najmladších. Zhromaždil som okolo seba skupinu detí. Len čo sa skupina rozrastie a uvidí sa, že počúvajú, obsah sa im páči a rozumejú mu, zaujímajú sa oň a vedia si ho sami vysvetliť, potom sa iste skoro utvorí druhá skupina poslucháčov a dospelí uvidia, že sa oplatí venovať tomu čas a štúdium. Keď to dosiahnem, bude vyhrané.“ (L. Gaussen, Prorok Daniel, zv. 2, úvod)

Gaussenova námaha bola úspešná. Keď hovoril k deťom, prichádzali ho počúvať aj starší. Okolie jeho kostola bolo plné pozorných poslucháčov. Boli medzi nimi vážení a vzdelaní ľudia i cudzinci, ktorí boli v Ženeve na návšteve. Takto sa posolstvo dostalo aj do iných oblastí.

Povzbudený týmto úspechom, uverejnil Gaussen svoje učenie a dúfal, že tým podporí štúdium prorockých kníh vo francúzsky hovoriacich zboroch. Gaussen vyhlásil: „Uverejnením výkladu prednášaného deťom sa obraciam k dospelým, ktorí často takéto knihy zanedbávajú pod falošnou zámenkou, že sú nezrozumiteľné. Ako môžu byť nezrozumiteľné, keď im porozumeli vaše deti? Veľmi som si prial rozšíriť, pokiaľ je to možné, poznanie prorociev v našich zboroch. Neexistuje iný predmet štúdia, ktorý by podľa môjho úsudku lepšie zodpovedal potrebám doby. Tým sa musíme pripraviť na nastávajúce preosievanie, byť bdelí a očakávať Ježiša Krista.“ GC 366

I keď Gaussen patril medzi najvýznamnejších a najobľúbenejších francúzsky hovoriacich kazateľov, bol po nejakom čase zbavený úradu hlavne preto, že miesto katechizmu, nudnej a racionalistickej učebnice, v ktorej zostávalo málo skutočnej viery, používal pri vyučovaní mládeže Bibliu. Neskôr sa stal učiteľom teologickej školy. Nedele trávil prácou s deťmi a učil ich poznávať Bibliu. Jeho publikácie o prorockých vzbudili veľký záujem. Z profesorskej katedry, v tlači i vo svojom obľúbenom zamestnaní učiteľa detí mohol dlhé roky účinne pôsobiť na veľký počet poslucháčov a zameriavať ich pozornosť na štúdium prorociev, ktoré ukazujú na blízky príchod Pána Ježiša.

Aj v Škandinávii zaznelo adventné posolstvo a vzbudilo veľký záujem. Mnohí ľudia sa prebudili z bezstarostnej istoty, vyznávali a zanechávali svoje hriechy a hľadali u Krista odpustenie. Farári štátnej cirkvi sa postavili proti tomuto hnutiu a vďaka nim sa niektorí hlásatelia posolstva dostali do väzenia. Na mnohých miestach, kde boli hlásatelia blízkeho príchodu Pána Ježiša týmto spôsobom umlčaní, považoval Boh za vhodné oznámiť posolstvo zázračným spôsobom - prostredníctvom malých detí. Pretože neboli plnoleté, zákon sa nemohol uplatniť a mohli nerušene hovoriť.

Toto hnutie sa ujalo predovšetkým v ľudových vrstvách. Ľudia sa zhromažďovali v jednoduchých príbytkoch robotníkov, aby si vypočuli varovné posolstvo. Aj detskí kazatelia väčšinou pochádzali z chudobných rodín. Niektorí nemali viac ako šesť alebo osem rokov. Svojím životom dokazovali, že milujú Spasiteľa a snažia sa žiť podľa jeho svätých požiadaviek. Obyčajne neprejavovali viac inteligencie a schopností ako ostatné deti v ich veku. Keď sa postavili pred poslucháčov, bolo zrejmé, že ich vedie sila, ktorá presahuje ich vrodené schopnosti. Ich hlas i celý vzhlad sa zmenil. GC 367 Dôrazne a naliehavo hlásali prichádzajúci súd. Citovali pritom slová Písma: „Bojte sa Boha, a dajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu, a klaňajte sa tomu, ktorý učinil nebo i zem i more i pramene vôd.“ (Zj 14,7) Karhali hriechy ľudí, odsudzovali nemravnosť a neresti, vytykali svetský život a odpadlivosť, napomínali svojich poslucháčov, aby sa poponáhľali a zachránili pred prichádzajúcim hnevom. Poslucháči sa chveli. Boží Duch presvedčivo oslovoval ich srdce. Mnohých priviedol k štúdiu Písma s novým

a hlbším záujmom. Alkoholici a nemravní ľudia začali meniť svoje životy, iní sa vzdali nečestného spôsobu života. Výsledky boli také zrejme, že aj duchovní štátnej cirkvi museli uznať, že je to Božie dielo.

Boh si prijal, aby sa správa o druhom príchode Spasiteľa rozšírila do škandinávskych krajín. Keď boli umlčané hlasy Božích služobníkov, vložil svojho Ducha na deti, aby sa dielo uskutočnilo. Keď sa Pán Ježiš blížil k Jeruzalemu v sprievode nadšených zástupov, ktorí ho s jasotom a mávaním palmovými ratolesťami vyhlasovali za Syna Dávidovho, vyzvali ho žiarliví farizeji, aby ich umlčal. Pán Ježiš im odpovedal, že sa tým plní proroctvo, a keby ľudia mlčali, kričali by kamene. Keď vošli do jeruzalemských brán, prestali dospelí radosne volať zastrašení vyhrážkami kňazov a vládcov, no deti na nádvorí spievali a mávali palmovými ratolesťami a volali: „*Hosana v Synovi Dávidovom!*“ (Mat 21,8-16) Nahnevani farizeji namietali: „*Čuješ, čo títo hovoria?*“ Pán Ježiš im odpovedal: „*Ano. Či ste nikdy nečítali, že z úst nemlúvniat a tých, ktorí požívajú prsia, pripravil si chválu?*“ (Mat 21,16) GC 368 Tak ako Boh pôsobil prostredníctvom detí v dobe prvého príchodu Ježiša Krista, podobne prostredníctvom nich pôsobil aj pri zvestovaní jeho druhého príchodu. Musí sa naplniť Boží výrok, že správu o druhom príchode Spasiteľa bude počuť celé ľudstvo, všetky národy, kmene a jazyky.

William Miller a jeho spolupracovníci mali hlásať varovné posolstvo v Amerike. Táto krajina sa stala strediskom veľkého adventného hnutia. V nej sa vyplnilo proroctvo z posolstva prvého anjela. Spisy Millera a jeho spolupracovníkov sa šírili do vzdialených krajín. Všade, kam prenikli misionári, zaznievala aj radosná zvesť o skorom príchode Ježiša Krista. Posolstvo večného evanjelia: „*Bojte sa Boha a dajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu*“ sa rozšírilo veľmi ďaleko.

Prorocký výklad, ktorý ukazoval, že príchod Ježiša Krista sa uskutoční na jar roku 1844, na ľudí veľmi zapôsobil. Posolstvo sa šírilo do jednotlivých štátov únie a všade vzbudzovalo veľký záujem. Mnohí ľudia prijali výklad prorockých období za správny, prekonalí vlastnú pýchu a s radosťou prijali pravdu. Niektorí kazatelia sa vzdali svojich sektárskych názorov a pocitov, vzdali sa svojich platených miest, opustili svoje zbory a začali hlásať príchod Pána Ježiša. Kazateľov, ktorí posolstvo prijali, bolo pomerne málo, preto ho hlásali väčšinou laici. Farmári opúšťali svoje polia, remeselníci svoje dielne, obchodníci svoje obchody, zamestnanci svoje zamestnania, napriek tomu bol počet pracovníkov malý v porovnaní s úlohou, ktorú mali splniť. Stav zosvetštenej cirkvi a hriešneho sveta ťažil myseľ verných strážcov, ktorí s radosťou znášali námahu, nedostatok a utrpenie, len aby priviedli ľudí k pokániu a záchrane. Aj keď sa satan stavol proti nim, dielo napredovalo a pravdu o príchode Pána prijalo mnoho ľudí. GC 369

Všade zaznievalo posolstvo, ktoré upozorňovalo hriešnikov – ako neveriacich, tak i členov cirkvi – aby sa zachránili pred prichádzajúcim hnevom. Podobne ako Ján Krstiteľ, predchodca Ježiša Krista, prikladali títo kazatelia „*sekeru ku koreňu stromu*“ a všetkých vyzývali, aby prinášali ovocie hodné pokánia. Ich naliehavé volanie tvorilo úplný protiklad s uisťovaním, ktoré znelo z kazateľníc, že je pokoj a bezpečnosť. Kdekoľvek posolstvo zaznelo, zasiahlo poslucháčov. Jednoduché a priame svedectvo Písma, ktoré mocou Ducha Svätého prenikalo do srdca, malo takú presvedčajúcu silu, že mu dokázalo odolať len málo ľudí. Formálnych kresťanov vyburcovalo z falošnej istoty. Začali si uvedomovať svoje odpadlivosť, svetáctvo a neveru, svoju pýchu a sebeckosť. Mnohí ľudia hľadali Boha s lútosťou a pokorou. Záujem, ktorý tak dlho venovali pozemským veciam, teraz upreli k nebu. Zostúpil na nich Duch Svätý a oni

sa s rozcitolivým a pokorným srdcom pridávali k volaniu: „*Bojte sa Boha a dajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu.*“

Nejeden hriešnik sa s plačom pýtal: „*Čo mám činiť, aby som bol spasený?*“ (Sk 16,30) Ľudia, ktorí sa v minulosti správali nečestne, snažili sa odčiniť spáchané krivdy. Všetci, ktorí našli v Kristovi pokoj, túžili, aby rovnaké požehnanie získali ostatní. Srdcia rodičov sa obracali k deťom a srdcia detí k rodičom. Mizli bariéry, ktoré vytvára pýcha a nezájum. Ľudia úprimne vyznávali svoje nedostatky a členovia rodín sa usilovali o záchranu svojich najbližších a najdrahších. Často zneli príhovorné modlitby. Ľudia úprimne volali k Bohu. Niektorí sa modlili celú noc o uistenie, že im Pán odpustil hriechy alebo za obrátenie príbuzných či známych.

Na zhromaždenia adventistov prichádzali zástupy ľudí všetkých vrstiev. Bohatí i chudobní, ľudia s vysokým spoločenským postavením i prostí chceli z rôznych dôvodov sami počuť učenie o druhom príchode. Pán zdržiaval prejavy nepriateľstva, keď jeho služobníci vysvetľovali dôvody svojej viery. GC 370 Často to boli slabé nástroje, ale Boží Duch dodal pravde silu. Zhromaždení návštevníci cítili prítomnosť anjelov a počet veriacich každodenne narastal. Veľké zástupy poslucháčov s napätím a bez dychu sledovali dôkazy o blízkom príchode Ježiša Krista. Zdalo sa, že sa nebo priblížilo k zemi. Božie pôsobenie vnímali mladí i starí. Ľudia sa vracali do svojich domovov a nahlas chválili Boha. Ich šťastné hlasy zneli v tichu noci. Kto sa zúčastnil týchto zhromaždení, nedokázal na ne nikdy zabudnúť.

Hlásanie presného dátumu Kristovho príchodu narazilo na veľký odpor mnohých ľudí zo všetkých vrstiev, od duchovných až po najtrúfalejších hriešnikov. Splnili sa slová prorocтва, že: „*V posledných dňoch prídu posmievači, ktorí budú chodiť podľa svojich vlastných žiadostí a hovoriť: Kde je to zaslúbenie o jeho príchode? Lebo odkedy posluli otcovia, všetko tak trvá, od počiatku stvorenia.*“ (2 Pet 3,3,4) Mnohí kresťania, ktorí hovorili, že milujú Spasiteľa, tvrdili, že nie sú proti učeniu o druhom príchode, že sú len proti stanoveniu dátumu. Boh ale videl, čo je v ich srdci. Nechceli počuť o tom, že Kristus príde, aby spravodlivo súdil. Boli to neverní sluhovia, ktorých činy nemohli obstáť pred skúmovým Božím pohľadom. Mali strach stretnúť sa so svojím Pánom. Rovnako ako Židia v čase Kristovho prvého príchodu, ani oni neboli pripravení privítať Pána Ježiša. Nielenže nechceli počuť jasné dôkazy z Písma, ale ešte sa aj vysmievali ľuďom, ktorí Pána čakali. Satan a padlí anjeli jasali a posmievali sa Kristovi a jeho anjelom, že tí, ktorí si hovoria Boží ľud, ho milujú tak málo, že po jeho návrate vôbec netúžia.

Najčastejšou námietkou ľudí, ktorí odmietli adventné poslanstvo bolo: „*Nikto nepozná deň ani hodiny.*“ Písmo hovorí: „*Ale o tom dni a o tej hodine nevie nikto, ani nebeskí anjeli ani Syn, iba sám môj Otec.*“ (Mat 24,36) GC 371 Ľudia, ktorí očakávali svojho Pána, tento text vysvetľovali jednoducho a priliehavo, upozorňovali, že si ho ich odporcovia nesprávne vykladajú. Uvádžali slová, ktoré Pán Ježiš predniesol počas pamätného rozhovoru so svojimi učeníkmi na Olivovom vrchu, keď odišiel naposledy z chrámu. Učeníci sa ho vtedy pýtali: „*Povedz nám, kedy to bude, a čo bude znamením tvojho príchodu a skonania sveta?*“ Pán Ježiš im predstavil významy a riekol: „*Tak aj vy, keď uvidíte všetko toto, vedzte, že je blízko, pred dvermi.*“ (Mat 24,3,33) Jeden výrok Spasiteľa nesmieme vykladať tak, aby odporoval inému výroku. I keď nikto nepozná deň a hodinu Kristovho príchodu, Pán nás pouča a vyzýva, aby sme poznali, kedy sa určená doba priblíži. Písmo nás ďalej učí, že nebrať vážne Kristovo upozornenie a odmietajú alebo ignorovať, že sa blíži čas jeho príchodu, by bolo pre nás rovnako tragické, ako bolo pre

súčasníkov Noeho, ktorí nevedeli, kedy nastane potopa. Podobnosť, ktoré porovnáva verného a neverného služobníka, uvádza, ako dopadne ten, ktorý si v srdci hovorí: „*Môj pán ešte dlho nepríde.*“ Ukazuje, ako bude Ježiš Kristus posudzovať a odmeňovať tých, ktorí sú bdeli a hlásajú jeho príchod, i tých, ktorí ho popierajú. Riekol: „*Teda bdejte!*“ „*Blahoslavený ten sluha, ktorého, keď príde jeho pán, nájde tak robiť.*“ (Mat 24,42.46) „*Keď teda nebudeš bdieť, prídem na teba ako zlodej, a nezvieš, v ktorú hodinu prídem na teba.*“ (Zj 3,3)

Apoštol Pavol hovorí o ľuďoch, pre ktorých príchod Pána Ježiša nastane nečakane. „*Lebo sami dôkladne viete, že deň Pánov príde tak ako zlodej v noci. Lebo keď budú hovoriť: Pokoj a bezpečnosť, vtedy náhle príde na nich zahynutie... a neujdú.*“ Pre tých, ktorí berú Kristovo varovanie vážne, dodáva: „*Lebo vy všetci ste synmi svetla a synmi dňa. Nie sme synmi noci ani tmy.*“ (1 Tes 5,2-5) **GC 372**

Veriaci poukazovali na to, že Písmo neospravedľňuje ľudskú nevedomosť o blízkosti príchodu Pána Ježiša. Kto hľadal len dôvod, aby mohol pravdu odmietnuť, ten si zapchával uši, aby vysvetlenie nepočul. Výrok: „*Nikto nepozná dňa ani hodiny*“ naďalej opakovali otvorení posmievači, ale aj zdanliví Kristovi služobníci. Keď sa ľudia prebudili a začali sa pýtať na cestu záchrany, postavili sa predstavitelia cirkví medzi nich a pravdu, pokúšali sa upokojiť ich obavy nesprávnym výkladom Božieho slova. Neverní „*strážni*“ sa pripojili k najväčšiemu podvodníkovi a volali: „*Pokoj, pokoj*“, keď Boh nehovorí o pokoji. Ako farizeji v dobe Pána Ježiša, odmietali mnohí vojsť do nebeského kráľovstva a bránili iným, ktorí tam vojsť chceli. Boh bude brať týchto ľudí na zodpovednosť za tých, ktorí zahynú.

Ako zvyčajne, prví prijali posolstvo tí najpokornejší a najviac odovzdaní Bohu. Ľudia, ktorí skúmali Bibliu, museli nutne poznať, že všeobecné názory na prorocstvo odporujú Písmu a že ľuďom, ktorí nepodliehajú vplyvu duchovenstva a sami skúmajú Božie slovo stačí, aby porovnali adventné posolstvo s Písmom a poznajú, že pochádza od Boha.

Mnohých prenasledovali ich neveriaci bratia. Aby nestratili postavenie v zbore, nechávali si niektorí svoje presvedčenie pre seba. Iní ale cítili, že vernosť Bohu im nedovoľuje, aby tajili pravdu, ktorú im Boh zveril. Mnoho ľudí bolo z cirkvi vylúčených len preto, že vyznávali svoju vieru v druhý príchod Ježiša Krista. Ľudia, ktorí prešli touto skúškou viery, si vážili slová proroka: „*Vaši bratia hovoria, ktorí vás nenávidia a vypovedajú vás pre moje meno: Nech sa oslávi Hospodin, aby sme videli vašu radosť! Ale tí sa budú hanbiť.*“ (Iz 66,5)

Anjeli sledovali si hlbokým záujmom, aký výsledok prinesie hlásanie varovného posolstva. **GC 373** Keď cirkvi všeobecne posolstvo odmietali, anjeli sa smutne odvracali. Veľa ľudí nemalo príležitosť prejavíť svoj postoj k adventnému posolstvu. Mnohých zvedli ich manželia, manželky, rodičia alebo deti, aby uverili, že poslúchať toto kacírstvo, ktorému učia adventisti je hriech. Anjeli dostali príkaz, aby týchto jedincov verne sledovali, malo ich osvietiť ešte ďalšie svetlo od Božieho trónu.

Ľudia, ktorí posolstvo prijali, túžobne očakávali príchod svojho Spasiteľa. Očakávali, že sa s ním onedlho stretnú. Blížili sa k určenému času so slávnostným pokojom. Žili v spoločensťve s Bohom, v očakávaní pokoja, ktorý budú prežívať počas nádhernej budúcnosti. Nik, kto prežil túto nádej a vieru, nezabudne na nádherné hodiny čakania. Už niekoľko týždňov pred stanoveným časom dala väčšina veriacich nabok všetku svetskú činnosť. Úprimní veriaci starostlivo skúmali každú myšlienku a každý pocit, akoby ležali na smrteľnej posteli a mali o niekoľko hodín naposledy zavrieť oči. Nevyberali si žiadne

„rúcho pre nanebovzatie“. (Pozri dodatok č. 38) Všetci cítili potrebu vnútornej istoty, že sú pripravení stretnúť sa s Pánom Ježišom. Za biele šaty považovali čistotu duše, povahu očistenú od hriechu krvou Ježiša Krista. Kiežby Boží ľud prejavoval rovnakú úprimnosť a ozajstnú vieru i dnes. Keby sa stále tak pokoroval pred Pánom a vysielal svoje prosby k trónu milosti, mal by teraz omnoho bohatšie skúsenosti, než má. Boží ľud sa málo modlí, málo si uvedomuje svoje hriechy a prejavuje nedostatok živej viery. Preto mnohí prijímajú tak málo milosti, ktorú štedro ponúka náš Vykupiteľ.

Boh chcel vyskúšať svoj ľud. Jeho ruka zakryla chybu, ktorá vznikla pri výpočte prorockých období. **GC 374** Adventisti chybu neobjavili, neobjavili ju ani najučenejší z ich odporcov. Aj oni priznávali: „*Váš výpočet prorockých období je správny. Dôjde k nejakej veľkej udalosti, nebude to tá, ktorú predpovedá pán Miller, ide o obrátenie celého sveta a nie o druhý Kristov príchod.*“ (Pozri dodatok č. 39)

Očakávaná doba pominula a Kristus neprišiel, aby vyslobodil svoj ľud. Ľudia, ktorí s úprimnou vierou a láskou očakávali svojho Spasiteľa, zažili trpké sklamanie. Boží zámer sa však splnil. Boh vyskúšal srdcia tých, ktorí tvrdili, že čakajú na Kristov návrat. Mnohých z nich nevedli iné pohnútky než strach. Viera, ktorú vyznávali, nezasiahla ich srdce a nepriniesla ani zmenu ich života. Keď očakávaná udalosť nenastala, vyhlasovali, že nie sú sklamaní, lebo nikdy neverili, že Kristus príde. Boli medzi prvými, ktorí sa posmievali bolesti veriacich.

Pán Ježiš a zástupy nebešťanov sledovali s láskou a súcitom skúšaných a sklamaných veriacich. Keby mohol byť odhalený závoj, ktorý oddeľuje viditeľný svet od neviditeľného, ľudia by videli anjelov, ako chránia týchto verných jedincov pred útokmi satana.

21 Odmietnuté varovanie

GC 375 William Miller a jeho spolupracovníci hlásaním druhého príchodu Ježiša Krista sledovali jediný cieľ – chceli vyburcovať ľudí, aby sa pripravili na súd. Snažili sa prebudiť formálne veriacich, aby prijali pravú nádej a poznali, že potrebujú prežívať hlbšiu kresťanskú skúsenosť. Neobrátенých ľudí presvedčali o potrebe pokánia a o nutnosti hľadať Boha. „*Nesnažili sa získať niekoho pre určitú cirkev alebo náboženskú organizáciu. Pôsobili vo všetkých cirkvách a spoločenstvách veriacich a nezasahovali do ich organizácie alebo poriadku.*“

Miller vyhlásil: „*Nikdy som nemal túžbu alebo záujem založiť nejakú samostatnú organizáciu vedľa existujúcich cirkví, nedával som prednosť niektorej cirkvi na úkor ostatných. Snažil som sa byť prospešný všetkým. Bol som presvedčený, že z nádeje na príchod Ježiša Krista sa budú radovať všetci kresťania a že ľudia, ktorí so mnou nebudú súhlasiť, nebudú mať menej radi tých, ktorí toto učenie prijímajú. Netušil som, že niekedy bude potrebné konať samostatné zhromaždenia. Mal som jediný cieľ – obracať ľudí k Bohu, oznamovať svetu, že prichádza súd a presvedčať svojich blížnych, že sa musia pripraviť na stretnutie s Bohom v mieri. Veľká väčšina ľudí, ktorú som priviedol k obráteniu, vstúpila do jestvujúcich cirkví.*“ (Bliss, Pamäť Williama Millera, str. 328)

Millerova činnosť podporovala pribúdanie členov v cirkvách, preto ju cirkvi po určitú dobu vítali. GC 376 Keď sa však kazatelia a predstavitelia cirkví rozhodli zakročiť proti adventnému učeniu a potlačiť všetky diskusie o tejto téme, začali vystupovať proti adventnému hnutiu nielen z kazateľníc, ale zakazovali aj členom svojich cirkví, aby chodili na zhromaždenia, kde sa kázalo o druhom príchode Pána Ježiša. Dokonca im zakazovali hovoriť o tejto nádeji počas cirkevných zhromaždení. Tým sa veriaci ocitli v ťažkom postavení. Mali radi svoje zbory a nechceli z nich odísť. Keď videli, že svedectvo Božieho slova zbory odmietajú a upiera sa im právo študovať prorocká, pochopili, že im vernosť Bohu nedovoľuje, aby sa podvolili. Nemohli považovať za Kristovu cirkev a za „*stĺp to a pevnú postáť pravdy*“ (1 Tim 3,15) takých ľudí, ktorí zavrhlí svedectvo Božieho slova. Preto považovali za správne odísť zo svojich doterajších cirkví. V lete roku 1844 vystúpilo z rôznych cirkví asi päťdesiat tisíc členov.

V tom čase možno pozorovať nápadnú zmenu vo väčšine cirkví v Spojených štátoch amerických. Už dlhý čas sa cirkvi postupne stále viac prispôbovali svetským spôsobom a zvyklostiam, preto sa v nich prejavil úpadok ozajstného duchovného života. V uvedenom roku sa takmer vo všetkých cirkvách prejavili príznaky náhleho a výrazného úpadku. Veľa sa o tom písalo v tlači, hovorilo z kazateľníc, ale – ako sa zdalo – nikto si tento jav nedokázal vysvetliť.

Na jednom zhromaždení presbyteriánskej cirkvi vo Filadelfii vyhlásil pán Barnes, pastor jedného z najväčších zborov v meste a autor známeho komentára Biblie, že „*pôsobí ako duchovný už dvadsať rokov a s výnimkou posledného prípadu dosiaľ nezažil slávnosť večere Pánovej, pri ktorej by nebol do cirkvi prijatý väčší či menší počet nových členov. Teraz sa neprejavuje žiadne prebudenie, žiadne obrátenie, nevidieť, že by veriaci rástli v milosti, nikto neprichádza do mojej pracovne, aby so mnou hovoril o svojom spasení.*“ GC 377 *S rozvojom podnikania, so stúpajúcimi vyhlídkami na rozkvet obchodu a priemyslu sa šíri aj záujem o tento svet. Tak je to vo všetkých cirkvách.*“

(Congregational Journal, 23. mája 1844)

Vo februári toho istého roku vyhlásil profesor Finney z Oberlin College: „*Môžeme konštatovať, že protestantské cirkvi v našej krajine sú všeobecne lahostajné alebo sa stavajú proti akýmkoľvek mravným reformám tejto doby. Existuje niekoľko výnimiek, nie je ich ale dosť na to, aby zmenili všeobecnú situáciu. Máme ešte iný presvedčivý dôkaz: v cirkvách všeobecne nepôsobí prebudenecký vplyv. Takmer všetko zasiahla hrozivo hlboká duchovná otupenosť, čo potvrdzuje aj náboženská tlač v celej zemi... Členovia cirkví sa do značnej miery oddávajú dnešnej móde, spolu s neveriacimi sa zúčastňujú rôznych neviazaných večierkov, tanečných zábav, osláv atď... Nie je potrebné tento smutný jav ďalej rozvádzať. Máme o tom dostatok dôkazov a veľmi nás ťaží, že cirkvi všeobecne upadajú. Odišli ďaleko od Pána a Pán sa vzdialil od nich.*“

Iný pisateľ v časopise Religious Telescope podáva nasledujúce svedectvo: „*Nikdy som nezažil taký všeobecný úpadok náboženstva, aký prežívame teraz. Cirkiev by sa mala prebudiť a hľadať príčinu tohto stavu, pretože každý, kto miluje Božiu cirkev, musí daný stav pokladať za nešťastie. Keď sledujeme, ako málo ľudí sa skutočne obracia k Bohu, a pozorujeme bezpríkladnú neviazanosť a vzdorovitosť hriešnikov, musíme mimovoľne zvolat: Prestal byť Boh milostivý? Zavreli sa už dvere jeho milosti?*“

Príčiny tohto stavu musíme hľadať predovšetkým v cirkvi samotnej. Duchovná temnota, ktorá postihuje národy, cirkvi i jednotlivcov, nie je spôsobená tým, že by Boh svojvoľne odňal svoju milosť, ale tým, že ľudia odmietajú alebo neberú vážne Božie poslanstvo. **GC 378** Túto pravdu môžeme sledovať v dejinách Židov v dobe Ježiša Krista. Pretože sa zaoberali iba záležitosťami tohto sveta, zabúdali na Boha a jeho Slovo, zatemnilo sa ich chápanie a ich srdcia sa zamerali len na svet a zmyselnosť. Preto nevedeli o príchode Mesiáša a vo svojej pýche a nevere Spasiteľa zavrhli. Boh ani vtedy neodoprel židovskému národu možnosť poznať záchranu a podieľať sa na nej. Ľudia, ktorí pravdu zavrhli, stratili akúkoľvek túžbu po Božom dare. Považovali „*tmu za svetlo a svetlo za tmu*“ (Iz 5,20), kým sa v nich svetlo nezmenilo na tmu a bola to veľká temnota.

Satanovým zámerom vyhovuje formálne náboženstvo, ktorému chýba živá zbožnosť. Po odmietnutí evanjelia Židia ďalej horlivo dodržiavali staré obrady, prísne dbali na svoju národnú jedinečnosť, museli ale doznať, že sa medzi nimi už neprejavuje Božia prítomnosť. Danielovo proroctvo ukazovalo na čas príchodu Mesiáša s takou presnosťou a predvídalo jeho smrť s takou jednoznačnosťou, že rabíni ľudí odrádzali od štúdia tejto knihy a nakoniec vyhlásili kľiatbu nad každým, kto by sa pokúšal vypočítať čas Mesiášovho príchodu. Ďalšie storočia prežili Židia v slepote a zaťatosti, stáli sa lahostajne voči milostivej ponuke záchranu, prehliadali požehnanie evanjelia, slávnostné i vážne varovania pred nebezpečenstvom, že odmietajú Božiu ponuku.

Rovnaké príčiny prinášajú vždy rovnaké následky. Kto úmyselne potláča vedomie povinnosti, pretože to odporuje jeho sklonom, stratí nakoniec schopnosť rozoznať pravdu od bludu. Rozum sa zatemní, svedomie otupí, srdce sa zatvrdí a duše sa odlúčia od Boha. Tam, kde ľudia zľahčujú alebo pohrdajú poslanstvom Božej pravdy, tam cirkiev zahalí temnota, viera a láska ochladnú, prejaví sa odcudzenie a rozkol. **GC 379** Členovia cirkví venujú svoj záujem a svoje sily záležitosťiam tohto sveta a hriešnici sa ešte viac zatvrdia vo svojom odpore voči Bohu.

Poslanstvo prvého anjela zo Zjavenia 14. kapitoly, ktoré oznamuje príchod Božieho súdu a vyzýva ľudí, aby vzdávali úctu a poctu Bohu, malo oddeliť pravý Boží ľud od zhubných vplyvov sveta a prebudiť ho, aby poznal svoj na svet orientovaný stav a odpadnutie

od Boha. Týmto posolstvom Boh cirkvi varoval. Keby boli posolstvo prijali, mohlo to viesť k náprave každého zla, ktoré ich od neho oddeľovalo. Keby členovia cirkví prijali Božie posolstvo, pokorili sa pred Pánom a úprimne sa snažili pripraviť, aby mohli obstať v Božej prítomnosti, prejavil by sa medzi nimi Boží Duch a Božia moc. Cirkve by sa znovu zjednotila vo viere a láske ako v apoštolskej dobe, keď boli veriaci „jedno srdce a jedna duša“ a „hovoreli slovo Božie prosto a smelo“. „A Pán pridával cirkví zachránených každý deň.“ (Sk 4,32.31; 2,47)

Keby formálni nasledovníci Ježiša Krista prijali zvesť, ktorá vychádza z Božieho slova, dosiahli by jednotu, za ktorú sa modlil Pán Ježiš a ktorú apoštol označil za „jednotu Ducha v zväzku pokoja“. Povedal: „Jedno telo a jeden Duch, ako ste aj povolaní v jednej nádeji svojho povolania. Jeden Pán, jedna viera, jeden krst.“ (Ef 4,3-5)

Adventné posolstvo prinieslo požehnanie ľuďom, ktorí ho prijali. Títo veriaci prišli z rôznych náboženských organizácií, ale konfesijné priehrady padli, zanechali to, čo ich rozdeľovalo. Prestali veriť v tisícročnú ríšu pokoja na zemi, pretože to odporuje Písmu, poopravili svoje názory na druhý príchod Pána Ježiša, zmizla pýcha a prispôsobovanie sa svetu. Naprávali krivdy a vytvárali najvnútornejšie spoločenstvo, zavládla medzi nimi láska a radosť. Ak toto učenie vykonalo toľko pre tých niekoľkých ľudí, ktorí ho prijali, mohlo zmeniť aj všetkých, keby ho neboli odmietli. **GC 380**

Cirkvi väčšinou posolstvo neprijali. Ich duchovní, ktorí ako strážcovia „izraelského domu“ mali ako prví poznať znamenia príchodu Ježiša Krista, nerozpoznali pravdu ani z proroctva ani zo znamení doby. Pretože ich srdce naplnili svetské túžby a ambície, ochladla ich láska k Bohu a viera v jeho Slovo. Keď počuli adventné učenie, vzbudilo to len predsudky a neveru. Skutočnosť, že posolstvo hlásali väčšinou laici, uvádzali kritici ako dôkaz proti nemu. Ako kedysi, i teraz vyvolávalo svedectvo Božieho slova otázku: „Či azda niekto z kniežat uveril v neho, alebo z farizejov?“ (Ján 7,48) Keď zistili, že nie je ľahké vyvrátiť dôkazy o časových údajoch z proroctva, odrádzali iných, aby proroctvá neštudovali. Tvrdili, že proročné knihy sú zapečatené a ľudia im nemôžu rozumieť. Mnoho ľudí slepo verilo svojim farárom a odmietlo počúvať posolstvo. Iní sa síce presvedčili o pravde, no neodvážili sa priznať zo strachu, „aby neboli vyobcovaní zo synagógy“. (Ján 12,42) Posolstvo, ktoré Boh poslal, aby vyskúšal a očistil cirkve, jasne ukázalo, koľko ľudí miluje viac tento svet než Krista. Putá, ktoré ich spájali so zemou, boli silnejšie než putá k nebeskému domovu. Rozhodli sa riadiť radšej svetskou múdrosťou a odmietli toto posolstvo.

Odmietnutím posolstva prvého anjela zavrhlí prostriedok, ktorý im dal Boh pre ich nápravu. Neprijali posla, ktorý mohol napraviť bludy, ktoré ich odlúčili od Boha a ešte viac sa usilovali o priazeň sveta. To bola príčina svetského zmyšľania, odpadlícva a duchovnej smrti v cirkvách v roku 1844. **GC 381**

Podľa 14. kapitoly knihy Zjavenie po prvom anjelovi nasleduje druhý a volá: „Padol, padol Babylon, to veľké mesto, ktoré vínom hnevu svojho smilstva napájalo všetky národy.“ (Zj 14,8) Slovo Babylon je odvodené od slova „Bábel“ a znamená zmätok. Písmo týmto termínom označuje rôzne formy falošného alebo odpadlickeho náboženstva. Zjavenie 17. kapitola prirovnáva Babylon k žene – žena v Biblii symbolizuje cirkve, cnostná žena predstavuje pravú cirkve, hriešna žena cirkve odpadlicku.

Svätý a trvalý vzťah medzi Kristom a jeho cirkvou znázorňuje Biblia manželským zväzkom. Pán pripútal k sebe svoj ľud slávnostnou zmluvou, v ktorej sľúbil, že bude jeho Bohom, pričom sa ľud zaviazal, že bude patriť len jemu. Pán riekol: „A zasnúbim si ťa

na večnosť a zasnúbim si ťa v spravodlivosti a v súde, v milosti a v mnohom zľutovaní.“ (Hoz 2,19) Inokedy povedal: „*Lebo ja som sa oženil s vami.*“ (Jer 3,14) Aj apoštol Pavol používa v Novom zákone rovnaký obraz, keď hovorí: „*Lebo som si vás zasnúbil jednému mužovi, aby som vás predstavil a oddal ako čistú pannu Kristovi.*“ (2 Kor 11,2)

Cirkev sa dopúšťa nevery voči Kristovi, keď dovoľuje, aby sa jej dôvera a láska od neho odvrátili a srdce ovládla láska k svetu. Biblia to prirovnáva k porušeniu manželského sľubu. Hriech, ktorého sa Izrael dopustil tým, že odišiel od svojho Boha, je znázornený rovnakým obrazom. Obdivuhodná Božia láska, ktorú odmietli, je opísaná dojímavým spôsobom: „*Prisahal som ti a vošiel som s tebou v zmluvu, hovorí Pán Hospodin, a tak si bola mojou.*“ „*Bola si veľmi, prevelmi krásna, a šťastne sa ti vodilo, takže si dosiahla i kráľovstvo. A rozniesla sa ti povest' národy pre tvoju krásu, pretože bola dokonalá, pre moju slávu, ktorú som bol položil na teba... Ale si sa nádejala na svoju krásu a smilnila si na svoju povest'.*“ **GC 382** „*Ale ako sa spreneverí žena odíduc od svojho druha, tak ste sa spreneverili proti mne, dome Izraelov, hovorí Hospodin.*“ „*Oj, cudzoložná žena! Miesto svojho muža berie cudzích!*“ (Ez 16,8.13-15; Jer 3,20; Ez 16,32)

Nový Zákon hovorí podobne o vyznávačoch kresťanstva ako o takých, ktorí túžia po priazni sveta viac než po Božom uznaní. Apoštol Jakub napísal: „*Cudzoložníci a cudzoložnice, či vy neviete, že priateľstvo sveta je nepriateľstvom s Bohom? Teda ktokoľvek by chcel byť priateľom sveta, stáva sa nepriateľom Božím.*“ (Jak 4,4)

Babylon, zo Zjavenia 17. kapitoly je predstavený ako žena „*odiata purpúrom a šarlátom a bola pokrytá zlatom a ozdobená drahým kamením a perlami a vo svojej ruke mala zlatý pohár, plný ohavností a nečistoty svojho smilstva, a na svojom čele mala napísané meno: Tajomstvo, Veľký Babylon, Mater smilnic a ohavností zeme.*“ Prorok ďalej opisuje: „*Videl som ženu, že bola opilá krvi svätých a krvi svedkov Ježišových.*“ O Babylone sa tiež hovorí, že je „*veľké mesto, ktoré má kráľovstvo nad kráľmi zeme.*“ (Zj 17,4-6.18) Moc, ktorá po dlhé storočia neobmedzene vládla nad kresťanskými panovníkmi, je Rím. Purpur a šarlát, zlato, drahé kamene a perly živo zobrazujú veľkoleposť a viac než kráľovskú honosnosť, ktorú vystavoval na obdiv pyšný Rím. O žiadnej inej mocnosti než o rímskej cirkvi, ktorá tak kruto prenasledovala Kristových nasledovníkov, sa nedalo právom povedať, že je „*opitá krvou svätých.*“ Babylonu sa tiež vyčíta nezákonné spojenie „*s kráľmi zeme.*“ Tým, že sa židovská cirkev odlúčila od Pána a spojila s pohanmi, stala sa neviestkou. Podobne upadla a zaslúži si rovnaké odsúdenie aj rímska cirkev, pretože hľadala oporu u svetských mocností.

O Babylone sa hovorí, že je to „*matka smilstva.*“ Jej dcérami sú cirkvi, ktoré prijali jej učenie, jej tradície a riadia sa jej príkladom tým, že obetujú pravdu i Božiu priazeň, aby mohli vytvoriť protizákonné spojenectvo so svetom. **GC 383** Posolstvo zo Zjavenia 14. kapitoly, ktoré oznamuje pád Babylona, sa vzťahuje na tie náboženské organizácie, ktoré boli kedysi čisté, no neskôr sa zvrhli. Pretože toto posolstvo nasleduje po upozornení na súd, má byť hlásané v posledných dňoch. Nemôže teda označovať iba rímsku cirkev, pretože tá odpadla od Boha už pred mnohými storočiami. Navyše 18. kapitola knihy Zjavenie vyzýva Boží ľud, aby „*vyšiel z Babylona.*“ To znamená, že veľká časť Božieho ľudu je ešte stále v Babylone. V ktorých cirkvách môžeme dnes nájsť väčšinu Kristových nasledovníkov? Nepochybne v rôznych protestantských cirkvách. V čase svojho vzniku sa tieto cirkvi čestne priznali k Bohu a k pravde, preto ich sprevádzalo Božie požehnanie. Aj neveriaci svet musel uznať, že prijatie zásad evanjelia prináša blahodarné výsledky,

ako to sľubuje izraelský prorok: „*A rozniesla sa ti povest medzi národy pre tvoju krásu, pretože bola dokonalá, pre moju slávu, ktorú som bol položil na teba, hovorí Pán Hospodin.*“ Padli v dôsledku snahy napodobňovať neveriacich a získať ich priazeň, čo sa stalo kliatbou a záhubou Izraela. „*Ale si sa nádejala na svoju krásu a smilnila si na svoju povest.*“ (Ez 16,14.15)

Mnohé protestantské cirkvi napodobňujú príklad Ríma v hriešnom spolenectve s „*kráľmi zeme*“ – štátne cirkvi spolenectvom so svetskými vládami a iné cirkvi v úsilí o priazeň sveta. Označenie „*Babylon*“ – zmätok – môžeme právom použiť pre cirkvi, ktoré síce tvrdia, že svoje učenie odvodzujú z Biblie, napriek tomu sa rozštiepili na nespočetné skupiny a zásadne sa líšia svojím vyznaním viery a svojím učением.

Okrem hriešneho spolenia so svetom majú cirkvi, ktoré sa oddelili od Ríma, aj ďalšie rysy rímskej cirkvi. **GC 384**

Istá rímskokatolícka kniha tvrdí: „*Keby sa rímska cirkev uctievaním svätých dopúšťala modloslužobníctva, potom sa jej dcéra, anglikánska cirkev, dopúšťa toho istého, pretože na desať kostolov zasvätených Panne Márii pripadá len jeden zasvätený Kristovi.*“ (Richard Challoner v *The Catholic Christian Instructed*, úvod, str. 21.22) Dr. Hopkins hovorí vo svojej úvahe o tisícročnom kráľovstve: „*Nie je dôvod tvrdiť, že antikristovské postoje a zvyky prejavuje len rímska cirkev. Protestantské cirkvi majú v sebe mnoho antikristovského a sú veľmi vzdialené od toho, aby sa o nich mohlo povedať, že sú naozaj zbavené... skazenosti a bezbožnosti.*“ (Samuel Hopkins, *Dielo*, diel 2, str. 328)

O odluke presbyteriánskej cirkvi od Ríma Dr. Guthrie napísal: „*Naša cirkev pred tristo rokmi opustila brány Ríma s otvorenou Bibliou na svojej zástave a s heslom ‚Skúmajte Písmo‘.*“ Potom kladie dôležitú otázku: „*Vyšla čistá z brán Babylona?*“ (Thomas Guthrie, *The Gospel in Ezekiel*, str. 237)

C. H. Spurgeon povedal: „*Anglikánska cirkev je, ako sa zdá, úplne presiaknutá učением, že spasenie závisí od sviatostí. Ale ľudia, ktorí sa od tejto cirkvi odlučujú, sú takmer vždy naplnení filozofickou neverou. Ľudia, od ktorých by sme očakávali lepšie postoje, sa jeden po druhom odvracajú od základov viery. Obávam sa, že srdce Anglicka je úplne preniknuté zhubnou neverou, ktorá sa odvažuje vystupovať na kazateľnicu a nazývať sa kresťanskou vierou.*“

Z čoho pramení takéto odpadlivosť? Ako cirkev na začiatku opustila čistotu evanjelia? Tým, že prijala pohanské zvyky, aby uľahčila pohanom prijať kresťanstvo. Apoštol Pavol hovoril: „*Lebo tajomstvo bezzákonnosti už pôsobí.*“ (2 Tes 2,7) Za života apoštolov bola cirkev pomerne čistá. „*Koncom druhého storočia väčšina zborov ale prijala novú podobu. Keď zomreli starí učeníci, ich potomkovia spolu s novoobrátenými... prijali nové formy a spôsoby.*“ (Robert Robinson, *Ecclesiastical Researches*, kap. 6, odst. 17, str. 51) **GC 385** Aby získali nových členov, nevyžadovali od nich dodržiavanie vznešených kresťanských zásad. Následkom toho prúdila do cirkvi „*pohanská krv a prinášala so sebou pohanské zvyky, názory a modly.*“ (Gavazzi, *Lectures*, str. 278) Keď si kresťanské náboženstvo získalo priazeň a podporu svetských vládcov, prichádzali formálne do cirkvi veľké zástupy ľudí. Boli to kresťania iba navonok, v skutočnosti mnohí z nich „*zostali v podstate pohanmi, a ďalej tajne uctievali svojich bohov.*“ (Tamže, str. 278)

Neopakuje sa to isté takmer v každej protestantskej cirkvi? Keď zomreli zakladatelia, naplnení pravým duchom obnovy, nastúpila ďalšia generácia a začala pretvárať cirkev. Potomkovia reformátorov obvykle slepo lipnú na vierouke otcov a odmietajú uznať

čokoľvek, čo ich otcovia neprijali, ale pritom nežijú ich príkladom pokory, sebazaprenia a odmietania sveta. Tak „sa vytráca pôvodná prostota“. Do cirkvi potom preniká záplava svetáctva a „prináša so sebou svetské zvyky, názory a modly“.

Žiaľ, zdanliví nasledovníci Ježiša Krista sa dnes do značnej miery usilujú o priateľstvo so svetom, ktoré je „nepriateľstvom s Bohom“. (Jak 4,4) Ako ďaleko odišla väčšina kresťanských cirkví od biblického vzoru pokory, sebazaprenia, prostoty a zbožnosti. Ján Wesley raz povedal o správnom používaní peňazí: „Neplytvajte ani najmenšou časťou tejto hrivny, len aby ste uspokojili žiadosť očí zbytočným alebo drahým oblečením či nepotrebnou ozdobou. Nepremrhajte prostriedky na výzdobu svojich domovov zbytočným alebo nákladným nábytkom, drahými obrazmi, malbami, zlatými predmetmi... Nedávajte peniaze na to, aby ste ukojili svoju pýchu, dosiahli to, aby vás ľudia obdivovali alebo vychaľovali... GC 386 Kým sa budeš obliekať do purpuru a jemnej bielizne, každý deň budeš žiť v prepychu a v zábavách, budú mnohí ľudia iste chváliť tvoj vyberaný vkus, tvoju štedrosť a pohostinnosť. Taký drahý potlesk si však nekupuj, uspokoj sa radšej s poctou, ktorú dáva Boh.“ (Wesley, Dielo, kázeň 50, Používanie peňazí) V mnohých cirkvách sa dnes toto učenie neberie vážne.

Vo svete sa stalo populárnym hlásiť sa k nejakému náboženstvu. Vládcovia, politici, právnici, lekári, obchodníci vstupujú do cirkví, aby získali spoločenskú vážnosť a dôveru, a tým podporili svoje záujmy. Kresťanským vyznaním sa snažia zakryť nečestné konanie. Rôzne náboženské organizácie, podporované darmi a vplyvom týchto ľudí, robia všetko možné, aby získali popularitu a priaznivcov. Na hlavných uliciach stavajú nápadne zdobené kostoly. Návštevníci prichádzajú v drahých módných odevoch. Vyplácajú vysoké mzdy obratným kazateľom, aby ľudí zaujali a zabávali. Kázeň sa nesmie dotýkať rozšírených hriechov, ale musí znieť v ušiach poslucháčov príjemne a lahodne. Hriešnici potom vstupujú do cirkvi, lebo je to módne a ich hriechy zakrýva plášť zbožnosti.

Vplyvný americký časopis písal o súčasnom postoji amerických kresťanov k svetu: „Cirkev sa nepozorovane podrobila duchu doby a prispôsobila bohoslužobné formy moderným požiadavkám.“ „Využíva naozaj všetky dostupné prostriedky, aby sa náboženstvo stalo prítiažlivým.“ Autor jedného článku v newyorskom časopise Independent napísal o metodizme: „Deliaca čiara medzi veriacimi a bezbožnými vybledla do akéhosi polotieňa a horlivci na obidvoch stranách sa snažia zmazať všetky rozdiely medzi ich spôsobom života a zábavou.“ „Obluba náboženstva prispieva k tomu, že pribúdajú ľudia, ktorí chcú získať požehnanie bez toho, aby prijali nejaké povinnosti.“ GC 387

Howard Crosby povedal: „Je na zamyslenie, ako málo plní Kristova cirkev zámery svojho Pána. Tak ako kedysi starí Židia priateľskými zväzkami s pohanskými národmi odvracali svoje srdce od Boha, tak i dnes Kristova cirkev nesprávnym spájaním sa s neveriacim svetom opúšťa Božie smernice správneho života a prijíma škodlivé – i keď často zdanlivo správne – zvyky nekresťanskej spoločnosti. Používa pri tom argumenty a dochádza k názorom, ktoré sú cudzie Božiemu zjaveniu a nezlučiteľné s rastom v milosti.“ (Howard Crosby, The Healthy Christian, An Appeal to the Church, str. 141.142)

V tomto prílive svetského vplyvu a honby za pôžitkami sa takmer stráca sebazaprenie a sebaobetovanie pre vec Ježiša Krista. „Mnohí dnešní členovia našich cirkví boli v detstve vychovávaní, aby prinášali obeť a pre Krista niečo vykonali.“ I keď má dnes „cirkev nedostatok prostriedkov,... nesmie nikoho vyzývať, aby niečo dal. To sa údajne

nesmie! Je treba konať burzy, výstavy, predaj starožitností alebo spoločenské stretnutia, jednoducho niečo, aby sa ľudia bavili.“

Guvernér Washburn z Wisconsinu vo svojom novoročnom prejave z 9. januára 1873 povedal: „*Zdá sa, že treba vydať zákon, aby sa mohli uzavrieť školy, kde sa vychovávajú hazardní hráči. Nachádzam to všade. I cirkvi (iste nevedomky) niekedy konajú diablove dielo. Usporadúvajú dobročinné koncerty, tomboly, lotérie, súťaže o ceny – často pre náboženské alebo dobročinné účely, ale niekedy aj pre menej ušľachtilé ciele. To sú všetko akcie, ktoré majú získať peniaze, bez toho, aby sa za ne poskytli zodpovedajúce hodnoty. Nič nie je také demoralizujúce, také jedovaté – zvlášť pre mladých – ako získavanie peňazí alebo majetku bez práce. Keď sa úctyhodní ľudia zúčastňujú na takých, vlastne hazardných podujatiach, uspokojujú svoje svedomie tým, že získané peniaze poslúžia na dobré účely. Nemožno sa čudovať, že mládež ľahko prepadá vzrušeniu, ktoré prinášajú hazardné hry.“* GC 388

Sklon prispôsobovať sa svetu preniká do všetkých cirkví. Robert Atkins vykreslil v jednej svojej kázni v Londýne pochmúrny obraz duchovného úpadku, ktorý zavládol v Anglicku: „*Skutočne spravodliví ľudia sa strácajú a nik si s tým nerobí starosti. Dnešní kresťania – nech patria k akejkoľvek cirkvi – milujú svet, prispôsobujú sa mu, usilujú o osobné pohodlie a túžia po tom, aby mali úctu a vážnosť. Pán ich povolal, aby trpeli s Kristom, oni sa desia aj tej najmenej urážky... Odpadlíctvo, odpadlíctvo, odpadlíctvo je vytesané nad vchodom každého kostola. Keby si to uvedomovali, keby to cítili, bola by ešte nádej, ale beda, oni len volajú: ‚Sme bohatí, máme všetkého dosť a nič nepotrebujeme.‘“ (Robert Atkins, Second Advent Library, traktát č. 39)*

Veľký hriech, ktorý Písmo vytýka Babylonu, spočíva v tom, že „*vínom hnevu svojho smilstva napájalo všetky národy*“. (Zj 14,8) Opojný pohár ponúkaný svetu predstavuje falošné učenie, ktoré cirkev prijala ako dôsledok svojho nesprávneho spojenia s mocnými tohto sveta. Priateľstvo so svetom znehodnocuje vieru veriacich a na druhej strane má zhubný vplyv na svet, pretože šíri učenie, ktoré odporuje jasným výrokom Písma.

Rím vzal ľuďom Bibliu a vyžadoval od všetkých, aby prijali jeho učenie. Úlohou reformácie bolo vrátiť ľuďom Božie slovo. Napriek tomu dnešné cirkvi učia ľudí, aby zakladali svoju vieru na vyznaní a na učení svojej cirkvi viac než na Písme. Karol Beecher o protestantských cirkvách vyhlásil: „*Desia sa každého tvrdsieho slova proti svojej vierouke, presne tak, ako sa svätí otcovia desili každého tvrdsieho slova proti rastúcemu uctievaniu svätých a mučeníkov, ktoré zavádzali... Protestantské evanjelické cirkvi si každá sebe i navzájom tak zviazali ruky, že sa u nich nemôže stať kazateľom nikto, kto okrem Biblie neuznáva aj ich ďalšie knihy...*

GC 389 *Nepreháňam, ak poviem, že moc cirkevných vyznaní je taká veľká, že začína zakazovať Bibliu, ako to robil Rím, i keď to robí omnoho opatrnejšie.“* (Karol Beecher, kázeň, Biblia je dostatočnou vieroukou, prednesené vo Fort Wayne v štáte Indiana, 22. februára 1846) Keď verní učitelia vykladajú Božie slovo, povstávajú vzdelanci a kazatelia, ktorí tvrdia, že rozumejú Písmu a označujú správne učenie za kacírstvo, čím odrádzajú ľudí, ktorí hľadajú pravdu. Keby svet nebol beznádejne opitý vínom Babylona, pravdy Božieho slova by presvedčili a priviedli k obráteniu mnohých ľudí. Kresťanská vierouka sa javí taká zmätená a rozporná, že ľudia nevedia, čomu majú vlastne veriť. Vina za to, že svet sa neobracia k Bohu, spočíva na cirkvách.

Posolstvo druhého anjela zo Zjavenia 14. kapitoly bolo prvýkrát kázané v lete roku 1844. Vtedy sa najviac hodilo na cirkvi v Spojených štátoch. Tam najčastejšie znelo

posolstvo o blížiacom sa súde, no cirkvi ho aj najviac zavrhovali a najrýchlejšie sa tu prejavil ich úpadok. Posolstvo druhého anjela sa v roku 1844 nenaplnilo úplne. Vtedy cirkvi zažili mravný úpadok ako dôsledok toho, že odmietli adventné posolstvo. Úpadok ale nebol úplný. Keď aj naďalej zavrhovali jednotlivé pravdy potrebné pre ich dobu, klesali hlbšie a hlbšie. Ani potom sa nedalo povedať, že úplne „*padol Babylon, ktorý napájal všetky národy svojím smilstvom*“. Ešte nezviedol všetky národy. Snaha prispôbiť sa svetu a ľahostajnosť k aktuálnym pravdám určeným pre našu dobu stále vládne a získava si ďalšiu pôdu v protestantských cirkvách vo všetkých krajinách. Týmto cirkvám patrí obvinenie druhého anjela z knihy Zjavenie, i keď ich odpadnutie ešte nedosiahlo vrchol. GC 390

Biblia varuje, že pred príchodom Pána Ježiša bude satan konať „*so všetkou mocou a so znameniami a s ľživými zázrakmi a s každým zvodom nepravosti medzi tými, ktorí hynú, pretože neprijali lásky pravdy, aby boli spasení; a preto im Boh pošle mocné pôsobenie bludu, aby uverili ľži*“. (2 Tes 2,9-11) Len vtedy, keď nastane taký stav, že kresťanské cirkvi sa plne spoja so svetom, bude pád Babylona úplný. Cirkvi sa k tomu blížia, ale proroctvo z knihy Zjavenie 14,8 sa naplní až v budúcnosti.

I keď v cirkvách, ktoré sú znázornené Babylonom, vládne duchovná temnota a odcudzenie Bohu, ešte stále v nich žije väčšina pravých Kristových nasledovníkov. Mnohí z nich ešte nepočuli zvláštne pravdy pre túto dobu. Mnohí z nich nie sú spokojní so svojím stavom a túžia po hlbšom poznaní. Márne hľadajú podobu Ježiša Krista v cirkvách, ku ktorým patria. Čím viac sa tieto cirkvi odchyľujú od pravdy a približujú svetu, tým viac sa zväčšuje rozdiel medzi obidvoma skupinami, až nakoniec skončia rozchodom. Príde čas, keď ľudia, ktorí milujú Boha nadovšetko, nebudú môcť zostať spolu s ľuďmi „*viacej milujúcimi rozkoše ako milujúci Boha, ktorí majú tvárnosť pobožnosti, ktorí však jej moc zapreli*“. (2 Tim 3,4.5)

Zjavenie 18. kapitola ukazuje dobu, keď po odmietnutí trojanjelského varovného posolstva zo Zjavenia 14,6-12 upadnú cirkvi do stavu, aký predpovedal druhý anjel, keď Boží ľud, ktorý bude ešte stále v Babylone, bude vyzvaný, aby sa od týchto cirkví oddelil. Bude to posledné posolstvo pre tento svet a svoju úlohu splní. Keď ľudia, ktorí „*neuverili pravde, ale si oblúbili nepravosť*“ (2 Tes 2,12), budú ponechaní vplyvu klamov a uveria ľži, potom svetlo pravdy zažiarí všetkým, ktorých srdcia sú otvorené ho prijať a všetky Božie deti, ktoré ostali v Babylone, počúvnu výzvu: „*Vyjdite z neho, môj lude*.“ (Zj 18,4)

22 Naplnenie prorociev

GC 391 Keď na jar roku 1844 uplynul prvý určený dátum príchodu Pána Ježiša, veriaci, ktorí ho očakávali, prežívali určité obdobie pochybností a neistoty. Zatiaľ čo sa na nich ostatní ľudia pozerali ako na úplne porazených a ich sklamanie považovali za dôkaz, že podľahli ilúziám, oni ešte stále nachádzali zdroj útechy v Božom slove. Mnohí z nich naďalej hľadali v Písme, znovu preverovali dôvody svojej viery a starostlivo študovali prococtvá, aby získali ďalšie poznanie. Zdalo sa im, že Biblia jasne a jednoznačne potvrdzuje ich stanovisko. Znamená, ktoré sa nedali prehliadnúť, neklamne naznačovali, že príchod Ježiša Krista je blízko. Zvláštne Božie požehnanie, ktoré sa prejavilo obrátením hriešnikov a oživením duchovného života medzi kresťanmi, svedčilo o nebeskom pôvode posolstva. Aj keď si veriaci nevedeli vysvetliť, prečo boli sklamaní, nestrácali istotu, že ich v minulosti viedol Boh.

Prococtvá, o ktorých sa domnievali, že sa vzťahujú na druhý príchod Ježiša Krista, obsahovali tiež ponaučenia, ktoré sa zvláštnym spôsobom vzťahovali na ich neistotu a pochybnosti a povzbudzovali ich, aby trpezlivo čakali vo viere, kým v pravý čas nepochopia to, čomu teraz nerozumeli. **GC 392**

Medzi takéto prococtvá patrilo tiež výroky proroka Habakuka 2,1-4: „*Postavím sa na svoju stráž, stanem si na hradbu a budem vyzerat', aby som videl, čo mi bude hovoriť a čo odpoviem na svoje karhanie. A Hospodín mi odpovedal a riekol: Napíš videnie, a to zreteľne na doskách, aby čitateľ prebehol po ňom. Lebo ešte bude videnie na určený čas a spiecha ku koncu a neoklame; keby predlelo, čakaj naň, lebo prísť istotne príde; neomešká. Hľa, nadutá je, nie je priama jeho duša v ňom, ale spravodlivý bude žiť svojou vierou.*“

Už v roku 1842 na základe výzvy prococtva: „*Napíš videnie, a to zreteľne na doskách, aby čitateľ prebehol po ňom,*“ dostal Karol Fitch nápad zostaviť „*mapu prorockých symbolov*“ z kníh Daniel a Zjavenie Jána. Uverejnenie tejto tabuľky prostredníctvom tlaču pokladali mnohí za splnenie príkazu daného Habakukom. Vtedy si ale nikto nevšimol, že citované prococtvo otvorene hovorí o odklade splnenia prorockej predpovedi. Po sklamaní mala táto časť Písma pre veriacich veľký význam: „*Lebo ešte bude videnie na určený čas a spiecha ku koncu a neoklame; keby predlelo, čakaj naň, lebo prísť istotne príde; neomešká..., spravodlivý bude žiť svojou vierou.*“

Zdrojom sily a útechy pre veriacich sa stala tiež stať z knihy proroka Ezechiela: „*A stalo sa slovo Hospodinovo ku mne povediac: Synu človeka, aké to máte príslovie o zemi Izraelovej, že vraj dni sa pretahujú a zahynie každé, nesplní sa niktoré videnie? Preto im povedz: Takto hovorí Pán Hospodín... Už sú blízko dni a blízko splnenie každého videnia... Pretože ja som Hospodín, budem hovoriť slovo, ktoré budem hovoriť, a vykoná sa.*“ „*Dom Izraelov hovoria: Videnie, ktoré on vidí, vzťahuje sa na mnohé dni a prorokuje na ďaleké časy. Preto im povedz: Takto hovorí Pán Hospodín: Nepretiahne sa viacej niktoré z mojich slov; slovo, ktoré budem hovoriť, sa aj vykoná, hovorí Pán Hospodín.*“ (Ez 12,21-25.27.28) **GC 393**

Čakatelia príchodu Pána Ježiša sa radovali z týchto slov a verili, že Pán, ktorý pozná koniec od začiatku, videl do budúcich storočí, videl ich sklamanie a nechal im napísať slová povzbudení a nádeje. Bez týchto častí Písma, ktoré ich nabádali, aby trpezlivo

čakali a neprestali veriť v Božie slovo, by zrejme ich viera v ťažkej skúške neobstála.

Skúsenosť adventistov z minulosti vystihuje aj podobenstvo o desiatich pannách z Matúša 25. kapitoly. V 24. kapitole Matúšovho evanjelia v odpovedi na otázku učeníkov, kedy nastane zničenie Jeruzalema a aké znamenia tomu budú predchádzať, Pán Ježiš predpovedal niektoré z najdôležitejších udalostí v dejinách sveta a cirkvi, ktoré sa mali odohrať medzi jeho prvým a druhým príchodom: Zničenie Jeruzalema, veľké zatmenie slnka i mesiaca a padanie hviezd. Potom rozprával o príchode svojho kráľovstva formou podobenstva o dvoch služobníkoch, ktorí očakávajú príchod svojho Pána. Nasledujúca 25. kapitola začína slovami: „*Vtedy bude podobné nebeské kráľovstvo desiatim pannám, ktoré vzali svoje lampy a vyšli v ústrety ženíchovi. Ale päť z nich bolo rozumných a päť bláznivých. Bláznivé, vezmúc svoje lampy, nevzali so sebou oleja; ale rozumné vzali oleja vo svojich nádobách so svojimi lampami. A keď neprichádzal ženích, podriemali všetky a spali. Ale o polnoci povstal krik: Hľa, ženích ide! Vyjdite mu v ústrety!*“ (Mat 25,1-6)

Príchodu Ježiša Krista, ktorý podľa ich chápania ohlasovalo posolstvo prvého anjela z knihy Zjavenie, rozumeli ako príchodu ženícha z tohto podobenstva. **GC 394** Veľkému náboženskému prebudeniu, ktoré sprevádzalo zvestovanie skorého príchodu Ježiša Krista rozumeli ako dobe, kedy podľa podobenstva desať panien vyšlo oproti ženíchovi. Toto podobenstvo – rovnako ako 24. kapitola Matúšovho evanjelia – predstavuje dve rôzne skupiny ľudí. Všetky panny si vzali lampy, to znamená Bibliu a v jej svetle vyšli oproti ženíchovi. Kým tie „*bláznivé, vezmúc svoje lampy, nevzali so sebou oleja; ale rozumné vzali oleja vo svojich nádobách so svojimi lampami*“. Druhá skupina vtedy prijala Božiu milosť, občerstvujúcu, osvecujúcu moc Ducha Svätého, ktorá z Biblie robí svetlo pre naše nohy a osvecuje našu cestu. Bibliu študovali s úctou k Bohu, aby poznali pravdu a úprimne sa usilovali o čistotu svojho srdca i života. Títo ľudia prežili osobnú skúsenosť. Ich vieru v Boha a jeho slovo nemohlo zlomiť žiadne sklamanie ani odklady. Ľudia znázorňujúci prvú skupinu panien – ktoré „*vezmúc svoje lampy nevzali so sebou oleja*“ – konali z chvíľkového popudu. Varovné posolstvo v nich vyvolalo strach, boli závislí na viere svojich bratov a uspokojujú sa s blikavým svetlom dobrých pocitov bez toho, aby pochopili pravdu alebo pôsobenie Božej milosti na ľudské srdce. Vyšli Pánovi v ústrety s nádejou, že za to budú okamžite odmenení. Ale vôbec neboli pripravení na odklad alebo sklamanie. Keď prišli skúšky, ich viera zakolísala a svetlo zhaslo.

„*A keď neprichádzal ženích, podriemali všetky a spali.*“ Meškanie ženícha predstavuje dobu, kedy očakávaný príchod Pána uplynul, veriaci prežívali sklamanie a vnímali, že Pán sa oneskoril. V tejto dobe neistoty ochabol záujem povrchných a maloverných ľudí. Naopak ľudia, ktorých viera vychádzala z osobného poznania Biblie, stáli na skale, ktorú nemohla strhnúť vlna sklamania. „*Podriemali všetky a spali.*“ **GC 395** Jedna skupina panien zľahostajnela, druhá trpezlivo čakala, kým sa im vec nevyjasní. V noci skúšky sa ale zdalo, že i tie druhé do určitej miery stratili horlivosť a oddanosť. Maloverní a povrchní ľudia sa už nemohli opierať o vieru svojich spoluveriacich. Každý sa musel postaviť na vlastné nohy.

Vtedy sa začal objavovať aj fanatizmus. Niektorí ľudia, ktorí sa vydávali za nadšených zástancov posolstva, zavrhlí Božie slovo ako jedinou neomylnú autoritu. Tvrdili, že ich vedie Duch Svätý, ale pritom sa riadili svojimi pocitmi, dojmami a predstavami. Niektorí z nich prejavovali slepú fanatickú horlivosť a odsudzovali všetkých, ktorí s nimi nesúhlasili. Väčšina adventistov ich nerozumné nápady a činy neprijala. Fanatickí

zástancovia posolstva však pravdu zneuctili.

Satan sa takto snažil mariť a ničiť Božie dielo. Adventné hnutie vyburcovalo veľa ľudí, priviedlo k obráteniu tisíce hriešnikov, verní ľudia ďalej hlásali posolstvo, i keď Pán neprišiel vtedy, keď ho očakávali. Vládca zla strácal poddaných. Aby Božie dielo zdiskreditoval, snažil sa niektorých veriacich zviest' do extrémov. Jeho pomocníci potom využili každý omyl, každý chybný krok, každý nesprávny čin a prehnane ho zvýraznili, aby v ľuďoch vyvolali odpor voči adventistom a ich viere. Podarilo sa mu priviesť značný počet ľudí k tomu, že ústami síce vyznávali vieru v druhý príchod Pána Ježiša, ale ich srdce ovládal satan. Ďalšie výhody získal tým, že na nich sústreďoval pozornosť ako na predstaviteľov všetkých veriacich.

Satan je „*žalobník našich bratov*“. Vedie ľudí, aby sledovali chyby a nedostatky Božieho ľudu, aby o nich hovorili a aby prehliadali všetky ich dobré činy. Keď Boh pôsobí, aby zachránil ľudí, aktivitu prejavuje aj satan. Keď Boží synovia predstupujú pred Pána, prichádza s nimi i satan. **GC 396** Do každého prebudeneckého hnutia privádza ľudí neposväteného srdca a nevyrovnanej mysle. Keď títo ľudia prijmú niektoré body pravdy a získajú si miesto medzi veriacimi, satan pôsobí prostredníctvom nich, aby šíril učenie, ktoré oklame nerozvážnych. Nikto sa nestane dobrým kresťanom tým, že žije v spoločnosti Božích detí, v Božom dome, ba dokonca pri Pánovom stole. Satan je často i pri najslávnejších príležitostiach v podobe ľudí, ktorých môže použiť ako svoje nástroje.

Vládca zla bojuje o každú piad' zeme, po ktorej Boží ľud kráča do Božieho kráľovstva. V celých dejinách kresťanskej cirkvi nenájdeme jedinú reformáciu, ktorá by sa nestretala s vážnymi prekážkami. Tak to bolo aj v dobe apoštola Pavla. Kdekoľvek založil zbor, našlo sa v ňom niekoľko ľudí, ktorí zdanlivo prijali vieru, no vnášali do zboru bludné učenie, ktoré by – keby ho ľudia prijali – nakoniec vytlačilo lásku k pravde. Luthera veľmi trápilo a znepokojovalo vystupovanie fanatikov, ktorí svoje vlastné myšlienky a názory kládli nad učenie Písma a pritom tvrdili, že Boh hovorí priamo prostredníctvom nich. Mnohí ľudia, ktorým chýbala viera a skúsenosti, neboli dostatočne sebakritickí, radi počúvali a rozprávali niečo nové a prijímali názory nových učiteľov. Pridali sa k satanovým pomocníkom, aby marili to, čo Luther na základe Božieho poverenia vybudoval. Bratia Wesleyovci a ďalší, ktorí svojím vplyvom a vierou priniesli svetu požehnanie, na každom kroku narážali na nástrahy satana, ktorý vháňal horlivých, nevyrovnaných a neposvätených ľudí do rôznych foriem fanatizmu.

William Miller nepodporoval vplyvy, ktoré viedli k fanatizmu. Podobne ako Luther hlásal, že „*každý duch*“ má byť preverený Božím slovom. Miller hovoril: „*Satan v dnešnej dobe ovláda myslenie mnohých ľudí.* **GC 397** *Ako spoznáme, ktorý duch ich ovláda? Biblia odpovedá: ‚Po ich ovocí ich poznáte.‘ (Mat 7,16) ‚Mnohí falošní proroci vyšli do sveta‘ (1 Ján 4,1) a my ich máme skúmať. Duch, ktorý nás nevedie, aby sme v tomto svete žili skromne, spravodlivo a zbožne, nie je Kristov Duch. Som stále viac a viac presvedčený o tom, že v týchto divokých hnutiach má svoje prsty satan... Mnohí medzi nami predstierajú úplné posvätenie, ale riadia sa ľudskými tradíciami a zdá sa, že vedia o pravde tak málo, ako tí, ktorí nič nepredstierajú.*“ (Bliss, Pamäte Williama Millera, str. 236.237) „*Duch bludu nás odvádza od pravdy, ale Duch Boží nás uvádza do pravdy; a predsa hovoríte, že človek môže byť v blude a pritom si myslieť, že je v pravde. Ako to riešiť? Odpovedáme: Boží Duch sa zhoduje s Božím slovom. Ak človek posudzuje sám seba s Božím slovom a nenájde rozpor, môže veriť, že má pravdu. Ale*

ak zistí, že duch, ktorý ho vedie, sa plne nezhoduje so zmyslom Božieho zákona alebo celého Božieho slova, nech koná veľmi opatrne, aby neuviazol v satanovom osídle.“ (The Advent Herald and Signs of the Times Reporter, roč. 8, č. 23 z 15. januára 1845)

„Vidím viac dôkazov vnútornej zbožnosti v slzách, ktoré tečú z očí a vo vlhkej tvári, v slove prednesenom tmeným hlasom, než vo všetkom hluku, ktorý zaznieva v kresťanstve.“ (Bliss, str. 282)

Nepriatelia reformácie obviňovali za všetky prejavy fanatizmu tých, čo proti nemu najviac bojovali. Podobne sa správali aj odporcovia adventného hnutia. Neuspokojili sa len s tým, že šíрили prehnané správy o bludoch extrémistov a fanatikov, ale šíрили aj ohovárania, ktoré sa ani v najmenšom nezakladali na pravde. Robili to z pozície predsudkov a nenávisťi. Ich pokoj vyrušila zvesť o blízkom príchode Ježiša Krista. Obávali sa, že by to mohla byť pravda. Dúfali, že to tak nie je, a to bola príčina ich nepriateľského postoja voči adventistom a ich viere. GC 398

Skutočnosť, že medzi adventistov preniklo niekoľko fanatikov, je rovnako slabým dôkazom toho, že toto hnutie nepochádza od Boha, ako nebola prítomnosť fanatikov a podvodníkov v cirkvi za čias apoštola Pavla alebo Luthera dôkazom, že ich dielo je odsúdeniahodné. Len čo sa Boží ľud prebudí zo spánku a začne naozaj konať dielo pokánia a obnovy, začne študovať Božie slovo, aby poznal pravdu, ktorá je v Pánu Ježišovi a úplne sa odovzdá Bohu, okamžite sa ukáže, že aj satan je stále aktívny a neustále na stráži. Svoju moc prejaví všemožným klamstvom a privolá si na pomoc všetkých padlých anjelov.

Zdrojom fanatizmu a rozkolu nebolo samotné poslanstvo o druhom príchode Ježiša Krista. Tieto javy sa prejavili v lete roku 1844, keď adventisti stratili istotu a zapochybovali, či zastávajú správne stanovisko. Hlásanie prvého anjelského poslanstva a „*polnočného volania*“ potlačalo fanatizmus a rozkoly. Ľudia, ktorí sa zapojili tohto hnutia, boli jednotní, ich srdcia napĺňala vzájomná láska a láska ku Kristovi, ktorého príchod očakávali. Táto jediná viera, táto jediná blahoslavená nádej ich pozdvihla nad všetky ľudské vplyvy a chránila pred satanovými útokmi.

„A keď neprichádzal ženích, podriemali všetky a pospali. Ale o polnoci povstal krik: *Hľa, ženích ide! Vyjdite mu v ústrety! Vtedy vstali všetky tie panny a ozdobili svoje lampy.*“ (Mat 25,5-7) V lete roku 1844, teda v dobe medzi dátumom, keď sa malo skončiť podľa pôvodných výpočtov obdobie 2300 prorockých dní a jeseňou toho roku, ktorý sa neskôr pokladal za čas konca – hlásali poslanstvo vyjadrené slovami Písma: „*Hľa, ženích ide!*“

Toto hnutie zistilo, že Artaxerxov výnos o obnove Jeruzalema, ktorý je východiskovým bodom pre výpočet obdobia 2300 prorockých dní, začal platiť na jeseň roku 457 pred Kr. a nie na začiatku tohto roka, ako sa predtým verilo. GC 399 Ak začneme počítvať od jesene roku 457 pred Kr., skončí obdobie 2300 rokov na jeseň roku 1844.

Aj symbolika starozákonnej chrámovej bohoslužby naznačuje, že udalosť znázornená „*očistením svätyne*“ by sa mala odohrať na jeseň. To sa veľmi zreteľne prejavilo vtedy, keď začali venovať pozornosť tomu, ako sa naplnili predobrazy a symboly prvého príchodu Ježiša Krista.

Zabitie veľkonočného baránka bolo symbolom smrti Pána Ježiša. Apoštol Pavol napísal: „*Lebo veď i náš veľkonočný Baránok je zabitý za nás, Kristus.*“ (1 Kor 5,7) Snopček prvotín, ktorý sa v čase Veľkej noci obracal pred Pánom, bol symbolom zmŕtvychvstania Ježiša Krista. Keď apoštol Pavol hovorí o zmŕtvychvstaní Ježiša Krista a celého Božieho

ľudu, píše: „*Ale jeden každý vo svojom vlastnom poriadku: prvotina Kristus, potom tí, ktorí sú Kristovi, za jeho príchodu.*“ (1 Kor 15,23) Ako bol tento prvý snop skosený pred vlastnou žatvou, bol Kristus prvotinou nesmrteľnej žatvy vykúpených, ktorá bude pri budúcom zmŕtvychvstaní zhromaždená do Božej sýpky.

Tieto predobrazy sa splnili nielen tým, že došlo k vlastnej udalosti, ktorú symbolicky znázorňovali, ale splnili sa aj v príslušnom čase. Štrnásteho dňa prvého mesiaca židovského kalendára, teda v deň, keď sa počas dlhých pätnástich storočí zabíjal veľkonočný baránok, jedol Pán Ježiš so svojimi učeníkmi veľkonočného baránka a ustanovil obrad, ktorý má byť pamiatkou jeho vlastnej smrti ako „*Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta*“. (Ján 1,29) Tej istej noci sa ho chopili bezbožné ruky, aby ho ukrižovali a zabili. A ako naplnenie symbolu snopu obráteného pred Hospodinom bol náš Pán tretieho dňa vzkriesený z mŕtvych, „*prvotina tých, ktorí zosnuli*“, vzor všetkých vzkriesených spravodlivých, ktorých „*telo nášho poníženia*“ premení „*aby bolo súpodobným telu jeho slávy*“. (1 Kor 15,20; Fil 3,21)

Podobne sa musia splniť predobrazy, ktoré ukazovali na jeho druhý príchod, a to v dobe, ktorú naznačuje symbolická starozákonná bohoslužba. GC 400 V Mojžišovom zákone sa očistenie svätyne – čiže veľký Deň zmierenia, konalo podľa židovského kalendára desiateho dňa siedmeho mesiaca. (3 Moj 16,29-34) Vtedy veľkňaz, keď vykonal zmierenie za celý Izrael a očistil svätostánok od hriechu, vyšiel a požehnal ľud. Veriaci sa domnievali, že podobne sa zjaví aj Ježiš Kristus, náš Veľkňaz, aby očistil zem od skazy, spôsobenej hriechom a hriešnikmi a požehnal svoj čakajúci ľud nesmrteľnosťou. Desiaty deň siedmeho mesiaca – Deň zmierenia – čas očistenia svätyne – ktorý v roku 1844 pripadol na 22. október, začali pokladať za dátum Kristovho príchodu. Zodpovedalo to totiž vyššie uvedenému zisteniu, že obdobie 2300 dní sa skončí na jeseň. Zdalo sa, že tento záver je celkom istý.

V podobenstve uvedenom v 25. kapitole Matúšovho evanjelia nasleduje príchod ženicha až po dobe čakania a spánku. To len dopĺňalo uvedené dôkazy z proroctva, ale aj zo starozákonných predobrazov. Tým sa umocnilo presvedčenie tisícov veriacich, ktorí hlásali „*polnočné volanie*“.

Toto hnutie sa prehnalo zemou ako prílivová vlna. Šírilo sa z mesta do mesta, z dediny do dediny i na odľahlé miesta, kým čakajúci ľud nebol celkom prebudený. Toto poslanstvo ničilo fanatizmus, ako vychádzajúce slnko vysúša rannú rosu. Vytrácali sa pochybnosti a neistota veriacich a ich srdce naplňala nádej a odvaha. Hnutie sa zbavilo všetkých extrémov, ktoré sa prejavujú všade tam, kde sa ľudské vzrušenie nenechá ovládať Božím slovom a Božím Duchom. Podobalo sa tým obdobia pokory a návratu k Pánovi, ktoré bývali v starom Izraeli vtedy, keď ich Boh karhal ústami svojich prorokov. Malo charakteristické rysy, ktorými sa vyznačuje Božie dielo v každej dobe. GC 401 Neprejavovalo sa v ňom extatické nadšenie, ale skôr ozajstné skúmanie srdca, vyznanie hriechov a odmietnutie sveta. Čakajúci ľudia sa túžili pripraviť na stretnutie s Pánom, vytrvalo sa modlili a bezvýhradne sa odovzdávali Bohu.

Miller o tomto hnutí napísal: „*Neprejavuje sa v ňom veľká radosť, tá akoby sa odkladala pre budúcnosť, keď budú nebo a zem jasat' spolu v nevýslovnej radosti a v dokonalej sláve. Tiež sa tu nekričí – čaká sa na volanie z neba. Speváci nespievajú, čakajú na to, že sa budú môcť pripojiť k anjelským zborom... Nedochádza k citovým rozporom, všetci sú jedného srdca a jednej mysle.*“ (Bliss, str. 270.271)

Ďalší účastník hnutia podal toto svedectvo: „*Hnutie vyvolalo všade dôkladné skúmanie*

srdc a pokoru pred Bohom. Spôsobilo, že ľudia prestali milovať veci tohto sveta, odstránilo spory a nepriateľstvo; ľudia vyznávali svoje neprávosti, korili sa pred Bohom a vrúcne ho prosili o odpustenie a milosť. Viedlo k pokore a oddanosti, aké sme nikdy predtým nevideli. Tak ako Boh predpovedal prostredníctvom proroka Joela, že keď sa priblíži veľký deň Hospodinov, ľudia roztrhnú svoje srdce, a nie šaty, obrátia sa k Bohu pôstom, plačom a nariekaním. Boh sľúbil prostredníctvom proroka Zachariáša vyliť na svoj ľud ducha milosti a prosieb o zmilovanie; budú vzhliadať k tomu, ktorého prebodli a bude smútok na zemi... a ľudia, ktorí očakávali Pána, sa pokorovali pred ním.“ (Bliss, v časopise Advent Schield and Review, január 1845)

Nijaké náboženské hnutie od čias apoštolov nebolo natoľko zbavené ľudských nedokonalostí a satanových nástrah ako hnutie z jesene roku 1844. Ešte mnoho rokov cítili všetci, ktorí sa ho zúčastnili a stáli plne na strane pravdy, blahodarný vplyv tohto diela a mohli svedčiť, že pochádzalo od Boha.

Na výzvu: „*Hľa, ženích ide! Vyjdite mu v ústrety!*“ čakajúci „*vstali... a ozdobili svoje lampy*“, znovu skúmali Božie slovo so záujmom a úsilím, ktoré predtým nepoznali. Boh poslal anjelov, aby vyburcovali sklamaných a pripravili ich na prijatie posolstva. Hnutie nebolo postavené na múdrosti a učeníosti ľudí, ale na Božej moci. Najvzdelanejší a najnadanejší ľudia neboli medzi prvými, ktorí výzvu poslúchli, ale boli to tí najskromnejší a najviac odovzdaní Bohu. Farmári nechali dozrievajúce obilie na poliach, remeselníci odložili svoje nástroje a so slzami i radosťou vyšli, aby posolstvo šírili ďalej. Bývalí vedúci hnutia sa pripojili až ako poslední. Cirkvi všeobecne uzavreli svoje dvere pred týmto posolstvom a mnoho ľudí, ktorí ho prijali, sa rozlúčili so svojimi cirkvami. Božia prozreteľnosť spojila toto hlásanie s posolstvom druhého anjela a dodala mu zvláštnu silu. **GC 402**

Posolstvo „*Hľa, ženích ide!*“ nebolo záležitosťou dôkazov, aj keď dôkazy z Písma sú jasné a presvedčujúce. Sprewádzala ho sila, ktorá si ľudí podmaňovala. Neprejavili sa pochybnosti ani otázky. Keď Kristus víťazoslávne vchádzal do Jeruzalema, zhromaždili sa ľudia zo všetkých častí zeme, aby oslávili sviatky na Olivovom vrchu. Keď sa pripojili k zástupom, ktoré sprevádzali Pána Ježiša, strhlo ich nadšenie chvíle a rovnako volali: „*Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!*“ (Mat 21,9) To isté pociťovali všetci neveriaci, ktorí sa zúčastnili zhromaždenia adventistov – niektorí zo zvedavosti, iní skôr zo zábavy – cítili presvedčajúcu moc, ktorá sprevádzala posolstvo: „*Hľa, ženích ide!*“

Prejavovala sa viera, ktorá prináša vypočutie modlitieb – viera, ktorá hľadá na odplatu. (Žid 11,26) Duch milosti zostupoval na tých, ktorí ho skutočne hľadali ako dážd na vyprahnutú zem. **GC 403** Ľudia, ktorí očakávali, že sa čoskoro postavia pred svojho Vykupiteľa, pociťovali nevýslovnú radosť. Premieňajúca a podmaňujúca moc Ducha Svätého si získavala ľudské srdcia, keď verným veriacim udeľovala bohaté Božie požehnanie.

Ľudia, ktorí prijali posolstvo, sa starostlivo a slávnostne blížili k okamihu, keď sa – ako dúfali – stretnú so svojím Pánom. Každé ráno cítili, že ich prvoradou povinnosťou je uistiť sa, že ich Boh prijíma. Vzájomne boli úzko spojení a často sa spolu modlili jeden za druhého. Schádzali sa na odľahlých miestach, aby sa zhovárali s Bohom. Z polí a lesov stúpali prosby k Bohu. Viac ako potravu potrebovali každý deň uistenie, že ich Spasiteľ prijíma. Keď mrak pochybností zastrel ich myseľ, nemali pokoj, kým neustúpil. Keď pociťovali uistenie Božej odpúšťajúcej milosti, túžili vidieť Pána, ktorého veľmi milovali.

Mali však znovu prežiť sklamanie. Čas čakania uplynul a ich Spasiteľ neprišiel. S takou

pevnou vierou očakávali jeho príchod – a teraz prežívali to, čo cítila Mária, keď prišla k Spasiteľovmu hrobu, našla ho prázdny a zvolala: „*Vzali môjho Pána a neviem, kam ho položili.*“ (Ján 20,13)

Pocit posvätnéj úcty a strach, že by poslanstvo mohlo byť pravdivé, spôsobil, že neveriaci boli nejaký čas zdržanliví. I keď doba čakania pomínula, tento vplyv hneď neprestal. Zo začiatku sa neveriaci neodvažovali posmievať sklamaným. Keď sa však neobjavili žiadne príznaky Božieho hnevu, zbavili sa strachu a začali ich zase ponížovať a zosmiešňovať. Mnohí z tých, ktorí verili v skorý príchod Pána Ježiša, sa teraz vzdali svojej viery. Iní si boli istí zvestovaným poslanstvom, no svoju ranenú pýchu by najradšej schovali pred svetom. Ako Jonáš sa sťažovali na Boha a chceli radšej zomrieť ako žiť. **GC 404** Ľudia, ktorí svoju vieru zakladali na názore druhých a nie na Božom slove, teraz znovu ochotne menili svoje názory. Posmievači získali na svoju stranu slabých a zbabelých, všetci sa potom zhodli, že niet sa čoho báť a netreba nič očakávať. Doba sa minula, Pán neprišiel a svet pôjde tisícročia ďalej svojou cestou.

Skutočne úprimní veriaci sa vzdali pre Krista všetkého a prežívali jeho blízkosť ako nikdy predtým. Verili, že odovzdali svetu posledné varovanie. Pretože očakávali, že zanedlho budú žiť v prítomnosti svojho nebeského Pána a jeho anjelov, prerušili do značnej miery styk so všetkými, ktorí poslanstvo neprijali. Túžobne sa modlili: „*Príď, Pane Ježišu, príď skoro!*“ Ale Pán Ježiš neprišiel. Vziasť na seba znovu bremeno životných starostí a ťažkostí, pri tom znášať narážky a posmech neveriacich, bolo pre nich obrovskou skúškou viery a trpezlivosti.

Ich sklamanie však nebolo také veľké ako sklamanie učeníkov v čase prvého príchodu Ježiša Krista. Keď Pán Ježiš vchádzal víťazoslávne do Jeruzalema, verili jeho nasledovníci, že sa chystá nastúpiť na Dávidov trón a oslobodí Izrael od jeho utláčateľov. S veľkými nádejami a radostným očakávaním sa navzájom predbiehali v preukazovaní úcty svojmu Kráľovi. Mnohí pred neho kládli svoje plášte a koberce alebo mu stlali cestu palmovými ratoľstami. Vo svojom nadšení a radosti svorne volali: „*Hosana Synovi Dávidovmu!*“ Keď farizeji, znepokojení a podráždení týmito výkrikmi radosti, chceli od Pána Ježiša, aby svojich učeníkov pokarhal, Pán Ježiš im odpovedal: „*Keby títo mlčali, kamene budú hneď volať.*“ (Luk 19,40) Proroctvo sa muselo splniť. Učeníci konali Božiu vôľu, no napriek tomu museli prežiť trpké sklamanie. Len o niekoľko dní neskôr sa stali očitými svedkami mučeníckej smrti Spasiteľa a ukladali ho do hrobu. Ich očakávanie sa nespĺnilo ani v jedinom bode. **GC 405** Ich nádeje zomreli s Ježišom Kristom. Len keď ich Pán víťazne vstal z hrobu, pochopili, že proroctvo všetko predpovedalo a „*Kristus musel trpieť a vstať z mŕtvych.*“ (Sk 17,3)

Päťsto rokov predtým Pán prostredníctvom proroka Zachariáša povedal: „*Plesaj veľmi, dcéro Siona, pokríj radostne, dcéro Jeruzalema! Hľa, tvoj kráľ príde k tebe, spravodlivý je a plný spasenia chudobný a jazdci na oslovi, na oslati, žrebcovi oslíc.*“ (Zach 9,9) Keby učeníci pochopili, že Pán Ježiš sa uberá na súd a na smrť, neboli by schopní toto proroctvo splniť.

Podobne aj Miller a jeho spolupracovníci splnili proroctvo a šírili poslanstvo, ktoré malo podľa Písma zaznieť vo svete. Nikdy by túto úlohu nespĺnili, keby porozumeli proroctvám, ktoré predpovedali ich sklamanie. Zvestovali by iné poslanstvo, ktoré má byť hlásané až pred príchodom Pána všetkým národom. Posolstvá prvého a druhého anjela boli zvestované v pravý čas a vykonal dielo, ktoré chcel Boh ich prostredníctvom uskutočniť.

Okolie sledovalo celé dianie a očakávalo, že sa adventné hnutie rozpadne, keď Kristus nepríde v očakávaný čas. Aj keď mnohí podľahli silnému pokušeniu a zriekli sa svojej viery, iní odolali a zostali pevní. Ovocie adventného hnutia – duch pokory a skúmania srdca, zrieknutie sa sveta a zmeny života – ktoré ho sprevádzalo, dokazovalo, že je to Božie dielo. Neodvažovali sa popierať, že kázne o druhom príchode Ježiša Krista sprevádzala moc Ducha Svätého. Vo výpočte prorockých období nemohli nájsť žiadnu chybu. Ani tí najschopnejší protivníci nedokázali vyvrátiť ich výklad prorociev. **GC 406** Bez dôkazov z Biblie nemohli opustiť stanovisko, ku ktorému dospeli úprimným štúdiom Písma, osvietení Božím Duchom a so srdcom planúcim živou mocou. Ich stanovisko obstálo v prenikavej kritike a v rozhorčených útokoch zo strany všeobecne uznávaných náboženských učiteľov i známych učencov a odolalo učenosti, výrečnosti a výsmechu úctyhodných aj jednoduchých ľudí.

Je pravda, že očakávaná udalosť nenastala, ale to nemohlo otriasť ich vierou v Božie slovo. Keď Jonáš hlásal v uliciach Ninive, že za štyridsať dní bude mesto zničené, Pán prijal pokánie obyvateľov Ninive a predĺžil ich skúšobnú lehotu. A predsa poslal Boh Jonáša a Ninive bolo skúšané podľa jeho vôle. Adventisti verili, že Boh ich viedol pri šírení posolstva o súde rovnakým spôsobom. Nazdávali sa, že „*posolstvo preverilo srdcia poslucháčov, buď v nich vzbudilo lásku k príchodu Pána Ježiša, alebo vyvolalo otvorenú či skrytú nenávisť, ktorú pozná len Boh. Vytvorilo deliacu čiaru,... takže ľudia, ktorí chceli poznať svoje vlastné srdce, mohli mať istotu, na ktorej strane by boli, keby Pán bol vtedy prišiel. Či by boli volali: ‚Hľa, toto je náš Boh, na ktorého sme očakávali, on nás spasí‘ alebo by boli volali k vrchom a skalám, aby ich prikryli pred tvárou toho, ktorý sedí na tróne a pred hnevom Baránka. Myslíme si, že ich Boh týmto spôsobom skúšal, vyskúšal ich vieru, preveril ich a zistil, či v hodine skúšky ustúpia z miesta, kam ich Pán postavil, či sa zrieknu sveta a budú bezpodmienečne dôverovať Božiemu slovu.*“ (The Advent Herald and Signs of the Times Reporter, roč. 8, č. 14 z 13. novembra 1844)

Pocity ľudí, ktorí aj po sklamaní verili, že ich viedol Boh, vyjadrujú nasledujúce slová Williama Millera: „*Keby som mal prežiť svoj život ešte raz a mal tú istotu, akú som mal, musel by som byť rovnako čestný k Bohu i k ľuďom.*“ **GC 407** „*Som presvedčený, že nenesiem žiadnu vinu za druhých ľudí. Nazdávam sa, že som urobil všetko, čo bolo v mojich silách, aby som neniesol vinu za odsúdenie iných ľudí... I keď som bol dvakrát sklamaný,*“ napísal tento Boží muž, „*nie som porazený a znechutený... Verím v príchod Ježiša Krista rovnako ako predtým. Urobil som len to, čo som po rokoch poctivého štúdia pokladal za svoju povinnosť. Ak som sa mýlil, potom len na strane kresťanskej lásky, lásky k bližným a z presvedčenia o mojej zodpovednosti pred Bohom.*“ „*Jedno viem: kázal som len to, čomu som veril. Boh bol so mnou, jeho moc sa prejavovala v celom hnutí, ktoré prinieslo mnoho dobrého.*“ „*Tisíce ľudí začalo po kázni o konci času študovať Písmo a vierou a krvou Ježiša Krista boli zmierení s Bohom.*“ (Bliss, str. 256, 255, 277, 280, 281) „*Nikdy som sa neuchádzal o priazeň pyšných, ani som neklesal na mysl, keď sa mi svet vyhrážal. Ani teraz sa nebudem uchádzať o ich priazeň, ani nepôjdem za svojou povinnosťou preto, aby som ich dráždil k nenávisti. Nikdy nezverím svoj život do ich rúk a dúfam, že ani nezaváham, keď ho budem musieť položiť, keď takto Boh rozhodne vo svojej láskavej prozreteľnosti.*“ (J. White, Život Williama Millera, str. 315)

Boh neopustil svoj ľud. Boží Duch i naďalej zostával s ľuďmi, ktorí unáhle neodmietli už skôr prijaté pozvanie a neopustili adventné hnutie. List Židom prináša povzbudenie a varovanie pre skúšaných čakateľov v čase krízy: „*Teda neodhodte svojej smelej*

dôvery, ktorá má veľkú odplatu. Lebo vám je trpezlivosti treba, aby ste si, keď vykonáte vôľu Božiu, odniesli zaslúbenie. Lebo ešte málo, máličko a ten, ktorý má prísť, príde a nebude meškať. A spravodlivý bude žiť z viery. A keby sa utiahol, nemá v ňom záľuby moja duša. Ale my nie sme ľuďmi, ktorí by sa utahovali do zahynutia, ale ľudia viery dobyť dušu.“ (Žid 10,35-39) **GC 408**

Toto napomenutie je určené cirkvi v posledných dňoch, ako to vyplýva zo slov, ktoré upozorňujú na blízkosť Kristovho príchodu: „*Lebo ešte málo, máličko a ten, ktorý má prísť, príde a nebude meškať.*“ Text jasne naznačuje, že dôjde k zdanlivému oddialeniu príchodu Pána Ježiša. Podané poučenie sa veľmi dobre hodí pre vtedajších adventistov. Tí, ktorých sa text týka, boli v nebezpečenstve, že ich viera stroskotá. Splnili Božiu vôľu tým, že sa dali viesť Božím Duchom a jeho Slovom. Napriek tomu však nechápali, prečo ich Pán viedol v minulosti takou cestou a nevedeli, kadiaľ majú ísť ďalej. Boli v pokušení zapochybovať, či ich skutočne viedol Boh. Aj pre nich platilo: „*Spravodlivý bude žiť z viery.*“ Keď ich cestu ožiarilo jasné svetlo „*polnočného volania*“, keď sledovali, ako sú proroctvá odpečatené a rýchlo sa striedajúce znamenia svedčili, že príchod Ježiša Krista je blízko, „*žili z toho, čo videli*“. Ale teraz, pokorení sklamanými nádejami, mohli existovať len z viery v Boha a v jeho Slovo. Okolie sa im posmievalo a hovorilo: „*Boli ste podvedení. Vzdajte sa svojej viery a priznajte, že adventné hnutie pochádzalo od satana.*“ Ale Božie slovo ich uistovalo: „*A keby sa utiahol, nemá v ňom záľuby moja duša.*“ (Žid 10,38) Keby sa zriekli svojej viery a popreli, že hlásanie posolstva sprevádzala moc Ducha Svätého, znamenalo by to návrat na cestu záhuby. Ku vytrvalosti ich povzbudzovali slová apoštola Pavla: „*Nestrácajte preto odvahu, potrebujete vytrvalosť, však už len krátky čas príde ten, ktorý má prísť, nebude meškať.*“ Jediným bezpečím pre nich bolo držať sa toho, čo im Boh už oznámil, držať sa pevne Božích sľubov, ďalej študovať Písmo sväté, trpezlivo čakať a sledovať, kedy im Pán pošle ďalšie svetlo.

23 Čo je to svätyňa?

GC 409 Základom a hlavným pilierom viery v príchod Ježiša Krista sa stal predovšetkým text: „Až bude dva tisíce tristokrát večer a ráno, potom bude ospravedlnená svätyňa.“

(Dan 8,14) Tieto slová veľmi dobre poznali všetci, ktorí verili v blízky príchod Pána Ježiša. Tisíce úst opakovalo toto proroctvo ako heslo svojej viery. Verili, že od predpovedaných udalostí závisí splnenie ich najkrajšej nádeje a najväčšej túžby. Vypočítali, že lehota určená proroctvom sa skončí na jeseň v roku 1844. Adventisti s ostatnými kresťanmi verili, že svätyňa je zem alebo nejaká jej časť. Verili, že očistenie svätyne bude znamenať očistenie zeme ohňom posledného súdu a stane sa to pri druhom príchode Ježiša Krista. Tak došli k záveru, že Kristus sa vráti na túto zem v roku 1844.

Stanovený dátum uplynul a Pán neprišiel. Veriaci vedeli, že Božie slovo sa nemôže mylíť, že chyba musí byť v ich výklade proroctva. V čom sa teda zmýlili? Niektorí riešili problém vyhlásením, že obdobie 2300 dní neskončilo v roku 1844. Nemali na to žiadne zdôvodnenie, iba to, že Pán Ježiš neprišiel vtedy, keď ho čakali. GC 410 Dospeli k záveru, že keby lehota predpovedaná proroctvom skončila v roku 1844, Kristus by sa vrátil, aby očistil svätyňu – vyčistil zem ohňom. Pretože neprišiel, lehota sa nemohla skončiť.

Prijať takýto záver by znamenalo zavrhnúť doterajší výpočet prorockých období. Ďalším štúdiom zistili, že obdobie 2300 prorockých dní sa začalo na jeseň v roku 457 pred Kr., keď vstúpil do platnosti Artaxerxov dekrét o obnove Jeruzalema. Ak vezmeme tento dátum za východiskový bod, sled všetkých predpovedaných udalostí z knihy Daniel 9,25-27 dokonale súhlasí. Šesťdesiatdeväť týždňov, teda prvých 483 rokov z 2300 rokov, siaha po Mesiáša, k Pomazanému. Kristov krst a jeho pomazanie Duchom Svätým v roku 27 po Kr. sa vyplnili presne podľa predpovede. Uprostred sedemdesiateho týždňa mal byť Mesiáš zabitý. Tri a pol roka po svojom krste, na jar roku 31 po Kr., bol Kristus ukrižovaný. Sedemdesiat týždňov alebo 490 rokov bolo prednostne oddelených pre Židov. Koncom tohto obdobia spečatil národ zavrnutie Krista prenasledovaním jeho učeníkov a apoštolovia sa v roku 34 po Kr. obrátili k pohanom. Vtedy sa skončilo 490 rokov, prvá časť z 2300 prorockých dní a ostávalo 1810 rokov. Obdobie 1810 rokov od roku 34 po Kr. sa skončilo v roku 1844. Anjel vyhlásil: „A prídu k obnoveniu svojmu sväté služby.“ Všetky proroctvom predpovedané údaje sa neklamne splnili v určený čas.

Všetko v tomto výklade bolo zrozumiteľné a jasné, okrem toho, že nevymedzoval, aká udalosť je predpovedaná očistením svätyne, ku ktorému došlo v roku 1844. Poprieť, že prorocké obdobie sa skončilo v uvedenom roku, by znamenalo vnieť do celej veci zmätok a nebrať do úvahy skutočnosť, že sa rad dôležitých udalostí odohral presne v dobe určenej proroctvom.

Boh viedol svoj ľud vo veľkom adventnom hnutí. Sprevádzal toto dielo svojou mocou a slávou, nedopustil, aby sa skončilo sklamaním a aby ľudia mohli tvrdiť, že išlo o falošné a fanatické nadšenie. Boh nedovolí, aby sa jeho Slovo stalo predmetom pochybností a neistoty. GC 411 I keď po sklamaní mnohí ľudia odmietli výpočty prorockých lehôt a zavrhl hnutie, ktoré na ich základe vzniklo, iní veriaci neboli ochotní vzdať sa svojej viery a svojich zážitkov, ktoré boli postavené na Písme a svedectve Ducha Svätého. Verili, že štúdiom proroctiev došli k správne mu výkladu a ich povinnosťou je držať sa poznanej pravdy a pokračovať ďalej v štúdiu Biblie. S úprimnou modlitbou preverovali

svoj výklad Písma a snažili sa odhaliť svoju chybu. Pretože vo svojom výpočte prorockých období nemohli nájsť žiadnu chybu, začali sa podrobnejšie zaoberať otázkou svätyne.

Štúdiom Písma poznali, že neobsahuje ani jediný podklad, ktorý by podporoval všeobecne prijatý názor, že svätyňa predstavuje našu zem. V Biblii ale našli vysvetlenie, čo je to svätyňa, aký má účel, kde sa nachádza a aká služba sa v nej koná. Svedectvo biblických pisateľov je také jasné a podrobné, že nedáva priestor pre pochybnosti. Apoštol Pavol napísal v liste Židom: „*Mala teda aj prvá zmluva pravidiel svätoslužby a svetskú svätyňu. Lebo ustrojený bol prvý stánok, v ktorom bol svietnik a stôl a predloženie chlebov, a ten sa zovie svätyňa. A za druhou oponou bol stánok, zvaný svätyňa svätých, ktorý mal zlatý oltár na kadenie a truhlu zmluvy, zo všetkých strán pokrýtu zlatom, v ktorej bolo zlaté vedierce, obsahujúce mannu, potom palica Áronova, ktorá bola zakvitla, a dosky zmluvy. A nad ňou, nad truhlou, cherubi slávy, zatŕňujúci pokrývku, zvanú zlutovnica.*“ (Žid 9,1-5)

Svätyňa, o ktorej apoštol hovorí, bol stánok, postavený na Boží príkaz Mojžišom ako pozemský príbytok Najvyššieho. „*A spravia mi svätyňu, aby som býval prostred nich*“ (2 Moj 25,8), prikázal Boh Mojžišovi, keď bol s ním na vrchu. **GC 412** Keď Izraeliti putovali púšťou, bolo možné svätyňu sťahovať z miesta na miesto, napriek tomu to bola veľkolepá stavba. Jej steny boli z dosák bohato obložených zlatom, vsadené do strieborných podstavcov, strechu tvorila vrstva kobercov a pokrývok, jej vrchná časť bola z kože. Vnútrajšok bol z jemného plátna, ktoré bolo prekrásne ozdobené postavami cherubínov. Okrem vonkajšieho nádvorja, na ktorom stál oltár na zápalné obete, tvorili samotný svätostánok dve miestnosti, nazývané svätyňa a svätyňa svätých. Tieto miestnosti oddeľovala od seba krásna a drahocenná opona, podobná tej, ktorá uzatvárala vchod do prvej miestnosti, do svätyne.

Na južnej strane svätyne stál svietnik so siedmimi lampami a osvetľoval svätyňu vo dne i v noci. Na severnej strane stál stôl s chlebmi predloženia a pred oponou, oddeľujúcou svätyňu od svätyne svätých, bol zlatý kadidlový oltár, z ktorého každý deň stúpala k Bohu oblasť príjemnej vône spolu s modlitbami Izraela.

Vo svätyni svätých stála truhla zhotovená zo vzácneho dreva, obložená zlatom, v ktorej boli dve kamenné dosky, na ktoré Boh vyryl Desatoro prikázaní. Zlutovnica, vrchnák posvätnéj truhly bol drahocenným umeleckým dielom. Nad zlutovnicou stáli dvaja cherubíni, z každej strany jeden, zhotovený z rýdzeho zlata. V tejto časti svätyne sa zjavovala Božia prítomnosť v podobe oblaku slávy medzi cherubínmi.

Keď sa Hebreji usadili v Kanaáne, postavili miesto tohto svätostánku Šalamúnov chrám, teda už pevnú stavbu omnoho väčších rozmerov. Zachovali pôvodné proporcie a vnútorné zariadenie. V tejto podobe svätyňa existovala – s výnimkou obdobia proroka Daniela, keď bola v ruinách – až do roku 70 po Kr., keď ju zničili Rimania.

Je to jediná pozemská svätyňa, o ktorej Biblia podáva nejaké správy. Apoštol Pavol ju nazýval svätyňou prvej zmluvy. **GC 413** Ako je na tom nová zmluva, tá nemá žiadnu svätyňu?

Keď sa ľudia, ktorí hľadali pravdu, znovu obrátili k listu Židom, zistili, že citované slová apoštola Pavla hovoria aj o existencii druhej svätyne - svätyne novej zmluvy: „*Mala teda aj prvá zmluva pravidiel svätoslužby a svetskú (pozemskú) svätyňu.*“ Spojkou „*aj*“ apoštol Pavol naznačuje, že sa o tejto svätyni zmienil už skôr. Keď sa vrátíme na začiatok predchádzajúcej kapitoly listu Židom, môžeme čítať: „*Ale hlavné*

pri tom, o čom je slovo, je to, že máme takého veľkňaza, ktorý sa posadil po pravici trónu Veličenstva v nebesiach, svätoslužobník svätyne a pravého stanu, ktorý postavil Pán a nie človek.“ (Žid 8,1,2)

Tu sa hovorí o svätyňi novej zmluvy. Svätyňu prvej zmluvy vybudovali ľudia, postavil ju Mojžiš. Nebeskú svätyňu postavil Pán a nie človek. V starozákonnej svätyňi konali službu ľudia ako kňazi, v nebeskej svätyňi slúži Ježiš Kristus, náš veľký Veľkňaz. Prvá svätyňa bola na zemi, druhá je v nebi.

Navyše, Mojžiš zhotovil svätostánok podľa nebeského vzoru. Pán mu prikázal: *„Podľa všetkého toho, čo ti ukážem, podobu Božieho príbytku a podobu všetkého jeho náradia, tak urobíte všetko.*“ Tento príkaz dostal opätovne: *„A hlad, aby si spravil veci podľa ich podoby, ktorá ti bola ukázaná na vrchu.*“ (2 Moj 25,9,40) Apoštol Pavol dodáva, že prvý svätostánok bol *„obrazom vecí, ktoré sú v nebesiach“*, že kňazi, ktorí obetujú dary podľa zákona, slúžia podľa *„obrazu a tóni nebeských vecí“*. *„Lebo Kristus nevošiel do svätyne, učinenej rukou, protiobrazu to pravej, ale do samého neba ukázať sa teraz tvári Božej za nás.*“ (Žid 9,9,23; 8,5; 9,24) **GC 414**

Nebeská svätyňa, v ktorej slúži Ježiš Kristus v náš prospech, je originál, zatiaľ čo svätyňa, ktorú postavil Mojžiš bola jej napodobeninou. Boh vložil svojho Ducha na staviteľov pozemskej svätyne. Remeselnícka zručnosť a umenie, ktoré sa prejavili pri stavbe, boli výrazom Božej múdrosti. Steny vyzerali akoby z jedného kusa zlata a odrážali svetlo siedmich lúčov zlatého svietnika na všetky strany. Stôl s chlebmí predloženia a kadidlový oltár žiarili ako rýdze zlato. Nádherné koberce, ktoré tvorili strop a v ktorých boli votkané postavy anjelov v modrej, purpurovej a šarlátovej farbe, zvyrazňovali krásu stavby. Za druhou oponou bola nad žltovnicou žiara, viditeľný prejav Božej slávy. K nej mohol prísť len najvyšší kňaz, ktokoľvek iný by zomrel.

Neobyčajná nádhera pozemskej svätyne znázorňovala ľuďom slávu nebeskej svätyne, v ktorej Ježiš Kristus, náš Vodca, slúži za nás pred Božím trónom. Veľkosť a nádhera príbytku Kráľa kráľov, kde *„tisíc tisícov mu slúžilo a desaťkrát tisíc desattisícov stálo pred ním“* (Dan 7,10), onen chrám – naplnený slávou večného trónu, kde serafíni, jeho žiariaci strážcovia, zakrývajú v úcte svoje tváre – mohla len nejasne znázorniť najznamenitejšia stavba, akú kedy vybudovali ľudské ruky. Napriek tomu pozemská svätyňa a služby, ktoré sa v nej konali, učili o dôležitých pravdách nebeskej svätyne a o veľkom diele, ktoré tam prebieha na záchranu človeka.

Nebeská svätyňa znázorňovala dve oddelenia pozemského svätostánku. Keď apoštol Ján vo videní pozoroval Boží chrám v nebi, videl že *„pred trónom horelo sedem ohnivých lampád“*. (Zj 4,5) Videl anjela, ktorý *„mal zlaté kadidlo a bolo mu dané mnoho kadiva, aby ho dal s modlitbami všetkých svätých na zlatý oltár, ktorý je pred trónom“*. (Zj 8,3) **GC 415** Apoštol Ján smel sledovať prvé oddelenie nebeskej svätyne; videl tam *„sedem ohnivých lampád“* a *„zlatý oltár“*, ktoré vo svätyňi na zemi znázorňovali zlatý svietnik a kadidlový oltár. Nebeská svätyňa sa otvorila znovu (Zj 11,19) a Ján nahliadol za vnútornú oponu do svätyne svätých. Tam uvidel *„truhlu jeho zmluvy“*, ktorú na zemi znázorňovala posvätná truhla, do ktorej Mojžiš uložil Boží zákon.

Ľudia, ktorí hľadali riešenie vzniknutej otázky, našli neklamný dôkaz, že v nebi existuje svätyňa. Mojžiš postavil na zemi svätyňu podľa vzoru, ktorý mu Pán ukázal. Apoštol Pavol učí, že vzorom je pravá svätyňa, ktorá je v nebi. A Ján dosvedčuje, že ju v nebi videl.

V nebeskom chráme, v Božom príbytku, stojí Boží trón spravodlivosti a súdu.

V svätyni svätých je uložený Boží zákon, základné meradlo pravdy, podľa ktorého Pán posudzuje celé ľudstvo. Truhla zmluvy, v ktorej sú uložené dosky zákona, je prikrytá zľutovnicou, pred ktorou ponúka Kristus svoju krv za hriešnika. Tým je znázornené spojenie spravodlivosti a milosti v pláne vykúpenia človeka. Len nekonečná múdrosť mohla vymyslieť také spojenie a len nekonečná moc ho mohla uskutočniť. Toto spojenie naplňa celé nebo úžasom a úctou. Sochy cherubínov v pozemskej svätyni vzhliadali úctivo na zľutovnicu a znázorňovali záujem, s akým nebeské zástupy sledujú dielo vykúpenia ľudstva. To je tajomstvo milosti, ktoré by chceli pochopiť i anjeli: Že totiž Boh môže zostať spravodlivý, i keď ospravedlňuje kajúcneho hriešnika a obnovuje spojenie s hriešnym ľudstvom, že Kristus môže zostúpiť, aby zachránil nespočetné zástupy ľudí z priepasti skazy a prikryl ich nepoškrveným rúchom svojej spravodlivosti, aby spolu s anjelmí, ktorí nepadli, mohli navždy žiť v Božej prítomnosti.

Dielo Ježiša Krista ako obhajcu človeka jedinečne znázornil prorok Zachariáš v prorocktvie o mužovi, „*ktorého meno bude Cemach*“. GC 416 Napísal: „*Vystaví chrám Hospodinov. On vystaví chrám Hospodinov a on poniesie veličenstvo a sadne a bude panovať na svojom tróne a bude kňazom na svojom tróne a rada pokoja bude medzi nimi obidvoma.*“ (Zach 6,12.13)

„*On vystaví chrám Hospodinov.*“ Svojou obetou a službou prostredníka je Kristus zakladateľom a staviteľom Božej cirkvi. Apoštol Pavol ukazuje na Krista, ktorý je „*uholným kameňom sám Ježiš Kristus, v ktorom každé stavenie prístojne dovedna pojené rastie v svätý chrám v Pánovi, v ktorom sa aj vy spolu budujete v príbytok Boží v Duchu*“. (Ef 2,20-22)

„*On poniesie veličenstvo.*“ Kristovi patrí sláva za vykúpenie ľudského rodu, ktorý padol do hriechu. Po celú večnosť bude znieť spev vykúpených: „*Tomu, ktorý nás zamiloval a umyl nás od našich hriechov svojou krvou... jemu sláva a sila na veky vekov.*“ (Zj 1,5.6)

„*Sadne a bude panovať na svojom tróne a bude kňazom na svojom tróne.*“ Ešte nesedí na tróne svojej slávy, pretože kráľovstvo slávy ešte nebolo nastolené. Až keď ukončí svoje dielo prostredníka, „*Pán Boh mu dá trón Dávida, jeho otca*“ a „*jeho kráľovstvu nebude konca*“. (Luk 1,32.33) Ako kňaz sedí teraz Ježiš Kristus so svojím Otcom na Božom tróne. (Zj 3,21) Na tróne s večným Bohom, ktorý má život sám v sebe, sedí teraz Pán Ježiš, ktorý „*vzal na seba naše nemoci a niesol naše bolesti*“, „*pokúšaný vo všetkom, podobne nám, bez hriechu*“, preto „*môže spomáhať pokúšaným*“. „*A keby niekto zhrešil, máme prímluvcu u Otca.*“ (Iz 53,4; Žid 4,15; 2,18; 1 Ján 2,1) Prihovára sa svojím prebodnutým a stýraným telom, svojím nepoškrveným životom. Ranené ruky, prebodnutý bok a prebodnuté nohy prosia za padlého človeka, ktorému vykúpil spasenie za nesmiernu cenu.

„*Rada pokoja bude medzi nimi obidvoma.*“ Láska Otcova je rovnako ako láska Synova zdrojom záchrany pre stratené ľudstvo. GC 417 Pán Ježiš povedal svojim učeníkom skôr, než od nich odišiel: „*Nehovorím vám, že ja budem za vás žiadať Otca, lebo sám Otec vás má rád.*“ (Ján 16,26.27) Boh bol v Kristovi, keď zmieril svet so sebou. (2 Kor 5,19) A v službe v nebeskej svätyni je medzi obidvoma pokojná zhoda. „*Lebo tak miloval Boh svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nikto, kto verí v neho, nezahynul, ale mal večný život.*“ (Ján 3,16)

Biblia dáva jasnú odpoveď na otázku: Čo je svätýňa? Termínom „*svätýňa*“ Biblia označuje predovšetkým svätýňu postavenú Mojžišom ako napodobeninu nebeskej

skutočnosti a po druhé „pravú svätyňu“ v nebi, ktorú znázorňovala pozemská svätyňa. Smrťou Ježiša Krista sa skončila predobrazná služba. „Pravá svätyňa“ v nebi je svätyňa novej zmluvy. A pretože proroctvo Daniel 8,14 sa splnilo v novej zmluve, musí byť svätyňa, na ktorú sa proroctvo vzťahuje, svätyňou novej zmluvy. Keď sa v roku 1844 skončilo obdobie 2300 prorockých dní, na zemi už mnoho storočí neexistovala izraelská svätyňa. Preto proroctvo: „Až bude dva tisíce tristokrát večer a ráno, potom bude ospravedlnená (očistená) svätyňa“ (Dan 8,14) sa nepochybne týka svätyne v nebi.

Zostáva ešte zodpovedať najdôležitejšiu otázku: Čo je to očistenie svätyne? Biblia podrobne opisuje túto službu v pozemskej svätyni. Môže byť v nebi niečo, čo je potrebné očistiť? V liste Židom v 9. kapitole sa hovorí o očistení pozemskej i nebeskej svätyne: „A skoro všetko sa krvou očisťuje podľa zákona a bez vylitia krvi nedeje sa odpustenie. Bolo teda nevyhnutne potrebné, aby sa obrazy vecí, ktoré sú v nebesiach, tým očisťovali, ale samy nebeské lepšími obetami ako tieto“ (Žid 9,22.23), totiž drahocennou krvou Ježiša Krista.

Očistenie v predobraznej i v skutočnej službe musí byť vykonané krvou. V obraznej službe krvou zvierat, v skutočnej službe krvou Pána Ježiša. **GC 418** Apoštol Pavol ako dôvod, prečo sa očistenie musí vykonať krvou, uvádza, že bez preliatia krvi nie je odpustenie. Odpustenie čiže vymazanie hriechov je dielo, ktoré je potrebné vykonať. Akú súvislosť ale majú hriechy so svätyňou v nebi alebo na zemi? To môžeme pochopiť štúdiom predobraznej služby v pozemskej svätyni, ktorá je svätyňou „obrazu a tóni nebeských vecí“. (Žid 8,5)

Služba v pozemskej svätyni sa delila na dve fázy. Kňazi slúžili každý deň vo svätyni a raz v roku konal veľkňaz vo svätyni svätých zvláštny úkon zmierenia a očistenia svätyne. Každý deň prinášali kajúcní hriešnici svoje obete k dverám svätostánku, kladli ruky na hlavu obetného zvieraťa a vyznávali svoje hriechy. Tým symbolicky prenášali svoju vinu na nevinnú obeť. Potom bolo zviera usmrtené. Apoštol vysvetľuje: „Bez vylitia krvi nedeje sa odpustenie.“ (Žid 9,22) „Lebo duša tela je v krvi.“ (3 Moj 17,11) Porušenie Božieho zákona vyžaduje smrť priestupníka. Krv predstavuje život hriešnika, ktorý má byť odsúdený. Jeho vinu, ktorá prešla na obeť, zanesol kňaz v krvi obetného zvieraťa do svätyne a kropil ňou priestor pred oponou, za ktorou bola truhla s doskami zákona, ktorý hriešnik prestúpil. Týmto obradom bol hriech prostredníctvom krvi obrazne prenesený do svätyne. V prípade niektorých obetí nebola krv vnášaná do svätyne, ale ich mäso zjedol kňaz, ako Mojžiš prikázal Áronovým synom: „Dal vám ju nato, aby ste niesli neprávosť obce.“ (3 Moj 10,17) Obidva obrady sú symbolom prenesenia hriechu z človeka, ktorý vyznal hriech, do svätyne.

Táto služba prebiehala vo svätyni každý deň po celý rok. Hriechy Izraela boli prenášané do svätyne a zvláštnym obradom ich bolo treba odstrániť. Podľa Božieho príkazu bolo nevyhnutné vykonať obrady zmierenia za každé oddelenie svätyne. **GC 419** Svätyňu „očistí od nečistôt synov Izraelových a od ich prestúpení čo do všetkých ich hriechov a tak urobí aj stanu zhromaždenia, ktorý býva s nimi prostred ich nečistôt“. Obrad zmierenia bolo treba vykonať aj za oltár, a preto „očistí ho a posväť ho, očisťiac ho od nečistôt synov Izraelových“. (3 Moj 16,16.19)

Raz v roku na veľký Deň zmierenia vstúpil najvyšší kňaz do svätyne svätých, aby očistil svätyňu. Tento úkon uzavrel celoročný cyklus služby vo svätyni. V Deň zmierenia postavili pred dvere svätostánku dvoch kozlov. Potom určili „jeden los Hospodinovi a druhý los Azázeli“. (3 Moj 16,8) Kozol, na ktorého padol los pre Hospodina, mal

byť zabitý ako obeť za hriech ľudu a kňaz mal jeho krv zaniest za oponu a pokropiť ňou zľutovnicu a priestor pred zľutovnicou. Krvou mal byť pokropený aj kadidlový oltár, ktorý stál pred oponou.

„A Áron vloží obe svoje ruky na hlavu živého kozla a bude vyznávať nad ním všetky neprávosti synov Izraelových a všetky ich prestúpenia čo do všetkých ich hriechov a dá ich na hlavu kozla a vyženie ho človekom, ustanoveným na to, na púšť. A kozol poniesie na sebe všetky ich neprávosti do neschodnej zeme. A teda vyženie kozla na púšť.“ (3 Moj 16,21.22) Kozol, určený na vyhnanie, sa už do izraelského tábora nevrátil a muž, ktorý ho odviezol na púšť, sa musel pred príchodom do tábora umyť a oprat si svoj odev.

Celý obrad mal Izraelitom ukázať, aký je Boh svätý a aký odporný mu je hriech. Navyše im mal poukázať na to, že každý styk s hriechom ich znečisťuje. Boh žiadal, aby sa každý Izraelita kajal toho dňa, keď sa konalo dielo zmierenia. GC 420 Museli odložiť všetku prácu a prežiť celý deň v úprimnej pokore pred Bohom, v modlitbách, pôste a skúmaní svojho srdca.

Predobrazná služba v pozemskej svätyni predstavovala dôležité pravdy o zmierení. Namiesto hriešnika bola v nej prijímaná krv náhradnej obete. Krv obetných zvierat nemohla odstrániť hriech. Bol to len prostriedok, ktorý prenášal hriech do svätyne. Obetovaním krvi hriešnik uznal autoritu zákona, vyznal, že sa previnil a vyjadril túžbu dosiahnuť odpustenie vierou vo Vykupiteľa, ktorý príde. Tým však nebol ešte úplne oslobodený od odsúdenia zákonom. V Deň zmierenia vošiel veľkňaz do svätyne svätých s krvou obetného zvierata, ktoré prinieslo celé zhromaždenie a pokropil ňou zľutovnicu nad zákonom, aby splnil požiadavky zákona. Potom ako prostredník vzal všetky hriechy na seba a vyniesol ich zo svätyne. Položil ruky na hlavu živého kozla, vyznal nad ním všetky tieto hriechy, čím ich obrazne preniesol zo seba na kozla a ten bol potom vyhnaný na púšť. Tým boli hriechy ľudu symbolicky navždy odstránené.

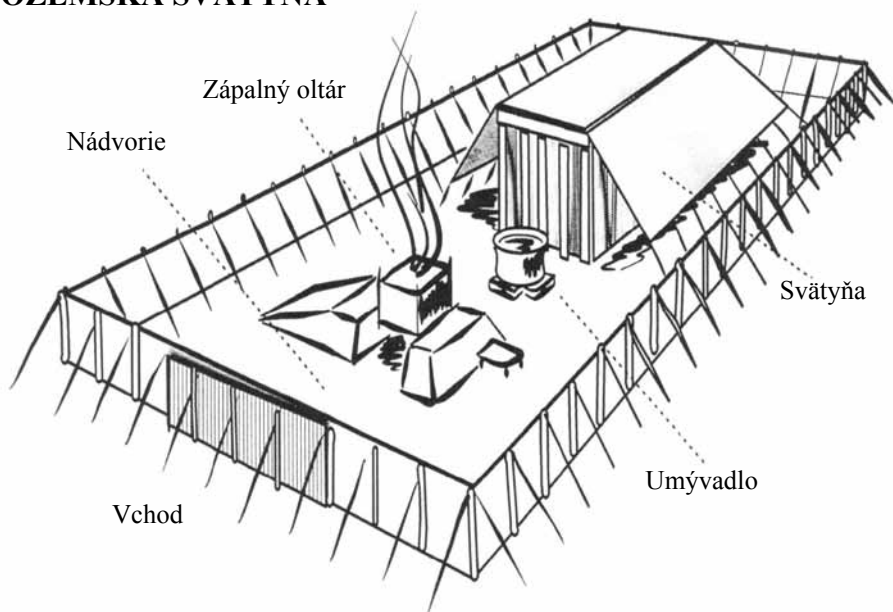
„Svätoslúžia obrazu a tóni nebeských vecí.“ (Žid 8,5) To, čo sa pri službe v pozemskej svätyni konalo obrazne, koná sa pri službe v nebeskej svätyni v skutočnosti. Po svojom nanebovstúpení začal náš Spasiteľ konať dielo ako náš Veľkňaz. Apoštol Pavol napísal: „Lebo Kristus nevošiel do svätyne, učinenej rukou, protiobrazu to pravej, ale do samého neba ukázať sa teraz tvári Božej za nás.“ (Žid 9,24)

Kňazská služba počas roka v prvom oddelení svätyne, „za oponou“, ktorá oddeľovala svätyňu od nádvorja, predstavovala službu, ktorú Ježiš Kristus začal po svojom nanebovstúpení. GC 421 Úlohou kňaza pri každodennej službe bolo prinášať pred Boha krv obete za hriech a kadidlo, ktorého vôňa stúpala s modlitbami Izraela. Kristus priniesol pred Otca svoju krv preliatu za hriešnikov a predložil pred neho aj vzácnu vôňu svojej spravodlivosti spolu s modlitbami kajúcnych veriacich. To bola služba v prvom oddelení nebeskej svätyne.

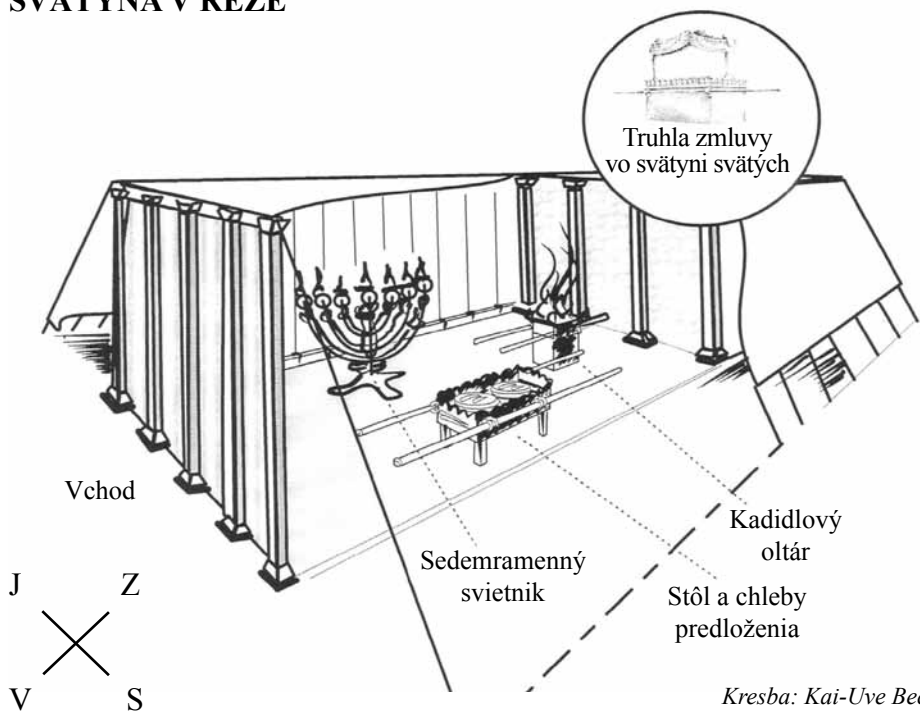
Tam sprevádzala Ježiša Krista viera jeho učeníkov, keď od nich odišiel do neba. Tam sa upierala ich nádej a túto nádej, ako napísal Pavol, „máme sťa kotvu duše, bezpečnú a pevnú, a ktorá vchádza do vnútra za oponu, kde ako predbehúň vošiel za nás Ježiš stanúc sa Veľkňazom podľa poriadku Melchisedechovho až naveky“. „Ani nie krvou kozlov a teliat, ale svojou vlastnou krvou vošiel raz navždy do svätyne vynájdúc večné vykúpenie.“ (Žid 6,19.20; 9,12)

Osemnásť storočí trvala táto služba znázornená prvým oddelením svätyne. Krv Ježiša Krista predstavovala obhajobu veriacich, ktorí prejavovali pokánie a zaistovala

POZEMSKÁ SVÄTYŇA

SVÄTYŇA V REZE

Kresba: Kai-Uve Beck

dpustenie a prijatie u Otca. Ale ich hriechy zostávali stále zaznamenané v nebeských knihách. Ako v obraznej službe v pozemskej svätyni sa na konci roka konalo dielo zmierenia, tak sa musí pred ukončením Kristovho diela pre vykúpenie človeka vykonať zmierenie tým, že zo svätyně bude odstránený hriech. Táto služba sa mala začať po uplynutí 2300 prorockých dní. V určený čas, ako predpovedal prorok Daniel, vstúpil náš Veľkňaz do svätyně svätých, aby vykonal poslednú časť svojho slávneho diela – očistenie svätyně.

Tak ako sa kedysi hriechy ľudu vierou prenášali na obeť za hriech a potom boli obrazne jej krvou vnášané do pozemskej svätyně, tak sú podľa novej zmluvy hriechy kajúcnych ľudí vierou vložené na Ježiša Krista a v skutočnosti prenášané do nebeskej svätyně. Tak ako v predobraznej službe očistením pozemskej svätyně boli odstránené hriechy, ktoré ju znečistili, tak musí byť očistená nebeská svätýňa tým, že z nej budú odstránené alebo vymazané záznamy hriechu. **GC 422** Skôr než sa to môže stať, musia byť záznamy preskúmané, aby sa rozhodlo, na koho sa môže vzťahovať zmierenie v Ježišovi Kristovi, kto ho pokáním a vierou v Pána Ježiša prijal. Očistenie svätyně preto zahŕňa aj vyšetrowanie – súd. Toto dielo sa musí uskutočniť ešte pred príchodom Ježiša Krista. Keď Kristus príde, prinesie so sebou odplatu, aby odmenil každého podľa jeho skutkov. (Zj 22,12)

Ludia, ktorí sledovali svetlo prorockého slova, poznali, že Kristus – namiesto toho, aby prišiel na túto zem – začal po skončení obdobia 2300 prorockých dní v roku 1844 službu v nebeskej svätyni svätých, aby vykonal záverečné dielo zmierenia pred svojím príchodom na zem.

Veriaci pochopili, že obeť za hriech predobrazne znázorňovala Ježiša Krista ako obeť, veľkňaz predstavoval Pána Ježiša ako Prostredníka, a kozol – určený na vyhnanie, na ktorého veľkňaz preniesol hriechy celého ľudu – symbolizoval satana ako pôvodcu hriechu, na ktorého budú nakoniec vložené všetky vyznané hriechy ľudí. Keď veľkňaz krvou obete za hriech očistil svätýňu od hriechu, vložil hriechy na kozla. Keď Ježiš Kristus svojou vlastnou krvou na konci svojej služby odstráni hriechy svojho ľudu z nebeskej svätyně, vloží ich na satana, ktorý podľa rozhodnutia súdu musí niesť konečný trest. Kozol bol vyhnaný na púšť, aby sa už nikdy nevrátil medzi Izraelitov. Satan bude navždy odstránený z prítomnosti Boha a jeho ľudu. Zahynie pri záverečnom zničení hriechu a hriešnikov.

24 Svätýňa svätých

GC 423 Otázka svätýne sa stala kľúčom na vysvetlenie sklamaní v roku 1844. Tvorila celú sústavu vzájomne prepojených právd, ktoré ukazujú, že veľké adventné hnutie sprevádzala Božia ruka a odhaľujú, akú úlohu a postavenie má Boží ľud v súčasnej dobe. Podobne ako sa učenci Pána Ježiša po strašnej noci zármutku a sklamaní „zaradovali, keď videli Pána“ (Ján 20,20), tak sa teraz radovali veriaci, ktorí očakávali druhý príchod Ježiša Krista. Čakali, že príde vo svojej sláve, aby odmenil svojich služobníkov. Keď sa vo svojich nádejach sklamali, stratili Pána Ježiša z očí a ako Mária pri hrobe volali: „Vzali Pána... a nevieme, kde ho položili.“ (Ján 20,2) Teraz ho videli vo svätyni svätých ako svojho milosrdného Veľknaza, ktorý čoskoro príde ako ich Kráľ a Vysloboditeľ. Svetlo nebeskej svätýne im osvetlilo minulosť, prítomnosť i budúcnosť. Pochopili, že ich viedla Božia neomylná prozreteľnosť. I keď podobne ako prví učenci nepochopili obsah posolstva, ktoré hlásali, nemení to nič na skutočnosti, že toto posolstvo bolo v každom ohľade správne. Hlásaním posolstva plnili Boží zámer a ich práca nebola pred Pánom márna. Znovuzrodení „v živej nádeji“ sa tešili „radostou nevysloviteľnou a oslávenou“. (1 Pet 1,3,8) GC 424

Ako proroctvo z knihy Daniel: „Až bude dva tisíce tristošesťdesiat večer a ráno, potom bude ospravedlnená svätýňa“, tak aj posolstvo prvého anjela: „Bojte sa Boha a dajte mu slávu, lebo prišla hodina jeho súdu“ (Dan 8,14; Zj 14,7) odkazuje na Kristovu službu vo svätyni svätých, na vyšetrujúci súd, nie na príchod Pána Ježiša, ktorý príde, aby vyslobodil svoj ľud a odstránil bezbožných. Omyl nebol vo výpočte prorockých období, ale v stanovení udalosti, ku ktorej malo dôjsť po uplynutí 2300 prorockých dní. Tento omyl spôsobil, že veriaci prežili sklamanie, hoci sa splnilo všetko, čo proroctvo predpovedalo a čo mohli podľa Písma očakávať. Práve v čase, keď oplakávali koniec svojich nádejí, došlo k udalosti, ktorú posolstvo predpovedalo a ku ktorej muselo dôjsť skôr, než Pán príde a odmení svojich služobníkov.

Ježiš Kristus neprišiel na zem, ako očakávali, ale – ako ukazoval predobraz – do svätýne svätých Božieho chrámu v nebi. Prorok Daniel opisuje, ako Kristus v určenom čase prichádza k „Odvekému“. „Videl som v nočných videniach a hľa, s nebeskými oblakmi prichádzal ktosi na pohľad ako Syn človeka“ nie na zem, ale „prišiel až ku Starodávnemu dňov a dali mu priblížiť sa pred neho“. (Dan 7,13)

Tento príchod predpovedá aj prorok Malachiáš: „Príde náhle do svojho chrámu Pán, ktorého vy hľadáte, a anjel zmluvy, po ktorom túžite, hľa, príde, hovorí Hospodín Zástupov.“ (Mal 3,1) Pán prišiel do svojho chrámu náhle, jeho ľud to nečakal. Tam ho nehľadali. Čakali, že príde na túto zem „v plamennom ohni dávajúc pomstu tým, ktorí neznajú Boha, a tým, ktorí neposlúchajú evanjelia nášho Pána Ježiša Krista“. (2 Tes 1,8) Ľudia ešte neboli pripravení stretnúť sa so svojím Pánom. Bolo potrebné, aby sa pripravili. Museli poznať učenie, ktoré ich pozornosť nasmeruje na Boží chrám v nebi. GC 425 Keď budú vierou sledovať svojho Veľknaza ako slúži, spoznajú nové povinnosti. Cirkev musí dostať ďalšie varovné posolstvo s ďalším poučením.

Prorok napísal: „Ale kto znesie deň jeho príchodu a kto obstojí, keď sa ukáže?! Lebo on je ako prepalujúci oheň a ako lúh práčov. A bude sedieť, prepalujúc a prečisťujúc striebro, a tak prečistí synov Léviho a očistí ich ako zlato a ako striebro a budú

Hospodinovi, donášajúc obetný dar obilný v spravodlivosti.“ (Mal 3,2.3) Keď sa Kristus prestane prihovárať za ľudstvo v nebeskej svätyni, budú musieť ľudia žijúci na zemi stáť pred Božou tvárou bez prostredníka. Ich odev musí byť bez poškvŕny, ich povaha musí byť očistená od hriechu krvou Pána Ježiša. Prostredníctvom Božej milosti a vlastným vytrvalým úsilím musia zvíťaziť v boji so zlom. Zatiaľ čo v nebi prebieha vyšetrojúci súd a vyznané hriechy veriacich sú odstraňované zo svätyně, musí Boží ľud na zemi vykonať zvláštne dielo očistenia, odstránenie hriechov. Tento proces je jasne opísaný v 14. kapitole knihy Zjavenie.

Keď bude toto dielo dokončené, budú Kristovi nasledovníci pripravení na príchod svojho Pána. *„Vtedy bude príjemný Hospodinovi obetný dar obilný Júdu a Jeruzalema ako za dní dávneho veku a ako za dávnych rokov.*“ (Mal 3,4) Potom bude cirkev, ktorú Pán vezme k sebe pri svojom príchode, *„slávna, cirkev, nemajúca škvŕny alebo vrásky alebo niečoho takého.*“ (Ef 5,27) Bude *„krásna ako mesiac, čistá ako slnce, strašná ako voje s prápormi.*“ (Pies 6,10)

Malachiáš predpovedá okrem príchodu Mesiáša do svojho chrámu aj druhý príchod Pána, keď príde, aby vykonal súd: **GC 426** *„A priblížim sa k vám na súd a budem rýchlym svedkom proti čarodejníkom, proti cudzoložníkom a proti krivoprišačníkom i proti tým, ktorí utiskujú čo do mzdy nájomníka, vdovu a sirotu a krivdia pohostínovi a neboja sa ma, hovorí Hospodin Zástupov.*“ (Mal 3,5) Júda zaznamenáva rovnakú udalosť, keď hovorí: *„Hľa, prišiel Pán so svojimi svätými myriadami učiť súd proti všetkým a náležite skárat všetkých ich bezbožníkov pre všetky skutky ich bezbožnosti.*“ (Júda 14,15) Tento príchod a vstup Pána do chrámu sú dve rôzne a oddelené udalosti.

Vstup Ježiša Krista ako nášho Veľkňaza do svätyně svätých, aby ju očistil, podľa opisu z knihy Daniel 8,14, príchod Syna človeka k Odvekému, o čom píše Daniel 7,13, a príchod Pána do jeho chrámu, predpovedaný Malachiášom, predstavujú tú istú udalosť. Táto udalosť je tiež znázornená príchodom ženicha na svadbu, ako o tom Pán Ježiš rozprával v podobenstve o desiatich pannách podľa Matúša v 25. kapitole.

V lete a na jeseň v roku 1844 znelo volanie: *„Hľa, ženích ide!*“ Vtedy sa vytvorili dve skupiny ľudí znázornených rozumnými a bláznivými pannami. Jedny radostne čakali na príchod Pána Ježiša a zodpovedne sa pripravovali na stretnutie s ním, druhé konali zo strachu a chvílkového popudu, uspokojili sa len s teoretickým poznaním pravdy a neprijali Božiu milosť. V podobenstve sa hovorí, že keď ženích prišiel, tie, *„ktoré boli hotové, vošli s ním na svadbu.*“ Príchod ženicha, o ktorom sa tu hovorí, predchádza svadbe. Svadba znázorňuje, ako sa Kristus ujíma svojho kráľovstva. **GC 427** Sväté mesto – nový Jeruzalem, ktorý je hlavným mestom a predstaviteľom kráľovstva – sa nazýva *„nevestou, manželkou Baránkovou.*“ Anjel riekol Jánovi: *„Pod', ukážem ti nevestu, manželku Baránkovu.*“ Apoštol Ján ďalej píše: *„A zaniesol ma v duchu na veľký vrch a vysoký a ukázal mi to veľké mesto, svätý Jeruzalem, zostupujúci od Boha z neba.*“ (Zj 21,9.10) Sväté mesto jednoznačne predstavuje nevestu Baránkovu a panny, ktoré šli ženichovi v ústrety, znázorňujú cirkev. V knihe Zjavenie sa o Božom ľude hovorí, že je hosťom na Baránkovej svadbe. (Zj 19,9) Keď sú tí, čo tvoria Boží ľud hosťami, nemôžu byť súčasne nevestou. Prorok Daniel píše, že mu *„Starodávny dňov“* dal *„panstvo i slávu i kráľovstvo.*“ (Dan 7,14) Dostane nový Jeruzalem – hlavné mesto svojho kráľovstva – *„prihotovené ako nevestu, ozdobenú jej mužovi.*“ (Zj 21,2) Keď prijme kráľovstvo, príde Kristus v sláve ako Kráľ kráľov a Pán pánov, aby vykúpil svoj ľud, ktorý bude stolovať *„s Abrahámom, Izákom a Jákobom*“ v jeho kráľovstve (Mat 8,11; Luk 22,30) a zúčastní

sa na Baránkovej svadobnej večeri.

Volanie „*Ženích prichádza*“, ktoré zaznelo v lete roku 1844, viedlo tisíce ľudí k tomu, že očakávali okamžitý príchod Pána. Ženích prišiel v určenom čase, no nie na našu zem, ako očakávali, ale k „*Starodávnemu dňov*“ v nebi na svadbu, aby prijal svoje kráľovstvo. Tie, „*ktoré boli hotové, vošli s ním na svadbu a zavreli sa dvere*“. (Mat 25,10) Nemuseli sa osobne zúčastniť svadby, pretože sa konala v nebi a oni žili na zemi. Nasledovníci Ježiša Krista majú očakávať „*svojho pána, kedy sa vráti zo svadby*“. (Luk 12,36) Musia ale rozumieť tomu, čo sa deje a vo viere ho nasledovať, keď vchádza pred Boží trón. V tomto zmysle sa o nich môže povedať, že sa zúčastňujú svadby.

V podobenstve boli na svadbe tie panny, ktoré mali okrem lámp aj olej v nádobkách. Tí, ktorí poznali pravdu z Písma a prijali Božieho Ducha a milosť, ktorí v noci svojej ťažkej skúšky trpezlivo čakali a skúmali Bibliu, aby poznali jasnejšie svetlo – pochopili pravdu o svätyni v nebi i zmenu Spasiteľovej služby a vierou sledovali jeho dielo v nebeskej svätyni. **GC 428** Všetci, ktorí na základe svedectva Písma prijali túto pravdu a vierou sledovali Krista, ako predstupuje pred Boha, aby vykonal poslednú časť prostredníckeho diela a priblížil sa k okamihu, keď prijme svoje kráľovstvo – všetci títo ľudia sa podľa podobenstva zúčastňujú svadby.

Podobenstvo z 22. kapitoly Matúšovho evanjelia používa tiež obraz svadby a jasne ukazuje, že vyšetrujúci súd prebieha pred svadobnou hostinou. Pred svadbou vchádza kráľ, aby si prezrel hodovníkov, či si všetci obliekli svadobné rúcho, nepoškvrnené rúcho povahy umytej a očistenej Baránkovou krvou. (Mat 22,11; Zj 7,14) Kto si neoblečie toto rúcho, bude zo svadobnej hostiny vylúčený. Kráľ prijme všetkých, ktorých pri vyšetrowaní nájde oblečených do svadobného rúcha, uzná ich za hodných, aby vstúpili do jeho kráľovstva a zasadil s ním na jeho trón. Toto skúmanie povahy, zisťovanie, kto je pripravený pre Božie kráľovstvo, je vyšetrujúci súd, záverečné dielo v nebeskej svätyni.

Keď sa vyšetrowanie skončí, keď budú preverené prípady všetkých ľudí, ktorí sa hlásili k Bohu, keď bude rozhodnuté o každom z nich, vtedy – a nie skôr – sa doba milosti pre ľudstvo skončí a dvere milosti sa zatvoria. Jediná kratučká veta: „*Ktoré boli hotové, vošli s ním na svadbu a zavreli sa dvere*“ (Mat 25,10), nás sprevádza celým obdobím záverečnej služby nášho Spasiteľa až do chvíle, keď sa veľké dielo záchrany človeka skončí.

V pozemskej svätyni, ktorá, ako sme videli, je predobrazom služby v nebeskej svätyni, sa končila služba v prvom oddelení – vo svätyni vtedy, keď veľkňaz v Deň zmierenia vstúpil do druhého oddelenia – do svätyně svätých. Boh prikázal: „*Niktorý človek nebude v stane zhromaždenia, keď vojde pokryť hriech v svätyni, dokiaľ nevyjde a pokryje za seba a za svoj dom i za celé zhromaždenie Izraelovo.*“ (3 Moj 16,17) Aj Kristus takto ukončil prvú časť svojej služby, keď prešiel do svätyně svätých, aby vykonal záverečnú časť diela zmierenia. **GC 429** Keď skončila služba v prvom oddelení, začala služba v druhom oddelení. Keď v predobraznej službe opustil veľkňaz v Deň zmierenia svätyniu, vstúpil na miesto, ktoré znázorňovalo Božiu prítomnosť, aby pred ňu predložil krv obeti za hriechy všetkých Izraelitov, ktorí svoje hriechy úprimne ľutovali. Tak aj Pán Ježiš skončil len prvú časť svojho diela, ktoré koná ako náš zástupca a začal druhú časť rovnakej služby, pri ktorej stále predkladá Otcovi svoju krv ako obeť za hriešnikov.

V roku 1844 tomu adventisti neporozumeli. I keď uplynula doba očakávaného príchodu Spasiteľa, neprestali veriť, že jeho príchod je blízko. Domnievali sa, že nastala

rozhodujúca chvíľa a služba Pána Ježiša ako zástupcu ľudstva pred Bohom sa skončila. Boli presvedčení, že podľa Biblie doba milosti pre ľudstvo skončí krátko pred príchodom Pána na nebeských oblakoch. Zdalo sa im, že to jasne vysvitá z textu Písma svätého, v ktorom sa hovorí o čase, keď ľudia budú hľadať, klopať a volať pri dverách Božej milosti, no nikto im už neotvorí. Kládli si otázku, či čas, keď očakávali druhý Kristov príchod, nie je skôr začiatkom tohto obdobia, ktoré bezprostredne predchádza jeho príchodu. Pretože hlásali posolstvo o prichádzajúcom súde, domnievali sa, že splnili svoju úlohu voči svetu. Necítili zodpovednosť za záchranu hriešnikov a zdalo sa im, že opovážlivé a rúhavé posmešky bezbožných sú ďalším dôkazom, že Boží Duch už nepôsobí na ľudí, ktorí odmietli Božiu milosť. To všetko ich utvrdzovalo v presvedčení, že doba milosti sa skončila alebo – ako sa vyjadrovali – „*dvere milosti sa zatvorili*“.

Štúdiom otázok týkajúcich sa svätyne získali jasnejšie poznanie. Pochopili, že správne učili, že koniec obdobia 2300 prorockých dní v roku 1844 označuje rozhodujúci okamih. Aj keď sa skutočne zavreli dvere nádeje a milosti, prostredníctvom ktorej ľudia osemnásť storočí prichádzali k Bohu, otvorili sa iné dvere a Boh ľuďom ponúka odpustenie hriechov vďaka prostredníckej služby Ježiša Krista vo svätyni svätých. **GC 430** Jedna časť Kristovej služby sa skončila a začala sa druhá. Dvere do nebeskej svätyne, kde Kristus slúži v prospech hriešnikov, sú stále otvorené.

Až teraz pochopili slová Ježiša Krista z knihy Zjavenie, určené vtedajšej cirkvi: „*Toto hovorí svätý, ten pravdivý, ktorý má kľúč Dávidov; ktorý otvára a nikto nezaviera, zaviera a nikto neotvára: Znáš tvoje skutky. Hľa, dal som pred tebou otvorené dvere a nikto ich nemôže zavrieť.*“ (Zj 3,7.8)

Všetci, ktorí vierou nasledujú Ježiša Krista vo veľkom diele zmierenia, majú úžitok z jeho prostredníckej služby. Pochopiteľne, ľudia, ktorí zavrhnú svetlo, ktoré objasňuje túto Kristovu službu, nemajú z neho žiaden úžitok. Podobne Židia, ktorí odmietli svetlo týkajúce sa prvého príchodu Ježiša Krista a neuverili v neho ako v Spasiteľa sveta, nemohli prijať ponúknuté odpustenie. Keď Pán Ježiš po svojom nanebovstúpení vošiel s vlastnou krvou do nebeskej svätyne, aby svojich nasledovníkov poctil požehnaním svojej prostredníckej služby, zostali Židia v úplnej nevedomosti a ďalej prinášali nepotrebné obete a dary. Predobrazná služba sa skončila. Dvere, ktorými ľudia prichádzali k Bohu, sa teraz zavreli. Židia odmietli hľadať Boha jediným spôsobom, ktorým k nemu mohli prísť, prostredníctvom služby v nebeskej svätyni. Preto už ďalej nemali s Bohom žiadne spojenie. Pre nich sa dvere zatvorili. Nepoznali v Kristovi pravú obeť a jediného prostredníka pred Bohom a preto nemohli mať požehnanie z jeho sprostredkovateľskej služby.

Správanie neveriacich Židov je obrazom vystupovania ľahostajných a neveriacich kresťanov, ktorí zámerne nechcú nič vedieť o službe nášho milovaného Veľkňaza. **GC 431** Keď v predobraznej starozákonnej službe vstúpil veľkňaz do svätyne svätých, mali sa všetci Izraeliti zhromaždiť okolo svätyne a v hlbokoj pokore sa skloniť pred Bohom, aby im odpustil hriechy a nemuseli byť vylúčení zo zhromaždenia. O koľko je dôležitejšie pochopiť službu nášho Veľkňaza v skutočnom Dni zmierenia a vedieť, čo od nás žiada.

Ľudia nemôžu beztrestne odmietaj varovanie, ktoré im Boh milostivo posla. Boh varoval ľudí v Nocho dobe a ich záchrana závisela od toho, aký postoj k posolstvu zaujmú. Pretože výstrahu odmietli, Boh odňal hriešnemu ľudstvu svojho Ducha a ľudia zahynuli vo vodách potopy. V Abrahámovej dobe sa Božia milosť prestala prihovárať za

hriešnych obyvateľov Sodomy a všetkých – okrem Lóta, jeho ženy a dvoch dcér – zničil oheň zoslaný z neba. Podobne aj za čias Pána Ježiša počuli vtedajší neveriaci Židia varovanie z úst Božieho Syna: „*Hľa, zanecháva sa vám váš dom pustý!*“ (Mat 23,38) Pri pohľade na záverečné obdobie ľudských dejín vyhlásil večný Boh o ľuďoch, ktorí „*neprijali lásky pravdy, aby boli spasení*“, že „*pošle mocné pôsobenie bludu, aby uverili ľži, aby boli odsúdení všetci, ktorí neuverili pravde, ale si obľúbili neprávosť*“. (2 Tes 2,10-12) Keď odmietajú učenie jeho slova, Boh im odníma svojho Ducha a necháva ich napospas bludom, ktoré majú radi.

Kristus sa stále prihovára za ľudstvo a dáva svetlo poznania všetkým, ktorí po ňom túžia. I keď to adventisti zo začiatku nechápali, porozumeli tomu neskôr, keď pochopili texty Písma, ktoré hovoria o ich poslaní.

Po uplynutí určeného dátumu v roku 1844 nastalo pre adventných veriacich, ktorí sa naďalej držali svojej viery, obdobie veľkej skúšky. Jedinou pomocou na pochopenie ich situácie bolo učenie o nebeskej svätyni. **GC 432** Niektorí zavrhlí svoju vieru vo výpočet prorockých období a silný vplyv Ducha Svätého, ktorý sprevádzal adventné hnutie, pripisovali ľudským či satanským silám. Iní i naďalej verili, že ich viedol Pán. V dobe čakania sa modlili a hľadali Božiu vôľu. Pochopili, že ich Veľkňaz začal druhú časť svojej služby. Nasledovali ho vierou a rozumeli záverečnému poslaniu cirkvi. Lepšie chápali poslanstvo prvého a druhého anjela a boli pripravení prijať a hlásať svetu slávnostné varovanie tretieho anjela zo 14. kapitoly Zjavenia.

Služba veľkňaza

25 Nezmeniteľnosť Božieho zákona

GC 433 „A otvoril sa chrám Boží, ktorý je na nebi a ukázala sa truhla jeho zmluvy v jeho chráme.“ (Zj 11,19) Schránka čiže truhla Božej zmluvy je vo svätyni svätých, v druhom oddelení svätyně. Pri službe v pozemskom svätostánku, ktorý je „obrazom a tónou nebeských vecí“, vstupoval veľkňaz do tohto oddelenia iba na veľký Deň zmierenia, aby očistil svätyňu. Preto oznámenie, že sa otvoril Boží chrám na nebi a bolo vidieť truhlu jeho zmluvy, odkazuje na otvorenie svätyně svätých v nebeskej svätyni v roku 1844, keď tam vstúpil Kristus, aby vykonal záverečné dielo zmierenia. Ľudia, ktorí vierou sledovali svojho Veľkňaza, keď začal svoju službu vo svätyni svätých, postrehli aj truhlu Božej zmluvy. Štúdiom svätyně pochopili zmenu v službe Spasiteľa a poznali, že teraz slúži pred truhlou Božej zmluvy a ponúka svoju krv za hriešnikov.

Truhla v pozemskom svätostánku ukrývala dve kamenné dosky, na ktorých boli vyryté prikázania Božieho zákona. Truhla obsahovala iba dosky zákona a prítomnosť Božích prikázaní jej dodávala hodnotu a svätosť. Keď sa na nebi otvoril Boží chrám, veriaci zahliadli truhlu Božej zmluvy. **GC 434** V nebeskej svätyni svätých je uchovaný Boží zákon – zákon, ktorý Boh vydal počas dunenia hromov na Sinaji a napísal svojim vlastným prstom na kamenné dosky.

Boží zákon v nebeskej svätyni je veľký originál. Prikázania zaznamenané na kamenných doskách a zapísané Mojžišom do kníh sú jeho presným opisom. Ľudia, ktorí prijali túto dôležitú pravdu, pochopili svätosť a nemennosť Božieho zákona. Pochopili ako nikdy predtým význam Spasiteľových slov: „*Dokiaľ nepominie nebo a zem, ani len jedině jota alebo jeden puntík nepominie zo zákona.*“ (Mat 5,18) Boží zákon je zjavením Božej vôle a prejavom jeho charakteru, preto musí trvať naveky „ako verný svedok na nebi“. Boh nezrušil ani jedině prikázanie, nezmenil ani jedině písmeno alebo háčik. Žalmista hovorí: „*Hospodine, tvoje slovo stojí na veky na nebesiach.*“ „*Lebo Hospodin je spravodlivý; miluje spravodlivosť; jeho tvár zrie úprimného.*“ (Ž 119,89; 11,7)

Uprostred Desatora je zapísané štvrté prikázanie, ako bolo pôvodne ohlásené: „*Pamätaj na deň soboty, aby si ho svätil. Šesť dní budeš pracovať a robiť akékoľvek svoje dielo. Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš robiť nijakého diela ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, tvoj sluha, ani tvoja dievka, ani tvoje hovädo, ani tvoj pohostín, ktorý je v tvojich bránach. Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho.*“ (2 Moj 20,8-11)

Boží Duch zapôsobil na srdce ľudí, ktorí študovali Písmo. Došli k presvedčeniu, že nevedome prestupovali toto prikázanie, pretože nesvätili deň odpočinku Boha Stvoriteľa. Začali hľadať dôvody, ktoré viedli k zachovávaní prvého dňa týždňa – nedele – namiesto dňa, ktorý posvätil Boh. V Biblii nenašli jediný podklad o tom, že by Boh zrušil štvrté prikázanie alebo preniesol požehnanie zo soboty na iný deň. **GC 435**

Úprimne sa snažili poznať a naplniť Božiu vôľu. Keď poznali, že prestupujú Boží zákon, pocítili hlbokú bolesť v srdci a prejavili svoju vernosť Bohu tým, že začali zachovávať Božiu svätú sobotu.

Niektorí ľudia vynaložili mnoho úprimného úsilia, aby ich presvedčenie vyvrátili. Adventným veriacim bolo zrejme, že ak je pozemská svätyňa kópiou nebeskej svätyně,

potom zákon uložený v pozemskej truhle je presným opisom zákona uloženého v nebi, a teda prijať pravdu o nebeskej svätyni znamená uznať požiadavky Božieho zákona, teda i záväznosť zachovávanía soboty podľa štvrtého prikázania. To je dôvod, prečo sa prejavil taký rozhorčený a rozhodný odpor proti výkladu Písma, ktorý objašňoval Kristovu službu v nebeskej svätyni. Ľudia sa pokúšali zavrieť dvere, ktoré Boh otvoril, a otvoril dvere, ktoré Boh zavrel. Pán, ktorý „*otvára a nikto nezaviera, zaviera a nikto neotvára*“, vyhlásil: „*Hľa, dal som pred tebou otvorené dvere a nikto ich nemôže zavrieť.*“ (Zj 3,7.8) Kristus otvoril dvere tým, že začal službu vo svätyni svätých. Z otvorených dverí nebeskej svätyně zažiarilo svetlo a ukázalo nám, že zákon, ktorý je tam uložený, obsahuje aj štvrté prikázanie. Čo Boh ustanovil, človek nemá právo zrušiť.

Ľudia, ktorí prijali poznanie o príhovornej službe Ježiša Krista a o nemennosti Božieho zákona, pochopili, že tieto pravdy obsahuje kniha Zjavenie, 14. kapitola. Posolstvo uvedenej kapitoly obsahuje trojnásobné varovanie (pozri dodatok č. 40) a malo pripraviť obyvateľov zeme na druhý príchod Pána Ježiša. Správa „*prišla hodina jeho súdu*“ ukazuje na záverečné dielo Kristovej služby pre záchranu ľudstva. **GC 436** Oznamuje pravdu, ktorá musí zaznievať, dokiaľ Spasiteľ neukončí službu Obhajcu a nevráti sa na túto zem, aby vzal svoj ľud k sebe. Súd, ktorý sa začal v roku 1844, musí pokračovať tak dlho, kým sa nerozhodne o osude všetkých ľudí, živých i mŕtvych, preto potrvá až do konca doby milosti. Aby sa ľudia mohli pripraviť na to, aby na súde obstáli, posolstvo ich vyzýva: „*Bojte sa Boha a dajte mu slávu,... a klaňajte sa tomu, ktorý učinil nebo i zem i more i pramene vôd.*“ Aký bude výsledok prijatia týchto posolstiev, vyplýva zo slov: „*Tu je trpezlivosť svätých, tu tí, ktorí ostríhajú prikázania Božie a vieru Ježišovu.*“ (Zj 14,7.12) Je nevyhnutné, aby sa ľudia zachovávaním Božieho zákona pripravili na súd. Podľa tohto zákona bude pri súde Boh posudzovať povahu ľudí. Apoštol Pavol napísal: „*Všetci, ktorí hrešili pod zákonom, budú zákonom odsúdení... v deň, keď bude Boh súdiť skryté veci ľudí.*“ A dodáva: „*Činitelia zákona budú ospravedlnení.*“ (Rim 2,12-16) Človek potrebuje vieru, aby mohol plniť Boží zákon, pretože „*bez viery nie je možné ľúbiť sa Bohu*“. „*A všetko, čo nie je z viery, je hriech.*“ (Žid 11,6; Rim 14,23)

Posolstvo prvého anjela vyzýva ľudí, aby sa „*báli Boha a vzdali mu česť*“, aby ho uctievali ako Stvoriteľa neba a zeme. Naplniť to môžu iba poslušnosťou jeho zákona. Kniha Kazateľ radí: „*Boj sa Boha a ostríhaj jeho prikázania, lebo to je povinnosťou každého človeka.*“ (Kaz 12,13) Keď človek neplní Božie prikázania, Pán nemôže od neho prijímať ani prejav úcty. „*Lebo toto je tá láska Božia, aby sme zachovávali jeho prikázania.*“ „*Kto odvracia svoje ucho, aby nepočul zákona, toho i modlitba je ohavnosťou.*“ (1 Ján 5,3; Prísl 28,9)

Povinnosť uctievať Boha vyplýva z toho, že Boh je Stvoriteľ a jemu majú vďačiť všetci za to, že existujú. Kedykoľvek Biblia uvádza, že Boh má nárok na úctu a uctievanie pred pohanskými modlami, vždy to zdôvodňuje poukazom na jeho stvoriteľskú moc. **GC 437** „*Lebo všetci bohovia národov sú modlami; ale Hospodin učinil nebesia.*“ (Ž 96,5) „*A teda komu ma pripodobníte, aby som mu bol rovný? hovorí Svätý. Pozdvihnite svoje oči k výšinám a vidzte, kto to všetko stvoril?*“ „*Lebo takto hovorí Hospodin, Stvoriteľ nebies a on je Boh, tvorca zeme a jej učiteľ... Ja Hospodin a niet viacej*“ iného. (Iz 40,25.26; 45,18) Žalmista vyhlásil: „*Vedzte, že on, Hospodin, je Boh, on nás učinil, a jeho sme.*“ „*Podte, klaňajme sa a padnime na kolená, klakajme pred Hospodinom, svojím učiteľom.*“ (Ž 100,3; 95,6) Nebeské bytosti uctievali Boha a udávajú dôvod, prečo to považujú za svoju povinnosť: „*Hoden si, Pane a náš Bože,*

vziať slávu a časť a moc, lebo ty si stvoril všetky veci a pre tvoju vôľu sú a boli stvorené.“ (Zj 4,11)

V 14. kapitole Zjavenia je výzva, aby ľudia uctievali Stvoriteľa. Proroctvo ďalej popisuje skupinu ľudí, ktorí na základe trojnásobného posolstva zachovávajú Božie prikázania. Jedno z prikázaní priamo poukazuje na Boha ako Stvoriteľa. V štvrtom prikázaní sa totiž hovorí: „*Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš robiť nijakého diela ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, tvoj sluha, ani tvoja dievka, ani tvoje hovádo, ani tvoj pohostín, ktorý je v tvojich bránach. Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho.*“ (2 Moj 20,10.11) O sobote nechal Pán napísať, že je „*znamením... aby ste vedeli, že ja som Hospodin, váš Boh*“. (Ez 20,20) Dôvod znie: „*Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem a siedmeho dňa prestal a oddýchol si.*“ (2 Moj 31,17)

„*Význam soboty ako pamätníka stvorenia spočíva v tom, že stále sprítomňuje skutočný dôvod, prečo Bohu náleží úcta*“ – pretože je Stvoriteľ a my sme jeho stvorenie. „*Sobota je preto pravým základom bohoslužby, lebo učí túto veľkú pravdu účinnejšie než čokoľvek iné.*“ **GC 438**

Pravý dôvod pre uctievanie Boha – nielen pre uctievanie siedmeho dňa, ale pre uctievanie Boha vôbec – je daný rozdielom medzi Stvoriteľom a jeho stvorením. Táto úžasná skutočnosť nemôže nikdy zostarnúť a nesmie upadnúť do zabudnutia.“ (J. N. Andrews, Dejiny soboty, kap. 27) Preto Boh ustanovil sobotu už v raji, aby túto pravdu ľuďom pripomínal navždy. Pokiaľ skutočnosť, že Boh je náš Stvoriteľ bude dôvodom, prečo ho máme uctievať, potiaľ bude sobota znamením a pamätníkom tejto skutočnosti. Keby všetci ľudia zachovávali sobotu, usmerňovala by ich myšlienky a pocity k Stvoriteľovi ako k predmetu úcty i uctievania a nikdy by sa z nich nestali modlári, odpadlíci a neveriaci. Zachovávanie soboty je znamením vernosti pravému Bohu, tomu, „*ktorý učinil nebo i zem i more i pramene vôd*“. (Zj 14,7) Z toho vyplýva, že posolstvo, ktoré vyzýva ľudí, aby uctievali Boha a zachovávali jeho prikázania, ich zvlášť vyzýva k tomu, aby dodržiavali štvrté prikázanie.

Okrem ľudí, ktorí zachovávajú Božie prikázania a majú vieru Ježišovu, predstavuje posolstvo tretieho anjela ďalšiu skupinu a proti jej bludom dôrazne varuje: „*Jestli sa niekto bude klaňať šelme a jej obrazu a prijme znamenie na svoje čelo alebo na svoju ruku, bude aj on piť z vína hnevu Božieho.*“ (Zj 14,9.10) Na porozumenie uvedeného posolstva je potrebné správne pochopiť použité symboly. Čo predstavuje šelma, obraz a pečať, čiže znamenie?

Séria proroctiev, ktoré používajú uvedené symboly, sa začína v 12. kapitole knihy Zjavenia drakom, ktorý sa pokúsil zabiť Krista pri jeho narodení. V Zjavení 12,9 sa vysvetľuje, že drak je satan. To on podnietil Herodesa, aby sa snažil Ježiša zabiť. Hlavným satanovým nástrojom v boji proti Kristovi a jeho ľudu v prvých storočiach kresťanskej éry bola rímska ríša a jej prevládajúce pohanské náboženstvo. Preto drak, aj keď predovšetkým predstavuje satana, na druhom mieste symbolizuje pohanský Rím. **GC 439**

Zjavenie 13,1-10 popisuje inú šelmu, ktorá bola „*podobná pardovi*“ (leopardovi). Drak jej dal „*svoju moc i svoj trón i veľkú právomoc*“. Tento symbol podľa názoru väčšiny protestantov predstavuje pápežstvo, ktoré prevzalo moc, vládu a autoritu predošlej pohanskej rímskej ríše. O šelme podobnej leopardovi sa hovorí: „*A boli jej dané ústa, ktoré hovorili veľké veci a rúhania... A otvorila svoje ústa rúhať sa proti*

Bohu, rúhať sa jeho menu a jeho stanu i tým, ktorí stánia na nebi. A dalo sa jej, aby bojovala so svätými a premožla ich. A dala sa jej moc nad každým pokolením a nad každým ľudom i jazykom i národom.“ Tento opis sa takmer doslovne zhoduje s opisom malého roku zo 7. kapitoly knihy Daniel a nepochybne predstavuje pápežstvo.

„*A bola jej daná moc, aby trvala štyridsaťdva mesiacov.*“ „*A videl som jednu z jej hláv ako doťatú na smrť.*“ Ďalej prorok uvádza: „*Ak vedie niekto do zajatia, pôjde do zajatia; ak zabije niekto mečom, musí byť zabitý mečom.*“ Štyridsaťdva mesiacov je tri a pol roka, čiže 1260 dní zo 7. kapitoly knihy Daniel, je to doba, počas ktorej mala pápežská moc utláčať Boží ľud. Toto obdobie, ako bolo uvedené v predchádzajúcich kapitolách, začalo nadvládou pápežstva v roku 538 po Kr. a končilo v roku 1798. V uvedenom roku francúzska armáda zajala pápeža, a pápežská moc tým utrpela smrteľnú ranu. Splnilo sa proroctvo: „*Ak vedie niekto do zajatia, pôjde do zajatia.*“

Potom proroctvo uvádza ďalší symbol. Prorok píše: „*A videl som inú šelmu, vystupujúcu zo zeme, ktorá mala dva rohy, podobné Baránkovým.*“ (Zj 13,11) Vzhľad tejto šelmy, ako aj spôsob jej vzniku naznačuje, že predstavuje mocnosť, ktorá sa líši od predchádzajúcej. Boh predstavil prorokovi Danielovi veľké kráľovstvá, ktoré vládli svetu ako divé šelmy. GC 440 Vznikali postupne, keď „*štyri nebeské vetry sa vyrútili na veľké more*“. (Dan 7,2)

V 17. kapitole Zjavenia anjel vysvetlil, že „*vody*“ predstavujú „*ľudí, zástupy, národy a jazyky*“. (Zj 17,15) Vetry sú symbolom vojen a bojov. Štyri nebeské vetry bojujúce na veľkom mori znázorňujú dobyvačné vojny a prevraty, ktorými sa jednotlivé kráľovstvá dostávali k moci.

Ale šelma s rohmi baránka „*vystupovala zo zeme*“. Táto mocnosť nemusela poraziť iné národy, aby sa postavila na ich miesto. Predstavený národ musel vzniknúť na dosiaľ neobývanom území, postupne a pokojne vyrásť na veľký národ. Niečo také sa nemohlo stať v Starom svete, preludnenom, medzi súperiacimi národmi, v rozbúrenom mori národov, davov, rás a jazykov. Túto mocnosť musíme hľadať na západnej pologuli.

Ktorý národ Nového sveta nadobúdal moc v roku 1798, začal silnieť, mohutnieť a pútať pozornosť sveta? Výklad symbolu je jednoznačný. Jediný národ zodpovedá údajom tohto proroctva. Sú to Spojené štáty americké. Keď rečníci a dejepisci opisujú vznik a vzostup tohto národa bez toho, aby si to uvedomovali, opakujú myšlienky a skoro doslovné znenie prorockého opisu. Šelma podľa proroctva „*vystúpila zo zeme*“. Niektorí prekladatelia uvádzajú, že slovo „*vystúpila*“ znamená doslova „*vypučala alebo vyrástla ako rastlina*“. A ako sme už uviedli, musel tento národ vzniknúť na dosiaľ neobývanom území. Významný spisovateľ opisuje vznik Spojených štátov a hovorí o „*tajomstve ich vzniku z ničoho*“. Vraví: „*Nehlučne ako semienko sme vyrástli na veľmoc.*“ (G. A. Townsend, The, New World Compared with the Old, str. 462) Dublinský denník písal v roku 1850 o Spojených štátoch ako o podivuhodnej mocnosti, ktorá „*sa zrodila*“ a „*v tichosti krajiny nadobúdala denne na sile a hrdosti*“. (The Dublin Nation) GC 441 Edward Everett povedal v kázni o otcoch pútnikov, zakladateľov tohto národa slová: „*Hľadali nejaké odlahlé miesto, v ktorého skrytosti a odlahlosti by boli bezpeční a kde by malá cirkev z Leydeny mohla prežívať slobodu svedomia. Pozrite na rozsiahle územie, ktoré dobyli bez boja,... vztýčili tam zástavu kríža.*“ (Prejav prednesený v Plymouthe Massachusetts, 22. decembra 1824, str. 11)

„*Mala dva rohy, podobné Baránkovým.*“ Rohy podobné baránkovým naznačujú mladosť, nevinnosť a láskavosť. Výstižne charakterizujú Spojené štáty v období, ktoré prorok videl ako čas ich vzniku v roku 1798. Mnohí kresťanskí vyhnanci, ktorí ako

prvί prišli do Ameriky a tam hľadali útočisko pred útlakom kráľov a neznášanlivosťou kňazov, chceli založiť vládu na pevnom základe občianskej a náboženskej slobody. Svoje názory vyjadrili v Deklarácii nezávislosti zásadou, že „*všetci ľudia sa narodili seberovní a majú neodvolateľné právo na život, slobodu a úsilie o šťastie*“. Ústava zaručuje všetkým ľuďom právo na sebaurčenie. Predpokladá, že všeobecným hlasovaním zvolení zástupcovia budú vydávať zákony a riadiť sa nimi. Ústava zaručila aj náboženskú slobodu a každý mohol uctievať Boha podľa vlastného svedomia. Základnými zásadami národa sa stali republikánstvo a protestantizmus. Tieto princípy sú tajomstvom moci a úspechu Spojených štátov amerických. Utláčaní a pokorovaní ľudia z celého kresťanského sveta sa obracali k tejto krajine so záujmom a nádejou. Milióny ľudí sa vydalo k jej brehom a Spojené štáty sa zaradili medzi najmocnejšie národy sveta.

Šelma s baránkovými rohmi ale „*hovorila ako drak*“. „*A vykonáva všetku moc prvej šelmy pred ňou a pôsobí, aby sa zem i tí, ktorí bývajú na nej, klaňali prvej šelme, ktorej to smrteľná rana bola uzdravená..., káže obyvateľom zeme, aby spravili obraz šelmy, ktorá mala ranu od meča a ožila.*“ (Zj 13,11-14) **GC 442**

Barančie rohy a dračí hlas symbolickej šelmy predstavujú zásadný rozpor medzi tým, čo takto predstavený národ hovorí a čo robí. „*Hovorenie*“ národa predstavuje rozhodnutie jeho zákonodarných a súdnych orgánov. V nich sa popierajú liberálne a mierové zásady, ktoré si tento národ vytýčil ako základ svojej politiky. Predpoveď, že bude hovoriť „*ako drak*“ a bude vykonávať „*všetku moc prvej šelmy*“ jasne naznačuje, že v tomto národe vyrastie neznášanlivosť a prenasledovanie ako v mocnostiach, ktoré predstavuje drak a šelma podobná leopardovi. Proroctvo, že dvojrohá šelma bude nútiť „*zem i tých, ktorí bývajú na nej, aby sa klaňali prvej šelme*“, naznačuje, že táto mocnosť silou presadí určité nariadenia, ktorými poctí pápežstvo.

Toto nariadenie bude v priamom rozpore so zásadami jej vlády, jej slobodnými inštitúciami, jasnými princípmi obsiahnutými v Deklarácii nezávislosti, s duchom ústavy. Zakladatelia Spojených štátov sa rozumne snažili zabrániť štátnej moci zasahovať do záležitostí cirkvi, pretože by to nevyhnutne viedlo k neznášanlivosťi a k prenasledovaniu. Podľa Ústavy „*kongres nevydá zákon, ktorým by sa zavádzalo náboženstvo alebo ktorým by sa zakazovalo jeho slobodné vyznávanie. A na prijatie do akejkoľvek verejnej funkcie sa v Spojených štátoch nebude žiadať žiadne osvedčenie o náboženskej príslušnosti.*“ Štátne úrady môžu ničो v oblasti náboženstva nariadiť len vtedy, ak bude hrubým spôsobom ohrozená zásada národnej slobody. Rozpor medzi zásadami a správaním nie je väčší, ako ho vyjadruje proroctvo. Šelma s barančými rohmi je síce na pohľad čistá, láskavá a neškodná, ale pritom hovorí ako drak.

„*Káže obyvateľom zeme, aby spravili obraz šelmy.*“ Tým je jasne uvedená forma vlády, ktorej zákonodarná moc spočíva v ľudských rukách. **GC 443** Je to najpriliehavejšie potvrdenie toho, že uvedené proroctvo označuje Spojené štáty.

Koho predstavuje obraz šelmy? Ako má vyzerať? Ide o napodobeninu prvej šelmy, ktorú zhotoví šelma s dvoma rohmi. Hovorí sa o nej, že je obrazom šelmy. Aby sme poznali, ako obraz vyzeraá a ako má byť vytvorený, musíme preskúmať charakteristiku prvej šelmy – pápežstva.

Keď prvotná cirkev opustila jednoduchosť evanjelia a prijala pohanské obrady a zvyklosti, prestala byť čistou cirkvou Ježiša Krista, stratila Ducha Božieho a Božiu moc. Hľadala podporu v svetskej moci, aby mohla ovládať svedomie ľudí. Výsledkom bolo pápežstvo, cirkev, ktorá ovládla štátnu moc a používala ju na presadzovanie

svojich zámerov – zvlášť na trestanie „kacírstva“. Ak majú Spojené štáty vytvoriť obraz šelmy, musí náboženská moc ovládnuť štátnu správu tak, že ju cirkev bude využívať na uskutočňovanie svojich cieľov.

Kedykoľvek cirkev získala svetskú moc, použila ju na trestanie ľudí, ktorí sa odklonili od jej učenia. Protestantské cirkvi, ktoré sa riadili vzorom Ríma tým, že sa spájali so svetskými vládami, prejavovali podobnú snahu obmedziť slobodu svedomia. Príkladom toho je dlhodobé prenasledovanie inak zmýšľajúcich členov anglikánskej cirkvi. V 16. a 17. storočí boli tisíce inak zmýšľajúcich kazateľov nútení opustiť svoje zbory a mnohí z nich, kazatelia i prostí členovia boli trestaní pokutami, väzením, mučením i popravami.

Odpadnutie viedlo ranú cirkev k tomu, že hľadala oporu v svetskej moci a tým pripravila cestu pre vznik pápežstva – šelmy. Apoštol Pavol napísal, že nastane odpadnutie a objaví sa „človek hriechu“. (2 Tes 2,3) GC 444 Odpadnutie v cirkvi pripraví teda cestu na vznik obrazu šelmy.

Biblia hovorí, že pred druhým príchodom Pána Ježiša nastane náboženský úpadok, podobný náboženskému úpadku v prvých storočiach. „*Ale to vedz, že v posledných dňoch nastanú nebezpečné časy. Lebo to budú ľudia, ktorí budú milovať seba, milovať peniaze, chlúbiť, pyšní, rúhaví, rodičom neposlušní, nevďační, bohaprázdni, bez lásky, nesmierliví, pomluvační, nezdržanliví, divokí, nemilujúci dobrého, zradní, náhli, nadutí, viacej milujúci rozkoše ako milujúci Boha, ktorí majú tvárnosť pobožnosti, ktorí však jej moc zapreli.*“ (2 Tim 3,1-5) „*Duch hovorí výslovne, že v neskorších časoch odstupia niektorí od viery, ktorí budú počúvať bludných duchov a učenia démonov.*“ (1 Tim 4,1) Satan bude pôsobiť „*so všetkou mocou a so znameniami a s lživými zázrakmi*“. Ľudia, ktorí „*neprijali lásky pravdy, aby boli spasení*“, budú ponechaní „*mocnému pôsobeniu bludu, aby uverili lži*“. (2 Tes 2,9-11) Keď nastane takýto náboženský úpadok, prinesie rovnaké ovocie, aké splodil v prvých storočiach.

Niektorí ľudia pokladajú veľkú odlišnosť vyznaní medzi protestantskými cirkvami za istý dôkaz toho, že ani násilím nemožno tieto cirkvi zjednotiť. Už roky je možné pozorovať v protestantských cirkvách silnú a stále rastúcu snahu dosiahnuť jednotu na základe spoločných vieroučných bodov. Na dosiahnutie takejto jednoty by museli byť nutne vynechané rozdielne vieroučné body, i keby boli z biblického hľadiska akokoľvek dôležité.

Karol Beecher, významný americký kazateľ, vo svojej kázni z roku 1846 povedal, že duchovenstvo „*evanjelických protestantských cirkví*“ je „*od počiatku pod silným tlakom čisto ľudského strachu, žije, pracuje a dýcha v prostredí celkom skazenom a musí sa v každej hodine obracať k nižšej zložke svojej povahy, aby nutne nehovorilo o pravde a sklonilo sa pred mocou odpadlictva.*“ GC 445 *Neprežil niečo podobné už Rím? Neprežívame rovnaký vývoj ako rímska cirkev? Aký máme výhľad? Ďalší všeobecný koncil. Svetové cirkevné zhromaždenie. Evanjelická aliancia a všeobecné jednotné vyznanie viery.*“ (Kázneň „The Bible a Sufficiend Creed“, prednesená vo Fort Wayne, Indiana, dňa 22. februára 1846) Keď k tomu všetkému dôjde, bude chýbať už len krok, aby sa úplná jednota presadila násilím.

Keď sa predstavitelia cirkví Spojených štátov zjednotia v rovnakých bodoch vierouky a ovplyvnia štát, aby presadil ich nariadenia a podporil ich ustanovenia, protestantská Amerika tak vytvorí obraz rímskej cirkevnej vlády a nevyhnutným dôsledkom bude zavedenie civilných trestov pre tých, ktorí sa nepodvolia.

Šelma s dvoma rohmi „*pôsobí to, aby všetkým, malým i veľkým, bohatým i chudobným,*

slobodným i sluhom dali ryté znamenie na ich pravú ruku alebo na ich čelo, a aby nikto nemohol ani kúpiť, ani predať iba ten, kto má znamenie alebo meno šelmy, alebo počet jej mena“. (Zj 13,16.17) Varovanie tretieho anjela znie: „*Jestli sa niekto bude klaňať šelme a jej obrazu a prijme znamenie na svoje čelo alebo na svoju ruku, bude aj on piť z vína hnevu Božieho...*“ „*Šelma*“, o ktorej hovorí toto varovanie – uctievaniu ktorej núti dvojrohá šelma – je prvá šelma, podobná leopardovi z 13. kapitoly Zjavenia, to znamená pápežstvo. „*Obraz šelmy*“ predstavuje formu odpadlickeho protestantizmu, ktorá vznikne, keď budú protestantské cirkvi hľadať pomoc štátu na presadzovanie svojej vierouky. Ostáva ešte vysvetliť termín „*znamenie šelmy*“.

Proroctvo varuje pred uctievaním šelmy a jej obrazu a hovorí: „*Tu je trpezlivosť svätých, tu tí, ktorí ostríhajú prikázania Božie a vieru Ježišovu.*“ (Zj 14,12) Ľudia, ktorí zachovávajú Božie prikázania, sú vykreslení ako protiklad tých, ktorí uctievajú šelmu, jej znamenie a prijímajú jej pečat. Z toho vyplýva, že zachovávanie Božieho zákona na jednej strane a jeho nerešpektovanie na strane druhej rozlíši ctiteľov Boha od ctiteľov šelmy. **GC 446**

Zvláštnym poznávacím znamením šelmy a jej obrazu je prestupovanie Božích prikázaní. O malom rohu, čiže o pápežstve, prorok Daniel napísal: „*Bude pomýšľať na to, že premení časy a zákon.*“ (Dan 7,25) Apoštol Pavol označuje tú istú mocnosť slovami „*človek hriechu*“, ktorý sa bude vyvyšovať nad Boha. Jedno proroctvo dopĺňa druhé. Pápežstvo sa mohlo vyvyšovať nad Boha jedine tým, že zmenilo Boží zákon. Kto bude vedome zachovávať zmenený zákon, bude vzdávať najvyššiu poctu moci, ktorá zmenu uskutočnila. Poslušnosť pápežským zákonom bude znamením vernosti pápežovi namiesto vernosti Bohu.

Pápežstvo sa pokúsilo zmeniť Boží zákon. Druhé prikázanie, ktoré zakazuje uctievanie obrazov a sôch, zo zákona vypustilo a štvrté prikázanie pozmenilo tak, že nariaduje zachovávať prvý deň v týždni – nedeľu – miesto siedmeho dňa, soboty. Obhajcovia pápežstva ale tvrdia, že druhé prikázanie vypustili preto, že je už obsiahnuté v prvom prikázaní a je vlastne zbytočné. Všetkých sa snažia presvedčiť, že vykladajú zákon presne tak, ako chcel Boh, aby sme mu rozumeli. Podľa nich to predsa nemôže byť zmena predpovedaná prorokom. No prorok hovorí o úmyselnej a zámernej zmene: „*A bude pomýšľať na to, že premení časy a zákon.*“ Zmena štvrtého prikázania zodpovedá presne prorockej formulácii. Takúto zmenu uskutočnila iba rímska cirkev. Tým sa pápežská moc zjavne povýšila nad Boha.

Praví ctitelia Boha sa budú vyznačovať najmä zachovávaním štvrtého prikázania, pretože je znamením Božej stvoriteľskej moci a svedectvom, že Boh má právo na to, aby ho človek uctieval. Ctitelia šelmy sa naopak budú vyznačovať tým, že sa budú snažiť odstrániť tento pamätník Stvoriteľa a budú vyvyšovať ustanovenia Ríma. Práve v otázke nedele pápežstvo prvýkrát začalo presadzovať svoje opovážlivé požiadavky (pozri dodatok č. 41) a prvýkrát žiadalo štátnu moc o podporu, aby vynútilo zachovávanie nedele ako „*Pánovho dňa*“. **GC 447**

Keď Biblia hovorí o „*Pánovom dni*“, hovorí vždy o sobote, nie o nedeli. Ježiš Kristus povedal: „*Takže Syn človeka je Pánom i soboty.*“ (Mar 2,28) Štvrté prikázanie hovorí: „*Ale siedmy deň je sobota Hospodina.*“ Ústami proroka Izaiáša označuje Hospodin sobotu ako „*deň mojej svätosti*“. (Iz 58,13)

Často opakované tvrdenie, že sobotu zmenil Ježiš Kristus, vyvracajú jeho vlastné slová. V Kázni na vrchu Pán Ježiš vyhlásil: „*Nedomnievajte sa, že som prišiel zrušiť*

zákon alebo prorokov; neprišiel som zrušiť, ale naplniť. Lebo amen vám hovorím, že dokiaľ nepominie nebo a zem, ani len jediný jota alebo jeden puntík nepominie zo zákona, dokiaľ sa všetko nestane. Ktokoľvek by teda zrušil hoci len jedno z týchto najmenších prikázaní a učil by tak ľudí, ten sa bude najmenším volať v nebeskom kráľovstve; ale ktokoľvek by činil a učil, ten sa bude veľkým volať v nebeskom kráľovstve.“ (Mat 5,17-19)

Protestanti všeobecne uznávajú, že Písmo neposkytuje oprávnenie na zmenu soboty. Jednoznačne to priznáva tlač vydávaná americkými spoločnosťami „*American Tract Society*“ a „*American Sunday School Union*“. Jedna z týchto publikácií priznáva, že „*Nový zákon nikde výslovne neprikazuje zachovávanie nedele, prvého dňa týždňa, ani nedefinuje zásady, ktoré sa na ňu vzťahujú*“. (George Elliott, *The Abiding Sabbath*, str. 184)

Iná protestantská publikácia uvádza: „*Až do Kristovej smrti nedošlo k žiadnej zmene dňa odpočinku*“ a „*z textu Nového zákona je zrejmé, že (apoštolovia) nedali výslovný príkaz, aby bol zrušený siedmy deň – sobota, a zachovávaný prvý deň týždňa*“. (A. E. Waffle, *The Lord's Day*, str. 186-188)

Rímski katolíci priznávajú, že sobotu zmenila ich cirkev a vyhlasujú, že zachovávaním nedele uznávajú protestanti autoritu rímskej cirkvi. **GC 448** V Katolíckom katechizme kresťanského náboženstva sa v odpovedi na otázku, ktorý deň sa má zachovávať podľa štvrtého prikázania, hovorí: „*Podľa Starého zákona bola sviatočným dňom sobota; ale cirkev, poučená Ježišom Kristom a vedená Božím Duchom, nahradila sobotu nedeľou, takže teraz svätíme prvý a nie siedmy deň. Nedela teraz nahrádza deň Pánov a je Pánovým dňom.*“

Katolícki pisatelia ako dôkaz autority katolíckej cirkvi uvádzajú „*práve preloženie odpočinku zo soboty na nedeľu, čomu sa podriaďujú aj protestanti;... lebo zachovávaním nedele uznávajú autoritu cirkvi zavádzať sviatky a ich nerešpektovanie považovať za hriech*“. (Henry Tuberville, *An Abridgment of the Christian Doctrine*, str. 58) Čo iného môže predstavovať zmena soboty než znamenie či pečať moci rímskej cirkvi – „*znamenie šelmy*“?

Rímska cirkev sa nevzdala svojich nárokov na pozemskú vládu. Ak svet a protestantské cirkvi prijímajú deň odpočinku ustanovený touto cirkvou a odmietajú biblickú sobotu, uznávajú vlastne jej mocenské nároky. Aj keď sa pritom odvolávajú na tradície alebo na autoritu cirkevných otcov, popierajú práve tú zásadu, ktorá ich delí od Ríma, že totiž „*Biblia, a jedine Biblia, je náboženskou autoritou protestantov*“. Katolíci môžu sledovať, ako sa tieto cirkvi samy klamú a úmyselne zatvárajú oči pred skutočnosťou. Keď hnutie, ktoré sa snaží presadiť vynútené zachovávanie nedeľného odpočinku, nachádza kladný ohlas, môže sa tešiť a veriť, že časom sa možno celý protestantský svet vráti späť pod zástavu rímskej cirkvi.

Katolíci vyhlasujú, že „*keď protestanti zachovávajú nedeľu, uznávajú tým proti svojej vôli autoritu katolíckej cirkvi*“. (Msgr. Segur, *Plain Talk About the Protestantism of Today*, str. 213) Keď si protestantské cirkvi vynucujú zachovávanie nedele, nútia tým vlastne uctievať pápežstvo, šelmu. **GC 449** Kto pozná požiadavku štvrtého prikázania a napriek tomu sa nerozhodne zachovávať pravý, ale falošný deň odpočinku, uctieva moc, ktorá ho ustanovila. Tým, že cirkvi vynucujú náboženskú povinnosť prostredníctvom štátnej moci, vytvárajú obraz šelmy. Preto vynútené zachovávanie nedele v Spojených štátoch bude vynúteným uctievaním šelmy a jej obrazu.

Kresťania v minulosti zachovávali nedeľu a domnievali sa, že tým zachovávajú biblickú sobotu. I dnes sú ešte v každej cirkvi, nevynímajúc rímskokatolícku cirkev, skutoční

kresťania, ktorí úprimne veria, že nedeľa je Bohom ustanovený deň odpočinku. Boh prijíma ich úprimnosť a poctivosť. Keď však bude zachovávanie nedele prikázané zákonom a svet bude oboznámený s tým, že sobota je pravým dňom odpočinku, potom bude každý, kto bude prestupovať Božie prikázania a bude počúvať príkazy vydané Rímom, uctievať pápežstvo viac než Boha. Bude uctievať rímsku autoritu a moc, ktorá vynútila zachovávanie nedele, nariadené Rímom. Bude uctievať šelmu a jej obraz. Keď ľudia odmietnu ustanovenie, o ktorom Boh vyhlásil, že je znamením jeho moci a budú miesto neho uctievať to, čo Rím považuje za znamenie svojej zvrchovanosti, prijímú tým znamenie oddanosti šelme – „*znamenie šelmy*“. Keď sa táto otázka ľuďom objasní a ľudia budú postavení pred voľbu medzi Božími prikázaniami a ľudskými príkazmi, vtedy tí, ktorí prijímú ľudskú autoritu, dostanú „*znamenie šelmy*“.

Posolstvo tretieho anjela prináša najzávažnejšie varovanie, aké kedy Boh poslal ľuďom. Musí ísť o hrozný hriech, keď vyvoláva Boží hnev bez milosti. Ľudia neostanú v neistote o tejto dôležitej otázke. Svet bude pred týmto hriechom varovaný skôr, než naň dopadnú Božie sudy. Všetci ľudia musia vedieť, prečo ich Boh bude trestať, aby mali možnosť vyhnúť sa trestu. **GC 450** Podľa proroctva prvý anjel prinesie svoje posolstvo „*každému národu i pokoleniu, i jazyku, i ľudu*“. Varovanie tretieho anjela, ktoré je súčasťou trojanjelského posolstva, bude rozšírené rovnakým spôsobom. Proroctvo ešte uvádza, že posolstvo bude hlásané mocným hlasom anjela letiaceho prostriedkom nebeskej klenby a preto na seba upúta pozornosť celého sveta.

V závere zápasu medzi dobrom a zlom sa celé kresťanstvo rozdelí na dve skupiny – jednu budú tvoriť ľudia, ktorí zachovávajú Božie prikázania a vieru Ježišovu, druhú tí, ktorí uctievať šelmu, jej obraz a prijímajú jej pečat. Keď sa cirkev a štát spoja, aby donútili „*malých i veľkých, bohatých i chudobných, slobodných i sluhov*“ (Zj 13,16), aby prijali „*znamenie šelmy*“, Boží ľud vytrvá a „*znamenie šelmy*“ neprijme. Prorok na ostrove Patmos videl, „*čosi ako sklené more, ... a tých, ktorí zvíťazili nad šelmou a nad jej obrazom a nad jej znamením, nad číslom jej mena, že stáli na sklenom mori a mali harfy Božie a spievali pieseň Mojžiša sluhu Božieho a pieseň Baránkovu*“. (Zj 15,2.3)

BOŽÍ ZÁKON

I.
Ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý som ťa vyviedol z Egyptskej zeme, z domu sluhov. Nebudeš mať iných bohov predô mnou.

II.
Neučiniš si rytiny ani nijakej podoby tých vecí, ktoré sú hore na nebi, ani tých, ktoré sú dole na zemi, ani tých, ktoré sú vo vodách pod zemou. Nebudeš sa im klaňať ani im nebudeš slúžiť, lebo ja Hospodin, tvoj Boh, som silný Boh žiarlivý, ktorý navštevujem neprávosť otcov na synoch do tretieho i štvrtého pokolenia tých, ktorí ma nenávidia, a činím milosť tisícim tým, ktorí ma milujú a ostríhajú moje prikázania.

III.
Nevezmeš meno Hospodina, svojho Boha, nadarmo. Lebo Hospodin nenechá bez pomsty toho, kto by vzal jeho meno nadarmo.

IV.
Pamätaj na deň soboty, aby si ho svätil. Šesť dní budeš pracovať a robiť akokoľvek svoje dielo. Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha. Nebudeš robiť nijakého diela ani ty, ani tvoj syn, ani tvoja dcéra, tvoj sluha, ani tvoja dievka, ani tvoje hovädó, ani tvoj pohosťin, ktorý je v tvojich bránach.

Lebo šesť dní činil Hospodin nebesia a zem, more a všetko, čo je v nich, a odpočinul si siedmeho dňa. Preto požehnal Hospodin deň soboty a posvätil ho.

V.
Čti svojho otca i svoju mať, aby sa predĺžili tvoje dni na zemi, ktorú ti dá Hospodin, tvoj Boh.

VI.
Nezabiješ!

VII.
Nezosmlníš!

VIII.
Neukradneš!

IX.
Nepovieš na svojho blížneho falošného svedectva!

X.
Nepožiadáš domu svojho blížneho! Nepožiadáš ženy svojho blížneho, ani jeho sluhu, ani jeho dievky, ani jeho voľa, ani jeho osla, ani ničoho, čo je tvojho blížneho!

2. Mojžišova 20, 2-17
Biblia, preklad prof. Roháčka z r. 1974

Ludský zásah do Božieho zákona

I.
Budeš veriť v jedného Boha

II.
Nevezmeš meno Božie nadarmo

III.
Pamätaj na deň sviatočný, aby si ho svätil

IV.
Čti svojho otca i svoju matku, aby si žil dlho a aby ti bolo dobre na zemi

V.
Nezabiješ!

VI.
Nezosmlníš!

VII.
Neukradneš!

VIII.

Nepovieš falošného svedectva proti svojmu blížnemu!

IX.
Nepožiadáš manželku svojho blížneho!

X.
Nepožiadáš ani jeho majetok!

Katolícky katechizmus 1985

Boh bude súdiť každého človeka podľa tohto zákona, buď na večný život, alebo na večnú smrť

26 Dielo obnovy

GC 451 O obnove zachovávaní soboty, ku ktorej má dôjsť v dobe konca, proroctvo Izaiáša predpovedá: „*Takto hovorí Hospodin: Ostrihajte súd a čiňte spravodlivosť, lebo je blízko moje spasenie, aby prišlo, a moja spravodlivosť, aby sa zjavila! Blahoslavený človek, ktorý to činí, a syn človeka, ktorý sa toho drží, ktorý ostrihá sobotu, aby jej nepoškrvňoval, a ktorý ostrihá svoju ruku, aby neučinila ničoho zlého!*“ „*A synov cudzinca, ktorí sa pripoja k Hospodinovi, aby mu svätoslúžili a milovali meno Hospodinovo súc mu za služobníkov, každého, kto bude ostrihať sobotu, aby jej nepoškrvňoval, a tých, ktorí sa budú držať mojej zmluvy, tých všetkých dovediem na vrch svojej svätosti a obradujem ich v dome svojej modlitby.*“ (Iz 56,1.2.6.7)

Z kontextu vyplýva, že tieto slová sa vzťahujú na kresťanský vek: „*Hovorí Pán Hospodin, ktorý zhromažďuje zahnaných Izraelových: Ešte zhromaždím k nemu, k jeho zhromaždeným.*“ (Iz 56,8) Text naznačuje zhromažďovanie pohanov prostredníctvom hlásania evanjelia a vyslovuje požehnanie pre tých, ktorí budú zachovávať sobotu. Závaznosť štvrtého prikázania platí i po ukrižovaní, vzkriesení a nanebovstúpení Ježiša Krista až dovtedy, kým budú Kristovi služobníci kázať všetkým národom radostnú zvest evanjelia. **GC 452**

Pán prostredníctvom proroka Izaiáša prikazuje: „*Zaviaž svedectvo, zapečať zákon medzi mojimi učeníkmi!*“ (Iz 8,16) Pečať Božieho zákona sa nachádza vo štvrtom prikázaní. Je to jediné zo všetkých desiatich prikázaní, ktoré uvádza meno a titul Zákonodarcu. Predstavuje ho ako Stvoriteľa neba i zeme a ukazuje, že predovšetkým Bohu patrí naša úcta a uctievanie. Okrem tohto údaja Desatoru neuvádza nič, čo by poukazovalo na totožnosť Zákonodarcu. Keď pápežstvo zmenilo sobotu, odstránilo tým z Božieho zákona pečať. Pán Ježiš vyzýva svojich nasledovníkov, aby ju obnovili tým, že vyvýšia sobotu štvrtého prikázania na miesto, ktoré jej patrí ako pamiatke Stvoriteľa a symbolu jeho moci.

„*K zákonu sa obráťte a k svedectvu!*“ Stretávame sa s mnohými vzájomne si odporujúcimi náukami a teóriami, ale Boží zákon je jediné neomylné pravidlo, ktorým máme posudzovať všetky názory, nauky a teórie. Preto prorok napísal: „*Ak nebudú hovoriť takto, budú ako tí, pre ktorých niet svitania.*“ (Iz 8,20)

Boh prikazuje: „*Volaj celým hrdlom, nezadržaj; povýš svoj hlas ako trúba a oznám môjmu ľudu ich prestúpenie a domu Jákovovmu ich hriechy!*“ Nie bezbožný svet, ale tí, ktorých Pán považuje za svoj ľud, majú byť karhaní za svoje priestupky. Ďalej Pán prikazuje: „*Síce ma hladajú deň ako deň a žiadostiví sú poznať moje cesty, ako národ, ktorý činí spravodlivosť a neopúšťa súdu svojho Boha.*“ (Iz 58,1.2) Prorok hovorí o ľuďoch, ktorí sa pokladajú za spravodlivých a slávnostne dávajú najavo horlivosť za Božiu vec. Prísne a vážne napomenutie toho, ktorý pozná ich srdce, však dokazuje, že nerešpektujú Božie prikázania. **GC 453**

Prorok hovorí o zabudnutom prikázaní: „*A pošlím z teba vystavia miesta pusté od veku, vyzdvihneš základy pokolenia a pokolenia, budú ťa volať opraviteľom trhlín, napraviteľom ciest, aby sa mohlo bývať. Ak odvrátiš svoju nohu od soboty, aby si nečinil toho, čo sa tebe ľúbi, v deň mojej svätosti; ale nazovieš sobotu rozkošou, svätú Hospodinovu ctenou, a keď ju budeš ctíť tak, že nebudeš konať svoje cesty a prevádzať*

to, čo sa tebe líbi, ani hovoriť daromné slovo, vtedy budeš mať rozkoš v Hospodinovi.“ (Iz 58,12-14) Aj toto proroctvo sa vzťahuje na našu dobu. Rímska cirkev zmenila sobotu na nedeľu a tým narušila Boží zákon. Nastal čas pre obnovu tohto Božieho ustanovenia. Má byť obnovené to, čo po generácie ležalo v zabudnutí.

Sobotu, ktorú Stvoriteľ posvätil pokojom a požehnaním, zachovával už Adam v rajskej záhrade pred pádom do hriechu. Zachovával ju aj po páde do hriechu, keď musel ako kajúcnik odísť z pôvodného šťastného domova. Zachovávali ju všetci patriarchovia od Ábela po spravodlivého Nocho, Abraháma a Jákoba. Keď sa vyvolený národ dostal do egyptského otroctva, mnohí Izraeliti stratili v pohanskom prostredí povedomie o Božom zákone. Keď ich Pán vyslobodil, slávnostne oznámil svoj zákon celému zhromaždeniu, aby všetci poznali jeho vôľu, vždy mu preukazovali úctu a poslúchali ho.

Od onoho dňa až dodnes niektorí ľudia stále udržiavali poznanie Božieho zákona a zachovávali sobotu podľa štvrtého prikázania. I keď „*človeku hriechu*“ sa podarilo pošliapať Boží svätý deň, zostali verní ľudia aj v čase najväčšej nadvlády na skrytých miestach, ktorí zachovávali sobotu. Od čias reformácie boli v každej generácii ľudia, ktorí ju svätili. Napriek častému posmechu a prenasledovaniu stále svedčili o nemennosti Božieho zákona a o svätej povinnosti zachovávať sobotu ako pamiatku stvorenia.

Tieto pravdy, o ktorých sa píše v 14. kapitole knihy Zjavenie v súvislosti s „*večným evanjeliom*“, budú charakteristickým rysom Kristovej cirkvi pred jeho príchodom. **GC 454** Výsledkom hlásania trojanjelského posolstva je: „*Trpezlivosť svätých, tu tí, ktorí ostríhajú prikázania Božie a vieru Ježišovu.*“ (Zj 14,12) Apoštol Ján videl bezprostredne po ohlásení tohto posolstva prichádzať Syna človeka v sláve zožať úrodu zeme.

Keď veriaci, ktorí prijali učenie o svätyni a o nemennosti Božieho zákona, spoznali krásu a súlad sústavy objavených právd, naplnila ich radosť a úžas. Priali si, aby o tom, čo považovali za drahocenné, vedeli všetci kresťania, pevne verili, že toto učenie radostne prijmú. Mnohí údajní nasledovníci Ježiša Krista však tieto pravdy neprijali, len preto, že ich svet neuznával. Poslušnosť štvrtému prikázaniu vyžadovalo obeť, pred ktorou väčšina ľudí ustúpila.

Proti požiadavke zachovávanía soboty mali mnohí ľudia veľmi prízemné námietky. Hovorili: „*Vždy sme zachovávali nedeľu, naši otcovia ju svätili a mnohí dobrí a zbožní ľudia zomreli v pokoji a v istote, aj keď svätili nedeľu. Ak mali pravdu, máme ju aj my. Zachovávaním soboty by sme sa odlíšili od sveta a nemali by sme naň vplyv. Čo môže malá skupinka ľudí, ktorí svätia siedmy deň týždňa, sobotu, proti celému svetu, ktorý zachováva nedeľu?*“ Podobné argumenty použili kedyś aj Židia na ospravedlnenie toho, že odmietli Ježiša Krista. Ak Boh prijímal prinášané obeť ich otcov, prečo by ich deti nemohli dosiahnuť spasenie rovnakým spôsobom? V Lutherovej dobe zástancovia pápežstva namietali podobne, že praví kresťania zosnuli v katolíckej viere a preto katolícke náboženstvo postačí na spasenie. Takéto argumenty sú účinnou prekážkou akéhokoľvek pokroku v náboženských otázkach.

Mnohí namietali, že zachovávanie nedele patrí medzi zaužívané kresťanské náuky, potvrdené rozšírenou a po stáročia zachovávanou tradíciou cirkvi. **GC 455** Proti tejto námietke stojí argument, že zachovávanie soboty je omnoho staršie a rozšírenejšie ako náš svet. Potvrdili ju anjeli i sám Boh. Keď boli položené základy zeme, keď spolu plesali hviezdy rána a keď jasali všetci synovia Boží, vtedy bol položený základ soboty. (Jób 38,6,7; 1 Moj 2,1-3) Toto ustanovenie si právom vyžaduje našu úctu. Nezaviedla ho ľudská autorita, nevychádza z ľudských tradícií; ustanovil ho „*Odveký*“ a nariadil

svojím večným slovom.

Len čo sa ľudia začali zaujímať o sobotu, obľúbení kazatelia prekrúcali Božie slovo a vykladali ho tak, aby upokojili všetkých, ktorých otázka soboty zaujala. Ľudia, ktorí sami neštudovali Písmo, sa uspokojili s názormi a tradíciami otcov a autoritou cirkvi. Jej obhajcovia používali na potvrdenie platnosti štvrtého prikázania len Bibliu. Skromní ľudia, vyzbrojení len slovom pravdy, odolávali útokom vzdelancov. Tí s údivom a so zlosťou poznávali, že ich výrečnosť nič nezmôže proti jednoduchým a priamym dôkazom ľudí, ktorí sa skôr vyznajú v Písme než v intelektuálnom filozofovaní.

Pretože nemali dôkazy z Biblie, tvrdošijne argumentovali: „*Prečo učenie o sobote neprijali naši veľikáni? Len málo ľudí verí tomu, čomu veríte vy. Nie je predsa možné, aby ste vy mali pravdu a všetci učenci sveta sa mýlili.*“ Pritom však zabúdali, že rovnaké argumenty použili kedysi proti Kristovi a jeho apoštolom iní odporcovia.

Podobné dôvody vyvracia Písmo a poznanie, ako sa Pán správal v každej dobe k svojmu ľudu. **GC 456** Boh pôsobí prostredníctvom ľudí, ktorí počujú jeho hlas. Sú poslušní a keď treba, dokážu povedať i nepríjemné pravdy a neboja sa vytknúť všeobecne rozšírené hriechy. Boh často nevyberá vzdelaných a vysoko postavených mužov za vodcov reformačných snáh, pretože títo ľudia veria len svojmu vyznaniu, teóriám a teologickým systémom a necítia potrebu učiť sa od Boha. Iba ľudia, ktorí sú osobne spojení so Zdrojom múdrosti, môžu pochopiť a vykladať Písmo. Niekedy Boh povoláva na hlásanie pravdy mužov s nízkym vzdelaním, no nie preto, že sú nevzdelaní, ale preto, že nie sú márnomyseľní, namyslení a nechajú sa Bohom poučiť. Učia sa v Kristovej škole a svojou pokorou i poslušnosťou sa stávajú veľikánmi. Boh im zveruje poznanie svojej pravdy a preukazuje im tým poctu, proti čomu pozemské pocty a ľudská veľkosť strácajú význam.

Väčšina adventistov neprijala pravdu o svätyni a o Božom zákone. Mnohí z nich tiež stratili dôveru v adventné hnutie a prijali bludné a nezmyselné názory na proctvo o druhom príchode Ježiša Krista. Niektorí sa mylne pokúšali opakovane určovať dátum Kristovho príchodu. Biblické učenie o svätyni im malo ukázať, že žiadne prorocké obdobie nesiahá až do druhého príchodu Ježiša Krista a Biblia nepredpovedá presný dátum tejto udalosti. Oni ale odmietli poznanie Božieho slova, pokračovali v určovaní dátumu príchodu Pána Ježiša a prežívali neustále sklamanie.

Keď tesalonický zbor prijal mylné názory na príchod Ježiša Krista, apoštol Pavol im radil, aby svoje nádeje a očakávanie starostlivo preverili Božím slovom. Citoval im proroctvá, ktoré predpovedajú udalosti pred Kristovým príchodom, a ukázal im, že nemajú dôvod očakávať príchod Spasiteľa za svojho života. „*Nech vás nikto nezvedie nijakým spôsobom*“ (2 Tes 2,3), zneli jeho varovné slová. **GC 457** Keby sa utešovali nádejami nepodloženými Písmom, zviadlo by ich to k nesprávnemu konaniu. Ich sklamanie by vyvolalo len posmech neveriacich. Hrozilo by im nebezpečenstvo, že sa stanú malomyseľnými a padnú do pokušenia pochybovať aj o pravdách nevyhnutných pre spasenie. Apoštolovo napomenutie veriacim v Tesalonike obsahuje dôležité poučenie pre tých, ktorí žijú v poslednej dobe. Mnoho adventistov si myslelo, že pokiaľ nestanovia konkrétny dátum Kristovho príchodu, nebudú sa naň ani horlivo a usilovne pripravovať. Ak sa znovu nadchnú nádejou, len aby prežili ďalšie sklamanie, ich viera natolko oslabne, že je skoro nemožné, aby ich oslovili významné pravdy proctva.

Určenie konkrétnej doby ako začiatku hodiny súdu, obsiahnuté v poslanstve prvého anjela, nariadil Boh. Výpočet prorockého času, na ktorom sa toto poslanstvo zakladá

a podľa ktorého pripadá koniec obdobia 2300 prorockých dní na jeseň roku 1844, je úplne presný. Opakované pokusy určiť nový dátum pre začiatok a koniec tohto prorockého obdobia a nezmyselné argumenty, ktoré obhajujú nové stanoviská nielenže odvádzali pozornosť ľudí od aktuálneho dobového posolstva, ale navyše znevažovali akýkoľvek prorocký výklad. Čím častejšie ľudia určujú dátum druhého príchodu Ježiša Krista a čím intenzívnejšie ho oznamujú, tým viac to poslúži zámerom satana. Keď určený dátum pominie a nič sa nestane, vedie satan ľudí, aby zosmiešňovali zástancov takých názorov a odsúdili aj veľké adventné hnutie z roku 1843 a 1844. Ľudia, ktorí zotrávajú v tomto blude, nakoniec stanovia pre Kristov príchod na túto zem veľmi vzdialený dátum. To ich uspáva vo falošnej istote a mnohí poznajú svoj omyl príliš neskoro.

Dejiny starého Izraela sú priliehavou ilustráciou toho, čo zažilo adventné hnutie. Boh viedol svoj ľud v adventnom hnutí podobne ako viedol Izraelitov, keď vychádzali z Egypta. Veľké sklamanie preverilo ich vieru podobne, ako bola skúšaná viera Hebrejov pri Červenom mori. Keby stále dôverovali Božej ruke, ktorá ich viedla a sprevádzala v minulosti, videli by aj Božie vyslobodenie. **GC 458** Keby všetci, ktorí sa aktívne zúčastnili adventného hnutia v roku 1844, prijali posolstvo tretieho anjela a hlásali ho s mocou Ducha Svätého, Pán by prostredníctvom nich vykonal veľké dielo. Svet by zaliala záplava svetla. Obyvatelia celého sveta by už dávno boli varovaní, záverečné dielo by bolo dokončené a Kristus by už prišiel, aby vykúpil svoj ľud.

Boh nechcel, aby Izrael blúdil štyridsať rokov po púšti. Chcel Izraelitov viesť priamou cestou do Kanaánu a usadiť ich v ňom ako svätý a šťastný národ. Ale „nemohli vojsť pre neveru“. (Žid 3,19) Pretože sa búrili a odmietali Boha, zahynuli na púšti. Do zaslúbenej zeme vošli iní. Podobne si Pán neprial, aby sa príchod Ježiša Krista tak oddialil a jeho ľud zostal toľko rokov vo svete hriechu a zármutku. Nevera ich však oddelila od Boha. Keď odmietli splniť úlohu, ktorú im Boh zveril, povolal hlásať posolstvo iných. Z milosrdenstva voči svetu Pán Ježiš odkladá svoj príchod, aby poskytol hriešnikom možnosť vypočuť si varovanie a nájsť záchranu v Spasiteľovi skôr, než na svet dopadne Boží súd.

Hlásaná pravda, ktorá karhá hriechy a vytyká bludy, vyvoláva odpor a nepriateľstvo rovnako ako kedysi. „Lebo každý, kto robí zlé, nenávidí svetlo a nejde k svetlu, aby nebol trestaný jeho skutky.“ (Ján 3,20) Keď ľudia poznajú, že svoje názory nemôžu obhájiť Písmom, snažia sa svoje stanovisko zastávať za každú cenu a zlostne osočujú charakter a pohnútky tých, ktorí obhajujú nepopulárne pravdy. To isté sa opakuje v každej dobe. Eliáš bol obvinený, že trápi Izrael, Jeremiáša označili za zradcu, Pavla obvinili, že zneuctil chrám. Vtedy i dnes boli verní obhajcovia pravdy označovaní za zvodcov, kacirov či rozkolníkov. **GC 459** Zástupy ľudí, ktorí majú príliš málo viery, aby prijali pevné prorocké slovo, ochotne a bez výhrad dôverujú obvineniam vznášaným proti tým, ktorí sa opovažujú karhať všeobecne rozšírené hriechy. Tento jav bude stále častejší. Biblia učí, že sa blíži doba, keď budú štátne zákony v takom rozpore s Božím zákonom, že každý, kto bude chcieť zachovávať Božie nariadenia, bude súdený a trestaný ako zločinec.

Aké povinnosti má v tejto situácii posol pravdy? Má z toho usúdiť, že nemôže hlásať pravdu, pretože vedie ľudí len k tomu, aby sa vyhýbali jej požiadavkám alebo proti nej bojovali? Podobne ako prví reformátori nemá právo ponechať si svedectvo Božieho slova pre seba len preto, že vyvoláva odpor. Svedectvo viery, ktoré priniesli verní a mučeníci, bolo zaznamenané v záujme nasledujúcich pokolení. Tieto životné príklady

svätosti a vytrvalosti boli zachované preto, aby vzbudzovali odvahu v ľuďoch, ktorých Boh teraz povoláva, aby o ňom svedčili. Boh im dal milosť a poznanie pravdy nie preto, aby si ju nechali pre seba, ale aby prostredníctvom nich poznanie Boha osvietilo celú zem. Aj v tomto pokolení zveril Boh posolstvo svojim služobníkom? Potom by ním mali osvietiť svet. Kedysi Pán povedal prorokovi, ktorý hovoril v jeho mene: „*Ale dom Izraelov ťa nebudú chcieť poslúchať, pretože nechcú mňa poslúchať.*“ Napriek tomu Pán pokračoval: „*Ale budeš im hovoriť moje slová, už či počujú a či nechajú.*“ (Ez 3,7; 2,7) Pre Božích služobníkov v súčasnosti platí príkaz: „*Volaj celým hrdlom, nezadržaj; povýš svoj hlas ako trúba a oznám môjmu ľudu ich prestúpenie a domu Jákobovmu ich hriechy!*“ (Iz 58,1)

Každý, kto prijal svetlo poznanej pravdy, má v rámci svojich možností rovnako slávnu a závažnú zodpovednosť ako prorok Izraela, ktorému Pán riekol: „*A ty, synu človeka, dal som ťa za strážcu domu Izraelovmu. GC 460 Keby som povedal bezbožnému: Bezbožníku, istotne zomrieš a nehovoril by si napomínajúc bezbožníka odvrátiť ho od jeho cesty, on, bezbožník, zomrie pre svoju nepravosť, ale jeho krv budem vyhľadávať z tvojej ruky. Ale ty, keď napomenieš bezbožníka odvrátiť ho od jeho cesty, aby sa odvrátil od nej, a keď sa neodvráti od svojej cesty, on zomrie pre svoju nepravosť, ale ty vytrhneš svoju dušu zo záhuby.*“ (Ez 33,7-9)

Veľkou prekážkou prijatia a hlásania pravdy je skutočnosť, že prináša nepríjemnosti a odpor ľudí. To je jediný argument proti pravde, ktorý jej obhajcovia nemohli nikdy poprieť. Verných Kristových nasledovníkov to nemôže zastaviť. Nečakajú, kým sa pravda stane populárnou. Sú presvedčení o svojej povinnosti, ochotne berú na seba kríž a vedia – ako kedysi apoštol Pavol, že „*terajšie kratučké ľahké nášho súženia nám pôsobia prenesmierne veľkú večnú tiaž slávy*“ a považujú – ako kedysi Mojžiš „*za väčšie bohatstvo ako poklady Egypta... pohanenie Kristovo*“. (2 Kor 4,17; Žid 11,26)

Iba ľudia, ktorí v srdci slúžia svetu, bez ohľadu na to, akého sú vyznania, sa správajú v náboženských veciach vypočítavo a bezzásadovo. Máme sa rozhodovať pre to, čo je správne, a to len preto, že je to správne a dôsledky prenechať Bohu. Zásadným, verným a statočným mužom vďačí svet za veľké reformy. Práve takí ľudia musia pokračovať v diele reformácie v súčasnosti.

Pán vraví: „*Počujte ma, vy, ktorí znáte spravodlivosť, ľudie, v ktorého srdci je môj zákon! Nebojte sa potupy smrteľného človeka, ani sa nelakajte ich urážok, lebo ich zožerie mol' ako rúcho a ako vlnu ich zožerie červ, ale moja spravodlivosť bude trvať na veky a moje spasenie na pokolenie pokolení.*“ (Iz 51,7.8)

27 | Moderné prebudenecké hnutia

GC 461 Tam kde ľudia verne hlásali Božie slovo, všade bolo vidieť výsledky, ktoré svedčili o jeho nebeskom pôvode. Duch Svätý sprevádzal posolstvo Božích služobníkov a Božie slovo mocne pôsobilo na svedomie hriešnikov. „*Pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka*“, ožiariło tajné kúty ich vnútra, odhalilo ich tajné hriechy. V myslí i srdci boli hlboko presvedčení. Duch Svätý ich presvedčil o hriechu, spravodlivosti i súde, ktorý príde. Uvedomili si Božiu spravodlivosť a zhrozili sa pri pomyslení, že by sa takí hriešni a nečistí mali postaviť pred Pána, ktorý skúma ľudské srdce. V úzkosti volali: „*Kto nás vyslobodí z tohto tela smrti?*“ Keď sa potom zoznámili s golgotským krížom a nesmiernou obeťou za hriechy ľudstva, pochopili, že len zásluhy Ježiša Krista môžu odčiniť ich prestúpenie, len ony môžu zmieriť Boha s človekom. S vierou a pokorou prijali Božieho Baránka, ktorý sníma hriechy sveta. Len vďaka krvi Pána Ježiša získali odpustenie svojich hriechov.

Títo hriešnici prejavili skutočné pokánie. Uverili, dali sa pokrstiť a začali nový život ako nové stvorenie v Ježišovi Kristovi, aby nežili ako predtým podľa svojich hriešnych sklonov, ale aby vierou v Božieho Syna žili podľa jeho vzoru. Napodobňovali jeho povahu a očisťovali sa tak, aby boli čistí ako je on. GC 462 Veci, ktoré kedysi nenávideli, začali teraz milovať a čo im bolo kedysi príjemné, začali teraz nenávidieť. Predtým pyšní a panovační ľudia sa stali pokornými a láskavými. Predtým márnomyseľní a domýšľaví ľudia sa stali skromní a zdržanliví. Z bezbožných ľudí sa stávali zbožní, z opilcov abstinenti, zo zhýralcov ľudia cnostní. Odložili márnosti sveta. Veriaci nehľadali ozdobu „*v zápletoch vlasov, vo vešaní na seba zlata alebo v obliekaní sa do nádherného rúcha, ale skrytý srdca človek v neporušiteľnom krotkosti a tichosti ducha, čo je drahocenné pred Bohom*“. (1 Pet 3,3,4)

Prebudenecké hnutia viedli k dôkladnému sebaskúmaniu a k pokore. Vyznačovali sa slávnostnými, vážnymi výzvami voči hriešnikom a vrelým súcitom k ľuďom vykúpeným krvou Pána Ježiša. Muži i ženy sa modlili a prosili Boha, aby ich zachránil. Ovocie týchto prebudeneckých hnutí sa prejavilo u tých ľudí, čo sa nebáli sebazaprenia a obetí, ale ktorí sa radovali, že majú tú česť trpieť výsmech a súženie pre Ježiša Krista. Aj v živote formálnych kresťanov nastala zmena. Ich vplyv prospieval celej spoločnosti. „*Zhromažďovali s Kristom*“ a „*zasievali s Duchom Svätým*“, aby zožali večný život.

Mohlo sa o nich povedať: „*Že ste sa boli zarmútili, ale že ste sa zarmútili na pokánie... Lebo zármutok podľa Boha pôsobí pokánie na spasenie, ktorého zármutku nikdy neolutuje človek; ale zármutok sveta pôsobí smrť. Lebo, práve to, že ste sa boli zarmútili podľa Boha, akú veľikú vám to spôsobilo snahu! Ba čo, kolkú obranu, kolkú nevôľu, kolkú bázeň, kolkú túžbu, kolkú horlivosť a pomstu! Vo všetkom ste preukázali, že ste čistí vo veci.*“ (2 Kor 7,9-11)

To je výsledok pôsobenia Ducha Božieho. Jediným dôkazom pravého pokáania je náprava života. GC 463 Len keď človek splní, čo sľúbil, keď vráti, čo ukradol, keď vyzná svoje hriechy a začne milovať Boha a svojich blížnych, môže mať hriešnik istotu, že sa zmieril s Bohom. Takéto výsledky sa v minulosti vždy prejavili ako následok duchovnej obnovy. Podľa ovocia, ktoré tieto obdobia priniesli, je zrejmé, že Boh ich požehnal na záchranu človeka a pozdvihnutie ľudstva.

Mnohé prebudenecké hnutia modernej doby sa však zásadne líšia od prejavov Božej milosti, ktoré v predošlých dobách sprevádzali pôsobenie Božích služobníkov. Je síce pravda, že majú veľký ohlas, mnohí ľudia tvrdia, že sa obrátili a cirkvi zaznamenávajú prírastok členov. Dlhodobé výsledky nás ale neopravňujú myslieť si, že priniesli aj zodpovedajúci vzrast skutočného duchovného života. Svetlo, ktoré nakrátko vzplanie, obyčajne opäť zhasne a zanechá po sebe ešte väčšiu temnotu, než aká bola predtým.

Populárne prebudenecké hnutia sa príliš často dovoľávajú obrazotvornosti tým, že vzbudzujú pocity a uspokojujú túžbu po niečom novom a vzrušujúcom. Takto obrátení ľudia netúžia po biblickej pravde, málo sa zaujímajú o svedectvo prorokov a apoštolov. Bohoslužba nie je pre nich príťažlivá, pokiaľ neobsahuje niečo vzrušujúceho. Posolstvo, ktoré sa dovoľáva triesveho rozumu, na nich nepôsobí. Nezaujímajú sa o prosté varovania Božieho slova, ktoré sa priamo dotýkajú ich večného života.

Najvyšším životným záujmom každého skutočne obráteného človeka je vzťah k Bohu a k večným hodnotám. Kde je ale v dnešných cirkvách pravá oddanosť Bohu? Novoobrátení ľudia nezanechávajú svoju pýchu ani lásku voči svetu. Nie sú o nič ochotnejší zaprieť sa, vziať na seba svoj kríž a nasledovať milujúceho a pokorného Ježiša, než boli pred svojím obrátením. Náboženstvo sa pre neveriacich a pochybovačov stalo predmetom posmechu, pretože mnoho vyznávačov kresťanstva nevie nič o jeho zásadách. Z mnohých cirkví sa takmer vytratila sila zbožnosti. Myšlienky na Boha vytlačili cirkevné výlety, divadelné predstavenia, bazáre, krásne budovy a veľkoleposť. **GC 464** Majetok, bohatstvo a svetské záležitosti zamestnávajú ľudí natoľko, že si len ťažko povšimnú veci večného záujmu.

V týchto cirkvách sú aj napriek všeobecnému úpadku viery a zbožnosti ešte stále praví nasledovníci Ježiša Krista. Skôr než na zem prídu konečné Božie súdy, dôjde medzi Božím ľudom k takému oživeniu pôvodnej zbožnosti, aké sa neprejavilo od apoštolskej doby. Na Boží ľud zostúpi Boží duch a moc. Potom sa veľa ľudí oddelí od tých cirkví, v ktorých láska voči svetu potlačila lásku k Bohu a jeho slovu. Mnohí duchovní, ale aj členovia radostne prijímajú veľké pravdy, ktoré prikázal oznámiť Boh, aby sa ľudia pripravili na druhý príchod Pána Ježiša. Nepriateľ spasenia by rád toto dielo zmaril. Skôr než príde čas tohto hnutia, pokúsi sa ho napodobniť. V cirkvách, ktoré dostane pod svoju klamnú moc, vzbudí dojem, že Boh zoslal na nich svoje požehnanie a prejaví sa niečo, čo budú považovať za veľké náboženské prebudenie. Zástupy ľudí budú jasť, že Boh koná pre nich úžasnú veci, pritom ale pôjde o pôsobenie iného ducha. Pod zámienkou náboženstva sa satan pokúsi rozšíriť svoj vplyv na celý kresťanský svet.

V mnohých prebudeneckých hnutiach, ktoré vznikli v posledných päťdesiatich rokoch, pôsobili v menšej či väčšej miere rovnaké vplyvy, ktoré sa prejavila v oveľa väčších hnutiach v budúcnosti. Je to citové vzrušenie, zmes pravdy a klamu, ktorá je dobre pripravená na to, aby zmietla ľudí. Nikto nemusí byť oklamáný. Vo svetle Božieho slova nie je ťažké rozpoznať podstatu týchto hnutí. Môžeme si byť istí, že tam – kde ľudia neberú vážne svedectvo Biblie a odmietajú jednoduché pravdy, ktoré preverujú ľudské srdce a vyžadujú sebazaprenie a odmietnutie sveta – Boh svoje požehnanie neudeľuje. A podľa pravidla, ktoré nám dal Pán Ježiš: „*Po ich ovocí ich poznáte.*“ (Mat 7,16) je zrejmé, že tieto hnutia nie sú dielom Ducha Božieho. **GC 465**

Boh sa zjavuje ľuďom prostredníctvom pravdy svojho slova. Všetkým, ktorí ho prijímajú, je štítom proti satanovým podvodom. Zanedbávanie týchto právd, ktoré je dnes v náboženskom svete rozšírené, otvára dvere všetkému zlu. Ľudia do značnej miery

strácajú zo zreteľa podstatu a dôležitosť Božieho zákona. Nesprávne chápanie povahy, trvalej platnosti a záväznosti Božieho zákona vedie k mylným názorom na obrátenie a posvätenie, je príčinou úpadku zbožnosti v cirkvách. Tu hľadajme tajomstvo, prečo v dnešných prebudeneckých hnutiach chýba Boží Duch a jeho moc.

V rôznych cirkvách sú zbožní ľudia, ktorí poznajú tento stav a trápia sa nad ním. Profesor Edwards A. Park uvádza nebezpečenstvá, ktoré v súčasnej dobe ohrozujú cirkvi a výstižne píše: „*Jedným zdrojom nebezpečenstva je to, že sa z kazateľníc nezdôrazňuje Boží zákon. V minulosti bola kazateľnica ozvenou hlasu svedomia... Naši najlepší kazatelia dávali svojim kázňam jedinečnú vznešenosť tým, že podľa vzoru Majstra vyzdvihovali Boží zákon, jeho prikázania a jeho varovania. Opakovali dve veľké zásady. Podľa prvej je zákon prejavom Božej dokonalosti a človek, ktorý nemiluje zákon, nemiluje ani evanjelium, pretože zákon – rovnako ako evanjelium – je zrkadlom, ktoré odráža Božiu povahu. Podľa druhej zásady znevažovanie Božieho zákona vedie k podceňovaniu závažnosti hriechu, k jeho šíreniu a prináša skazu. Neposlušnosť zákona je priamo úmerná tomu, aká dôležitosť sa prikladá zákonu...*“

„*So zmeneným nebezpečenstvom sa spája nebezpečenstvo podceňovania Božej spravodlivosti. V súčasnosti majú kazatelia sklon oddeľovať Božiu spravodlivosť od jeho dobroty, nevyzdvihujú Božiu dobrotu ako zásadu, ale kladú ju na úroveň citu. GC 466 Tieto nové teologické názory rozdeľujú to, čo Boh spojil. Je Boží zákon dobrý alebo zlý? Je dobrý. Potom je i spravodlivosť dobrá, pretože sa snaží zákon plniť. Zo zvyku podceňovať Boží zákon, spravodlivosť, rozsah a zhubnosť ľudskej neposlušnosti, človek ľahko dôjde k návyku nedoceňovať Božiu milosť, ktorá prináša odpustenie hriechov.*“ Tým evanjelium stráca v myšliach ľudí hodnotu a význam, títo ľudia sú zakrátko ochotní vzdať sa Biblie.

Mnohí náboženský učiteľia tvrdia, že Kristus svojou smrťou zrušil zákon a že od toho času ľudia nemusia plniť požiadavky zákona. Iní považujú zákon za ťažké bremeno a ako protiklad záväznosti zákona vyzdvihujú slobodu evanjelia.

Proroci a apoštolovia posudzovali svätý Boží zákon úplne inak. Dávid hovorí: „*A budem chodiť v slobode, lebo sa dopytujem tvojich nariadení.*“ (Ž 119,45) Apoštol Jakub, ktorý písal po Kristovej smrti, považuje Desatoro za „*kráľovský zákon*“ a „*dokonalý zákon, zákon slobody*“ (Jak 2,8; 1,25) A Ján o viac ako polstoročie po ukrižovaní vyslovuje pozhnanie tým, ktorí „*činia jeho prikázania, aby mali právo k drevu života a aby vošli bránami do mesta*“ (Zj 22,14)

Tvrdeniu, že Kristus svojou smrťou zrušil zákon svojho Otca, chýba akýkoľvek základ. Keby bolo možné zákon zmeniť alebo zrušiť, potom by Kristus nemusel zomrieť, aby zachránil človeka od trestu za hriech. Kristova smrť zďaleka neruší zákon, naopak dokazuje, že zákon je nezmeniteľný. Boží Syn prišiel, aby vyvýšil a zvelebil zákon. (Iz 42,21) Povedal: „*Nedomnievajte sa, že som prišiel zrušiť zákon... dokiaľ nepominie nebo a zem, ani len jediný jota alebo jeden puntík nepominie zo zákona.*“ (Mat 5,17.18) Pán Ježiš sám o sebe riekol: „*Činiť tvoju vôľu, môj Bože, si želim a tvoj zákon je v mojich vnútornostiach.*“ (Ž 40,9)

Boží zákon je vo svojej podstate nezmeniteľný. Je zjavením vôle a charakteru Zákonodarcu. Boh je láska a jeho zákon je láska. Dve veľké zásady zákona sú: láska k Bohu a láska ku človekovi. „*Plnosťou zákona je láska.*“ (Rim 13,10) Boží charakter je spravodlivosť a pravda, čo je tiež podstata Božieho zákona. Žalmista napísal: „*Tvoj zákon je pravda.*“ „*Všetky tvoje prikázania sú spravodlivé.*“ (Ž 119,142.172) A apoštol

Pavol vyhlásil: „*Tak teda je zákon svätý i prikázanie je sväté, i spravodlivé, i dobré.*“ (Rim 7,12) Zákon, ktorý je výrazom Božieho myslenia Božej vôle, musí byť práve taký trvalý ako Zákonodarca. **GC 467**

Ludia sa zmierujú s Bohom svojím obrátením a posvätením, teda zhodou so zásadami Božieho zákona. Na začiatku žil človek stvorený na Boží obraz v dokonalej zhode s Božím charakterom a s jeho zákonom. Zásady spravodlivosti boli zapísané do jeho srdca. Ale hriech odcudzil človeka Stvoriteľovi. Človek stratil Boží obraz. „*Pretože myseľ tela je nepriateľstvom naproti Bohu, lebo sa nepodriadyje zákonu Božiemu, lebo sa ani nemôže podriaadiť.*“ (Rim 8,7) „*Lebo tak miloval Boh svet, že svojho jednorodeného Syna dal*“ (Ján 3,16), aby sa človek mohol zmieriť s Bohom. Zásluhou Ježiša Krista sa môžeme dostať do súladu so svojím Stvoriteľom. Ľudské srdce musí premeniť Božia milosť, človek musí prijať nový život od Boha. Táto zmena je znovuzrodenie, bez ktorého, ako povedal Pán Ježiš, nikto „*nemôže vidieť kráľovstvo Božie*“. (Ján 3,3)

Prvým krokom pre zmierenie s Bohom je presvedčenie o vlastnej hriechnosti. „*Hriech je prestúpením zákona.*“ „*Lebo skrze zákon poznanie hriechu.*“ (1 Ján 3,4; Rim 3,20) Ak má hriešnik poznať svoju vinu, musí posudzovať svoj charakter podľa Božieho meradla spravodlivosti. Zákon je zrkadlo, ktoré ukazuje na dokonalosť spravodlivého Božieho charakteru a umožňuje človeku, aby poznal svoje nedostatky.

Zákon ukazuje človeku jeho hriechy, ale neposkytuje žiadne riešenie. **GC 468** Sľubuje život poslušnému, ale ukazuje, že údelom hriešnika je smrť. Len Kristovo evanjelium môže človeka oslobodiť od trestu za hriech alebo od znečistenia hriechom. Musí prejaviť ľútosť pred Bohom, ktorého zákon prestúpil a veriť v Krista a jeho zástupnú obeť. Tým, že mu budú hriechy odpustené, stane sa účastným Božskej prirodzenosti. (2 Pet 1,4) Stáva sa Božím dieťaťom, pretože prijal ducha synovstva, ktorého mocou volá: „*Abba, Otče!*“ (Rim 8,15)

Môže človek prestupovať Boží zákon? Apoštol Pavol napísal: „*Či teda máme zákon vierou? Nijakým činom! Ale zákon stavíme v platnosť.*“ „*Lebo veď, ktorí sme zomreli hriechu – ako budeme ešte žiť v ňom?!*“ A apoštol Ján uvádza: „*Lebo toto je tá láska Božia, aby sme zachovávali jeho prikázania a jeho prikázania nie sú ťažké.*“ (Rim 3,31; 6,2; 1 Ján 5,3) Pri znovuzrození sa srdce človeka stotožní s Bohom, pretože sa stotožní s Božím zákonom. Keď sa u hriešnika odohrala táto prenikavá zmena, prešiel zo smrti do života, z hriechu do svätosti, z neposlušnosti a vzbury k poslušnosti a vernosti. Starý život odcudzený Bohu sa skončil, začal nový život zmierenia, viery a lásky. Vtedy sa naplní „*právo zákona v nás, ktorí nechodíme podľa tela, ale podľa Ducha*“. (Rim 8,4) A ľudské srdce zvolá: „*Ako veľmi milujem tvoj zákon! Každého dňa je on mojím premýšľaním.*“ (Ž 119,97)

„*Zákon Hospodinov je dokonalý, občerstvujúci dušu.*“ (Ž 19,8) Bez zákona človek nemôže správne pochopiť Božiu čistotu a svätosť ani svoju vlastnú vinu a nečistotu. Nie je presvedčený o hriechu a necíti potrebu, že by mal činiť pokánie. Nevidí, že je ako priestupník Božieho zákona stratený a neuvedomuje si, že potrebuje zmierujúcu krv Ježiša Krista. Prijíma nádej na záchranu bez prenikavej zmeny srdca a nápravy života. Preto je toľko povrchno obrátených, preto do cirkví prichádzajú toľkí ľudia, ktorí neprišli ku Kristovi. **GC 469**

V súčasných náboženských hnutiach prevládajú mylné názory na posvätenie, ktoré vychádzajú z prehliadania alebo odmietania Božieho zákona. Tieto teórie sú vieroučné fálošné a v praktických dôsledkoch nebezpečné. Keďže majú veľkú obľubu, je

dvojnásobne potrebné, aby všetci presne vedeli, čo o tom učí Písmo.

Učenie o skutočnom posvätení je biblické. Apoštol Pavol v liste Tesaloničanom napísal: „*Lebo to je vôľa Božia - vaše posvätenie.*“ A modlil sa: „*A on sám, Boh pokoja, nech vás ráči celých posvätiť.*“ (1 Tes 4,3; 5,23) Biblia jasne učí, čo je posvätenie a ako ho môžeme dosiahnuť. Spasiteľ sa modlil za svojich učeníkov: „*Posväť ich v svojej pravde! Tvoje slovo je pravda.*“ (Ján 17,17) Apoštol Pavol učí, že veriaci majú byť „*posvätení Svätým Duchom*“. (Rim 15,16) Čo pôsobí Duch Svätý? Pán Ježiš povedal svojim učeníkom: „*Ale keď príde on, ten Duch pravdy, uvedie vás do každej pravdy.*“ (Ján 16,13) Žalmista napísal: „*Tvoj zákon je pravda.*“ (Ž 119,142) Božie slovo a Boží Duch zoznamujú ľudí s veľkými zásadami spravodlivosti vyjadrenými v Božom zákone. Keďže Boží zákon je „*svätý, spravodlivý a dobrý*“ a je prejavom Božej dokonalosti, z toho vyplýva, že i povaha formovaná poslušnosťou tomuto zákonu bude svätá. Dokonalým príkladom takej povahy je Ježiš Kristus, ktorý riekol: „*Tak ako som ja ostríhal prikázania svojho Otca.*“ „*Lebo ja vždycky činím to, čo sa jemu líbi.*“ (Ján 15,10; 8,29) Nasledovníci Pána Ježiša sa mu majú podobáť – z Božej milosti majú utvárať svoju povahu v súlade so zásadami svätého Božieho slova. To je biblické posvätenie.

Posvätenie sa uskutočňuje iba vierou v Ježiša Krista, mocou Božieho Ducha, ktorý pôsobí v človekovi. Apoštol Pavol napomína veriacich: „*S bázňou a s trasením pracujte na svojom spasení; lebo je to Boh, ktorý vo vás pôsobí i chcenie i činenie pre záľubu.*“ (Fil 2,12.13) Kresťan prežíva pokúšanie hriechom, ale trvalo proti nemu bojuje. Na to potrebuje Kristovu pomoc. **GC 470** Ludská slabosť sa spojí s Božou silou a viera zvolá: „*Ale vďaka Bohu, ktorý nám dáva víťazstvo skrze nášho Pána Ježiša Krista.*“ (1 Kor 15,57)

Písmo jasne ukazuje, že dielo posvätenia je postupný proces. Keď hriešnik pri obrátení získava vďaka zmierujúcej krvi pokoj s Bohom, jeho kresťanský život len začína. Potom „*nesme sa k dokonalosti*“ a „*v dokonalého muža, k miere dospelosti plnosti Kristovej*“. (Žid 6,1; Ef 4,13) Apoštol Pavol napísal: „*Bratia, ja nemyslím o sebe, že by som už bol uchvátil. Ale jedno robím: na to, čo je za mnou, zabúdajúc a po tom, čo je predo mnou, sa vystierajúc ženiem sa za cieľom.*“ (Fil 3,13.14) A Peter hovorí, čo je potrebné urobiť na dosiahnutie biblického posvätenia: „*A tak práve preto vynaložte na to všetku snahu a poskytujte vo svojej viere chrabrú cnosť a v cnosti známosť a v známosti zdržanlivosť a v zdržanlivosti trpezlivosť a v trpezlivosti pobožnosť a v pobožnosti milovanie bratstva a v milovaní bratstva lásku..., lebo keď to budete robiť, neklesnete nikdy.*“ (2 Pet 1,5-10)

Ludia, ktorí prežívajú biblické posvätenie, prejavujú pokoru. Uvedomia si, ako kedysi Mojžiš, úžasnú veľkosť Božej svätosti a uvidia svoju vlastnú nehodnosť ako protiklad Božej vznešenej dokonalosti a čistoty.

Príkladom pravého posvätenia je prorok Daniel. Celý jeho dlhý život naplňuje ušľachtilá služba Pánovi. Z Božieho pohľadu bol „*ľúby muž*“. (Dan 10,11) A predsa o sebe netvrdil, že je čistý a svätý. Naopak, tento nehom poctený prorok sa považoval za súčasť hriešneho Izraela, keď prosil Boha za svoj národ: „*Nie pre nejaké svoje spravodlivosti kladieme pred teba svoje pokorné prosby, ale pre tvoje mnohé zľutovania.*“ „*Keď sme už aj hrešili a páchali bezbožnosť.*“ Ako sám napísal: „*Ešte kým som ja hovoril, modlil sa a vyznával svoj hriech a hriech svojho ľudu Izraela.*“ A keď sa mu neskôr zjavil Boží Syn, aby mu podal vysvetlenie, Daniel povedal: „*Nezostalo ani vo mne sily a moja krása zmenila sa pri mne a porušila a nezadržal som v sebe sily.*“ (Dan 9,18.15.20; 10,8) **GC 471**

Keď Jób počul Boží hlas z víchrice, zvolal: „*Preto zavrhum a ľutujem, a to v prachu*

a v popole. “ (Jób 42,6) Keď Izaiáš uvidel Božiu slávu a počul volanie cherubína: „*Svätý, svätý, svätý Hospodin zástupov*“ zvolal: „*Beda mne, lebo zahyniem.*“ (Iz 6,3.5) Apoštol Pavol po tom, čo bol vytrhnutý do tretieho neba a počul slová, ktoré žiadny človek nemôže vysloviť, hovorí o sebe ako o niekom, kto je „*najmenší od všetkých svätých*“. (2 Kor 12,2-4; Ef 3,8) Milovaný Ján, ktorý sa kedysi opieral o Ježišovu hrud, padol ako mŕtvy k nohám Syna človeka, keď uvidel jeho slávu. (Zj 1,17)

Ludia, ktorí chodia v tieni golgotského kríža, sa nepovyšujú ani sa nevychvaľujú, že už zvíťazili nad hriechom. Uvedomujú si, že ich hriech zavinil smrteľný zápas, ktorý zvieral srdce Božieho Syna. Tieto myšlienky ich vedú k pokore. Ludia, ktorí žijú v blízkosti Pána Ježiša, najlepšie poznávajú, aký je človek krehký a hriešny; ich jedinou nádejou sú zásluhy ukrižovaného a vzkrieseného Spasiteľa.

Posvätenie podľa dnešných predstáv v kresťanskom svete je úplne cudzie biblickému náboženstvu. Prináša sebedovomé pohrdanie Božím zákonom. Obhajcovia tohto chápania učia, že posvätenie je dielo okamihu a človek dosahuje svätosť len vierou. Hovoria: „*Len ver a dostaneš Božie požehnanie.*“ Sú presvedčení, že človek nemusí na získanie posvätenia vynaložiť žiadne ďalšie úsilie. Popierajú záväznosť Božieho zákona a tvrdia, že sú oslobodení od povinnosti zachovávať prikázania. Môže však byť človek svätý a žiť v súlade s Božou vôľou a povahou, bez toho, aby sa stotožnil so zásadami, ktoré sú prejavom Božej povahy i vôle a ukazujú, čo sa Bohu páči? **GC 472**

Túžba po ľahkej a pohodlnej zbožnosti, ktorá nevyžaduje žiadnu námahu, sebazaprenie a zrieknutie sa nezmyselnosti sveta, veľmi spopulárnila učenie o viere ako jedinej podmienke. Čo však o tom hovorí Božie slovo? Apoštol Jakub napísal: „*Čo to prospeje, moji bratia, keď niekto hovorí, že má vieru, a nemá skutkov? Či ho azda tá viera môže spasit?... Ale či chceš zvedieť, ó, prázdny človeče, že viera bez skutkov je mŕtva? Či nebol Abrahám, náš otec, ospravedlnený zo skutkov donesúc obeťou svojho syna Izáka na oltár? Teda vidíš, že viera spoluúčinkovala s jeho skutkami a že viera bola dokonaná zo skutkov... Tak teda vidíte, že sa človek ospravedľňuje zo skutkov a nie samo z viery.*“ (Jak 2,14-24)

Božie slovo svedčí proti falošnému učeniu o viere bez skutkov. Žiadať o priazeň neba a pritom neuznávať podmienky, za ktorých Boh milosrdenstvo udeľuje, nepredstavuje vieru, ale trúfalosť. Pravá viera je založená na zaslúbeniach a nariadeniach Písma svätého.

Nech sa nikto neklame presvedčením, že sa môže stať svätým, keď svojvoľne porušuje hoci len jedinú Božiu požiadavku. Vnútorň súhlas s jediným vedomým hriechom umlčuje hlas Ducha Svätého a odlučuje človeka od Boha. „*Hriech je prestúpením zákona.*“ A „*nikto, kto hreší, ho nevidel ani ho nepoznal*“. (1 Ján 3,4.6) I keď Ján vo svojich listoch obširne hovorí o láske, neváha odhaliť skutočnú povahu ľudí, ktorí tvrdia, že sú posvätení a pritom stále prestupujú Boží zákon. „*Kto hovorí: Zním ho, a jeho prikázania nezachováva, je lhár a v tom niet pravdy. Ale kto zachováva jeho slovo, v tom je po pravde láska Božia dokonaná.*“ (1 Ján 2,4.5) To je skúšobný kameň každého vyznania. Za posväteného nemôžeme považovať toho, kto neobstojí pri posudzovaní jediným Božím meradlom svätosti na nebi i na zemi. Keď ľudia neuznávajú záväznosť mravného zákona, podceňujú a zľahčujú Božie prikázania, keď prestupujú čo i len najmenšie z týchto prikázaní a učia to robiť ostatných, Boh ich neprijíma a my vieme, že ich tvrdenie nie je pravdivé. **GC 473**

Ak niekto o sebe tvrdí, že je bez hriechu, je to dôkaz, že od svätosti je veľmi ďaleko.

Vôbec nechápe nekonečnú Božiu čistotu a svätosť, ani to, aký má byť človek, ktorý zodpovedá vzoru Božej povahy. Nechápe čistotu a vznešenosť lásky Pána Ježiša ani zhubnosť a zlo hriechu, preto sa môže považovať za svätého. Čím vzdialenejší je od Krista a čím nesprávnejšie predstavy má o Bohu a jeho požiadavkách, tým si pripadá spravodlivejší.

Posvätenie, o ktorom hovorí Písmo, sa týka celého človeka – ducha, duše i tela. Apoštol Pavol sa modlil za Tesaloničanov: „*A on sám, Boh pokoja, nech vás ráci celých posvätiť a váš duch nech je zachovaný celý a neporušený i duša i telo bezúhonne, keď príde náš Pán Ježiš Kristus.*“ (1 Tes 5,23) Inokedy napísal: „*Prosím vás teda, bratia, pre rôzne milosrdenstvo Božie, že by ste ta dali svoje telá v živú obeť svätú a líbu Bohu, rozumnú to vašu svätoslužbu.*“ (Rim 12,1) V období starého Izraela musela byť každá obeť prinesená Bohu starostlivo prehliadnutá. Pokiaľ sa na prinášanom zvierati odhalila nejaká chyba, zvierata bolo odmietnuté, pretože Boh prikázal, že obeť musia byť „*bez chyby*“. Preto i kresťanom Pán prikazuje, aby „*dali svoje telá v živú obeť svätú a líbu Bohu*“. Ak má byť táto obeť prijateľná, musí všetky svoje sily uchovávať v najlepšom stave. Všetko, čo oslabuje telesné alebo duševné sily človeka, robí ho neschopným pre službu Stvoriteľovi. Môže mať Boh radosť, keď mu neponúkame to najlepšie, čo môžeme? Pán Ježiš povedal: „*Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou!*“ (Mat 22,37) Ľudia, ktorí milujú Boha celým srdcom, budú mu chcieť svojím životom čo najlepšie slúžiť a budú sa stále zo všetkých síl usilovať o to, aby žili v súlade so zákonmi, ktoré rozvíjajú ich schopnosť plniť Božiu vôľu. Nebudú povolením svojim chútkam a vášňam oslabovať alebo poškvrňovať obeť, ktorú prinášajú svojmu nebeskému Otcovi. **GC 474**

Apoštol Peter píše: „*Milovaní, napomínam ako pohostínov a pútnikov, aby ste sa zdržali telesných žiadostí, ktoré vojujú proti duši.*“ (1 Pet 2,11) Každé uspokojovanie hriechnych túžob vedie k otupeniu duchovných síl a k oslabeniu duchovnej a duševnej vnímateľnosti, takže Božie slovo alebo Boží Duch môžu pôsobiť na srdce len slabo. Apoštol Pavol napísal veriacim v Korinte: „*Očistíme sa od každého poškrvnenia tela i ducha dovršujúc tak svätosť v bázni Božej.*“ (2 Kor 7,1) Nesme ovocie Ducha, ktorým je „*láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, dobrota, dobrotivosť, vernosť, krotkosť a zdržanlivosť*“. (Gal 5,22)

Mnohí z tých, ktorí sa považujú za kresťanov, nedbajú na tieto inšpirované rady a oslabujú svoje sily honbou za majetkom alebo holdovaním móde. Kolkí z nich zabúdajú, že boli stvorení na Boží obraz a nič sa obzerstvom, opilstvom a zakázaným pôžitkárstvom! Cirkvi, ktoré by mali zlo karhať, často ho ešte podporujú tým, že ho neodsudzujú a podnecujú túžbu po majetku a zábavách, aby znovu naplnili svoje pokladne, pretože láska ku Kristovi to nedokáže. Keby Pán Ježiš prišiel dnes do niektorých z cirkví a videl tam hodovanie a svetské obchodovanie podnikané v mene náboženstva, či by nevyhnal znesväcovateľov, ako kedysi vyhnal z chrámu peňazomencov?

Apoštol Jakub napísal, že múdrosť pochádzajúca od Boha je „*ponajprv čistotná*“. (Jak 3,17) Keby sa stretol s ľuďmi, ktorí berú vzácne meno Pána Ježiša do úst poškrvnených tabakom, ktorých dych a telo sú presiaknuté odporným tabakovým zápachom, znečisťujúcim vzduch a nútia všetkých okolo seba, aby vdychovali jed, keby sa apoštol stretol so zlozvykom odporujúcim čistote evanjelia, neodsúdil by ho ako „*prízemný, zmyselný a diabolský*“? Otroci tabaku môžu tvrdiť, že prežili požehnanie úplného posvätenia, môžu hovoriť o nádeji na nebo, Božie slovo, ale hovorí, že „*nevojde do neho nikdy nič obecného (nečistého)*“. (Zj 21,27) **GC 475**

„Alebo či nevíte, že vaše telo je chrámom Svätého Ducha, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha, a že nie ste sami svoji? Lebo ste kúpení za veľkú cenu. Nože teda oslavujte Boha svojím telom.“ (1 Kor 6,19.20) Človek, ktorý vie, že jeho telo je chrámom Ducha Svätého, sa nedá ztročiť škodlivými zlozvykmi. Jeho sily patria Kristovi, ktorý ho vykúpil vlastnou krvou. Jeho majetok patrí Pánovi. Ako by mohol beztriestne mrhať zvereným majetkom? Ľudia, ktorí sa považujú za kresťanov, každoročne vydávajú obrovské sumy peňazí na zbytočné a škodlivé pôžitky, zatiaľ čo vnútorne odumierajú a stávajú sa necitlivými voči Slovu života. Okrádajú Boha o desiatky i dary a dávajú na oltár škodlivých pôžitkov viac, ako venujú na pomoc chudobným alebo pre šírenie evanjelia. Keby všetci, ktorí sa považujú za nasledovníkov Ježiša Krista, boli skutočne posvätení, nevydávali by svoje prostriedky na zbytočné alebo škodlivé pôžitky, ale venovali by ich do Božej pokladnice. Kresťania by sa stali príkladom striedmosti, sebazaprenia a obetavosti. Boli by svetlom sveta.

Svet sa oddáva pôžitkárstvu. „Po čom dychtí človek, čo chcú jeho oči a na čom si v živote zakladá“, to ovláda ľudí. Pán Ježiš volá svojich nasledovníkov, aby boli svätí: „Preto vyjdite spomedzi nich a oddelte sa,... a nedotýkajte sa nečistého, a ja vás prijmem.“ (2 Kor 6,17) Vo svetle Božieho slova sme povedať, že posvätenie, ktoré nepôsobí, aby sa človek úplne zriekol hriešnych zlozvykov a svetských vášní, nie je pravé.

Ľudia, ktorí poslúchnu výzvu: „Preto vyjdite spomedzi nich a oddelte sa,... a nedotýkajte sa nečistého,“ platí Boží sľub: „Ja vás prijmem. A budem vám za Otca, a vy mi budete za synov a za dcéry, hovorí Pán, všemohúci.“ (2 Kor 6,18) Každý kresťan má právo a povinnosť prežiť bohaté náboženské skúsenosti. „Ja som svetlo sveta,“ povedal Pán Ježiš. GC 476 „Ten, kto mňa nasleduje, nebude chodiť vo tme, ale bude mať svetlo života.“ (Ján 8,12) „Ale stezka spravodlivých je ako jasné svetlo rána, ktoré svieti viac a viac, dokiaľ nestojí deň na výši.“ (Prísľ 4,18) Každý krok viery a poslušnosti privádza človeka do užšieho spojenia so Svetlom sveta, v ktorom nie je „najmenšej tmy“. Božích služobníkov osvecujú lúče Slnka spravodlivosti. Oni majú odrážať jeho svetlo. Ako nás planéty učia, že na nebi je veľké svetlo, ktorého žiaru odrážajú, tak majú kresťania svedčiť, že na tróne vesmíru je Boh a zaslúži si, aby sme ho chválili a napodobňovali. V jeho nasledovníkoch sa prejavia plody Ducha Božieho, čistota a svätosť jeho povahy.

Apoštol Pavol v liste Kološanom píše o požehnaniach, ktoré Boh udeľuje svojim deťom: „Neprestávame modliť sa za vás a prosiť, že by ste boli naplnení čo do známosti jeho vôle všetkou múdrosťou a rozumnosťou duchovnou, že by ste chodili hodne Pána, aby ste sa mu vo všetkom ľúbili nesúc ovocie v každom skutku dobrom a rastúc v známosti Boha, zmocňovaní každou mocou podľa sily jeho slávy ku všetkej trpezlivosti a zhovievavosti s radosťou.“ (Kol 1,9-11)

Inokedy napísal o svojej túžbe, aby bratia v Efeze mohli úplne poznať, aká veľká je to prednosť byť kresťanom. Čo najzrozumiteľnejšie sa im snažil opísať, akú obdivuhodnú moc a poznanie môžu dosiahnuť ako Boží synovia a dcéry. Boží duch im dáva možnosť „mocou zosilniť na vnútornom človekovi“, aby boli „zakorenení v láske“, aby mohli „poznať lásku Kristovu, ktorá prevyšuje rozum, aby ste boli naplnení vo všetku plnosť Božiu“. O vrcholnej prednosti kresťanov sa apoštol zmieňuje vo svojej modlitbe, aby „ste boli naplnení vo všetku plnosť Božiu“. (Ef 3,16-19) GC 477

Tu vidíme najväčší zážitok, ktorý môžeme dosiahnuť vierou v zaslúbenia nášho nebeského Otca, ak splníme jeho požiadavky. Vďaka zásluhám Ježiša Krista máme

prístup k trónu nekonečnej moci. „*Ktorý to neušetril vlastného Syna, ale ho ta dal za nás za všetkých, ako by nám s ním potom i všetkého nedaroval!*?“ (Rim 8,32) Otec dal Synovi plnosť svojho Ducha a my môžeme z tejto plnosti čerpať požehnanie. Pán Ježiš riekol: „*Ak teda vy, súc zlí, viete dávať svojim deťom dobré dary, o koľko skôr dá Otec z neba Svätého Ducha tým, ktorí ho prosia!*“ (Luk 11,13) „*Keď budete niečo prosiť v mojom mene, ja učiním.*“ „*Proste a dostanete, aby vaša radosť bola naplnená.*“ (Ján 14,14; 16,24)

Život kresťana sa má vyznačovať pokorou, to však neznamená, že sa v ňom má prejavovať smútok a sebahodnotenie. Každý človek má žiť tak, aby ho Boh mohol prijať a požeňať mu. Náš nebeský Otec nechce, aby sme stále žili s pocitom odsúdenia a zármutku. Dôkazom pokory nie je, že niekto chodí so zvesenou hlavou a so srdcom plným myšlienok o sebe. Máme možnosť prísť k Ježišovi a dať sa ním očistiť, potom môžeme stáť pred zákonom bez hanby a výčitiek svedomia. „*A tak teraz už nieto nijakého odsúdenia tým, ktorí sú v Kristu Ježišovi.*“ (Rim 8,1)

Vďaka Pánovi Ježišovi sa synovia Adama, ktorí padli do hriechu, stávajú „*synmi Božími*“. „*Lebo ako posväcujúci, tak i posväcovaní, všetci sú z jedného, pre ktorú príčinu nehanbí sa volať ich bratmi.*“ (Žid 2,11) Život kresťana má byť životom viery, víťazstva a radosti v Bohu. „*Lebo všetko, čo sa narodilo z Boha, víťazí nad svetom, a toto je to víťazstvo, ktoré zvíťazilo nad svetom – naša viera.*“ (1 Ján 5,4) Boží služobník Nehemiáš povedal pravdu: „*Radost Hospodinova je vašou silou.*“ (Neh 8,10) A apoštol Pavol vyhlásil: „*Radujte sa v Pánovi vždycky a zase len poviem: Radujte sa!*“ „*Vždycky sa radujte. Neprestajte sa modliť. Vo všetkom ďakujte, lebo to je vôľa Božia v Kristu Ježišovi čo do vás.*“ (Fil 4,4; 1 Tes 5,16-18) GC 478

To je ovocie biblického obrátenia a posvätenia. Možno ich vidieť len výnimočne, pretože kresťania sú väčšinou ľahostajní k veľkým zásadám spravodlivosti, ktoré obsahuje Boží zákon. Preto sa prejavuje málo skutočných, trvalých účinkov pôsobenia Božieho Ducha, ktorými sa vyznačovali minulé prebudenecké hnutia.

Zameriavaním sa na Pána Ježiša sa meníme. Keďže ľudia nedbajú na biblické príkazy, ktorými Boh zjavuje ľuďom dokonalosť a svätosť svojho charakteru, pretože myseľ ľudí sa zameriava na ľudské učenie a teórie, nie je divu, že sa z našich cirkví vytráca živá zbožnosť. Pán hovorí: „*Opustili mňa, prameň živej vody, aby si vyrúbali cisterny, deravé cisterny, dopukané, ktoré nedržia vody!*“ (Jer 2,13)

„*Blahoslavený muž, ktorý nechodí podľa rady bezbožných, na ceste hriešnikov nestojí a na stolici posmievačov nesedí. Ale má záľubu v zákone Hospodinovom a o jeho zákone rozmýšľa dňom i nocou. A bude ako strom, zasadený nad potokmi vody, ktorý dáva svoje ovocie svojím časom, ktorého list nevädne, a všetko, čokoľvek bude robiť, podarí sa mu.*“ (Ž 1,1-3) Pôvodná viera a zbožnosť medzi Božím ľudom môže ožiť len vtedy, keď Boží zákon zaujme opäť miesto, ktoré mu patrí. „*Takto hovorí Hospodin: Postojte na cestách a vidzte a pýtajte sa po chodníkoch veku, ktorá je tá dobrá cesta, a idte po nej, a tak nájdite pokoj svojej duši!*“ (Jer 6,16)

28 | Tvárou v tvár súdu

GC 479 Prorok Daniel napísal: „*Hľadel som, až boli postavené tróny a posadil sa Starodávny dňov; jeho rúcho bolo biele ako sneh a vlasy jeho hlavy ako čistá vlna; jeho trón plamene ohňa; jeho kolá horiaci oheň. Ohnivá rieka tiekla a vychádzala spreď neho; tisíc tisícov mu slúžilo a desaťkrát tisíc desaťtisícov stálo pred ním; zasadol súd a boli otvorené knihy.*“ (Dan 7,9.10)

Takto Boh predstavil prorokovi vo videní veľký a slávny deň, keď sa pred Sudcom zeme zverejnia záznamy o povahe a živote ľudí a každý človek bude súdený „*podľa skutkov*“. „*Starodávny dňov*“ je Boh Otec. Žalmista hovorí: „*Prv, ako boli splodené vrchy, a prv, ako si rodiťelsky sformoval zem a okruh sveta, od veku naveky si ty silný Boh!*“ (Ž 90,2) On pôvodca všetkého živého, zdroj všetkých zákonov, bude predsedať súdu. A „*desaťtisíce desaťtisícov*“ svätých anjelov budú ako služobníci a svedkovia prítomní na tomto veľkom súde.

„*A hľa, s nebeskými oblakmi prichádzal ktosi na pohľad ako Syn človeka a prišiel až ku Starodávnemu dňov a dali mu priblížiť sa pred neho. A bolo jemu dané panstvo i sláva, i kráľovstvo a slúžili mu všetky národy a ľudia a jazyky; jeho panstvo je večným panstvom, ktoré nepominie, a jeho kráľovstvo je také, ktoré nebude zničené.*“ (Dan 7,13.14) **GC 480** Príchod Ježiša Krista, ktorý sa tu popisuje, nie je jeho druhý príchod na zem. Ježiš Kristus prichádza k „*Starodávnemu dňov*“ v nebi, aby prijal panstvo, slávu a kráľovstvo, ktoré mu bude dané na záver jeho prostredníckej služby. Túto udalosť predpovedalo proroctvo o 2300 prorockých dňoch, ktoré sa skončilo v roku 1844, a nie jeho druhý príchod na našu zem. V sprievode nebeských anjelov vstúpil náš Veľkňaz do svätyně svätých a predstúpil pred nebeského Otca, aby vykonal záverečné dielo svojej služby pre človeka – aby uskutočnil vyšetrovanie a zmieril s Bohom všetkých, ktorí jeho dielo zmierenia prijali.

V starozákonnej predobraznej službe mal Deň zmierenia význam len pre tých, ktorí predstúpili pred Boha s kajúcnyim vyznaním svojich hriechov, ktoré boli prostredníctvom obetnej krvi prenesené do svätyně. Podobne aj na veľký deň konečného zmierenia a vyšetrojúceho súdu prídu do úvahy len prípady tých, ktorí sa hlásia k Božiemu ľudu. Súd nad bezbožnými je celkom odlišná záležitosť a bude sa konať neskôr. „*Lebo je čas, aby sa začal súd od domu Božieho; ale ak najprv od nás, čo bude koniec tých, ktorí neposlúchajú evanjelia Božieho?!*“ (1 Pet 4,17)

Nebeské knihy, v ktorých sú zaznamenané mená a činy ľudí, sú podkladom pre rozhodnutie súdu. Prorok Daniel napísal: „*Zasadol súd a boli otvorené knihy.*“ (Dan 7,10) Apoštol Ján, opisuje v Zjavení rovnaký výjav a dodáva: „*A otvorila sa aj iná kniha, to jest kniha života, a mŕtvi boli súdení podľa toho, čo bolo napísané v knihách, podľa svojich skutkov.*“ (Zj 20,12)

Kniha života zaznamenáva mená všetkých ľudí, ktorí kedy vstúpili do Božej služby. Pán Ježiš vyzýval svojich učeníkov: „*Ale radšej sa radujte, že sú vaše mená napísané v nebesiach.*“ (Luk 10,20) **GC 481** Apoštol Pavol hovorí o svojich verných spolupracovníkoch, „*ktorých mená sú v knihe života*“. (Fil 4,3) Daniel prorockým zrakom videl „*čas súženia, akého nebolo*“ a uistuje, že Boží ľud bude vyslobodený, „*každý, kto bude nájdený zapísaný v knihe*“. Pisateľ knihy Zjavenie zaznamenal, že do Božieho mesta

vtúpia iba tí, „*ktorí sú zapísaní v knihe života Baránka*“. (Dan 12,1; Zj 21,27)

Pred Bohom sa píše „*pamätná kniha*“. Sú v nej zaznamenané dobré činy ľudí, „*ktorí sa boja Hospodina a myslia na jeho meno*“. (Mal 3,16) Ich skutky viery, ich činy lásky sú zaznamenané v nebi. Nehemiáš sa o tom zmieňuje, keď volá: „*Pamätaj na mňa, môj Bože, pre to a nedaj vytrieť mojich dobrodient, ktoré som učinil na dome svojho Boha a na jeho strážach!*“ (Neh 13,14) V Božej pamätnej knihe ja zachytený každý spravodlivý čin. Je tam presne zaznamenané každé odmietnuté pokušenie, každé prekonané zlo, každé vyslovené súciteľné slovo. Je tam zapísaná každá obeť, každá bolesť a zármutok, ktoré ľudia vytrpeli pre Ježiša Krista. Žalmista volá: „*Ty si počítal, koľko ráz som sa musel potulovať na úteku. Zober moje slzy do svojej nádoby; lebo či azda nie sú zapísané v tvojej knihe?*“ (Ž 56,9)

Nebeské knihy uvádzajú aj hriechy ľudí. „*Pretože Boh privedie každý skutok na súd i každú vec skrytú, už či je dobrá či zlá*.“ „*Z každého prázdneho slova, ktoré povedia ľudia, vydajú počet v deň súdu*.“ Spasiteľ vyhlásil: „*Lebo zo svojich slov budeš ospravedlnený a zo svojich slov budeš odsúdený*.“ (Kaz 12,14; Mat 12,36.37) Tento neomylný záznam zachytí i tajné úmysly a pohnútky, pretože Boh „*osvieti skryté veci tmy a zjaví úmysly srdc*“. (1 Kor 4,5) „*Hľa, je to zapísané predomnou;... za vaše nepravosti a za nepravosti vašich otcov spolu, hovorí Hospodin*.“ (Iz 65,6.7) **GC 482**

Boh skúma skutky každého človeka a zaznamenáva ich ako skutky verné alebo neverné. Ku každému menu v nebeských knihách je úplne presne zapísané každé nesprávne slovo, každý sebecký čin, každá nesplnená povinnosť, každý tajný hriech i každé nečestné správanie. Všetky nebom poslané varovania alebo napomenutia, ktoré človek ignoroval, všetky premárnené okamihy, nevyužitú príležitosť, každý vplyv, či s dobrými alebo zlými ďalekosiahlymi následkami, to všetko zapisuje anjel, ktorý vedie nebeské knihy.

Boží zákon je meradlom, podľa ktorého sa bude na Božom súde hodnotiť povaha a život každého človeka. Starozákonný mudrc povedal: „*Boj sa Boha a ostríhaj jeho prikázania, lebo to je povinnosťou každého človeka, pretože Boh privedie každý skutok na súd*.“ (Kaz 12,13.14) Apoštol Jakub napomína svojich bratov: „*Tak hovorte a tak robte ako takí, ktorí máte byť súdení zákonom slobody*.“ (Jak 2,12)

Súd rozhodne o tom, kto bude „*hoden*“, aby bol vzkriesený so spravodlivými. Pán Ježiš povedal: „*Ale tí, ktorí budú uznaní za hodných dôjsť tamtoho veku a vzkriesenia z mŕtvych,... lebo budú rovní anjelom a budú synmi Božimi*.“ (Luk 20,35.36) Na inom mieste Spasiteľ hovoril, že „*výjdú tí, ktorí dobre činili, na vzkriesenie života*“. (Ján 5,29) Spravodliví mŕtvi budú teda vzkriesení až po prvej časti súdu, na ktorom budú uznaní za hodných „*vstať k životu*“. Osobne sa nezúčastnia súdu, na ktorom budú skúmané ich záznamy a bude sa o nich rozhodovať.

Pán Ježiš vystúpi ako ich obhajca a bude ich zastupovať pred Bohom. „*A keby niekto zhrešil, máme prímluvcu u Otca, Ježiša Krista, spravodlivého*.“ (1 Ján 2,1) „*Lebo Kristus nevošiel do svätyně, učinenej rukou, protiobrazu to pravej, ale do samého neba ukázať sa teraz tvári Božej za nás*.“ „*Prečo aj môže vždycky dokonale spasiť tých, ktorí skrze neho prichádzajú k Bohu, vždycky žijúc, aby sa prímlúval za nich*.“ (Žid 9,24; 7,25) **GC 483**

Keď sa pri súde otvoria knihy záznamov, budú pred Bohom preskúmané životy všetkých, ktorí verili v Pána Ježiša. Náš obhajca začína tými, ktorí žili na zemi najskôr, potom predkladá prípady nasledujúcich generácií a skončí žijúcimi. Na rad príde každé meno, každý prípad bude podrobne preskúmaný, niektorých Boh prijme,

iných odmietne. Ak sa pri niektorých menách nájdu záznamy hriechov, ktoré neboli vyznané a odpustené, budú takéto mená odstránené z knihy života a záznam o ich dobrých skutkoch bude vymazaný z Božej pamätnej knihy. Hospodin riekol Mojžišovi: „*Kto zhrešil proti mne, toho vytriem zo svojej knihy.*“ (2 Moj 32,33) A prorok Ezechiel dopĺňa: „*A keby sa odvrátil spravodlivý od svojej spravodlivosti a páchal by nepravosť... Niktorá jeho spravodlivosť, ktorú činil, nespomenie sa.*“ (Ez 18,24)

Záznam o odpustení bude v nebeských knihách pri každom, kto úprimne oľutoval svoje hriechy a vierou prijal krv Ježiša Krista ako očistovaciu obeť. Keďže prijal Kristovu spravodlivosť a jeho charakter je v súlade s Božím zákonom, budú jeho hriechy vymazané a on sám bude považovaný za hodného vstúpiť do večného života. Prostredníctvom proroka Izaiáša Pán hovorí: „*Ja, ja som ten, ktorý vytieram tvoje prestúpenia pre seba a nespomínam na tvoje hriechy.*“ (Iz 43,25) Pán Ježiš povedal: „*Ten, kto víťazí, bude odiaty bielym rúchom, a nevytriem jeho mena z knihy života a vyznám jeho meno pred svojím Otcom i pred jeho anjelmi.*“ „*Každého teda, kto mňa vyzná pred ľuďmi, vyznám i ja pred svojím Otcom, ktorý je v nebesiach. A kto by mňa zaprel pred ľuďmi, toho i ja zapriem pred svojím Otcom, ktorý je v nebesiach.*“ (Zj 3,5; Mat 10,32.33)

I ten najväčší záujem ľudí o rozhodnutia pozemských súdov je len slabým náznakom záujmu, ktorý vznikne medzi obyvateľmi neba, **GC 484** keď sa pred Sudcom celej zeme začnú preberať mená zaznamenané v Baránkovej knihe života. Náš Obhajca bude žiadať, aby všetkým, ktorí zvíťazili vierou v jeho krv, boli odpustené prestúpenia a mohli sa vrátiť do svojho rajskeho domova a dostať korunu ako spoludedičia jeho „*predošlého panstva*“. (Mich 4,8) Satan sa snažil klamaním a pokúšaním ľudí zmariť zámer, ktorý Boh sledoval stvorením človeka. Kristus teraz žiada, aby sa tento plán uskutočnil, ako keby človek nikdy nebol zhrešil. Žiada pre svoj ľud nielen úplné odpustenie a ospravedlnenie, ale aj podiel na svojej sláve a miesto na svojom tróne.

Kým sa Pán Ježiš prihovára za tých, ktorí prijali jeho milosť, satan ich pred Bohom obviňuje ako hriešnikov. Veľký podvodník sa ich snažil zviest, aby začali pochybovať, aby prestali veriť v Boha, aby sa odvrátili od Božej lásky a nerešpektovali jeho zákon. Teraz poukazuje na záznam o ich živote, na ich povahové nedostatky, na to, ako málo sa podobajú Kristovi, čím svojho Vykupiteľa zneuctili, na všetky hriechy, na ktoré ich navedol a pre ktoré ich pokladá za svojich poddaných.

Pán Ježiš neospravedlňuje ich hriechy, ale poukazuje na ich ľútosť a vieru, a preto žiada pre nich odpustenie. Ukazuje svoje ranené ruky pred Otcom i svätými anjelmi a hovorí: Pozná ich po mene. Vyryl som ich do svojich dlaní. „*Obeti Božie sú skrúsený duch. Skrúseným srdcom a zdrtеныm, ó, Bože, neopovrhujes.*“ (Ž 51,19) Žalobcovi svojho ľudu hovorí: „*Nech tá potresce Hospodin, satane, a nech tá potresce Hospodin, ktorý si vyvolil Jeruzalem! Či nie je on hlavňou, vytrhnutou z ohňa?*“ (Zach 3,2) Kristus prikryje svojich verných svojou spravodlivosťou, aby ich mohol predstaviť svojmu Otcovi ako „*slávnu cirkev, nemajúcu škrvny alebo vrásky alebo niečoho takého, ale aby bola svätá a bezvadná*“. (Ef 5,27) Ich mená sú zapísané v knihe života a je o nich napísané: „*Budú sa prechádzať so mnou v bielom rúchu, pretože sú hodní.*“ (Zj 3,4) **GC 485**

Tak sa splní sľub novej zmluvy: „*Odpustím ich nepravosť a na ich hriech viacej nespomeniem.*“ „*V tých dňoch a v tom čase, hovorí Hospodin, bude sa hľadať nepravosť Izraelova, a nebude jej; budú sa hľadať hriechy Júdove, ale sa nenájdu.*“ (Jer 31,34; 50,20) „*Toho dňa bude mládnik Hospodinov na krásu a slávu a plod zeme na pýchu a okrasu uniklým z Izraela. A stane sa, že tomu, kto ostane na Sione uniknúť záhube*

a kto zbudne v Jeruzaleme, bude sa hovoriť svätý každému, kto bude zapísaný na život v Jeruzaleme.“ (Iz 4,2,3)

Úloha vyšetrojúceho súdu a vymazanie hriechov sa skončí pred druhým príchodom Pána Ježiša. Pretože mŕtvi budú súdení podľa toho, čo je o nich napísané v knihách, je nemožné, aby boli hriechy ľudí vymazané pred skončením súdu, ktorý vyšetroje ich prípady. Apoštol Pavol jednoznačne hovorí, že hriechy veriacich budú vymazané, keď nastanú „*časy občerstvenia od tvári Pánovej*“ a keď Boh pošle „*predurčeného vám Krista Ježiša*“. (Sk 3,19,20) Keď skončí vyšetrojúci súd, príde Pán Ježiš a prinesie so sebou svoju odplatu každému podľa jeho skutkov.

Keď v starozákonnej predobraznej službe veľkňaz dokončil zmierenie pre Izrael, vystúpil so svätýne a požehnal zhromaždených veriacich. Podobne sa po skončení svojho prostredníckeho diela objaví Kristus „*bez hriechu tým, ktorí ho očakávajú, na spasenie*“ (Žid 9,28), aby ako požehnanie dal večný život svojmu ľudu, ktorý ho očakával. Tak ako kňaz vyčistil svätýňu od hriechov a vložil ich na hlavu kozla, určeného na vyhnanie, tak Kristus vloží všetky vyznané hriechy na satana, pôvodcu a podnecovateľa hriechu. Kozol, ktorý niesol hriechy Izraela, bol vyhnaný „*na púšť*“ (3 Moj 16,22), satan poniesie vinu za všetky hriechy, ku ktorým zviedol Boží ľud. Bude uväznený tisíce rokov na zemi, ktorá bude v tej dobe pustá a neobývaná. Nakoniec podstúpi úplný trest za hriechy v ohni, ktorý zničí aj všetkých bezbožných. **GC 486** Konečným odstránením hriechu a oslobodením všetkých, ktorí dobrovoľne odmietli zlo, sa uskutoční a dovŕši veľký plán záchrany človeka.

V predpovedanom čase – po uplynutí 2300 prorockých dní, v roku 1844 – sa začal vyšetrojúci súd a odstraňovanie hriechov. Všetci, ktorí sa kedy hlásili k Pánu Ježišovi, musia podstúpiť vyšetrovanie. Živí i mŕtvi sú súdení „*podľa toho, čo bolo napísané v knihách, podľa svojich skutkov*“. (Zj 20,12)

Hriechy, ktoré hriešnik neofutoval a nezanechal, nebudú odpustené a vymazané z kníh, naopak budú v Boží deň svedčiť proti hriešnikovi. Hoci hriešnik spáchal svoje hriechy za denného svetla alebo v nočnej tme, Pán, v ktorého rukách sme, ich pozná. Boží anjeli boli svedkami každého hriechu a zaznamenali ich do neomylných kníh. Človek môže hriech skryť, poprieť, zatajiť pred otcom, matkou, ženou, deťmi alebo priateľmi, nikto okrem vinníka nemusí mať najmenšie podozrenie o spáchanom skutku, ale nebeské bytosti vedia o každom hriechu. Ani tma najtemnejšej noci nemôže ukryť najväčšie podvodné tajomstvá či jedinú myšlienku pred vševediacim Hospodinom. Boh má presný zoznam o všetkých nespravodlivých činoch a o každom nečestnom správaní. Nedá sa oklamať predstieranou zbožnosťou. Nemýli sa pri posudzovaní charakteru človeka. Skazení ľudia môžu podvieť človeka, ale Boha nie. Spozná každú pretváрку a vidí do ľudského srdca.

Aké závažné je toto zistenie! Deň po dni ubieha do večnosti a nebeské knihy zaznamenávajú všetko, čo sa v každom z nich odohralo. Prednesené slovo či vykonaný čin sa už nedajú nikdy vziať späť. Anjeli zaznamenávajú dobré i zlé skutky. Ani najmocnejší dobyvateľ na tejto zemi nemôže zrušiť záznam jediného dňa. Všetky naše skutky, všetky naše slová, ba dokonca i naše najtajnejšie myšlienky rozhodnú o našom dobrom či zlom osude. Aj keď sme na ne už zabudli, raz prehovorí, aby nás ospravedlnili alebo odsúdili. **GC 487**

Tak ako umelec dokáže presne zachytiť črty tváre, zaznamenávajú nebeské knihy charakter človeka. Ľudia si ale nerobia starosti o tieto záznamy, do ktorých hľadajú nebeské bytosti. Keby sa dal odstrániť závoj, ktorý oddeľuje viditeľný svet od neviditeľného,

keby ľudia mohli vidieť anjela, ako zaznamenáva každé slovo a každý skutok, keby si uvedomovali, že sa s tými záznamami stretnú na súde, koľko slov, ktoré denne povedia, by zostalo nevyrieknutých, koľko činov by ostalo nevykonaných!

Pán bude pri súde starostlivo posudzovať, ako kto využil nadanie, ktoré dostal. Ako sme použili prostriedky, ktoré nám Pán prepožičal? Odovzdáme Pánovi pri jeho návrate jeho vlastníctvo i s úrokmi? Využili sme schopnosti, ktoré zveril do našich rúk, do srdca a mysle na oslavu Boha a v prospech sveta? Ako sme využili svoj čas, ako sme používali svoje pero, hlas, peniaze alebo svoj vplyv? Čo sme urobili pre Ježiša Krista v osobe chudobných, postihnutých, sirôt alebo vdov? Boh nám zveril svoje sväté slovo. Čo sme urobili s poznaním a pravdou, ktorú nám dal, aby sme pomohli pri záchrane iných? Pán nebude brať vážne prázdne vyznanie viery v Krista, on uznáva jedine lásku, ktorá sa prejavuje skutkami. Čin má v Božích očiach cenu len vtedy, keď je vykonaný z lásky. Čokoľvek konáme z lásky, Boh prijme a odmení, aj keby šlo podľa úsudku človeka o najnepatrnejší čin.

Nebeské knihy zaznamenávajú skryté sebecko ľudí. Obsahujú nesplnené povinnosti voči iným ľuďom, ale aj to, že požiadavky Spasiteľa nebrali vážne. Ľudia z nich poznajú, ako často venovali čas, myšlienky a sily satanovi namiesto Kristovi. Správy, ktoré anjeli zapisujú, nie sú radostné. Rozumné bytosti, ľudia, ktorí sa vydávajú za nasledovníkov Krista, pohlcuje úsilie hromadiť pozemský majetok alebo holdovanie svetským radovánkam. Plytvajú peniazmi, časom a silami, aby sa predvádzali alebo ukájali svoje chůtky. Len málo času venujú modlitbe, štúdiu Písma, kajúcej pokore a vyznávaniu hriechov. **GC 488**

Satan sa snaží stále novými podnetmi zamestnávať našu myseľ, aby sa nemohla zaoberať tým, čo by sme mali poznať najlepšie. Veľký podvodník nenávidí pravdy, ktoré poukazujú na zástupnú obeť a všemocného prostredníka. Uvedomuje si, že všetko závisí od toho, ako sa mu darí odvracať myseľ ľudí od Ježiša a jeho pravdy.

Kto chce mať úžitok z príhovornej služby Spasiteľa, nesmie dovoliť, aby mu niečo marilo jeho úlohu rozvíjať v úcte pred Bohom posvätenie. Nesmie venovať drahocenný čas zábave, rozmarnému hýreniu alebo hromadeniu majetku, ale ozajstnému štúdiu slova pravdy a modlitbe. Boží ľud musí jasne a správne pochopiť podstatu svätynce a vyšetrujúceho súdu. Všetci potrebujú osobne poznať, čo koná náš Veľknaz, inak nebudú schopní zachovať si vieru, ktorá je v tejto dobe veľmi dôležitá a tak zaujať postoj, ktorý podľa Božej vôle zaujať majú. Každý človek má život, ktorý môže zachrániť alebo stratiť. Všetci sa musia postaviť pred Boží súd. O prípade každého človeka sa bude raz rokovať. Je dôležité, aby preto každý človek často a vážne premýšľal o nebeskom zasadaní súdu a otvorených knihách s tým, že na konci dní bude musieť podobne ako Daniel prijať svoj údel.

Všetci ľudia, ktorí o tom vedia, majú podávať svedectvo o veľkých pravdách, ktoré im Boh zveril. Nebeská svätynja je stredobodom Kristovej služby v prospech ľudí. Jeho dielo sa týka každého človeka žijúceho na svete. Ukazuje nám plán vykúpenia, ktorý sa završí na konci časov s víťazným záverom boja medzi spravodlivosťou a hriechom. Je neobyčajne dôležité, aby sme sa s tým všetci podrobne zoznámili a mohli odpovedať každému, kto by sa spýtal na našu nádej. **GC 489**

Kristova prostrednícka služba za človeka v nebeskej svätyni je práve takou podstatnou súčasťou plánu vykúpenia ako jeho smrť na kríži. Svojou smrťou začal Kristus svoje dielo a po svojom zmŕtvychvstaní vystúpil na nebesia, aby ho dokončil v nebi. Vierou

smieme vstúpiť za oponu, kam ako „*predbehúň vošiel za nás Ježiš*“. (Žid 6,20) Tam sa odráža svetlo z golgotského kríža. Tam môžeme plnšie pochopiť tajomstvo vykúpenia. Záchrana človeka stála Boha nesmiernu obeť. Zástupná obeť zodpovedá maximálnym požiadavkám prestúpeného Božieho zákona. Pán Ježiš otvoril cestu k Otcovmu trónu a vďaka jeho prostredníckej službe môžu byť Otcovi predložené úprimné želania všetkých, ktorí k nemu prichádzajú s vierou.

„*Tomu, kto prikrýva svoje prestúpenia, nepovedie sa šťastne; ale ten, kto vyzná a opustí, dôjde milosrdenstva.*“ (Prísľ 28,13) Keby ľudia, ktorí ospravedľujú a zakrývajú svoje chyby mohli vidieť, ako nad nimi a ich správaním satan jasá, ako sa vysmieva Kristovi a jeho anjelom, snažili by sa čo najrýchlejšie vyznať svoje hriechy a vzdať sa ich. Satan využíva povahové nedostatky a pokúša sa ovládnuť myslenie človeka. Vie, že sa mu to podarí, ak sa proti nedostatkom nebojuje. Preto sa trvale snaží klamať Kristových nasledovníkov svojimi výmyslami, ktorým nedokážu odolať. Pán Ježiš sa za nich prihovára prebodnutými rukami a svojím raneným telom a všetkých, ktorí ho chcú nasledovať, uisťuje: „*Dost ti je moja milosť.*“ (2 Kor 12,9) „*Vezmite moje jarmo na seba a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinutie svojim dušiam; lebo moje jarmo je užitočné a moje bremeno ľahké.*“ (Mat 11,29.30) Nikto nemá právo považovať svoje nedostatky za nenapraviteľné. Boh ponúka vieru a milosť, aby sme ich prekonali.

Žijeme v dobe veľkého Dňa zmierenia. **GC 490** Keď veľkňaz v predobraznej starozákonnej službe konal obrad zmierenia za Izrael, žiadalo sa od všetkých, aby v srdci ľutovali svoje hriechy a korili sa pred Pánom, inak by boli z národa vylúčení. Podobne by mali dnes – v posledných dňoch času milosti – všetci, ktorí chcú mať svoje mená zaznamenané v knihe života, koríť svoje srdce pred Bohom a úprimne ľutovať svoje hriechy. Musia skutočne a dôkladne skúmať svoje srdce. Musia odložiť ľahkomyselnosť a bezstarostnosť, ktorú prejavujú toľkí vyznávači kresťanstva. Pred všetkými, ktorí chcú prekonať zlé náklonnosti, ktoré sa ich snažia ovládnuť, je ťažký boj. Pripraviť sa musí každý sám. Spasenie nebude kolektívne. Čistota a zbožnosť jedného človeka nemôžu nahradiť nedostatok týchto vlastností u druhého. I keď pred Božím súdom musia prejsť všetky národy, Boh bude skúmať prípad každého jednotlivca tak podrobne a presne, akoby bol jediným človekom na zemi. Každý musí byť súdený a nájdený bez chyby, bez vrásky alebo niečoho podobného.

Záverečné udalosti diela vykúpenia sú slávne a majú závažné dôsledky. Teraz sa odohráva súd v nebeskej svätyni. Prebicha už dlhší čas. Čoskoro, ale nikto nevie ako rýchlo, sa budú riešiť prípady žijúcich. Vo vznešenej Božej prítomnosti sa prerokuje i náš život. Dnes je najdôležitejšie, aby každý prijal napomenutie Spasiteľa: „*Hľadte, bďte je a modlite sa, lebo nevíete, kedy bude ten čas.*“ (Mar 13,33) „*Keď teda nebudeš bdiieť, prídem na teba ako zlodej, a nevíeš, v ktorú hodinu prídem na teba.*“ (Zj 3,3)

Po skončení vyšetrojúceho súdu bude rozhodnuté o večnom údele všetkých ľudí, o ich živote alebo smrti. Doba milosti skončí krátko predtým, ako sa na nebeských oblakoch ukáže Pán Ježiš. Kristus predpovedal tento okamih v knihe Zjavenie: „*Kto robí nepravosť, nech len robí nepravosť ešte; a kto špiní, nech špiní ešte; a spravodlivý nech činí spravodlivosť ešte a svätý nech sa posväťí ešte. A hľa, prídem skoro a moja odplata so mnou, aby som odplatil jednému každému podľa toho, aký bude jeho skutok.*“ (Zj 22,11.12) **GC 491**

Spravodliví i bezbožní potom budú ešte žiť na zemi ako smrteľníci – budú orať i stavať,

budú jesť a piť a nikto nebude vedieť, že v nebeskej svätyni bolo vynesené konečné, neodvolateľné rozhodnutie. Keď Noe vstúpil pred potopou do korábu, Boh za ním zavrel dvere a bezbožných nechal vonku. Sedem dní žili ľudia v nevedomosti – i keď o ich údele už bolo rozhodnuté, pokračovali vo svojom bezstarostnom, hýrivom živote a vysmievali sa varovaniam o hroziacom súde. Pán Ježiš riekol: „*Tak bude aj za príchodu Syna človeka.*“ (Mat 24,39) Ticho a nepozorovane ako zloděj o polnoci, príde rozhodujúca hodina, keď sa naplní údel každého človeka a navždy sa skončí ponuka Božej milosti hriešnikom.

„*A tak bdejte, ... aby prijdúc znenazdania nenašiel vás spať.*“ (Mar 13,35.36) Vo veľkom nebezpečenstve sú ľudia, ktorí sa unavili bdením a prijali ponuky sveta. Práve vtedy, keď bude podnikateľ cele zaujatý honbou za ziskom, keď sa bude milovník radovánok oddávať pôžitkom, keď sa bude márnivá žena zdobíť šperkami, môže sa stať, že Sudca celej zeme vynesie rozsudok: „*Odvážený si na váhe a si nájdený nedostatočný.*“ (Dan 5,27)

Spočítal som, spočítal, odvážil a rozdelil (Dan 5,25)

29 | Pôvod zla

GC 492 Mnohých ľudí znepokojuje otázka, prečo existuje zlo a ako vzniklo. Vidia, ako zlo pôsobí, aké strašné následky prináša v podobe utrpenia a smrti. Pýtajú sa, ako môže niečo také existovať, keď vládne nekonečne múdry, láskavý a mocný Boh. Narážajú na tajomstvo, na ktoré nenachádzajú vysvetlenie. Neistota a pochybnosti ich zaslepujú natoľko, že nevidia jasne pravdy zjavené v Božom slove, ktoré sú nevyhnutné pre záchranu. Niektorí ľudia sa pri hľadaní odpovede na otázku, prečo existuje zlo, zaoberajú tým, čo nám Boh nezjavil a preto nenachádzajú odpovede na svoje otázky. Ľudia, ktorí majú sklon pochybovať a filozofovať, tým ospravedľujú svoj odmietavý postoj k Biblii. Iní nenachádzajú uspokojivé vysvetlenie otázky zla, pretože pretrvávajúce tradície a nesprávne výklady im zatemnili učenie Biblie o tom, aký Boh je, aké sú zásady jeho vlády a ako Boh rieši problém zla a hriechu.

Nie je možné vysvetliť pôvod zla tak, aby sme odôvodnili, prečo vôbec existuje. Môžeme ale získať dostatok informácií nielen o jeho vzniku, ale aj o konečnom riešení otázky zla, aby sa dokázalo, že Boh rieši problém zla láskavo a spravodlivo. GC 493 Nič iné nezdôrazňuje Písmo tak jasne ako skutočnosť, že Boh nenesie zodpovednosť za vznik zla, že vzbura v nebi nevznikla preto, že Boh svojvoľne odňal niektorej bytosti svoju milosť alebo sa dopustil nejakej chyby v riadení vesmíru. Zlo je vrotelec, ktorého existenciu nie je možné zdôvodniť. Je tajomné a nelogické, ospravedľovať zlo znamená obhajovať ho. Keby sme ho mohli ospravedlniť, keby sme našli príčinu jeho vzniku, zlo by prestalo byť zlom. Jedinú definíciu zla, hriechu, nám uvádza Božie slovo: „*Hriech je prestúpením zákona.*“ (1 Ján 3,4) Je to prejav nepriateľského postoja proti veľkému zákonu lásky, základu Božej vlády.

Skôr ako sa objavilo zlo, v celom vesmíre vládol mier a radosť. Všetko bolo v dokonalom súlade s vôľou Stvoriteľa. Láska k Bohu bola nad všetkým, stvorené bytosti si vzájomne prejavovali nesebeckú lásku. Kristus, Slovo, jednorodný Boží Syn, bol jedno s večným Otcom – jedno v podstate, jedno v povahe, jedno v úmysle – jediná bytosť v celom vesmíre, ktorá mohla poznať všetky Božie plány a úmysly. Prostredníctvom Krista stvoril Otec všetky nebeské bytosti. „*Lebo v ňom je stvorené všetko, všetko, čo je v nebesiach i čo je na zemi, viditeľné i neviditeľné, buď tróny, buď panstvá, buď kniežatstvá, buď vrchnosti.*“ (Kol 1,16) Celé nebo uznávalo vládu Krista rovnako ako vládu Otca.

Pretože zákon lásky je základom Božej vlády, šťastie všetkých stvorených bytostí záviselo od ich dokonalého súladu so vznešenými zásadami spravodlivosti. Boh si praje, aby mu každé stvorenie slúžilo z lásky a úcty, ktoré vyvierajú z vedomého ocenenia Božieho charakteru. Nemá záujem o vynútenú vernosť a oddanosť. Všetkým dáva slobodnú vôľu, aby mu mohli slúžiť dobrovoľne.

Jedna stvorená bytosť sa však rozhodla, že túto slobodu zneužije. Hriech vznikol u toho, koho Boh najviac poctil hneď po Kristovi, kto mocou a slávou prevyšoval ostatných obyvateľov neba. Pred svojím pádom do hriechu bol Lucifer (Svetlonoš) prvým cherubom, bol svätý a nepoškvrnený. GC 494 „*Takto hovorí Pán Hospodin: Ty si pečatou úmernosti, plný múdrosti a dokonalý čo do krásy. V Edene, v záhrade Božej, si bol; všelijaký kameň drahý ťa pokrýval,... Ty si ten veľký cherub zastierajúci, a odkedy som ťa dal, bol si bohom na svätom vrchu, prechádzal si sa medzi ohnivými kameňmi.*

Bol si dokonaly vo svojich cestach odo dna, v ktorý si bol stvorený, dokiaľ sa nenašla pri tebe nepravosť.“ (Ez 28,12-15)

Lucifer mohol mať i naďalej Božiu priazeň, zástupy anjelov by ho boli i ďalej milovali a ctili, mohol používať svoje veľké nadanie pre blaho iných a na oslavu svojho Stvoriteľa. Prorok hovorí: „*Tvoje srdce sa povýšilo v tvojej kráse; skazil si svoju múdrosť pre svoju skvelosť.*“ (Ez 28,17) Znenazdania však začal Lucifer túžiť po sebavyvýšení. „*Vydávaš svoje srdce za srdce podobné srdcu Boha.*“ „*A veď ty si povedal vo svojom srdci:... vyvýšim svoj trón nad hviezdy silného Boha a posadím sa na vrchu slávnostného zhromaždenia Božieho, v najďalších krajoch severu; vystúpim na výšiny oblakov a budem podobný Najvyššiemu!*“ (Ez 28,6; Iz 14,13.14) Namiesto toho, aby vyvyšoval Boha ako zvrchovaný objekt lásky a vernosti všetkých stvorených bytostí, Lucifer sa usiloval o to, aby si získal ich službu a pocty pre seba. Toto knieža anjelov zatúžilo po pocte, ktorú dal večný Otec svojmu Synovi a zatúžilo po moci, ktorá patrila výhradne Kristovi.

Celé nebo radostne oslavovalo Stvoriteľa a odzrkadľovalo jeho slávu. Všetci uctievali Boha a všade vládol mier a radosť. No nebeský súlad začal rušiť falošný tón. V myšliach bytostí, ktoré považovali oslavu Boha za to najdôležitejšie, vyvolali snahy po sebavyvyšovaní neblahé predtuchy. Nebeská rada sa snažila Lucifera presvedčiť. Boží Syn ho upozornil na veľkosť, dobrotu a spravodlivosť Stvoriteľa, ako aj na svätosť a nemennosť jeho zákona. Boh ustanovil v nebi poriadok a Lucifer by zneuctil svojho Stvoriteľa a zničil sám seba, keby sa týmto poriadkom neriadil. Ale varovanie, vyslovené v nekonečnej láske a milosti, v ňom vyvolalo len odpor. **GC 495** Lucifer dovolil, aby ho ovládla žiarlivosť voči Kristovi a začal konať ešte rozhodnejšie.

Lucifer spyšnel svojou slávou a to živilo jeho túžbu po nadvláde. Pocty, ktoré mu nebešťania preukazovali, nechápal ako Boží dar a nebol za ne vďačný svojmu Stvoriteľovi. Vyžíval sa vo vlastnej sláve a vznešenosti a usiloval o to, aby sa vyrovnal Bohu. Zástupy nebešťanov ho milovali a ctili. Anjeli radostne vykonávali jeho príkazy, bol najviac obdarený múdrosťou a slávou. Za knieža nebies však nebeské bytosti uznávali Božieho Syna, veď bol jedno s Otcom v sile a moci. Kristus sa podieľal na všetkých Božích plánoch, no Lucifer nebol do Božích zámerov zasvätený. Tento mocný anjel sa pýtal: „Prečo má byť Kristus vyšší? Prečo má vznešenejšie postavenie ako ja?“

Opustil svoje miesto v bezprostrednej blízkosti Boha a začal medzi anjelmi zasievat nespokojnosť. Pôsobil tajuplne a skryto. Určitý čas skrýval svoj skutočný úmysel predstieranou úctou k Bohu, no pritom sa snažil vzbudiť nespokojnosť so zákonmi, ktorými sa nebeské bytosti riadili a tvrdil, že sú to zbytočné obmedzenia. Hlásal, že anjeli by sa mali riadiť svojou vlastnou vôľou, pretože sú prirodzene svätí. Snažil sa v nich vyvolať sebaľútosť, keď predstieral, že Boh sa k nemu správal nespravodlivo a to tým, že preukazoval najvyššiu česť Kristovi. Tvrdil, že nechce väčšiu moc a česť, aby sa vyvýšil, ale že chce získať slobodu pre všetkých obyvateľov neba, aby dospeli na vyššiu úroveň svojho bytia.

Boh vo svojom veľkom milosrdenstve dlho znášal Luciferovo správanie. Nezosadil ho z jeho vysokého postavenia hneď, keď prvýkrát prejavil nespokojnosť, no ani potom, keď začal šíriť medzi anjelmi svoje lživé dôvody. **GC 496** Znášal ho v nebi ešte dlho. Opätovne mu ponúkal odpustenie pod podmienkou, že uzná svoju chybu a podriadi sa. Boh vynaložil úsilie, aké môže prejavíť len nekonečná láska a nekonečná múdrosť, aby ho presvedčil, že koná nesprávne. Dovtedy v nebi nikto nepoznal nespokojnosť. Lucifer

sám na začiatku nevedel, kam ho to zavedie, nepochopil skutočnú podstatu svojich pocitov. Keď sa ukázalo, že jeho nespokojnosť nemá dôvod, Lucifer sa presvedčil, že nie je v práve, že Božie požiadavky sú spravodlivé a mal by ich verejne uznať. Keby to urobil, zachránil by seba i mnohých anjelov. V tom čase sa ešte celkom nezriekol vernosti Bohu. I keď opustil svoje miesto cheruba, Boh by ho iste znovu dosadil na jeho miesto, keby bol ochotný vrátiť sa k nemu, uznať jeho múdrosť a uspokojiť sa s úlohou, ktorú mu Boh vyhradil vo svojom pláne. Pýcha mu však nedovolila, aby sa podriadil. Tvrdohlavo hájil svoje stanovisko, tvrdil, že nepotrebuje činiť pokánie a začal otvorene bojovať proti svojmu Stvoriteľovi.

Všetky svoje vynikajúce schopnosti a sily teraz použil na to, aby oklamal anjelov, ktorí mu podliehali a získal si ich sympatie. Dokonca i to, že ho Kristus varoval a radil mu, prekrútil tak, aby to slúžilo jeho zradným zámerom. Anjelom, ktorí ho vrúčne milovali a najviac mu verili, nahovoril, že s ním Boh zaobchádza nespravodlivo, nectí si jeho postavenie a obmedzuje jeho slobodu. Od nesprávneho výkladu Kristových slov prešiel k ich prekrúcaniu a hrubému falšovaniu. Obvinil Božieho Syna, že ho chce pokoriť pred obyvateľmi neba. Pokúsil sa vyvolať roztržku medzi sebou a anjelmi vernými Bohu. Všetkých, ktorých nedokázal zviest a pritiahnúť na svoju stranu, obvinil, že im nezáleží na blahu nebeských bytostí. Obviňoval ich presne z toho, čo sám robil. **GC 497** Aby podoprel svoje obvinenie, že Boh s ním zaobchádza nespravodlivo, prekrúcal Stvoriteľove slová i jeho činy. Snažil sa zmiast anjelov rafinovanými dôvodmi o Božích zámeroch. Jednoduché skutočnosti zahalil tajomstvom a zručným prekrúcaním spochybnil i najzrozumiteľnejšie Božie výroky. Jeho pôvodné vysoké postavenie, veľmi úzko späté s Božou vládou, dodávalo jeho výmyslom väčšiu váhu a zvedlo mnohých anjelov, takže sa pripojili k vzbure proti Stvoriteľovi vesmíru.

Boh vo svojej múdrosťi dovolil, aby satan pokračoval vo svojom diele, kým nespokojnosť neprerastie do otvorenej vzbury. Bolo potrebné, aby satan úplne rozvinul svoje plány, aby všetci mohli spoznať ich podstatu a skutočné zámery. Lucifer ako pomazaný cherub zastával vysoké postavenie. Nebeské bytosti ho milovali a on mal na nich veľký vplyv. Božia vláda nezahŕňala len obyvateľov neba, ale aj všetky svety, ktoré Boh stvoril. Satan dúfal, že ak sa mu podarí zatahnúť do vzbury anjelov, podarí sa mu to aj v prípade ostatných stvorených bytostí. S mimoriadnou obratnosťou predstavoval problém zo svojho hľadiska, svoj cieľ sa snažil dosiahnuť lstou a falošnými dôkazmi. Vyvinul veľké úsilie, aby druhých oklamal. Podvodom a klamstvom sa dostal do určitého predstihu. Ani verní anjeli nedokázali odhaliť jeho povahu a rozoznať, kam smeruje jeho pôsobenie.

Satan dostal vysokú poctu a svoje konanie zahalil do takého tajomstva, že i pre anjelov bolo veľmi ťažké odhaliť pravú podstatu jeho vplyvu. Pokiaľ sa hriech celkom nerozvinul, nevyzeral taký zlý, aký v skutočnosti je. Dovtedy sa v Božom vesmíre hriech nevyskytol a bezhriechne bytosti nemali ani tušenie o jeho podstate a zhubnosti. Nemohli vedieť, aké strašné následky bude mať odmietnutie Božieho zákona. Satan spočiatku maskoval svoje pôsobenie zdanlivou vernosťou Bohu. Tvrdil, že obhajuje Božiu česť, stálosť jeho vlády a dobro všetkých obyvateľov neba. **GC 498** Medzi svojimi podriadenými anjelmi vyvolával nespokojnosť, ale pritom vzbudzoval dojem, že ju chce odstrániť. Keď žiadal, aby Boh zmenil nariadenia a zákony svojej vlády, robil to pod zámienkou, že tieto zmeny sú nutné pre zachovanie jednoty v nebi.

Boh mohol voči hriechu uplatniť iba spravodlivosť a pravdu. Satan mohol používať také prostriedky, ktoré Boh používať nemôže – lichotenie a lož. Snažil sa sfaľšovať

Božie slovo a nesprávne vykladať anjelom zámery Božej vlády. Tvrdil, že Boh nie je spravodlivý, keď obyvateľom neba vydáva zákony i nariadenia a vyžadovaním podriadenosti a poslušnosti stvorených bytostí sa chce sám vyvýšiť. Preto bolo treba jasne ukázať obyvateľom neba i všetkým svetom, že Božia vláda je spravodlivá a jeho zákon dokonalý. Satan vzbudil zdanie, že sa pokúša obhajovať dobro vesmíru. Preto mali všetci pochopiť, aká je jeho skutočná povaha a o čo mu ide. Musel dostať čas, aby sa sám prejavil svojím zlým pôsobením.

Rozkol, ktorý vyvolal v nebi svojím správaním, zvaloval satan na Boží zákon a vládu. Vyhlásoval, že všetko zlo je výsledkom Božej vlády. Tvrdil, že chce zlepšiť Hospodinovu vládu. Preto bolo treba, aby ukázal podstatu svojich požiadaviek a predviedol, ako budú pôsobiť zmeny Božieho zákona, ktoré navrhoval. Odsúdil ho budú musieť jeho vlastné činy. Satan tvrdil od začiatku, že nevyvoláva vzburu. Podvodník sa bude musieť odhaliť pred celým vesmírom.

I keď Božia nekonečná múdrosť rozhodla, že nemôže ďalej zostať v nebi, satan nebol zničený. Keďže Boh prijíma len službu lásky, musí oddanosť stvorených bytostí vychádzať z presvedčenia, že Boh je spravodlivý a láskavý. Obyvatelia neba a ostatných svetov neboli pripravení pochopiť podstatu zla a jeho dôsledky, nemohli by zničenie satana chápať ako prejav Božej spravodlivosti a milosti. **GC 499** Keby bol satan okamžite zničený, slúžili by Bohu skôr zo strachu než z lásky. Vplyv pôvodcu zla by celkom nevyzmizol a nebol by úplne odstránený ani duch vzbury. Bolo treba zlo nechať dozrieť. Pre večné dobro celého vesmíru musí satan naplno rozvinúť svoje myšlienky, aby všetky stvorené bytosti mohli poznať skutočnú podstatu jeho vzbury proti Božej vláde a aby Božia spravodlivosť a milosť, i nemennosť Božieho zákona boli navždy obhájené.

Satanova vzburá mala byť naveky poučením pre celý vesmír, stálym svedectvom o podstate hriechu a o jeho strašných následkoch. Pôsobenie satanových myšlienok a ich následky na ľudí i anjelov ukáže, aké plody prináša vzburá proti Božej autorite. Dosvedčí, že šťastie všetkých stvorených bytostí zaisťuje Božia vláda a Boží zákon. Dejiny tohto strašného pokusu o vzburu sa stanú pre všetky stvorené bytosti trvalým varovaním, ktoré ich uchráni, aby nepodľahli klamstvám o podstate zla a budú ich chrániť, aby sa nedopustili zla a nemuseli niesť následky.

Až do konca sporu v nebi sa veľký odbojník neprestával ospravedlňovať. Keď Boh oznámil, že musí byť so všetkými svojimi prívržencami z neba vyhnaný, vodca vzbúrencov otvorene vyhlásil, že pohŕda zákonom Stvoriteľa. Znovu opakoval svoje tvrdenie, že anjeli nepotrebujú žiaden dozor a majú mať slobodu konať podľa svojej vôle, ktorá ich vždy správne povedie. Odsúdil Božie nariadenia ako obmedzovanie slobody a vyhlásil, že chce dosiahnuť zrušenie zákona, aby obyvateľov neba zbavil tohto obmedzenia a aby mohli dosiahnuť vyšší a vznešenejší stupeň bytia.

Satan a jeho prívrženci jednomyseľne zvalovali zodpovednosť za svoju vzburu na Krista a vyhlasovali, že keby ich nebol napomínal, nikdy by sa nevzbúrili. **GC 500** Keďže pôvodca vzbury a všetci jeho prívrženci zaľato a vyzývavo trvali na svojom postoji, neúspešne sa pokúsili zvrhnúť Božiu vládu a pritom rúhavo tvrdili, že sú obeťami nespravodlivého útlaku, nakoniec boli z neba vyhnaní.

Rovnaký postoj, ktorý spôsobil vzburu v nebi, dodnes podnecuje odpor voči Bohu na zemi. Satan sa správa voči ľuďom podobne, ako sa správal k anjelom. Jeho myšlienky teraz ovládajú ľudí, ktorí odmietajú Boha. Títo ľudia sa podobne ako satan pokúšajú odstrániť obmedzenia Božieho zákona a sľubujú iným, že prestupovaním Božích

požiadaiev získajú slobodu. Ak im niekto hriech vyčíta, vyvoláva to v nich nenávisť a odpor. Keď Božie varovné posolstvá zasiahnu ich svedomie, satan ich zvádza, aby sa obhajovali a snažili získať podporu iných pre svoje správanie. Namiesto toho, aby napravili svoje chyby, prejavujú odpor voči tomu, kto ich napomenul, akoby on bol jedinou príčinou všetkých ťažkostí. Od čias spravodlivého Ábela až dodnes sa prejavuje rovnaký odpor proti tým, ktorí sa opovažujú vyčítať im ich hriech.

Satan zvádza ľudí do hriechu práve tým, že im falošne predstavuje Boha, ako to robil v nebi, keď označoval Boha za prísneho a panovačného. A keď sa mu to podarilo, tvrdil, že príčinou pádu človeka do hriechu sú nespravodlivé Božie požiadavky, ktoré zapríčinili aj jeho vzburu.

Večný Boh však zjavuje svoju povahu a sám o sebe hovorí, že je „*Hospodin, Hospodin, silný Boh lútostivý a milosrdný, dlho zhovievajúci a veľký čo do milosti a pravdy, ktorý zachováva milosť tisícim a odpúšťa nepravosť, prestúpenie a hriech, ktorý však nijakým činom nenechá bez trestu vinného*“ (2 Moj 34,6.7)

Vyhnaním satana z neba Boh prejavil svoju spravodlivosť a obhájil česť svojej vlády. Keď sa človek dopustil hriechu, pretože podľahol lži odpadlého kniežata anjelov, Boh preukázal svoju lásku tým, že dal svojho jednorodeného Syna, aby zomrel za ľudstvo, ktoré padlo do hriechu. V ponuke záchrany človeka sa prejavil Boží charakter. **GC 501** Kristov kríž dokazuje celému vesmíru, že Boh nie je zodpovedný za to, že sa Lucifer vydal cestou zla.

Skutočná povaha pôvodcu zla sa naplno odhalila počas zápasu medzi ním a Pánom Ježišom – v čase, keď Spasiteľ žil na tejto zemi. Nič nemohlo satana účinnejšie pripraviť o sympatie anjelov a celého verného vesmíru ako jeho krutý boj proti Vykupiteľovi sveta. Rúhavá žiadosť, aby sa mu Kristus poklonil, jeho trúfalosť, keď vyniesol Krista na vrchol vysokej hory a na strechu svätyně, jeho zákerný návrh, aby Kristus skočil dole, trvalá nenávisť, ktorou ho prenasledoval z miesta na miesto a podnecoval kňazov a ľud, aby odmietli Kristovu lásku a aby nakoniec volali: „*Ukrižuj ho! Ukrižuj ho!*“ – to všetko vzbudzovalo údiv a odpor vesmíru.

Bol to satan, kto navádzal vtedajší svet, aby odmietol Krista. Knieža zla vynaložilo všetku svoju moc a Istivosť, aby Pána Ježiša zničilo. Satan vedel, že Spasiteľovo milosrdenstvo a láska, jeho súcit a dobrota ukazovali svetu, aký je Boh. Satan sa snažil popierať všetko, čo povedal Boží Syn a použil ľudí ako svoje nástroje, aby Spasiteľov život naplnil utrpením a zármutkom. Lož a prekrúcanie, ktorým sa snažil mariť dielo Ježiša Krista, nenávisť neposlušných ľudí, kruté obžaloby Spasiteľa, ktorého život bol nedostihnuteľným príkladom služby lásky, to všetko vychádzalo z hlboko zakorenenej pomstychtivosti. Dlhो tlmenný oheň závidia a zloby, nenávisť a pomsty, sa proti Božiemu Synovi naplno prejavil na Golgote, čo celé nebo sledovalo v nemej hrôze.

Keď Kristus priniesol veľkú obeť a vystúpil na nebesia, odmietol prijať úctu anjelov, kým nepredloží svoju prosbu Otcovi: „*Otče, ktorých si mi dal, chcem, aby, kde som ja, aj oni tam so mnou boli.*“ (Ján 17,24) **GC 502** Vtedy zaznela s nevýslovnou láskou a mocou z Otcovho trónu odpoveď: „*A nech sa mu klaňajú všetci anjeli Boží!*“ (Žid 1,6) Na Pána Ježišovi nezostala jediná poškvrna. Keď skončilo jeho poníženie, keď priniesol svoju obeť, bolo mu dané meno nad každé iné meno.

Teraz už bolo jasné, že satan nemá pre svoje previnenie žiadne ospravedlnenie. Odhalil svoju pravú povahu klamára a vraha. Ukázalo sa, že by rovnakého ducha, ktorým ovládal ľudí svojou mocou, prejavil aj v nebi, keby mu bolo dovolené vládnuť jeho

obyvateľom. Tvrdil, že prestúpenie Božieho zákona prinesie slobodu a vyššiu úroveň života, ale ukázalo sa, že prináša len otroctvo a skazu.

Satanove lživé obvinenia Božieho charakteru a vlády sa ukázali v pravom svetle. Satan obvinil Boha, že vyžaduje od stvorených bytostí poslušnosť a podriadenosť len preto, aby sa sám vyvyšoval; vyhlásil, že Stvoriteľ vyžaduje od všetkých sebazapieranie, ale sám žiadne obete neprináša. Ukázalo sa, že Vládca vesmíru priniesol pre spásu ľudstva, ktoré padlo do hriechu, najväčšiu obeť, akú môže láska priniesť „v Kristovi mieriac so sebou svet“. (2 Kor 5,19) Ukázalo sa, že Lucifer svojou túžbou po sláve a vláde otvoril dvere pre vstup hriechu, ale Kristus svojou pokorou a poslušnosťou až do smrti hriech zničil.

Boh prejavil svoj odpor voči vzbure. Celé nebo pochopilo, že v odsúdení satana a v záchrane človeka sa prejavila Božia spravodlivosť. Lucifer tvrdil, že ak je Boží zákon nemenný a trest nevyhnutný, musí byť každý priestupník navždy vylúčený z Božej priazne. Vyhlasoval, že hriešne ľudstvo nemôže byť vykúpené a preto je jeho právoplatnou korisťou. Kristova smrť bola nezvratným dôkazom pre človeka. **GC 503** Trest vyžadovaný zákonom padol na toho, ktorý je rovný Bohu, človek teda môže prijať Kristovu spravodlivosť a životom pokánia a pokory zvíťaziť nad mocou satana podobne, ako zvíťazil Boží Syn. Boh zostal spravodlivý a súčasne ospravedľňuje všetkých, ktorí veria v Ježiša Krista.

Ježiš Kristus neprišiel na zem len preto, aby tu trpel a zomrel pre záchranu človeka. Prišiel, aby vyvýšil a zvelebil zákon. (Iz 42,21) Nielen preto, aby obyvatelia tohto sveta správne chápali zákon, ale aby dokázal všetkým svetom vo vesmíre, že Boží zákon je nezmeniteľný. Keby sa požiadavky Božieho zákona dali obísť, Boží Syn by nemusel obetovať svoj život ako trest za jeho prestúpenie. Smrť Ježiša Krista dokazuje nezmeniteľnosť zákona. A obeť, ku ktorej Otca i Syna viedla nekonečná láska, aby hriešnici mohli byť zachránení, ukazuje celému vesmíru – a nič iného to nemohlo lepšie ukázať ako plán vykúpenia – že spravodlivosť a milosrdenstvo sú základom Božieho zákona a vlády.

Pri konečnom súde sa ukáže, že hriech sa nedá ospravedlniť. Keď sa Sudca celej zeme opýta satana: „Prečo si sa vzbúril proti mne a prečo si ma olúpil o občanov môjho kráľovstva?“, pôvodca zla nebude mať žiadne odôvodnenie. Všetky ústa zostanú zavreté a všetky zástupy vzbúrencov onemejú.

Golgotský kríž hlása, že zákon je nezmeniteľný a súčasne názorne ukazuje celému vesmíru, že „odplatou za hriech je smrť“. (Rim 6,23) V smrteľnom zvolaní Spasiteľa „Dokonané je“ zaznel satanovi umieračik. Dlhotrvajúci veľký spor bol s konečnou platnosťou rozhodnutý a bolo zaručené konečné odstránenie zla. Boží Syn prešiel bránami smrti, „aby smrťou zahladil toho, ktorý má vládu smrti, to jest diabla“. (Žid 2,14) Túžba po vyvýšení priviedla Lucifera k vyhláseniu: „Vystúpim hore do neba; vyvýším svoj trón nad hviezdy silného Boha... budem podobný Najvyššiemu!“ Boh mu odpovedal: „Obrátim ťa na popol na zemi... a nebude ťa nikdy viacej až naveky.“ (Iz 14,13.14; Ez 28,18.19) **GC 504** Keď príde „deň, ktorý horí ako pec, v ktorom budú... všetci, ktorí páchajú bezbožnosť, slamou a spáli ich deň, ktorý príde, hovorí Hospodín zástupov, takže im neponechá ani koreňa, ani haluzi“. (Mal 4,1)

Celý vesmír pozná podstatu i následky hriechu. Konečné a dokonalé odstránenie hriechu, ktoré by na začiatku vzbudilo v anjeloch strach a zneuctilo by Boha, teraz ospravedlní Božiu lásku a upevní jeho česť pred všetkými bytosťami vesmíru, ktoré

s nadšením plnia Božiu vôľu a majú v srdciach Boží zákon. Zlo sa už nikdy neobjaví. Božie slovo sľubuje: „*Nepovstane súženie dvakrát.*“ (Náh 1,9) Stvorené bytosti budú ctíť Boží zákon, ktorý satan označil za otrocké bremeno, ako zákon slobody. Prešli skúškou a obstáli v nej. Navždy zostanú verní Bohu, ktorý im ukázal, že podstatou jeho povahy je nesmierna láska a nekonečná múdrosť.

Vyhnanie satana a jeho anjelov z neba (Zj 12,7-12)

30 Satan – najväčší nepriateľ človeka

GC 505 „A položíš nepriateľstvo medzi tebou a medzi ženou, medzi tvojím semenom a medzi jej semenom; ono ti rozdrtí hlavu a ty mu rozdrťíš päť.“ (1 Moj 3,15) Boží rozsudok vynesený nad satanom po páde človeka do hriechu bol súčasne prorocťvom o veľkom boji, ktorý prebieha tisícročia a potrvá až do konca času. Tohto boja sa zúčastnia všetky ľudské pokolenia, ktoré žili a budú žiť na zemi.

Boh povedal: „A položíš nepriateľstvo.“ Toto nepriateľstvo nie je prirodzené. Keď človek prestúpil Boží zákon, skazilo to jeho povahu a dostal sa na stranu satana. Nepriateľstvo medzi hriechnym človekom a pôvodcom hriechu je neprirodzené. Obaja sa odpadnutím stali skazenými. Odpadlík nie je nikdy spokojný, kým svojím príkladom nezvedie iných a nezíska ich súcit a podporu. Preto sa satan, padlí anjeli i bezbožní ľudia zjednocujú proti nebu. Keby Boh nezasiahol, všetci ľudia by zostali v tomto beznádejnom spoločenstve. Namiesto toho, aby sa celé ľudstvo postavilo satanovi na odpor, spojilo by sa s ním proti Bohu.

Satan zvädzal človeka k hriechu rovnako, ako zvedol anjelov k vzbure, aby získal spojencov vo svojom boji proti Bohu. Pokiaľ ide o nenávisť voči Kristovi, panuje medzi satanom a padlými anjelmi úplná zhoda; i keď sa v ostatnom celkom nezhodli, v odpore voči Vládcovi vesmíru boli celkom jednotní. **GC 506** Keď satan počul výrok, že Boh položil nepriateľstvo medzi ním a ženou, ako aj medzi jeho semenom a jej semenom, pochopil, že jeho úsilie zničiť ľudskú povahu bude ohraničené a človek nejakým spôsobom získa silu odolávať jeho moci.

Satanovo nepriateľstvo voči ľuďom vyvoláva skutočnosť, že ľudia sú vďaka Kristovi predmetom Božej lásky a milosrdenstva. Satan by rád zničil Boží plán záchrany človeka, rád by zneuctil Boha tým, že znetvorí a poškvrní jeho dielo. Rád by spôsobil zármutok v nebi a zem naplnil biedou a skazou. Všetko zlo by predstavil ako dôsledok toho, že Boh stvoril človeka.

Nepriateľstvo voči satanovi vyvoláva v človekovi milosť, ktorú Kristus vkladá do ľudského srdca. Bez tejto milosti a obnovujúcej sily by človek zostal satanovým zajatcom, sluhom vždy ochotným vykonávať jeho rozkazy. Ale nový prvok vo vnútri človeka vytvára nepriateľstvo tam, kde dosiaľ vládla zhoda. Moc, ktorú dáva Kristus, umožňuje človeku, aby odolal tyranovi a uchvatiteľovi. Iba Boh môže dať ľuďom silu, aby nenávideli hriech namiesto toho, aby ho milovali a aby odolávali a víťazili nad vášňami, ktoré ich chcú ovládnuť.

Rozpor medzi Kristovým duchom a duchom satana sa nápadne prejavil v tom, ako svet prijal Pána Ježiša. Židia ho nezavrhlí len preto, že prišiel bez bohatstva, pýchy a slávy. Poznali, že má moc, ktorá dokonale vyváži nedostatok týchto vonkajších výhod. Nenávisť bezbožných ľudí najviac vyvolávala čistota a svätosť Ježiša Krista. Kristov život, plný sebazaprenia a bezhriechnej zbožnosti, bol stálou výčitkou pyšnému a zmyselnému národu a vyvolával nepriateľstvo voči Božiemu Synovi. Satan a zlí anjeli sa spojili so zlými ľuďmi a spoločnými silami kládli odpor Zástancovi pravdy. **GC 507**

Proti nasledovníkom Ježiša Krista sa prejavuje rovnaké nepriateľstvo, aké musel znášať ich Majster. Kto vidí odpornú podstatu hriechu a silou z neba odoláva pokušeniu, vzbudzuje hnev satana a jeho prívržencov. Nenávisť proti čistým zásadám pravdy, tupenie

a prenasledovanie ich obhajcov potrvá tak dlho, pokiaľ bude existovať hriech a hriešnici. Nasledovníci Ježiša Krista a satanovi sluhovia nemôžu žiť v súlade. Pohoršenie, ktoré vyvoláva kríž, neprestalo. „*Ale aj všetkých, ktorí chcú pobožne žiť v Kristu Ježišovi, budú prenasledovať.*“ (2 Tim 3,12)

Satanovi pomocníci neustále pôsobia pod jeho vedením, aby sa napriek Božej vláde snažili nastoliť satanovu vládu a budovali jeho kráľovstvo. Preto sa pokúšajú oklamať nasledovníkov Ježiša Krista a zlákať ich, aby neboli verní Spasiteľovi. Ako ich vodca, aj oni prekrúcajú a zneužívajú Písmo, aby dosiahli svoj cieľ. Podobne ako sa satan pokúšal obviniť Boha, aj jeho nasledovníci sa snažia znevážiť Boží ľud. Nepriateľ, ktorý priviedol Krista na kríž, vedie bezbožných ľudí, aby ničili Kristových nasledovníkov. To všetko je naznačené v onom prvom prorocťve: „*A pološím nepriateľstvo medzi tebou a medzi ženou, medzi tvojím semenom a medzi jej semenom.*“ To potrvá až do konca času.

Satan zbiera všetky svoje sily a vrhá sa naplno do boja. Prečo nenaráža na väčší odpor? Prečo sú bojovníci Ježiša Krista takí malátni a ľahostajní? Pretože nie sú dostatočne spojení s Kristom, pretože sa príliš málo nechajú viesť Duchom Svätým. Hriech im nie je taký odporný a hrozný ako ich Majstrovi. Nevystupujú proti nemu tak rozhodne a odhodlane, ako to robil Kristus. Neuvedomujú si hrozné zlo a zhubnosť hriechu, nechápu povahu kniežata temna a jeho moc. Necítia dostatočný odpor proti satanovi a jeho dielu, pretože nevedia o jeho moci a zlobe a o obrovskom rozsahu jeho boja proti Kristovi a jeho cirkvi. V tom sa mylí mnoho ľudí. **GC 508** Neuvedomujú si, že ich nepriateľ je mocný vojvodca, ktorý ovláda myseľ zlých anjelov a podľa dobre premyslených plánov obratnými ťahmi vedie vojnu proti Kristovi, aby znemožnil záchranu ľudí. Medzi vyznávačmi kresťanstva, dokonca medzi služobníkmi evanjelia sa len výnimočne hovorí o satanovi, snáď len s výnimkou okrajových zmienok z kazateľnice. Prehliadajú sa dôkazy jeho sústavnej činnosti a jeho úspechy. Neberú sa vážne varovania o jeho preľkanosti. Zdá sa, akoby niektorí veriaci úplne ignorovali jeho existenciu.

Zatiaľ čo ľudia nič nevedia o tom, aké ľstivé sú jeho úmysly, tento bdely nepriateľ je im stále v päťach. Vniká do každej domácnosti, do každej ulice našich miest, do kostolov, do národných zhromaždení, do súdnych siení, všade mátie, klame, zvádza a ničí mužov, ženy a deti, telesne i duševne, narúša rodiny, zasieva nenávisť, závisť, spory, rozkol a vraždy. Zdá sa, že kresťanský svet sa na tieto javy pozerá, akoby ich ustanovil Boh a akoby museli existovať.

Satan sa stále pokúša premôcť Boží ľud tým, že búra priehradu, ktoré ho delia od sveta. Starých Izraelitov zvedol do hriechu, keď sa opovážili nadviazať zakázané spojenie s pohanmi. Podobným spôsobom zvádza aj dnešný Boží ľud. „*U ktorých boh tohto sveta oslepil zmysly, zmysly neveriacich, aby sa im nezablesklo osvietenie evanjelia slávy Kristovej, ktorý je obrazom Boha.*“ (2 Kor 4,4) Každý, kto nie je vedome nasledovníkom Ježiša Krista, je služobníkom satana. V nepremenenom srdci vládne láska k hriechu, sklon holdovať mu a ospravedlňovať ho. Naopak, obnovené srdce cíti nenávisť voči hriechu a odhodlaný odpor voči nemu. Keď kresťania vyhľadávajú spoločnosť bezbožných a neveriacich ľudí, vystavujú sa pokušeniu. Satan sa pred nimi skrýva a podvodne im zastiera zrak. Nie sú potom schopní rozoznať, že taká spoločnosť im môže len škodiť. Medzitým sa stále viac prispôbujú svetu povahou, svojimi slovami i činmi a ich duchovný zrak stále slabne. **GC 509**

Tým, že sa cirkev prispôbuje svetským zvykom, nevedie svet ku Kristovi, ale postupne splýva so svetom. Bližší styk s hriechom nevyhnutne pôsobuje, že hriech

nevyzerá taký odporný. Kto sa spája so satanovými služobníkmi, prestane sa čoskoro báť aj ich pána. Ak sa na ceste za povinnosťami dostaneme do skúšky, ako napríklad Daniel na dvore kráľa Nabuchodonozora, môžeme mať istotu, že nás Boh ochráni. Keď sa však sami vystavujeme pokušeniu, skôr alebo neskôr mu podľahneme.

Pokušiteľ často dosahuje najväčšie úspechy prostredníctvom ľudí, ktorých najmenej podozrievame, že sú pod jeho nadvládou. Nadaných a vzdelaných jednotlivcov ostatní obdivujú a vážia si ich, akoby nadaním a vzdelaním mohli vyvážiť nedostatok úcty voči Bohu, alebo akoby to človeka oprávňovalo mať nárok na Božiu priazeň. Vzdelanie a nadanie sú Božie dary, ale keď nahrádzajú zbožnosť, neprivádzajú človeka bližšie k Bohu, ale ho od Boha odvádzajú a stávajú sa mu kliatbou a osídлом. Ľudia sa obvykle domnievajú, že všetko, čo vyzerá ako zdvorilé alebo jemné a ušľachtilé, musí mať nejaký súvis s Kristom. Neexistuje však väčší omyl. Tieto vlastnosti by mali zdobiť povahu každého kresťana, mohli by dobre pôsobiť v prospech pravého náboženstva, ale musia byť zasvätené Bohu, pretože inak povedú k zlému. Nejednen vzdelaný človek s vyberaným správaním, ktorý by sa neznížil k niečomu, čo sa všeobecne považuje za nečestné, je účinným nástrojom v rukách satana. Zákerná prítťažlivosť jeho vplyvu a príkladu z neho robí nebezpečnejšieho nepriateľa pre Kristovo dielo, než sú nekultivovaní a nevzdelaní ľudia. **GC 510**

Úprimnou modlitbou a vierou v Boha získal Šalamún múdrosť, ktorá vzbudzovala úžas a obdiv sveta. Keď sa odvrátil od Zdroja svojej sily a začal sa spoliehať sám na seba, podľahol pokušeniu a podivuhodné nadanie, ktoré dostal tento najmúdrejší z kráľov, urobilo z neho účinný nástroj proti ľuďom.

I keď sa satan snaží zaslepiť myseľ kresťanov, aby si to neuvedomovali, nemali by zabúdať na to, že nebojujú „s krvou a s telom, ale s kniežatsvami, mocnosťami, so svetovládcami temnosti tohto veku, s duchovnými mocami zlosti“. (Ef 6,12) Po celú stáročia až dodnes zaznieva Božie varovanie: „*Buďte triezvi a bdejte, lebo váš protivník, diabol, obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral.*“ (1 Pet 5,8) „*Oblečte si celú zbraň Božiu, aby ste mohli obstáť proti taktike a úskočnosti diablovej.*“ (Ef 6,11)

Od Adama až podnes robí náš veľký nepriateľ všetko preto, aby utláčal a ničil. Teraz sa pripravuje na záverečné ťaženie proti pravej cirkvi. Všetci, ktorí chcú nasledovať Pána Ježiša, sa dostanú do sporu s týmto neľútostným nepriateľom. Čím dôslednejšie sa kresťan riadi Božími požiadavkami, tým je istejšie, že sa stane cieľom satanových útokov. Všetci, ktorí aktívne pracujú v Božom diele, ktorí sa snažia odhaliť podvody nepriateľa a ukázať ľuďom Krista, vydajú podobné svedectvo ako apoštol Pavol, že slúžia Pánovi v pokore ducha, v slzách a v pokušeníach.

Satan útočil na Ježiša Krista najprudšími a najrafinovanejšími pokušeniami. Pán Ježiš jeho útoky odrazil. Bojoval za nás a svojím víťazstvom nám umožnil, aby sme zvíťazili aj my. Spasiteľ dá silu každému, kto o ňu prosí. Satan nemôže človeka premôcť, pokiaľ človek nebude súhlasiť. Pokušiteľ nemá moc ovládnuť vôľu alebo donútiť človeka, aby zhrešil. Satan môže týrať, ale nemôže poškrvniť. Môže privodiť úzkosť, ale nemôže znečistiť. Kristovo víťazstvo by malo jeho nasledovníkom dať odvahu, aby smelo bojovali proti hriechu a satanovi.

31 | Kto sú padlí anjeli?

GC 511 Písmo jasne zdôrazňuje súvislosť medzi viditeľným a neviditeľným svetom, službu Božích anjelov a pôsobenie zlých duchovných bytostí, čo je nerozlučne späté s dejinami ľudstva. Ľudia stále viac pochybujú o existencii zlých duchovných bytostí a mnohí považujú Božích anjelov vysielaných „do služby pre tých, ktorí majú zdediť spasenie“ (Žid 1,14) za duchov mŕtvych. Písmo učí, že existujú dobrí a zlí anjeli. Podáva tiež nezvratné dôkazy o tom, že anjeli nie sú bezhmotní duchovia mŕtvych ľudí.

Anjeli existovali už pred stvorením človeka, pretože keď boli položené základy zeme, „spolu plesali hviezdny rána a jasali všetci synovia Boží“. (Jób 38,7) Po páde človeka do hriechu boli poslaní anjeli, aby strážili strom života. Stalo sa to skôr, než zomrel prvý človek. Anjeli svojou podstatou prevyšujú ľudí, preto list Židom uvádza, že človek bol stvorený „málo menším od anjelov“. (Žid 2,7)

Písmo nás informuje o počte, moci a sláve nebeských bytostí, o ich vzťahu k Božej vláde a k dielu vykúpenia. „Hospodin postavil svoj trón na nebesiach a jeho kráľovstvo panuje nad všetkým.“ Prorok povedal: „A videl som... mnohých anjelov okolo trónu.“ V prítomnosti Kráľa kráľov stoja „jeho anjeli, silní hrdinovia, ktorí činíte jeho slovo“. (Ž 103,19; Zj 5,11; Ž 103,20,21) Tisíc tisícov a desaťkrát tisíc desaťtisícov bol počet nebeských bytostí, ktoré videl prorok Daniel. GC 512 Apoštol Pavol o nich hovorí ako o „myriadách anjelov“. (Dan 7,10; Žid 12,22) Títo Boží poslovia sa pohybujú tak rýchlo, že vyzerajú „na pohľad ako blesk“ (Ez 1,14), taká oslňujúca je ich sláva a taký rýchly je ich let. Pri pohľade na anjela, ktorý sa zjavil pri Spasiteľovom hrobe a vyzeral „ako blesk a jeho rúcho bolo biele ako sneh“, vojaci utiekli zo stráže, triasli sa a „boli ako mŕtvi“. (Mat 28,3,4) Keď sa pyšný Asýřčan Senacherib posmieval a rúhal Bohu a Izraelu sa vyhrážal zničením, „stalo sa tej istej noci, že vyšiel anjel Hospodinov a pobil v asýřskom tábore sto osemdesiatpäť tisíc“. „Zahladil každého muža udatného i vojvodu, i veliteľa“ v Senacheribovom vojsku. Kráľ „sa navrátil s hanbou svojej tvári do svojej zeme“. (2 Kráľ 19,35; 2 Par 32,21)

Boh posla svojím deťom anjelov ako poslov milosti. Poslal ich k Abrahámovi s príslubom požehnaní; k bránam Sodomy, aby zachránili spravodlivého Lóta a vyvedli ho z mesta odsúdeného na zničenie ohňom; k Eliášovi, keď zomieral únavou a hladom na púšti; k Elizeovi s ohnivými vozmi a koňmi do mestečka, v ktorom bol uväznený nepriateľmi; k Danielovi, keď prosil o Božiu múdrosť na dvore pohanského kráľa alebo keď bol hodený medzi levov. Boh poslal svojho anjela aj k Petrovi odsúdenému na smrť v Herodesovom väzení, k vážnom do Filip, k Pavlovi a jeho spoločníkom v búrlivej noci na mori, ku Kornéliovi, aby otvoril jeho myseľ pre evanjelium, k Petrovi, aby ho poslal s posolstvom záchrany k pohanskému cudzincovi. Boží anjeli stále slúžili Božiemu ľudu.

Pán prideli každému Kristovmu nasledovníkovi strážneho anjela. Títo nebeskí strážcovia ochraňujú spravodlivých pred mocou nepriateľa. GC 513 To vedel i satan, keď namietal: „A či sa Jób darmo bojí Boha? Či si ho ty azda neohradil i jeho domu a všetkého, čo má, zo všetkých strán?“ (Jób 1,9,10) Spôsob, akým Boh chráni svoj ľud, opisuje žalmista: „Anjel Hospodinov táborí vókol tých, ktorí sa ho boja, a vytrhuje ich.“ (Ž 34,8) Keď Spasiteľ hovoril o ľuďoch, ktorí v neho veria, riekol: „Hľadte, aby ste neopovrhli niktorým z týchto maličkých! Lebo vám hovorím, že ich anjeli v nebesiach

ustavične hladia na tvár môjho Otca, ktorý je v nebesiach.“ (Mat 18,10) Anjeli ustanovení na to, aby slúžili Božím deťom, majú stále prístup k Bohu.

Pán uisťuje svoj ľud, ktorý je vystavený nátlaku a neochabujúcej zlobe kniežata temnoty a ktorý bojuje proti všetkým silám zla, že ho neustále chránia nebeskí anjeli. Boh nám nedáva istotu bezdôvodne. Dáva svojim deťom zaslúbenie milosti a ochrany, pretože proti nim stoja veľké a silné mocnosti zla, odhodlaní a neúnavní satanovi pomocníci, ktorých zlobu a moc iste pocíti každý človek.

Dnešné padlé duchovné bytosti stvoril na začiatku Boh ako bezhriešne tvorstvo, povahou, mocou a slávou na rovnakej úrovni, ako sú teraz Boží anjeli. Zhrešili, a tak padli, spojili sa, aby zneuctili Boha a zničili človeka. Pripojili sa k satanovi do vzbury proti Bohu, spolu s ním boli vyhnaní z neba a neskôr s ním bojovali proti Božej vrchovanosti. Písmo hovorí o ich spojeníctve, vláde, zoskupení, schopnostiach a úskočnosti, ale aj o tom, ako zákerne ničia pokoj a šťastie človeka.

Starý zákon sa príležitostne zmieňuje o existencii padlých anjelov a o ich pôsobení. Zlí duchovia najvýraznejšie prejavovali svoju moc vtedy, keď na zemi žil Pán Ježiš. **GC 514** Kristus prišiel, aby uskutočnil pripravený plán záchrany človeka, ale satan bol odhodlaný presadiť svoje zdanlivé právo ovládnuť svet. Podarilo sa mu zaviesť modloslužbu vo všetkých častiach sveta okrem Palestíny. Do tejto jedinej krajiny, ktorá sa celkom nepodrobila vláde nepriateľa, prišiel Ježiš Kristus, aby ľuďom priniesol svetlo z neba. Dve súperiace strany sa tu stretli v boji o nadvládu. Pán Ježiš otvoril svoju náruč lásky a pozval k sebe všetkých, ktorí hľadajú odpustenie a pokoj. Padlé duchovné bytosti videli, že nemajú neobmedzenú moc a pochopili, že ich vláda sa čoskoro skončí, ak sa Kristovo poslanie podarí. Satan zúrilo ako spútaný lev a demonštroval svoju moc nad životmi ľudí.

Nový zákon jednoznačne svedčí o tom, že démoni niektorých ľudí úplne ovládli. Takto postihnutí ľudia netrpeli chorobami len z prirodzených príčin. Pán Ježiš veľmi dobre rozumel prípadom, s ktorými sa stretával, rozpoznal v nich bezprostrednú prítomnosť zlých duchovných bytostí.

Mimoriadnym svedectvom o ich počte, moci a zlomyseľnosti, ale aj o moci a milosti Ježiša Krista, je biblický záznam príbehu o uzdravení posadnutého muža v Gadare. Nešťastný postihnutý stratil všetky zábrany, zvíjal sa a vystrájal s penou na perách, kričal, zraňoval sa a ohrozoval všetkých, ktorí sa k nemu priblížili. Jeho krvácajúce, zmražené telo a pomätený rozum poskytovali kniežatu temnoty príjemný pohľad. Jeden zo zlých duchov, ktorý úbožiaka ovládal, tvrdil: „*Legion mi je meno, lebo nás je mnoho.*“ (Mar 5,9) V rímskom vojsku tvorilo légiu 3000 až 5000 mužov. Aj satanove zástupy sú rozdelené do skupín a zástup, ku ktorému patrili títo zlí duchovia, nebol menej početný než légia.

Na príkaz Ježiša Krista zlí duchovia opustili svoju obeť. Uzdravený muž si pokojne sadol k nohám Spasiteľa, bol mierny, rozumný a pokojný. **GC 515** Zlí duchovia vošli do stáda ošípaných, ktoré sa potom utopilo v jazere. Pre obyvateľov gadarenskeho kraja strata svíň bola väčšia než požehnanie, ktoré im Pán Ježiš priniesol a preto nebeského lekára požiadali, aby od nich odišiel. Takýto výsledok si satan želal. Vínu za stratu svíň, ktorú utrpeli, zvalil satan na Ježiša, vyvolal v ľuďoch sebecké obavy a zabránil im, aby si vypočuli, čo im Pán Ježiš hovoril. Satan stále obviňuje kresťanov, že sú príčinou neúspechu, nešťastia a utrpenia, aby vina nepadla na skutočného pôvodcu – na satana a jeho pomocníkov.

Kristov zámer nebol zmarený. Dovolil, aby zlí duchovia zničili stádo ošípaných a takýmto spôsobom pokarhal Židov, ktorí chovali tieto nečisté zvieratá pre zisk. Keby Kristus neobmedzil zlých duchov, do jazera by boli vyhnaní nielen ošípané, ale aj ich pastierov a majiteľov. Majitelia i pastieri mohli za záchranu života ďakovať moci Pána Ježiša, ktorá sa milostivo postarala o ich vyslobodenie. K tejto príhode došlo aj preto, aby učeníci mohli sledovať, ako kruto ovláda satan ľudí i zvieratá. Spasiteľ chcel, aby jeho nasledovníci poznali nepriateľa, s ktorým sa budú musieť stretnúť, aby ich neoklamal a nepremohol. Spasiteľ chcel, aby obyvatelia gadarenskeho kraja videli, že má moc zlomiť satanovo otroctvo a oslobodiť jeho zajatcov. I keď Pán Ježiš odišiel z tohto kraja, zostal tam človek, ktorého obdivuhodným spôsobom vyslobodil, aby rozprával o milosrdenstve svojho Dobrodinca.

Písmo sväté zaznamenáva ešte ďalšie podobné príklady. Dcéru sýrofenickej ženy trápil nečistý duch a Pán Ježiš ho vyhnal svojim slovom. (Mar 7,26-30) „*Vtedy mu dovieli posadlého démonom, slepeho a nemého*“ (Mat 12,22) mládenca, ktorého zlý duch

Saul u veštici v Endor (1 Sam 28,7-25)

„mnoho ráz aj na oheň hodil aj do vody, len aby ho zahubil“ (Mar 9,17-27), človeka, ktorý mal „*ducha nečistého démona*“ (Luk 4,33-36) a rušil sobotné ticho synagógy v Kafarnaume – tých všetkých súcitný Spasiteľ vyslobodil a uzdravil. **GC 516** Takmer v každom prípade Pán Ježiš zlého ducha oslovil ako rozumnú bytosť a rozkázal mu, aby svoju obeť opustil a prestal ju trápiť. Keď účastníci zhromaždenia v Kafarnaume uvideli, akú veľkú má Kristus moc, „*vtedy prišla hrôza na všetkých a zhovárali sa medzi sebou a vraveli: Aké je to slovo, že právom a mocou rozkazuje nečistým duchom a vychádzajú?!*“ (Luk 4,36)

O ľuďoch posadnutých diablom sa zvyčajne hovorí, že veľmi trpeli. Toto pravidlo má však aj výnimky. Niektorí satanov vplyv vítali, pretože im dodával nadprirodzenú moc. Títo ľudia so zlými duchmi nebojovali. Do tejto skupiny patrili aj tí s vešteckým duchom, napr. Šimon zo Samárie, kúzelník Elymas a otrokyňa, ktorá nasledovala Pavla a Sílasa vo Filipis.

Najväčšie nebezpečenstvo podľahnúť vplyvu zlých duchov hrozí tomu, kto napriek priamemu a jasnému svedectvu Písma popiera existenciu a pôsobenie satana a jeho anjelov. Dokiaľ nevieme nič o ich zámeroch, majú nepredstaviteľnú výhodu. Mnoho ľudí počúvne ich našepkávanie a pritom sa domnievajú, že sa riadia vlastným rozumom. Pretože sa blížíme k záveru dejín tohto sveta, satan vynaloží všetku svoju moc, aby klamal a ničil a všade šíril názor, že neexistuje. Pomocou tejto taktiky skrýva seba i svoje pôsobenie.

Veľký podvodník sa najviac obáva toho, že odhalíme jeho plány. Aby lepšie zamaskoval svoju pravú povahu a svoje zámery, zariadil to tak, že jeho meno vyvoláva len úsmev a pohrdanie. Páči sa mu, keď ho ľudia zobrazujú ako smiešnu alebo odpornú bytosť, ako netvora – spolu zviera, spolu človeka. Páči sa mu, keď počuje, ako jeho meno používajú zo žartu a v zábave ľudí, ktorí sa považujú za rozumných a vzdelaných. **GC 517**

Pretože sa šikovne zamaskoval, ľudia si kladú otázku: „Existuje vôbec takáto bytosť?“ Dôkazom úspešnosti jeho podvodu je aj to, že náboženský svet všeobecne prijíma názory, ktoré sú v rozpore s najjasnejšími výrokmi Písma. Keďže satan môže ľahko ovládnuť myseľ ľudí, ktorí si jeho vplyv neuvedomujú, Božie slovo nám podáva mnoho príkladov jeho zlomyseľného pôsobenia a odhaľuje nám jeho tajné sily, aby sme si dávali pozor na jeho útoky.

Moc a zloba satana a jeho nasledovníkov by nás mohli právom znepokojovať, keby nám zvrchovaná moc Vykupiteľa neposkytovala útočisko a vyslobodenie. Svoje domy starostlivo zamykáme, aby sme chránili svoj majetok a život pred zlými ľuďmi. Málokedy však myslíme na zlých anjelov, ktorí sa stále snažia k nám priblížiť a proti ktorým sa vlastnými silami nedokážeme ubrániť. Pokiaľ im to Pán dovolí, môžu narušiť našu myseľ, napadnúť a trápiť naše telo, zničiť náš majetok, ba spôsobiť aj smrť. Radujú sa jedine z utrpenia a skazy. Ľudia, ktorí odmietajú Božie požiadavky a podliehajú zvodom satana tak dlho, kým ich Boh nakoniec neponechá satanovej moci, sa dostávajú do hrozného postavenia. Tí, ktorí nasledujú Ježiša Krista, sú pod Božou ochranou v bezpečí. Pán posielal svojich anjelov, ktorí sú silnejší, aby týchto ľudí chránili. Boh stavia okolo svojho ľudu ochranný múr, ktorý nepriateľ nemôže prelomiť.

32 Satanove nástrahy

GC 518 Veľký spor medzi Kristom a satanom, ktorý už trvá takmer šesťtisíc rokov, sa čoskoro skončí. Kristov nepriateľ stupňuje svoje snahy, aby maril Kristovo úsilie zachrániť ľudí, ktorých chce dostať do svojich osídliel. Snaží sa dosiahnuť, aby ľudia zostali v nevedomosti a nečinili pokánie, kým sa neskončí prostrednícka služba Spasiteľa a tým i možnosť odpustenia hriechov.

Kým sa ľudia nejako zvlášť nesnažia víťaziť nad ním, pokiaľ panuje ľahostajnosť v cirkvi i vo svete, satan je spokojný. Nehrozí nebezpečenstvo, že by stratil tých, ktorých drží podľa svojej vôle v zajatí. Ale keď niekto začne upozorňovať na večné skutočnosti a ľudia sa pýtajú: „*Čo mám činiť, aby som bol spasený?*“ (Sk 16,30) aj satan začne vyvíjať svoju aktivitu a snaží sa bojovať proti moci Ježiša Krista i proti vplyvu Ducha Svätého.

Biblia opisuje, že jedného dňa prišli „*synovia Boží*“, aby sa postavili pred Hospodinom a prišiel s nimi i satan. (Jób 1,6) Neprišiel preto, aby sa poklonil pred večným Panovníkom, ale aby presadzoval svoje zlomyseľné zámery proti spravodlivým ľuďom. S podobným úmyslom navštevuje zhromaždenia, kde chcú prítomní uctievať Boha. Aj keď ho ľudia nevidia, pôsobí zo všetkých síl, aby ovládol ich myslenie. Ako skúsený veliteľ pracuje podľa vopred premysleného plánu. Sleduje, ako kazatelia študujú Písmo, všíma si, o čom budú kázať. GC 519 A potom využíva všetky svoje možnosti i svoju chytrosť a zákernosť, aby sa poslanstvo nedostalo k ľuďom, ktorých v danej veci klame. Človek, ktorý určené varovanie najviac potrebuje, je povolaný na nejakú neodkladnú poradu alebo mu satan iným spôsobom zabráni, aby si vypočul slová, ktoré môžu byť pre neho „*vôňou života na život*“.

Satan tiež vidí, že Božích služobníkov trápi duchovná temnota, ktorá dolieha na ľud. Počuje, ako sa úpenlivo modlia o Božiu milosť a silu, ktorá by prekonala panujúcu ľahostajnosť, bezstarostnosť a nevšímavosť. Potom útočí s dvojnásobnou horlivosťou. Pokúša ľudí, aby uspokojovali svoje chůtky a venovali sa predovšetkým sebe a svojim pôžitkom. Tým sa snaží otupiť ich vnímavosť, aby nepočuli práve tie skutočnosti, ktoré potrebujú počuť zo všetkého najviac.

Satan dobre vie, že tí, ktorých zvedie, aby sa prestali modliť a študovať Bibliu, podľahnú jeho útokom. Preto vymýšľa všetko možné, aby zaujal ľudské myslenie. Vždy tu boli ľudia, ktorí sa síce vydávali za zbožných, v skutočnosti však miesto toho, aby túžili po poznaniu pravdy, hľadajú povahové chyby alebo nedostatky vo viere iných, s ktorými nesúhlasia. To je ich náboženstvo. Sú to praví satanovi pomocníci. Takýchto „*žalobníkov bratov*“ nie je málo. Sú horliví vždy vtedy, keď pôsobí Boh a Boží služobníci verne slúžia svojmu Pánovi. V nesprávnom svetle predstavujú slová a činy ľudí, ktorí milujú pravdu a žijú podľa nej. Najúprimnejších, najhorlivejších a najobetavejších Kristových nasledovníkov predstavujú ako oklamaných alebo podvodníkov. Skresľujú pohnútky každého dobrého a ušlachtilého činu, šíria výmysly a vyvolávajú podozrenie u neskúsených ľudí. Rozmanitými spôsobmi sa pokúšajú, aby to, čo je čisté a spravodlivé, ľudia považovali za falošné a zlé.

Nikto sa nemusí nechať nimi oklamať. Dá sa ľahko poznať, či sú to „*deti*“, akým príkladom sa riadia a či je dielo konajú. „*Po ich ovocí ich poznáte.*“ (Mat 7,16) GC 520 Správajú sa ako satan, zlomyseľný ohovárač, „*žalobník našich bratov*“. (Zj 12,10)

Veľký podvodník má veľa pomocníkov, ktorí ochotne vymýšľajú bludné nauky zodpovedajúce túžbam a zámerom tých, ktorých chce oklamať a zničiť. Jeho zámerom je priviesť do cirkvi neúprimných, neobrátенých ľudí, ktorí šíria pochybnosti a neveru a brzdia každého, kto chce ísť ďalej a snaží sa o rozvoj Božieho diela. Mnohí ľudia v skutočnosti neveria ani Bohu, ani jeho slovu, no prijali niektoré zásady pravdy a vystupujú ako kresťania, preto môžu niektoré svoje výmysly predstavovať ako biblické učenie.

Jedným z najúspešnejších satanových klamstiev je tvrdenie, že je vlastne jedno, čomu človek verí. Satan vie, že pravda prijatá s láskou posväcuje človeka, ktorý ju prijíma. Preto sa tak vytrvalo snaží podsúvať falošné učenie, bájky a „*iné evanjelium*“. Boží služobníci museli od začiatku bojovať proti falošným učiteľom, nielen ako proti zlým ľuďom, ale aj ako proti šíriteľom falošného učenia, ktoré vedie ľudí do záhuby. Eliáš, Jeremiáš i apoštol Pavol sa pevne a nebojácne stavali proti tým, ktorí odvracali ľudí od Božieho slova. Zástancovia pravdy nemôžu prijať slobodomyselnosť, ktorá pokladá pravú vieru za niečo nepodstatné.

Hmlisté a neobyčajné výklady Písma, mnoho navzájom si odporujúcich chápaní viery, ktoré môžeme sledovať v kresťanskom svete, sú dielom nášho veľkého nepriateľa, ktorý sa pokúša zmiašť ľudí, aby nepoznali, čo je pravda. Nejednota a rozkol, ktoré sa prejavujú medzi kresťanskými cirkvami, sú do značnej miery spôsobené zvykom prekrúcať Písmo v snahe podprieť určité teórie. Namiesto toho, aby starostlivo študovali Božie slovo s pokorou v srdci, aby sa zoznámili s Božou vôľou, hľadajú mnohí ľudia v Biblii len niečo nezvyčajné a nové. GC 521

Niektorí ľudia vytrhujú určité texty Písma zo súvislosti a uvádzajú napríklad polovicu jedného verša, aby ním podložili svoje tvrdenie a obhájili mylné učenie alebo nekresťanské zvyky – pričom druhá polovica verša hovorí presný opak. So Istivosťou hada sa schovávajú za výroky vytrhnuté z kontextu, ktoré spolu nesúvisia a zostávajú ich tak, aby vyhovovali ich telesným prianiam. Vedome prekrúcajú Božie slovo.

Íní ľudia, ktorí majú bujnú fantáziu, berú z Biblie obrazy a symboly a vykladajú ich podľa svojich predstáv. Neberú vážne Písmo, ktoré sa vykladá samo a svoje výmysly predstavujú ako učenie Biblie.

Kedykoľvek sa ľudia snažia študovať Písmo bez modlitby, skromnosti a ochoty dať sa poučiť, prevracajú zmysel i tých najjasnejších, najjednoduchších a najzrozumiteľnejších miest Biblie. Zástancovia pápežstva vyberajú také texty z Písma, ktoré slúžia ich cieľom a vykladajú ich tak, ako sa im to hodí. Predkladajú ich ľuďom a upierajú im právo samostatne študovať Písmo a porozumieť mu. Každý človek by mal mať prístup k celej Biblii. Pre mnohých by bolo lepšie, keby ich nikto o Biblii nepoučal, než aby prijímali

prekrútené učenie Písma.

Podľa Božieho zámeru Biblia mala byť sprievodcom všetkých, ktorí chcú poznať vôľu svojho Stvoriteľa. Boh dal ľuďom jasné prorocké slovo. Anjeli, ba dokonca aj sám Ježiš Kristus prišli, aby oznámili Danielovi a Jánovi udalosti, ktoré sa mali v budúcnosti odohrať. Dôležité skutočnosti, ktoré sa týkajú našej záchrany, nie sú zahalené tajomstvom. Boh ich zjavil tak, aby nemohli zmiast a zaviesť na scestie ľudí, ktorí úprimne hľadajú pravdu. Pán povedal prostredníctvom proroka Habakuka: „*Napíš videnie,... aby čitateľ prebehol po ňom.*“ (Hab 2,2) Božie slovo je zrozumiteľné každému, kto ho skúma s modlitbou v srdci. **GC 522** Každý skutočne úprimný človek má možnosť poznať pravdu. „*Svetlo sa seje spravodlivému.*“ (Ž 97,11) Žiadna cirkev nemôže rásť v posvätení, ak jej členovia nebudú úprimne hľadať pravdu ako skrytý poklad.

Volanie po voľnomyšlienkarstve ľudí zaslepuje a nevidia plány nepriateľa, zatiaľ čo on vytrvalo sleduje svoje ciele. Ak sa mu podarí nahraďiť Bibliu ľudskými špekuláciami, odstráni Boží zákon. Cirkvi sa potom dostanú do otroctva hriechu, pričom budú tvrdiť, že sú slobodné.

Vedecký výskum sa stal pre mnohých ľudí kliatbou. Boh dopustil, aby svet získal vedeckými objavmi a umeleckými dielami veľké poznanie, ale i najväčší myslitelia sa mýlia, keď sa snažia vymedziť vzťah medzi zjavením a poznaním, no pritom sa nenechajú viesť Božím slovom.

Ľudské poznanie hmotných i duchovných skutočností je len čiastočné a nedokonalé, preto niektorí ľudia nie sú schopní zladit' svoje poznanie vedy s výrokmi Písma. Mnohí pokladajú teórie a domnienky za vedecké fakty a myslia si, že Božie slovo by sa malo preverovať učením - falošne nazvaným poznaním. (1 Tim 6,20) Nie sú schopní pochopiť Stvoriteľa a jeho dielo a keďže si ho nevedia vysvetliť prírodnými zákonmi, považujú výroky Biblie za nepravdivé. Ľudia, ktorí pochybujú o spoľahlivosti údajov Starého a Nového zákona, zachádzajú často ešte ďalej, pochybujú o existencii Boha a nekonečnú moc pripisujú prírode. Odmietli kotvu a sú ponechaní, aby sa rozbili na útesoch nevery.

Mnohí ľudia opúšťajú vieru a vystavujú sa zvodom satana. Chcú byť múdrejší než ich Stvoriteľ, snažia sa svojím rozumom objaviť a objasniť tajomstvá, ktoré zostanú zahalené do konca času. Keby ľudia hľadali a snažili sa pochopiť, čo Boh oznámil o sebe a o svojich zámeroch, získali by takú predstavu o sláve, vznešenosti a moci Hospodina, že by si uvedomili vlastnú nehodnosť a uspokojili sa s tým, čo im a ich deťom zjavil Pán. **GC 523**

Satanovým majstrovským dielom je podnecovať ľudí, aby sa stále zaoberali skúmaním a dohadovaním o veciach, ktoré nám Boh nezjavil a ktorým – podľa jeho vôle – nemáme porozumieť. Podobne stratil aj Lucifer svoje miesto v nebi. Začal prejavovať nespokojnosť, pretože mu Boh neoznámil všetky tajomstvá svojich zámerov. No prehliadal to, čo má splniť vo vysokom postavení, ktoré mu Boh zveril. Rovnakú nespokojnosť preniesol na anjelov, ktorí mu boli podriadení. Tým spôsobil ich pád. Teraz sa pokúša preniesť tú istú nespokojnosť do myslenia ľudí a zviesť ich k tomu, aby nerešpektovali jednoznačné Božie nariadenia.

Ľudia, ktorí nie sú ochotní prijať jasné pravdy Biblie, neustále hľadajú príjemné výmysly, ktorými by upokojili svoje svedomie. Čím je predkladané učenie menej duchovné, čím menej vyžaduje sebazaprenia a pokory, tým je obľúbenejšie. Títo ľudia zneužívajú rozumové schopnosti, aby uspokojovali svoje telesné žiadosti. Považujú sa za príliš múdrych, než aby kajúčne a s úprimnou modlitbou hľadali v Písme Božie vedenie a preto nie sú chránení pred zaslepenosťou. Satan je pripravený uspokojovať

žiadosti srdca a podsúva svoje klamstvá namiesto pravdy. Pápežstvo získalo kedysi týmto spôsobom moc nad ľuďmi. Protestanti kráčajú rovnakou cestou, keď odmietajú pravdu, ktorá so sebou prináša kríž. Všetkým, ktorí sa z pohodlnosti alebo vypočítavosti nezaujímajú o Božie slovo, aby sa nemuseli líšiť od sveta, Boh dovolí, aby prijali blud namiesto pravdy. Ľudia, ktorí vedome odmietajú pravdu, prijímajú akýkoľvek podvod. S odporom odmietajú jeden klam, ale ochotne prijímajú iný. Apoštol Pavol písal o ľuďoch, ktorí „pretože neprijali lásky pravdy, aby boli spasení; preto im Boh pošle mocné pôsobenie bludu, aby uverili ľži, aby boli odsúdení všetci, ktorí neuverili pravde, ale si obľúbili nepravosť“ (2 Tes 2,10-12) **GC 524** Stojí za to brať vážne toto varovanie a starostlivo skúmať každé učenie, ktoré prijímame.

Medzi najúspešnejšie triky najväčšieho podvodníka patrí klamné učenie a falošné zázraky špiritizmu. Satan vydávajúci sa za anjela svetla rozprestiera svoje siete tam, kde to ľudia najmenej očakávajú. Ak budú s modlitbou študovať Božiu knihu, aby jej porozumeli, nezostanú v nevedomosti, aby museli prijať falošné učenie. Ak pravdu odmietnu, stanú sa obeťou podvodu.

Iným nebezpečným bludom je učenie, ktoré popiera božstvo Ježiša Krista a tvrdí, že Pán Ježiš pred svojím príchodom na tento svet neexistoval. Tento názor prijíma mnoho ľudí, ktorí tvrdia, že veria Biblii, ale ich teória odporuje jednoznačným vyhláseniam nášho Spasiteľa o jeho božskej prirodzenosti, o jeho vzťahu s Otcom a o tom, že existoval od večnosti. Tento názor nemožno prijať bez prekrúcania Písma. Nielenže znižuje náš ľudský pohľad na dielo vykúpenia, ale podkopáva aj vieru v Bibliu ako Božie zjavenie. O to je nebezpečnejší a tým horšie sa mu odoláva. Ak ľudia odmietajú svedectvo inšpirovaného Písma o božstve Ježiša Krista, je zbytočné sa s nimi o tom dohadovať, pretože ich nepresvedčia ani najpádnejšie dôkazy. „Ale telesný človek nechápe veci Duchu Božieho, lebo sú mu bláznovstvom, a nemôže ich poznať, lebo sa majú duchovne posudzovať.“ (1 Kor 2,14) Kto prijal tento blud, nemôže správne chápať povahu a poslanie Ježiša Krista alebo Boží plán záchranu človeka.

Ďalším rafinovaným a zákerným bludom je šíriace sa presvedčenie, že satan neexistuje ako bytosť, že Biblia týmto termínom označuje iba zlé myšlienky a priania ľudí. **GC 525**

Učenie, ktoré často zaznieva z kazateľnic, že druhý príchod Ježiša Krista je v skutočnosti stretnutie sa každého človeka s Kristom vo chvíli, keď človek zomiera, je výmysel, ktorý má odvieť pozornosť ľudí od osobného príchodu Pána Ježiša na nebeských oblakoch. Satan roky tvrdí: „*Hľa, je vo vnútorných chyžiach!*“ (Mat 24, 23-26) Mnohých prijatie tohto podvodu priviedlo do záhuby.

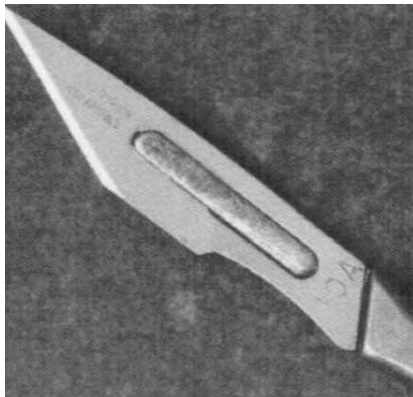
Svetská múdrosť ďalej učí, že modlitba nie je dôležitá. Vedci tvrdia, že modlitba nemôže priniesť žiadne výsledky, pretože by to bolo porušením zákonov. A zázraky predsa neexistujú. Podľa ich názoru sa celý vesmír riadi pevnými zákonmi a ani Boh nerobí nič, čím by týmto zákonom odporoval. Predstavujú Boha tak, akoby bol zviazaný svojimi vlastnými zákonmi, akoby pôsobenie Bohom daných zákonov obmedzovalo jeho slobodu. Toto učenie odporuje učeniu Písma. Nerobili snáď Pán Ježiš a jeho apoštolovia zázraky? Ten istý Spasiteľ žije i dnes a je rovnako ochotný vypočuť modlitbu viery, ako keď viditeľne chodil medzi ľuďmi. Prirodzené spolupôsobí s nadprirodzeným. Súčasťou Božieho plánu je dať nám ako odpoveď na modlitbu viery to, čo by nám nedal, keby sme o to neprosili.

Falošných učení a nezmyselných predstáv, ktoré sa vyskytujú i v kresťanských cirkvách, je množstvo. Nemôžeme si ani len domyslieť, aké škodlivé dôsledky prináša popieranie

jedného základného bodu biblického učenia. Ľudia, ktorí sa to odvážia, málokedy zostanú len pri odmietnutí jedinej pravdy. Väčšinou sa nezastavia a pošliapávajú jednu zásadu pravdy za druhou, kým sa nestanú skutočne neveriacimi.

Falošné náuky populárnej teológie zviadli k pochybnostiam nejedného človeka, ktorý by inak veril Biblii. Nemôže prijať učenie, ktoré uráža jeho chápanie spravodlivosti, milosrdenstva a dobroty. Pokiaľ mu niekto také učenie predkladá ako učenie Biblie, odmieta ju prijať ako Božie slovo. **GC 526**

To je presne cieľ, ktorý satan sleduje. Nič si tak nepraje, ako podkopať vieru v Boha a jeho Slovo. Satan stojí na čele veľkého davu pochybovačov a s vypätím všetkých síl sa snaží zatiahnuť ďalších ľudí do ich radov. Pochybovať o všetkom sa stalo módou. Z tohto dôvodu sa mnoho ľudí pozerá na Božie slovo s rovnakou nedôverou ako na samotného Boha, pretože odmieta a odsudzuje hriech. Ľudia, ktorí sa nechcú riadiť Bibliou, odmietajú aj jej autoritu. Čítajú Bibliu alebo počúvajú kázeň len preto, aby našli nejakú chybu. Mnohí sa zriekajú viery preto, aby ospravedlnili zanedbávanie svojich povinností. Iní prijímajú neverecké postoje z pýchy alebo z lenivosti. Sú príliš pohodlní,

aby vykonali niečo, čo by im bolo na česť a čo vyžaduje námahu a sebazaprenie a preto sa snažia získať dobrú povest' akejsi vzrchovej múdrosti tým, že kritizujú Bibliu. Písmo obsahuje mnohé skutočnosti, ktorým rozum neosvietený Božou múdrosťou nemôže rozumieť a to je pre nich dôvod na kritiku. Zdá sa, že niektorí ľudia považujú za cnosť, že stoja na strane nevery a pochybností. Pod rúškom úprimnosti sa obvykle ukrýva samolúboosť a pýcha. Niektorým ľuďom robí veľkú radosť, keď v Biblii nájdú niečo, čo znepokojí myslenie iných ľudí. Ďalší sa púšťajú do kritiky, diskutujú a zastávajú nesprávne stanovisko len preto, že majú radi spory. Neuvedomujú si, že sa tým sami zaplietajú do pasce. Keď už raz verejne vyjadrili, že neveria, majú pocit, že rovnaký názor musia obhajovať i naďalej. Tým sa spájajú s bezbožnými a zatvárajú si bránu do Božieho raja.

Boh poskytol vo svojom slove dostatok dôkazov o tom, že Biblia pochádza od neho. Jasné sú v nej zobrazené veľké pravdy, ktoré sa týkajú nášho spasenia. Boh sľúbil každému, že môže týmto pravdám porozumieť, ak bude úprimne prosiť o pomoc Ducha Svätého. **GC 527** Boh poskytol ľuďom pevný základ, na ktorom môžu založiť svoju vieru.

Obmedzený ľudský rozum nemôže celkom pochopiť plány a zámery nekonečného Boha. Vlastným úsilím nemôžeme Boha nikdy nájsť. Naša opovážlivá ruka sa nesmie nikdy pokúšať nadvihnúť oponu, ktorú Boh zastrel svojou vznešenosťou. Apoštol volá: „*Ó, hlbina bohatstva a múdrosti a známosti Božej! Aké nevyspytateľné sú jeho súdy a nevystihnuteľné jeho cesty!*“ (Rim 11,33) Môžeme ale pochopiť Božie zaobchádzanie s nami a pohnútky, ktorými sa riadi, aby sme mohli poznať neobmedzenú lásku a milosrdenstvo späť s nekonečnou mocou. Náš nebeský Otec riadi všetko múdro a spravodlivo, my sa však namiesto nespokojnosti a nedôvery musíme pred ním skloniť v úcte a pokore. Boh nám zjaví zo svojich zámerov toľko, koľko je pre nás dobré, aby sme poznali. V ostatných záležitostiach musíme dôverovať Božej všemohúcej ruke

a jeho láskavému srdcu.

I keď Boh poskytuje dostatok dôkazov pre vieru, neodstráni nikdy všetky argumenty pre neveru. Kto hľadá oporu pre svoje pochybnosti, určite ju nájde. Kto odmieta prijať a rešpektovať Božie slovo, dokiaľ nebudú odstránené všetky námietky a všetko, čo vzbudzuje pochybnosti, nikdy Božiu zvesť neprijme.

Nedôvera voči Bohu je prirodzeným prejavom neobráteneho srdca, ktoré sa stavia k nemu nepriateľsky. Vieru vstępuje Duch Svätý a darí sa jej len tam, kde sa o ňu starajú. Nikto sa nemôže stať silným vo viere bez vytrvalého úsilia. Aj nevera povzbudzovaním silnie. Keď sa ľudia zaoberajú pochybnosťami a kritikou namiesto toho, aby sa zaoberali dôkazmi, ktoré dal Boh na upevnenie ich viery, prepadajú pochybnostiam stále viac a viac.

Boha zneuctievajú ľudia, ktorí pochybujú o jeho sľuboch a neveria dôkazom o jeho milosti. Ich vplyv nevedie iných ku Kristovi, skôr ich odpudzuje. **GC 528** Sú ako neplodné stromy, ktoré rozprestierajú svoje vetvy široko-ďaleko a bránia ostatným rastlinám, aby na nich svietilo slnko; tie v studenom tieni vädnú a zomierajú. Výsledky ich života budú svedčiť proti nim. Zasievajú pochybnosti a neveru, čo prinesie svoju žatvu.

Kto sa chce naozaj zbaviť pochybností, má len jednu možnosť – prestať klásť zbytočné otázky a rozoberať to, čomu nerozumie, ale naopak sa riadiť tým, čo už poznal; potom získa vyššie poznanie. Keď presne splní každý úlohu, ktorú dobre pochopil, potom bude schopný porozumieť a plniť i ďalšie úlohy, o ktorých teraz ešte pochybuje.

Satan je schopný predniesť klam natolko podobný pravde, že ním oklame všetkých, ktorí sa dajú oklamať, lebo sa chcú vyhnúť sebazapreniu a obetiam, ktoré pravda vyžaduje. Nemôže vo svojej moci udržať jediného človeka, ktorý si úprimne praje poznať pravdu, nech to stojí čokoľvek. Ježiš Kristus je Pravda a „*pravdivé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka*“. (Ján 1,9) Poslal Ducha pravdy, aby uviedol ľudí do celej pravdy. Boží Syn zo svojej autority vyhlásil: „*Hľadajte a nájdete.*“ „*Ak niekto chce činiť jeho vôľu, ten bude vedieť o tom učení, či je z Boha.*“ (Mat 7,7; Ján 7,17)

Nasledovníci Ježiša Krista vedia málo o úkladoch, ktoré im pripravuje satan a jeho pomocníci. No Pán, ktorý tróni na nebesiach, premôže všetky úklady a uskutoční svoje zámery. Pán dopúšťa, aby sa jeho ľud dostal do ohňa skúšok pokušenia nie preto, že by mu ich zápasy a utrpenie robili potešenie, ale preto, že je to nevyhnutné pre ich konečné víťazstvo. Nemôže ich uchrániť pred pokušením, to by nezodpovedalo jeho charakteru, pretože skúšky majú za cieľ pripraviť ich, aby dokázali odolať všetkým nástrahám zla. **GC 529**

Ani bezbožní ľudia, ani satan nemôžu prekaziť Božie dielo a nemôžu ani pripraviť veriacich o Božiu prítomnosť, ak pokorne a kajúčne vyznávajú svoje hriechy a opustia ich, ak sa vierou budú dovolávať Božích zaslúbení. Každému pokušeniu, každému nepriateľskému vplyvu – či už otvorenému alebo skrytému – možno úspešne čeliť „*nie silou ani mocou, ale mojím Duchom, hovorí Hospodin zástupov*“. (Zach 4,6)

„*Lebo oči Pánove hľadajú na spravodlivých a jeho uši pozorujú na ich prosbu... A ktože vám urobí zlé, keď budete horlivými nasledovníkmi dobrého?*“ (1 Pet 3,12.13) Keď sa Balám, zlákany príslubom bohatej odmeny, snažil použiť kúzla proti Izraelu a pokúsil sa obetou prinesenou Pánovi privolať prekliatie na Boží národ, Boží Duch mu znemožnil zosielať zlo, ktoré chcel Balám vyriechnúť a prinútil ho zvolať: „*Čože by som zlorečil tomu, komu nezlorečí silný Boh?! A čo by som vylieval hnev na toho, na koho sa nehnevá Hospodin!*?“ „*Nech zomrie moja duša smrťou spravodlivých a môj koniec nech je ako jeho!*“ Keď prinášal novú obeť, bezbožný prorok povedal: „*Hľa,*

prijal som rozkaz dobrorečiť, a keď on dobrorečil, ja toho neodvrátim. Nebude hladieť na neprávosť v Jákobovi ani neuvidí trápenia v Izraelovi, Hospodin, jeho Boh, je s ním a radostné pokrikovanie kráľa v ňom.“ „Lebo nie je kúzla proti Jákobovi ani čarov proti Izraelovi. V svojom čase bude sa hovoriť o Jákobovi a o Izraelovi: Čo všetko učinil silný Boh!“ Napriek tomu nechal tretíkrát postaviť oltár a znovu sa pokúšal predniesť kľiatbu. Ale Boží Duch ústami proroka, ktorý chcel povedať niečo iné, vyslovil požehnanie Božiemu vyvolenému ľudu a pokarhal naivnosť a zlobu jeho nepriateľov: „Ten, kto ti bude žehnať, bude požehnaný; a kto by ti zlorečil, bude zlorečený!“ (4 Moj 23,8.10.20.21.23; 24,9)

Izraelský národ bol vtedy verný Bohu a dokiaľ poslúchal Boží zákon, nemohla ho premôcť žiadna pozemská ani diabolská sila. Nakoniec sa Balámovi, ktorému Pán nedovolil vysloviť zlorečenie nad vyvoleným národom, predsa len podarilo uvaliť na tento národ kľiatbu tým, že ho zviezol do hriechu. **GC 530** Keď prestúpil Božie prikázania a oddelil sa od Boha, pocítil moc nepriateľa.

Satan dobre vie, že i ten najslabší človek, ktorý žije v Kristovi, je silnejší než zástupy temnosti, že odolá a odrazí otvorený útok. Preto sa snaží vylákať bojovníkov kríža z ich bezpečnej pevnosti a zákerne ich so svojimi zástupmi napadnúť; je rozhodnutý zničiť každého, kto sa opováži vkročiť na jeho územie. Bezpečie nájdeme len v pokornej viere v Boha a v poslušnom zachovávaní všetkých jeho prikázaní.

Nikto nie je v bezpečí ani deň, ba ani hodinu bez modlitby. Mali by sme prosiť Pána zvlášť o múdrosť, aby sme boli schopní rozumieť jeho slovu. Písmo upozorňuje na nástrahy pokašiteľa a spôsoby, ako môže byť porazený. Satan vie veľmi dobre citovať Písmo a dávať vlastný výklad textom, ktorými nás chce poraziť. Musíme študovať Bibliu s pokorným srdcom a nesmieme nikdy zabudnúť, že sme od Boha závislí. Musíme byť stále na stráži pred satanovými útokmi a súčasne sa bez prestania s vierou modliť: „*Neuveď nás v pokušenie.*“ (Mat 6,13)

33 Prvý veľký podvod

GC 531 Satan sa od samého začiatku ľudských dejín snažil človeka zvádzať do hriechu. Vyvolal vzburu v nebi a chcel, aby sa s ním spojili aj obyvatelia našej planéty v boji proti Božej vláde. Kým sa Adam a Eva riadili Božím zákonom, boli dokonale šťastní. Táto skutočnosť odporovala satanovmu tvrdeniu, ktoré šíril v nebi, že Boží zákon obmedzuje stvorené bytosti a preto nie je dobrý. Okrem toho, pohľad na krásny domov pripravený pre nevinný pár vyvolal satanovu závišť. Rozhodol sa zviest ich k hriechu, odlúčiť od Boha a podriaďiť si ich. Týmto spôsobom ovládne zem a zriadi si na nej svoje kráľovstvo ako opozíciu proti Najvyššiemu.

Keby sa satan prejavil, aký v skutočnosti je, Adam a Eva by ho okamžite odmietli, pretože Boh ich varoval pred týmto nebezpečným nepriateľom. Satan pracoval skryto a tajil svoje úmysly, aby ľahšie dosiahol svoj cieľ. Ako nástroj použil hada, ktorý vtedy vyzeral veľmi krásne a oslovil Evu otázkou: „*Či naozaj riekol Boh: Nebudete jesť z niktoreho stromu rajského?*“ (1 Moj 3,1) Keby sa Eva nezačala s pokušiteľom rozprávať, bola by v bezpečí. Odvážila sa s ním hovoriť a stala sa obeťou jeho zvodu. Podobným spôsobom sa i dnes mnoho ľudí stáva satanovou obeťou. Vyslovujú pochybnosti o Božích požiadavkách a vedú o nich spory. **GC 532** Namiesto toho, aby rešpektovali Božie nariadenia, prijímajú ľudské teórie, v ktorých sú skryté satanove nástrahy.

„*Na to povedala žena hadovi: Z ovocia rajských stromov jeme. Ale o ovocí stromu, ktorý je prostred raja, riekol Boh: Nebudete jesť z neho ani sa ho nedotknete, aby ste nezomreli! A had povedal žene: Istotne nezomriete. Ale Boh vie, že toho dňa, ktorého by ste jedli z neho, otvoria sa vaše oči a budete ako bohovia, ktorí vedia, čo je dobré i zlé.*“ (1 Moj 3,2-5) Sľuboval, že budú podobní Bohu, získajú vyššiu múdrosť, než akú majú dosiaľ a postúpia na vyššiu úroveň bytia. Eva pokušeniu podľahla a svojím vplyvom zvedla do hriechu aj Adama. Uverili slovám hada, že Boh nemyslí vážne to, čo povedal. Prestali veriť svojmu Stvoriteľovi a začali ho podozrievať, že obmedzuje ich slobodu, keby teda nemuseli poslúchať jeho zákon, mohli by získať väčšiu múdrosť a vyššie postavenie.

Aký zmysel našiel Adam po páde do hriechu v slovách: „*Toho dňa, ktorého by si jedol z neho, istotne zomrieš?*“ (1 Moj 2,17) Presvedčil sa, že znamenajú, ako mu satan nahovárал, dosiahnutie vyššej úrovne bytia? Potom by prestúpenie bolo skutočne užitočné a satan by sa prejavil ako veľký dobrodinec ľudského rodu. Adam sa ale presvedčil, že Boží výrok má iný význam. Boh povedal, že dôsledok hriechu pre človeka je návrat do prachu, z ktorého ho Boh stvoril. „*Dokiaľ sa nenavrátiš do zeme, lebo z nej si vzatý.*“ (1 Moj 3,19) Ukázalo sa, že satanov sľub: „*Otvoria sa vaše oči*“ je pravdivý len čiastočne. Keď Adam a Eva neuposlúchli Boha, otvorili sa ich oči a spoznali svoju nerozumnosť, okúsili zlo a ochutnali trpké ovocie neposlušnosti.

Uprostred rajskej záhrady rástol strom života, ktorého plody mali schopnosť udržiavať pri živote. **GC 533** Keby Adam neprestal poslúchať Boha, mohol mať i naďalej voľný prístup k tomuto stromu a žil by večne. Keď zhréšil, odlúčil sa od stromu života a prepadol smrti. Boží rozsudok: „*Dokiaľ sa nenavrátiš do zeme, lebo z nej si vzatý*“, hovorí o úplnom zániku života.

Prestúpením Božích požiadaviek človek stratil nesmrteľnosť, ktorú mu Boh sľúbil pod podmienkou poslušnosti. Adam nemohol odovzdať svojim potomkom to, čo nemal. Keby Boh hriešnemu ľudskému rodu neukázal cestu k nesmrteľnosti prostredníctvom obeti svojho Syna, nemal by človek nádej. Kým „*prešla smrť na všetkých ľudí, pretože všetci zhrešili*“, Ježiš Kristus „*zahladil smrť a vyviedol na svetlo život a neporušiteľnosť skrze evanjelium*“. (Rim 5,12; 2 Tim 1,10) Len v Ježišovi Kristovi je možné dosiahnuť nesmrteľnosť. Pán Ježiš povedal: „*Kto verí v Syna, má večný život; ale kto nie je vo viere poslušný Synovi, neužije života, ale hnev Boží zostáva na ňom.*“ (Ján 3,36) Každý človek môže získať ten najcennejší Boží dar, ak splní podmienky. Všetci, „*ktorí v trpezlivosti dobrého skutku hľadajú slávu a česť a neporušiteľnosť*“, dostanú „*večný život*“. (Rim 2,7)

Jedine podvodník sľúbil Adamovi život za neposlušnosť. Hadovo tvrdenie Eve v raji: „*Istotne nezomriete*“, bolo prvou káždňou, ktorá kedy bola vyslovená o nesmrteľnosti duše. Toto tvrdenie, ktoré sa môže odvolávať jedine na autoritu satana, znie z kresťanských kazateľníc a väčšina ľudstva ho prijíma tak ochotne, ako ho prijali naši prarodičia. Boží výrok: „*Duša, ktorá hreší, tá zomrie*“ (Ez 18,20), by podľa tohto výkladu musel znamenať: Duša, ktorá hreší, nezomrie, ale bude žiť večne. Môžeme sa len čudovať zaslepenosti ľudí, ktorí tak ľahkovážne veria satanovi, ale Božiemu výroku neveria. **GC 534**

Keby mal človek po páde do hriechu prístup k stromu života, žil by večne a hriech by sa tým stal nezničiteľným. Cherubín s ohnivým mečom strážil „*cestu ku stromu života*“ (1 Moj 3,24) a nikto z Adamovej rodiny nesmel prekročiť túto zábranu a jesť ovocie zo stromu života. Preto nesmrteľní hriešnici neexistujú.

Satan po páde človeka do hriechu prikázal svojim spolupracovníkom, aby sa predovšetkým snažili vštepovať ľuďom vieru v prirodzenú nesmrteľnosť človeka, a keď sa im podarí ľudí zviest, aby prijali tento blud, potom ich majú presvedčiť, že hriešnik bude večne trpieť. Vládca temna prostredníctvom svojich služobníkov predstavuje Boha ako pomstychtivého tyrana. Tvrdí, že Boh uvrhne do pekla všetkých, ktorí sa mu nepáčia, aby naveky pocítovali jeho hnev. Keď budú trpieť nevýslovné muky a zvíjať sa vo večnom ohni, bude sa na to Stvoriteľ údajne dívať s uspokojením.

Takýmto spôsobom nepriateľ pripisuje Stvoriteľovi a Dobrodincovi ľudstva svoje vlastnosti. Krutosť je vlastnosť satana. Boh je láska a všetko, čo stvoril, bolo čisté, sväté a láskavé, kým to pôvodca zla nepoznačil hriechom. Satan sám je tým nepriateľom, ktorý zvädza človeka do hriechu a potom ho ničí. Pokiaľ sa mu to podarí a má istotu, že mu človek padne za obeť, raduje sa zo skazy, ktorú spôsobil. Keby mu to Boh dovolil, pochytal by do svojich sieť všetkých ľudí. Bez zásahu Božej moci by neunikol ani jeden Adamov potomok.

Satan sa aj dnes snaží zvíťaziť nad ľuďmi, podobne ako zvíťazil nad našimi prvými rodičmi tým, že spochybňuje ich vieru v Stvoriteľa a vedie ich, aby pochybovali o múdrosti jeho vlády a spravodlivosti jeho zákona. Satan a jeho pomocníci predstavujú Boha tak, akoby bol ešte horší, než sú oni sami, aby tým ospravedlnili svoju vlastnú zlobu a vzburu. Veľký podvodník sa snaží pripisovať krutosť svojej povahy nášmu nebeskému Otcovi, aby vyzeral ako niekto, komu sa veľmi ukrivdilo, keď bol vyhnaný z neba preto, že sa nechcel podriaďiť takému nespravodlivému vládcovi. **GC 535** Presvedča svet, že pod jeho vládou by mohol mať slobodu, ktorá by sa líšila od otroctva spôsobeného prísnymi nariadeniami Boha. Darí sa mu získavať na svoju stranu ľudí, aby prestali Bohu dôverovať.

Učenie, že bezbožní sú trápení ohňom a sírou vo večnom pekle a že za hriechy, ktoré spáchali počas svojho krátkeho života na zemi, budú mučení tak dlho, ako dlho bude žiť Boh, je nezlučiteľné s Božou láskou a milosrdenstvom i s našim ľudským zmyslom pre spravodlivosť. Napriek tomu sa toto učenie všeobecne hlásalo a dodnes je súčasťou niektorých vierovyznaní. Jeden učení teológ povedal: „*Pohľad na pekelné muky zvýrazní blaženosť vykúpených. Keď uvidia, ako druhí ľudia, ktorí boli jednakej podstaty a narodili sa za rovnakých okolností, trpia také muky, zatiaľ čo oni sa majú tak dobre, poznajú, ako sú šťastní.*“ Iný vyhlásil: „*Kým bude naveky vykonávaný rozsudok nad ľuďmi, na ktorých dopadol hnev, bude dym ich mučenia večne stúpať pred vykúpených, tešiacich sa milosťou, ktorí nezdielajú osud zatratených a budú prevolávať: Amen. Haleluja. Chváľte Hospodina!*“

Kde sa dá v Božom slove nájsť toto učenie? Vykúpení v nebi by museli byť zbavení ľútosti a súcitu, ale aj ľudskosti? Budú snáď ich city nahradené chladnokrvnou ľahostajnosťou alebo krutosťou divochov? Nie, to Božie slovo neučí. Ľudia, ktorí hlásajú uvedené názory teológov, môžu byť vzdelaní, ba i čestní, podliehajú však satanovmu klamu. Satan ich zvádza, aby dávali určitým pojmom v Biblii iný význam, aby v texte Božieho slova videli tvrdosť a zlobu, ktorá patrí satanovi, nie nášmu Stvoriteľovi. „*Ako že ja žijem, hovorí Pán Hospodin, že nemám záľuby v smrti bezbožníka, ale v tom, aby sa odvrátil bezbožník od svojej cesty a žil. Odvráťte, odvráťte sa od svojich zlých ciest! Lebo prečo máte zomrieť, dome Izraelov?!*“ (Ez 33,11) **GC 536**

Čo by z toho Boh mal, keby sme pripustili, že ho teší pohľad na mučenie, že má radosť zo stonania, výkrikov a preklínania bytostí trpiacich v plameňoch pekla? Môžu byť také strašné zvuky príjemnou hudbou pre Večnú lásku? Zástancovia učenia o večnom pekle tvrdia, že večné utrpenie bezbožných ukazuje, ako Boh nenávidí hriech, ktorý ničí pokoj a poriadok vo vesmíre. To je hrozné rúhanie! Má snáď hriech trvať naveky preto, že je pre Boha neprijateľný? Podľa učenia spomínaných teológov utrpenie bez nádeje na zľutovanie privádza trpiacich do šialenstva, takže vyslovujú kliatby a rúhanie, čím znásobujú svoj hriech. Božiu slávu nezväčší večne rastúci hriech.

Ľudský rozum nie je schopný uvedomiť si, koľko zla napáchalo falošné učenie o večnom utrpení bezbožných. Učenie Biblie, plné lásky a dobroty, oplývajúce súcitom a zľutovaním, zatieňujú povera a strach. Keď si uvedomíme, ako falošne predstavuje satan Božiu povahu, nemôžeme sa diviť, že ľudia majú z nášho milosrdného Stvoriteľa strach, hrôzu, ba dokonca ho nenávidia. Príšerné predstavy o Bohu, ktoré sa týmto učením šíria z kazateľníc po celom svete, urobili z tisícov, ba miliónov ľudí pochybovačov a ateistov.

Učenie o večnom trápení bezbožných je jedným z falošných náuk, čo tvoria „*vino smilstva*“ duchovného Babylona, ktorým opája všetky národy. (Zj 14,8; 17,2) Je nepochopiteľné, že Kristovi služobníci prijali tento blud a hlásali ho z kazateľníc. Prijali ho z Ríma, práve tak ako nesprávny deň odpočinku. Je pravdou, že toto učenie hlásali aj veľkí a dobrí ľudia, pretože nemali o tejto otázke poznanie, aké máme my dnes. Boli zodpovední len za to svetlo poznania, ktoré svietilo v ich dobe, no my sme zodpovední za svetlo, ktoré svieti dnes. **GC 537**

Ak odmietame svedectvo Božieho slova a prijímame falošné nauky len preto, že to tak učili naši otcovia, vzťahuje sa na nás odsúdenie vynesené nad Babylonom, že aj my pijeme „*vino jeho smilstva*“.

Mnohí ľudia, pre ktorých je učenie o večných mukách neprijateľné, zachádzajú do opačného extrém. Uvedomujú si, že Písmo predstavuje Boha ako bytosť plnú

lásky, súcitu a nemôžu veriť, že by vydal svoje stvorenie ohňu večne horiaceho pekla. Keďže sa domnievajú, že duša je nesmrteľná, dochádzajú k záveru, že všetci ľudia budú nakoniec zachránení. Podľa nich majú všetky varovania v Biblii priviesť ľudí k tomu, aby sa Boha báli a poslúchali ho, ale nie sú mienené doslova. Hriešnik môže rozvíjať svoje sebeckto, nerešpektovať Božie požiadavky a predsa môže očakávať, že ho Boh nakoniec milostivo prijme. Toto učenie sa spolieha na Božiu milosť, ale neberie vážne Božie požiadavky; páči sa ľudskému sebecktu a povzbudzuje bezbožných, aby žili ďalej v hriechu.

Ako príklad toho, ako zástancovia učenia o univerzálnom spasení prekrúcajú Písmo, aby tým podporili svoje výklady, ktoré pôsobia na ľudí veľmi zhubne, stačí uviesť ich vlastné výroky. Na pohrebe jedného neveriaceho mládenca, ktorý zomrel náhle pri nehode, si duchovný vybral na čítanie text z Písma, ktorý hovorí o Dávidovi: „*Lebo sa časom potešil nad Amnonom, že zomrel.*“ (2 Sam 13,39)

A potom o ňom hovoril: „*Často sa ma ľudia pýtajú, aký osud postihne tých, ktorí odchádzajú zo sveta v hriechu, ktorí zomrú trebárs v opitosti, s krvavými škrvnami po zločinoch nezmytých z ich odevov alebo zomrú tak, ako zomrel tento mládenec, bez akéhokoľvek vyznania, bez náboženskej skúsenosti. Písmo sväté nás uspokojí, dá nám odpoveď na túto ťažkú otázku. Amnon bol neobyčajne hriešny, nelutoval svoje hriechy, bol opitý a v opitom stave zomrel. Dávid ako Boží prorok musel vedieť, či sa povedie Amnonovi v budúcom svete zle alebo dobre. Ako prehovorilo jeho srdce? GC 538 Časom sa potešil nad Amnonom, že zomrel.*“

Rečník pokračoval: „*Aký záver môžeme vyvodiť z týchto slov? Že súčasťou jeho náboženskej viery nebolo učenie o večných mukách ľudí. Tak to chápeme a objavujeme v tom pádny dôkaz na podporu príjemnejšej, osvietenejšej, blahodarnejšej domnienky o konečnom univerzálnom očistení a pokoji. Dávid sa potešil zo smrti svojho syna. A prečo? Pretože prorockým zrakom mohol nahliadnuť do skvelej budúcnosti a vidieť, že jeho syn – vzdialený od všetkých pokušení, zbavený otroctva a očistený od hriechu, keď sa stal dostatočne svätý a osvietený – bol prijatý do zhromaždenia radujúcich sa duchov v nebi. Útechou pre Dávida bolo, že jeho milovaný syn bol vzdialený od prítomného stavu hriechu a utrpenia a odobral sa tam, kde sa do jeho duše bude vlievať najvznešenejší vplyv Ducha Svätého, kde sa jeho myseľ otvorí pre múdrosť neba a prežitok z večnej lásky, a takto pripravený a posvätený bude môcť prežívať pokoj a spoločnosť nebeského dedičstva.*

Tieto myšlienky by nás mali presvedčiť, že záchrana pre nebo nezávisí na ničom, čo môžeme urobiť počas svojho života na tejto zemi, ani na zmene srdca, ani na viere, ani na náboženskom vyznaní.“

Týmto spôsobom opakujú údajní Kristovi služobníci klam, ktorý vyslovil had v raji: „*Istotne nezmriete..., toho dňa, ktorého by ste jedli z neho, otvoria sa vaše oči a budete ako bohovia.*“ Satan tvrdí, že i najhorší hriešnik – vrah, zlodej, cudzoložník – bude mať možnosť vstúpiť po smrti do večnej blaženosti.

Z čoho vyvodil tento falšovateľ Písma svoje závery? Z jedinej vety, ktorá vyjadruje, že Dávid sa zmieril s tým, čo sa stalo. GC 539 „*No, potom hynula duša, kráľa Dávida túžbou vyjsť k Absalomovi, lebo sa časom potešil nad Amnonom, že zomrel.*“ (2 Sam 13,39) Keď sa sila jeho zármutku časom zmiernila, odvrátili sa jeho myšlienky od mŕtveho k živému synovi, ktorý zo strachu pred spravodlivým trestom odišiel dobrovoľne do vyhnanstva. Je to dôkaz, že krvismilný, opitý Amnon bol hneď po smrti prenesený do

nebeskej blaženosti, aby sa tam pripravil pre život so svätými anjelmi? Možno je to príjemne znejúca rozprávka, určená na uspokojenie neobráteneho srdca. Je to satanova účinne pôsobiaca lož. Môžeme sa čudovať, že toto učenie podporuje bezbožnosť?

Podobne ako spomenutý falošný učiteľ konajú mnohí iní. Vytrhnú zo súvislosti niekoľko slov Písma, pričom v mnohých prípadoch je zmysel textu presne opačný, než aký z neho vyvodzujú. Citovaný text však používajú ako dôkaz pre učenie, ktoré odporuje Božiemu slovu. Výrok uvádzaný ako dôkaz, že opitý Amnon je v nebi, odporuje jasnému a jednoznačnému vyhláseniu Písma, že žiadny opilec nevstúpi do Božieho kráľovstva. (1 Kor 6,10) Takýmto spôsobom robia pochybovači a neverci z pravdy lož. Ich podvod oklame mnoho ľudí a uchlácholí ich vo falošnej istote.

Keby to bola pravda, že duše všetkých ľudí odchádzajú pri smrti priamo do neba, potom by sme si mali radšej priať smrť ako život. Táto viera môže niektorých ľudí priviesť k tomu, že sami ukončia svoj život. Keď na nich doľahnú starosti, ťažkosti a sklamanie, zdá sa im výhodnejšie ukončiť tento život a odísť do večnej blaženosti.

Boh vo svojom slove jednoznačne dokazuje, že potrestá tých, ktorí prestupujú jeho zákon. Tí, čo si nahovárajú, že Boh je príliš milosrdný na to, aby prejavil spravodlivosť voči hriešnikom, by sa mali pozrieť na gólgotský kríž. **GC 540** Smrť bezhriešneho Božieho Syna svedčí o tom, že „*odplatou za hriech je smrť*“, že každé prestúpenie Božieho zákona prináša spravodlivú odplatu. Kristus, ktorý bol bez hriechu, stal sa hriechom kvôli človeku. Niesol vinu za prestúpenie. Tvár jeho Otca sa pred ním ukryla, kým jeho srdce puklo a život v ňom zhasol. Priniesol takú obeť preto, aby hriešnici mohli byť zachránení. Žiadnym iným spôsobom nemohol byť človek zbavený trestu za hriech. Každý človek, ktorý odmieta takto draho vykúpené odpustenie, musí sám niesť vinu a trest za svoje prestúpenie.

Všimnime si, čo Biblia ďalej učí o bezbožných ľuďoch, ktorí odmietajú pokánie a ktorých zástancovia univerzálneho spasenia vidia v nebi ako svätých, šťastných anjelov.

„*Ja dám tomu, kto žízni, z prameňa vody života zadarmo.*“ (Zj 21,6) Toto zasľúbenie platí len tým, čo sú smädní. Naplní sa len u ľudí, ktorí cítia potrebu vody života a hľadajú ju bez ohľadu na jej prípadnú cenu. „*Kto víťazí, zdedí všetko a budem mu Bohom a on mi bude synom.*“ (Zj 21,7) Tu sú uvedené aj podmienky. Aby sme sa stali dedičmi Božieho kráľovstva, musíme bojovať proti hriechu a zvíťaziť nad ním.

Pán povedal prostredníctvom proroka Izaiáša: „*Povedzte spravodlivému, že bude dobre, lebo bude jesť ovocie svojich skutkov. Ale beda bezbožnému, zle bude; lebo mu bude daná odplata jeho rúk.*“ (Iz 3,10.11) Múdry muž hovorí: „*Hoci sa niekedy hriešnikovi, ktorý vykoná i stokrát zlé, odkladá, viem i to cele iste, že bude dobre tým, ktorí sa boja Boha, ktorí sa boja jeho tvári. Ale nebude dobre bezbožnému.*“ (Kaz 8,12.13) A apoštol Pavol dosvedčuje, že hriešnik hromadí proti sebe „*hnev na deň hnevu a zjavenia spravodlivého súdenia Boha, ktorý odplatí jednému každému podľa jeho skutkov*“. „*Súženie a úzkosť na každú dušu človeka, ktorý robí zlé.*“ (Rim 2,5.6.9) **GC 541**

„*Lebo to viete, že niktoľ smilník alebo nečistý, alebo lakomec, čo je to isté ako modlár, nemá dedičstva v kráľovstve Krista a Boha.*“ (Ef 5,5) „*Stíhajte pokoj so všetkými a posvätenie, bez ktorého nikto neuvidí Pána.*“ (Žid 12,14) „*Blahoslavení, ktorí (perú svoje rúcha a) činia jeho prikázania, aby mali právo k drevu života a aby vošli bránami do mesta. A vonku budú psi a čarodejníci a smilníci a vrahovia a modlári a každý, kto má rád a činí lož.*“ (Zj 22,14.15)

Boh sám sa človekovi predstavil a oznámil, ako sa zachová k hriechu. „*Hospodin, Hospodin, silný Boh lútoslivý a milosrdný, dlho zhovievajúci a veľký čo do milosti a pravdy, ktorý zachováva milosť tisícim a odpúšťa nepravosť, prestúpenie a hriech, ktorý však nijakým činom nenechá bez trestu vinného.*“ (2 Moj 34,6.7) „*Zahladí všetkých bezbožníkov.*“ „*Ale priestupníci budú vyplienení všetci dovedna; koniec bezbožníkov bude ich vyťatie.*“ (Ž 145,20; 37,38) Moc a autorita Božej vlády ukončí vzburu. Všetky prejavy spravodlivosti sa budú úplne zhodovať s povahou Boha, ktorý je milosrdný, zhovievavý a dobrotivý.

Boh neznásilňuje vôľu ani úsudok nikoho. Nemá záľubu v otrockej poslušnosti. Praje si, aby ho bytosti, ktoré stvoril, milovali, pretože si ich lásku zasľúži. Chce, aby ho poslúchali a uvedomovali si hodnotu jeho múdrosti, spravodlivosti a lásky. Ľudia, ktorí správne chápú jeho povahu, ho budú milovať, lebo obdivujú jeho vlastnosti.

Zásady láskavosti, milosrdenstva a lásky, ktoré učil a stelesňoval náš Spasiteľ, sú prejavom Božej vôle a povahy. Pán Ježiš vyhlásil, že neučí nič iné iba to, čo prijal od Otca. Zásady Božej vlády sa dokonale zhodujú s príkazom Spasiteľa: „*Milujte svojich nepriateľov.*“ **GC 542**

Boh vykoná spravodlivosť nad bezbožnými pre blaho vesmíru a teda aj pre blaho ich samých. Chcel by ich urobiť šťastnými, keby to neodporovalo zákonom jeho vlády a spravodlivosti jeho povahy. Prejavuje im svoju lásku, umožňuje im poznať svoj zákon a ponúka im svoju milosť. Oni však pohŕdajú jeho láskou, prestupujú jeho zákon a odmietajú jeho milosť. Božie dary síce stále prijímajú, ale Darcu zneuctievajú. Nenávidia Boha, pretože vedia, že nemôže prijať ich hriechy. Pán dlho znáša ich prevrátenosť, no nakoniec príde rozhodujúca hodina, keď sa rozhodne o ich osude. Prípúta si Boh týchto vzbúrencov k sebe násilím? Prinúti ich, aby plnili jeho vôľu?

Ľudia, ktorí si vybrali za svojho vodcu satana a nechali sa ovládať jeho mocou, nie sú pripravení, aby mohli vstúpiť do Božej prítomnosti. V ich povahe sa zakorenili pýcha, faloš, pôžitkárstvo a krutosť. Mohli by vojsť do neba a žiť večne s tými, ktorými tu na zemi pohŕdali a ktorých nenávideli? Pravda nebude klamárom nikdy príjemná. Pokora nikdy neuspokojí domýšľavosť a pýchu. Čistota je neprijateľná pre skazeného a nesebecká láska sa nikdy nezapáči sebcovi. Akú radosť by mohlo nebo ponúknuť ľuďom, ktorých zaujímajú výhradne svetské a sebecké záľuby?

Môžu byť ľudia, ktorí sa celý život búrili voči Bohu náhle prenesení do neba a sledovať vysoký a svätý stav dokonalosti, ktorý tam panuje? Majú právo pozeráť sa, ako je každá bytosť naplnená láskou, každá tvár žiari radosťou, ako znie krásna hudba na počesť Boha a Baránka a nepretržitý prúd svetla žiari na vykúpených z tváre Boha, ktorý sedí na tróne? Môžu ľudia, ktorí nenávidia Boha, pravdu a svätosť, prísť medzi nebeské zástupy a spievať s nimi chválospevy? Mohli by znieť slávu Boha a Baránka? Nie. **GC 543** Boh im poskytol čas milosti, aby si mohli pripraviť povahu pre nebo. Oni nikdy neučili svoju myseľ, aby si zamilovala čistotu, nikdy sa neučili nebeskú reč a teraz je už príliš neskoro. Život prežitý v vzbuře proti Bohu ich nepripravil pre nebo. Svätosť a pokoj neba by im pôsobili utrpenie. Božia sláva by bola pre nich zničujúcim ohňom. Určite by sa z takého svätého miesta snažili ujsť. Priali by si zomrieť a skryť sa pred tvárou Spasiteľa, ktorý zomrel, aby ich zachránil. Bezbožní ľudia sami rozhodujú o svojom údele. Sami sa dobrovoľne vylúčili z neba. Boh to vo svojej spravodlivosti a milosti len prijme.

Podobne ako vody pri potope, aj oheň Božieho súdu oznamuje, že tých, ktorí si vedome vybrali zlo, nie je možné zachrániť. Nie sú ochotní podriaďiť sa Božej autorite. Zvykli

si odporovať a na konci života je už príliš neskoro, aby obrátili prúd svojich myšlienok opačným smerom, aby sa obrátili od svojvôle k poslušnosti, od nenávisti k láske.

Boh nechal žiť vraha Kaina a tým ukázal svetu, ako by to vyzeralo, keby hriešnik mohol žiť večne a ďalej by neobmedzene páchal zlo. Kainov príklad zviadol mnohých jeho potomkov do hriechu. Hospodin videl, že „*sa množí zlosť človeka na zemi a že všetko, čokoľvek vytvorila myšlienka jeho srdca, je len zlé po všetky dni*“. „*A zem bola porušená pred Bohom a zem bola naplnená ukrutnosťou*.“ (1 Moj 6,5.11)

V dobe Nocho Boh z milosti k svetu odstránil všetkých páchatelov zla zo zeme. Z milosti vyhubil zvrhlých obyvateľov Sodomy. Satan svojím podvodným vplyvom vzbudil súcit a obdiv voči páchatelom nepravosti a tí ďalej navádzali iných do vzbury proti Bohu. Tak to bolo v dobe Kaina i Nocho, v dobe Abraháma i Lota a tak je to i dnes. Z milosti k vesmíru Boh nakoniec odstráni všetkých, ktorí odmietajú jeho milosť. **GC 544**

„*Lebo odplatom za hriech je smrť, ale darom Božím z milosti je večný život v Kristu Ježišovi, v našom Pánovi*.“ (Rim 6,23) Život je dedičstvo spravodlivých, smrť je údol bezbožných. Mojžiš riekol Izraelitom: „*Hľadže, dnes som ti predložil život a dobré, smrť a zlé*.“ (5 Moj 30,15) Smrť, o ktorej sa hovorí v týchto veršoch Písma, nie je prirodzená smrť, ktorou zomierajú všetci ľudia od Adama, pretože sú hriešni. Je to „*druhá smrť*“, opak večného života.

Následkom pádu Adama do hriechu smrť postihla celý ľudský rod. Všetci bez rozdielu odchádzajú do hrobu. Plán spasenia však zaistil, aby všetci ľudia mohli byť vzkriesení. „*Bude vzkriesenie z mŕtvych, spravodlivých i nespravodlivých*.“ „*Lebo ako v Adamovi všetci zomierajú, zrovna tak i v Kristovi všetci budú oživení*.“ (Sk 24,15; 1 Kor 15,22) Z hrobov vstanú dve rozdielne skupiny ľudí. „*Všetci, ktorí sú v hroboch, počujú jeho hlas a vyjdú tí, ktorí dobre činili, na vzkriesenie života, ale tí, ktorí zle robili, na vzkriesenie súdu*.“ (Ján 5,28.29) Tých, ktorých Pán uzná za hodných vzkriesenia k životu, sú „*blahoslavení a svätí*“. „*Nad tými druhá smrť nemá moci*.“ (Zj 20,6) Ostatní, ktorí vierou a pokáním neprijali odpustenie, musia niesť trest za prestúpenie – „*mzdu hriechu*“. Podstúpia trest rôznej dĺžky a rôzneho stupňa podľa svojich činov a potom zomrú druhou smrťou. Boh nemôže zachrániť hriešnika s jeho hriechmi, pretože to odporuje Božej spravodlivosti a milosti. Ukončí jeho život, ktorý hriešnik svojím prestúpením odmietol a dokázal, že ho nie je hoden. Žalmista volá: „*A len málo ešte a nebude bezbožníka a pozrieš dobre na jeho miesto, a nebude ho*.“ A iný hovorí: „*Budú, ako keby ich nebolo bývalo*.“ (Ž 37,10; Ob 16) Pokrytí hanbou zostanú v beznádejne večnom zabudnutí. **GC 545**

Tak bude odstránený hriech so všetkou biedou a skazou, ktorú prináša. Žalmista napísal: „*Zahubil si bezbožníka; zahladil si ich meno na večné veky. Nepriateľu, dokonané sú tvoje pustošenia na večnosť*.“ (Ž 9,6.7) Apoštol Ján podľa záznamu v knihe Zjavenie prorockým zrakom videl večnosť a počul chválospev, ktorý nerušil jediný falošný tón. Počul, ako celé tvorstvo na nebi i na zemi prevoláva Bohu slávu. (Zj 5,13) Potom už nebudú existovať odsúdení ľudia, ktorí by sa v nekonečnom trápení rúhali Bohu. Bytosti trpiace v pekle nebudú svojimi výkrikmi rušiť spev vykúpených.

Zo základného bludu o prirodzenej nesmrteľnosti ľudskej duše vychádza učenie o vedomom stave po smrti. Táto náuka, podobne ako učenie o večnom utrpení, odporuje učeniu Písma, zdravému úsudku i ľudskému citu. Podľa všeobecne rozšíreného presvedčenia vedú vykúpení ľudia v nebi o všetkom, čo sa deje na zemi, zvlášť pokiaľ ide o ich priateľov, ktorých tu zanechali. Bol by to pre zosnulých dôvod k radosti, keby

vedeli o strastiach žijúcich ľudí? Museli by sledovať hriechy, ktorých sa dopúšťajú ich milovaní a pozerať sa, ako prežívajú starosti, sklamania a ťažkosti života? Ako by potom mohli prežívať blaženosť neba ľudia, ktorí by boli v myšlienkach pri svojich blízkych na zemi? Poburujúca je predstava, že len čo človek vydýchne naposledy, dostane sa duša hriešnika, ktorý nečiniť pokánie, do pekelných plameňov. Aký strach musia prežívať ľudia, ktorí sledujú, ako ich milí odchádzajú do hrobu nepripravení a teda sa dostanú do večného utrpenia a zla. Niektorých ľudí tieto trýznivé predstavy doviedli do šialenstva.

Čo o tejto téme hovorí Písmo? Dávid vyhlásil, že mŕtvi nevedia nič. „*Vyjde jeho duch, navráti sa do svojej zeme; v ten istý deň zahynuli jeho úmysly.*“ (Ž 146,4) GC 546 Šalamún dodáva: „*Lebo živí vedia, že zomrú; ale mŕtvi nevedia ničoho.*“ „*Aj ich láska, aj ich nenávisť, aj ich revnivost už dávno zahynula a nemajú viacej nijakého podielu na veku v ničom tom, čo sa deje pod slnkom.*“ „*Neni diela ani výmyslu, ani vedomosti, ani múdrosti v ríši mŕtvych, kam ideš.*“ (Kaz 9,5.6.10)

Keď Boh splnil prosbu kráľa Ezechiáša a predĺžil mu život o pätnásť rokov, chválil vďačný kráľ Boha za jeho veľkú milosť. Vo svojom chválospeve uviedol dôvod, prečo sa tak raduje: „*Lebo hrob ťa nebude oslavovať, smrť ťa nebude chváliť; nebudú očakávať na tvoju pravdu tí, ktorí zostupujú do jamy. Živý, živý ťa bude oslavovať ako ja dnes.*“ (Iz 38,18.19) Všeobecne sa rozšírila predstava, že spravodliví zosnuli sú v nebi, kde žijú v blaženosti a chvália Boha nesmrteľným jazykom. Ezechiáš nevidel v smrti takú skvelú nádej. S jeho slovami súhlasí výrok žalmistu: „*Lebo v smrti nieto rozpomienky na teba a kto ťa bude oslavovať v hrobe?!*“ „*Nie mŕtvi budú chváliť Hospodina a niktorí z tých, ktorí zostupujú na miesto mlčania.*“ (Ž 6,6; 115,17)

Počas Turíc Peter o praotcovi Dávidovi povedal, „*že i zomrel, i pochovali ho a jeho hrob je u nás až do dnešného dňa.*“ „*Dávid nevstúpil na nebesia.*“ (Sk 2,29.34) To, že Dávid zostáva v hrobe až do vzkriesenia, dokazuje, že spravodliví ľudia neodchádzajú po smrti do neba. Jediné vzkriesením a v dôsledku toho, že Kristus vstúpil na nebesia, môže Dávid nakoniec zasadiť po pravici Božieho trónu.

Apoštol Pavol napísal: „*Lebo ak mŕtvi nevstávajú z mŕtvych, ani Kristus nevstal z mŕtvych, a jestli Kristus nevstal z mŕtvych, márna je vaša viera, ešte ste vo svojich hriechoch. A tak aj tí, ktorí zosnuli v Kristovi, zahynuli.*“ (1 Kor 15,16-18) Keby po štyritisíc rokov spravodliví mŕtvi odchádzali pri smrti do neba, nemohol by Pavol povedať, že keby nebolo vzkriesenia, že „*aj tí, ktorí zosnuli v Kristovi, zahynuli.*“ GC 547 Vzkriesenie by nebolo potrebné.

Mučeník Tyndale o stave ľudí po smrti povedal: „*Otvorene priznávam, že nie som presvedčený o tom, že už žijú v sláve, v akej žije Kristus alebo v akej žijú Boží anjeli. Takéto učenie nie je článkom nášho vyznania viery; lebo keby tomu tak bolo, musel by som kázne o vzkriesení tela považovať za zbytočnosť.*“ (William Tyndale, Úvod k Novému zákonu, 1534)

Nie je možné poprieť, že učenie o nesmrteľnosti, do ktorej človek prechádza okamžite po smrti, viedlo k prehliadaniu biblického učenia o vzkriesení. Všimol si to aj Dr. Adam Clarke, ktorý vyhlásil: „*Zdá sa, že učenie o vzkriesení malo pre prvých kresťanov omnoho väčší význam, než má dnes. Prečo je to tak? Apoštolovia ho sústavne zdôrazňovali a ním povzbudzovali Kristových nasledovníkov k usilovnosti, poslušnosti a radostnej mysli. A ich nasledovníci sa dnes o ňom zmieňujú len výnimočne. Tak kázali apoštolovia a v to verili prví kresťania, tak kážeme my a v to veria aj naši poslucháči. Na žiadne učenie v evanjeliu nie je kladený väčší dôraz a žiadne učenie nie je v dnešných kázňach tak*

zanedbávané.“(Adam Clarke, Komentár k Novému zákonu, poznámky k 1 Kor 15)

Tento stav trvá už tak dlho, že jedinečná pravda o vzkriesení sa takmer vytratila a kresťanský svet na ňu zabudol. Preto istý popredný náboženský spisovateľ vo svojich poznámkach k slovám apoštola Pavla v 1 Tes 4,13-18 napísal: „*Pre prinášanie útechy je pre nás učenie o nesmrteľnosti výhodnejšie než neisté učenie o druhom príchode. Pán si pre nás príde v okamihu našej smrti. Na to máme čakať a pripravovať sa. Mŕtvi už vošli do slávy. Nečakajú na zvuk Božej trúby, ktorá ohlási ich súd a blaženosť.*“ GC 548

Pán Ježiš pred svojím odchodom nepovedal učeníkom, že za ním čoskoro prídu. Sľúbil im: „*Pretože vám idem prihotoviť miesto a keď odídem a prihotovím vám miesto, prídem zase a poberiem si vás k sebe, aby ste tam, kde som ja, aj vy boli.*“ (Ján 14,3) Aj apoštol Pavol napísal: „*Lebo sám Pán s veliteľským povelenom, s hlasom archanjela a s trúbou Božou zostúpi z neba a mŕtvi v Kristu vstanú najprv; potom my, živí, ponechaní budeme razom s nimi vychvátení v oblakoch v ústrety Pánovi do poveria. A takto budeme vždycky s Pánom.*“ K tomu dodáva: „*Takže sa potešujte navzájom týmito slovami.*“ (1 Tes 4,16-18) Tieto slová útechy sa zásadne rozchádzajú s vyššie uvedenými výrokmí duchovného, ktorý zastáva univerzálne spasenie. Duchovný utešoval pozostalých, že Pán prijal zosnulého medzi svojich anjelov hneď po tom, čo vydýchol naposledy, bez ohľadu na to, aký bol hriechy. Apoštol Pavol odkazoval svojich spoluveriacich na budúci príchod Pána Ježiša, keď bude zlomená moc smrti a hrobu „*a tí, ktorí zosnuli v Kristovi*“, budú vzkriesení k večnému životu.

Skôr než niekto vstúpi do večných príbytkov, musí byť jeho prípad preskúmaný a Boh musí posúdiť jeho povahu a skutky. Všetci ľudia budú súdení podľa záznamov v nebeských knihách a podľa svojich skutkov dostanú aj odmenu. Tento súd sa nekoná pri smrti jednotlivého človeka. Všimnime si slová apoštola Pavla: „*Pretože ustanovil deň, v ktorý bude súdiť celý svet v spravodlivosti v osobe muža, ktorého určil na to, a podáva všetkým ľuďom vieru, vzkriesiac ho z mŕtvych.*“ (Sk 17,31) Apoštol tu jasne hovorí, že pre súd sveta je pevne stanovený konkrétny deň v budúcnosti.

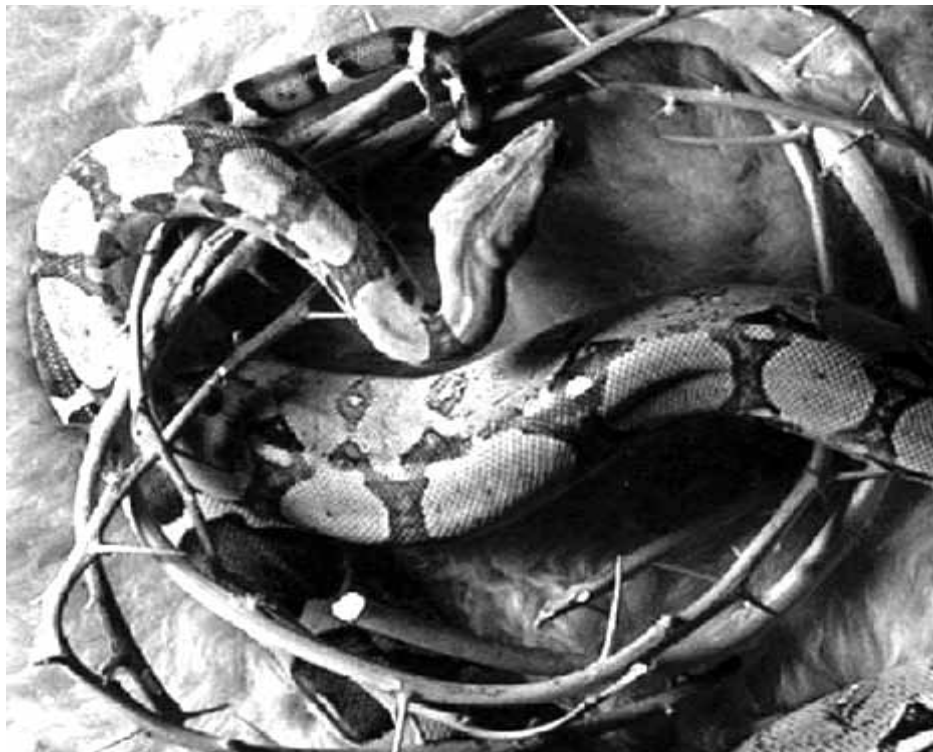
Apoštol Júda odkazuje na rovnaký čas: „*Anjelov, ktorí nezachovali svojho kniežatstva, ale opustili svoj vlastný príbytok,*“ Hospodin „*zachoval strážených pod mrákavou v večných putách k súdu veľkého dňa.*“ Ďalej cituje slová Enocha: „*Hľa, prišiel Pán so svojimi svätými myriadami urobiť súd proti všetkým.*“ (Júda 6.14.15) GC 549 Apoštol Ján zaznamenal, že „*videl som mŕtvych, malých i veľkých, stojacich pred trónom Božím. A otvorili sa knihy,... mŕtvi boli súdení podľa toho, čo bolo napísané v knihách, podľa svojich skutkov.*“ (Zj 20,12)

Keby sa už mŕtvi tešili v nebeskej blaženosti alebo keby sa zvjali v pekelných plameňoch, načo by bol súd? Božie slovo dáva na tieto dôležité otázky jasné a jednoznačné odpovede, ktorým môžu porozumieť aj jednoduchí ľudia. Ale môžeme nájsť niečo múdre či spravodlivé v bežne rozšírenom učení? Mohli by spravodliví po vyšetrení svojich prípadov pred súdom prijať pochvalu: „*Dobre sluha, dobrý a verný... Vojdi do radosti svojho pána!*“ (Mat 25,21), keby už žili v Božej prítomnosti po celé stáročia? Povolá snád Sudca neba a zeme bezbožných z miesta múk, aby nad nimi vyniesol rozsudok: „*Idte odo mňa, zlorečení, do večného ohňa.*“ (Mat 25,41) To je rúhanie, hanebné zosmiešňovanie Božej múdrosti a spravodlivosti.

Učenie o nesmrteľnosti duše patrí medzi falošné náuky, ktoré Rím prevzal z pohanstva a vniesol do kresťanského náboženstva. Martin Luther ich priradil k tým „*nehoráznym výplodom, ktoré patria na smetisko rímskych dekrétov*“. (E. Petavel, Problém

nesmrtnosti, str. 255) Vo svojich poznámkach k slovám Šalamúna, že mŕtvi nevedia nič, reformátor uviedol: „*Tu je ďalší dôkaz, že mŕtvi nič nevedia. Nemajú povinnosti, ani vedomie, ani umenie a ani múdrosť. Šalamún tvrdí, že mŕtvi spia a necítia vôbec nič, lebo ležia, nepočítajú dni ani roky. Keď sa prebudia, bude sa im zdať, že spali sotva okamih.*“ (Martin Luther, Výklad Šalamúnovej knihy zvanej Kazateľ, str. 152) **GC 550**

Nikde v Písme sa nenájde tvrdenie, že spravodliví dostanú odmenu a bezbožní budú potrestaní okamžite po smrti. Patriarchovia a proroci nič také nezaznamenali. Kristus a jeho apoštolovia nič podobného nepovedali. Biblia jasne učí, že mŕtvi neodchádzajú hneď do neba, ale spia až do vzkriesenia. (1 Tes 4,14; Jób 14,10-12) V ten deň, „*kým sa neroztrhne strieborný povraz a nerozrazí sa zlatá čaša*“ (Kaz 12,6), zmizne myslenie človeka. Tí, ktorí vchádzajú do hrobu, už neprehovoria. Nevedia o ničom, čo sa deje pod slnkom. (Jób 14,21) Je to blažený odpočinok pre unavených spravodlivých. Čas dlhý alebo krátky je im len okamihom. Spia a prebudí ich Božia trúba k slávnej nesmrtnosti. „*Lebo zatrubí a mŕtvi vstanú neporušiteľní... A keď toto porušiteľné oblečie neporušiteľnosť a toto smrteľné oblečie nesmrteľnosť, vtedy sa naplní slovo, ktoré je napísané: Smrť je pohltená vo víťazstvo.*“ (1 Kor 15,52.54) Keď sa zobudia z hlbokého spánku, začnú premýšľať o tom, na čo prestali myslieť v čase smrti. Posledným pocitom bol strach zo smrti, poslednou myšlienkou to, že prepadajú moci hrobu. Keď povstanú z hrobu, ich prvú radostnú myšlienku vyjadrí víťazné zvolanie: „*Smrť, kde je tvoj osteň? Kde, peklo, tvoje víťazstvo?*“ (1 Kor 15,55)

34 Môžeme komunikovať s mŕtvymi?

GC 551 Služba anjelov, ako o nej hovorí Božie slovo, je pre každého Kristovho nasledovníka mimoriadne potešujúca a drahocenná pravda. No toto biblické učenie zatemňujú a prekrúcajú bludy populárnej teológie. Učenie o prirodzenej nesmrteľnosti, prevzaté z pohanskej filozofie a v dobe temna počas veľkého odpadnutia prijaté do kresťanskej vierouky, nahradilo pravdu, ktorú jasne učí Písmo, že „*mŕtvi nevedia ničoho*“. (Kaz 9,5) Mnohí ľudia veria, že anjeli vysielaní „*do služby pre tých, ktorí majú zdediť spasenie*“ (Žid 1,14), sú vlastne duchovia mŕtvych, napriek tomu, že Písmo hovorí, že nebeskí anjeli existovali ešte predtým, než zomrel prvý človek.

Učenie, že človek existuje v stave vedomia aj po smrti a najmä viera, že duchovia mŕtvych sa vracajú, aby slúžili ľuďom, pripravila cestu modernému špiritizmu. Ak mŕtvi môžu prísť do prítomnosti Boha a anjelov a ak ich posmrtné poznanie prevyšuje poznanie, ktoré mali za živa na zemi, prečo by sa nemohli vrátiť na zem, aby poučali žijúcich? Ak sa duchovia mŕtvych, ako učia populárni teológovia, vznášajú nad svojimi pozemskými priateľmi, prečo by s nimi nemohli komunikovať, varovať ich pred zlom alebo ich potešiť v zármutku? **GC 552** Ako môžu ľudia, ktorí veria v stav vedomia človeka po smrti, zavrhnúť to, čo im oslávení duchovia oznamujú ako poznanie pochádzajúce od Boha? Týmto spôsobom, ktorý sa považuje za posvätný, uskutočňuje satan svoje úmysly. Ako poslovnia zo sveta duchov prichádzajú padlí anjeli a uskutočňujú rozkazy satana. Knieža zla predstiera, že umožňuje komunikáciu medzi živými a mŕtvymi, no v skutočnosti podvodne pôsobí na ich myseľ on sám.

Satan má moc predstaviť ľuďom podobu ich zosnulých priateľov. Podvod je dokonalý – ich vzhľad, slová, hlas – všetko napodobňuje s podivuhodnou presnosťou. Mnohí ľudia sa dajú potešiť uistením, že ich milovaní sa radujú v nebi a bez toho, aby si uvedomovali nebezpečenstvo, načúvajú „*bludným duchom a učeniám démonov*“. (1 Tim 4,1)

Keď uveria, že mŕtvi skutočne prichádzajú, aby s nimi komunikovali, satan im zjaví takých ľudí, ktorí zomreli nepripravení. Duchovia tvrdia, že sú v nebi šťastní, že tam dokonca zastávajú vznešené postavenie a tak sa šíri blud, že medzi spravodlivými a bezbožnými nie je žiaden rozdiel. Zdanliví návštevníci zo sveta mŕtvych prinášajú niekedy výstražky a varovania, ktoré sa neskôr ukážu ako správne. Tým si získajú dôveru a potom šíria učenie, ktoré priamo podkopáva vieru v Písmo. Predstierajú hlboký záujem o blaho svojich priateľov na zemi a nahovárajú im najnebezpečnejšie bludy. To, že niekedy hovoria aj pravdu a občas dokážu predpovedať budúce udalosti, dáva ich výpovediam zdanie spoľahlivosti. Preto toľko ľudí ochotne prijíma ich falošné učenie a slepo mu verí, ako by to bola tá najsvätejšia pravda. Zabúdajú na Boží zákon, pohŕdajú Duchom milosti, krv zmluvy pokladajú za niečo nesväté. Duchovia popierajú Kristovo božstvo a Stvoriteľa porovnávajú so sebou. **GC 553** Tak pokračuje starý vzbúrelec v novej maske vo svojom boji proti Bohu, ktorý sa začal v nebi a pokračuje na zemi už takmer šesťtisíc rokov.

Niektorí ľudia sa pokúšajú vysvetliť špiritistické prejavy tak, že ich pokladajú za podvod a pripisujú ich šikovnosti médiu. Je síce pravda, že niektorí ľudia predvádzali rôzne triky, ale jednoznačne existujú aj prejavy nadprirodzenej moci. Tajomné klopanie, ktorým sa začal moderný špiritizmus, nebolo výsledkom ľudskej šikovnosti alebo klamu, ale

priamym dielom zlých anjelov. Tým sa zaviedol jeden z najúspešnejších podvodov, ktorý ničí ľudské duše. Niektorí ľudia sú zvedení práve preto, že špiritizmus považujú len za ľudský podvod. Keď sa potom bližšie zoznámia s niektorými prejavmi, ktoré musia pokladať za nadprirodzené, mylne ich považujú za prejav Božej moci.

Títo ľudia prehladajú výroky Biblie o divoch, ktoré pôsobi satan a jeho spoločníci. Satanova moc umožnila faraónovým kúzelníkom napodobniť Božie dielo. Apoštol Pavol napísal, že satan pred druhým príchodom Ježiša Krista podobne prejaví svoju moc. Pred príchodom Pána Ježiša sa satan prejaví „so všetkou mocou a so znameniami a s lživými zázrakmi a s každým zvodom nepravosti“. (2 Tes 2,9.10) Apoštol Ján vykresľuje moc, konajúcu divy, ktorá sa prejaví v posledných dňoch a hovorí: „A robí veľké divy, takže aj ohňu dáva zostupovať z neba na zem pred ľuďmi a zvodí tých, ktorí bývajú na zemi, pre divy, ktoré sú jej dané urobiť pred šelmou.“ (Zj 13,13.14) Proctvo nepredpovedá len podvody. Ľudí podvedú zázraky, ktoré satanovi pomocníci môžu konať a nielen predstierať.

Knieža temnoty, ktoré tak dlho venovalo sily svojho majstrovského ducha podvodnému dielu, obratne prispôsobuje svoje pokušenia ľuďom všetkých skupín a tried. **GC 554** Vzdelaným a kultivovaným predkladá špiritizmus v jemnejšej a rozumnejšej forme, a tak sa mu darí mnohých vtiahnuť do svojich sietí. Apoštol Jakub napísal, že múdrosť, ktorú dáva špiritizmus, „tá múdrosť neprichádza zhora, ale je pozemská, telesná, démonská“. (Jak 3,15) To ale pokušiteľ skrýva, keď sa to hodí jeho zámerom. Satan, ktorý sa mohol pred Kristom objaviť v sláve nebeského serafína na púšti pokušenia, prichádza k ľuďom v podobe krásneho anjela svetla. Pôsobí na rozum tým, že predkladá povznášajúce námety. Dokáže nadchnúť obrazotvornosť vzrušujúcimi predstavami a získaf si náklonnosť pútavým popisom lásky a súcitu k ľuďom. Podnecuje fantáziu k rozletu a zväzda ľudí, aby boli pyšní na svoju vlastnú múdrosť a aby v srdci pohrdali Bohom. Mocná bytosť, ktorá mohla Vykupiteľa sveta vyniesť na vysoký vrch a ukázať mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu, prichádza k ľuďom so svojimi pokušeniami takým spôsobom, ktorý dokáže pomýliť zmysly každého, koho nechráni Božia moc.

Satan teraz klame ľudí, ako oklamal Evu v raji, keď v nej lichotením vzbudil túžbu po zakázanom poznaní a sebapovýšení. To je zlo, ktorému sám podľahol a ktoré spôsobilo jeho pád. Preto sa teraz pokúša rovnakým klamom priviesť ľudí do záhuby. Sľubuje: „Budete ako bohovia, ktorí vedia, čo je dobré i zlé.“ (1 Moj 3,5) Špiritizmus učí, „že človek je tvor pokroku a je určený, aby sa od narodenia až do večnosti vyvíjal k božstvu“. Učí tiež, že „každý duch bude súdiť sám seba, nebude ho súdiť nikto iný... Súď bude spravodlivý, pretože ide o vlastný súd... Každý má v sebe trón.“ Jeden učiteľ špiritizmu, keď sa v ňom prebudilo „duchovné vedomie“, vyhlásil: „Všetci moji blížni sú nepadlí polobohovia.“ Iný riekol: „Každá spravodlivá a dokonalá bytosť je Kristom.“ **GC 555**

Namiesto spravodlivosti a dokonalosti večného Boha, ktorému patrí úcta, namiesto dokonalej spravodlivosti Božieho zákona, skutočného meradla ľudských prejavov, dosadil satan hriešnu, omylnú prirodzenosť samého človeka ako jediný predmet uctievania, jediné kritérium súdu, jediné meradlo povahy. Je to pokrok, nie však hore, ale dolu.

V intelektuálnej i duchovnej oblasti platí zákon, že ak „niečomu“ venujeme viac času, budeme sa na to „niečo“ viac podobať. Myseľ sa postupne prispôsobí tomu, čím sa zaoberá. Pripodobňuje sa tomu, čo sa naučila milovať a uctievať. Človek sa nikdy nedostane nad svoje meradlo čistoty, dobroty alebo pravdy. Ak je jeho najvyšším

ideálom vlastné ja, nedosiahne nikdy nič vznešenejšie. Skôr bude stále klesať hlbšie a hlbšie. Iba Božia milosť má moc povzniesť človeka. Pokiaľ je človek ponechaný sám na seba, vedie jeho cesta nevyhnutne nadol.

Zmyselným ľuďom, ktorí presadzujú seba a ženú sa za pôžitkami, ponúka satan špiritizmus v hrubšej podobe než ľuďom vzdelaným a na vyššej úrovni, pretože suroví ľudia v jeho hrubších formách nachádzajú to, čo zodpovedá ich sklonom. Satan sleduje každý prejav ľudskej krehkosti a všima si každý sklon k hriechu. Potom sa snaží, aby človeku nechýbala príležitosť uspokojovať sklon k zlému. Zvádza ľudí, aby zneužívali to, čo je inak samo osebe správne a dobré, aby nestriednosťou oslabovali svoje telesné, duševné i duchovné sily. Satan zničil a stále ničí tisíce ľudí tým, že ich zvádza, aby uspokojovali svoje vášne a tým sa stávali stále horšími. V snahe dokončiť svoje dielo skazy vyhlasuje prostredníctvom duchov, že „pravé poznanie pozdvihuje človeka nad každý zákon“, že „všetko, čo existuje, je správne“, že „Boh nikoho neodsudzuje“ a že „všetky hriechy sú neškodné“. Keď sa mu podarí ľudí zvieť, aby uverili, že najvyšším zákonom je žiadosť, že sloboda je neviazanosť a človek je zodpovedný iba sebe a len sám sebe bude skladať účty, nečudujme sa, že sa šíri skazenosť a mravný úpadok. GC 556 Tisíce ľudí radšej prijíma učenie, ktoré dovoľuje hovieť telesným žiadostiam. Uzdu sebaovládania zverujú svojim záľubám, duchovné a duševné sily podriaďujú nízkym sklonom a satan s uspokojením nachádza vo svojich osídlach tisíce tých, čo sa považujú za nasledovníkov Ježiša Krista.

Lživé učenie špiritizmu nemusí nikoho oklamať. Boh dal ľuďom dostatok informácií, aby mohli podvod odhaliť. Ako sme si už ukázali, učenie, ktoré tvorí vlastný základ špiritizmu, úplne odporuje jasným výrokom Písma. Biblia hovorí, že mŕtvi nevedia nič, pretože ich myslenie zaniklo, nezúčastňujú sa ničoho, čo sa deje pod slnkom a nevedia nič o radoostiach a starostiach ľudí, ktorí im boli na zemi najdrahší.

Navyše Boh výslovne zakázal akýkoľvek styk s duchmi zosnulých. V čase starého Izraela niektorí tvrdili, podobne ako dnes špiritisti, že sa stýkajú s mŕtvymi. Ale „veštekých duchov“, ako nazývali týchto návštevníkov z iných svetov, vyhlasuje Biblia za démonov. (Porovnaj 4 Moj 25,1-3; Ž 106,28; 1 Kor 10,20; Zj 16,14) Komunikáciu s takými duchmi Hospodin označil za ohavnosť a zakázal ju pod trestom smrti. (3 Moj 19,31; 20,27) Dnes sa ľudia pousmejú nad názvom čarodejníctvo. Názor, že ľudia môžu komunikovať s démonmi, pokladajú za stredovekú bájkú. Špiritizmus, ktorý má státisíce, ba milióny prívržencov, prenikol i do vedeckých kruhov, vkradol sa do cirkví, do zákonodarných zborov i na dvory panovníkov, nie je ničím iným než čarodejníctvom v dávnych dobách odsúdeným a zakázaným, no dnes oživeným v novej podobe. GC 557

Aj keby sme nemali žiadny iný dôkaz o podstate špiritizmu, malo by kresťanovi stačiť to, že duchovia nerozlišujú medzi spravodlivosťou a hriechom, medzi najušľachtilejším a najčistejším nasledovníkom Ježiša Krista a najskazenejším sluhom satana. Keď satan nahovára svetu, že i tí najhorší ľudia sú v nebi a majú tam vysoké postavenie, hovorí tým: „Nezáleží na tom, akí ste bezbožní, či veríte alebo neveríte v Boha a Bibliu. Žíte, ako sa vám páči, do neba sa aj tak dostanete.“ Hlásatelia špiritizmu v skutočnosti hovoria: „Každý, i ten, kto robí zlé, je dobrý v očiach Hospodinových, a má v nich vo všetkých záľubu, alebo kdeže je vraj Boh súdu?“ (Mal 2,17) Božie slovo varuje: „Beda tým, ktorí hovoria zlému dobré a dobrému zlé, ktorí kladú tmu za svetlo a svetlo za tmú!“ (Iz 5,20)

Títo falošní duchovia predstavujú aj apoštolov a vkladajú im do úst výroky, ktoré

úplne protirečia tomu, čo apoštolovia napísali pod vplyvom Ducha Svätého, keď žili na zemi. Popierajú Boží pôvod Biblie, boria tým základ kresťanskej nádeje a ničia svetlo, ktoré ukazuje cestu do neba. Satan presviedča ľudí, aby uverili, že Biblia je výmyslom alebo snád knihou, ktorá sa hodila pre našich predkov a dnes ju už nemusíme brať vážne, môžeme ju odložiť ako niečo zastarané. Ako náhradu za Božie slovo predkladá satan prejavy duchov. To je prostriedok, ktorý dokonale ovláda a dokáže ním presvedčiť ľudí o všetkom, čo chce. Knihu, ktorá ho i jeho nasledovníkov odsudzuje, dáva nabok – práve tam, kde ju chce mať – a Spasiteľa sveta predstavuje ako obyčajného človeka. Podobne, keď rímski vojaci strážili Ježišov hrob a šírili nepravdivú správu, ktorú im našepkali kňazi a starší ľudu, aby popreli správy o vzkriesení Ježiša Krista, tak sa prívrženci špiritistických prejavov pokúšajú vzbudiť zdanie, že v živote nášho Spasiteľa nie je nič výnimočné. Snažia sa zatlačiť Pána Ježiša do pozadia, aby mohli upútať pozornosť na svoje divy a vyhlasovať, že ich zázraky prevyšujú skutky Ježiša Krista.

Dnešný špiritizmus mení svoje formy. Niektoré svoje pochybné rysy zakrýva a halí sa do pláštia kresťanstva. **GC 558** Jeho vyhlásenia a skutočnú podstatu verejnosť pozná už mnoho rokov z rečníckych prejavov a z tlače. Toto učenie nie je možné poprieť ani zakryť.

Tento podvod nemožno naďalej tolerovať ani v jeho dnešnej podobe. V skutočnosti je nebezpečnejší než predtým, pretože je zákernejší. Predtým špiritizmus odmietal Ježiša Krista a Bibliu, teraz predstiera, že ju prijíma a uznáva. Bibliu vykladá tak, aby to vyhovovalo neobrátenému srdcu, znehodnocuje životne dôležité pravdy. Hovorí o láske ako o hlavnej Božej vlastnosti, ale znižuje ju na jednoduchú sentimentalitu, ktorá takmer nerozlišuje medzi dobrom a zlom. Nevenuje pozornosť Božej spravodlivosti, odsúdeniu hriechu a požiadavkám Božieho svätého zákona. Učí ľudí, aby Desatoro prikázaní považovali za mŕtvu literu. Zmocňuje sa zmyslov ľudí príjemnými, klamnými rozprávkami a zväzda ich, aby odmietali Bibliu ako základ svojej viery. Tým vlastne ľudia zapierajú Krista ako kedysi. Satan im zaslepuje oči natoľko, že si tento klam neuvedomujú.

Len málo ľudí si úplne uvedomuje klamnú moc špiritizmu a nebezpečenstvo, ktoré vytvára. Mnohí sa zaoberajú špiritizmom len zo zvedavosti. V skutočnosti mu neveria a zdesili by sa už len pri pomyslení, že sa môžu dostať pod nadvládu satanských duchov. Majú odvahu vkročiť na zakázanú pôdu a nepriateľ použije svoju moc aj proti ich vôli. Ak mu dovolia, aby ovládol ich myslenie, zmocní sa ich. Potom sa už vlastnými silami nedokážu zbaviť jeho moci. Jediné Božia moc, vyprosená úprimnou modlitbou viery, môže týchto zajatcov vyslobodiť.

Ľudia, ktorí vedome podliehajú hriešnym sklonom svojej povahy alebo sa dobrovoľne poddávajú hriechu, privolávajú satanovo pokušenie. Vzďaľujú sa od Boha a pripravujú sa o ochranu jeho anjelov. **GC 559** Keď k nim potom príde satan so svojimi podvodmi, sú bezbranní a ľahko sa stanú jeho korisťou. Tí, ktorí sa poddávajú jeho moci si sotva uvedomujú, kde skončí ich cesta. Keď sa ich pokušiteľ úplne zmocní, použije ich ako svojich pomocníkov, aby zvedol do záhuby i ďalších.

Prorok Izaiáš napísal: „*A keby vám riekli: Spýtajte sa veštcov, duchárov alebo vedomcov, ktorí šepcú a mrmlú, poviete: Či sa ľud nemá pýtať svojho Boha? Ale za živých sa pýtať mŕtvych! K zákonu sa obráťte a k svedectvu! Istotne povedia podľa tohto slova, istotne povie ten, kto nebude mať svitu rannej zory.*“ (Iz 8,19.20) Keby ľudia prijali pravdu o prirodzenosti človeka a o stave mŕtvych, jasne vyloženú v Písme svätom, poznali by

v tvrdeniach a prejavoch špiritizmu pôsobenie satana, jeho moc, znamenia a klamné zázraky. Miesto toho, aby sa vzdali neviazanosti, ktorá je taká príjemná neobrátenému srdcu a aby sa zriekli hriechu, ktorý milujú, mnohí radšej zatvárajú oči pred svetlom a napriek varovaniu pokračujú ďalej, zatiaľ čo ich satan zaplieta do svojich sietí a oni sa stávajú jeho korisťou. „*Neprijali lásky pravdy, aby boli spasení; a preto im Boh pošle mocné pôsobenie bludu, aby uverili lži.*“ (2 Tes 2,10.11)

Tých, ktorí sa stavajú proti učeniu špiritizmu napádajú nielen ľudia, ale najmä satan a jeho anjeli. Dali sa do boja proti duchovným vládam, mocnostiam a zlým duchom na výsostiach. Satan sa nevzdá ani kúska územia, pokiaľ ho nezaženú nebeskí poslovia. Boží ľud mu môže čeliť, podobne ako Spasiteľ slovami: „*Je napísané.*“ Satan dnes vie, rovnako ako za čias Pána Ježiša, citovať Písmo a prekrúcať jeho výroky, aby nimi podoprel svoje podvody. Ľudia, ktorí chcú obstáť v tejto nebezpečnej dobe, musia rozumieť učeniu Písma. **GC 560**

Mnoho ľudí sa stretne s diabolskými duchmi, ktorí sa im zjavia v podobe ich zosnulých príbuzných alebo priateľov a budú im hlásať úplné bludy. Títo návštevníci sa budú dovládať našich citov a konať zázraky, len aby presadili svoje tvrdenia. Musíme byť pripravení odolať im pomocou biblickej pravdy, ktorá hovorí, že mŕtvi nič nevedia

a že takto sa zjavujú diabolskí duchovia.

Pred nami je hodina „*pokúšenia, ktorá príde na celý svet skúsiť tých, ktorí bývajú na zemi.*“ Ľudia, ktorých viera nie je pevne založená na Božom slove, budú oklamaní a porazení. Satan pôsobí „*všemožnou nepravosťou*“, aby získal nadvládu nad ľuďmi a jeho klamstvá budú stále narastať. Svoj cieľ môže dosiahnuť len vtedy, ak ľudia dobrovoľne podľahnú jeho zvodom. Kto chce poznať pravdu a naozaj ju hľadá, kto usiluje očistiť svoju dušu poslušnosťou a robí všetko, čo je v jeho silách, aby bol pripravený na zápas, nájde v Bohu pravdy bezpečnú ochranu. Spasiteľ sľúbil: „*Preto, že si ostríhal slovo mojej trpezlivosti, i ja budem teba ostríhať a vytrhnem ťa*

z hodiny pokúšenia.“ (Zj 3,10) Skôr pošle všetkých anjelov z neba, aby ochránil svoj ľud, než aby ponechal jediného človeka, ktorý mu dôveruje, napospas satanovi.

Prorok Izaiáš poukazuje na strašný klam, ktorý spôsobí, že bezbožní ľudia sa budú

cítiť bezpeční pred Božou spravodlivosťou: „Učinili sme zmluvu so smrťou a s peklom sme spravili dohovor; i keď pôjde bič, ktorý sa bude valiť ako záplava, nepríde po nás, lebo sme položili lož za svoje útočisko a skryli sme sa do falše.“ (Iz 28,15) K opisovanej skupine patria tí, ktorí sa vo svojej zaťatej nekajúcnosti utešujú myšlienkou, že Boh nebude hriešnikov trestať a všetkých ľudí – bez ohľadu na to, akí sú skazení – vezme do neba, aby žili ako anjeli. **GC 561** Ešte pevnejšie sa spájajú so smrťou a peklom ľudia, ktorí odmietajú pravdy, ktoré Boh určil na obranu pre spravodlivých v čase tiesne a namiesto nich prijímajú satanovu lož – klamné predstavy špiritizmu.

Slepota ľudí tejto generácie nás privádza do úžasu. Tisíce zavrhujú Božie slovo ako neverohodné a s dychtivou ochotou prijímajú satanove klamstvá. Skeptici a posmievači sa vysmieávajú horlivosti ľudí, ktorí zápasia o vieru prorokov a apoštolov a zabávajú sa tým, že zosmiešňujú výroky Písma o Kristovi, o pláne vykúpenia človeka aj o odplate, ktorá postihne tých, čo pravdu odmietajú. Tvária sa, že súcítia s ľuďmi, ktorí sú takí obmedzení, slabí a poverčiví, že uznávajú Božie požiadavky a riadia sa príkazmi Božieho zákona. Prejavujú takú sebaistotu, akoby naozaj uzavreli zmluvu so smrťou a dohodu s peklom, ba akoby postavili medzi seba a Boží trest nepreniknuteľnú hradbu. Nič ich nemôže zastrašiť. Tak dokonale sa oddali pokušiteľovi, tak tesne sú s ním spojení, tak dôkladne sú presiaknutí jeho duchom, že nemajú silu ani chuť oslobodiť sa z jeho zajatia.

Satan sa dlho pripravoval na svoj posledný pokus oklamať svet. Základom jeho pôsobenia je uistenie, ktoré dal Eve v raji: „Istotne nezomriete.“ „Toho dňa, ktorého by ste jedli z neho, otvorí sa vaše oči a budete ako bohovia, ktorí vedia, čo je dobré i zlé.“ (1 Moj 3,4.5) Postupne pripravoval pôdu pre svoj vrcholný podvod a to tým, že rozvíjal špiritizmus. Dosiaľ svoj cieľ ešte celkom nedosiahol, ale jeho námaha bude korunovaná úspechom. Prorok napísal: „A videl som, že sa zjavili... traja nečistí duchovia, podobní žabám, lebo sú to duchovia démonov, ktorí robia divy a ktorí vychádzajú **GC 562** ku kráľom zeme a celého sveta, aby ich zhromaždili do boja toho veľkého dňa všemohúceho Boha.“ (Zj 16,13.14) Okrem ľudí, ktorých bude chrániť Božia moc prostredníctvom viery v Božie slovo, zachváti celý svet satanov podvod. Diabol uspáva ľudí v pocite, že im nehrozí žiadne nebezpečenstvo a prebudí ich až príchod Božieho hnevu.

Pán Boh riekol: „A učiním súd pravidlom a spravodlivosť váhou a kamenec odprace útočisko ľži a skrýš zaplaví vody a vaša zmluva so smrťou bude zrušená ani váš dohovor s peklom neobstojí, a keď pôjde bič, ktorý sa bude valiť ako záplava, ten vás zašliape.“ (Iz 28,17.18)

35 Ohrozená sloboda svedomia

GC 563 Protestanti sa dnes dívajú na rímsky katolicizmus oveľa priaznivejšie než v minulosti. V nekatolíckych krajinách, kde pápežstvo v snahe získať väčší vplyv zaujíma zmierlivý postoj, možno pozorovať rastúcu ľahostajnosť na rozdielnosť v učení medzi reformačnými cirkvami a katolíckou cirkvou. Stále viac prevláda názor, že v najdôležitejších bodoch sa ani tak veľmi nelíšime, ako sa kedysi tvrdilo a malý ústupok z našej strany zlepší vzťahy s Rómom. Protestanti kedysi považovali draho vykúpenú slobodu svedomia za niččo veľmi cenné. Učili svoje deti odporovať pápežstvu a zastávali názor, že usilovať sa o súlad s Rómom by znamenalo spreneveriť sa Bohu. Dnešné postoje protestantov sú však úplne odlišné.

Obhajcovia pápežstva vyhlasujú, že ich cirkev je ohováraná a protestanti to ochotne uznávajú. Mnohí tvrdia, že je nespravodlivé posudzovať dnešnú katolícku cirkev podľa prenasledovania a nezmyselností, ktorými sa vyznačovala jej vláda v priebehu stáročí nevedomosti a temna. Ospravedlňujú jej krutosť barbarstvom vtedajšej doby a tvrdia, že vplyv modernej civilizácie zmenil jej postoje. **GC 564**

Zabúdajú, že pápežstvo si osem storočí osobovalo nárok na neomylnosť? Neupustilo od tohto nároku, naopak, v 19. storočí ho potvrdilo ešte rozhodnejšie než predtým. Keď Rím tvrdí, že „cirkev sa nikdy nemýlila ani sa podľa Písma svätého nikdy nezmylí“ (John L. von Mosheim, Institutes of Ecclesiastical History, kniha 3, 11. stor., časť 2, kap. 2, pozn. 17), ako sa môže zriecť princípov, ktorými sa riadil v minulosti?

Pápežstvo sa nikdy nevzdá nároku na neomylnosť. Trvá na tom, že všetko, čo ribolo pri prenasledovaní ľudí, ktorí neprijali jeho dogmy, bolo správne. Neopakovalo by sa to isté, keby sa mu k tomu naskytna nová príležitosť? Keby padli obmedzenia vytvorené svetskou mocou a Rím by znovu získal predošlé postavenie, opäť by ožil útlak a prenasledovanie.

Známy dejepisec napísal o postoji pápežskej hierarchie k slobode svedomia a o nebezpečenstve, ktoré hrozí Spojeným štátom v dôsledku ich politiky toto:

„Mnohí ľudia v Spojených štátoch by chceli strach z rímskeho katolicizmu považovať za fanatizmus alebo detinskosť. Nevidia ani v povahe, ani v postojoch rímskeho katolicizmu nič, čo by ohrozovalo naše slobodné zriadenie, ba nevidia nič zlovestného ani v jeho rozmachu. Porovnajme teda najprv niektoré základné princípy nášho zriadenia so zásadami katolíckej cirkvi.

*Ústava Spojených štátov zaručuje slobodu svedomia. Nič nie je cennejšie a dôležitejšie. Pápež Pius XI. vo svojej encyklike z 15. augusta 1854 napísal: ‚Nezmyselné a falošné učenie či blížnenie na obranu slobody svedomia je neobvyčajne zhubný blud, je to mor, pred ktorým sa treba mať na pozore.‘ Ten istý pápež vynáša vo svojej encyklike z 8. decembra 1864 kľiatbu ‚nad tými, ktorí presadzujú slobodu svedomia a náboženského vyznania‘, ako i ‚nad tými, ktorí sú toho názoru, že cirkev by nemala používať násilie‘. **GC 565***

Zmierlivý tón Ríma v Spojených štátoch neznamená, že sa Rím zmenil. Je tolerantný tam, kde nemá moc. Biskup O’Connor povedal: ‚Náboženskú slobodu budeme trpieť dovtedy, kým budeme môcť presadiť opak bez toho, aby sme ohrozili katolícky svet.‘... Arcibiskup z St. Louis kedysi riekol: ‚Kacírstvo a nevera sú zločiny. V kresťanských krajinách, ako napríklad v Taliansku a v Španielsku, kde je všetko obyvateľstvo katolícke

a kde katolícke náboženstvo tvorí podstatnú časť zákonov krajiny, sú trestané ako iné zločiny.’...

Každý kardinál, arcibiskup a biskup katolíckej cirkvi skladá prísahu vernosti pápežovi, ktorá obsahuje tieto slová: ‚Kacírov, rozkolníkov a odbojníkov proti nášmu pánovi (pápežovi) alebo proti jeho určeným nasledovníkom budem zo všetkých svojich síl prenasledovať a utláčať.’“ (Josiah Strong, Our Country, kap. 5, odd. 2-4)

V katolíckej cirkvi sú však aj skutoční kresťania. Tisíce príslušníkov tejto cirkvi slúži Bohu podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Nemajú prístup k Božiemu slovu a preto nemôžu poznať pravdu. Nepoznali rozdiel medzi živou službou srdca a jednoduchými formami a obradmi. Boh týchto ľudí sleduje s láskavým súcitom, keďže boli vychovaní v nesprávnej a nedostatočnej viere. Spôsobí, že cez temnotu, ktorá ich obklopuje, preniknú lúče svetla. Odhalí im pravdu, ktorá je v Pánu Ježišovi a mnohí sa potom pripoja k jeho ľudu.

Katolicizmus ako náboženský systém nezodpovedá Kristovmu evanjeliu dnes o nič viac než v ktoromkoľvek období svojich dejín. Protestantké cirkvi žijú vo veľkej tme, inak by rozpoznali znamenia doby. Rímska cirkev má ďalekosiahle plány a premyslené spôsoby správania do ďalekej budúcnosti. Využíva všetky prostriedky na rozšírenie svojho vplyvu a na zveľadenie svojej moci. **GC 566** Usilovne sa pripravuje na rozhodujúci boj o znovunadobudnutie vlády nad svetom, na zavedenie nového prenasledovania i na zničenie všetkého, čo vytvoril protestantizmus. Katolicizmus získava pozície všade. Všimnime si, ako rastie počet katolíckych kostolov a kaplniek v protestantských krajinách, ako rastie obľuba katolíckych vysokých škôl a univerzít v Amerike a aké obľúbené sú protestantmi. Sledujme, ako narastá obradnosť v anglikánskej cirkvi a ako často dochádza k prestupom protestantov do katolíckej cirkvi. Tieto javy by mali znepokojiť všetkých, ktorí si vážia rýdze zásady evanjelia.

Protestanti začali s pápežstvom spolupracovať a obhajovať ho. Uzatvárajú dohody a robia ústupky, ktoré prekvapujú samotných katolíkov až natolko, že ich len ťažko dokážu pochopiť. Ľudia zatvárajú oči pred pravou povahou rímskej cirkvi a pred nebezpečenstvom, ktoré hrozí z ich nadvlády. Je potrebné varovať ich, aby dokázali čeliť tomuto nebezpečnému nepriateľovi občianskej i náboženskej slobody.

Mnohí protestanti sa domnievajú, že katolícke náboženstvo nie je príťažlivé a že jeho bohoslužba predstavuje množstvo nudných a nezmyselných obradov. V tom sa ale mylia. Katolicizmus je síce založený na nesprávnom učení, ale nie je to naivný a nešikovný podvod. Bohoslužby katolíckej cirkvi sú veľmi pôsobivé obrady. Pompéznosť a slávnosť upútavajú zmysly a umlčujú hlas rozumu a svedomia. Okúzľujú oči. Nádherné chrámy, veľkolepé procesie, zlaté oltáre, svätostánky zdobené drahokamami, vzácne maľby a sochy upútavajú zmysel pre krásu a umenie. Pozornosť vzbudzuje aj jedinečná hudba. Zvuk slávnostne znejúceho orgánu doplnený zborovým spevom, ktorý sa rozlieha v priestorných chrámoch, musí nevyhnutne zapôsobiť na myseľ a vzbudiť posvätnú úctu.

Vonkajšia nádhera, veľkoleposť a obrady, ktoré akoby sa vysmievali túžbam hriechneho srdca, sú len potvrdením vnútornej prevrátenosti. Kristovo náboženstvo sa nepotrebuje presadzovať takýmito lákadlami. Vo svetle žiariacom z kríža sa kresťanstvo javí tak čisto a krásne, že žiadne vonkajšie ozdoby nemôžu zvýšiť jeho hodnotu. **GC 567** Boh oceňuje len krásu svätosti, pokorného a tichého ducha.

Skvelý štýl nie je dôkazom čistej, vznešenej mysli. Vyvinutý zmysel pre umenie

a jemný kultivovaný vkus nachádzame často aj u ľudí prízemných a zmyselných. Takýchto ľudí často používa satan, aby zvädzali iných, aby zabúdali na potreby svojich duší, na budúcnosť a večný život, aby sa odvrátili od svojho večného Pomocníka a žili výlučne pre tento svet.

Veľkolepá zbožnosť je prítlačlivá pre neobrátene srdce. Nádhera a obradnosť katolíckej bohoslužby sú lákavé a okúzľujúce. Na mnohých ľudí pôsobia tak, že sa na rímsku cirkev pozerajú ako na ozajstnú bránu do neba. Jej vplyvu môžu odolať iba tí, ktorých srdce premenil Boží Duch a pevne stoja na základoch pravdy. Tisíce ľudí, ktorí nemajú živú skúsenosť s Kristom, zvedie zdanlivá zbožnosť, ktorá nemá žiadnu moc. No práve takéto náboženstvo si praje veľa ľudí.

Tvrdenie cirkvi, že má právo odpúšťať hriechy, vedie katolíkov k pocitu, že môžu ďalej hrešiť. Vedie k tomu aj spoveď, bez ktorej sa neudeľuje rozhrešenie. Ten, kto si klaká pred hriešneho človeka a pri spovedi mu vyznáva myšlienky a pohnútky svojho srdca, ponizuje svoju ľudskú dôstojnosť a znižuje všetky ušľachtilé pohnútky svojho vnútra. Ten, kto odhaľuje svoje hriechy kňazovi, chybujuúcemu, hriešnemu človeku, skazenému často alkoholizmom a neviazanosťou – znižuje úroveň svojho charakteru a znečisťuje sa. Jeho chápanie znižuje Boha na úroveň hriešneho človeka, pretože v kňazovi vidí Božieho zástupcu. Spoveď človeku je prameňom, z ktorého vyteká mnoho zla, čo vedie svet k nečistote a konečnej záhube. **GC 568** Človeku, ktorý má záľubu v hriechu, je príjemnejšie vyspovedať sa inému človekovi než otvoriť srdce Bohu. Človek prirodzene radšej hriech vyznáva, než ho opúšťa. Lahšie je týrať telo drsným odevom, žihľavami a reťazami ako sa vzdať hriešnych túžob. Neobrátene srdce je ochotné radšej niesť ťažké bremeno ako poslúchať Pána Ježiša.

Rímskokatolícka cirkev sa nápadne podobá židovskej spoločnosti v dobe Ježiša Krista. Židia tajne pošliapovali všetky zásady Božieho zákona, ale navonok horlivo zachovávali jeho predpisy, ktoré zafažili náročnými požiadavkami a tradíciami. To spôsobilo, že zachovávať zákon bolo bolestné a ťažké. Podobne ako Židia predstierali úctu k zákonu, tak aj rímska cirkev tvrdí, že si ctí kríž. Oslavuje síce symbol Kristovho utrpenia, no v praxi Ukrižovaného zapiera.

Symbol kríža dáva na svoje kostoly, oltáre a rúcha. Kríže sú všade. Navonok uctieva a vyvyšuje kríž. Kristovo učenie pochovala pod nános nezmyselných tradícií, falošných výkladov a prísnych predpisov. Spasiteľove slová určené pobožnostkárskym Židom: „*A viažu ťažké bremená a neznesiteľné a uvalujú ich na plecía ľudí, ale oni sami nechcú ich pohnúť svojím prstom*“ (Mat 23,4), sa ešte lepšie hodia na hodnostárov rímskokatolíckej cirkvi. Ľudia s citlivým svedomím majú strach pred Božím hnevom, zatiaľ čo mnohí cirkevní hodnostári žijú v prepychu a v zmyselných radovánkach.

Uctievanie obrazov a relikvií, vzývanie svätých a vyvyšovanie pápeža patria k satanovým podvodom, aby odvedli pozornosť od Boha a jeho Syna. Aby ľudí zničil, snaží sa satan odvrátiť ich pozornosť od Spasiteľa, ktorý ich ako jediný môže zachrániť. Vedie ich, aby sa zaoberali čímkoľvek, čo im nahradí Pána, ktorý povedal: „*Podďte ku mne všetci, ktorí pracujete a ste obtiažené, a ja vám dám odpočinutie*.“ (Mat 11,28) **GC 569**

Satan sa neustále snaží nesprávne predstavovať Boží charakter, podstatu hriechu i to, o čo vlastne ide vo veľkom spore. Jeho falošné závery znižujú závažnosť Božieho zákona a vedú ľudí, aby hriech nebrali vážne. Súčasne vedú ľudí k falošným predstavám o Bohu, takže naň hľadajú skôr so strachom a nenávisťou než s láskou. Satan pripisuje svoju vlastnú krutosť Stvoriteľovi. To sa odráža v náboženskej sústave i vo forme

bohoslužby. Satan tým zaslepuje myseľ ľudí a získava ich ako spojencov v boji proti Bohu. Zvrátenými predstavami o Božích vlastnostiach presviedčal pohanské národy, že na získanie Božej priazne sú nutné ľudské obete. Preto v rôznych formách modlárstva ľudia páchali hroznú ukrutnosť.

Rímskokatolícka cirkev spája rôzne pohanské prejavy s kresťanstvom, podobne ako pohanstvo skresľuje Boží charakter a dopúšťa sa aj krutých a desivých činov. Rím v čase svojej vlády používal mučidlá, aby prinútil ľudí prijať svoje učenie. Pre tých, ktorí sa nechceli podvoliť jeho požiadavkám, dal postaviť hranice. Nechal vraždiť ľudí v takom rozsahu, ktorý odhalí až posledný súd. Cirkevní hodnostári pod vplyvom satana vymýšľali spôsoby najkrutejšieho mučenia, ktoré však obeť neusmrťí. V mnohých prípadoch vystupňovali tieto diabolské metódy až po hranice toho, čo človek môže vydržať, kým sa príroda sama nevzdá zápasu a trpiaci prijíma smrť ako vyslobodenie.

Tak skončili odporcovia Ríma. Pre svojich poddaných používal Rím ako prostriedok kázne pokarhania, hladovanie či pokorujúce telesné tresty rôzneho druhu. Aby kajúcnici získali priazeň neba, prestupovali Božie zákony tým, že prestupovali prírodné zákony. Presviedčali ich, že musia pretrhnúť zväzky, ktorými chce Boh človeku spríjmeniť pobyt na zemi. **GC 570** Na cintorínoch ležia milióny ľudí, ktorí strávili život márnym úsilím prekonať svoje prirodzené city, potlačiť každú myšlienku a prejav súcitu k iným ľuďom ako nič, čo Boha uráža.

Ak chceme pochopiť satanovu krutosť po stáročia páchanú nielen medzi ľuďmi, ktorí nikdy o Bohu nepočuli, ale aj priamo v kresťanstve, stačí sledovať dejiny katolicizmu. Prostredníctvom obrovskej sústavy klamstiev dosahuje knieža zla svoj cieľ – zneuctieva Boha a ničí človeka. Keď si uvedomíme, ako sa satan maskuje a uskutočňuje svoje zámery prostredníctvom cirkevných hodnostárov, lepšie pochopíme, prečo má taký odpor voči Biblii. Čítaním tejto knihy ľudia objavia Božiu milosť a lásku. Spoznajú, že Boh nám nedáva také bremená ako ľudia. Boh nežiada nič než pokorné a kajúce srdce, skromného a poslušného ducha.

Ježiš Kristus svojím životným príkladom nedával najavo mužom a ženám, aby sa zatvárali do kláštorov a tak sa pripravovali na nebo. Nikdy neučil, že máme v sebe potláčať lásku a súcitu. Spasiteľovo srdce prekypovalo láskou. Čím viac sa človek blíži k mravnej dokonalosti, tým je citlivejší, tým viac vníma hriech a tým viac súcitiť s trpiacimi. Pápež tvrdí, že je zástupcom Ježiša Krista, no prejavuje charakter podobný Spasiteľovi? Poslal Kristus niekoho do väzenia alebo na mučidlá preto, že ho neuctieval ako Vládcu nebies? Odsúdil na smrť tých, ktorí ho neuznávali? Keď sa obyvatelia istej samárскеj dediny zachovali k nemu neúctivo, apoštol Ján sa nahneval a žiadal: „*Pane, či chceš, aby sme povedali, aby oheň zostúpil z neba a strávil ich, ako aj Eliáš urobil?*“ Pán Ježiš sa súcitne pozrel na svojich učeníkov, napomenul ich tvrdosť a riekol: „*Neviete, čieho ste vy ducha; lebo Syn človeka neprišiel zahubiť ľudské duše, ale spasit.*“ (Luk 9,54-56) Aký rozdiel môžeme sledovať medzi postojmi Ježiša Krista a toho, kto sa vydáva za jeho zástupcu! **GC 571**

Rímska cirkev dneška ukazuje svetu čistý štít, pretože sa ospravedlnila za minulosť plnú krutostí. Oblička si šaty podobné Kristovi, no v podstate sa nezmenila. Základné princípy pápežstva, ktoré platili v uplynulých storočiach, platia i dnes. Poučky z najtemnejších čias platia dodnes. Nepresviedčajme samých seba. Pápežstvo, ktoré sú dnes protestanti ochotní uznávať, je to isté pápežstvo, ktoré vládlo svetu v čase reformácie, keď povstávali Boží muži, aby s nasadením života odhalili jeho nepravosť. Dnes je rovnako pyšné

a opovážlivé, ako keď vládlo nad kráľmi i kniežatami a osobovalo si práva, ktoré patria len Bohu. Podstata pápežstva dnes nie je menej krutá a tyranská, než bola v čase, keď pošliapavala ľudskú slobodu a vraždila Božích verných. (Pozri dodatok č. 42)

Pápežstvo je práve tým, čo proroctvo opisuje ako odpadnutie posledných dní. (Pozri 2 Tes 2,3.4) Súčasťou jeho stratégie je brať na seba vždy takú podobu, ktorá najlepšie poslúži jeho cieľom. Chameleónsku premenlivosť kryje stále rovnaký hadí jed. Vyhlasuje: „*Nie sme viazaní dodržiavať slovo dané kacírom a osobám podozrivým z kacírstva.*“ (Lenfant, History of the Council of Constance, diel 1, str. 516) Môžeme túto moc, ktorej tisícročné dejiny sú písané krvou verných Božích nasledovníkov, uznávať za súčasť Kristovej cirkvi?

Protestanti tvrdia, a nie bezdôvodne, že katolicizmus sa dnes už natolko nelíši od protestantizmu, ako to bolo v minulosti. Mnoho vecí sa iste zmenilo, ale nezmenila sa podstata pápežstva. Katolicizmus sa skutočne veľmi podobá dnešnému protestantizmu, pretože protestantizmus sa od čias reformácie podstatne zmenil k horšiemu.

Pretože protestantské cirkvi si chcú získať priazeň sveta, zaslepuje ich oči falošná láska k blížnemu. Domnievajú sa, že každé zlo môže priniesť dobro a nakoniec sa zákonite presvedčia, že z každého dobra vzíde zlo. **GC 572** Namiesto toho, aby obhajovali „*vieru, raz ta danú svätým*“ (Júda 3), temer sa ospravedľujú Rímu za svoju prehnajú horlivosť, že ho posudzovali nepriaznivo.

Veľa ľudí, dokonca i mnohí z tých, ktorí rímskokatolícku cirkev posudzujú kriticky, nedoceňujú nebezpečenstvo jej moci a jej vplyvu. (Pozri dodatok č. 43) Mnohí tvrdia, že šírenie ich dogiem, povier a útlaku podporovala duchovná a mravná temnota stredoveku a že osvietenosť našej doby, všeobecné rozšírenie poznania a rastúca náboženská a občianska sloboda znemožňujú, aby sa obnovila náboženská neznašanlivosť a tyrania. Za nemožné považujú už len pomyslenie, že by takýto stav mohol nastať v tejto osvietenej dobe. Je pravdou, že dnešná generácia dostáva mnoho informácií z duchovnej, morálnej i náboženskej oblasti. Zo stránok Božieho slova žiari na svet nebeské svetlo. Ale nezabúdajme, že čím je svetlo väčšie, tým väčšia temnota zahľahuje ľudí, ktorí ho prevracajú a odmietajú.

Len skutočné štúdium Písma spolu s modlitbou ukáže protestantom pravú povahu pápežstva a jeho spôsoby tak, že ho odmietnu a budú sa mu vyhýbať. Mnohí z nich sú podľa vlastného názoru dostatočne múdri a necítia potrebu pokorne hľadať Boha, aby mohli spoznať pravdu. I keď sa chvália svojim vzdelaním, nepoznajú ani Písmo, ani Božiu moc. Potrebujú niečo, čím by upokojili svoje svedomie a vyhľadávajú to, čo je málo duchovné a čo najmenej pokoruje. Hľadajú metódu ako na Boha zabudnúť, ale takým spôsobom, aby sa zdalo, že naňho myslia. Odpadlé kresťanstvo vhodne plní túto úlohu. Zameralo sa na dve kategórie ľudí, čím vlastne zahrnulo celý svet – na tých, ktorí chcú byť spasení svojimi zásluhami, a na tých, ktorí chcú byť spasení i so svojimi hriechmi. V tom je tajomstvo jeho moci.

Ukázalo sa, že doba duchovného temna bola pre pápežstvo výhodná. **GC 573** Teraz sa ukáže, že aj obdobie veľkého intelektuálneho poznania je priaznivé pre jeho úspech. V minulosti, keď ľudia nemali Božie slovo a nepoznali pravdu, boli zaslepení a mnohí z nich bez toho, aby si to uvedomovali, padli do nastražených pascí. Súčasnej generácií ľudí mnohým zaslepil oči lesk ľudských výmyslov, nesprávne nazývaných „veda“. Nedokážu rozoznať satanove nástrahy a ochotne sa do nich ženú, akoby mali zaviazané oči. Boh si prial, aby ľudia považovali rozum za dar Stvoriteľa a aby ho využívali pre

vec pravdy a spravodlivosti. Tam, kde vládne pýcha a ctižiadosť, kde ľudia kladú svoje názory nad Božie slovo, tam rozum môže spôsobiť viac škody než nevedomosť. Súčasná falošná veda, ktorá podkopáva vieru v Písmo, rovnako účinne podporuje prijatie pápežstva s jeho obľúbenými formami, podobne ako v stredoveku prispelo k jeho rozmachu to, že ľudia nemali prístup k vedomostiam.

Protestanti v Spojených štátoch idú teraz po stopách katolíkov v tom, že sa snažia získať pre cirkevné inštitúcie a zvyky podporu štátu. Navyše tým otvárajú cestu katolicizmu, aby mohol v protestantskej Amerike získať moc, ktorú stratil v Európe. Ešte závažnejšia je skutočnosť, že toto hnutie má za cieľ presadiť všeobecné zachovávanie nedele. To je niečo, čo pochádza z Ríma, pretože Rím považuje nedeľu za symbol svojej autority. Do protestantských cirkví preniká duch pápežstva – duch prispôsobovania sa svetským zvykom, uctievanie ľudských tradícií namiesto Božích príkazaní – a tento duch ich vedie k tomu, aby vyvyšovali nedeľu, ako to kedysi robila rímska cirkev.

Ak chceme pochopiť, aké prostriedky sa použijú v blížiacom sa zápase, stačí, aby sme sa zoznámili s prostriedkami, ktoré použil Rím v minulosti na dosiahnutie rovnakého cieľa.

GC 574 Ak chceme vedieť, ako sa budú katolíci a protestanti správať k ľuďom, ktorí odmietajú ich názory, všimnime si, ako postupoval Rím proti tým, čo obhajovali zachovávanie soboty.

Cisárske dekréty, všeobecné koncily a cirkevné ustanovenia podporované svetskou mocou boli stupne, po ktorých vystúpil pohanský sviatok až na čestné miesto v kresťanskom svete. Prvým verejným opatrením vynucujúcim zachovávanie nedele bol zákon vydaný v roku 321 po Kristovi cisárom Konštantínom. Zákon nariadil, aby obyvatelia miest odpočívali v „*ctihodný deň slnka*“, ale dedičanom dovoľoval konať poľnohospodársku prácu. Hoci šlo vlastne o pohanský sviatok, cisár ho nariadil potom, čo formálne prijal kresťanstvo.

Pretože sa ukázalo, že cisársky príkaz nie je dostatočnou náhradou za Božiu autoritu, zasiahol biskup Eusebius, ktorý sa uchádzal o priazeň kniežat a snažil sa zalichotiť Konštantínovi. Šíril názor, že Kristus preložil deň odpočinku zo soboty na nedeľu. Neuviedol ani jediný text z Písma ako dôkaz nového tvrdenia. Eusebius sám nechtiac potvrdil nezmyselnosť svojho učenia, keď prezradil, kto je v skutočnosti pôvodcom zmeny. Vyhlásil: „*Všetko, čo sa malo konať v sobotu, preniesli sme na Pánov deň.*“ (Robert Cox, *Sabbath Laws and Sabbath Duties*, str. 538) Argumenty za zavedenie nedele boli nezmyselné, napriek tomu poslúžili, aby sa ľudia osmelili pošliapávať Božiu sobotu. Všetci, ktorí sa usilovali o priazeň sveta, prijali tento populárny ľudový sviatok.

Keďže pápežstvo zapúšťalo pevnejšie korene, stupňovalo sa aj presadzovanie nedele. Istý čas ešte mohli ľudia pracovať na poliach a nechodiť v nedeľu do kostola. Za siedmy deň i naďalej pokladali sobotu. Pomaly a isto sa presadzovala zmena. Všetci, ktorí zastávali cirkevné úrady, nesmeli v nedeľu viesť súkromné súdne spory. O niečo neskôr cirkev nariadila, že všetci – bez ohľadu na stav – nesmú v nedeľu robiť akúkoľvek prácu. Príslušníci slobodného stavu mali byť trestaní peňažitými pokutami, poddaní palicovaním. **GC 575** Neskôr bolo nariadené, aby bohatí boli trestaní zhabaním polovice majetku a ak sa ani tak nepodriadia, zotročením. Príslušníci nižších tried sa mali stať navždy otrokmi.

Ďalšou zbraňou boli chýry o zázrakoch. Napríklad sa rozprávalo o jednom roľníkovi, ktorý si chcel v nedeľu zorať pole. Pri čistení pluhu kusom železa, zostalo mu železo

visieť na ruke a dva roky ho musel stále nosiť „za veľkých bolestí a na veľkú hanbu“. (Francia West, Historical and Practical Discourse on the Lord's Day, str. 174)

Neskôr vydal pápež nariadenie, podľa ktorého mal každý kňaz vo svojej farnosti napomínať priestupníkov zákona o zachovávaní nedele a viesť ich, aby chodili v nedeľu do kostola a modlili sa, inak údajne privolajú na seba o ostaných nejakú pohromu. Jeden z cirkevných koncilov použil dôkaz, od tej doby často používaný – a to i protestantmi – že nedeľa je pravou sobotou, pretože kohosi, kto v tento deň pracoval, zasiahol blesk. Preláti tvrdili: „*Je zrejmé, že nezachovávanie tohto dňa vzbudzuje veľkú Božiu nelúboť.*“ Potom bola vydaná výzva, aby kňazi a kazatelia, králi i kniežatá a všetci verní poddaní „*vynaložili najväčšie úsilie, aby sa tomuto dňu dostalo plnej cti a aby bol na chválu kresťanstva v budúcnosti svätený pobožnejšie.*“ (Thomas Morer, Discourse in Six Dialogues on the Name, Notion and Observation of the Lord's Day, str. 271)

Keď sa ukázalo, že rozhodnutia cirkevných koncilov sú nedostatočné, vyzvala cirkev svetské úrady, aby vydali nariadenie, ktoré by vyvolalo v ľuďoch strach a prinútilo ich v nedeľu nepracovať. Na synode, ktorá sa konala v Ríme, cirkev všetky predošlé rozhodnutia dôrazne a slávnostne potvrdila. Zaradila ich do cirkevného zákona a svetské úrady vynucovali ich plnenie v celom kresťanskom svete. (Pozri Heylyn, History of the Sabbath, 2. diel, kap. 5, odd. 7) **GC 576**

Nedostatok biblických dôkazov o svätení nedele však vyvolával značné rozpaky. Veriaci pochybovali o tom, či ich učitelia majú právo nerešpektovať jasný Boží výrok: „*Ale siedmy deň je sobota Hospodina, tvojho Boha*“ (2 Moj 20,10) a presadzovať uctievanie dňa slnka. Nedostatok biblických dôkazov bolo potrebné nahradiť niečím iným. Jeden horlivý zástanca nedele navštívil koncom 12. storočia cirkevné obce v Anglicku a musel čeliť odporu verných svedkov pravdy. Jeho úsilie bolo márne a preto odišiel na istý čas z krajiny, aby hľadal spôsob ako presadiť svoje učenie. Keď získal, čo potreboval, vrátil sa a počas ďalšieho pôsobenia dosiahol omnoho väčší úspech. Priniesol so sebou zvitok so spisom, pochádzajúcim údajne priamo od Boha, ktorý obsahoval potrebný príkaz na zachovávanie nedele spolu s vyhrážkami a tie mali zastrašiť neposlušných. O tejto vzácnej listine, ktorá bola vlastne podlým podvrhom, sa tvrdilo, že spadla z neba a našla sa v Jeruzaleme na oltári v kostole sv. Šimona na Golgote. Podvrh v skutočnosti vznikol v pápežskom paláci. Podvrhy a podvody, ktoré slúžili na posilnenie moci a authority cirkvi, kňazská moc pokladala v každej dobe za legitímne.

Zvitok zakazoval akúkoľvek prácu od tretej hodiny v sobotu odpoľudnia do východu slnka v pondelok. Tvrdilo sa, že pravosť zvitku potvrdilo množstvo zázrakov. Ľudí, ktorí pracovali v uvedenom čase, údajne postihla mŕtvica. Mlynár, ktorý chcel mlieť obilie, videl namiesto múky vytekať prúd krvi a mlynské koleso sa zastavilo napriek tomu, že voda naň tiekla silným prúdom. Žena, ktorá dala do pece cesto, ho po čase vybrala surové napriek tomu, že pec bola rozpálená. Iná žena si pripravovala cesto na pečenie, ale v sobotu o tretej hodine sa rozhodla, že ho nechá stáť až do pondelka. Nasledujúceho dňa ale zistila, že Božia moc zmenila cesto na upečené bochníky chleba. Istý muž, ktorý si upiekol chlieb po tretej hodine v sobotu, na druhý deň, keď ho rozkrojil, zistil, že z neho tečie krv. **GC 577** Takýmito výmyslami a poverami sa zástancovia nedele pokúšali odôvodniť jej posvätnosť. (Pozri Roger de Hoveden, Annals, diel 2, str. 528-530)

V Škótsku a v Anglicku získala cirkev väčší rešpekt pri presadzovaní nedele tým, že k nej pridala časť starobylej soboty. Čas svätenia sa však líšil. Škótsky kráľ vydal príkaz, že „*sobota sa má považovať za svätú od dvanástej hodiny napoľudnie*“ a nikto

sa od tejto hodiny až do pondelňajšieho rána nesmie zaoberať svetskými záležitosťami. (Morer, str. 290.291)

I keď sa predstavitelia cirkvi usilovne snažili presadiť sviatenie nedele, sami verejne uznávali, že sobota bola daná Božou autoritou a nedeľa je ľudské ustanovenie, ktoré ju má nahradiť. V 16. storočí vyhlásila pápežská rada: „*Nech všetci kresťania majú na pamäti, že siedmy deň je posvätený Bohom a je uznávaný a zachovávaný nielen Židmi, ale všetkými ostatnými, ktorí uctievať Boha, hoci sme my, kresťania, zmenili ich sabat na Deň Pána.*“ (Morer, str. 281.282) Ľudia, ktorí zmenili Boží zákon, dobre vedeli, čo robia. Opovážливо sa vyvýšili nad Boha.

Názornou ukázkou postoja Ríma voči tým, ktorí s ním nesúhlasili, je dlhotrvajúce krvavé prenasledovanie valdenských, z ktorých niektorí zachovávali sobotu. Aj ďalší ľudia trpeli za svoju vernosť štvrtému prikázaniu podobným spôsobom. Z tohto hľadiska sú zvlášť významné dejiny cirkvi v Etiópii. V temnom stredoveku totiž svet zabudol na kresťanov v strednej Afrike a tí mohli po mnoho stáročí slobodne vyznávať svoju vieru. Keď sa Rím konečne o nich dozvedel, vyvinul na etiópskeho cisára nátlak, aby uznal pápeža ako Kristovho zástupcu. Potom nasledovali aj ďalšie ústupky. **GC 578** Nakoniec cisár vydal nariadenie, ktoré zakazovalo zachovávanie soboty pod hrozbou najprísnejších trestov. (Pozri Michael Geddes, Church History of Ethiopia, str. 311.312)

Pápežská tyrania sa však čoskoro stala takým ťažkým bremenom, že sa ho Etiópcania rozhodli zbaviť. Po krutej vojne vyhnali katolíkov z ich pozícií a obnovili zachovávanie starej viery. Etiópska cirkev sa opäť tešila bývalej slobode a nikdy nezabudla na poučenie o podvodoch, fanatizme a despotickej vláde Ríma. Členovia sa radovali, že žijú v odľahlej krajine a ostatní kresťania o nich nevedia.

Cirkevné zbory v Afrike zachovávali sobotu tak, ako ju zachovávala katolícka cirkev pred úplným odpadnutím. Ich členovia svätili siedmy deň podľa Božieho príkazu, ale podľa cirkevného zvyku nepracovali ani v nedeľu. Keď Rím dosiahol vrchol svojej moci, začal pošliapať Božiu sobotu, aby vyvýšil svoj vlastný deň odpočinku. Cirkevné zbory v Afrike, neznáme takmer celé tisícročia, nemali účasť na tomto odpadlícťve. Keď sa dostali pod nadvládu Ríma, boli nútení upustiť od zachovávania pravej soboty a uctievať nepravú. Len čo však znova dosiahli nezávislosť, vrátili sa k dodržiavaniu štvrtého prikázania. (Pozri dodatok č. 44)

Záznamy z dejín dokazujú nepriateľský postoj Ríma voči pravej sobote i jej obhajcom. Ukazujú aj to, aké prostriedky Rím používal, aby presadil uctievanie nedele, ktorú sám zaviedol. Božie slovo učí, že rovnaká situácia sa bude opakovať, keď sa katolíci a protestanti spoja, aby presadili nedeľu.

Proroctvo z 13. kapitoly Zjavenia hovorí, že moc, znázornená šelmou s dvoma barančími rohmi prinúti „*zem i jej obyvateľov*“, aby sa klaňali pápežstvu – ktoré v proroctve predstavuje šelma podobná leopardovi. Šelma s dvoma rohmi tiež navedie „*obyvateľov zeme, aby spravili obraz šelme*“. **GC 579** Navyše prinúti všetkých, „*malých i veľkých, bohatých i chudobných, slobodných i sluhov*“, aby prijali znamenie šelmy. (Zj 13,1-16) Ako sme už uviedli, moc, predstavená v proroctve šelmou s baránkovými rohmi, sú Spojené štáty americké. Proroctvo sa splní vtedy, keď Spojené štáty budú vynucovať zachovávanie nedele, ktorú Rím pokladá za zvláštne uznanie svojej zvrchovanosti. Spojené štáty nebudú slúžiť pápežskej moci samy. Vplyv Ríma v krajinách, ktoré kedysi uznávali jeho nadvládu, ešte zďaleka nepominul. Proroctvo predpovedá obnovenie moci Ríma: „*A videl som jednu z jej hláv ako doťatú na smrť, ale jej smrteľná rana bola*

uzdravená. A divila sa tomu celá zem, hladiac za šelmou.“ (Zj 13,3) Smrteľná rana ukazuje na úpadok pápežstva v roku 1798. Po tejto udalosti, prorok hovorí, že *„smrteľná rana bola uzdravená. A divila sa tomu celá zem hladiac za šelmou.*“ Apoštol Pavol výslovne uvádza, že *„človek neprávosti“* bude pôsobiť až do druhého príchodu Ježiša Krista. (2 Tes 2,3-8) Až do konca bude pokračovať vo svojom diele podvodu. Ján o tejto moci hovorí: *„A budú sa jej klaňať všetci, ktorí bývajú na zemi, ktorých mená nie sú napísané v knihe života Baránka, zabitého od založenia sveta.*“ (Zj 13,8) Podobne ako v Starom, tak aj v Novom svete bude pápežstvo poctené tým, že ľudia budú uctievať nedeľu, teda uznávať nariadenie vychádzajúce úplne z autority cirkvi.

Od polovice 19. storočia ľudia zo Spojených štátov, ktorí študujú proroctvá, hlásajú toto svedectvo svetu. Súčasné udalosti svedčia o tom, ako rýchlo sa blíži naplnenie predpovede. Protestanti hovoria, že Boh si želá, aby sme svätili nedeľu, hoci nemajú žiaden dôkaz z Písma podobne ako kedysi predstavitelia katolíckej cirkvi, ktorí vymýšľali zázraky, aby nimi nahradili Božie prikázanie. Budú sa opakovať vyhrážky, že Boh potrestá tých, ktorí neuznávajú nedeľu. **GC 580** Do určitej miery sa to už uskutočňuje. Hnutie presadzujúce zachovávanie nedele získava podporu.

Prekvapujúca je pohotovosť a obratnosť rímskej cirkvi, ktorá dokáže odhadnúť, čo bude nasledovať. Pokojne vyčkáva na čas, kedy príde jej hodina. Sleduje, ako protestantské cirkvi uznávajú jej autoritu tým, že prijímajú falošný deň odpočinku a pripravujú sa vynucovať jeho dodržiavanie rovnakými prostriedkami, aké kedysi používala rímska cirkev. Ľudia, ktorí odmietajú svetlo pravdy, budú vyhľadávať pomoc u mocnosti, ktorá sa považuje za neomylnú, aby presadili nariadenie, ktoré vydala. Nie je ťažké uhádnuť, ako ochotne príde táto moc protestantom v tomto ohľade na pomoc. Kto sa dokáže lepšie porátať s tými, ktorí neposlúchajú cirkev, ako predstavitelia katolíckej cirkvi?

Rímskokatolícka cirkev so všetkými svojimi pobočkami po celom svete tvorí obrovskú organizáciu pod vládou pápežskej stolice a slúži jej záujmom. Milióny členov vo všetkých krajinách sveta sú vedené k pocitu záväznosti voči pápežovi. Nech sú akejkolvek národnosti, nech žijú v ktorejkoľvek forme štátneho zriadenia, autoritu cirkvi majú považovať za najvyššiu. I keď prisahali vernosť štátu, sľub vernosti cirkvi je nadradený nad túto prisahu a oslobodzuje ich od všetkých záväzkov, ktoré odporujú záujmom Ríma.

Dejiny svedčia o obratných a vytrvalých snahách Ríma miešať sa do záležitostí národov. Kedykoľvek sa mu to podarilo, sledoval vlastné ciele bez ohľadu na záujem vlád či národov. V roku 1204 si pápež Inocent III. vynútil od aragónskeho kráľa Petra II. túto návlášttnu prisahu: *„Ja, Peter, aragónsky kráľ, vyznávam a sľubujem, že budem svojmu páňovi, pápežovi Inocentovi, jeho katolíckym následníkom a rímskej cirkvi vždy verný a poslušný, že svoje kráľovstvo zachovám verné v poslušnosti, budem brániť katolícku vieru a premáhať kacírsku zvrhosť.*“ (John Dowling The History of Romanism, 5. diel, kap. 6, odd. 55) **GC 581** Toto zodpovedá tvrdeniu o moci rímskeho veľkňaza, že *„mu podľa zákona patrí moc zosadzovať cisárov“* a že *„môže poddaných oslobodzovať od podriadenosti ich vládcom“*. (Mosheim, 3. diel, 11. storočie, odd. 2, kap. 2, pozn. 17)

Nezabudnime na to, ako sa Rím chváli, že sa nemení. Zásady Gregora VII. a Inocenta III. ostávajú stále zásadami katolíckej cirkvi. Keby cirkev mala dnes moc, presadila by tieto zásady rovnako rázne ako v minulosti. Protestanti si neuvedomujú, čo robia, keď chcú prijať pomoc Ríma pri presadzovaní nedeľného odpočinku. Zatiaľ čo sa snažia uskutočniť svoj zámer, Rím sa usiluje obnoviť svoju moc, aby znovu získal stratenú zvrchovanosť.

Keď raz Spojené štáty prijímú zásadu, že cirkev môže používať alebo ovládať štátnu moc a vynucovať náboženské sviatky štátnymi zákonmi, teda že cirkev a štát majú vládnuť nad svedomím, vtedy bude zaistené víťazstvo Ríma v tejto krajine.

Božie slovo upozorňuje na blížiaci sa nebezpečenstvo. Ak protestanti toto varovanie neprijmú, spoznajú, aké sú skutočné zámery Ríma. Potom už bude neskoro vymaniť sa z jeho osídla. Moc pápežstva ticho narastá. Jeho učenie má vplyv na zákonodarné zbory, na cirkvi i na myslenie ľudí. Stavia krásne a mohutné budovy a v ich tajných miestnostiach sa budú opäť pripravovať plány na už známe prenasledovanie. Skryto a nenápadne zbiera svoje sily, aby dosiahlo vo vhodnom okamihu svoje ciele. Snaží sa získať výhodné postavenie, vlastne ho už dosiahlo. Čoskoro uvidíme a pocítíme, kam Rím mierí. Kto bude veriť Božiemu slovu a podľa neho žiť, privolá na seba potupenie a prenasledovanie.

Vatikán, stredisko rímskokatolickej cirkvi

36 Nastávajúci boj

GC 582 Satan sa od samého začiatku veľkého sporu v nebi snaží odstrániť Boží zákon. Aby dosiahol tento cieľ, vzbúril sa proti Stvoriteľovi a odvtedy, čo bol vyhnaný z neba, pokračuje vo svojom boji na zemi. Stále sleduje rovnaký zámer - oklamať ľudí a zviest ich k prestupovaniu Božieho zákona. Nakoniec je jedno, či svoj cieľ dosiahne tým, že ľudia odmietnu celý zákon alebo zavrhnú len jedno prikázanie. Kto prestupuje „jedno prikázanie“, zavrhuje tým celý zákon. Svojím vplyvom a príkladom sa postavil na stranu hriechu a „prevínil sa proti všetkým“ (Jak 2,10)

V snahe znehodnotiť Božie prikázania prevracia satan učenie Biblie a tak tisíce ľudí verí bludom, i keď tvrdia, že veria Písmu. Posledný veľký zápas medzi pravdou a bludom je len posledným bojom dlhotrvajúceho sporu o Boží zákon. Práve teraz vstupujeme do tohto zápasu, do boja medzi ľudskými nariadeniami a Hospodinovými príkazmi, medzi náboženstvom Biblie a náboženstvom bájok a tradícií.

Sily, ktoré sa spoja v boji proti pravde a spravodlivosti, aktívne pôsobia už teraz. Božie slovo, ktoré sme dostali za cenu veľkého utrpenia a krviprelievania, ľudia neberú vážne. **GC 583** Dnes môžu všetci ľahko získať Bibliu, ale len málokto ju prijíma za sprievodcu životom. Nevera nadobúda nebezpečné rozmery nielen vo svete všeobecne, ale aj v cirkvách. Mnohí kresťania začínajú popierať učenie, ktoré je základom kresťanstva. Značná časť kresťanov v podstate čiastočne alebo úplne odmieta body učenia, akým sú skutočnosť stvorenia, ktoré zaznamenali pisatelia vedení Božím Duchom, pád človeka do hriechu, zmierenie a večná platnosť Božieho zákona. Tisíce ľudí, ktorí sú hrdí na svoje vedomosti a na svoju nezávislosť, pokladajú bezvýhradnú dôveru Biblii za prejav slabosti. Kritiku Biblie a zlahčovanie jej najdôležitejších právd považujú za dôkaz vzdelanosti a svojho nadania. Mnohí kazatelia, profesori a učitelia vstúpajú svojim poslucháčom a študentom, že Boží zákon bol zmenený alebo zrušený a ľudia, ktorí považujú jeho požiadavky za stále platné a doslovne záväzné, si zasľúžia len posmech a pohŕdanie.

Odmietaním pravdy ľudia odmietajú jej Pôvodcu. Pošliapávaním Božieho zákona popierajú autoritu Zákonodarcu. Vytvoriť si modlu z falošného učenia či názorov je rovnako ľahké, ako vyrezať modlu z dreva alebo ju vytesať z kameňa. Satan predstavuje ľuďom Božie vlastnosti v nesprávnom svetle a tým v nich vytvára nesprávnu predstavu o Stvoriteľovom charaktere. Mnohí ľudia povýšili na trón miesto Boha akýsi filozofický idol, ale živého Boha, ktorý sa zjavil vo svojom Slove, v Ježišovi Kristovi, uctieva len málokto. Tisíce zbožňujú prírodu, ale popierajú Boha prírody. Modlárstvo v rôznej podobe existuje v dnešnom kresťanstve práve tak, ako existovalo v starom Izraeli počas pôsobenia proroka Eliáša. Boh mnohých domnelých učencov, filozofov, básnikov, politikov či novinárov – boh moderných spoločností, mnohých vysokých škôl a univerzít, dokonca i niektorých teologických seminárov – nie je omnoho lepší než bol Bál, fenický boh slnka. **GC 584**

Nijaký iný blud prijatý kresťanmi nepopiera zjavnejšie Božiu autoritu i ľudský rozum a nie je vo svojich dôsledkoch zhubnejší ako moderné a rýchlo sa šíriace učenie, že Boží zákon už nie je pre ľudí záväzný. Každý národ má svoje zákony, ktoré vyžadujú rešpekt a poslušnosť, bez ktorých nemôže existovať žiadne štátne zriadenie. Je možné,

aby Stvoriteľ neba a zeme nemal zákon, ktorým by sa mali riadiť stvorené bytosti? Predstavme si, že by významní kazatelia verejne tvrdili, že zákony ich krajiny, ktoré chránia práva občanov, nie sú záväzné, obmedzujú slobodu ľudí a preto ich netreba rešpektovať. Ako dlho by sme trpeli takých kazateľov? Čo je však väčším priestupkom? Nerešpektovať zákony štátu alebo pošliapávať Božie prikázania, ktoré sú základom každého ľudského zriadenia?

Skôr by bolo pochopiteľné, keby štáty zrušili svoje zákony a dovolili ľuďom, aby robili, čo sa im zapáči, než aby Vládca vesmíru zrušil svoj zákon a ponechal svet bez meradla, ktorým odsudzuje hriešnikov a ospravedľňuje poslušných. Môžeme vedieť, aké dôsledky by malo zrušenie Božieho zákona? Raz sa ľudia už o to pokúsili. Keď sa vo Francúzsku dostal k moci ateizmus, odohrávali sa strašné výjavy. Vtedy sa pred celým svetom ukázalo, že zrušiť Bohom ustanovené obmedzenia znamená prijať vládu najkrutejších tyranov. Kedykoľvek ľudia odstránia meradlo spravodlivosti, dávajú kniežatú zla možnosť, aby ovládol zem svojou mocou.

Tam, kde ľudia zavrhnú Božie predpisy, prestáva hriech vyzeráť hriešne a spravodlivosť nie je vítaná. Ľudia nie sú schopní vládnuť sami nad sebou, pokiaľ sa odmietajú podriaďovať Božej vláde. Svojím deštruktívnym postojom nevhodne ovplyvňujú deti i mladých ľudí, ktorí i tak prirodzene neradi znášajú obmedzovanie, takže výsledkom je protizákonné, nemravné správanie spoločnosti. Veľa ľudí sa posmieva tým, ktorí rešpektujú Božie požiadavky, pričom sami ochotne prijímajú satanove podvody. **GC 585** Podliehajú svojim chútkam a dopúšťajú sa hriechov, ktoré kedysi privolali trest na pohanov.

Kto učí ľudí, aby nebrali vážne Božie prikázania, zasieva neposlušnosť, ktorú nakoniec aj zožne. Keby sa úplne odstránili obmedzenia stanovené Božím zákonom, čoskoro by ľudia prestali rešpektovať aj ľudské zákony. Keďže Boh zakazuje nečestné správanie, závišť, lož a podvody, ľudia radi znevažujú Boží zákon ako prekážku na ceste za životným úspechom. Nedokážu si však vôbec predstaviť, aké následky by malo odstránenie Božích predpisov. Keby zákon neplatil, prečo by mal mať niekto strach z jeho nerešpektovania? Majetok by už nebol v bezpečí. Ľudia by sa násilím zmocňovali majetku svojich blízkych a najsilnejší by boli zákonite najbohatšími. Nikto by nerešpektoval ani ľudský život. Manželská vernosť by už nebola pevnosťou pre ochranu rodiny. Kto by mal patričné prostriedky, vzal by si násilím ženu svojho blízkeho, kedykoľvek by sa mu zachcelo. Ľudia by nebrali vážne piate prikázanie rovnako ako štvrté. Deti by neváhali zobrať život svojim rodičom, keby tým mohli uspokojiť svoje zvrhlé želania. Z civilizovaného ľudstva by sa stala banda lupičov a vrahov, zo zeme by sa vytratil mier a šťastie.

Názor, že ľudia nemusia poslúchať Božie požiadavky, už oslabil základy mravných záväzkov a otvoril osídla neprávosti, ktoré zaplavujú svet. Nezákonnosť, hýrivosť a zvrhlosť sa na nás valia ako záplava. Satan pôsobí v rodinách. Dostal sa už aj do údajne kresťanských domovov. Prejavuje sa v nich závišť, podozrievanie, pokrytectvo, odcudzenie, spory, hádky, sklamanie dôvery a uspokojovanie zmyselných žiadostí. Celý systém náboženských zásad a náuk, ktorý má tvoriť základ a oporu spoločenského života, sa otriasa a hrozí mu zrútenie. Najhorší zločinci, ktorí sa dostávajú za svoje zločiny do väzenia, sa často tešia záujmu a pozornosti, akoby vykonali niečo závideniahodné. **GC 586** Ich zločiny i povahy dostávajú veľkú publicitu. Tlač podrobne opisuje ich zločiny a povzbudzuje ďalších ľudí k páchaniu podvodov, lúpeží a vražd. Satan jasá nad úspechom svojich plánov. Zahrávanie sa s neresťami, ľahkovážne zabíjanie, rýchly rast nestriedmostí a neprávostí každého druhu by mali vyburcovať ľudí, ktorí sa boja Boha,

aby premýšľali, ako by mohli zabrániť prívalu zla.

Súdy sú podplateľné. Vládcov motivuje túžba po zisku a zmyselnom spôsobe života. Nestriednosť ochromila schopnosti mnohých ľudí tak, že satan nad nimi získal takmer úplnú nadvládu. Právnici podliehajú zlu, nechajú sa podplácať a klamú. Medzi strážcami zákona sa prejavuje opilstvo a hýrenie, vášne, závisť a nečestnosť každého druhu. „*Spravodlivosť stojí zďaleka, lebo pravda klesla na ulici a statočná priamosť nemôže vojsť.*“ (Iz 59,14)

Zákonným dôsledkom potláčania Božieho slova bola duchovná temnota, ktorá panovala za vlády Ríma. Kde však hľadať príčinu rozšírenej bezbožnosti, odmietania Božieho zákona a z toho pochádzajúcu skazenosť v čase náboženskej slobody, keď plne žiari svetlo evanjelia? Teraz už satan nemôže udržiavať svet pod svojou vládou odňatím Božieho slova, preto sa uchyluje k iným prostriedkom, aby dosiahol svoj cieľ. Ničí vieru v Bibliu, čo slúži jeho zámerom práve tak dobre, ako keď ju ničil samotnú. Šírením názoru, že Boží zákon nie je záväzný, zväzda ľudí rovnako účinne, aby ho prestupovali, ako keby o požiadavkách zákona vôbec nič nevedeli. I v súčasnosti tak ako v minulosti pôsobí satan prostredníctvom kresťanských cirkví, aby presadil svoje zámery. Dnešné cirkvi odmietajú nepopulárne pravdy, i keď ich Písmo predstavuje celkom jasne. Bojujú proti pravde, prijímajú také výklady a stanoviská, ktoré zasievajú semeno pochybností. Pridržiajú sa starovekých bludov o prirodzenej nesmrteľnosti i o stave vedomia človeka po smrti a zavrhnú tým jedinou obranu proti klamom špiritizmu. **GC 587** Učenie o večnom utrpení zvedlo mnohých k tomu, že prestali veriť Biblii. Keď potom ľuďom vysvetľujeme záväznosť štvrtého prikázania a ukazujeme na povinnosť svätých siedmy deň, sobotu, mnohí populárni kresťanskí učitelia vyhlasujú, že Boží zákon nie je záväzný, pretože len tak sa môžu zbaviť povinnosti, ktorú nechcú plniť. Odmietajú oboje, zákon i sobotu. Keďže sa šíri zvesť o záväznosti soboty, stáva sa odmietanie Božieho zákona takmer všeobecným, pretože takto sa ľudia zbavujú zodpovednosti plniť požiadavky štvrtého prikázania. Výklady kresťanských teológov otvárajú dvere nevere, špiritizmu a opovrhovaniu Božím zákonom. Títo vedúci nesú obrovskú zodpovednosť za bezbožnosť, ktorá vládne medzi kresťanmi.

Práve títo ľudia tvrdia, že rýchlo šíriaca sa skazenosť je do veľkej miery spôsobená znesväcovaním takzvanej „kresťanskej soboty“ a že vynútené zachovávanie nedele by zlepšilo mravný stav spoločnosti. Toto tvrdenie počul zvlášť v Amerike, kde najjasnejšie zaznelo učenie o pravej sobote. Hnutie, ktoré bojuje za abstinenciu, patrí medzi najvýznamnejšie a najdôležitejšie reformné hnutia v mravnej oblasti a často sa spája s hnutím o zavedení nedele. Jeho obhajcovia vystupujú tak, akoby obhajovali najvyššie blaho spoločnosti. Všetkých, ktorí sa odmietajú s nimi spojiť, označujú za odporcov zdravého životného štýlu a morálnej obnovy. Hnutie, ktoré presadzuje blud a spája sa so správnou myšlienkou, nie je dôkazom v prospech bludu. Jed môžeme zamaskovať tým, že ho primiešame do potrawy, to ale nezmení jeho podstatu. Naopak, stane sa ešte nebezpečnejší, pretože ho niekto môže zjesť nedopatrením. Jeden zo satanových trikov je spájať lož s takým množstvom pravdy, aby vyzerala vierohodne. **GC 588** Vedúci činitelia hnutia za zavedenie nedele môžu obhajovať a presadzovať reformy, ktoré sú pre ľud potrebné i zásady, ktoré zodpovedajú Biblii. Ak ale zároveň presadzujú požiadavku, ktorá odporuje Božiemu zákonu, Boží nasledovníci sa nemôžu s nimi spájať. Nič nemôže ospravedlniť nahrádzanie Božích prikázaní ľudskými predpismi.

Satan dostane ľudí na svoju stranu pomocou dvoch podvodov – nebiblického učenia

o prirodzenej nesmrteľnosti duše a o posvätnosti nedele. Prvý podvod pripravuje pôdu pre špiritizmus, druhý vytvára náklonnosť k Rímu. Protestanti zo Spojených štátov ako prví natiahnu ruku cez priepasť, aby uchopili ruku špiritizmu a podajú ruku cez priepasť, aby si ju potriasli s Rímom. Pod vplyvom tohto trojnásobného spojenectva pôjdu Spojené štáty po stopách Ríma a pošliapu slobodu svedomia.

Špiritizmus sa dnes veľmi prispôsobuje kresťanstvu, preto má aj väčšiu moc ľudí podvádzat a oklamať. Satan sa prispôsobuje modernej situácii. Ukazuje sa ľuďom ako anjel svetla. Pomocou špiritizmu bude konať zázraky, uzdravovať chorých a predvádzat nesporne nadprirodzené úkazy. A pretože duchovia budú uisťovať, že veria Biblii a budú prejavovať úctu k cirkevným inštitúciám, budú ľudia ich pôsobenie prijímať ako prejav Božej moci.

Dnes sa dá veľmi ťažko určiť deliaca čiara medzi kresťanmi a neveriacimi. Členovia cirkví majú radi to, čo miluje svet a radi sa spájajú so svetom. Satan je odhodlaný spojiť ich všetkých vzájomne a posilniť svoj zámer tým, že všetkých zavedie do náručia špiritizmu. Katolíci, ktorí v zázrakoch vidia znamenia pravej cirkvi, budú ľahko oklamaní mocou konajúcou zázraky. Protestanti, ktorí odmietli štít pravdy, rovnako prepadnú podvodu. Katolíci, protestanti i neveriaci ľudia prijmú formu zbožnosti, v ktorej nie je žiadna moc. Túto jednotu budú považovať za veľké hnutie, ktoré obráti svet a nastolí dlho očakávané tisícročné kráľovstvo Ježiša Krista. **GC 589**

Pomocou špiritizmu sa satan predstaví ako dobrodinec ľudstva. Bude uzdravovať ľudské nemoci a tvrdiť, že prináša nové, vyššie náboženstvo, pritom však bude pôsobiť ako zhubca. Svojimi pokušeniami strhne mnoho ľudí do záhuby. Nestriednosť otupuje rozum, potom prichádza pôžitkárstvo, sváry a krviprelievania. Satan má rád vojny, pretože tie vyvolávajú v ľuďoch najhoršie vášne a potom ženie svoje obeť, aby sa utápali v nerestiach a v krvi až do večného zahynutia. Snaží sa podnecovať národy do vzájomných vojen, pretože takto môže odvieť pozornosť ľudí od prípravy, aby neobstáli v deň Božieho súdu.

Satan pôsobí aj prostredníctvom prírodných živlov, aby pozbieral žatvu nepripravených duší. Študuje tajomstvá prírodných zákonov a nasadzuje všetku svoju moc, aby tieto živly ovládal, pokiaľ mu to Boh dovolí. Keď mu bolo dovolené, aby ranil Jóba, ten okamžite prišiel o stáda, služobníctvo, domy i deti; stíhalo ho jedno nešťastie za druhým. Boh chráni svoje stvorenie pred touto ničiacou mocou. Ale kresťanský svet pohŕda Božím zákonom a Pán vykoná presne to, čo vyhlásil; odoberie zo zeme svoje požehnanie, prestane chrániť tých, ktorí sa búrja proti jeho poriadku a ktorí nútia ostatných, aby robili to isté. Satan vládne nad všetkými, ktorých Boh prestal chrániť. Niektorých zahnie priazňou a bude im všemožne pomáhať, aby sa mu podarilo presadiť svoje zámary. Na iných zase zosiela utrpenie, no pritom ich klame, že pochádza od Boha.

Nepriateľ sa ľuďom predstavuje ako zázračný lekár, ktorý dokáže vyliečiť všetky ich choroby, pritom však sám prináša choroby a nešťastia, že sa celé veľké mestá menia na trosky a púšť. Pôsobí i dnes. **GC 590** V nešťastí a pohromách na mori a na zemi, vo veľkých požiaroch, v pustošivých víchriciach, v hrozných krupobitiach, v búrkach, záplavách, zemetraseniach na všetkých miestach a tisícokrakými spôsobmi prejavuje svoju moc. Ničí úrodu, čo prináša hlad a biedu. Znečisťuje vzduch smrteľnou nákazou a tisíce ľudí zomiera. Tieto katastrofy budú stále častejšie a rozsiahlejšie. Rany postihnú ľudí i zvieratá. „*Smútiť a vädnuť bude zem;... zomdlejú vysokosti ľudu zeme, pretože i tá zem je poškrvnená pod svojimi obyvateľmi, lebo prestúpili zákony, zmenili ustanovenie,*

zrušili večnú zmluvu.“ (Iz 24,4.5)

Nakoniec pôvodca zla ľuďom nahovorí, že všetko zlo spôsobujú tí, ktorí slúžia Bohu. Práve ľudia, ktorí vyvolávajú neľúbosť neba, obvinia zo svojho nešťastia tých, ktorých poslušnosť voči Božím prikázaniam je im trvalou výčitkou. Budú tvrdiť, že znesväcovaním nedele ľudia urážajú Boha a tento hriech privoláva pohromy, ktoré neprestanú, kým sa nebude prísne vyžadovať svätenie nedele. Budú vyhlasovať, že tí, ktorí plnia požiadavky štvrtého prikázania, čím sa stavajú vlastne proti uctievaniu nedele, pôsobia ľuďom problémy a bránia tomu, aby Boh prejavil svoju priazeň a aby sa im znova darilo. Zopakuje sa obvinenie vznesené kedysi z rovnakých dôvodov proti Božím služobníkom: „*A stalo sa, keď uvidel Achab Eliáša, že mu povedal Achab: Či si to ty, ktorý trápiš Izraela? Ale on riekol: Netrápim Izraela, ale ty a dom tvojho otca tým, že ste opustili prikázania Hospodínove a že ideš za Bálmi.*“ (1 Kráľ 18,17.18) Keď falošné obvinenia vyvolajú hnev ľudu, obrátia sa proti Božím nasledovníkom, podobne ako sa kedysi obrátil hnev odpadlého Izraela proti Eliášovi. **GC 591**

Zázračná moc, ktorá sa prejavuje v špiritizme, sa bude zameriavať proti ľuďom, ktorí radšej poslúchajú Boha ako človeka. Padlí duchovia budú vo svojich posolstvách hlásať, že ich poslal Boh, aby presvedčili všetkých, ktorí odmietajú nedeľu, že sa mýlia a majú zachovávať zákony štátu rovnako ako Boží zákon. Budú nariekať nad zlom, ktoré vládne na svete a budú sa pridŕžať výrokov náboženských učiteľov, ktorí tvrdia, že úpadok mravnosti spôsobuje znesväcovanie nedele. Proti všetkým, ktorí odmietnu prijať ich svedectvo, nastane veľký odpor.

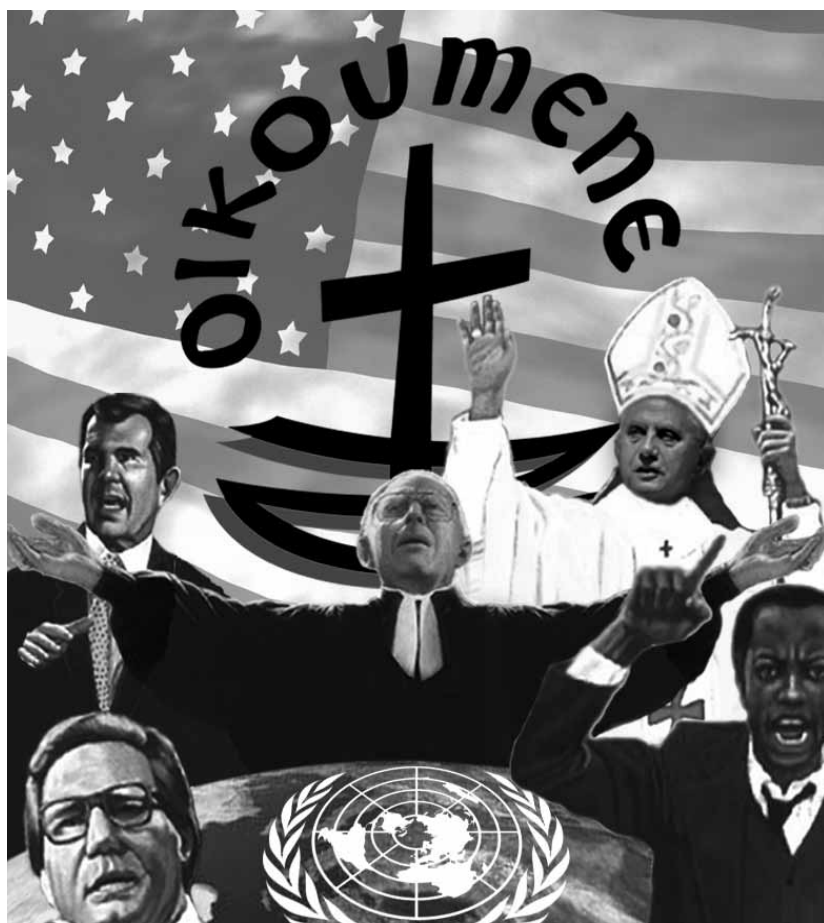
V záverečnom boji proti Božiemu ľudu bude satan postupovať rovnako, ako na začiatku veľkého sporu v nebi. Vtedy predstieral, že sa snaží upevňovať Božiu vládu, pritom však tajne robil všetko pre jej zvrhnutie. Verných anjelov obviňoval z toho, čo sa snažil dosiahnuť sám. Podobným klamom sa vyznačujú dejiny rímskej cirkvi. Predstiera, že koná ako predstaviteľ a zástupca Boha na zemi, pritom sa však snaží vyvýšiť nad Boha a zmeniť jeho zákon. Za vlády Ríma muselo mnoho ľudí zaplatiť za svoju vernosť evanjeliu vlastným životom. Boli označovaní za zločincov, tvrdilo sa o nich, že sa spojili so satanom a boli hanobení všetkými možnými spôsobmi, aby v očiach ľudí, a dokonca i sami pred sebou vyzerali ako najhorší zločinci. Tak to bude i teraz. Satan sa snaží zničiť všetkých, ktorí rešpektujú Boží zákon, ale ovplyvňuje dianie tak, aby boli obvinení, že prestupujú zákony, zneuctievajú Boha a tým privolávajú na svet pohromy.

Boh neznásilňuje vôľu ani svedomie, ale satan sa stále uchyluje k násiliu a zastrašovaniu, aby dostal pod svoju moc aj tých, ktorých nemôže zviest inak. Zastrašovaním alebo násilím sa snaží ovládať svedomie a zaistiť si úctu. Svoje zámery uskutočňuje prostredníctvom náboženskej i svetskej moci, ktoré navádza, aby vynucovali poslušnosť ľudských zákonov a zanedbávali Boží zákon. **GC 592**

Tí, čo budú zachovávať biblickú sobotu, budú označení za nepriateľov zákona a poriadku. Budú považovaní za tých, ktorí búrajú mravné opory spoločnosti, pôsobia anarchiu a skazu a na svet privolávajú Božie súdy. Ich svedomité dodržiavanie Božích zásad bude označované za tvrdohlavosť a pohrdanie štátnou mocou. Budú obviňovaní z nepriateľstva voči vláde. Kazatelia, ktorí popierajú záväznosť Božieho zákona, budú hlásať z kazateľníc, že sme povinní podriať sa nariadeniam svetských úradov, akoby to boli Božie nariadenia. Ľudí, ktorí rešpektujú Božie prikázania, budú ohovárať a odsudzovať v zákonodarných zboroch a pred súdmi. Ich slová budú prekrúcať a ich skutkom sa budú pripisovať tie najhoršie pohnútky.

Keď protestantské cirkvi odmietnu jasné biblické dôkazy o platnosti Božieho zákona, budú sa snažiť umlčať ľudí, ktorých vieru nemôžu Písmom vyvrátiť. I keď si to nepripúšťajú, vydávajú sa na cestu, ktorá vedie k prenasledovaniu tých, ktorí vedome odmietajú robiť to, čo koná celý kresťanský svet a nepodriadia sa pápežskej požiadavke svätiť nedeľu.

Predstavitelia cirkví a štátu sa spoja, aby prehovárali, presviedčali alebo aj donútili všetkých ľudí uctievať nedeľu. Nedostatok Božej moci nahradia obmedzujúce opatrenia. Politická korupcia podkopáva lásku k spravodlivosti a úctu k pravde. I v slobodnej Amerike sa vláda a zákonodarcovia, aby si zachovali priazeň ľudu, podrobia nátlaku a vydajú zákon, ktorý bude vynucovať svätenie nedele. Prestanú rešpektovať slobodu svedomia, ktorá stála veľa obetí. V zápase, ktorý čoskoro nastane, uvidíme naplnenie prorockých slov: „A drak sa rozhneval na ženu a odišiel bojovať s ostatnými z jej semena, ktorí zachovávajú prikázania Božie a majú svedectvo Ježiša Krista.“ (Zj 12,17)

Ekuménia - jednota za cenu pravdy

37 Naša jediná ochrana

GC 593 „K zákonu sa obráťte a k svedectvu! Istotne povedia podľa tohto slova, istotne povie ten, kto nebude mať svitu rannej zory.“ (Iz 8,20) Pán vedie svoj ľud k Písmu ako k ochrane pred vplyvom falošných učiteľov a klamnou mocou démonov. Satan sa všemožne snaží ľuďom zabrániť, aby nepoznali Bibliu, pretože jej výroky odhaľujú diablove klamy. Každé oživenie Božieho diela podnieti knieža zla k väčšej aktivite; teraz sa usilovne pripravuje na posledný útok proti Kristovi a jeho nasledovníkom. Čoskoro sa ukáže posledný veľký podvod. Antikrist vykoná pred naším zrakom úžasné zázraky. Podvod bude veľmi podobný pravde, preto ho rozoznáme len pomocou Písma. Božím slovom musíme preverovať každé tvrdenie a každý zázrak.

Nepriateľstvo a výsmech pocítia tí ľudia, ktorí sa budú snažiť dodržiavať všetky Božie prikázania. Odolať však môžu len v Božej sile. Aby mohli obstáť v skúške, ktorá ich čaká, musia poznať Božiu vôľu zjavenú v Božom slove. Boha môžu uctievať správne len tí, ktorí chápu Boží charakter, Božiu vládu a jeho zámery a konajú podľa toho. Iba tí, čo ozbroja svoju myseľ pravdami Biblie, obstoja v poslednom veľkom boji. **GC 594** Každého preverí skúška, či poslúcha Boha viac ako ľudí. Rozhodná chvíľa je už veľmi blízko. Stojíme pevne na skale nemenného Božieho slova? Sme pripravení stáť pevne na strane Božích prikázaní a viery Ježiša Krista?

Spasiteľ pred svojím ukrižovaním vysvetlil učeníkom, že bude zabitý a znovu vstane z hrobu. Prítomní anjeli sa snažili tieto slová vstiepiť do mysle a srdca učeníkov. Tí očakávali vyslobodenie z rímskej poroby a nemohli zniesť pomyslenie, že ten, do ktorého vkladali všetky svoje nádeje, mal zomrieť potupnou smrťou. Slová, ktoré si mali pripomínať, sa vytratili z ich mysle a neboli pripravení v čase skúšky. Smrť Pána Ježiša úplne zmarila ich nádeje, akoby ich Pán na to nikdy nepripravoval. Proroctvá nám zjavujú budúcnosť práve tak jasne ako slová Pána Ježiša učeníkom. Zrozumiteľne nám približujú udalosti spojené s ukončením doby milosti a prípravou na čas súženia. Mnohí týmto dôležitým pravdám nerozumejú, ako keby neboli zjavené. Satan sa snaží zmariť každý vplyv, ktorý by im dal múdrosť pre spásu, no doba súženia ich zaskočí nepripravených.

Keď Boh posielal ľuďom také dôležité upozornenie, že ho symbolicky ohlasujú anjeli letiaci prostriedkom neba, potom od všetkých rozumných bytostí vyžaduje, aby tieto posolstvá brali vážne. Opísané tresty, určené uctievačom šelmy a jej obrazu (Zj 14,9-11), by mali viesť všetkých ľudí k štúdiu proroctiev, aby poznali, čo je to znamenie šelmy a ako sa mu vyhnúť. Väčšina si však zapcháva uši, aby nepočula pravdu a radšej počúva bájky. O posledných dňoch apoštol Pavol napísal: „*Lebo bude čas, keď neznesú zdravého učenia.*“ (2 Tim 4,3)

GC 595 Táto doba už nastala. Väčšina ľudí už nestojí o biblickú pravdu, pretože táto pravda odporuje túžbam hriešneho srdca a láske k svetu. Satan im ochotne podáva podvrhy, ktoré sa im páčia.

Boh však bude mať na zemi ľud, ktorý prijal Bibliu a len Bibliu považuje za meradlo každého učenia a základ každej reformy. Názory vzdelancov, vedecké teórie, vierovyznania a rozhodnutia cirkevných snemov, ktorých je veľa a sú rozmanité, ako aj cirkvi či hlas väčšiny – nič z toho a ani všetko spolu nemôžeme pokladať za dôkaz pre

alebo proti ktorémukoľvek článku viery. Skôr než prijmeme nejaké učenie alebo zásadu, musíme za dôkaz požadovať jasný výrok: „*Takto hovorí Hospodin.*“

Satan sa stále snaží upútať pozornosť na človeka, nie na Boha. Vedie ľudí, aby sa upriamili na biskupov, duchovných, profesorov teológie ako na vodcov namiesto toho, aby študovali Písmo a sami sa zoznámili so svojimi povinnosťami. Keď sa satanovi podarí ovládnuť myseľ vodcov, môže s masami ľudí robiť čokoľvek.

Jednoduchí ľudia radi počúvali Pán Ježiša, keď zvestoval slovo života. Mnohí v neho uverili a boli medzi nimi aj kňazi a vládcovia. Poprední kňazi a predstavitelia národa sa však rozhodli Kristovo učenie odsúdiť a zmariť. Všetky ich snahy nájsť proti Kristovi nejaké obvinenie vyšli naprázdno. Hoci cítili vplyv Božej moci a múdrosti, ktorá sprevádzala jeho slová, tvrdohlavo sa držali svojich predsudkov. Odmietli najjasnejšie dôkazy jeho mesiášstva, aby sa nemuseli stať jeho učeníkmi. Odporcovia Pána Ježiša boli uznávaní už od detstva a boli zvyknutí, že ľudia bezpodmienečne rešpektovali ich autoritu. Preto sa pýtali: „Je to možné, aby naši vládcovia a vzdelaní zákonníci neverili v Ježiša, keby bol Mesiášom?“

GC 596 Vplyv týchto učiteľov zviedol židovský národ, aby zavrhol svojho Vykupiteľa. Pohnútky, ktoré motivovali židovských kňazov a vodcov, sa ešte stále prejavujú u mnohých ľudí, ktorí dokážu veľmi pekne hovoriť o zbožnosti. Odmietajú študovať texty Písma, ktoré predstavujú aktuálne pravdy. Pripomínajú, že ich je veľa, sú bohatí a obľúbení a s pohrdaním ukazujú na zástancov pravdy, ktorých je málo, sú chudobní, nepopulárni a majú vieru, ktorá ich izoluje od sveta.

Pán Ježiš predvídal, že neoprávnené nároky na autoritu, ktorú prejavovali zákonníci a farizeji, sa neskončia rozptýlením židovského národa. Prorockým zrakom videl, ako sa budú ľudia vyvyšovať, aby ovládli svedomie ostatných, čo sa stalo kliatbou pre cirkve v každej dobe. Biblia zaznamenala ako varovanie pre ďalšie generácie nielen Kristovo odsúdenie zákonníkov a farizejov, ale aj napomenutie, aby ľudia nenasledovali týchto „*slepých vodcov*“.

Rímska cirkev vyhradila duchovenstvu možnosť vykladať Písmo a upierala právo jednoduchým ľuďom čítať Bibliu. I keď reformácia dala Písmo do rúk všetkým ľuďom, zásada uplatňovaná Rímom bráni mnohým členom protestantských cirkví, aby sami študovali Bibliu. Vedie ich k tomu, aby prijímali učenie predkladané cirkvou. Tisíce ľudí nemá odvahu prijať nič z toho, čo je v rozpore s vieroukou či zvykmi ich cirkvi, aj keď o tom Písmo jasne hovorí.

Aj keď Biblia častokrát varuje pred falošnými učiteľmi, mnohí prenechávajú starostlivosť o svoje spasenie duchovným. Tisíce učiteľov kresťanstva nemôže pre svoju vieru uviesť žiadny iný dôvod okrem toho, že tak ich učili ich predchodcovia. **GC 597** Spasiteľovo učenie nechávajú bez povšimnutia a bezvýhradne dôverujú slovám duchovných. Sú duchovní neomylní? Ako môžeme zveriť svoj večný údel do ich rúk, keď nemáme na základe Božieho slova istotu, že sú nositeľmi svetla? Nedostatok mravej odvahy vystúpiť z vyšliapanej cesty vedie mnohých k nasledovaniu vzdelaných ľudí. Nezáujem študovať Písmo ich necháva beznádejne spútaných v okovách bludu. Vidia, že Biblia jasne predstavuje aktuálnu pravdu pre túto dobu, cítia, že hlásanú pravdu sprevádza moc Ducha Božieho, a predsa sa nechávajú odviesť od svetla pre negatívny postoj duchovenstva. Títo zaslepení ľudia, i keď sú presvedčení rozumom a svedomím, sa neodvážia myslieť inak než ich duchovní. Svoj vlastný úsudok a svoje večné blaho obetujú nevere, pýche a predsudkom iných ľudí.

Satan využíva mnoho spôsobov ako spútať svojich zajatcov. Získava pre seba tisíce ľudí tým, že ich jemnými nitkami náklonností spája s nepriateľmi Kristovho kríža. Nezáleží na tom, či sú to rodičia, deti, manželia alebo priatelia, výsledok je vždy rovnaký. Odporcovia pravdy sa snažia ovládnuť ich svedomie a tí, ktorí sú ovládaní, nemajú dost odvahy či nezávislosti, aby sa riadili vlastným svedomím.

Božia pravda a sláva sú neoddeliteľné. Boha nemožno uctievať pomýlenými názormi, ak máme po ruke Bibliu. Niektorí ľudia hovoria, že nezáleží na tom, čomu človek verí, je dôležité, aby žil spravodlivo. Viera ale utvára náš život. Keď máme svetlo a pravdu na dosah a nevyužívame možnosť, aby sme ich počuli a videli, vlastne ich zavrhuje a voľíme radšej tmu než svetlo.

„*Niektorá cesta je priamou pred človekom; ale jej koniec cestami smrti.*“ (Prísľ 16,25) Nevedomosť nie je ospravedlnením pre blud alebo hriech, keď má človek možnosť poznať Božiu vôľu. **GC 598** Pútnik dorazí na rázcestie, odkiaľ vychádza niekoľko ciest, kde sú aj smerovky, ktoré vysvetľujú, kam vedie každá z nich. Ak smerovku ignoruje, hoci je čo najúprimnejší, vyberie si cestu, ktorá sa mu vidí pravá, no pravdepodobne zvolí nesprávne.

Boh nám dal svoje Slovo, aby sme sa mohli zoznámiť s jeho učením a aby sme vedeli, čo od nás žiada. Za Pánom Ježišom prišiel znalec zákona s otázkou: „*Čo mám urobiť, aby som dedične obdržal večný život?*“ Spasiteľ ho odkázal na Písmo a riekol: „*Čo je napísané v zákone? Ako čítaš?*“ (Luk 10,25.26) Nevedomosť nebude ospravedlnením mladým ani starým, nezbaví ich trestu za prestupovanie Božieho zákona, pretože všetkým je dostupné znenie tohto zákona, jeho zásad a požiadaviek. Nestačí mať dobré úmysly, nestačí konať to, čo človek pokladá za správne alebo čo mu povie kazateľ, že je správne. Ide o večný život a preto by mal každý Písmo študovať sám. Môže mať akékoľvek pevné presvedčenie a spoľahlivú istotu, že kazateľ vie, čo je pravda, no predsa si na tom nemôže zakladať. V rukách má mapu, ktorá mu presne ukazuje cestu do neba, a preto nemusí v ničom blúdiť.

Prvoradou a najvyššou povinnosťou každej rozumnej bytosti je naučiť sa z Písma poznať pravdu, žiť podľa nej a povzbudzovať k tomu aj iných. Každý deň by sme mali usilovne študovať Bibliu, uvažovať o každej myšlienke a porovnávať jedno miesto Biblie s ostatnými. S Božou pomocou si musíme utvoriť vlastný názor, pretože pred Bohom budeme zodpovední každý sám za seba.

Mnohí vzdelaní ľudia, ktorí sa považujú za veľmi múdrych, zatemnili a spochybnili i tie najjasnejšie vyjadrené biblické pravdy. Učia, že Písmo má mystický, tajomný a duchovný zmysel, ktorý nie je možné z vlastného textu vyčítať. Sú to falošní učители. Pán Ježiš týmto ľuďom povedal: „*Či neblúdite preto, že neznáte písem ani moci Božej?*“ (Mar 12,24) **GC 599** Biblický text sa má vykladať podľa jeho zjavného zmyslu, pokiaľ nejde o symbol alebo obraz. Ježiš Kristus sľúbil: „*Ak niekto chce činiť jeho vôľu, ten bude vedieť o tom učení, či je z Boha a či ja hovorím sám od seba.*“ (Ján 7,17) Keby ľudia brali Písmo tak, ako je napísané, keby ich neovplyvňovali falošní učители, uskutočnilo by sa dielo potešujúce anjelov a priviedlo do Kristovej cirkvi tisíce ľudí, ktorí sa dnes nachádzajú v blude.

Pri štúdiu Písma by sme mali uplatniť všetky svoje duševné sily a plne zapojiť svoj rozum, aby sme pochopili Božie zámery tak, ako to len smrteľníci dokážu. Pritom nezabúdajme, že človek, ktorý skutočne študuje Božie pravdy, by mal prejavovať poddajnosť a pokoru dieťaťa. Problematické miesta biblického textu sa nedajú riešiť

takými metódami, akými sa riešia filozofické problémy. K štúdiu Biblie nemôžeme pristupovať s takým sebedovetím, s akým mnohí pristupujú ku skúmaniu vedy. Bibliu musíme študovať s modlitbou, s vedomím závislosti od Boha a s úprimnou túžbou poznať jeho vôľu. Musíme prichádzať s pokorou, a ochotou dať sa poučiť, aby sme mohli získať poznanie od veľkého „SOM“. V opačnom prípade padlí anjeli zaslepia náš rozum a zatvrdia naše srdce, aby na nás pravda nezapôsobila.

Mnohé časti Písma, ktoré teológovia považujú za tajomstvo alebo prehliadajú ako nepodstatné, človeku, ktorý sa učí v Kristovej škole, prinášajú veľa útechy a poučenia. Jednou z príčin, prečo mnohí teológovia nerozumejú lepšie Božiemu slovu, je to, že zatvárajú oči pred pravdami, podľa ktorých nechcú žiť. Pochopenie biblickej pravdy nezávisí ani tak na intelektuálnych schopnostiach, ale na cieľavedomom úsilí a ozajstnej túžbe po pravde.

Bibliu nikdy neštudujeme bez modlitby. **GC 600** Len Duch Svätý nám môže ukázať dôležitosť vecí, ktoré môžeme ľahko pochopiť a zabrániť tomu, aby sme neprekrútili ťažko pochopiteľné pravdy. Boží anjeli okrem iného pripravujú srdcia ľudí, aby porozumeli Božiemu slovu, aby ich nadchla jeho krása, brali vážne jeho výstrahy, aby ich povzbudili a posilnili jeho zaslúbenia. Mali by sme sa modliť ako žalmista: „*Odkry moje oči, aby som videl divy z tvojho zákona.*“ (Ž 119,18) Často nám pokušenia pripadajú neprekonateľné, pretože sa nemodlíme a neštudujeme Bibliu, nevieme si okamžite spomenúť na Božie zaslúbenia a nedokážeme satanovi odolávať zbraňami Písma. Anjeli obklopujú ľudí, ktorí chcú poznať Božiu vôľu. V kritických chvíľach im pripomínajú pravdy, ktoré práve potrebujú. „*Keď príde protivník hoci ako rieka, Duch Hospodinov ho zaženie.*“ (Iz 59,19)

Pán Ježiš slúbil svojim učeníkom: „*Ale Tešiteľ, Svätý Duch, ktorého pošle Otec v mojom mene, ten vás naučí všetkému a pripomenie vám všetko, čo som vám povedal.*“ (Ján 14,26) Kristovo učenie si musíme zapamätáť, aby nám ho Boží Duch mohol v prípade nebezpečenstva pripomenúť. Dávid povedal: „*Vo svojom srdci som ukryl tvoju reč, aby som nezhršil proti tebe.*“ (Ž 119,11)

Všetci, ktorí berú vážne svoj večný údel, by si mali dávať pozor na pochybnosti. Budeme svedkami útokov na základné piliere pravdy. Môžeme počuť zosmiešňovanie, prekrúcanie pravdy, zradné a zhubné učenie moderného ateizmu. Satan prispôsobuje svoje pokušenia každej skupine ľudí. Nevzdelaných ľudí ovplyvňuje výsmechom, vzdelaným predkladá vedecké námietky a filozofické dôkazy, ktoré v nich vzbudzujú nedôveru voči Písmu či pohrdanie ním. I mladí ľudia, ktorí nemajú prehľad, sa odvažujú prejavovať pochybnosti o základných kresťanských zásadách. **GC 601** Neverectvo mládeže má predsa len svoj vplyv, napriek tomu, že je veľmi povrchné. Mnohých zvädza žartovať o viere svojich otcov a vysmievať sa Duchu milosti. (Žid 10,29) Nejednen mladý život, ktorý mohol byť na česť Bohu a svetu požehnaním, bol znehodnotený jedom nevery. Všetci, ktorí veria pyšným výrokom ľudského rozumu a nahovárajú si, že môžu vysvetliť všetky Božie tajomstvá a bez Božej múdrosti poznať pravdu, už padli do satanovej pasce.

Žijeme v najslávnejšom období dejín tohto sveta. Čoskoro sa rozhodne o osude miliónov dnes žijúcich ľudí. Naša záchrana i spása ostatných závisí od toho, ako sa dnes rozhodujeme. Potrebujeme sa nechať viesť Duchom pravdy. Každý Kristov nasledovník by sa mal úprimne pýtať: „*Pane, čo chceš, aby som činil?*“ Musíme sa pred Pánom pokoriť v pôste a v modlitbe, musíme premýšľať o Božom slove, no najmä o súde. Teraz sa musíme snažiť skutočne prežívať Božie pravdy. Nestrácajme ani okamih. Okolo nás

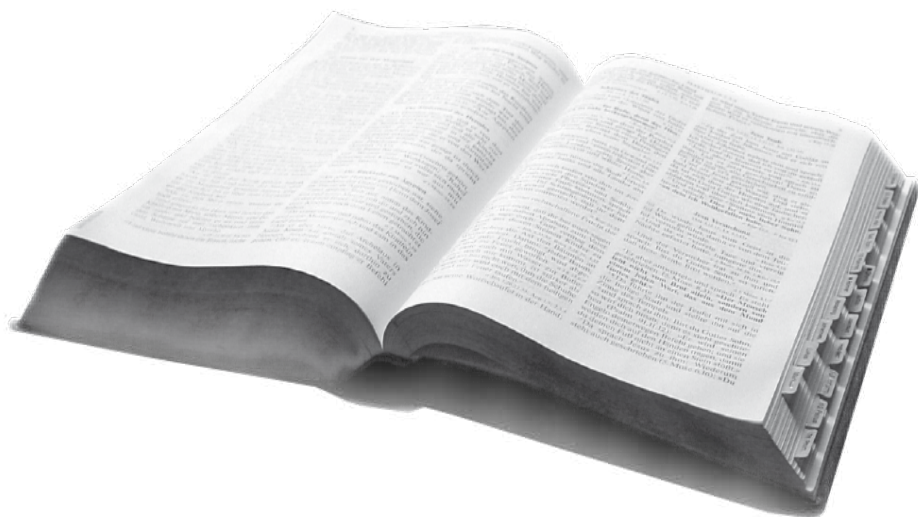
sa odohrávajú veľmi významné udalosti a my žijeme na území ovládanom satanom. Boží strážcovia, nespíte, nepriateľ je blízko. Je stále pripravený napadnúť vás a poraziť, len čo ochabnete alebo si zdriemnete.

Mnohí ľudia si neuvedomujú svoj pravý stav pred Bohom. Sú radi, že sa nedopustili určitých priestupkov a pritom zabúdajú a zanedbávajú konať ušľachtilé skutky, ktoré od nich Boh žiada. Nestačí byť stromom v Božej záhrade. Je potrebné prinášať aj ovocie podľa Božieho očakávania. Boh bude volať ľudí na zodpovednosť za to, že nekonali dobro, ktoré mohli vykonať, k čomu ich posilňovala Božia milosť. Nebeské knihy o nich hovoria, že „*načo ešte i tú zem kazí*“. Ale ani ich stav nie je beznádejný. Trpezlivá láska volá aj tých, ktorí neberú vážne Božie milosrdenstvo a zneužívajú jeho milosť. **GC 602** „*Prebuď sa ty, kto spíš, a vstaň z mŕtvych a bude ti svietiť Kristus. Teda hľadte, ako by ste sa správne chovali,... vykupujúc si čas, lebo dni sú zlé.*“ (Ef 5,14-16)

V čase skúšok sa ukáže, kto sa v živote riadil Božím slovom. V lete nie je taký jednoznačný rozdiel medzi stromami stále zelenými a tými ostatnými. Keď však nastane zima, zostanú stále zelené stromy nezmenené, zatiaľ čo ostatné stratia svoju zeleň. Ani formálny kresťan sa dnes nelíši od pravého, blíží sa ale doba, keď rozdiel bude viditeľný. Len čo sa prejaví nepriateľstvo, zavládne fanatizmus a neznášanlivosť, začne prenasledovanie a maloverní i pokrytci zaváhajú a vzdajú sa svojej viery. Praví kresťania odolajú a zostanú pevní ako skala, ich viera bude silnejšia a nádej jasnejšia než v čase pokoja.

Žalmista vyhlásil: „*Lebo tvoje svedectvá sú mojím rozmyšľaním.*“ „*Z tvojich nariadení nadobúdam rozumu, preto nenávidím každú cestu falše.*“ (Ž 119,99.104)

„*Blahoslavený človek, ktorý našiel múdrosť.*“ „*A bude ako strom, zasadený nad vodami, ktorý zapustil svoje korene nad riekou; nebude sa báť, keď príde horúčava, ale jeho list bude zelený, ani sa nebude starať v suchý rok ani neprestane rodiť ovocie.*“ (Prísl 3,13; Jer 17,8)

38 | Posledné varovanie

GC 603 „Potom som videl iného anjela zostupujúceho z neba, ktorý mal veľkú moc, a zem bola osvietená od jeho slávy. A skríkol silne, veľkým hlasom a hovoril: Padol, padol veľký Babylon a stal sa bývaniskom démonov a žalárom každého ducha nečistého a žalárom každého vtáka nečistého a nenávideného.“ „A počul som iný hlas z neba, ktorý hovoril: Vyjdite z neho, môj ľud, aby ste sa nezúčastnili jeho hriechov a aby ste nedostali z jeho rán.“ (Zj 18,1.2.4)

Uvedený text Písma ukazuje na čas, keď sa zopakuje posolstvo o páde Babylona, ktoré oznamoval druhý anjel zo Zjavenia. (Zj 14,8) Keď sa bude znova opakovať posolstvo o páde Babylona, bude doplnené zmienkou o ďalšom úpadku náboženských organizácií, ktoré tvoria Babylon od roku 1844, keď posolstvo zaznelo prvýkrát. Posolstvo opisuje žalostný stav náboženských spoločností. Každé odmietanie pravdy zatemňuje rozum a zatvrdzuje srdce natolko, že sa ľudia stanú zatvrdilými nevercami. Napriek Božím výstrahám, pošliapávajú ďalej prikázania Desatora, až nakoniec začnú prenasledovať tých, ktorí ich uznávajú za sväté. Nevážia si Ježiša Krista, pretože pohrdajú jeho slovom i jeho ľudom. **GC 604** Keď kresťanské cirkvi prijímajú učenie špiritizmu, padajú zábrany proti telesným sklonom a náboženstvo sa stáva plášťom, ktorý zakrýva najhrubšie nepravosti. Viera v špiritistické prejavy otvára dvere bludným duchom a diabolskému učeniu a v cirkvách sa prejaví vplyv padlých anjelov.

O Babylone z čias proroctva čítame: „Lebo jeho hriechy dosiahli až do neba a Boh sa rozepamätal na jeho nepravosti.“ (Zj 18,5) Babylon naplnil mieru svojej nepravosti a čoskoro podľahne zničeniu. Boh má ale v Babylone ešte stále svoj ľud. Skôr než na Babylon dopadnú ohlásené tresty, musia byť títo verní varovaní, aby sa nepodieľali na hriechoch Babylona a „aby nedostali z jeho rán“. Proroctvo preto hovorí o náboženskom hnutí, ktoré znázorňuje anjel. Prichádza z neba, osvecuje zem svojou slávou, volá silným hlasom a oznamuje hriechy Babylona. Spolu s jeho posolstvom zaznieva aj volanie: „Vyjdite z neho, môj ľud!“ Tieto výzvy spolu s posolstvom tretieho anjela sú posledným varovaním obyvateľom tejto planéty.

Svet speje k strašnému koncu. Mocnosti, ktoré budú spoločne bojovať proti Božím prikázaniam, rozkážu „malým i veľkým, bohatým i chudobným, slobodným i sluhom“ (Zj 13,16), aby sa podriadili tradíciám cirkvi a zachovávali nesprávny deň odpočinku. Všetci, ktorí odmietnu prijať tieto nariadenia, budú vystavení trestom a nakoniec bude vyhlásené, že si zaslúžia trest smrti. Boží zákon, ktorý zahrňa pravý deň Božieho odpočinku, vyžaduje poslušnosť a varuje priestupníkov pred Božím trestom.

Keď sa ľuďom celá záležitosť vysvetlí, každý, kto nebude zachovávať Boží zákon a bude sa riadiť ľudskými príkazmi – prijme znamenie šelmy, znamenie oddanosti moci, ktorú sa rozhodne poslúchať viac ako Boha: Potom zaznie nebeské varovanie: „Jestli sa niekto bude klaňať šelme a jej obrazu a prijme znamenie na svoje čelo alebo na svoju ruku, bude aj on piť z vína hnevu Božieho, z nemiešaného, ktoré je naliate v poháre jeho hnevu.“ (Zj 14,9.10) **GC 605**

Boží hnev však pocítia tí ľudia, ktorí mali možnosť poznať a pochopiť pravdu, ale svojvoľne ju odmietli. Mnoho ľudí ešte nemalo príležitosť počuť aktuálnu pravdu pre túto dobu. Nikto ich nezoznámil so záväznosťou štvrtého prikázania. Pán, ktorý pozná

každú pohnútku a vie, čo je v ľudskom srdci, nenechá v neistote nikoho, kto chce poznať pravdu. O to vlastne ide vo veľkom spore. Boh nechce, aby ľudia slepo prijímali jeho prikázania. Každý dostane dostatok informácií, aby sa mohol rozumne rozhodnúť.

Sobota sa stane veľkým skúšobným kameňom vernosti, pretože je to zvlášť popieraný bod pravdy. Keď budú ľudia vystavení záverečnej skúške, bude jasne vymedzená hranica medzi tými, ktorí Bohu slúžia a tými, ktorí mu neslúžia. Zachovávanie nesprávneho dňa odpočinku v súlade so štátnymi zákonmi, no proti štvrtému prikázaniu, bude prejavom vernosti moci, ktorá je v nepriateľstve s Bohom. Zachovávanie pravej soboty ako prejav poslušnosti Božieho zákona bude dôkazom vernosti Stvoriteľovi. Jedna časť ľudí prijatím znamenia podriadenosti svetskej moci prijme znamenie šelmy a druhá, ktorá sa rozhodne pre vernosť Božej autorite, prijme Božiu pečat.

Ľudia, ktorí hlásali posolstvo tretieho anjela, boli často považovaní za panikárov. Ich predpovede, že v Spojených štátoch sa prejaví náboženská neznašanlivosť, že sa cirkve spojí so štátom, aby spoločne prenasledovala všetkých, ktorí budú zachovávať Božie prikázania, sa považovali za smiešne a nezmyselné. Američania seabedome tvrdili, že táto krajina nebude nikdy ničím iným, než čím bola – teda obhajcom náboženskej slobody. **GC 606** Keď sa však začne hovoriť o vynucovanom zachovávaní nedele, bude jasné, že sa blíži táto udalosť, o ktorej ľudia dlho pochybovali a čomu neverili. Posolstvo tretieho anjela potom vyvolá taký ohlas ako nikdy doposiaľ.

Boh posíla v každej dobe svojich služobníkov, aby karhali hriech – a to tak vo svete, ako aj v cirkvi. No ľudia chcú počuť len príjemné reči, neprijímajú čistú a neprikráslenú pravdu. Mnohí reformátori sa na začiatku svojho pôsobenia snažili vyčítať hriechy cirkvi a ľudu veľmi opatrne. Dúfali, že príkladom čistého kresťanského života privedú ľudí späť k biblickému učeniu. Keď ich naplnil Boží Duch, museli hlásať jasné výroky Biblie – učenie, ktoré pôvodne nechceli zvestovať - podobne ako Eliáš naplnený Duchom Božím poukázal na hriechy bezbožného kráľa a odpadnutého ľudu. Boli nútení šíriť pravdu a hovoriť o nebezpečenstve, ktoré ohrozuje život ľudí. Bez strachu z následkov oznamovali zverené posolstvo a ľudia museli toto varovanie vypočuť.

Podobne sa bude hlásať posolstvo tretieho anjela. Keď nastane doba, že bude potrebné šíriť ho s najväčšou silou, bude Pán pôsobiť prostredníctvom jednoduchých ľudí. On povedie tých, ktorí sa oddali jeho službe. Boží pracovníci získajú kvalifikáciu skôr pomazaním Ducha než štúdiom vo vedeckých ústavoch. Tak povedie mužov viery a modlitby, aby so svätým nadšením hlásali posolstvo, ktoré im Boh zveril. Odhalia hriechy Babylona, tragické následky vynúteného zachovávania cirkevných tradícií, vplyv špiritizmu a nenápadný, ale rýchly postup pápežskej moci. Budú burcovať ľud vážnymi výstrahami. Varovanie vypočujú tisíce a desatisíce ľudí, ktorí ešte nikdy nič také nepočuli. **GC 607** S úžasom budú počúvať, že Babylon je cirkev, ktorá padla vďaka svojim bludom a hriechom, pretože zavrhla Božiu pravdu. Keď sa ľudia obrátia na svojich predošlých učiteľov s naliehavou otázkou, či je to pravda, kazatelia im budú predkladať bájky a budú predpovedať príjemné veci, aby upokojili ich obavy a prebudené svedomie. Pretože sa niektorí ľudia neuspokoja len s ľudskou autoritou a budú žiadať jednoznačné dôkazy z Písma, ich duchovní sa rozhnevajú ako kedysi farizeji, pretože bude spochybnená ich autorita. Označia posolstvo za diabolské a budú podnecovať davy ľudí, ktorí milujú hriech, aby hlásateľov posolstva odmietali a prenasledovali.

Satan sa nahnevá, keď sa spor prenesie do nových oblastí a pozornosť ľudí sa sústreďí na znevažovaný Boží zákon. Moc sprevádzajúca posolstvo len rozzúri odporcov.

Duchovní sa budú snažiť takmer s nadľudským úsilím zastrieť svetlo, aby nesvietilo na členov ich cirkví. Všetkými možnými prostriedkami budú potláčať diskusie o týchto životne dôležitých otázkach. Cirkvi budú žiadať štát o pomoc. V tomto úsilí sa katolíci spoja s protestantmi. Keď zosilnie hnutie vyžadujúce zachovávanie nedele, budú vydávané zákony proti ľuďom, ktorí zachovávajú Božie prikázania. Budú sa im vyhrážať peňažitými trestami a väzením, budú im ponúkať vplyvné miesta, rôzne odmeny a výhody a to všetko len preto, aby sa zriekli svojej viery. Vytrvalo však budú odpovedať: „Dokážte nám z Božieho slova, že sa mylíme.“ Obdobne reagoval aj Luther za podobných okolností. Tí, ktorých predvedú na súdy, výrazne obhája pravdu. Mnohí, ktorí ich budú počuť, sa rozhodnú zachovávať všetky Božie prikázania. S pravdou sa zoznámia tisíce ľudí, ktorí by o nej inak nepočuli. **GC 608**

Dôsledná poslušnosť Božiemu slovu sa bude považovať za vzburu. Rodičia zaslepení satanom sa budú tvrdo správať k svojim veriacim deťom, nadriadení budú utláčať svojich podriadených kvôli zachovávaniu Božích prikázaní. Ochabne láska a náklonnosť. Rodičia budú vyháňať deti z domu. Slová apoštola Pavla sa splnia do písmeňa: „*Ale aj všetkých, ktorí chcú pobožne žiť v Kristu Ježišovi, budú prenasledovať.*“ (2 Tim 3,12) Pretože zástancovia pravdy odmietnu uctievať nedeľu ako sobotu, budú mnohí uväznení, iní vyhnaní z krajiny a ďalší budú trpieť ako otroci. Dnes nám čosi také pripadá nemožné. Keď však Boží Duch prestane ľudí chrániť a dostanú sa pod moc satana, ktorý nenávidí Božie prikázania, budú sa diať neobyčajné veci. Ľudské srdce dokáže byť veľmi kruté, keď sa z neho vytratí Božia láska a úcta.

Pred blížiacou sa búrkou mnohí z tých, ktorí síce prijali posolstvo tretieho anjela, ale neboli posvätení poslušnosťou pravdy, sa vzdajú svojho názoru a pridajú sa k odporcom. Spoja sa so svetom a budú zdieľať rovnaké názory. Nakoniec sa budú na všetko pozeráť ako svet. V skúške sa rozhodnú pre ľahšiu cestu. Ľudia s nadaním a príjemným vystupovaním, ktorí sa kedysi hlásili k pravde, použijú všetky svoje schopnosti, aby oklamali a zviadli ostatných. Stanú sa najrozhodnejšími nepriateľmi svojich bývalých spoluveriacich. Keď sa dostanú uctievači soboty pred súdy, aby sa zodpovedali zo svojej viery, títo odpadlíci budú najúčinnejšími nástrojmi satana. Budú ich ohovárať, vznášať obžaloby a vymýšľať také informácie, ktorými proti nim podnetia predstaviteľov štátnej moci.

Viera Božích nasledovníkov, ktorí verne hlásali Božie posolstvo a ctili Boha a jeho slovo, bude v čase prenasledovania tvrdo skúšaná. Na ich srdcia pôsobil Duch Boží, ktorý ich nútil hovoriť. Svätá horlivosť a vplyv Božieho Ducha ich viedli k splneniu zverenej úlohy bez toho, aby mysleli na následky, ktoré im môže priniesť hlásanie Bohom zvereneho posolstva. **GC 609** Nebudú sledovať svetské záujmy, myslieť na svoju povesť alebo sa snažiť zachovať si svoj život. Keď sa proti nim rozpúta prenasledovanie, keď budú obviňovaní zo všeličoho, niektorí z nich zdesene zvolajú: „Keby sme vedeli, aké následky budú mať naše slová, radšej by sme mlčali.“ Dostanú sa do ťažkostí a satan ich bude pokúšať. Budú mať pocit, že začaté dielo je nad ich sily. Bude im hroziť záhuba. Ich pôvodné nadšenie sa vytratí, ale už nebudú môcť cúvnuť. Vo vedomí úplnej bezmocnosti budú žiadať Všemohúceho o pomoc. Budú si pripomínať, že nehovorili svoje slová, ale toho, ktorý ich poslal, aby varovali ostatných. Boh im vložil pravdu do srdca a oni ju museli hlásať.

Podobné skúšky prežíval Boží ľud aj v minulosti. Viklef, Hus, Luther, Tyndale, Baxter i Wesley žiadali, aby ich učenie bolo posudzované Bibliou. Boli ochotní odvolať

všetko, čo odporuje Božiemu slovu. Aj keď boli nemilosrdne prenasledovaní, predsa hlásali Božiu pravdu ďalej. V každom dejinnom období bolo potrebné zvestovať ľuďom aktuálne posolstvo pre danú dobu – podľa toho, čo Boží ľud v tom čase potreboval. Každá nová pravda si musela raziť cestu a čeliť nenávisti a odporu. Ľudia, ktorým priniesla požehnanie, boli pokúšaní i skúšaní. Pán dáva novú pravdu svojmu ľudu vtedy, keď ju potrebuje. Kto sa odváži zadržať Božiu pravdu? Boh prikazuje svojim nasledovníkom, aby svetu predložili poslednú ponuku milosti. Nemôžu mlčať, pretože by tým ohrozili svoju vlastnú záchranu. Kristovi vyslanci nenesú zodpovednosť za následky. **GC 610** Musia konať svoju povinnosť a ostatné prenechať Bohu.

Stupňovanie odporu vyvolá bezradnosť Božích služobníkov a poznajú, že prišla rozhodná chvíľa. Ich svedomie a Božie slovo ich budú uistovať, že konali správne. Aj keď skúšky neprestanú, budú mať dost sily, aby ich mohli znášať. Zápas bude stále tvrdší a urputnejší, ale ich viera a odvaha budú narastať úmerne nebezpečenstvu. Budú vyhlasovať: „Neodvažujeme sa meniť Božie slovo, rozdeľovať svätý Boží zákon na časť podstatnú a nepodstatnú, aby sme tým získali priazeň sveta. Pán, ktorému slúžime, nás môže vyslobodiť. Kristus premohol svet a my by sme sa ho mali báť?“

Prenasledovanie v rôznych formách je vlastne prejavom určitého princípu, ktorý bude trvať dovtedy, kým bude existovať satan a životaschopné kresťanstvo. Nikto nemôže slúžiť Bohu bez toho, aby nevyvolal nepriateľstvo mocností zla. Budú na neho útočiť zlí anjeli znepokojení tým, že by im mohol svojím vplyvom vytrhnúť z rúk ich obeť. K anjelom sa pripoja aj zlí ľudia zahanbení dobrým príkladom a budú sa ho snažiť odlúčiť od Boha prostredníctvom rôznych pokúšení. Keď sa im to nepodarí, použijú k znásilneniu jeho svedomia donucovacie prostriedky.

Dokiaľ Pán Ježiš slúži ako Obhajca v nebeskej svätyni, Duch Svätý pôsobí na vládcov i ľud. Zmierňuje ich správanie a do určitej miery ovplyvňuje štátne zákony. Bez týchto zásahov by bolo na svete ešte horšie. Mnohí predstavitelia štátov sú aktívnymi nástrojmi satana, ale aj Boh má svoje nástroje medzi poprednými predstaviteľmi národov. Kým nepriateľ pôsobí na svojich služobníkov, aby vymýšľali opatrenia, ktoré by marili Božie dielo, na štátnikov, ktorí majú úctu k Bohu, pôsobia Boží anjeli, aby tieto opatrenia marili nezvratnými dôkazmi. A niekoľko mužov tak odráža mohutný príliv zla. **GC 611** Odpor nepriateľov pravdy bude zadržaný, aby posolstvo tretieho anjela mohlo splniť svoje poslanie. Keď potom zaznie posledné varovanie, upúta pozornosť aj tých popredných mužov, prostredníctvom ktorých teraz Boh pôsobí, takže mnohí z nich posolstvo prijmú a v čase súženia sa pridajú k Božiemu ľudu.

Anjel, ktorý sa spojí s hlásaním posolstva tretieho anjela, osvieti celú zem svojou slávou. Biblia tým predpovedá neobyčajne silné pôsobenie, ktoré zasiahne celý svet. Adventné hnutie z roku 1840–1844 bolo slávnym prejavom Božej moci. Posolstvo prvého anjela sa dostalo do všetkých misijných staníc sveta a v niektorých krajinách vzbudilo najväčšie náboženské hnutie od čias protestantskej reformácie v 16. storočí. Hnutie vyvolané posolstvom tretieho anjela bude ešte mohutnejšie.

Jeho pôsobenie sa bude podobať turíčnym udalostiam. Tak ako Pán zoslal „skorý dážď“ vo forme vyliatia Ducha Svätého na začiatku hlásania evanjelia, aby vzklíčilo drahocenné semeno, tak zošle na záver „neskorý dážď“, aby úroda dozrela. „A tak poznajme a žeňme sa poznať Hospodina; jeho východ stojí pevne ako svitanie rána a príde nám ako dážď, ako jarný dážď, ktorý zvlažuje zem.“ (Hoz 6,3) „A vy, synovia Siona, plesajte a radujte sa v Hospodinovi, svojom Bohu, lebo vám dá učiteľa, ktorý

povedie k spravodlivosti, a zošle vám hojný dážď, podzimný i jarný, najprv.“ (Joel 2,23)
„A bude v posledných dňoch, hovorí Boh, že vylejem zo svojho Ducha na každé telo.“
„A bude, že každý, ktoľvek bude vyzývať meno Pánovo, bude spasený.“ (Sk 2,17.21)

Veľké evanjelizačné dielo sa neskončí menším prejavom Božej moci, než akým sa vyznačoval jeho začiatok. Proroctvá, ktoré sa splnili pri zoslaní raného dažďa na začiatku kresťanských dejín, sa rovnako naplnia v neskorom daždi na konci kresťanských dejín.

GC 612 Bude to „čas odpočínutia“, rozvlaženia, ktoré predpovedal apoštol Peter, keď vyhlásil: *„A tak čiňte pokánie a obráťte sa, aby sa vytreli vaše hriechy, aby prišli časy občerstvenia od tvári Pánovej a aby poslal predurčeného vám Krista Ježiša.“* (Sk 3,19.20)

Boží sluhovia s tvárou žiariacou svätým nadšením sa budú ponáhľať z miesta na miesto, aby všade ohlásili Božie posolstvo. Varovanie bude šíriť tisíce hlasov po celom svete. Budú sa diať zázraky, chorí budú uzdravovaní, veriacich budú sprevádzať znamenia a zázraky. Ale aj satan bude konať falošné zázraky, dokonca nechá pred zrakom ľudí zostúpiť oheň z neba na zem. (Zj 13,13) Obyvatelia zeme sa budú musieť rozhodnúť.

Posolstvo sa nebude šíriť ani tak pomocou dôkazov, ale najmä hlbokým presvedčaním Božieho Ducha. Dôkazy už boli podané. Semeno pravdy bolo zasiate, teraz klíči a prináša plody. Knihy, brožúry či letáky rozšírené evanjelistami zapôsobili svojím vplyvom. Mnohí ľudia, ktorých oslovili, však nemohli úplne porozumieť pravde alebo sa ňou neriadili. Teraz všade prenikajú lúče svetla, pravdu možno vidieť v jej plnej kráse a úprimné Božie deti lámu putá, ktoré ich zväzovali. Rodinné zväzky a cirkevné vzťahy ich už nebudú môcť zadržať. Pravda bude mať pre nich väčšiu cenu než všetko ostatné. Napriek silám odporujúcim pravde sa mnohí postavia na Božiu stranu.

39 Doba súženia

GC 613 „V tom čase povstane Michael, veľké knieža, ktorý stojí nad synmi tvojho ľudu, a bude čas súženia, akého nebolo, odkedy len je národom až do toho času. A v tom čase bude vyslobodený tvoj ľud, každý, kto bude nájdený zapísaný v knihe.“ (Dan 12,1)

Po skončení posolstva tretieho anjela sa Kristova milosť prestane prihovárať za hriešnych obyvateľov sveta. Boží ľud splnil svoju úlohu, dostal „neskorý dážď“, „čas odpočívania“, rozváženie od Hospodina a je pripravený na nastávajúcu dobu súženia. Anjeli sa ponáhľajú sem i tam. Anjel, ktorý prichádza zo zeme, oznamuje, že jeho úloha sa skončila. Na svet prišla záverečná skúška a všetci, ktorí zostali verní Božím príkazaniam, dostali „pečať živého Boha“. Vtedy Pán Ježiš ukončí svoju prostrednícku službu v nebeskej svätyni. Pozdvihne ruky a prednesie silným hlasom: „Dokonané je!“ Zástupy anjelov zložia svoje koruny, keď Ježiš Kristus slávnostne oznámi: „Kto robí nepravosť, nech len robí nepravosť ešte; a kto špiní, nech špiní ešte; a spravodlivý nech činí spravodlivosť ešte a svätý nech sa posväť ešte.“ (Zj 22,11) Prípád každého človeka bude už rozhodnutý, buď na život alebo na smrť. Ježiš Kristus vykonal zmierenie za svoj ľud a vymazal jeho hriechy. **GC 614** Doplnil sa počet občanov jeho kráľovstva. „Kráľovstvá, panstvá a veľkosť kráľovstva pod celým nebom“ budú dané dedičom spasenia a Pán Ježiš bude vládnuť ako Kráľ kráľov a Pán pánov.

Obyvateľov zeme zahalí tma, keď Obhajca opustí nebeskú svätýňu. V tom čase budú musieť žiť veriaci pred svätým Bohom bez príhovorca. Moc, ktorá dosiaľ zadržovala bezbožných, prestane pôsobiť a satan bude mať neobmedzenú nadvládu nad zatvrdilými ľuďmi. Božia trpezlivosť sa skončí. Svet odmietol Božiu milosť, pohrdol Božou láskou a pošliapal Boží zákon. Bezbožní ľudia zašli za hranice Božej milosti. Boží Duch, ktorému tvrdošijne vzdorovali, teraz od nich odišiel. Nebude ich chrániť Božia milosť a budú vydaní napospas satanovi. Potom satan zaveľčie obyvateľov sveta do záverečnej veľkej doby súženia. Boží anjeli prestanú zadržovať rozbúrené ľudské vášne, tie potom prepuknú v plnej sile. Celý svet bude zatiahnutý do väčšej skazy, než bolo zničenie starého Jeruzalema.

Jediný anjel usmrtil všetkých prvorodených v Egypte a naplnil zem smútkom a nárekom. Keď Dávid prestúpil Boží príkaz tým, že nechal spočítať ľud, spôsobil jediný anjel strašnú skazu ako trest za jeho hriech. Rovnakú moc, ktorú prejavili Boží anjeli, použijú s Božím dovolením aj zlí anjeli. Tieto sily sú už pripravené a čakajú len na Boží súhlas, aby mohli všade šíriť skazu.

Ľudia, ktorí zachovávali Boží zákon, budú obvinení za spôsobené rany, ktoré dopadli na svet a budú považovaní za príčinu strašných prírodných katastrof, vojen a krviprelievania medzi ľuďmi; teda za pôvodcov všetkej biedy sveta. Zlobu bezbožných vyvolá moc, ktorá sprevádza posledné varovné posolstvo. Ich nenávisť sa prejaví proti všetkým, ktorí prijímú toto posolstvo. Satan ešte znásobí svoju nenávisť a prenasledovanie. **GC 615**

Keď Boh opustil židovský národ, nepoznali to ani kňazi, ani ľud. Aj keď ich ovládol satan a prepadli najnižším vášňam, stále sa považovali za Božích vyvolencov. Kňazi ďalej pokračovali v chrámovej službe, ďalej prinášali obeť na poškvrnenom oltári, denne zvolávali pozhnanie na národ, ktorý niesol vinu za smrť drahého Božieho Syna a pokúšal sa zničiť jeho služobníkov a apoštolov. Rovnako obyvatelia zeme nebudú

vedieť, kedy bude v nebeskej svätyni vyhlásené neodvolateľné rozhodnutie a tým navždy určený údel sveta. Ľudia, ktorých Duch Boží nakoniec opustí, budú naďalej dodržiavať náboženské formy. Satanská horlivosť, ktorú im vdýchne knieža zla, aby dokončil svoje zhubné plány, bude vyzeráť ako horlivosť pre Boha.

Keďže sobota sa stane predmetom sporu v celom kresťanstve a cirkvi sa spoja so svetskými úradmi, aby vynútili uctievanie nedele, malá menšina sa stane predmetom všeobecného zatracovania, pretože bude vytrvalo odmietať podvoliť sa názoru väčšiny. Zaznie požiadavka, aby nebola tolerovaná menšina, ktorá sa stavia proti nariadeniu cirkvi a štátnemu zákonu, pretože je lepšie, aby trpelo niekoľko ľudí, než aby celý národ upadol do zmätku a anarchie. Rovnako argumentovali predstavitelia židovského národa pred viac ako 1900 rokmi proti Kristovi. Kaifáš prehnane vyhlásil: „*Nám je užitočné, aby zomrel jeden človek za ľud a nie aby zahynul celý národ.*“ (Ján 11,50) To bude rozhodujúci dôvod. Nakoniec bude proti uctievačom pravej soboty vydaný ten najprisnejší trest, trest smrti. **GC 616** Katolicizmus v Starom svete a odpadlý protestantizmus v Novom svete budú spoločne postupovať proti ľuďom, ktorí dodržiavajú všetky Božie prikázania.

Potom nastane pre Boží ľud čas súženia a utrpenia, ktoré opísal prorok Jeremiáš ako čas Jákovovho súženia: „*Lebo takto hovorí Hospodin: Počujeme hlas trasenia, strachu a že niet pokoja... A prečo obledli všetky tváre na smrť? Oj, lebo je to veľký deň, ktorému nebolo podobného, a je to čas súženia Jákovovho! Ale bude zachránený z neho.*“ (Jer 30,5-7)

Jákovova noc úzkosti, keď na modlitbe bojoval za vyslobodenie z rúk Ezava (1 Moj 32,24-30), je obrazom toho, čo prežije Boží ľud v čase súženia. Jákob podviedol svojho otca, aby získal požehnanie určené Ezavovi. Pretože sa mu Ezav vyhrážal, že ho zabije, Jákob utiekol z domu, aby sa zachránil. Prežil veľa rokov v cudzine a potom sa na Boží rozkaz vydal na späťcestu do rodnej krajiny so svojimi ženami a deťmi, so svojimi stádami dobytky a oviec. Keď dorazil k hraniciam krajiny, vydesila ho správa, že Ezav sa blíži na čele oddielu bojovníkov a nepochybne sa mu chce pomstiť. Zdalo sa, že Jákob a jeho družina, neozbrojení a bezbranní, musia padnúť za obeť násilíu a krviprelievaniu. Úzkosť a strach zväčšovalo tiesnivé vedomie vlastnej viny, pretože do tohto nebezpečenstva ho priviedol jeho vlastný hriech. Jedinou nádejou mu bola Božia milosť, jedinou ochranou modlitba. Nezabudol na nič, čím by si sám mohol udobriť svojho brata za krivdu, ktorej sa proti nemu dopustil a čím by odvrátil hroziace nebezpečenstvo. I teraz by mali podobne Kristovi nasledovníci vynaložiť pred blížiacim časom súženia všetko svoje úsilie, aby sa ľuďom predstavili v pravom svetle, rozptýlili predsudky a odvrátili nebezpečenstvo, ktoré hrozí slobode svedomia. Jákob sa vzdialil od svojej rodiny, aby nevidela jeho úzkosť a sám sa rozprával s Bohom.

GC 617 Vyznával svoje hriechy a ďakoval za milosť, ktorú mu Boh prejavil. V hlbokej pokore sa dožadoval uzavretej zmluvy s otcami, ako aj sľubu, ktorý mu Boh dal v nočnom videní v Bétele i v krajine jeho vyhnanstva. Nadišiel rozhodujúci okamih jeho života, v ktorom šlo o všetko. Obklopený tmou sa sám ďalej modlil a koril pred Bohom. Náhle pocítil, že sa jeho ramena dotkla niečia ruka. Domnieval sa, že sa nejaký nepriateľ usiluje o jeho život a zo všetkých síl zúfalo zápasil s útočníkom. Keď začalo svitať, prejavil cudzinec nadľudskú silu a po jeho dotyku sa zdalo, že silný muž je ochromený. Ako bezmocný, plačúci prosebník padol svojmu tajomnému protivníkovi okolo krku. Jákob pochopil, že bojoval s anjelom zmluvy. I keď nebol schopný ďalej bojovať a trpel hroznou bolesťou, nevzdal sa svojho úmyslu. Dlho ho trápil nepokoj, mal výčitky svedomia za svoj hriech. Teraz musí získať uistenie, že mu Boh odpustil.

Zdalo sa, akoby ho návštevník chcel opustiť. Jákob sa však na neho zavesil a úpenlivo prosil o požehnanie. Anjel na neho naliehal: „*Pusti ma, lebo už vychádza ranná zora.*“ Patriarcha však zvolal: „*Nepustím ťa, len ak ma požehnáš.*“ (1 Moj 32,26)

Aká to dôvera, odhodlanosť a vytrvalosť. Keby to bola drzá, opovážlivá požiadavka, Jákob by bol okamžite zničený. Jákob však hovoril s dôverou človeka, ktorý vyznáva svoju slabosť a nehodnosť a pritom verí v Božiu milosť, ktorá verne dodržiava svoju zmluvu.

„*Kniežatsky zápasil s Bohom, boril sa s anjelom a premohol.*“ (Hoz 12,3.4) Pokorou, ľútosťou a odovzdanosťou premohol tento hriešny, blúdiaci smrteľník Vládcu nebies. S neochvejnosťou sa držal Božích zaslúbení a srdce Večnej lásky nemohlo odmietnuť prosbu hriešnika. Na dôkaz jeho víťazstva a na povzbudenie iných, aby nasledovali jeho príklad, Boh mu zmenil meno, ktoré pripomínalo jeho hriech, na meno, ktoré bolo svedectvom o jeho víťazstve. **GC 618** Jákobov zápas s Bohom a jeho víťazstvo bolo zárukou, že zvíťazí i nad ľuďmi. Teraz sa už nebál stretnúť so svojím rozhnevaným bratom, pretože Boh bude jeho ochranou.

Satan obvinil Jáкова pred anjelmi a tvrdil, že má právo ho zničiť za jeho hriechy. Naviedol Ezava, aby vyšiel do boja proti Jákobovi a počas noci dlhého zápasu sa snažil vnútiť patriarchovi pocit viny. Tým ho chcel odradiť, aby sa prestal spoliehať na Boha. Jáкова priviedol na pokraj zúfalstva. Patriarcha vedel, že bez pomoci z neba musí zahynúť. Úprimne prosil o odpustenie svojho hriechu a odvolával sa na Božiu milosť. Nedal sa odvrátiť od svojho úmyslu, držal sa pevne anjela, prosil ho s úpenlivým plačom, kým nezvítazil.

Podobne ako satan podnecoval Ezava k pomste, aby šiel do boja proti Jákobovi, bude pôsobiť aj na bezbožníkov, aby zahubili Boží ľud v čase súženia. A ako obvinil Jáкова, tak bude obviňovať Boží ľud. Satan pokladá svet za svoje panstvo, ale malá skupina ľudí, ktorí zachovávajú Božie prikázania, sa postaví proti jeho nadvláde. Keby ich mohol zničiť, jeho víťazstvo by bolo isté. Vidí, že ich strážia svätí anjeli a z toho usudzuje, že im bolo odpustené. Nevie však, že o ich prípade bolo rozhodnuté v nebeskej svätyni. Pozná podrobne ich hriechy, ku ktorým ich zvedol; predkladá ich Bohu v najnepriaznivejšom svetle a tvrdí, že tento ľud si nezaslúži Božiu priazeň práve tak ako on. Vyhlasuje, že Pán nemôže pre svoju spravodlivosť odpustiť ich hriechy a jeho i jeho anjelov zničiť. Tvrdí, že sú jeho korisťou a žiada, aby mu boli vydaní a mohol ich zničiť.

Satan obviňuje Boží ľud zo spáchaných hriechov a Boh mu dovoľuje skúšať jeho ľud do krajnosti. Tvrdo bude skúšaná ich viera, dôvera v Boha ako aj vytrvalosť. Keď verní sledujú svoju vlastnú minulosť, ich nádej sa stráca. **GC 619** V celom svojom živote vidia len málo dobrého. Plne si uvedomujú svoju slabosť a nehodnosť. Satan ich desí pomyslením, že ich prípad je beznádejný a ich nečistotu nemožno nikdy odstrániť. Dúfa, že takto sa mu podarí zničiť ich vieru, že potom podľahnú jeho pokušeniam a prestanú dôverovať Bohu.

Aj keď Boží verný ľud bude obklopený nepriateľmi, ktorí ich budú chcieť zničiť, nebudú sa báť utrpenia pre pravdu, ale toho, či vyznali všetky hriechy a či kvôli nejakému ich nedostatku sa bude môcť pri nich splniť Spasiteľovo zaslúbenie: „*I ja budem teba ostríhať a vytrhnem ťa z hodiny pokušenia, ktorá príde na celý svet.*“ (Zj 3,10) Keby Boží nasledovníci mali istotu, že majú odpustené všetky hriechy, nebáli by sa mučenia ani smrti. Ak sa ale ukáže, že nie sú hodní Božej priazne a že by kvôli svojim povahovým nedostatkom stratili život, bude tým Božie sväté meno zneuctené.

Zo všetkých strán budú na nich číhať zvodné nástrahy, všade uvidia prejavy vzbury. To v nich vyvolá úprimné a veľké želanie, aby sa toto veľké odpadnutie skončilo a prestala bezbožnosť bezbožných. Prosia Boha, aby zastavil vzburu a vyčítajú si, že sami nemajú viac sily, aby odolávali prívalu zla. Cítia, že keby boli vždy zo všetkých síl slúžili Kristovi, boli by silnejší a satan by nemohol nad nimi víťaziť.

Plačú pred Bohom a pripomínajú si, že už prosili o odpustenie mnohých svojich hriechov a dovoľávajú sa Spasiteľovho zasľúbenia: „*Alebo radšej nech sa chopí mojej pevnosti a učiní so mnou pokoj, áno, nech učiní so mnou pokoj!*“ (Iz 27,5) Ich viera nezakolíše, aj keď nedostanú okamžite odpoveď na svoje modlitby. **GC 620** Napriek úzkosti, hrôzam a ťažkostiam neprestávajú sa modliť. Ako sa Jákob chytil anjela, tak sa vierou držia Božej sily a ich srdce volá: „*Nepustím Ťa, len ak ma požehnáš.*“

Keby Jákob už predtým neofutoval svoj hriech, že získal prvorodenstvo podvodom, Boh by jeho modlitbu nevypočul a nezachoval by milostivo jeho život. Podobne by boli premožení v čase súženia Boží verní, ktorých bude trápiť strach a úzkosť, keby mali nejaké nevyznané hriechy. Zúfalstvo by ich zbavilo viery a nemali by istotu, že môžu prosiť Boha o vyslobodenie. Plne si budú uvedomovať svoju nehodnosť a nebudú už musieť odhaľovať žiadne skryté nepravosti. Ich hriechy sa už predtým dostali pred súd a boli vymazané, Boh si na ne už nespomenie.

Satan zväzda ľudí k tomu, aby verili, že Boh prehliadne ich nevernosť v drobných záležitostiach života. Pánovo zaobchádzanie s Jákobom ukazuje, že v žiadnom prípade nebude schvalovať alebo trpieť zlo. Satan premôže všetkých, ktorí sa pokúšajú ospravedľňovať alebo skrývať svoje hriechy, všetkých, ktorí dovoľia, aby ich hriechy zostali v nebeských knihách nevyznané a neodpustené. Čím lepšie poznajú Božiu vôľu a čím vyššie postavenie zastávajú, tým viac Boha zarmucuje ich nesprávne správanie a tým ľahšie nad nimi nepriateľ zvíťazí. Ľudia, ktorí odkladajú prípravu na Boží deň, ju už nedoženú ani v čase súženia, ani kedykoľvek neskôr. Stav týchto ľudí je beznádejný.

Formálni kresťania, ktorí nastúpia do posledného strašného boja nepripravení, budú v zúfalstve vyznávať svoje hriechy s veľkou úzkosťou, zatiaľ čo satan bude jasať nad ich zármutkom. Ich vyznanie sa svojou podstatou podobá vyznaniu Ezava alebo Judáša. Títo ľudia totiž nariekajú nad následkami svojho prestúpenia, nie však nad samotným hriechom. Necítia pravú ľútosť, zlo sa im nezošklivilo. **GC 621** Vyznávajú svoj hriech zo strachu pred trestom, ale podobne ako kedysi egyptský faraón znova by sa postavili proti Bohu, keby bol trest odvolaný.

Jákobov príbeh je tiež uistením, že Boh nezavrhné ľudí, ktorí boli podvedení, pokúšaní a zvedení k hriechu, keď sa s úprimnou ľútosťou vrátia k Bohu. Satan sa bude snažiť týchto ľudí zničiť, Boh ale vyšle svojich anjelov, aby ich potešovali a chránili v čase nebezpečenstva. Satan útočí prudko, rozhodne a jeho podvody sú zákerné. Boh však sleduje svoj ľud, jeho ucho počuje ich volanie. Sú vystavení veľkému súženiu a zdá sa, že plamene ohnivej pece spália Boží ľud. Nakoniec vyjdú z ruky Toho, ktorý ich očistí ako zlato vyskúšané v ohni. Láska, ktorú Boh prejavuje svojim deťom v čase ich najťažšej skúšky, je práve taká silná a úprimná ako láska, prejavená vtedy, keď sa im darí najlepšie. No musia prejsť ohnivou pecou, aby sa odstránila ich svetskosť a aby sa v nich dokonale odzrkadľovala podoba Ježiša Krista.

Blížiaci sa čas súženia a úzkosti bude vyžadovať vieru, ktorá dokáže prekonať námahu, čakanie i hlad – vieru, ktorá neochabne ani v najťažších skúškach. Boh dáva všetkým čas milosti, aby sa pripravili na dobu súženia. Jákob zvíťazil, pretože bol vytrvalý

a odhodlaný. Jeho víťazstvo je dôkazom moci vytrvalej modlitby. Všetci, ktorí sa budú pridŕžať Božích zaslúbení ako Jákob, budú rovnako úprimní a vytrvalí ako on, budú mať taký úspech, aký mal on. Tí, čo nie sú ochotní vzdať sa svojho sebeckého, nechcú prosiť Boha o odpustenie a dlho a úprimne sa modliť o požehnanie, požehnanie nezískajú. Ako málo ľudí vie, čo to znamená „*zápasit' s Bohom*“. Ako málo ľudí naozaj z hĺbky duše volá k Bohu s túžbou zodpovedajúcou všetkým ich silám. Ako málo ľudí sa s neochvejnou vierou drží Božích sľubov, keď na nich doráža príval nevýslovného zúfalstva. **GC 622**

Tým, čo teraz prejavujú nedostatočnú vieru, hrozí najväčšie nebezpečenstvo, že podľahnú satanským zvodom a nariadeniam znásilňujúcim svedomie. Pokiaľ obstoja v skúške, budú v čase súženia prežívať hlbšie utrpenie a ocitnú sa vo väčšej úzkosti, pretože sa nenaučili spoliehať sa na Boha. Nenaučili sa veriť a budú sa tomu musieť učiť v hrozných podmienkach a v strachu.

Teraz by sme sa mali zoznámiť s Bohom a vyskúšať jeho zaslúbenia. Anjeli zaznamenávajú každú úprimnú modlitbu. Radšej by sme sa mali vzdať uspokojovania sebeckých pôžitkov, než zanedbávať spoločenstvo s Bohom. Chudoba, odopieranie, sprevádzané Božou priazňou, sú lepšie než bohatstvo, pocty, ľahký život a priateľstvo bez Boha. Musíme si nájsť čas na modlitbu. Ak dovoľíme, aby našu myseľ zaujali svetské záujmy, Pán nám môže poskytnúť čas tým, že nám vezme naše modly – zlato, domy či výnosné pozemky.

Mladí ľudia nebudú zvedení do hriechu, ak budú ochotní vstúpiť iba na cestu, na ktorej môžu žiadať o Božie požehnanie. Keby ľudia, ktorí nesú svetu posledné varovné posolstvo neprosili o Božie požehnanie formálne, ľahostajne a nezúčastnene, ale úprimne a s vierou ako Jákob, často by mohli povedať: „*Lebo vraj tu som videl Boha tvárou v tvár, a predsa je od záhuby vytrhnutá moja duša.*“ (1 Moj 32,30) Pán by ich považoval za kniežatá, mali by silu zvíťaziť v zápase s Bohom i s ľuďmi.

Čoskoro nastane čas súženia, akého dosiaľ nebolo. Preto budeme potrebovať skúsenosť, ktorú zatiaľ nemáme a po ktorej ani mnohí príliš netúžia. Často býva súženie oveľa väčšie v predstavách než v skutočnosti. O nastávajúcej záverečnej skúške to ale neplatí. Ani najživšia obrazotvornosť si nedokáže predstaviť jej veľkosť. V nej bude musieť každý človek stáť pred Bohom sám. „*A Noach, Daniel a Jób by boli v nej, ako že ja žijem, hovorí Pán Hospodin, že by nevytrhli syna GC 623 ani dcéry; oni vo svojej spravodlivosti by vytrhli iba svoju dušu.*“ (Ez 14,20)

Teraz, keď náš Velkňaz koná za nás dielo zmierenia, musíme sa usilovať o dokonalosť v Kristovi. Náš Spasiteľ sa nepoddal pokušeniu ani myšlienkou. Satan hľadá v ľudských srdciach slabé miesta, ktoré môže využiť. Keď niekto pestuje hriešnu náklonnosť, satan na ňu zaútočí svojím pokušením. Pán Ježiš o sebe povedal: „*Idi knieža tohto sveta a nemá na mne ničoho.*“ (Ján 14,30) Satan nedokázal nájsť nič na Božom Synovi, čím by mohol nad ním zvíťaziť. Boží Syn zachovával prikázania svojho Otca a nevykonával žiaden hriech, ktorý by satan mohol využiť vo svoj prospech. V takomto stave musia byť ľudia, ktorí chcú obstáť v čase súženia.

V tomto živote sa musíme zbaviť hriechu prostredníctvom očisťujúcej krvi Ježiša Krista. Náš drahý Spasiteľ nás pozýva, aby sme sa s Ním spojili, aby sme spojili svoju slabosť s jeho silou, svoju nevedomosť s jeho múdrosťou, svoju nehodnosť s jeho zásluhami. Božia prozreteľnosť je školou, v ktorej máme získavať tichosť a pokoru Pána Ježiša. Pán pred nás stále kladie skutočné životné ciele, nie však cestu, ktorú by sme si vybrali sami, pretože sa nám zdá ľahšia a príjemnejšia. Je na nás, aby sme spolupracovali

s prostriedkami, ktoré používa Pán na pretvorenie našej povahy podľa nebeského vzoru. Kto zanedbáva alebo odkladá túto úlohu, vážne ohrozuje svoje spasenie.

Apoštol Ján počul vo videní silný hlas volajúci z neba: „*Beda tým, ktorí bývajú na zemi a na mori, lebo zostúpil k vám diabol, ktorý má veľký hnev, lebo vie, že má krátky čas.*“ (Zj 12,12) Nebeský hlas vyvoláva hrôzostrašné scény. Satanov hnev rastie úmerne s tým, ako sa mu kráti čas; jeho dielo podvodu a skazy dosiahne svoj vrchol v dobe súženia. **GC 624**

Zanedlho sa na nebi objavia nadprirodzené javy ako znamenia démonskej moci konajúcej zázraky. Diabolskí duchovia budú navštevovať vládcov zeme i celý svet, zahrnú ich podvodmi a budú na nich nalichať, aby sa pridali k satanovi v jeho poslednom boji proti Božej vláde. Títo satanovi pomocníci oklamú vládcov aj ich poddaných. Objavia sa osoby, ktoré sa budú vydávať za Krista a budú si vyžadovať od ľudí tituly a pocty, ktoré patria Vykupiteľovi sveta. Budú konať zázraky, uzdravovať a tvrdiť, že dostali zjavenie z neba, ktoré bude v rozpore s výrokmi Písma.

Vrcholným činom veľkej podvodnej drámy bude satanovo napodobenie Ježiša Krista. Cirkev už dlho tvrdí, že očakáva príchod Spasiteľa ako splnenie svojich nádejí. Boží nepriateľ napodobní Kristov príchod. V rôznych častiach sveta sa satan ukáže ľuďom ako vznešená bytosť oslňujúcej nádherly, podobajúca sa Božiemu Synovi podľa opisu Jána v Zjavení (Zj 1,13-15). Slávu, ktorá ho bude obklopuvať, neprekoná nič, čo dosiaľ videlo ľudské oko. Zaznie víťazoslávne volanie: „Kristus prichádza! Kristus prichádza!“ Ľudia budú padať pred ním s úctou na zem, on zdvihne ruky a bude ich žehnať, ako Kristus žehnal svojich učeníkov, keď žil na zemi. Jeho hlas bude mäkký, podmanivý a melodický. Láskačným hlasom zopakuje niektoré pravdy, ktoré kedysi vyslovil Spasiteľ. Bude uzdravovať ľudí a tvrdiť, že zmenil sobotu na nedeľu. Všetkým bude prikazovať, aby svätili deň, ktorý požehnal. Bude vyhlasovať, že ľudia, ktorí stále zachovávajú siedmy deň, sa rúhajú tým, že neposlúchajú jeho anjelov, ktorých k nim poslal so svetlom a pravdou. To bude taký podvod, ktorému takpovediac nebude možné odolať. **GC 625** Ako Samaritáni, ktorí boli podvedení kúzelníkom Šimonom, aj ľudia od najvyššie postavených až po najjednoduchších uveria klamom a budú hovoriť: „*Tento je tou veľkou mocou Božou.*“ (Sk 8,10)

Boží ľud však nebude zvedený. Učenie tohto falošného Krista nebude v súlade s Písmom. Bude žehnať uctievačov šelmy a jej obrazu, teda ľudí, o ktorých Biblia hovorí, že Pán Boh na nich vyleje svoj hnev.

Boh nedovolí satanovi, aby presne napodobnil spôsob Kristovho príchodu. Spasiteľ upozornil svojich nasledovníkov, že budú v tejto oblasti vystavení podvodu, preto jednoducho opísal spôsob svojho druhého príchodu: „*Lebo povstanú falošní kristovia a falošní proroci a dajú veľké znamenia a budú robiť zázraky, takže by zviedli v blud, keby bolo možné, aj vyvolených... Teda, keď vám povedia: Hľa, je na púšti! Nevychádzajte! Hľa, vo vnútorných chýžiach! Neverte! Lebo ako vychádza blesk od východu a ukazuje sa až na západ, tak bude aj príchod Syna človeka.*“ (Mat 24,24-27.31; 25,31; Zj 1,7; 1 Tes 4,16.17) Skutočný príchod Pána Ježiša sa nebude dať napodobniť. Budú o ňom vedieť všetci ľudia, celý svet ho uvidí.

Iba tí, ktorí pozorne študujú Písmo a milujú pravdu, budú ochránení pred veľkým podvodom, ktorý ohrozí celý svet. Pomocou biblického svedectva odhalia zamaskovaného podvodníka. Každý človek bude vyskúšaný. Pravý kresťan sa prejaví tým, ako bude odolávať pokušeniam. Stojí dnešný Boží ľud na základe Božieho slova

tak pevne, že odmietne sa spoliehať na svoje zmysly? Bude sa v kritickej chvíli spoliehať výhradne na Bibliu? Satan sa bude snažiť všetkými prostriedkami zabrániť tomu, aby sa ľudia nepripravili na tento deň a aby neobstáli. Zariadi všetko tak, aby im to prekazil. Omámi ich pozemským bohatstvom, naloží im na plecía ťažké bremená, aby ich srdcia boli zafažené starosťami o tento život a aby ich deň skúšky zaskočil ako zlodej. GC 626

Keďže dekréty vydané rôznymi predstaviteľmi kresťanstva proti veriaciim, ktorí budú zachovávať Božie prikázania, zrušia ochranu, ktorú im poskytuje vláda, budú vydaní napospas ľuďom, ktorí ich budú chcieť zničiť. Boží ľud preto utečie z miest a dedín a spoločne odíde na pusté a osamelé miesta. Mnohí nájdu útočisko v horách. Podobne ako kresťania v údolí Piemontu aj oni urobia z vysokých miest zeme svoje svätyne a budú ďakovať Bohu za „skalnaté opevnenia“. (Iz 33,16) Mnoho ľudí zo všetkých národov a spoločenských tried, vysoko postavených i jednoduchých, zámožných i chudobných, čiernych i bielych, upadne do nespravodlivého a krutého otroctva. Nastanú ťažké dni pre ľudí, ktorých Boh miluje. Budú zajatí, väznení, odsudzovaní na smrť, niektorí ponechaní v odporných väzenských celách, aby tam zahynuli hladom. Nikto nebude počúť ich nárek, nikto im nebude ochotný podať pomocnú ruku.

Zabudne Boh na svoj ľud v tejto ťažkej hodine? Zabudol snáď na verného Nocho, keď navštívil svojimi súdmi predpotopný svet? Zabudol azda na Lota, keď zostúpil z neba oheň, aby zničil úrodné mestá? Zabudol na Jozefa, žijúceho medzi modlármi v Egypte? Zabudol na Eliáša, keď mu Jezábel prisahala, že ho zastihne osud Bálových prorokov? Zabudol na Jeremiáša, tpiaceho v tmavej studni vo väzení? Zabudol vari na troch statočných mládencov v rozpálenej peci alebo na Daniela v jamě levov?

„Ale Sion povedal: *Hospodin ma opustil a Pán zabudol na mňa! Či azda zabudne žena svoje nemluviä, aby sa nezľutovala nad plodom svojho života? Ale aj keby ony zabudli, ja ťa nezabudnem. Hľa, na svojich dlaniach som ťa vyril.*“ (Iz 49,14-16) Lebo takto hovorí Hospodin zástupov: „*Ten, kto sa vás dotýka, dotýka sa zrenice jeho oka.*“ (Zach 2,8) GC 627

Nepriatelia ich môžu uväzniť, ale väzenské steny nemôžu prerušiť ich spojenie s Ježišom Kristom. Pán, ktorý vidí každú ich slabosť a pozná každú ich skúšku, stojí nad všetkými pozemskými silami. V pustých väzenských celách ich navštvia anjeli a prinesú im nebeské svetlo a pokoj. Väzenie sa stane palácom, pretože v ňom budú ľudia bohatí vierou a jeho temné múry osvieti nebeský jas ako vtedy, keď sa Pavol a Sílus o polnoci vo väzení vo Filipách modlili a spievali chválospevy.

Božie tresty dopadnú na tých, ktorí budú chcieť utláčať a zničiť Boží ľud. Veľká Božia zhovieavosť s bezbožnými niektorých ľudí povzbudzuje páchať zlo. Ich trest určite príde a bude hrozný, pretože bol dlho odkladaný. „*Lebo Hospodin povstane ako na vrchu Peracím, bude zúriť ako v údolí v Gibeone, aby učinil svoje dielo, svoje podivné dielo; aby vykonal svoju robotu, svoju čudnú robotu.*“ (Iz 28,21) Trestať je pre nášho milosrdného Boha nezvyčajná vec. „*Akože ja žijem, hovorí Pán Hospodin, že nemám záľuby v smrti bezbožníka.*“ (Ez 33,11) Pán je „*Hospodin, Hospodin, silný Boh ľútostivý a milosrdný, dlhohzovievajúci a veľký čo do milosti a pravdy,... odpúšťa nepravosť, prestúpenie a hriech.*“ Ale vinného nenechá bez trestu. „*Hospodin je dlhohzovievajúci a veľký čo do sily, ale nijakým činom neoprosť vinného viny.*“ (2 Moj 34,6.7; Náh 1,3) Prísny trestom spravodlivosti Boh obháji autoritu svojho znevažovaného zákona. Aký prísny trest čaká hriešnikov, naznačuje skutočnosť, že Pán odkladá prejav spravodlivosti. Ľud, ktorý tak dlho znášal, ktorému tak dlho prejavoval trpezlivosť a ktorého netrestal,

kým nenaplnil mieru svojej neprávosti, nakoniec stihne Boží hnev „*neriedený milostou*“.

Keď Kristus skončí svoju prostrednícku službu vo svätyni, dopadnú sudy na tých, ktorí uctievajú šelmu a prijali jej znamenie (Zj 14,9.10) Rany, ktoré dopadli na Egypt, keď chcel Boh vyslobodiť Izrael, vyvolávajú tušenie, o aké rany pôjde - čo do podstaty, ale najmä sily – ktoré dopadnú na svet tesne pred konečným vyslobodením Božieho ľudu. **GC 628** Autor knihy Zjavenie o týchto strašných ranách napísal: „*A vyhodil sa odporový a zlý vred na ľuďoch, ktorí mali znamenie šelmy, a na tých, ktorí sa klaňali jej obrazu.*“ More „*obrátilo sa na krv ako krv mŕtveho a zomrela každá duša živá, ktorá bola v mori*“. Tieto hrozné rany len obhajujú Božiu spravodlivosť. Anjel vyhlásil: „*Spravodlivý si, ó, Pane,... že si to usúdil; lebo krv svätých a prorokov vylievali a krv si im dal piť, lebo sú hodní.*“ (Zj 16,2-6) Pretože odsudzovali Boží ľud na smrť, zaslúžia si trest, ako keby ich zabili vlastnými rukami. Podobne Pán Ježiš povedal o Židoch svojho času, že nesú vinu za krv všetkých Božích verných od Ábela, pretože prejavovali rovnaké postoje ako vrahovia prorokov a chceli konať rovnaké dielo.

V nasledujúcej rane bude mať slnko moc „*upáliť ľudí ohňom*“. (Zj 16,8.9) Proroci opisujú, ako bude v tom čase zem vyzeráť: „*Spustošené bude pole, smútiť bude zem, pretože spustošené bude obilie, vyschne vína štava, uvädne olej.*“ „*Splesneje zrno pod svojimi hrudami, spustnú zásobárne, zborené budú obilnice, pretože zahanbí obilie. Oj, ako bude stonať dobytok, ako budú zmätené stáda hoviad, lebo nebude pre ne paše i stáda drobného dobytku budú pykať..., vyschli potoky vód a oheň strávil pasienky pustiny.*“ „*Ale budú kvíliť spevy chrámu toho dňa, hovorí Pán Hospodin. Bude mnoho mŕtvych tiel; mlčky ich pohodía na ktorékoľvek miesto.*“ (Joel 1,10-12.17-20; Ám 8,3)

Tieto pohromy nepostihnú celú zem, pretože by zahynuli všetci obyvatelia sveta. **GC 629** Budú to však také strašné rany, aké ľudia ešte nikdy nezažili. Všetky tresty, ktoré postihnú ľudí pred ukončením doby milosti, zmierňuje Božie milosrdenstvo. Kristova krv ponúka odpustenie a chráni hriešnika, aby ho nezasiahla úplná odplata za jeho vinu. No pri konečnom súde už nebude trest zmiernený Božím milosrdenstvom.

V ten deň bude mnoho ľudí túžiť po ochrane Božej milosti, ktorú tak dlho odmietali. „*Hľa, idú dni, hovorí Pán Hospodin, že pošlem hlad na zem, nie hlad po chlebe ani nie smäd po vode, ale hlad a smäd počuť slová Hospodinove. A budú sa túlať od mora k moru a od severu až na východ a budú chodiť sem a ta, hladajúc slovo Hospodinovo, ale nenájdu.*“ (Ám 8,11.12)

Boží ľud nebude ušetrený utrpenia. Bude prenasledovaný, budú ho trápiť, bude mať nedostatok a hlad. Pán ho však nenechá, aby zahynul. Boh, ktorý sa postaral o Eliáša, nezabudne ani na jediné svoje dieťa, ktoré prináša obeť. Pán, ktorý pozná počet vlasov na ich hlave, sa o nich postará i v čase hladu a nedostatku. Zatiaľ čo bezbožní ľudia budú zomierať hladom a morom, anjeli budú chrániť a sýtiť spravodlivých. Pre každého, kto „*chodí v spravodlivosti*“, platí zasľúbenie: „*Jeho chlieb bude daný, jeho voda istá.*“ „*Čo do biednych a chudobných, ktorí hladajú vodu, a niet jej, ktorých jazyk prahne od smädu, tých ja Hospodin vyslyším, ja, Boh Izraelov, ich neopustím.*“ (Iz 33,16; 41,17)

„*Keby hneď aj nekvitol fík a nebolo by úrody na viničoch; keby sklamalo dielo olivy a polia by nedorobili potravu; keby drobné stádo bolo odrezané od košiara a nebolo by hoväda v stájach, ja sa jednako budem veseliť v Hospodinovi, budem plesať v Bohu svojho spasenia.*“ (Hab 3,17.18)

„*Hospodin je tvojím strážcom, Hospodin tvojou tŕňou po tvojej pravej ruke. Nebude ťa biť vo dne slnko ani mesiac v noci. Hospodin ťa bude ostríhať od všetkého zlého;*

bude ostríhať tvoju dušu.“ **GC 630** „Lebo on ťa vytrhne z osídla lovca, zo zhubnej náказы morovej. Prikryje ťa svojimi brky a utečieš sa pod jeho krídla. Jeho pravda je štítom a pavézou. Nebudeš sa báť nočného strachu ani strely, ktorá letí vodne; nebudeš sa báť moru, ktorý sa vlečie v mrákote, ani náказы, ktorá pustoší o poludní. Padne ich po tvojom boku tisíc a desať tisíc po tvojej pravici, ale k tebe sa to nepriblíži. Len svojimi očami sa poďívaš na to a uvidíš odplatu bezbožných. Pretože hovoríš: Ty si, Hospodine, moje útočisko a že si Najvyššieho učinil svojím príbytkom, neprihodí sa ti nič zlého ani sa nijaký úder nepriblíži tvojmu stanu.“ (Ž 121,5-7; 91,3-10)

Z ľudského pohľadu to bude vyzeráť tak, že Boží ľud bude musieť čoskoro spečatiť svoje svedectvo vlastnou krvou ako kedysi mučeníci. Aj Boží ľud sa začne obávať, že ho Pán opustil, aby padol do rúk svojich nepriateľov. Bude to doba veľkého vnútorného zápasu. Vo dne i v noci budú volať k Bohu, aby ich vyslobodil. Bezbožní budú jasaf a posmievať sa im: „Kde je teraz tá vaša viera? Prečo vás Boh nevyslobodí z našich rúk, keď ste jeho ľud?“ Boží verní si spomenú, ako sa kňazi a predstavitelia národa vysmievali umierajúcejmu Ježišovi na kríži: „Iným pomáhal a sám sebe nemôže pomôcť. Je kráľom Izraelovým, nech teraz zostúpi z kríža, a uveríme mu.“ (Mat 27,42) Ako kedysi Jákob, budú zápasíť s Bohom. Tento vnútorný boj sa odrazí na ich bledej tvári. Neprestanú však volať k Bohu.

Keby sa ľudia mohli pozerať nebeským zrakom, videli by zástupy mocných anjelov, ako sa starajú o tých, ktorí zachovávajú Kristovo slovo. Anjeli sledujú so súcitom ich súženie a počúvajú ich modlitby. Čakajú na rozkaz svojho Veliteľa, aby ich mohli vyslobodiť z hroziaceho nebezpečenstva. No musia ešte chvíľu počkať. Boží ľud musí vypíť kalich utrpenia a prejsť krst ohňom. **GC 631** Práve toto zdržanie, ktoré spôsobuje súženie, je najlepším obdobím vypočutia ich modlitieb. Keď sa snažia vo viere čakať na Pána, prejavujú takú vieru, nádej a trezlivosť, aké dosiaľ v svojom náboženskom živote ešte neprejavili. Kvôli vyvoleným bude čas súženia skrátenej. „A čo by Boh nepomstil svojich vyvolených, ktorí volajú k nemu dňom i nocou...? Ba hovorím vám, že ich pomstí, a to skoro.“ (Luk 18,7.8) Koniec príde rýchlejšie, než to budú ľudia očakávať. Pšenica bude zozbieraná a zviazaná do snopov pre Božiu sýpku a plevy zviazané do otiepok pre zničujúci oheň.

Nebeski strážcovia, ktorí sú verní zverenej úlohe, neprestanú strážiť. I keď všeobecné nariadenie stanoví čas, kedy majú byť ľudia verní Božím prikázaniam odsúdení na smrť, v mnohých prípadoch nebudú nepriatelia čakať na stanovený čas a budú chcieť pripraviť ich o život ešte skôr, ako zákon vstúpi do platnosti. Nikto však nebude môcť prekonať mocných strážcov strážiacich každého verného Kristovho nasledovníka. Niektorí budú napadnutí pri svojom úteku z miest a dedín, ale zbrane zodvihnuté proti nim sa zlomia a klesnú bezmocne na zem ako steblo slamy. Iných ochránia anjeli v podobe vojakov.

Vo všetkých dobách Boh pomáhal svojmu ľudu a vyslobodzoval ho prostredníctvom svojich anjelov. Nebeské bytosti sa aktívne zúčastňujú v záležitostiach ľudí. Objavovali sa v rúchu žiariacom ako blesk, inokedy prichádzali zase ako pútnici. Anjeli v ľudskej podobe sa ukazovali Božím deťom. Napoludnie odpočívali pod dubmi, akoby boli unavení. Prijímali pozvania, aby sa stali hosťami v ľudských domovoch. Slúžili ako sprievodcovia pútnikov, ktorí museli cestovať v noci. Vlastnými rukami zapaľovali oheň na oltári. Otvárali dvere väzení a vyslobodzovali Božích služobníkov. Odiati nebeskou výzbrojou prišli odvaliť kameň zo Spasiteľovho hrobu. **GC 632**

Anjeli v ľudskej podobe sa často zúčastňujú na zhromaždeniach veriacich. Navštevujú

aj zhromaždenia bezbožných, ako kedysi navštívili Sodomu a sledujú ich prejavy, aby zistili, či neprekročili hranice Božej zhovievavosti. Pán rád prejavuje milosrdenstvo a kvôli niekoľkým ľuďom, ktorí mu skutočne slúžia, zadržiava pohromy a predlžuje pokoj všetkých ostatných. Ako málo si bezbožní ľudia uvedomujú, že vďačia za svoj život malej skupine verných, ktorým sa radi vysmieávajú a utláčajú ich.

Keď si to vládcovia sveta neuvedomujú, často na ich rokovaníach hovoria anjeli v ľudskej podobe. Prítomní sa na nich pozerali, počúvali ich výzvy, odporovali ich návrhom a zosmiešňovali ich rady. Svojimi rukami ich urážali a bili. V poradných zhromaždeniach a pred súdmi dokazovali nebeské poslovia, že dobre poznajú ľudské dejiny. Preukázali, že dokážu obhajovať utláčaných lepšie než najschopnejší a najvýrečnejší obhajcovia. Prekazili zlé zámery a zastavili také nariadenia, ktoré by poškodili Božie dielo a spôsobili by Božiemu ľudu veľké utrpenie. V hodine nebezpečenstva a súženia „anjel Hospodinov táborí vókol tých, ktorí sa ho boja, a vytrhuje ich“. (Ž 34,8)

Boží ľud s veľkou túžbou očakáva znamenie prichádzajúceho Kráľa. Keď sa opýtajú strážcov: „Strážca, koľko je ešte noci?“ dostanú okamžitú odpoveď: „Ide ráno, ale príde zase aj noc.“ (Iz 21,11-12) Prvé lúče svetla presvecujú oblaky nad vrcholcami hôr. Čoskoro svitne Slnko spravodlivosti. Blíži sa ráno i noc – začiatok nekonečného dňa pre spravodlivých a začiatok večnej noci pre bezbožných.

Keď Boží verní bojovníci vysielajú svoje prosby k Bohu, zdá sa, že závoj oddeľujúci ich od neviditeľného sveta je úplne odstránený. Nebo je zaliate úsvitom večného dňa a ako pieseň anjelského zboru znejú slová: „Vytrvaj vo svojej vernosti. Prichádza pomoc.“ **GC 633** Kristus, všemocný Víťaz, pripravil pre svojich unavených pútnikov korunu nesmrteľnej slávy. Z pootvorených dverí zaznieva jeho hlas: „Hľa, ja som s vami. Nebojte sa. Poznám všetky vaše starosti. Prežíval som váš zármutok. Nebojujete s neporaziteľným nepriateľom. Víťazstvo som vybojoval za vás a v mojom mene slávne zvíťazíte.“

Drahý Spasiteľ nám pošle pomoc práve vtedy, keď ju budeme najviac potrebovať. Cestu do svojho kráľovstva posvätil svojimi stopami. Každý trň, ktorý zranil naše nohy, zranil aj jeho. Každý kríž, ktorý máme niesť, niesol dávno pred nami. V životných zápasoch sa máme pripraviť na večnosť. Čas súženia je pre Boží ľud ťažkou skúškou ohňom. Je to aj čas, keď sa má každý veriaci pozeráť k nebu a vierou hľadiť na dúhu zaslúbenia, ktorá sa nad ním rozprestiera.

„A tak sa navrátia vyprostení Hospodinovi a prídu na Sion s prespevaním a večná radosť bude na ich hlave, dosiahnu veselosť a radosť, zármutok a úpenie utečú. Ja, ja som ten, ktorý vás teším! Ktože si ty, že sa bojíš mizerného človeka, ktorý zomrie, a syna človeka, ktorý bude ta daný, aby bol ako tráva?...“ Prečo „vždycky sa strachuješ, každý deň, prchlivosti toho, ktorý sužuje, hneď ako sa pripravá hubiť? Ale kdeže je prchlivosť toho, ktorý sužuje? Zohnutý zajatý bude rýchle rozpútaný a nezomrie súc hodený do jamy, ani nebude mať nedostatku svojho chleba. Lebo veď ja som Hospodin, tvoj Boh, ktorý búrim more, takže hučia jeho vlny. Hospodin zástupov jeho meno! A vložil som svoje slová do tvojich úst a prikryl som ťa tŕňou svojej ruky.“ (Iz 51,11-16)

„Preto nože počuj toto, ty utrápená a opilá, ale nie od vína! Takto hovorí tvoj Pán, Hospodin, a tvoj Boh, ktorý sa pravotí za svoj ľud: Hľa, beriem z tvojej ruky pohár závratu, kalich, pohár svojej prchlivosti; nebudeš ho viacej piť. A dám ho do ruky tých, ktorí ťa trápili, ktorí hovorili tvojej duši: zohni sa, aby sme prešli po tebe! A podkladala si svoj chrbát ako zem a ako ulicu tým, ktorí prechádzajú.“ (Iz 51,21-23) **GC 634**

Božie oko, ktoré pozoruje stáročia, sleduje predovšetkým rozhodujúcu chvíľu, ktorá čaká na jeho ľud, keď sa proti nemu postavia pozemské mocnosti. Ako vyhnanci sa budú strachovať, že zahynú hladom alebo násilnou smrťou. Svätý Boh, ktorý rozdelil Červené more pred Izraelom, prejaví svoju nesmiernu moc a ukončí ich otroctvo. „*A budú moji, hovorí Hospodin zástupov, na deň, ktorý ja učiním, zvláštnym vlastníctvom a zľutujem sa nad nimi, ako sa zľutuje človek nad svojím synom, ktorý mu slúži.*“ (Mal 3,17) Keby bola preliata v tom čase krv Kristových verných svedkov, nebola by – ako kedysi krv mučeníkov – semenom, ktoré by pre Boha prinieslo úrodu ďalších veriacich. Ich vernosť by nepresvedčila ostatných o pravde, pretože zatvrdnuté srdce dlho odmietalo prejavy Božej milosti, ktorá už na nich nepôsobí. Keby Boh nechal spravodlivých ako korisť pre svojich nepriateľov, knieža zla by zvíťazilo. Žalmista volá: „*Lebo ma ukryje vo svojom stánku v zlý deň; skryje ma v skrýši svojho stanu.*“ (Ž 27,5) Pán Ježiš riekol: „*Idi, môj ľude, vojdí do svojich komôr, zatvor svoje dvere za sebou; skry sa na malú chvíľu, kým neprejde zúrivy hnev. Lebo hľa, Hospodin vyjde zo svojho miesta navštíviť nepravosť obyvateľov zeme.*“ (Iz 26,20.21) Vyslobodenie verných, ktorí trpezlivo čakajú na jeho príchod a ktorých mená sú zapísané v knihe života, bude slávnou udalosťou.

40 | Vyslobodenie Božieho ľudu

GC 635 Keď bude zrušená ochrana, ktorú dnes poskytujú štátne zákony ľuďom, ktorí rešpektujú Boží zákon, vznikne súčasne v rôznych krajinách hnutie usilujúce o ich záchabu. Keď sa priblíži nariadením stanovený čas, ľudia sa spoja, aby zničili nenávidenú sektu. Jednej noci sa rozhodnú zasadiť jej rázny úder, ktorý umlčí ich nesúhlas a kritiku.

Boží ľud – niektorí vo väzení, iní v osamelých úkrytoch hôr a lesov – bude prosiť o Božiu ochranu, zatiaľ čo skupiny vojakov z podnetu padlých anjelov sa ich budú snažiť zničiť. Boh zakročí práve vo chvíli najväčšieho nebezpečenstva, aby vyslobodil svojich vyvolených. Pán slúbil: „*Pieseň budete mať ako pieseň noci, v ktorej sa zsväčuje slávnosť, a radosť srdca ako radosť toho, kto ide s písťalou idúc na vrch Hospodinov, ku Skale Izraelovej. A Hospodin dá počuť velebnosť svojho hlasu a ukáže spustenie svojho ramena s búrlivosťou hnevu a s plameňom zožierajúceho ohňa, s rozmetávajúcim víchrom, prúvalom a ľadom.*“ (Iz 30,29.30)

Davy zlých ľudí budú pripravené vrhnúť sa na svoje obete s víťazoslávnym pokrikom, s posmechom a preklínaním, ale náhle padne na zem hustá hmla, černejšia než najtemnejšia noc. **GC 636** Potom sa na nebi objaví dúha, žiariaca slávou Božieho trónu a bude sa zdať, že obklopuje každý hlúčik modliacich sa ľudí. Rozzúrené davy sa náhle zastavia. Ich posmešný krik stíchne. Zrazu zabudnú, ku komu smerovalo ich vražedné besnenie. S hroznými predtuchami budú sledovať znamenie Božej zmluvy a budú sa chcieť ukryť pred jej prenikavým svetlom.

Boží ľud počuje jasný a príjemný hlas: „Pozrite!“ Keď vzhliadnu k nebu, uvidia dúhu zasľubenia. Čierne, zlovestné mraky zastierajúce oblohu sa rozdelia a Boží ľud bude uprene hľadiť do neba tak ako kedysi Štefan. Uvidia Božiu slávu a Syna človeka sediaceho na Božom tróne. Na jeho tele postrehnú známky pokorenia a spolu s anjelmi budú počuť prosbu určenú Otcovi: „*Otče, ktorých si mi dal, chcem, aby, kde som ja, aj oni tam so mnou boli.*“ (Ján 17,24) Znova zaznie lahodný a víťazoslávny hlas: „*Prichádzajú! Prichádzajú! Svätí, nevinní a nepoškvrnení. Zachovali moje Slovo a vytrvali, preto budú žiť medzi anjelmi.*“ Z bledých a trasúcich sa pier ľudí, čo sa pevne držali svojej viery, zaznie víťazoslávne zvolanie.

Boh uprostred noci prejaví svoju moc a vyslobodí svoj ľud. Objaví sa slnko, ktoré sa rozžiari v plnom jase. V rýchlom slede sa zjavia znamenia a divy. Bezbožní budú hľadiť s hrôzou a zdesením na to, čo sa bude diať, zatiaľ čo spravodliví budú slávnostne a radostne sledovať znamenie svojho vyslobodenia. Celá príroda sa akoby vychýlila zo svojho poriadku. Voda prestane tiecť. Ťažké, temné mračná budú stúpať hore a narážať na seba. Uprostred rozbúreného neba sa objaví jedno miesto neopísateľnej slávy. Z neho zaznie silný Boží hlas: „*Stalo sa!*“ (Zj 16,17)

Tento hlas otrasie nehom i zemou. **GC 637** Nastane „*veľké zemetrasenie, akého nebolo odvtedy, odkedy je človek na zemi*“, také silné zemetrasenie. (Zj 16,17.18) Bude to vyzerať, akoby sa obloha otvárala a zatvárala a akoby ju osvecovala sláva Božieho trónu. Hory sa budú chvieť ako trstina vo vetre a rozbité skaly budú padať na všetky strany. Zaznie burácanie ako pred búrkou. More sa bude búrlivo vzdúvať. Hukot uragánu bude znieť ako hlas démonov pri zničení. Celá zem sa bude kolísať a vzdúvať ako morské vlny. Zemský povrch bude pukať. Výjav bude pripomínať rúcanie základov zeme.

Celé horstvá sa prepadnú pod zem. Obývané ostrovy zmiznú. Prístavy, ktoré sa svojou bezbožnosťou podobali Sodome, pohltí rozbúrené more. „*I veľký Babylon prišiel na pamäť pred Bohom, aby mu dal pohár vína prchlivosti svojho hnevu.*“ Veľký ladovec, ťažký „*ako cent*“, dokoná dielo skazy. (Zj 16,19.21) Pyšné mestá sa ocitnú v troskách. Nádherné paláce, pre ktoré veľkí muži sveta obetovali svoj majetok, aby sa preslávili, sa zrútiť pred ich zrakom. Múry väzenia sa rozostúpia a Boží ľud, ktorý bol v nich väznený pre svoju vieru, bude vyslobodený.

Hroby sa otvoria a „*mnohí z tých, ktorí spia v zeme prachu, sa zobudia, a to jedni na večný život a druhí na potupu a na večný hnus*“. (Dan 12,2) Všetci, ktorí zomreli vo viere v posolstvo tretieho anjela, vstanú z hrobu oslávení, aby počuli Božiu zmluvu pokoja spolu s tými, ktorí zachovávali Boží zákon. Aj „*tí, ktorí ho prebodli*“ (Zj 1,7), ktorí sa vysmievali smrteľnému zápasu Ježiša Krista a zosmiešňovali ho, aj najtvrdší odporcovia jeho pravdy a jeho ľudu budú vzkriesení, aby uvideli Spasiteľovu slávu i odplatu verných a poslušných.

Oblohu budú stále pokrývať husté mraky, len občas prerazí mračnú clonu lúč slnka, ktorý sa bude podobáť trestajúcemu oku Hospodina. **GC 638** Z neba budú šľahať oslnivé blesky a celá zem bude v obrovskom ohni. Dunenie hromov budú prehlušovať ešte tajomné a hrôzu naháňajúce hlasy, ktoré oznámia údel bezbožných ľudí. Nie všetci budú rozumieť týmto slovám, dobre im však porozumejú falošní učitelia. Pred krátkou chvíľou boli takí bezstarostní, pyšní, prejavovali toľko odporu a horlivosti v krutom prenasledovaní ľudí, ktorí zachovávali Božie prikázania. Teraz sú úplne ohromení a trasú sa od strachu. Ich nárek bude prehlušovať besnenie živlov. Padlí anjeli uznajú Kristovo božstvo a budú sa triasť pred jeho mocou. Ľudia budú prosieť o milosť a padať na zem v nevýslovnej hrôze.

Keď starozákonní proroci sledovali vo videní deň Božieho súdu, volali: „*Kvľte, lebo je blízko deň Hospodinov. Príde ako záhuba od Všemohúceho.*“ (Iz 13,6) „*Vojdi do skaľy a skry sa v prachu pred strachom Hospodinovým a pred slávou jeho velebnosti! Vysoké oči človeka budú znížené a zohnutá bude vysokosť ľudí a bude vyvýšený, len sám Hospodin toho dňa. Lebo deň Hospodina zástupov sa blíži na každého pyšného a vysokého i na každého povzneseného a bude ponížený.*“ „*Toho dňa odhodí človek svoje strieborné modly i svoje zlaté modly, ktorých mu narobili, aby sa klaňal krtom a netopierom. A vojde do dutín skál a do trhlín brál pred strachom Hospodinovým a pred slávou jeho velebnosti, keď povstane, aby mocne zatriasol zemou.*“ (Iz 2,10-12.20.21)

Spoza oblakov bude prenikať žiara hviezd, ktorej jas bude v tme štvornásobne silnejší. Pre verných bude svedectvom o nádeji a radošti, ale pre priestupníkov Božieho zákona o prísnom hneve. Ľudia, ktorí obetovali všetko pre Ježiša Krista, budú teraz v bezpečí ako keby v úkryte Božieho paláca. Prešli skúškou a pred svetom i pred ľuďmi, ktorí odmietli pravdu, dosvedčili svoju vernosť Spasiteľovi, ktorý za nich zomrel. **GC 639** Tí, čo zostali verní i tvárou v tvár smrti, prežijú obdivuhodnú zmenu. Zrazu budú vyslobodení z hroznej krutovlády ľudí podobných démonom. Ich tváre predtým bledé, vychudnuté a plné úzkosti, budú žiariť úžasom, vierou a láskou. Z ich úst zaznie víťazoslávny chválospev: „*Boh nám je útočišťom a silou, pomocou v súženiach, nájdenou veľmi dokázanou. Preto sa nebudeme báť, ani keby zem uhla so svojho miesta a keby sa hneď aj vrchy pohybovali a rútili sa doprostred mora. Nech hučia a penia sa jeho vody; nech sa trasú vrchy od jeho veleby!*“ (Ž 46,2-4)

Zatiaľ čo budú prejavovať dôveru k Pánovi, mraky miznú a objavuje sa nevýslovne

žiariace hviezdne nebo na rozdiel od čiernej a zlovestnej oblohy na obidvoch stranách. Z otvorených brán bude žiarit sláva nebeského mesta. Potom sa na oblohe ukáže ruka, ktorá bude držať dve kamenné dosky zložené na sebe. Prorok povedal: „*A nebesia budú oznamovať jeho spravodlivosť, lebo on, Boh je sudcom.*“ (Ž 50,6) Svätý zákon ako prejav Božej spravodlivosti bol vyhlásený na Sinaji ako pravidlo života za hromobitia a ohňa, teraz je ľuďom predstavený ako meradlo súdu. Ruka roztvorí dosky a ľudia na nichvidia prikázania Desatora, zaznamenané akoby ohnivým perom. Slová budú také zreteľné, že si ich bude môcť každý prečítať. Pamäť sa oživí, temno povier a falošných náuk bude z mysle ľudí odstránené a všetci obyvatelia svetavidia desať krátkych, výstižných a pádných Božích výrokov.

Nemožno opísať hrôzu a zúfalstvo tých, ktorí nežili podľa Božích požiadaviek. Pán im dal svoj zákon, mohli ním posudzovať svoje povahy a poznať svoje nedostatky, keď ešte mali príležitosť robiť pokánie a nápravu. Chceli však získať priazeň sveta, preto nerešpektovali požiadavky zákona a učili aj druhých prestupovať ich. Snažili sa priviesť Boží ľud k tomu, aby zneuctieval Božiu sobotu. **GC 640** Teraz ich odsúdi zákon, ktorým pohrdali. Celkom jasne pochopia, že sa nemajú na čo vyhovárať. Vybrali si, komu chcú slúžiť a koho uctievať. „*Vtedy sa navrátite a budete vidieť rozdiel medzi spravodlivým a bezbožným, medzi tým, kto slúži Bohu, a tým, kto mu neslúži.*“ (Mal 3,18)

Nepriatelia Božieho zákona, od duchovných až po obyčajného člena, pochopia nový význam pravdy a povinnosti. Príliš neskoro poznajú, že sobota štvrtého prikázania je pečatou živého Boha. Príliš neskoro spoznajú pravú podstatu svojho falošného dňa odpočinku a zistia, na akom neistom základe stávali. Pochopia, že bojovali proti Bohu. Náboženský učitelia viedli ľudí do záhuby, aj keď tvrdili, že ich vedú do Božieho raja. Len v deň konečného zúčtovania bude zrejmé, akú veľkú zodpovednosť mali predstavitelia a duchovní rôznych cirkví a aké hrozné následky priniesla ich nevera. Len vo večnosti budeme schopní správne oceniť stratu hoci aj jediného života. Ľudia, ktorým Pán povie: „*Odídite odo mňa, páchatelia nepravosti!*“ (Mat 7,23), budú v strašnom postavení.

Z neba zaznie Boží hlas oznamujúci deň a hodinu druhého príchodu Ježiša Krista, ktorý pripomenie Božiemu ľudu večnú zmluvu. Jeho slová sa budú po zemi rozliehať ako dunenie najsilnejšieho hromu. Boží ľud bude stáť a počúvať s očami upretými k nebesiam. Ich tváre bude osvecovať Božia sláva a budú žiariť podobne, ako žiarila tvár Mojžiša, keď zostúpil z vrchu Sinaj. Bezbožní ľudia sa na nich nebudú môcť pozeráť. A keď Boh vysloví požehnanie nad ľuďmi, ktorí ho uctievali zachovávaním jeho svätej soboty, ozve sa mohutné víťazoslávne zvolanie.

Čoskoro na to sa na východe objaví malý čierny obláčik, veľký asi ako polovica mužskej dlane. Bude to oblak obklopujúci Spasiteľa a z diaľky sa bude javiť ako zahalený v tme. Boží ľud bude vedieť, že je to znamenie Syna človeka. **GC 641** V úctivom tichu budú všetci sledovať, ako sa blíži k zemi, ako sa vyjasňuje a je čoraz krajší. Nakoniec sa z neho vytvorí veľký biely oblak. Jeho základom je sláva podobná stravujúcemu ohňu, nad ktorým sa klenie dúha zmluvy. Pán Ježiš príde ako mocný dobyvateľ. Už nie ako „*Muž bolesti*“, aby pil z trpkého kalicha hanby a utrpenia, ale ako víťaz na nebi i na zemi, aby súdil živých i mŕtvych. „*A ten,... volal sa Verný a Pravdivý a v spravodlivosti súdi i bojuje.*“ „*A vojská, ktoré sú na nebi, išli za ním.*“ (Zj 19,11.14) Na tejto ceste ho bude sprevádzať nespočetný zástup anjelov s prekrásnymi nebeskými chválospevmi. Celá obloha bude plná žiariacich postáv, „*tisíc tisícov a desaťkrát tisíc desattisícov*“. Ľudský jazyk nedokáže tento obraz opísať, myseľ smrteľníka nie je schopná vnímať takú

nádhery. „*Jeho sláva pokryla nebesia a zem bola plná jeho chvály. A blesk bol ako svetlo.*“ (Hab 3,3.4) Keď sa živý oblak priblíži, všetci uvidia Pána života. Jeho svätú hlavu nebude trýzniť trňová koruna, jeho čelo bude okrášľovať diadém slávy. Jeho tvár bude žiariť oslňujúcim jasom poludňajšieho slnka. „*A na svojom rúchu a na svojich bedrách má napísané meno: Kráľ kráľov a Pán pánov.*“ (Zj 19,16)

V jeho prítomnosti „*obledli všetky tváre na smrť*“. Na tých, ktorí odmietli Božiu milosť, dopadne hrôza večného zúfalstva. „*Vidím každého muža, že má svoje ruky na svojich bedrách ako žena, ktorá ide porodiť? A prečo obledli všetky tváre na smrť?*“ (Jer 30,6; Náh 2,11) S chvením budú spravodliví volať: „*Kto môže obstáť?*“ Anjeli prestanú spievať a nastane chvíľa posvätného ticha. Potom zaznie hlas Pána Ježiša: „*Moja milosť vám postačí.*“ Tváre spravodlivých sa rozjasnia a ich srdce naplní radosť. Anjeli sa budú ešte viac približovať k zemi a začnú znova spievať.

Kráľ kráľov bude zostupovať na oblaku zahalený do plameňov ohňa. Nebo sa zvinie ako zvitok, zem sa bude pred ním chvieť, všetky vrchy a ostrovy sa budú pohybovať. **GC 642** „*Príde náš Boh a nebude mlčať; oheň bude žrať pred ním a vôkol neho bude náramná víchrica. Zavolá na nebesia hore a na zem, aby súdil svoj ľud.*“ (Ž 50,3.4)

„*A kráľovia zeme, veľmoži, boháči, vojvodcovia a mocní i každý sluha i každý slobodný skryli sa do jaskýň a do skál vrchov a vraveli vrchom a skalám: Padnite na nás a prikryte nás pred tvárou toho, ktorý sedí na tróne a pred hnevom Baránka, lebo prišiel ten veľký deň jeho hnevu a kto môže obstáť?*“ (Zj 6,15-17)

Stíchnu posmech a umlknú lživé ústa. Prestane rinčanie zbraní a bojová vrava, zmizne „*každé rúcho pováľané v krvi*“. (Iz 9,5) Počut iba modlitby, plač a nariekanie. Z úst tých, ktorí sa krátko predtým posmievali, znie volanie: „*Lebo prišiel ten veľký deň jeho hnevu a kto môže obstáť?*“ Bezbožní prosia, aby ich prikryli skaly a hory, aby sa nemuseli stretnúť s Bohom, ktorým pohrdali a ktorého odmietali.

Poznajú ten hlas, ktorý osloví mŕtvych. Ako často ich láskavo a naliehavo volal k pokániu. Často ho počuli v úpenlivých prosbách priateľa, brata či Vykupiteľa. Pre tých, ktorí odmietli Božiu milosť, je to hlas odsúdenia, aj keď ich taký dlhý čas žiadal: „*Odvráťte, odvráťte sa od svojich zlých ciest! Lebo prečo máte zomrieť, dome Izraelov?!*“ (Ez 33,11) Ako by si priali, aby tento hlas nikdy predtým nepočuli! Pán Ježiš ako stelesnená múdrosť hovorí: „*No preto, že som volala, a odopierali ste; vystierala som svoju ruku a nebolo nikoho, kto by bol pozoroval ušima; ale ste pustili naprázdno každú moju radu a môjho karhania ste nechceli.*“ (Prísl 1,24.25) Jeho hlas prebúdzá v nich spomienky, na ktoré by radi zabudli, výstrahy, ktorými pohrdali, pozvania, ktoré odmietali, príležitosti, ktoré nevyužili. **GC 643**

Sú medzi nimi ľudia, ktorí sa posmievali Ježišovi Kristovi v jeho ponižení. Znova počujú mocné slová, ktoré trpiaci Spasiteľ riekol, keď ho veľkňaz podrobil prísaha: „*Odteraz uvidíte Syna človeka sedieť po pravici Moci a prichádzať na nebeských oblakoch.*“ (Mat 26,64) Teraz ho uvidia v jeho sláve, sedieť po Božej pravici.

Tí, čo sa mu vysmievali, že je Božím Synom, teraz celkom onemejú. Bude tu stáť nadutý Herodes, ktorý sa posmieval kráľovskému titulu Ježiša Krista a prikázal posmievajúcim sa vojakom, aby ho korunovali za kráľa. Budú tu stáť vojaci, ktorí ho bezbožnými rukami obliekli do červeného plášťa, položili mu na hlavu trňovú korunu, do ruky mu dali trstinu ako žezlo a rúhavo sa mu klaňali. Muži, ktorí týrali Pána života a oplúvali ho, sa teraz budú odvracať od jeho prenikavého pohľadu a budú chcieť utiecť z jeho prítomnosti. S hrôzou a výčitkami budú teraz hľadiť na jeho jazvy ľudia, ktorí

vbíjali klince do jeho rúk a nôh i vojak, ktorý mu prebodol bok.

Celkom presne si kňazi a predstavitelia ľudu spomenú na to, čo sa odohralo na Golgote. S hrôzou a zdesením si oživia v pamäti, ako diabolicky sa radovali, potriasali hlavami a volali: „*Iným pomáhal a sám sebe nemôže pomôcť. Je kráľom Izraelovým, nech teraz zostúpi z kríža, a uveríme mu. Dúfal v Boha, nech ho teraz vyslobodí, ak ho chce.*“ (Mat 27,42,43)

Živo si pripomenú Spasiteľovo podobenstvo o vinici prenajatej vinárom, ktorí odmietli odovzdať svojmu pánovi výnos z vinice, zbili jeho sluhov a zabili mu syna. Rozpomenú sa aj na to, že sami nad sebou vyniesli rozsudok. Pán vinice „*lostníkov, zlé ich zahubí*“ (Mat 21,41) V hriechu a treste neverných mužov z podobenstva poznávajú kňazi a predstavitelia ľudu svoje správanie a spravodlivé odsúdenie. Teraz bude znieť z ich úst volanie smrteľnej úzkosti. Hlasnejšie než výkrik: „*Ukrižuj ho! Ukrižuj ho!*“, ktorý sa niesol ulicami Jeruzalema, bude sa teraz ozývať zúfalý nárek: „*Je to Boží Syn! Je to pravý Mesiáš!*“ GC 644 Budú chcieť utiecť z prítomnosti Kráľa kráľov. Márna bude ich snaha ukryť sa v dutinách zeme, ktoré vytvorili zúrivé živly.

V živote ľudí odmietajúcich pravdu občas prichádzajú chvíle, keď sa prebudí ich svedomie, keď sa v ich pamäti vybaví trápne spomienky na pokrytectvo a v srdci cítia chvíľkovú lútosť. Nedá sa to porovnať s výčitkami, ktoré pocítia v deň, „*keď príde to, čoho sa strachujete, ako búrka a vaše nešťastie sa dovalí ako víchrica*“ (Prís 1,27) Tí, čo chceli zničiť Ježiša Krista a verný Boží ľud,vidia ich zahalených slávou. V hrôze budú počúvať jasot vykúpených, ktorí budú radostne volať: „*Hľa, toto je náš Boh, na ktorého sme očakávali a vše nás spasil.*“ (Iz 25,9)

Kým sa zem bude otriasať, blesky šľahať oblohou a hromy dunieť, hlas Božieho Syna zavolá mŕtvych veriacich. Boží Syn pozrie na hroby spravodlivých, pozdvihne ruky k nebu a zvolá: „*Prebudte sa, prebudte sa, prebudte sa, vy, ktorí spíte v prachu zeme a vstaňte!*“ Mŕtvi na celej zemi budú počuť jeho hlas a ožijú. Celá zem zaduní množstvom neobyčajne veľkého zástupu zo všetkých národov, rás, kmeňov i jazykov. Z väzenia smrti vyjdú oblečení v rúchu nesmrteľnej slávy a zvolajú: „*Smrť, kde je tvoj osten? Kde, peklo, tvoje víťazstvo?*“ (1 Kor 15,55) Vzkriesení vykúpení spoja svoje hlasy so živými v dlhom, radostnom a víťaznom volaní.

Všetci vstanú zo svojich hrobov v takej veľkosti, v akej do nich boli uložení. Medzi vzkriesenými bude mohutný a vznešený Adam, len o málo menší než Boží Syn. Výrazne sa bude odlišovať od ľudí neskorších generácií, z čoho bude zrejme, ako ľudstvo upadlo. No všetci vstanú svieži, v sile večnej mladosti. GC 645 Na začiatku bol človek stvorený na Boží obraz nielen povahou, ale i postavou a črtami. Hriech znetvoril a takmer vymazal Boží obraz v človeku. Ježiš Kristus však prišiel, aby obnovil stratených. Pretvoril naše hriechom znetvorené telá podľa svojej oslávenej podoby. Naše smrteľné, pomínutelné telo, zbavené pôvabu a zasiahnuté hriechom, bude znova dokonalé, krásne a nesmrteľné. Všetky telesné nedostatky a chyby zostanú v hrobe. Vykúpení budú mať opäť prístup k stromu života z dávno strateného raja a dorastú do veľkosti ľudského rodu v jeho pôvodnej podobe. Posledné dôsledky hriechu budú odstránené a verní nasledovníci Ježiša Krista sa ukážu „*v kráse Hospodina, nášho Boha*“, ich telo, duch i duša budú dokonalým obrazom nášho Pána. Aké podivuhodné vykúpenie! Dlho o ňom ľudia hovorili, dlho v neho verili, nadšene a s nádejami o ňom premýšľali a predsa ho nikdy úplne nepochopili.

Žijúci spravodliví budú premenení „*rázom, v okamihu*“ (1 Kor 15,51) Keď zaznie Boží

hlas, budú oslávení. Stanú sa nesmrteľnými a spolu so vzkriesenými vykúpenými budú „*vychvátení v oblakoch v ústrety Pánovi do povetria*“. (1 Tes 4,17) Anjeli „*zhromaždia svojich vyvolených od štyroch vetrov, od konca zeme až do konca neba*“. (Mar 13,27) Anjeli donesú malé deti ich matkám. Priatelía, ktorých smrť už dávno rozdelila, sa znova stretnú, aby sa už nikdy neodlúčili a s radostným chválospevom pôjdu spoločne do Božieho mesta.

Po oboch stranách oblačného voza budú krídla a pod nimi živé kolesá. Keď bude oblak stúpať hore, z kolies bude znieť: „*Svätý*“, z pohybujúcich sa krídel sa bude ozývať: „*Svätý*“ a sprievod anjelov bude volať: „*Svätý, svätý, svätý, Pán Boh Všemohúci*.“ Aj vykúpení zvolajú „*Haleluja*“, keď sa oblačný voz bude blížiť k Novému Jeruzalemu.

Pred vstupom do Božieho mesta odovzdá Spasiteľ svojim nasledovníkom symbol víťazstva a oblečie im kráľovský odev. Žiariace rady vytvoria štvorec okolo svojho Kráľa, jeho postava bude majestátne vynikať nad vykúpenými i anjelmi a z jeho tváre bude vyžarovať nesmierna láska. GC 646 Nespočítateľné zástupy vykúpených sa naňho budú pozeráť, každé oko bude hľadiť na Spasiteľovu slávu, ktorého podoba bola „*tak zohavená, jeho vzhľad nad iných ľudí a jeho podoba nad synov človeka*“. (Iz 52,14) Pán položí vlastnou rukou korunu slávy na hlavu každého víťaza. Pre každého bude pripravená koruna. Bude na nej napísané „*nové meno*“ (Zj 2,17) a nápis „*Svätosť Hospodinovi*“. Každý dostane palmu víťazstva a nádhernú harfu. Len čo veliaci anjeli udajú prvý tón, zaznie z každej harfy krásna a lúbezná melódia. Každé srdce naplní nevýslovné nadšenie a z každých úst zaznie vďačnosť a chvála. „*Tomu, ktorý nás zamiloval a umyl nás od našich hriechov svojou krvou a učinil nás kráľmi a kňazmi Bohu a svojmu Otcovi – jemu sláva a sila na veky vekov*.“ (Zj 1,5.6)

Zástupy vykúpených stoja pred svätým mestom. Pán Ježiš otvára doširoka perlové brány, aby nimi vošli zástupy tých, ktorí prijali pravdu. Uvidia Boží raj, domov Adama pred pádom do hriechu. Potom zaznie hlas – krajší než akákoľvek hudba, ktorú ľudské uši počuli – a oznámi: „*Váš zápas sa skončil*.“ „*Podďte, požehnaní môjho Otca, vládňte dedične kráľovstvom, vám pripraveným od založenia sveta*.“ (Mat 25,34)

Vtedy sa naplní Spasiteľova žiadosť za svojich učeníkov: „*Otče, ktorých si mi dal, chcem aby, kde som ja, aj oni tam so mnou boli*.“ (Ján 17,24) „*Bezvadných pred tvárou svojej slávy v plesaní*“ (Júda 24) predstavuje Pán Ježiš Otcovi tých, ktorých vykúpil svojou krvou a hovorí: „*Hľa, ja a deti, ktoré mi dal Hospodin*.“ „*Ja som ich ostríhal v tvojom mene, ktorých si mi dal*.“ (Iz 8,18; Ján 17,12) Aký to zázrak zachraňujúcej lásky! Bude to úžasná chvíľa, keď sa večný Otec pozrie na vykúpených a uvidí svoj obraz. Bude tam súlad bez hriechu a jeho zlorečenstva. Človek bude znova žiť v zhode so svojím Bohom. GC 647

Pán Ježiš privíta svojich verných s nevýslovnou láskou a pozve ich „*do radosti svojho Pána*“. (Mat 25,21) Spasiteľ bude mať radosť, pretože v kráľovstve slávy uvidí tých, ktorých zachránil svojím utrpením a ponížením. Aj vykúpení sa budú podieľať na jeho radosti, keď uvidia medzi zachránenými tých, ktorých priviedli ku Kristovi svojimi modlitbami, svojím vplyvom a láskavými obeťami. Keď sa všetci zhromaždia okolo veľkého bieleho trónu, naplní ich srdce nevýslovné šťastie, pretože uvidia nielen ľudí, ktorých sami získali pre Pána Ježiša, ale poznajú, že i oni priviedli ďalších a tí opäť ďalších. Pán ich všetkých doviedol do prístavu pokoja, aby zložili svoje koruny k nohám Pána Ježiša a naveky ho chválili.

Po privítaní vykúpených v Božom meste priestorom zaznie jasavý chválospev Pánovi.

Prvý Adam sa stretne s druhým Adamom. Boží Syn čaká s otvorenou náručou, aby prijal praotca ľudského rodu – bytosť, ktorú stvoril a ktorá sa vzbúrila proti svojmu Tvorcovi. Pre jeho hriech nesie Spasiteľovo telo známky ukrižovania. Keď Adam uvidí jazvy po strašných klincoch, nepadne svojmu Pánovi do náruče, ale pokorne padá k jeho nohám a zvolá: „*Hoden je Baránok, ten zabitý!*“ (Zj 5,12) Spasiteľ ho láskavo pozdvihne a vyzve, aby znova pozrel na svoj rajský domov, z ktorého musel na taký dlhý čas odísť.

Adamov život na zemi po odchode z raja bol plný bolesti a zármutku. Každý vyschnutý list, každé obetné zviera, každé znehodnotenie prírody, každá škvrna na čistote človeka mu stále pripomínala jeho hriech. Trpel nevýslovnou bolesťou, keď videl, ako sa šíri bezbožnosť a keď – ako odpoveď na svoje varovania – musel počúvať výčitky, že on zapríčinil hriech. Trpezlivo a pokorne znášal takmer tisíc rokov trest za svoje prestúpenie. Svoj hriech úprimne ľutoval, veril v zásluhu zaslúbeného Spasiteľa a zomrel v nádeji na vzkriesenie. Boží Syn zaplatil za vinu a hriech človeka. Vďaka zmiereniu v Ježišovi Kristovi môže Adam znova prevziať svoje pôvodné panstvo. **GC 648**

Uchvátený radosťou znova uvidí stromy, ktoré mal kedysi tak rád – práve tie stromy, ktorých plody zbieral v čase svojej nevinnosti a radosti. Pozerá na vinné kmene, ktoré pestoval vlastnými rukami, na kvety, o ktoré sa kedysi staral. Uvedomuje si, že je to skutočnosť. Je to naozaj obnovený raj, teraz ešte krajší než vtedy, keď z neho musel odísť. Spasiteľ ho zavedie k stromu života, z ktorého odtrhne nádherné ovocie a ponúkne mu ho. Pri pohľade na Boží raj uvidí Adam mnoho zachránených členov svojej rodiny. Potom položí svoju korunu k nohám Pána Ježiša, padne mu do náruče a objíme Vykupiteľa. Vezme do rúk svoju zlatú harfu a od nebeskej klenby sa odrazí víťazoslávny chválospev: „*Hoden, hoden, hoden je Baránok, ktorý bol zabitý a znova žije!*“ Adamova rodina sa pripojí k spevu, položí svoje koruny k nohám Spasiteľa a v úcte sa mu pokloní.

Toto stretnutie budú sledovať anjeli, ktorí plakali pri páde Adama do hriechu a radovali sa, keď Pán Ježiš po svojom vzkriesení vystúpil na nebesia, čím vydobyl možnosť vzkriesenia pre všetkých, ktorí uveria v jeho meno. Teraz pozorujú, že dielo vykúpenia je dokonané a pripájajú sa k chválospevom.

Pred trónom na krištáľovom mori, na onom sklenenom mori, ktoré je akoby zmiešané s ohňom a žiari Božou slávou, sa zhromaždia ľudia, „*ktorí zvíťazili nad šelmou, nesklonili sa pred jej obrazom a nenechali sa označiť číslom jej mena*“. Stoja s Baránkom na vrchu Sion, majú „*Božie harfy*“ a ich počet je stoštyridsaťštyritisíc vykúpených z ľudí. Zaznie hlas ako hukot mnohých vôd a ako zvuk silného hromu, „*ako keď hudobníci rozozvučia svoje nástroje*“. **GC 649** Budú spievať „*novú pieseň*“ pred Božím trónom, pieseň, ktorú sa nikto nemôže naučiť okrem tých stoštyridsaťštyritisíc. Je to pieseň Mojžiša a Baránka – pieseň vyslobodenia. Len stoštyridsaťštyritisíc vykúpených sa môže naučiť túto pieseň, pretože je to pieseň ich života – života, ktorý nikto iný neprežil. „*To sú tí, ktorí nasledujú Baránka, kamkoľvek ide*.“ Zo zeme boli prenesení živí ako „*prvotina Bohu a Baránkovi*“. (Zj 15,2,3; 14,1-5) „*Toto sú tí, ktorí prišli z toho veľkého súženia*“, prešli súžením, akého nebolo od čias, čo žijú ľudia na zemi. Vytrpeli úzkosť Jákobovho súženia, boli bez Obhajcu pri konečnom vyliatí Božích rán. Pán ich vyslobodil, pretože „*oprali svoje rúcha a zbielili ich v krvi Baránkovej*“. (Zj 7,14) „*A v ich ústach nebola nájdená lešť, lebo sú bezvadní pred trónom Božím*.“ (Zj 14,5) „*Preto sú pred trónom Božím a svätoslúžia mu dňom i nocou v jeho chráme, a ten, ktorý sedí na tróne, bude státiť nad nimi*.“ Videli spustošenú zem od hladu a moru, keď slnko páliło ľudí veľkou horúčavou a oni sami prežívali utrpenie, hlad a smäd. Ale „*nebudú viacej lačniť ani*

nebudú viacej žžzniť, ani nebude na nich dorážať slnce ani nijaké horko. Lebo Baránok, ktorý leží prostredkom trónu, ich bude pást a bude ich vodiť k prameňom vôd života a Boh zotrie každú slzu z ich očí.“ (Zj 7,15-17)

V každom čase prechádzali verní Boží nasledovníci školou utrpenia. Šli úzkou cestou v pozemskom živote a v peci súženia sa zbavovali povahových nečistôt. Pre Ježiša Krista znášali ohováranie, nepriateľstvo i nenávisť. Podstúpili ťažké zápasy ako On, trpeli a prežívali bolestné sklamanie. **GC 650** Z vlastných skúseností spoznali, aký je hriech zlý, akú má moc a akú vinu a biedu prináša. Hľadeli na neho s odporom. Vedomie nekonečnej obete, ktorú priniesol Pán na ich záchranu, ich pokoruje v ich vlastných očiach a naplňa srdce vďačnosťou a chválou, ktorú bezhriechne bytosti nikdy nedokážu celkom oceniť. Milujú mnoho, lebo im bolo mnoho odpustené. Zúčastnili sa na Kristovom utrpení, preto môžu mať podiel na jeho sláve.

Dediči Božieho kráľovstva prichádzajú z chatrčí, väzníc, popravísk, hôr, púští, zo zemských i morských jaskýň. Na zemi boli „*strádajúci, súžení, trápení*“ (Žid 11,37) Milióny verných zomreli v potupe, pretože neochvejne odmietali prijať podvodné tvrdenia satana. Ľudské súdy ich súdili ako najhorších zločincov. Ale teraz „*on, Boh je sudcom*“ (Ž 50,6) Teraz sa rozsudok vynesený na zemi mení. „*Pán Hospodin... odstráni potupu svojho ľudu z celej zeme.*“ (Iz 25,8) „*A nazovú ich: Svätý ľud, vykúpený Hospodinovi.*“ Boh určil, že dostanú „*okrasu miesto popola, oleja veselosti miesto smútku, odev chvály miesto ducha malomyselnosti*“ (Iz 62,12; 61,3) Už nebudú slabí, zarmútení, rozohnaní a utláčaní. Od tejto chvíle budú stále s Pánom. Pred jeho trónom budú stáť oblečení do bohatšieho odevu, než aký kedy nosili najvznešenejší ľudia. Ich hlavy budú zdobiť krajšie koruny, než aké kedy ozdobovali pozemských vládcov. Dni bolesti a náreku sa navždy skončili. Kráľ slávy zotrel slzy z ich tváří, skončili sa všetky príčiny zármutku. Vykúpení budú mávať palmovými ratolesťami, spievať čistý a harmonický chválospev. Všetky hlasy sa postupne pripoja a celým nebom zaznie chvála: „*Spasenie nášmu Bohu, sediacemu na tróne, a Baránkovi!*“ Všetci obyvatelia neba odpovedia: „*Amen. Dobroročenie a sláva a múdrosť a vďaka a česť a moc a vláda nášemu Bohu na veky vekov. Amen.*“ (Zj 7,10,12) **GC 651**

Tu na zemi iba začíname chápať úžasné témy vykúpenia. Svojím nedokonalým rozumom môžeme vážne premýšľať o hanbe a sláve, o živote a smrti, o spravodlivosti a milosti, ktoré sa spájajú v kríži. Ani s najväčším vypätím svojich duševných síl, nedokážeme pochopiť vykúpenie v jeho celom význame. Človek nie je schopný celkom pochopiť nesmiernu veľkosť, dĺžku, šírku, hĺbku a výšku zachraňujúcej lásky. Vykúpení nepochopia celý plán záchranu ani vtedy, keď „*ho uvidia tvárou v tvár*“ a „*poznajú ho plne, ako Boh pozná ich*“ (Iz 62,12; 61,3) Po celú večnosť bude prekvapená a žasnúca myseľ odhaľovať nové pravdy. Aj keď skončia pozemské starosti, bolesti i pokušenia a budú odstránené ich príčiny, vykúpení si budú vždy jasne uvedomovať, čo stála ich záchrana.

Zachránení budú po celú večnosť premýšľať a spievať o Kristovom kríži. V oslávenom Kristovi budú vidieť Krista ukrižovaného. Nikdy nezabudnú, že Pán, ktorý ich stvoril svojou mocou a udržuje nespočítateľné svety v nekonečnom vesmíre, milovaný Boží Syn, Vládca neba, ktorého radostne uctievať cherubíni a serafíni, sa ponížil, aby pozdvihol človeka, ktorý padol do hriechu. Nezabudnú, že znášal trest a hanbu za hriech, ani to, že Otec pred ním skryl svoju tvár, že mu bieda strateného sveta zlomila srdce a ukončila jeho utrpenie na golgotskom kríži. Vždy bude vzbudzovať obdiv a úctu celého vesmíru skutočnosť, že Stvoriteľ všetkých svetov a Sudca všetkých stvorených

bytosť odložil svoju slávu a ponížil sa z lásky k človekovi. Keď sa zástupy zachránených budú pozeráť na svojho Vykupiteľa a uvidia večnú Otcovu slávu žiariacu v jeho tvári, keď uvidia Boží trón, ktorý stojí večne a poznajú, že jeho kráľovstvo nebude mať konca, budú nadšene volať: „*Hoden, hoden je Baránok, ktorý bol zabitý a zmieril nás s Bohom svojou drahocennou krvou!*“ **GC 652**

Tajomstvo kríža vysvetľuje všetky ostatné tajomstvá. Vo svetle, ktoré žiari z Golgoty, vyzerajú Božie vlastnosti krásne a príťažlivo, najmä tie, ktoré nás naplňali strachom a posvätnou bázňou. Milosť, láskavosť a otcovská láska sa spájajú so svätosťou, spravodlivosťou a mocou. Keď budeme pozorovať Božiu vznešenosť na tróne, jeho veľkosť i vyvýšenosť a poznáme jeho charakter v prejavoch jeho milosti, pochopíme ako nikdy predtým význam vzácneho oslovenia: „*Otče náš.*“

Pochopíme, že nekonečne múdry Boh nemohol vytvoriť plán našej záchrany bez obete svojho Syna. Odmenou za túto obeť mu bude radosť, že zem naplnia vykúpené, sväté, šťastné a nesmrteľné bytosť. Výsledkom Spasiteľovho zápasu s mocnosťami temna bude radosť vykúpených, ktorá bude prispievať na Božiu slávu po celú večnosť. Nebeský Otec vníma hodnotu jediného zachráneného človeka so zadostučinením v porovnaní s cenou, ktorá bola za neho zaplatená. Aj Ježiš Kristus pocíti zadostučinenie, keď uvidí ovocie svojej veľkej obete.

41 Zničenie zeme

GC 653 „Lebo jeho hriechy dosiahli až do neba a Boh sa rozpamätal na jeho neprávosti... Do pohára, do ktorého nalieval, nalejte mu dvojnásobne; na koľko sa oslávil a zbujnel, tolko mu dajte múk a žiaľu. Lebo hovorí vo svojom srdci: Sedím kráľovná a nie som vdovou a žiaľu neuvidím nikdy. Preto jedného dňa prídu jeho rany, smrť a žiaľ a hlad a bude spálený ohňom, lebo je silný Pán Boh, ktorý ho súdi. A budú plakať za ním a kvíliť budú nad ním kráľovia zeme, ktorí s ním smilnili a rozkošili v buji,... pre bázeň jeho múk a budú hovoriť: Beda, beda, veľiké mesto, to silné mesto Babylon, že v jednej hodine prišiel jeho súd.“ (Zj 18,5-10)

„Kupci zeme“ – ktorí „zbohatli z moci jeho buje“ – „budú stáť zďaleka pre bázeň jeho múk plačúc a žalostiac a budú hovoriť: Beda, beda, to veľké mesto, ktoré bolo odiate kmentom, purpúrom a šarlátom a bolo pokryté zlatom a drahým kamením a perlami, že v jednej hodine je spustošené také veľké bohatstvo.“ (Zj 18,11.3.15-17)

Takýto trest postihne Babylon, keď sa prejaví Boží hnev. Babylon naplnil mieru svojej neprávosti a dozrel. Babylon je zrelý pre zničenie. **GC 654**

Keď Boží hlas zmení údel vykúpených, strašné bude prebudenie tých ľudí, čo vo veľkom životnom zápase stratili všetko. V čase, keď Boh ponúkal svoju milosť, satan ich zaslepil svojimi podvodmi a oni ospravedlňovali svoj hriešny život. Bohatí boli pyšní na to, že majú viac ako iní, ktorým sa tak dobre nedarí. Bohatstvo však získali prestupovaním Božieho zákona. Nesýtli hladných, neobliekali nahých, nekonali spravodlivo, neobľúbili si milosrdenstvo. Išlo im len o vlastnú slávu a pocty od ostatných ľudí. Teraz prišli o všetko, čo tvorilo ich veľkosť, sú chudobní a bezmocní. S hrôzou budú sledovať, ako padajú modly, ktorým dali prednosť pred Stvoriteľom. Predali svoje duše za pozemské bohatstvo či svetské radosti a nesnažili sa zbohatnúť v Božích očiach. Preto sa ich život skončil prehrou. Ich zábavy zhorknú a ich poklady budú bezcenné. To, čo celý život budovali, sa v okamihu zrúti. Bohatí budú oplakávať zničenie svojich nádherných domov a stratu svojho zlata a striebra. Ich nárek prehlúsi obava, že spolu so svojimi modlami zahynú aj oni.

Bezbožní budú horko ľutovať, no nie to, že hriešne zanedbávali povinnosti voči Bohu a svojim blížnym, ale to, že Boh zvíťazil. Budú nariekať nad tým, ako dopadli, no nebudú ľutovať svoju bezbožnosť. Použili by všetky prostriedky, len aby mohli zvíťaziť.

Sledovali, že práve tí ľudia, ktorým sa posmievali a chceli ich zničiť, prešli bez ujmy na zdraví morom, pohromami a zemetrasením. Boh je pre priestupníkov svojho zákona zničujúcim ohňom, ale pre svoj ľud je bezpečným útočiskom.

Duchovní, ktorí obetovali pravdu, aby získali priazeň ľudí, teraz poznávajú vplyv svojho učenia. Ukáže sa, že vševediace oko ich sledovalo, keď stáli za kazateľnicou, keď kráčali po uliciach, keď sa pri rôznych príležitostiach stretávali s ľuďmi. **GC 655** Zasiatym semenom bol každý citový prejav či napísaný riadok, každé vyslovené slovo či skutok, ktorý upokojoval ľudí vo falošnej istote. V zničených a premárnených životoch ľudí okolo sebavidia, akú žatvu to prinieslo.

Pán vyhlásil: „A liečia skrušenie dcéry môjho ľudu na ľahko, hovoriac: Pokoj, pokoj, kým nieta pokoja.“ „Preto, že trápíte srdce spravodlivého lžou, kým som mu ja nespôsobil bolesti, a že posilňujete ruky bezbožného, aby sa nevrátil zo svojej zlej cesty

zachrániť svoj život.“ (Jer 8,11; Ez 13,22)

„Beda pastierom, ktorí hubia a rozptyľujú stádo mojej pastvy!... ja navštívim nešľachetnosť vašich skutkov na vás.“ „*Kvľte, pastieri, a kričte a váľajte sa v popole, vy slávni toho stáda, lebo sa naplnili vaše dni, aby ste boli pobití a rozptýlim vás,... A zahynie útočisko pastierom a útek slávnym stáda.*“ (Jer 23,1.2; 25,34.35)

Duchovní i ostatní ľudia si uvedomia, že ich vzťah k Bohu nebol správny. Pochopia, že stáli v odboji proti Bohu a jeho dokonale spravodlivému a dobrému zákonu. Nerešpektovaním Božích predpisov spôsobili mnoho zla, nedorozumenia, nenávisť a nepriateľstva, takže celá zem sa stala jedným veľkým bojiskom, semeniskom skazy. Takýto pohľad sa naskytne tým, ktorí zavrhli pravdu a obľúbili si blud. Ľudská reč nedokáže vyjadriť túžbu neposlušných a neverných ľudí po tom, čo navždy stratili – po večnom živote. Nadaní a výreční, ktorých si svet vážil, pochopia všetko v pravom svetle. Uvedomia si, o čo sa pripravili svojou neposlušnosťou voči Bohu, padnú k nohám tých, ktorých vernosťou pohrdali, vysmievali sa im a vyznajú, že Boh ich miloval.

Ľudia zistia, že boli oklamaní. Vzájomne sa budú obviňovať, že sa priviedli do záhuby, ale všetci budú svorne preklínať svojich náboženských učiteľov. Neverní duchovní pastieri im predpovedali príjemné veci. Viedli svojich poslucháčov, aby nebrali vážne Boží zákon a prenasledovali tých, ktorí ho zachovávali. **GC 656** Teraz však budú títo falošní učители zúfalo vyznávať pred ostatnými, že šíрили bludy. Zástupy ľudí budú zúriť. Budú volať: „Sme stratení a vy ste zapríčinili našu skazu.“ Obrátia sa proti falošným pastierom. Ľudia, ktorí ich kedysi najviac obdivovali, ich budú najviac preklínať. Tí, ktorí ich vyvyšovali, teraz ich budú chcieť zničiť. Zbrane, ktoré mali vyvraždiť Boží ľud, budú použité k zničeniu jeho nepriateľov. Všade nastane boj a krviprelievanie.

„Hrnot dôjde až na koniec zeme, lebo Hospodín má pravotu s národmi, bude sa súdiť s každým telom, vydá bezbožníkov meču.“ (Jer 25,31) Veľký spor trval šesťtisíc rokov. Boží Syn a jeho nebeskí služobníci bojovali proti kniežatu zla, aby ľudí varovali, poučili a zachránili. Všetci sa už rozhodli; bezbožní sa spojili so satanom v jeho boji proti Bohu. Nadišla chvíľa, aby Boh obhájil česť svojho pošliapaného zákona. Spor už nevedie len so satanom, ale aj s ľuďmi. *„Lebo Hospodín má pravotu s národmi,... vydá bezbožníkov meču.“*

Boh dal znamenie vyslobodenia všetkým, *„ktorí vzdychajú a stenajú nad všetkými tými ohavnosťami, ktoré sa dejú v jeho strede“*. Teraz vystúpi anjel smrti, ktorého v Ezechielovom videní predstavujú ozbrojení muži a dostávajú rozkaz: *„Starca, mládenca, pannu, decko i ženy vraždíte ta, aby zahynuli, ale niktorému mužovi, na ktorom je ‚znamenie‘, sa nepribližujte a začnite od mojej svätyne.“* Prorok poznamenáva: *„A tak začali od mužov starcov, ktorí boli pred domom.“* (Ez 9,1-6) Dielo skazy začne u ľudí, ktorí sa vydávali za duchovných strážcov národa. Falošní vodcovia padnú ako prví. Neprejaví sa už žiadna ľútosť ani súcit. Muži, ženy a deti, všetci zahynú. **GC 657**

„Lebo, hľa, Hospodín vyjde zo svojho miesta navštíviť nepravosť obyvateľov zeme, na každom z nich. Vtedy odkryje zem svoju krv a nebude viacej prikrývať svojich pobitých.“ (Iz 26,21) *„A toto bude rana, ktorou raní Hospodín všetky národy, ktoré budú bojovať proti Jeruzalemu: Jeho telo bude hniť, kým bude stáť na svojich nohách, a jeho oči sa rozlejú vo svojich dierach a jeho jazyk zhnije v ich ústach. A stane sa toho dňa, že bude veľký zmätok Hospodinov medzi nimi a chopia každý ruku svojho druha a jeho ruka sa pozdvihne proti ruke jeho druha.“* (Zach 14,12.13) V šialenom boji ich rozvášnenia a vyliatím nezriedeného Božieho hnevu, zahynú bezbožní obyvatelia zeme

– kňazi, vládcovia a ľud, bohatí i chudobní, vysoko postavení i jednoduchí. „*A pobití od Hospodina budú toho dňa od konca zeme až po koniec zeme. Nebudú oplakávaní ani nebudú sprataní, ani nebudú pochovaní; budú za hnojivo na tvári zeme.*“ (Jer 25,33)

Pri príchode Ježiša Krista budú bezbožní odstránení z celého zemskeho povrchu – Pán ich zabije dychom svojich úst a zničí ich svojím slávnym príchodom. Pán Ježiš dovedie svoj ľud do Božieho mesta a zem zostane pustá. „*Hľa, Hospodin vyprázdni zem a spustoší ju, sprevráti jej tvár a rozptýli jej obyvateľov.*“ „*Pretože i tá zem je poškvrnená pod svojimi obyvateľmi, lebo prestúpili zákony, zmenili ustanovenie, zrušili večnú zmluvu. Preto kliatba zožerie zem a pykať budú tí, ktorí bývajú v nej. Preto budú horieť obyvatelia zeme a zostane iba mizerný ľud, ale aj toho len málo.*“ (Iz 24,1.3.5.6)

Celá zem sa bude podobáť púšti. Zrúcaniny miest a dedín zničených zemetrasením, vyvrátené stromy, rozpukané skaly vyvrhnuté morom alebo vytrhnuté zo zeme budú rozhádzané po jej povrchu, prepadliská budú označovať miesta, z ktorých boli zo základov vyvrátené vrchy. **GC 658**

Potom nastane udalosť, na ktorú symbolicky poukazoval posledný slávnostný akt Dňa zmierenia. Keď skončila služba vo svätyni svätých a hriechy Izraela boli krvou prinesenej obete odstránené zo svätyně, pred Hospodina dovedli živého kozla a veľkňaz vyznal pred celým zhromaždením „*všetky neprávosti synov Izraelových a všetky ich prestúpenia čo do všetkých ich hriechov a dá ich na hlavu kozla*“. (3 Moj 16,21) Podobným spôsobom pri ukončení diela zmierenia v nebeskej svätyni budú pred Bohom a nebeskými anjelmi i pred zástupmi vykúpených vložené hriechy Božieho ľudu na satana. Boh vyhlási, že satan zaviniť všetko zlo, pretože k nemu zvädzal. Ako bol kozol vyhnaný do neobývanej časti zeme, tak bude satan vypovedaný na neobývanú a pustú zem.

Kniha Zjavenie predpovedá vypovedanie satana a zničenie zeme a hovorí, že tento stav potrvá tisíc rokov. Proroctvo opisuje druhý príchod Pána Ježiša a zničenie bezbožných. Uvádza: „*A videl som anjela, zostupujúceho z neba, ktorý mal kľúč od priepasti a na svojej ruke veľkú reťaz. A chopil draka, toho starého hada, ktorý je diabol a satan, a poviazal ho na tisíc rokov a vrhnuť ho do priepasti a zavrel ho a zapečatil nad ním, aby viac nezvodil národov, dokiaľ by sa nedokonalo tisíc rokov. A potom musí byť prepustený na malý čas.*“ (Zj 20,1-3)

Z iných častí Písma vyplýva, že výraz „*priepasť*“ znamená zem v pustom a temnom stave. Keď Biblia opisuje, ako zem vyzerala „*na začiatku*“, hovorí, že „*zem bola neladná a pustá a tma bola nad priepasťou*“. (1 Moj 1,2) **GC 659** Proroctvo naznačuje, že sa zem do tohto stavu čiastočne vráti. Pri pohľade do budúcnosti, na veľký Boží deň, prorok Jeremiáš zvolal: „*Vidím zem, a hľa, toho va bohu, púšť a zmätok a hľadím na nebesia a niet ich svetla. Pozerám na vrchy, a hľa, trasú sa a všetky brehy sa pohybujú rozrušené. Hľadím, a hľa, niet človeka a všetci nebeskí vtáci odleteli. Hľadím, a hľa, úrodné pole je púšťou a všetky jeho mestá sú poborené od tvári Hospodinovej od pále jeho hnevu.*“ (Jer 4,23-26)

Tu bude satan so svojimi pomocníkmi žiť tisíc rokov. Bude obmedzený len na zem a nebude mať prístup na iné svety, aby pokúšal a obťažoval bytosti, ktoré nepadli do hriechu. V tomto zmysle bude satan zviazaný. Nebude mať nikoho, na kom by skúšal svoju moc. Nebude môcť nikoho zvädzať a ničiť, čo bolo po stáročia jeho jediným potešením.

Prorok Izaiáš, ktorý sledoval vo videní satanovo zvrhnutie, volal: „*Ako si len padol z nebies, jasná hviezdo, synu rannej zory! Zoťatý si na zem, ktorý si porážal národy.*“

A veď ty si povedal vo svojom srdci: Vystúpim hore do neba; vyvýšim svoj trón nad hviezdy silného Boha... budem podobný Najvyššiemu! Ale si zvrhnutý do pekla, do najzadnejších kútov jamy. Tí, ktorí ťa uvidia, uprú na teba svoj zrak; budú ťa pozorovať a povedia: Či je toto ten muž, ktorý to pôsobil, aby sa triasla zem, ktorý pôsobil to, aby sa chveli kráľovstvá, ktorý podvracal okruh sveta, takže bol ako pustina a jeho mestá boril, svojich väzňov neprepúšťal domov?“ (Iz 14,12-17)

Šesťtisíc rokov satan svojou vzburou „znepokojoval zem“. „Svet menil na púšť a podvracal jeho mestá.“ A „väzňov nikdy neprepúšťal domov“. Šesťtisíc rokov zatváral do svojho väzenia Boží ľud a držal by ho navždy; Kristus však lámal jeho okovy a väzňov oslobodil. **GC 660**

Aj bezbožní sú teraz vzatí zo satanovej moci, takže satan zostáva sám len s anjelmi, ktorí sa pridali na jeho stranu, aby si uvedomil, akú kliatbu priniesol hriech. „*Všetci kráľovia národov, všetci, koľko ich bolo, ležia pochovaní v sláve, každý vo svojom dome; ale ty si odvrhnutý preč od svojho hrobu ako ohyzdný letorast,... Nebudeš s nimi spolu ležať v hrobe, lebo si skazil svoju zem, svoj ľud si povraždil.*“ (Iz 14,18-20)

Tisíc rokov bude satan blúdiť po spustošenej zemi a hľadiť na následky svojej vzbury proti Božiemu zákonu. V tom čase bude prežívať hrozné utrpenie. Po svojom páde do hriechu horlivo pracoval a nemal čas nad tým rozmýšľať. Teraz zbavený moci môže premýšľať, akú úlohu zohral od chvíle, keď sa vzbúril proti Božej vláde, aby s hrôzou očakával budúcnosť, keď bude musieť trpieť za všetko zlo, ktoré spáchal a bude potrestaný za hriechy, ku ktorým zvädzal iných.

Uväznenie satana prinesie Božiemu ľudu radosť a šťastie. Prorok napísal: „*A stane sa v deň, v ktorý ti dá Hospodin odpočinok od tvojho bolestného trápenia a od tvojho strachu a od tvrdej služby, ktorú si bol podrobený konať, že použiješ tohto príslovia o babylonskom kráľovi a riekeš: Ako len prestal a utíchol pohonič!... Hospodin polámal palicu bezbožných a prút panujúcich, toho, ktorý bil ľudí v prchlivosti neprestajnými údermi, ktorý deptajúc vládol v hneve nad národmi; bolo to prenasledovanie bez šetrenia.*“ (Iz 14,3-6)

Počas tisícročného kráľovstva medzi prvým a druhým vzkriesením bude prebiehať súd nad bezbožnými. Apoštol Pavol hovorí o tomto súde ako o udalosti, ku ktorej dôjde po druhom príchode Ježiša Krista. „*A tak nesúďte ničoho pred časom, dokiaľ nepríde Pán, ktorý aj osvieti skryté veci tmy a zjaví úmysly srdíc.*“ (1 Kor 4,5) **GC 661** Prorok Daniel napísal, že keď príšiel Odveký, „*daný bol súd svätým Najvyšších.*“ (Dan 7,22) V tom čase budú spravodliví vládnuť ako Boží králi a kňazi. Apoštol Ján v knihe Zjavenie napísal: „*A videl som tróny a posadali si na ne a dal sa im súd.*“ „*Ale budú kňazmi Boha a Krista a budú s ním kraľovať tisíc rokov.*“ (Zj 20,4.6) Práve vtedy „*svätí budú súdiť svet*“ podľa predpovede apoštola Pavla. (1 Kor 6,2) Vykúpení budú spolu s Kristom súdiť bezbožných, ich činy budú porovnávať s knihou zákona, s Bibliou a o každom prípade rozhodnú podľa toho, ako človek žil na zemi. Každému bude následne vymeraný trest podľa jeho skutkov a zaznamenajú ho k jeho menu v knihe smrti.

Kristus a jeho ľud budú súdiť aj satana s anjelmi, ktorí sa k nemu pridali. Apoštol Pavol napísal: „*Či neviete, že budeme súdiť anjelov?*“ (1 Kor 6,3) A Júda vyhlásil, že „*anjelov, ktorí nezachovali svojho kniežatstva, ale opustili svoj vlastný príbytok, zachoval strážených pod mrákavou vo večných putách k súdu veľkého dňa.*“ (Júda 6)

Keď uplynie tisíc rokov, nastane druhé vzkriesenie. Vtedy budú vzkriesení z mŕtvych bezbožní ľudia a postavia sa pred Boha, aby prijali vynesení rozsudok. Kniha Zjavenie

opisuje vzkriesenie vykúpených a dodáva: „Ale ostatní mrtvi neožili, až sa dokoná tisíc rokov.“ (Zj 20,5) Prorok Izaiáš o bezbožných ľuďoch napísal: „A zobrazení budú dovedna ako väzni do žalára a budú zavretí vo väzení, ale po mnohých dňoch budú zase navštívení.“ (Iz 24,22)

42 | Koniec veľkého sporu

GC 662 Ježiš Kristus sa po skončení tisícročia opäť vráti na zem. Bude ho sprevádzať zástup vykúpených ľudí i anjelov. Zostúpi v úžasnej vznešenosti a prikáže bezbožným mŕtvym, aby sa zobudili a prijali svoj rozsudok. Vstanú ako mohutný zástup, nespočítateľný ako zrnká piesku na brehu mora. Budú sa však podstatne líšiť od tých, ktorí vstali pri prvom vzkriesení. Spravodliví boli premenení, obnovení nekonečnou mladostou a krásou. Bezbožní budú poznačení chorobou a smrťou.

Oči všetkých z obrovského zástupu sa obrátia, aby videli slávu Božieho Syna. Zástup bezbožných ľudí akoby jednomyseľne zvolá: „*Požehnaný, kto prichádza v mene Pánovom!*“ Tieto slová nevyvoláva láska k Pánu Ježišovi. Sila pravdy si ich vynúti z neochotných úst. Ako boli bezbožní uložení do svojich hrobov, tak z nich vychádzajú s rovnakým postojom vzbury a nepriateľstva voči Kristovi. No nebudú mať už ďalší čas milosti, aby mohli napraviť chyby svojho života. Nemalo by to už žiaden zmysel. Život prežitý v hriechu neobmäkčil ich srdce. Keby im Boh dal druhú príležitosť, prežili by ju rovnako ako prvú, nerešpektovali by Božie požiadavky a vyvolávali by vzburu proti Bohu.

Ježiš Kristus zostúpi na Olivový vrch, odkiaľ po svojom zmŕtvychvstaní vystúpil do neba a kde anjeli opakovali zaslúbenie o jeho návrate. Prorok napísal: „*Príde Hospodín, môj Boh, a všetci svätí s tebou.*“ **GC 663** „*A jeho nohy budú stáť toho dňa na Olivovom vrchu, ktorý je naproti Jeruzalemu od východu, a Olivový vrch sa rozdvíja... v dolinu veľmi veľikú.*“ „*A Hospodín bude kráľom nad celou zemou; toho dňa bude Hospodín jeden a jeho meno jedno.*“ (Zach 14,5.4.9) Keď zostúpi Nový Jeruzalem z neba vo svojej oslňujúcej nádhere, spočinie na mieste pripravenom a očistenom pre jeho príchod a Kristus so svojím ľudom i anjeli vstúpi do Svätého mesta.

Satan sa bude pripravovať na záverečný boj o nadvládu. Keď bol uväznený a nemal možnosť uskutočňovať svoje zvodné dielo, vládca zla bol nešťastný a bezradný. No keď bezbožní vstanú z mŕtvych a uvidia, koľko ľudí stojí na jeho strane, jeho nádej ožije a rozhodne sa, že sa nevzdá boja proti Bohu. Povolá pod svoju zástavu všetky zástupy stratených ľudí a pokúsi sa s nimi uskutočniť svoje plány. Bezbožní ľudia sú satanovými zajatcami. Tým, že odmietli Krista, prijali vládu pôvodcu vzbury. Ohotne prijímú jeho návrhy a vykonajú jeho rozkazy. Opäť sa bude správať podľa svojej pôvodnej Isti a neprizná sa, že je satanom. Bude tvrdiť, že je vládcom, ktorému právom patrí svet a jeho dedičstvo mu bolo odňaté nezákonne. Svojim oklamaným poddaným sa predstaví ako záchranca a bude ich uisťovať, že z hrobu povstali jeho mocou a chce ich zachrániť pred najkrutejšou tyraniou. Satan využije neprítomnosť Ježiša Krista medzi ľuďmi na zemi a bude konať zázraky, aby podložil svoje tvrdenie. Zo slabých urobí silných a všetkým vdýchne svojho ducha a svoju energiu. Navrhne im boj proti vykúpeným a získanie Božieho mesta. S diabolskou radosťou bude ukazovať na nesčíselné milióny ľudí, ktorí boli vzkriesení z mŕtvych a vyhlási, že ako ich vodca mesto dobyje a znova získa svoj trón a svoje panstvo. **GC 664**

V obrovskom dave budú príslušníci dlhovekých generácií, ktorí žili pred potopou; muži statnej postavy a bystrého umu, ktorí pod nadvládou padlých anjelov všetko svoje umenie i schopnosti použili na to, aby vyvýšili seba. Boli to muži, ktorých podivuhodné

umelecké diela spôsobili, že ostatní uctievali ich nadanie, ale ich krutosť a zlé úmysly poškvrnili zem a znehodnotili Boží obraz v človeku; boli to muži, ktorí vlastne prinútili Boha navždy ich vymazať zo svojho stvorenia. Budú medzi nimi králi a vojvodcovia, ktorí si podmanili národy, udatní vojaci, ktorí neboli nikdy v boji porazení, ctižiadostiví bojovníci, pred ktorými sa triasli kráľovstvá. Smrťou sa nezmenili. Keď vstanú z hrobu, ich myšlienky budú pokračovať tam, kde prestali. Budú ovládaní rovnakou túžbou po dobyvačnosti, ktorá ich ovládala, keď zomierali.

Satan sa bude radíť so svojimi anjeli i s vládcami, dobyvateľmi a udatnými bojovníkmi. Spočítajú množstvo a silu na ich strane a vyhlásia, že v Božom meste je málo obyvateľov v porovnaní s nimi a mesto môžu dobyť. Pripraví plán ako sa zmocní bohatstva a nádherly Nového Jeruzalema. Všetci sa ihneď začnú pripravovať do boja. Obratní remeselníci zhotovia zbrane. Vojenský veliteľia, preslávení vojnovými úspechmi, začnú organizovať oddiely bojovníkov.

Nakoniec zaznie rozkaz na útok a obrovské vojsko vyrazí vpred – vojsko, aké nezhrmazdil do boja žiadny pozemský dobyvateľ, akému sa nemôžu vyrovnáť vojská od čias, čo sa začali vojny na zemi. Vojsko povedie najmocnejší bojovník, satan. Jeho anjeli sústredia všetky svoje sily na posledný boj. V satanovej armáde budú králi a vojvodcovia, budú ho nasledovať nespočetné zástupy, každý bude mať určeného vodcu. Budú postupovať s vojenskou presnosťou po rozpukanej a hrboľatej zemi k Božiemu mestu. Na rozkaz Ježiša Krista budú brány Nového Jeruzalema zatvorené. Satanovo vojsko mesto obkľúči a pripraví sa na útok. **GC 665**

Potom sa Kristus znova ukáže svojim nepriateľom. Vysoko nad mestom sa na podklade zo žiariaceho zlata ukáže veľký vyvýšený trón. Boží Syn sa posadí na trón a okolo neho sa zhromaždia obyvatelia jeho kráľovstva. Ľudská reč nedokáže opísať Pánovu moc a vznešenosť. Sláva večného Otca zahalí Syna. Žiara jeho prítomnosti naplní Božie mesto, prenikne bránami a zaplaví celú zem svojím jasom.

Najbližšie pri tróne budú stáť bývalí horliví stúpenci satana, ktorí boli „ako hlaveň vytrhnutá z ohňa“ a oddane nasledovali svojho Spasiteľa. Vedľa nich budú stáť tí, ktorí si vypestovali dokonalú kresťanskú povahu v prostredí podvodu a nevery, ľudia, ktorí dodržiavali Boží zákon i vtedy, keď ho kresťanský svet vyhlasoval za neplatný. Ďalej tu budú aj milióny tých, ktorí v priebehu stáročí boli mučení pre svoju vieru. Za nimi bude stáť „veľký zástup, ktorý nemohol nikto spočítať, z každého národa a zo všetkých pokolení a ľudí a jazykov, ktorí stáli pred trónom a pred Baránkom, oblečení v dlhom bielom rúchu a palmy v ich rukách“. (Zj 7,9) Ich boj skončil, zvíťazili. Bežali o závod a získali cenu. Palmová ratolesť v ich rukách je symbolom víťazstva, biele rúcho znakom Kristovej nepoškvrnenej spravodlivosti, ktorú získali.

Vykúpení budú spievať chválospev, ktorý sa bude rozliehať nebeskou klenbou: „Spasenie nášmu Bohu, sediacemu na tróne, a Baránkovi!“ (Zj 7,10) K tomuto chválospevu pripoja svoj hlas anjeli a serafíni. Pri pohľade na moc a zlobu satana si vykúpení uvedomia ako nikdy predtým, že zvíťazili len vďaka sile Ježiša Krista. V celom tom zástupe vykúpených nebude nikoho, kto by si pripisoval zásluhy za spasenie, akoby zvíťazil vlastnou silou a dobrotou. Nikto nebude hovoriť o tom, čo vykonal alebo vytrpel. Obsahom každej piesne, témou každého chválospevu bude: Spasenie patrí nášmu Bohu a Baránkovi. **GC 666**

Pred zhromaždenými obyvateľmi zeme i neba sa uskutoční záverečná korunovácia Božieho Syna. Potom s najvyššou mocou vynesie Kráľ kráľov rozsudok nad tými, ktorí

sa vzbúrili proti jeho vláde a vykoná spravodlivosť nad tými, ktorí prestupovali jeho zákon a utláčali jeho ľud. Prorok napísal: „*A videl som veľký trón biely i sediaceho na ňom, pred ktorého tvárou utiekla zem i nebo, a miesto im nebolo nájdené. A videl som mŕtvych, malých i veľkých, stojacich pred trónom Božím. A otvorili sa knihy a otvorila sa aj iná kniha, to jest kniha života, a mŕtvi boli súdení podľa toho, čo bolo napísané v knihách, podľa svojich skutkov.*“ (Zj 20,11.12)

Len čo budú otvorené knihy záznamov a Pán Ježiš sa pozrie na bezbožných, všetci si uvedomia každý hriech, ktorého sa dopustili. Plne si uvedomia, kedy zišli z cesty čistoty a nevinnosti a ako ich pýcha a vzdor viedli k porušovaniu Božieho zákona. Prídu im na myseľ pokušenia, ktoré podporovali záľubou v hriechu, požehnania, ktoré zneužili. Uvidia Božích poslov, ktorými pohŕdali, varovania, ktoré odmietli, ponuky milosti, ktoré ich spurné srdce zavrholo – to všetko sa im premietne, akoby bolo napísané ohnivým písmom.

Nad trónom sa zjaví kríž a ako v panoramatickom výjave sa ukáže Adamovo pokušenie, pád i všetky dejstvá plánu vykúpenia. Narodenie Spasiteľa v jednoduchých pomeroch, jeho prosté a poslušne prežité detstvo a mladosť, jeho krst v Jordáne, pôst a pokušenie na púšti. Bude vidieť jeho verejnú činnosť, pri ktorej ľuďom predstavoval najvzácnejšie Božie požehnanie, dni naplnené skutkami lásky a milosrdenstva, noci modlitieb a osamelého bdenia v horách, intrigy závidia, nenávidia a zloby, ktorými sa mu odplácali za jeho dobrodenie, strašný a tajomný duševný zápas v Getsemanskej záhrade pod farchou hriechov celého sveta. Ďalej možno sledovať zradu, ktorou bol vydaný do rúk davu plného nenávidia, desivé udalosti noci plnej hrôzy – vidieť bezbranného väzňa, ktorého opustili najmilovanejší učeníci, surovo vlečeného ulicami Jeruzalema, Božieho Syna, ktorého viedli za jasotu davu pred Annáša, pred súd v paláci veľkňaza, v súdnej sieni Piláta a nakoniec pred zbabelého a krutého Herodesa, kde je zosmiešňovaný, urážaný, mučený a odsúdený na smrť – všetko bude živo zobrazené. GC 667

Nakoniec sa pred rozochveným davom ukážu posledné výjavy – tichý Trpiteľ kráča na Golgotu, Vládca vesmíru pribíjajú na kríž, nadutí kňazi a pokrikujúca spodina sa posmievajú jeho smrteľnému zápasu. Nadprirodzená tma, zemetrasenie, pukajúce skaly a otvorené hroby sprevádzajú okamih, keď Vykupiteľ sveta dokonal svoj život.

Hrozné výjavy zachycujú presné skutočnosti. Satan, jeho anjeli i poddaní nebudú mať silu odvrátiť sa od výjavov vlastného diela. Každý účastník si pripomenie to, čo vykonal. Herodes, ktorý dal vyvraždiť nevinné betlehenské deti, aby zabil izraelského kráľa, podľa Heródiada si uvedomí vinu za smrť Jána Krstiteľa, slabý a podlízavý Pilát, posmievať sa vojaci, kňazi, predstavitelia ľudu a rozzúrený dav, ktorý volal: „*Jeho krv na nás a na naše deti!*“ – všetci budú sledovať s hrôzou svoje previnenie. Márna bude snaha skryť sa pred vznešenosťou Kristovej tváre, vyžarujúcej slávu slnka, zatiaľ čo vykúpení zložia svoje koruny k nohám Spasiteľa a budú volať: „*Zomrel za mňa!*“

V zástupe vykúpených budú apoštolovia Pána Ježiša, statočný Pavol, horlivý Peter, milovaný a milujúci Ján, ich verní bratia a s nimi obrovské zástupy mučeníkov. Za hradbami mesta spolu so všetkými odpornými a ohavnými ľuďmi budú zatiaľ tí, ktorí ich prenasledovali, väznili a zabíjali. Nero, stelesnená neresť a krutosť, sa bude pozerať na radosť a jasot tých, ktorých kedysi mučil a ich utrpenie mu pôsobilo diabolské potešenie. Bude tam i jeho matka, aby videla výsledok svojho pôsobenia a poznala, že zlé povahové rysy a vášne, ktoré na neho preniesla a ďalej svojím vplyvom a príkladom rozvíjala, priniesli ovocie v zločinoch, ktoré vzbudzovali hrôzu sveta. GC 668

Budú tam rímski kňazi i preláti, ktorí sa považovali za Kristových vyslancov a pritom používali mučidlá, väzenie a hranice, aby ovládli svedomie ľudí. Budú tam aj nadutí a pyšní pápeži, ktorí sa povyšovali nad Boha a opovážili sa zmeniť zákon Najvyššieho. Títo falošní cirkevní otcovia sa budú musieť zodpovedať Bohu za všetko, čo by radi považovali za zabudnuté. Príliš neskoro spoznajú, že Vševediaci berie svoj zákon vážne a v žiadnom prípade neprehliada vinu. Tam pochopia, že Kristus stotožňuje svoje záujmy so záujmami svojho ľudu a pochopia hlboký význam jeho slov: „*Nakolko ste to učinili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste učinili.*“ (Mat 25,40) Celý bezbožný svet bude stáť pred Božím súdom obvinený z velezrady proti Božej vláde. Nikto nebude obvinených obhajovať, nemajú sa čím ospravedlniť. Pán nad nimi vynesie rozsudok večnej smrti.

Potom už bude všetkým zrejmé, že odplatou za hriech nie je sloboda a večný život, ale otroctvo, skaza a smrť. Bezbožní spoznajú, čo stratili pre svoju vzburu proti Bohu. Pohrdli večnou slávou, keď im bola ponúkaná. Márne po nej teraz túžia. Odsúdení budú volať: „To všetko sme mohli získať, ale nechceli sme o tom premýšľať. Ako sme len boli zaslepení! Vymenili sme pokoj, šťastie a česť za biedu, hanbu a zúfalstvo.“ Všetci uznajú, že z neba boli vylúčení právom, pretože po celý svoj život vlastne hovorili: „*Nechceme, aby tento (Ježiš) kráľoval nad nami.*“

Ako vo sne budú bezbožní hľadiet na korunováciu Božieho Syna. V jeho rukách uvidia dosky Božieho zákona, zásady, ktorými pohrdali a ktoré prestupovali. **GC 669** Budú sledovať údiv a nadšenie spasených, ich oslavu Ježiša Krista a keď ich hlasy budú doliehať až k zástupom pred mestom, všetci jednohlasne zvolajú: „*Veľké a prepodivné sú tvoje skutky, Pane, všemohúci Bože, spravodlivé a pravdivé sú tvoje cesty, ó, Kráľu svätých!*“ (Zj 15,3) Padnú na zem a poklonia sa Kniežatu života.

Keď satan uvidí Kristovu slávu a vznešenosť, bude ohromený. Kedysi bol strážnym cherubom a teraz si spomenie, čo stratil. Ako veľmi sa zmenil tento žiariaci anjel, nazývaný „*Ranná zora*“, ako hlboko klesol! Navždy bol vylúčený spomedzi tých, ktorí si ho kedysi ctili. V blízkosti Otca vidí stáť niekoho iného, odiateho jeho slávou. Vidí, ako na hlavu Ježiša Krista vkladá korunu anjel vznešenej postavy a vzhľadu a vie, že na tomto mieste mohol stáť on sám.

Spomenie si na domov svojej nevinnosti a čistoty, pokoja a šťastia, ktoré prežíval, kým nezačal reptáť proti Bohu a závidieť Ježišovi Kristovi. Jeho osočovanie, zbura a lži, ktorými získaval súcit a podporu anjelov, jeho tvrdohlavý odpor ku každému pokusu o nápravu, keď mu Boh ponúkal odpustenie – to všetko sa mu živo vybaví v mysli. Bude hodnotiť svoje pôsobenie na ľudí a jeho výsledky – vzájomné nepriateľstvo ľudí, hrozné ničenie života, vznik a rozklad kráľovstiev, pád trónov, dlhý rad vojen, sporov a revolúcií. Zamyslí sa nad tým, ako vytrvalo maril dielo Ježiša Krista a viedol človeka do čoraz väčšieho zotročenia. Uvedomí si, že jeho diabolské nástrahy nemohli zničiť ľudí, ktorí dôverovali Pánu Ježišovi. Pri pohľade na svoje kráľovstvo a na výsledok svojho úsilia uvidí len úpadok a skazu. Zástupu odsúdených nahovorí, že Božie mesto bude ľahkou korisťou, sám však dobre vie, že to nie je pravda. Počas veľkého sporu bol stále znova porázaný a prinútený vzdať sa. Príliš dobre pozná Božiu moc. **GC 670**

Pôvodca vzbury sa vždy snažil ospravedlniť a dokázať, že vzburu zavinila Božia vláda. Používal na to všetok svoj um. Pracoval rozvážne a systematicky. Úspešne zviedol obrovské zástupy, aby prijali jeho výklad veľkého zápasu v dejinách. Po tisícročia predstavoval tento pôvodca klamu lož za pravdu. Teraz ale prišiel čas, keď Boh vzburu

definitívne porazí a odhalí satanovu činnosť a jeho povahu. Svojím posledným veľkým pokusom zvrhnúť Krista z trónu, zničiť Boží ľud a dobyť Božie mesto, sa pôvodca zla celkom odhalí. Tí, ktorí sa k nemu pridali, spoznajú, že jeho úsilie je úplne zbytočné. Nasledovníci Pána Ježiša a verní anjeli pochopia v celom rozsahu satanovej intrigy proti Božej vláde. Všetci sa budú pozeráť na satana s odporom.

Satan pochopí, že z neba sa vyradil vedomou vzburou. Svoje schopnosti zneužil na boj proti Bohu. Čistota, pokoj a súlad neba by pre neho boli hrozným mučením. Jeho námietky proti Božiemu milosrdenstvu a spravodlivosti teraz zmĺknu. Obvinenia, ktoré vynášal proti Hospodinovi, dopadnú plnou mierou naňho samého. Aj satan sa skloní a uzná, že rozsudok vynesený nad ním je spravodlivý.

„*Kto by sa teba nebál, ó, Pane, a neoslavoval tvojo mena?! Lebo ty si sám jediný svätý; pretože všetky národy prídu a budú sa klaňať pred tebou, lebo sú zjavené tvoje spravodlivé súdy.*“ (Zj 15,4) Teraz sa už vysvetlí každá otázka pravdy a klamu v dlhotrvajúcom spore. Všetkým stvoreným rozumným bytostiam sa objasnia následky vzbury, ovocie prestupovania Božích prikázaní. Celý vesmír mohol porovnať výsledok satanovej a Božej vlády. Satana odsúdili jeho vlastné skutky. Božia múdrosť, spravodlivosť a dobrota budú navždy obhájené. Všetci poznajú, že každý Boží čin vo veľkom spore sledoval trvalé dobro Božieho ľudu i všetkých svetov, ktoré Boh stvoril. **GC 671** „*Oslavovať ťa budú, Hospodine, všetky tvoje skutky a tvoji svätí budú ti dobrorečiť.*“ (Ž 145,10) Dejiny hriechu budú po celú večnosť dôkazom toho, že šťastie všetkých stvorených bytostí súvisí s existenciou Božieho zákona.

Pri pohľade na všetky skutočnosti veľkého sporu, celý vesmír, verný aj odbojný jednohlasne zvolá: „*Spravodlivé a pravdivé sú tvoje cesty, ó, Kráľu svätých!*“ (Zj 15,3)

Celý vesmír pochopí, akú veľkú obeť priniesol Otec a Syn pre ľudstvo. Nastala hodina, aby sa Kristus ujal svojho oprávneného miesta a bol povýšený nad všetky panstvá, mocnosti a všetky mená. Pre budúcu radosť – aby k sláve mohol priviesť mnohých synov – vytrpel kríž a podstúpil pohanenie. Akokoľvek nepredstaviteľne veľká bola bolesť a hanba, radosť a sláva sú ešte väčšie. Kristus sa pozrie na vykúpených, ktorí sa premenia na jeho obraz; každé srdce bude niesť dokonalú pečať Božieho obrazu, každá tvár bude odzrkadľovať podobu Kráľa. Uvidí v nich výsledok svojho úsilia a bude spokojný. Potom prednesie hlasom, ktorý budú počuť zhromaždené zástupy spravodlivých i bezbožných: „*Pozrite, týchto som vykúpil svojou vlastnou krvou! Pre nich som trpel, pre nich som zomrel, aby mohli byť večne so mnou.*“

Od zhromaždených okolo trónu, oblečených do bieleho rúcha, bude stúpať chválospev: „*Hoden je Baránok, ten zabitý, vziať moc a bohatstvo a múdrosť a vládu a česť a slávu a dobrorečenie.*“ (Zj 5,12)

Aj keď satan musel uznať Božiu spravodlivosť a pokloniť sa pred Kristovou zvrchovanosťou, jeho povaha sa nezmenila. Postoj vzbury sa v ňom opäť ozve ako mohutný príboj. V šialenej zúrivosti sa rozhodne, že sa nevzdá. Nastáva chvíľa, keď naposledy zúfalo zaútočí proti Vládcovi neba. **GC 672** Satan sa bude ponáhľať medzi svojich poddaných a pokúsi sa v nich vyvolať rovnakú zlobu, aká je v ňom a podnieť ich k okamžitému útoku. Vtedy však už nikto zo všetkých tých nesčíselných miliónov, ktoré kedysi zviedol do vzbury, neuzná jeho vládu. Jeho vláda sa končí. Bezbožní ľudia budú nenávidieť Boha i satana. Bude im jasné, že ich prípad je beznádejný a nad Bohom nemôžu zvíťaziť. Vzrastie však v nich nenávisť proti satanovi a ľuďom, ktorí slúžili ako nástroje jeho klamu a s démonickou zúrivosťou sa obrátia proti nim.

Pán povedal: „*Preto, že vydávaš svoje srdce za srdce, podobné srdcu Boha, preto hľa, dovediem na teba cudzincov, ukrutných spomedzi národov, ktorí vytasia svoje meče na krásu tvojej múdrosti a poškvrnia tvoju skvelosť. Do jamy ťa spustia a zomrieš smrťou prebodnutého v srdci morí.*“ „*Preto ťa poškvrním a odpracem z vrchu Božieho a zahubím ťa, zastierajúci cherube a odstránim sprostred ohnivých kameňov... Na zem ťa hodím; dám ťa pred kráľov, aby sa dívali na teba..., preto vyvediem oheň sprostred teba; ten ťa strávi, a obrátim ťa na popol na zemi pred očami všetkých tých, ktorí ťa videli..., budeš na hrôzu a nebude ťa nikdy viacej až naveky.*“ (Ez 28,6-8.16-19)

„*Lebo každá zbraň ozbrojenca, používaná s hrmotom, i každé rúcho, poválané v krvi, bude na spálenie, za pokrm ohňu.*“ „*Lebo Hospodin je rozhnevaný na všetky národy a rozlútený na všetko ich vojsko, vyriekne nad nimi kliatbu úplnej záhuby a skazí ich, vydá ich na pobitie.*“ „*Dá pršať na bezbožníkov smečky ako dážď, oheň a síru, zúrivý vietor spalujúci bude čiastkou ich kalicha.*“ (Iz 9,5; 34,2; Ž 11,6) Od Boha z neba zostúpi oheň. Zem sa otvorí a ukážu sa zbrane ukryté v jej hĺbinách. Z každej priepasti vyšľahnú stravujúce plamene. Aj skaly budú horieť. Prišiel deň horiaci ako pec. Živly sa rozplynú v požiari, zem a všetko, čo je na nej, bude spálené. (Mal 4,1; 2 Pet 3,10) **GC 673** Zemský povrch bude ako jedna roztavená hmota – obrovské vriace ohnivé more. Bude to čas súdu a zničenia bezbožných – „*deň pomsty Hospodinovej, rok odplaty, riešenia pravoty Siona*“. (Iz 34,8)

Bezbožní dostanú odplatu na zemi. (Prísł 11,31) Stanú sa strniskom „*a spáli ich deň, ktorý príde, hovorí Hospodin zástupov*“. (Mal 4,1) Niektorí zomrú v okamihu, iní budú trpieť mnoho dní. Všetci budú potrestaní „*podľa svojich skutkov*“. Pretože vina za hriechy spravodlivých bola prenesená na satana, ten bude trpieť nielen za svoju vzburu, ale za všetky hriechy, ku ktorým zvädzal Boží ľud. Jeho trest bude väčší než trest tých, ktorých podviedol. Satan bude trpieť, i keď už zahynú všetci, ktorých priviedol k pádu. V očistných plameňoch nakoniec zahynú všetci, ktorí sa rozhodli pre zlo, koreň i ratolesť – satan je koreň, jeho nasledovníci ratolesť. Trest za prestúpenie zákona na nich dopadne v plnej miere, požiadavkám spravodlivosti sa urobí zadosť. Nebo i zem pri pohľade na to potvrdia, že Boh je spravodlivý.

Satanovo dielo skazy sa navždy skončí. Počas šesťtisíc rokov uskutočňoval svoje zámery, naplňal zem biedou a pôsobil zármutok v celom vesmíre. Celé stvorenie bolestne vzdychalo ako rodička pri pôrode. Teraz už budú stvorené bytosti navždy zbavené jeho prítomnosti a jeho pokušenia. „*Odpočíva; je na pokoji celá zem; plesajú!*“ (Iz 14,7) V celom vesmíre bude znieť chvála a radosť z víťazstva. Bude to znieť „*ako hlas mnohého zástupu a ako hukot mnohých vôd a ako zvuk silných hromov, ktoré hovorili: Hallelujah! Pretože prevzal kráľovstvo Pán, náš Boh, ten Všemohúci.*“ (Zj 19,6)

Zatiaľ čo zem pohltní ničivý oheň, vykúpení budú bezpečne ukrytí v Svätom meste. Nad tými, ktorí vstali z mŕtvych pri prvom vzkriesení, nemá druhá smrť moc. Kým je Boh pre bezbožných stravujúcim ohňom, pre svoj ľud je slnkom a štítom. (Zj 20,6; Ž 84,12) **GC 674** „*A videl som nové nebo a novú zem, lebo prvé nebo a prvá zem boli pominuli a mora už nebolo.*“ (Zj 21,1) Oheň, ktorý zničí bezbožných, očistí zem. Odstráni každú stopu prekliatia. Nebude večne horiace peklo, ktoré by vykúpeným pripomínalo strašné následky hriechu.

Zostane iba jediná spomienka: Náš Vykupiteľ bude mať navždy stopy po ukrižovaní. Na jeho ranenej hlave, na jeho boku, rukách a nohách zostanú jazvy krutého diela, ktoré spôsobil hriech. Prorok opísal Krista v jeho sláve týmito slovami: „*Papršleky*

mu vychádzali z jeho ruky a tam bol úkryt jeho sily.“ (Hab 3,4) Prebodnutý bok, odkiaľ vytekal prúd krvi, ktorá zmierila človeka s Bohom – tam je Spasiteľova sláva, tu – „*bol úkryt jeho sily*“. Vďaka svojej výkupnej obeti má „*moc zachraňovať*“. Má právo vykonať spravodlivosť nad všetkými, ktorí pohrdli Božou milosťou. Stopy jeho poníženia sú najvyššou poctou. Po nekonečné veky budú rany Golgoty chváliť Krista a hlásať jeho moc.

„*A ty, vežo Čriedy, Ofele, hradba dcéry Siona, k tebe to pôjde a príde predošlé panstvo.*“ (Mich 4,8) Vtedy nastane čas, na ktorý túžobne čakali praví veriaci od chvíle, keď plamenný meč vyhnal z raja prvý ľudský pár, čas „*vykúpenia Božieho nadobudnutého vlastníctva, na chválu jeho slávy*“. (Ef 1,14) Človek pôvodne dostal od Boha zem ako svoje kráľovstvo, ktoré však podvedený vydal do rúk satana, ktoré bolo dlho ovládané mocným nepriateľom, no teraz sa prostredníctvom plánu vykúpenia vráti do pôvodného stavu. Všetko, čo hriech zničil, bude napravené. „*Lebo takto hovorí Hospodin,... tvorca zeme a jej učiniteľ; on ju postavil tak, aby stála; nestvoril jej prázdnej; utvoril ju na to, aby sa bývalo na nej.*“ (Iz 45,18) Splnil sa pôvodný zámer, ktorý Boh sledoval pri stvorení zeme – stane sa večným domovom vykúpených. „*Spravodliví zaujmú dedične zem a budú na nej bývať naveky.*“ (Ž 37,29) **GC 675**

Niektorí ľudia z obavy, aby život vykúpených nebrali príliš materiálne, vnímajú všetky biblické výroky o budúcom domove duchovne. Pán Ježiš uistil svojich učeníkov, že odchádza pre nich pripraviť príbytky v Otcovom dome. Ľudia, ktorí prijímajú učenie Božieho slova, majú určité informácie o nebeskom domove. A predsa „*čoho oko nevidelo a ucho nepočulo a čo na srdce človeka nevstúpilo, čo všetko Boh prihotovil tým, ktorí ho milujú*“. (1 Kor 2,9) Ľudská reč nedokáže opísať odmenu, ktorá čaká spravodlivých. Pochopia ju len tí, ktorí ju dostanú. Rozum smrteľného človeka nemôže pochopiť slávu Božieho raja.

Biblia označuje dedičstvo spasených slovom „*vlast*“. (Žid 11,14-16) Nebeský Pastier tam zavedie svojich verných k prameňom živých vôd. Strom života bude každý mesiac dávať svoje ovocie a lístie stromu bude slúžiť zdraviu národov. Budú tam večne tečúce rieky, priezračné ako krištál a na ich brehoch budú stromy tieniť cesty, pripravené pre vykúpených. Rozsiahle nížiny sa priblížia k prekrásnym pahorkom a Božie hory budú dvíhať svoje majestátne vrcholky. V pokojných rovinách pri riekach nájde Boží ľud, ktorý bol na svete tak dlho pútnikom a cudzincom, svoj domov.

„*A môj ľud bude bývať v bydliskách pokoja a v príbytkoch úplnej bezpečnosti a v bezstarostných obydliach odpočinku.*“ „*Nepočuje sa viacej v tvojej zemi o násilí, spustošení a skrúšení v твоjich hraniciach a nazveš svoje múry spasením a svoje brány chválou.*“ „*Nastavajú domov a budú bývať v nich; nasadia vinič a budú jesť ich ovocie. Nebudú stavať, aby tam býval iný; nebudú sadiť, aby jedol iný;... dielo svojich rúk budú užívať moji vyvolení až do zvetšenia.*“ (Iz 32,18; 60,18; 65,21,22)

Tam „*veseliť sa bude z toho púšť a vyschla pustina, plesáť bude step a zakvitne ako voňavá ruža jasná.*“ „*Miesto chrastiny narastie jedľa a miesto hlohu narastie myrtus.*“ „*Vlk bude bývať s baránkom a pardus bude ležať s kozlaťom,... a malé chlapča ich povedie.*“ **GC 676** „*Neuškodí ani nezahubí na celom vrchu mojej svätosti,*“ hovorí Pán. (Iz 35,1; 55,13; 11,6,9)

V nebeskom prostredí nemôže existovať bolesť. Nebude už slz, pohrebných sprievodov, ani stopy po smútku. „*Smrti už viacej nebude ani žalosti, ani kriku, ani bolesti viacej nebude, lebo prvé veci pominuli.*“ „*Takže nepovie nikto z obyvateľov: Som chorý. Ľud,*

ktorý bude bývať v ňom, bude ľudom, ktorému je odpustená neprávosť.“ (Zj 21,4; Iz 33,24)

Bude tam Nový Jeruzalem, hlavné mesto oslávenej novej zeme, ktorý je „korunou krásy v ruke Hospodinovej a diadémom kráľovstva v ruke svojho Boha“. „Jeho svetlosť bola podobná najdrahšiemu kameňu ako kameňu jaspisu, kryštálovému.“ „A národy tých, ktorí budú spasení, budú chodiť v jeho svetle, a kráľovia zeme vnesú do neho svoju slávu a česť.“ Pán vyhlásil: „A budem plesať nad Jeruzalemom a radovať sa budem nad svojím ľudom.“ „Hľa, stan Boží s ľuďmi, a bude bývať s nimi a oni budú jeho ľudom a on, Boh, bude s nimi a bude ich Bohom.“ (Iz 62,3; Zj 21,11.24; Iz 65,19; Zj 21,3)

V Božom meste „nebude noci“. Nikto nebude potrebovať odpočinok, ani po ňom nebude túžiť. Nikoho neunaví plniť Božiu vôľu a chváliť jeho meno. Budeme stále cítiť sviežosť rána, ktoré sa nikdy neskončí. „A noci tam už nebude. A nebudú potrebovať svetla sviece ani svetla slnka, lebo Pán Boh ich bude osvecovať.“ (Zj 22,5) Slniečny svit bude nahradený svetlom, ktoré nebude nepríjemne oslňovať, ale svojím jasom zďaleka prekoná poludňajšie svetlo. Božia a Baránkova sláva naplnia sväté mesto jasným svetlom. Vykúpení budú žiť v sláve večného dňa bez slnka.

„A chrámu som nevidel v ňom, lebo Pán Boh, všemohúci, je jeho chrámom a Baránok.“ (Zj 21,22) Boží ľud bude mať prednosť osobne sa stretávať s Otcom a Synom. „Lebo teraz vidíme v zrkadle, v záhade.“ (1 Kor 13,12) **GC 677** Tu na zemi vidíme podobu Boha len ako odraz v zrkadle – v prírode a v Božom zaobchádzaní s ľuďmi. Potom ho však uvidíme tvárou v tvár, žiaden závoj nebude zastierať náš pohľad. Budeme stáť v jeho prítomnosti a sledovať nádheru jeho tváre.

Tam budú vykúpení poznávať tak, ako Boh pozná ich. Láska a súcit, ktoré Boh vložil do ľudského srdca, sa tam prejavia najplnšie a najušľachtilejšie. Čisté spoločenstvo so svätými bytosťami, harmonický a spoločenský život so vznešenými anjelmi i tými, ktorí boli v každej dobe verní Bohu, ktorí si vyprali svoje rúcha a vybielili ich v krvi Baránkovej, sväté putá, ktoré spájajú „rod na nebesiach i na zemi“ (Ef 3,15) – to všetko bude prispievať k šťastiu vykúpených.

Ľudia obdarení nesmrteľnosťou tam budú nadšene skúmať divy stvoriteľskej moci a tajomstvo zachraňujúcej lásky. Nebude tam krutý nepriateľ, ktorý by ich zvädzal, aby zabudli na Boha. Každý talent sa bude rozvíjať a každá schopnosť zdokonaľovať. Prijímanie nových poznatkov neunaví myseľ a nevyčerpá tvorivú silu. Budú sa realizovať najvelkolepejšie diela, uskutočnia sa najvznešenejšie túžby a splnia najkrajšie ciele. Napriek tomu zostanú stále nové výšiny, ktoré bude možné zdolávať, nové divy hodné obdivu, nové pravdy, ktoré sa budú dať odhaľovať a nové úlohy, ktoré budú rozvíjať silu mysle, duše i tela.

Vykúpení budú môcť voľne študovať všetky poklady vesmíru. Neobmedzení smrteľnosťou a únavou poletia na vzdialené svety, ktoré trpeli pohľadom na ľudskú biedu a ktoré jasali šťastím pri správe o každom zachránenom človeku. S nevýslovnou radosťou sa deti zeme pripoja k radosti a múdrosti nepadlých bytostí. Budú mať prístup k pokladom múdrosti a vekmi získaného poznania Božej stvoriteľskej moci. Budú pozorovať slávu stvorenia – slnko, hviezdy a hviezdne systémy – ako všetky v určenom pohybe krúžia okolo Božieho trónu. Každá vec, od najmenej po najväčšiu, nesie meno Stvoriteľa a všetko svedčí o bohatstve jeho moci. **GC 678**

Plynutie času večnosti bude stále prinášať bohatšie a slávnejšie poznávanie Boha a Ježiša Krista. Rozširovaním poznania bude narastať láska, úcta a šťastie. Čím viac budú ľudia poznávať Boha, tým viac budú obdivovať jeho charakter. Keď im Pán Ježiš

postupne odhalí bohatstvo vykúpenia a úžasné činy vykonané vo veľkom spore so satanom, budú vykúpení prejavovať ešte väčšiu lásku a ešte s väčšou radosťou vezmú zlaté harfy a s tisícami tisícov a desaťtisícami desaťtisícov sa spoja v mohutnom chválospeve.

„A každé stvorenie, ktoré je na nebi a na zemi a pod zemou a na mori, a všetko, čo je v nich, počul som hovoriť: Sediacemu na tróne a Baránkovi dobrorečenie a česť a sláva a sila naveky vekov.“ (Zj 5,13)

Veľký spor medzi dobrom a zlom sa skončil. Niet už hriechu ani hriešnikov. Celý vesmír je čistý. V celom stvorení vládne súlad a šťastie. Od Boha, ktorý všetko stvoril, prúdi život, svetlo a šťastie na všetky strany nekonečného priestoru. Od najmenšieho atómu až po najväčšie vesmírne telesá, všetko živé i neživé, v neskalenej kráse a dokonalej radosti hlása, že Boh je láska.

Dodatky

Dodatok č. 1. Pápežský titul – V článku, ktorý je zahrnutý v rímskokatolíckom kanonickom práve Corpus Iuris Canonici, platnom do roku 1918, vyhlasuje pápež Inocent III. (1198-1216), že rímsky pápež je „*miestodržiteľom na zemi, nie len obyčajného človeka, ale aj samého Boha*“ a v poznámke k tejto stati sa podáva vysvetlenie, že je to tak preto, že je miestodržiteľom Krista, ktorý je „*Bohom a človekom*“.

Pramene: Decretales Domini Gregorii Papae IX., zv. 1., De Translatione Episcoporum, odd. 7, kap. 3; Corpus Iuris Canonici (2. lipské vydanie, 1881), stĺpec 99 (Paríž 1612), zv. 2., Decretales, stĺpec 205.

V roku 1582 vydal pápež Gregor XIII. súhrn právnych zbierok Corpus Juris Canonici, zostavený z hlavných cirkevných právnych prameňov. Patrili k nemu tieto ucelené časti:

1. Decretum Gratiani, zozbierané v roku 1140 mníchom Gratianom, ktorý učil na univerzite v Bologni.

2. Dekretálie Gregora IX., nazvané Liber Extra, zostavené Raimundom von Pennaforta, uverejnené v roku 1234 ako prvý rímsky zákonník; obsahovali cirkevno-právne nariadenia vydané po Gratianovi.

3. Zbierka Bonifáca VIII., nazývaná Liber Sextus. Bola vydaná v r. 1298.

4. Clementinae Klementa V., vydané v roku 1314 ako zákonník.

5. Dve zbierky Extravagantes Jána XXII. A Extravagantes communes od Jeana Chappuisa, vydané v roku 1500 v Paríži.

V roku 1904 poveril pápež Pius X. komisiu kardinálov, aby vypracovala jednotný, všeobecne platný kódex, písaný súdobou jasnou právnickou latinčinou s priebežným číslovaním jednotlivých zákonov. Tak vznikol Codex Iuris Canonici, ktorý uverejnil v roku 1917 Benedikt XV. a ktorý nadobudol platnosť od Turíc roku 1918.

Pokiaľ ide o titul „*Pán Boh pápež*“, pozri poznámku k Extravagantes pápeža Jána XXII., oddiel 14, kap. 4, Declaramus. V antverpskom vydaní Extravagantes z roku 1584, sa slová „*Dominum Deum Nostrum Papam*“ („*Náš Pán Boh pápež*“) vyskytujú v stĺpci 153. V parížskom vydaní, ktoré vyšlo v roku 1612, sa vyskytujú v stĺpci 140. V rôznych vydaniach po roku 1612 bolo slovo „*Deum*“ („*Boh*“) vypustené.

Dodatok č. 2. Neomylnosť – V rímskom jezuitskom časopise „*Civiltà Cattolica*“ z 9.februára 1869 vyšiel článok s bližšími informáciami o pripravovaných bodoch rokovania na zvolávanom vatikánskom koncile, medzi ktorými okrem iného bolo tiež vyhlásenie o neomylnosti pápeža. Článok vyvolal silné hnutie proti concilu a proti chystanému vyhláseniu o pápežovej neomylnosti, ktoré podľa mienky oponentov malo mať ďalekosiahle následky. Hnutie odporu zasiahlo Francúzsko, Nemecko, Anglicko, Rakúsko a Spojené štáty. Štrnásť z devätnástich nemeckých biskupov požiadalo pápeža, vzhľadom na krátky čas a na nepokoj panujúci v cirkvi, aby vyhlásenie pápežskej neomylnosti stiahol z programu. Žiadosť bola zamietnutá. Pri prvom hlasovaní bolo prítomných 671 hlasujúcich, z toho 451 hlasov bolo za, 88 proti, 70 sa hlasovania zdržalo a 62 hlasovalo pre podmienené prijatie. Viac ako štvrtina všetkých prítomných sa teda vyslovila proti prijatiu vyhlásenia o pápežskej neomylnosti. Medzi prvým a druhým hlasovaním vynaložili oponenti všetko úsilie, aby návrh neprešiel. Márne! Pred

druhým hlasovaním preto značný počet hlasujúcich opustil koncil kvôli svedomiu. Pri konečnom hlasovaní bolo odovzdaných 533 kladných hlasov a 2 záporné, ale aj tie sa pred skončením zasadnutia 18. júla 1870 podrobili ostatným.

Neomylnosť je spätá len s úradom pápeža, nie s osobou bez úradu. Podľa Algermissena (Confessionskunde, 1950, str. 221) je pápež, ak je takéto rozhodnutie o viere „*ex cathedra*“, nielen bezchybný a neomylný, ale myliť sa ani nemôže!

Vyhlásenie o neomylnosti má v najdôležitejších statiach toto znenie: „*A tiež podľa tradície verne zachovanej od začiatku kresťanskej viery, na česť Boha, nášho Spasiteľa, na vyvýšenie katolíckeho náboženstva a pre blaho národov vyhlasujeme so súhlasom svätého koncilu, že Bohom zjavený článok viery znie: Keď rímsky pápež hovorí ex cathedra, t.j. keď zastáva úrad pastiera a učiteľa všetkých kresťanov a z moci svojho najvyššieho apoštolského postavenia rozhoduje o vierouke alebo obyčajoch, ktoré má zachovávať celá cirkev, má na základe božského stavu, ktorý mu je zaslúbený vo Svätom Petrovi, onú neomylnosť, ktorou chcel mať božský Vykupiteľ vyzbrojenú svoju Cirkev pri konečnom rozhodovaní o vierouke; preto sú také konečné rozhodnutia rímskeho pápeža nezmeniteľné.*“

Pramene: Philip Schaff, *The Creeds of Christendom with a History and Critical Notes*, zv. 2., kde sú uvedené latinské texty a ich anglický preklad. Pre porovnanie s rímskokatolíckym hľadiskom pozri *The Catholic Encyclopedia*, zv. 7, heslo *Infallibility*; James kardinál Gibbons: *The Faith of Our Fathers*, kap. 7 a 11. Z rímskokatolíckeho hľadiska, ktoré oponovalo učeniu o pápežovej neomylnosti, pozri Johann Joseph Ignaz von Döllinger (pseudonym Janus): *The Pope and the Council*, New York 1869, a W. J. Sparrow Simpson: *Roman Catholic Opposition to Papal Infallibility*, Londýn 1909. Z protestantského hľadiska pozri George Salmon, *Infallibility of Church*, Londýn, 1914.

Dodatok č. 3. Zákaz Biblie – V starej cirkvi sa veriacim veľmi odporúčalo čítanie Biblie. Cirkevní otcovia boli jednoznačne za čítanie a štúdium Svätého písma, ako o tom svedčia ich výroky:

Klement Rímsky (okolo roku 100) povedal: „*Čítajte usilovne Písmo sväté, pravé to výroky Ducha svätého!*“ „*Milovaní, poznáte dobre sväté spisy, dobre ste pochopili výroky Božie, majte na myslí, aby ste sa na ne rozpamätali.*“

Polykarp (zomrel roku 155), predstavený cirkevného zboru v Smyrne: „*Spolieham na vás, že sa v Písme svätom dobre vyznáte.*“

Tertullian z Kartága (160-220): „*Boh nám dal Písmo, aby sme dokonalejšie a podrobnejšie spoznali ako samotného Boha, tak jeho vôľu.*“

Klement Alexandrijský (150-215): „*Slovo Božie nie je predsa pred nikým zatajené; toto svetlo patrí všetkým, ponáhľajte sa teda k svojej spáse.*“

Origines (185-254): „*Boh to chcel a my sme splnili, čo je napísané: ‚Skúmajte Písma!‘ Blázni a slepí musia byť všetci, ktorí nepoznajú, že čítanie v Biblii vyvoláva veľké a vznešené city.*“ „*Chceme, aby ste sa naozaj snažili Božie slovo nielen v kostole počúvať, ale sa v ňom tiež doma cvičiť a zákon Boží dňom i nocou skúmať, lebo v ňom je Kristus a je blízky tým, ktorí ho hľadajú.*“

Athanasius Veľký (295-313): „*Sväté spisy máme k svojej spáse... Tieto knihy sú zdrojom blaženosti a ten, kto prahne, ukojí svoj smäd výrokmi, ktoré obsahujú, pretože len v týchto knihách je obsiahnutý návod k blaženosti. Nikto nech sa neodvažuje niečo k nim pridávať, alebo niečo z nich uberať!*“

Chrysostomus (354-407): „*Vy veríte, že čítanie Svätého písma je vlastné len mníchom, hoci vám je ho potrebné viac než im. Lebo tí, ktorí žijú vo svete a sú denne zraňovaní, potrebujú liečenie najviac, preto je tým horšie a nezodpovednejšie veriť, že Písmo sväté je nepotrebné,... pretože niečo také môže vymyslieť len satan. Nepočul si Pavla, že ‚všetko... je napísané na naše poučenie‘ a ty sa evanjelia ani nedotkneš, aj keď je ti podané do tvojich neumytých rúk!... Prečo teda pohrdaš Písmom svätým? Je to zmyšľanie diablovo, ktorý chce zabrániť tomu, aby sme nahliadli do pokladnice a žiadali bohatý úžitok.*“

Hieroným (347-420): „*Mal by si vo svätých spisoch čítať veľmi usilovne, ba nemal by si ich takmer nikdy púšťať z rúk.*“

Augustín (354-430): „*Bolo by od nás bezbožné, keby sme nechceli čítať to, čo bolo napísané pre nás.*“ „*Usilujte s pomocou Božou zo všetkých síl o to, aby Písmo sväté bolo vo vašich rodinách usilovne čítané.*“

Gregor Veľký (okolo roku 600): „*Čo je Písmo sväté iného než list, ktorý poslal všemocný Boh svojmu stvoreniu? Keby vám písal pozemský kráľ, nedopriali by ste si pokoja a spánku, kým by ste jeho list neprečítali. Keď teda Pán neba a zeme napísal list dôležitý pre tvoj život, či by si nemal byť žiadostivý si ho prečítať?*“

Napriek týmto svedectvám bolo čítanie Písma Svätého v materskej reči po dlhé stáročia zakázané. Ešte v posledných dvoch storočiach sa pápeži ostro vyslovovali proti šíreniu a čítaniu Biblie. Gregor XIV. vyzval v bule vydanéj roku 1844 duchovných, aby vytrhávali veriacim z rúk Biblie preložené do materinského jazyka!

Istý obrat sa prejavil až za pápeža Leva XIII. Každý mohol mať schválené biblické vydanie pôvodného textu a starého katolíckeho prekladu. Nekatolícke vydania Biblie, a to platí aj dnes, sa mohli používať len k vedeckému štúdiu, ak nebolo v predhovore a v poznámkach uvádzané niečo proti katolíckej vierouke. Katolíci môžu čítať Bibliu vo svojom materinskom jazyku, len ak je schválená pápežom, povolená biskupom a opatrená poznámkami. Protestantské preklady sa pokladajú za podvrhy!

Napriek všetkým prekážkam a všetkému odporu môžeme v katolíckej cirkvi posledných desaťročí pozorovať silné hnutie na podporu Biblie. V roku 1933 bolo založené katolícke biblické hnutie a v roku 1943 sa Pius XII. vo svojej encyklike „*Divino afflante Spirit*“ prihlásil k snahám biblického hnutia. Cieľom hnutia je šírenie Biblie a snaha o jej pochopenie.

Dodatok č. 4. Uctievanie obrazov – „*Uctievanie obrazov... bolo jedným z tých porušení kresťanstva, ktoré sa vkradlo do cirkvi tajne a takmer nepozorovane. Táto zhubná zvyklosť sa ako iné kacírstva nevyvinula naraz, pretože v tom prípade by sa stretla s rozhodným nesúhlasom a s odmietnutím; začalo to však pod úplne nevinnou zámienkou a potom sa postupne zavádzal jeden zvyk za druhým, až cirkev hlboko padla do skutočného modlárstva bez toho, aby pritom narazila na nejaký odpor, ba bez toho, aby jej to bolo vôbec vytknuté, a keď sa potom konečne objavili snahy o jeho odstránenie, zistilo sa, že zlo už zapustilo korene tak hlboko, že ich nemožno odstrániť... Je nutné to pripočítať modlárskejmu sklonu ľudského srdca a jeho náchylnosti slúžiť výtvoru viac než Stvoriteľovi...*

Sochy a obrazy boli prvýkrát zavedené do kostolov nie preto, aby sa uctievali, ale jednak miesto kníh, aby boli poučením pre tých, ktorí nevedia čítať, jednak aby vyvolali vzrušenie mysle veriacich. Je pochybné, či sa splnil tento zámer. I keby sa pripustilo,

že tomu tak spočiatku bolo, čoskoro to tak prestalo byť a ukázalo sa, že obrazy a sochy umiestnené v kostoloch skôr zatemňujú, než osvecujú myseľ nevedomých, skôr zmenšujú, ako zvyšujú zbožnosť veriacich. Aj keď boli určené na to, aby upútali ľudskú myseľ k Bohu, odvracali ju od uctievania Boha k uctievaniu výtvorov.“ (J. Mendham: The Seventh General Council, the Second of Nicea, Úvod, str. 3-4)

„Obrazy, pôvodne ako výzdoba, neskôr na poučenie, sa od najstarších čias dávali do hrobov, kostolov, boli na domoch a na náradí všetkého druhu. Narážalo to na odpor, ktorému bol urobený koniec v čase Konštantína. Z obrazov sa ľudia mali učiť dejinám, ktoré znázorňovali, boli to teda akési knihy pre nevzdelaných. Súčasne mal obraz zdobiť posvätné miesto. Pozvoľna však tu začal pôsobiť ešte ďalší záujem, proti ktorému sa stavalo rané kresťanstvo kedysi čo najprísnejšie. Uctievať relikvie a obrazy, uctievať stvorenie, vynímať ich z bežného používania a zaobchádzať s nimi s vnútornou pietou, je človeku vrodené. Obrazy Krista, Márie a svätých boli uctievané už od 5. storočia. Ľudia ich pozdravovali, bozkávali, vrhali sa pred nimi na zem, úplne ako kedysi za pohanstva. V naivnom a pevnom presvedčení, že modlárstvo nemôže kresťanov ohroziť, trpela cirkev prenikanie pohanstva, ba sama mu napomáhala... V 7. storočí a na začiatku 8. storočia prevádzkovali zvlášť mníši výnosný obchod s obrazmi; kostoly a kaplnky boli plné obrazov a relikvií; bolo to ako za pohanstva, len vkus sa zmenil... S obrazmi ovládla ľud „mníšska zbožnosť“, spočívajúca v tupom pozeraní na obrazy a kresťanstvo začalo upadať.“ (Adolf v. Harnack: Lehrbuch der Dogmengeschichte, zv. 2, str. 452-454)

„Byzantské spory o obrazoch sa preniesli na západ, a to tým, že pápež Hadrián I. poslal Karolovi Veľkému uznesenia nicejského koncilu. Karol Veľký dal svojmu dvornému teológovi Alkuinovi vyhotoviť obsiahle pojednanie (Libri Carolini) odmietajúce uctievanie obrazov, v ktorej sa uznesenia nicejskej synody článok za článkom vyvracali a v ktorých sa ako jediný účel náboženských obrazov uznávalo len poučenie ľudu a dôstojná výzdoba cirkevných priestorov. Tieto zásady potvrdila francúzska synoda vo Frankfurte (roku 794).“ (Die Religion in Geschichte und Gegenwart, zv. 1, stĺpec 1106)
Pramene: Záznam o rokovaní a rozhodnutí Druhého nicejského koncilu z roku 787, zvolaného v záujme schválenia uctievania obrazov: pozri Baronius: Ecclesiastical Annals, zv. 9, str. 391-407, Antverpy 1612; Ed. Stillingfleet: Defense of the Discourse Concerning the Idolatry Practiced in the Church of Rome, Londýn 1686; A Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers, zv. 14, str. 521-587, New York 1900; Charles J. Hefele: A History of the Councils of the Church From the Original Documents, vyd. T. and T. Clark, zv. 5, str. 260-304; 342-372.

Dodatok č. 5. Konštantínov zákon o nedeli – Zákon vydaný cisárom Konštantínom dňa 7. marca r. 321 po Kr., v ktorom sa hovorí o dni odpočinku, znie takto: „Všetci sudcovia, obyvatelia miest a remeselníci nech odpočívajú v úctyhodný Deň slnka. Vidiecky ľud sa však môže venovať práci na poli, pretože sa často stáva, že iné dni sa tak dobre nehodia na rozsievanie zrna do brázd alebo na prácu vo viniciach. Takto, požehnanie dané nebeskou prozretelnosťou, by v krátkom čase mohlo vyjsť nazmar.“ (Joseph Cullen Ayr: A Source Book for Ancient Church History, New York 1913)

Pramene: Latinský originál je v Codex Justiniano, zv. 3., kap. 12, zákon 3. Zákon je publikovaný v latinčine a v anglickom preklade v knihe Philips Schaff: History of the Christian Church a v knihe James A. Helsey: Bampton Lectures Sunday. Pojednanie o ňom pozri tiež Albert Henry Newmann: A Manual of Church History, Philadelphia

1933; Le Roy E. Froom: The prophetic Faith of Our Fathers, Washington 1950.

Dodatok č. 6. Prorocké časy – Dôležitou zásadou pri výklade proctva v súvislosti s prorokovaním časových lehôt je zásada „*deň za rok*“, podľa ktorej sa deň prorockého času rovná kalendárnemu roku historického času. Skôr než Izraeliti vstúpili do krajiny Kanaán, poslali najskôr dvanásť vyzvedačov na prieskum. Špehovia šli štyridsať dní a po ich návrate, Hebrejov tak vydesila ich správa, že potom nechceli vyraziť na cestu, aby obsadili zaslúbenú krajinu. Preto nad nimi vyniesol Hospodin tento rozsudok: „*Podľa počtu dní, v ktorých ste skúmali zem, štyridsať dní, počítajúc každý deň za rok, poniesiete svoje nepravosti štyridsať rokov.*“ (4 Moj 14,34) Podobný spôsob počítania budúceho času je podaný ústami proroka Ezechiela. Štyridsať rokov trestu za spáchané nepravosti čakalo na júdske kráľovstvo. Hospodin riekol ústami proroka: „*Budeš ležať na svojom pravom boku, po druhé, a poniesieš nepravosť domu Júdovho štyridsať dní; každý deň ti dávam za rok.*“ (Ez 4,6) Táto zásada „*deň za rok*“ má veľký význam pri výklade časového obdobia v proctve o 2300 dňoch (Dan 8,14) a o období 1260 dní, o ktorom sa rôzne hovorí ako o „*čase a časoch a polovici času*“ (Dan 7,25) o „*štyridsiatich dvoch mesiacoch*“ (Zj 11,2; 13,5) „*o tisíc dvesto šesťdesiatich dňoch*“ (Zj 11,3; 12,6) a „*o tri a pol dňa*“. (Zj 11,9)

Dodatok č. 7. Falšované listiny – Medzi dokumentmi, o ktorých sa v súčasnosti všeobecne pripúšťa, že sú falzifikáty, sú najdôležitejšie: listina Donation Constantini (Konštantínov dar) a Pseudoizidorské dekretálie. „*Donatio Constantini*“ je od neskorého stredoveku tradičné pomenovanie pre listinu, ktorú údajne zaslal cisár Konštantín Veľký pápežovi Silvestrovi I., a ktorá sa prvýkrát našla v parížskom rukopise asi začiatkom 9. storočia. Od 11. storočia bola používaná ako dôkaz v prospech pápežových nárokov a od 12. storočia bola preto príčinou veľkých sporov. (The New Schaff-Herzog-Encyclopedia of Religious Knowledge, zv. 3, heslo Konštantínov dar) Konštantínov dar je podvrh venovacej listiny cisára Konštantína Veľkého pápežovi Silvestrovi I. z vďačnosti za uzdravenie z malomocenstva, ktorý bol vyrobený pravdepodobne v západnom Francúzsku okolo roku 756 po Kr. Pozostáva z jednej veľkej listiny, v ktorej cisár uznal nadradenosť Ríma nad všetkými cirkvami, prepožičal pápežovi cisársky odznak a okrem toho mu odstúpil cisársky palác (Laterán) v Ríme a panstvo nad mestom, nad Talianskom a nad všetkými západnými ríšskymi provinciami. Táto listina, od stredoveku považovaná za pravú, bola zahrnutá do Pseudosidorských dekretálií. Konštantínov dar zohral významnú úlohu v sporoch medzi pápežstvom a cisárstvom v stredoveku. Taliansky humanista Lorenzo Valla a Mikuláš Kuzánsky (Cusanus) preukázali okolo roku 1440, že ide o podvrh. (De Falso credita et ementita Constantini donatione declamatio)

O historickej teórii vyplývajúcej z „*daru*“ podrobne píše Henry E. kardinál Manning: The Temporal Power of the Vicar of Jesus Christ, Londýn 1862. Dôkazy, ktoré svedčia o pravosti „*daru*“, sú scholastické. Možnosť, že by mohlo ísť o falzifikát, sa objavila až s rozvojom kriticismu v historiografii v 15. storočí. Mikuláš Kuzánsky bol medzi prvými, ktorí došli k záveru, že Konštantín nikdy takýto dar nedal. Lorenzo Valla v Taliansku podal v roku 1450 skvelý dôkaz o tom, že ide o podvrh. (Pozri: Christopher B. Coleman: Treatise of Lorenzo Valla on the Donation of Constantine, New York 1927) Ešte celé storočia sa však udržiavala viera v pravosť „*daru*“ a falošných

dekretálií. Martin Luther najskôr dekretálie uznával, čoskoro však povedal Dr. Eckovi: „*Neverím v tieto dekretálie*“ a Spalatinovi: „*On (pápež) vo svojich dekretáliách falšuje a ukrižováva Krista, teda pravdu.*“

Pokladá sa za dokázané, že „*Konštantínov dar*“ je (1) falzifikát, (2) dielo jedného človeka, (3) falšovateľ použil staršie dokumenty, (4) falzifikát pochádza z doby medzi rokom 752-778. Pokiaľ ide o katolíkov, vzdali sa obrany pravosti dokumentu Baroniou publikáciou „*Ecclesiastical Annals*“ vydanou v roku 1592.

Ďalšie pramene: K. Zeumer: *Festgabe für Rudolf von Gneist*, Berlín 1888; preložené v Colemanovom pojednaní (pozri vyššie). Pozri tiež *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge*, 1950; F. Gregorovius: *Rome in the Middle Ages* a *Johann Joseph Ignaz von Döllinger: Fables Respecting the Popes of the Middle Ages*, Londýn 1871; S. Lähr: *Die Konstantinische Schenkung in der abendländischen Literatur bis zur Mitte des 14. Jahrhunderts* 1926; H. Brunner, K. Zeumer: *Die Konstantinische Schenkungsurkunde; Die Religion in Geschichte und Gegenwart*; I. von Döllinger: *Der Papst und das Konzil*, 1869.

Medzi podvrhnutými listinami sú aj Pseudoizidorské dekretálie a ďalšie falzifikáty. Pseudoizidorské dekretálie sú objemnou zbierkou údajne veľmi starých prameňov cirkevného práva, ktorá obsahuje hlavne vymyslené alebo podvrhnuté dekretálie, listy pápežov (od Klementa I. po Gregora I.), Konštantínov dar, staršie uznesenia koncilov, články cirkevných otcov, články Biblie a úryvky rímskeho práva. Ako predlohy pre Pseudoizidorské dekretálie poslúžili čiastočne tri iné cirkevnoprávne podvrhy: tzv. *Capitula Angilramni*, zbierka pravých a podvrhnutých rozhodnutí rímskych synód, biskupov a cisárov, ďalej podvrhnuté nové spracovanie starého *Collectio canonum Hispana* a tzv. *Benedictus Levita*, zbierky údajne franských kapitulárií. Pseudoizidorské dekretálie vznikli okolo polovice 9. storočia pravdepodobne v diecéze Reims; vydavateľ sa volá Isidorus Mercator. Zmyslom zbierky bolo oslobodiť cirkev od štátnej moci, zlomiť moc arcibiskupov a upevniť primát pápežov. Biskupi mali byť vyňatí zo súdnej právomoci svetských orgánov, ako aj metropolitov a provinciálnych synod. Najdôležitejšie články Pseudoizidorských dekretálií prešli do neskorších zbierok cirkevného práva a do *Corpus Iuris Canonici* a mali zvlášť od reformného hnutia v 11. storočí vplyv na vývoj cirkevného práva.

Stredovek pokladal Pseudoizidorské dekretálie za pravé; ale už Mikuláš Kuzánsky vyslovil o nich v 15. storočí pochybnosti. Zbierka bola označená ako podvrh v Magdeburgských centúriách Matthiasa Flacia v roku 1559, čo sú prvé protestantské cirkevné dejiny. Obsiahly dôkaz o nepravosti podal v spore s jezuitom Franzom Torresom reformovaný teológ David Blondel v roku 1628.

Izidor Mercator vzal za základ svojich podvrhov zbierku platných kánonov zvanú *Hispana Gallica Augustodunensis*, čím zmenšil nebezpečenstvo odhalenia, pretože zbierky kánonov sa zvyčajne tvorili tak, že sa pridali nové dokumenty k starým. Mercator pripojil svoj podvrh k pravým dokumentom, čím urobil podvrh menej zjavným. Nepravosť Pseudoizidorských podvrhov je teraz už nepopierateľne preukázaná preskúmaním prameňov a použitých metód a tiež tým, že látka nebola známa pred rokom 852. Historici sa zhodujú v názore, že najpravdepodobnejším dátumom pre zostavenie zbierky je rok 850 alebo 851, pretože dokument je prvýkrát citovaný v *Admonitio kapituly* v Quiercy v r 857.

Pisateľ týchto falzifikátov nie je známy. Je pravdepodobné, že vyšli z radikálnej skupiny

novej cirkvi, ktorá sa vytvorila v 9. storočí v Reims vo Francúzsku. Je dokázané, že biskup Hinkmar remešský použil tieto dekretálie pri zosadení Rothada zo Soissons, ktorý dekretálie priniesol do Ríma v roku 864 a predložil ich pápežovi Mikulášovi I. Medzi tými, ktorí pochybovali o ich pravosti, boli Mikuláš Kuzánsky (1401-1464), Charles Du Moulin (1500-1566) a George Cassender (1513-1564). Nevyvrátiteľný dôkaz o ich nepravosti podal David Blondel v roku 1628.

Dodatok č. 8. Dokonalosť cirkvi – Pápež Gregor VII. vyhlásil v roku 1075 neobmedzenú vládu pápeža v cirkvi a nad celým svetom (Dictatus Gregorii Papae).

Reformácia cirkvi a vytrhnutie pápežstva zo svetskej moci je cieľom pápeža Gregora VII. Heuss píše vo svojom Kompendiu cirkevných dejín: „V Gregorovi VII. (1073-1085), jednom z najsilnejších a najúspešnejších zo všetkých pápežov, dosiahlo cirkevné reformné hnutie 11. storočia svoj vrchol. Vynútením celibátu kňazov a energickým potieraním simonie (svätokupectva) podporil Gregor vnútrocirkevnú reformu. Dal myšlienke pápežstva dôsledné pokračovanie: pápežstvo a cirkev začali byť jednoznačnými pojmami. Katolizácia a centralizácia západných krajín predstavovali významné pokroky. Predovšetkým však Gregor statočne prijal boj za oslobodenie cirkvi od svetskej moci a viedol ho s húževnatosťou veľkého politika.“

Jeho názory (pozri jeho listy a zvlášť Dictatus Gregorio Papae, 27 krátkych téz o pápežskej moci) vychádzajú z Augustínovho diela De civitate Dei, z Pseudoizidora a Mikuláša I. Sú medzi nimi aj tieto tézy:

„Pápež je neobmedzeným pánom univerzálnej Cirkvi. Môže zosadzovať a vymenovávať metropolitov a biskupov, ba svätitiť pre každý kostol klerikov; on jediný smie zvolávať všeobecné synody; jeho legáti svojím postavením stoja nad biskupmi...“

Pápež je najvyšším pánom sveta. Nosí cisárske insígnie, len jemu, nie ostatným biskupom, majú kniežatá bozkávať nohy, môže zbavovať hodnosti dokonca cisára a poddaných zbaviť povinnosti z prísahy vernosti. Pápežstvo a svetská moc sa správajú ako slnko a mesiac; mesiac prijíma od slnka svoje svetlo. Pápež je pod osobitnou ochranou Petrovou; zvolený pápež je nepochybne svätý Petrovými ‚zásluhami‘. Rímska cirkev sa nikdy nemýlila a nikdy sa nezmylí.“

Pramene: Carl Mirbt: Quellen zur Geschichte des Papsttums und des römischen Katholizismus, Tübingen 1924; Baronius: Annales Ecclesiastici a Christo nato ad annum 1198, Paríž 1869; F. A. Ogg: Source Book of Medieval History, New York 1907; Oliver J. Thatcher, Edgar H. McNeal: Source Book for Medieval History, New York 1905; James Bryce: Holy Roman Empire; James W. Thompson, Edgar N. Johnson: An Introduction to Medieval Europe; I. von Döllinger: Das Papsttum, Mníchov 1892.

Dodatok č. 9. Očistec – Očistec je podľa rímskeho jednotného katechizmu miestom trestu pre duše tých, ktorí – hoci zomreli v milosti Božej – neurobili božskej spravodlivosti plne zadosť. „Dušiam v očistci môžeme zmierniť trest modlitbami, odpustkami, almužnami a inými dobrými skutkami, celkom zvlášť potom obetou pri svätej omši.“

Pramene: K. R. Hagenbach: Lehrbuch der Dogmengeschichte, Lipsko 1847; Schröckh: Christliche Kirchengeschichte, Lipsko 1794; Charles Elliott: Delineation of Roman Catholicism; Hefele: Konziliengeschichte (7 zväzkov).

Dodatok č. 10. Odpustky – O vývoji učenia o odpustkoch v čase reformácie pozri

článok Dr. H. C. Lea: Indulgences in Spain, uverejnený v Papers of the American Society of Church History, roč. 1, str 129-171. O cene tohto historického aspektu hovorí Dr. Lea v úvode: „*Nedbajúc na spor, ktorý zúril medzi Lutherom, Dr. Eckom a Silvestrom Prieriasom, kráčalo Španielsko pokojne ďalej po starej, vychodenej ceste a poskytuje nám nesporné oficiálne dokumenty, ktoré nám umožňujú preskúmať otázku čisto historicky.*“ Učenia o odpustkoch podrobne približujú dejiny, pozri: Mandell Creighton: A History of the Papacy from the Great Schism to the Sack of Rome, Londýn 1911; W. H. Kent, H. C. Lea: A History of Auricular Confession and Indulgences in the Latin Church, Philadelphia 1896; T. M. Lindsay: A History of the Reformation, New York 1917; A. H. Newman: A Manual of Church History, Philadelphia 1953; Leopold Ranke: History of the Reformation in Germany, Londýn 1845; P. Smith: The Age of the Reformation, New York 1920.

Dodatok č. 11. Omša – „*Obet svätej omše je v katolíckej bohoslužbe sviatkom Kristovej obete na kríži. Slovo omša (z missa, neskorá latinská podoba slova mission = poslanie, prepustenie) označuje liturgický úkon slávnostného rozhrešenia a požehnania a značí, že omšová obet je podstatným prostriedkom, ktorým môže byť ľudský život požehnaný a spasený. Podstata omše spočíva v tom, že ako sprítomnenie Kristovej obete na kríži (obete Novej zmluvy) nie je ani len upomienkou na ňu, ani jej opakovaným napodobením alebo doplnením (čo by odporovalo plnej platnosti a jedinečnosti obete na kríži). Navyše je omša svojou podstatou totožná s obetou na kríži a poukazuje na toho istého Veľkňaza, na tú istú prinášanú obet – Krista. Len spôsob obetovania pri omši sa deje nekrvavo v podobe chleba a vína... Tým je omša v katolíckej vierouke prostriedkom života, skutočným stretnutím s Bohom a tým najviditeľnejším preniknutím milosti do existencie človeka.*“ (Der Grosse Herder, zv. 4)

Walther von Loewenich píše v knihe Der moderne Katholizismus: „*Luther zavrhol omšu ako dielo človeka. Pri omši prináša cirkev telo a krv Kristovu ako svoju obet. Tým sa marí neopakovateľnosť a jedinečnosť obete Kristovej. Omša je preto pre Luthera ohavnou modloslužbou a zlodečeným modlárstvom. ňou dosahuje falošné pobožnosťárstvo svoj strašný vrchol. Preto sa jeho hnev obracia proti tomuto obradu. Dnešný katolicizmus označuje Lutherovu polemiku za osudné nedorozumenie. Poukazuje sa pritom na 2. článok 22. zasadnutia Tridentského koncilu. Hovorí sa v ňom: ‚Je to jedna a tá istá obet, ktorú teraz skrze službu kňazov prináša ten, ktorý ju kedysi priniesol na kríži, pričom len spôsob obetovania je rôzny.‘“*

„*Nie cirkev, ale sám Kristus je tiež pri omši predmetom obetovania. Omša je síce pravou a vlastnou obeťou, je však v podstate totožná s Kristovou obeťou na kríži. Podstatná totožnosť je vyjadrená symbolom zastúpenia. Kristus sa sám obetoval pri prvej večeri, aby zanechal obet, ktorou bude znázorňovaná tá jedinečná krvavá obet na kríži, a tak bude jeho pamiatka trvať až do konca sveta. Obet pri omši nie je však obyčajnou kópiou alebo spomienkou na obet na kríži, ale sa koná ako skutočná obet na oltári. Teológovia síce nehovoria o ‚opakovaní‘ obete na kríži, ktorá sa deje na oltári. Tým však nemá byť dotknutá totožnosť pri omši s obetou na kríži. Ak je Kristus sám chápaný ako subjekt obete na oltári, nedá sa Lutherova námietka proti ‚dielu človeka‘ zrejme udržať. Je teraz dôležité, aby sme si v tomto bode urobili jasno. Nedá sa to však ľahko dosiahnuť, pretože sa zdá, že ani medzi katolíckmi samotnými v tom nie je jasno.*“

Lutherovi nie je možné vyčítať, že nebral do úvahy totožnosť obete na kríži

s obeťou pri omši, pretože to tridentský koncil (1545-1563) formuloval až po jeho smrti. V žiadnom predchádzajúcom oficiálnom rozhodnutí o viere to nie je jasne povedané. V Canon missae (kanón o omši), teda v cirkevnej liturgii, ktorej sa Luther musel v prvom rade držať, niet o tom jasnej zmienky. Naopak, všetky príslušné miesta v ňom hovoria jednoducho o obeti cirkvi a kňaza. Viackrát sa prosí o to, aby Boh milostivo prijal túto „svätú, čistú obeť“. Taká prosba je ťažko pochopiteľná pri vlastnej Kristovej obeti. Obeť je označovaná za obeť, „ktorú prinášame my, tvoji sluhovia a tvoja celá cirkev“. Kňaz prosí, aby Boh prijal našu obeť práve tak milostivo ako kedysi obeť Ábelovu, Abrahámovu a Melchisedechovu. Táto prosba určite predpokladá aj to, že subjektom obetovania je cirkev, prípadne kňaz... Z Canon missae nemohol teda Luther získať žiadny dôkaz proti svojmu poňatiu omše ako obeť cirkvi. Luther nebol zrejme so svojím chápaním osamotený. V stredoveku sa vyskytovali hlasy, ktoré moc kňazov stavali nad moc Kristovu, pretože Kristus sa obetoval len raz, kňazi tak však robia denne. S podobným poňatím sa stretávame ešte v pastierskom liste arcibiskupa Johanna Katschthalerera zo Salzburgu z 2. februára 1905. Okrem iného sa v ňom hovorí: „*Mária priviedla božské dieťa na svet raz. A hľa, kňaz tak robí nie raz, ale stokrát, ba tisícokrát, tak často, ako slúži omšu. Sprítomňujú (kňazi) tým telo a krv Pána? Nie; oni obetujú, prinášajú nebeskému Otcovi obeť. Je to tá istá obeť, ktorú priniesol Kristus ako krvavú na Golgote a ako nekrvavú pri poslednej večeri. Pri svätej omši robia tak skrze svojho zástupcu, katolíckeho kňaza. Dosadil na svoje miesto kňazov, aby pokračovali v tejto obeti, ktorú priniesol. Na nich preniesol právo nad svojím svätým ľudom, tiež moc nad svojím telom. Katolícky kňaz ho môže na oltári nielen sprítomniť, uzavrieť do svätostánku, opäť ho vziať a dať požiť veriacim, môže dokonca jeho, Syna Božieho, ktorý sa stal človekom, obetovať ako nekrvavú obeť za živých a mŕtvych. Kristus, jednorodný Syn Boha Otca, skrze ktorého bolo stvorené nebo a zem, ktorý nesie celý vesmír, je tým katolíckemu kňazovi po vôli...“*

Pramene: Z katolíckeho hľadiska: H. G. Schroeder: *Canons and Decrees of the Council of Trent*, St. Louis 1941; *Catholic Encyclopedia*; Nikolaus Gehr: *Holy Sacrifice of the Mass*, St. Louis 1937; J. A. Jungmann: *Missarum Sollemnia*, Freiburg 1952; K. Rahner: *Die vielen Messen und das eine Opfer*, 1951; B. Durst: *Das Wesen der Eucharistiefeier*, 1953; Thalhofer: *Handbuch der katholischen Liturgie*, 1912, Fr. Heiler: *Der Katholizismus*, 1923.

Z protestantského hľadiska: Philip Schaff: *Creeds of Christendom*; Ján Kalvín: *Institute učením kresťanského náboženství*, Praha 1951; E. B. Pusey: *The Doctrine of the Real Presence*, Oxford 1855; K. R. Hagenbach: *Lehrbuch der Dogmengeschichte*.

Dodatok č. 12. Prvotné kresťanstvo v Anglicku – Pravdepodobne už pred koncom 1. storočia prišli do Anglicka kresťanskí učители. Predpokladá sa, že to boli grécki učители, ktorí prišli z Východu do Anglicka asi 50 rokov po Ježišovom nanebovstúpení. (Robert Pardon: *Three Conversions of England*) Tertullian a Origenes tiež dosvedčujú vo svojich spisoch ranú evanjelizáciu v Anglicku. (Tertullian: *Dei Fidei*; Origenes: *Žalm 149*)

Je isté, že 100 rokov po Tertullianových údajoch prijalo Anglicko prvých utečencov Diokleciánovho prenasledovania. Boli to Albanus Verulamský, Aaron a Julius Caerleon a mnoho ďalších mužov a žien. (Eduard Winckelmann: *Geschichte der Angelsachsen bis zum Tode König Aelfreds*, Berlín 1883)

Dodatok č. 13. Valdenský kresťania a sobota – Niektorí pisatelia vyhlasujú, že valdenský kresťania všeobecne zachovávali sobotu ako siedmy deň. Tento názor pochádza z prameňov, ktoré o valdenských píšú po latinsky, že zachovávajú deň patriaci Pánovi (*dies dominicalis*), tzn. deň Pánov (mienená bola nedeľa). Tento pojem sa však od čias veľkej reformácie v protestantskom prostredí neprekladal slovom „*nedela*“, ale výrazom „*deň odpočinku*“ (anglicky „*Sabbath*“).

Existuje však historický dôkaz o tom, že sa medzi valdenskými kresťanmi niekedy zachovávala sobota ako siedmy deň? V správe inkvizície, pred ktorú sa v polovici 15. storočia dostalo niekoľko valdenských kresťanov z Moravy, sa hovorí, že medzi valdenskými ich „*nemálo skutočne zachovávalo sobotu so Židmi*“. (Johan Joseph Ignaz von Döllinger: *Beiträge zur Sektengeschichte des Mittelalters*, Mníchov 1890) Nie je teda pochyb o tom, že tento prameň potvrdzuje svätenie soboty ako siedmeho dňa.

Dodatok č. 14. Valdenský preklad Bible – O posledných objavoch valdenských rukopisov pozri M. Esposito: *Sur quelques manuscrits de l'ancienne littérature des Vaudois du Piémont* v *Revue d'Histoire Ecclésiastique*, Louvain 1951; F. Jostes: *Die Waldenserbibeln*, *Historisches Jahrbuch*, 1894; D. Lortsch: *Histoire de la Bible en France*, Paríž 1910. Klasickým dielom, ktoré napísal jeden z valdenských, je spis Jean Leger: *Histoire Générale des Eglises Evangeliques des Vallées de Piémonte*, Leyden 1669, ktorý bol napísaný v čase veľkého prenasledovania a obsahuje vlastné informácie s ilustráciami.

O valdenských textoch pozri: A. de Stefano: *Civiltà Medioevale*, 1944; *Riformatori ed eretici nel medioevo*, Palermo 1938; J. D. Bounous: *The Waldensian Patois of Pramol*, Nashville 1936; A. Dondaine: *Archivum Fratrum Praedicatorum*, 1946. O dejinách valdenských pozri niektoré z posledných spoľahlivých diel: E. Comba: *History of the Waldenses in Italy*, Torre Pellice 1934; E. Gebhart: *Mystics and Heretics*, Boston 1927; G. Gonnet: *Il Valdismo Medioevale, Prolegomene*, Torre Pellice 1935; Jalla: *Histoire des Vaudois et leurs colonies*, Torre Pellice 1935; Walther von Loewenich: *Der moderne Katholizismus*, Witten 1955.

Dodatok č. 15. Dekréty proti valdenským – Pápež Lucius III. vydal v roku 1183 so súhlasom cisára Friedricha Barbarossa prvý dekrét, po ktorom potom nasledovali ďalšie pápežské, cisárske a kráľovské výnosy z rokov 1192, 1220, 1229, 1236, 1243, 1253, 1332, 1380, 1400, 1476, 1487 a 1532.

Podstatná časť textu pápežskej buly Inocenta VIII. z roku 1487 proti valdenským, ktorej originál sa nachádza v knižnici univerzity v Cambridge, je v anglickom preklade obsiahnutá v knihe John Dowling: *History of Romanism*, 1871.

Ďalšie pramene: Hahn: *Geschichte der Waldenser*; Hefe: *Konziliengeschichte*; *Realenzyklopädie für protestantische Theologie und Kirche*, Lipsko 1885.

Dodatok č. 16. Viklef – Historici zistili, že meno Viklef sa písalo rozličným spôsobom. Podrobnejšie sa o tom hovorí v diele J. Dahmus: *The Prosecution of John Wyclif*, New Haven 1952. Originálny text pápežských búl proti Johnovi Viklefovi možno nájsť v knihe J. Dahmus: *The Prosecution of John Wyclif*, New Haven 1952; John Fox: *Acts and Monument of the Church*, Londýn 1870. Obsah búl, poslaných arcibiskupovi z Canterbury, kráľovi Edwardovi a rektorovi univerzity v Cambridge, pozri diela Merle

D'Aubigné: The History of the Reformation in the Sixteenth Century, London 1885; August Nenader: Allgemeine Geschichte der christlichen Religion und Kirche ; George Sargent: History of the Christian Church, Dallas 1948; Gotthard V. Lechler: Johann Wiclif und die Vorgeschichte der Reformation, Leipzig 1873; Philips Schaff: History of the Christian Church, New York 1915.

Dodatok č. 17. Autentické znenie úryvku z Husovho listu priateľom, ktoré zanechal v Prahe, znie: *„Utiel som podľa naučenia Krista, aby som nebol nepriateľom príležitosťou večného zatratenia, spravodlivým príčinou utrpenia a strastí a aby nerozumní nezastavili Božie dielo. Neutekám od pravdy, dúfam, že Boh mi dá v tejto pravde aj zomrieť.“* (Husov list Pražanom z decembra 1412)

Dodatok č. 18. Rozkol v cirkvi – Cirkev, ktorá už bola rozdelená na dve pápežské cirkvi, stretlo ešte väčšie zlo. Na všeobecnom koncile v Pise v roku 1409 boli obaja pápeži, Gregor XII. a Benedikt XIII., vyhlásení za zosadených a bol zvolený nový pápež Alexander V., rodom Grék. Obaja zosadení pápeži sa však zdráhali vzdať svojich hodností a tak mala cirkev odvtedy troch pápežov.

Alexandra V. uznávalo Francúzsko a Anglicko, Benedikta XIII. Pyrenejský polostrov a Škótsko, Gregora XII. nemecký kráľ, početné nemecké územia, Rím a Neapol. Až na kostnickom koncile sa podarilo rozkol odstrániť.

Dodatok č. 19. Kostnický koncil – Prvoradým prameňom o kostnickom koncile je kniha Ulrich von Richental: Das Concilium so zu Constanz gehalten ist worden, Augsburg 1483. Zaujímavou štúdiou o tomto texte je Karl Kúp: Ulrich von Richental's Chronicle of the Council of Constance, New York 1936. Pozri tiež H. Finke: Acta Concilii Constanciensis, 1896; Hefele: Conciliengeschichte; L. Mirbt: Quellen zur Geschichte des Papsttums, 1934; Milman: Latin Christianity; Pastor: The History of the Popes.

Novšie publikácie o koncile: K. Zähringer: Das Kardinalkollegium auf dem Konstanzer Konzil, Münster 1935; H. Finke: Forschungen und Quellen zur Geschichte des Konstanzer Konzils, 1889; Th. F. Grogau: The Conciliar Theory as It Manifested Itself at the Council of Constance, Washington 1949; F. A. Krempel: Cultural Aspects of the Council of Constance and Basel, Ann Arbor 1955; J. P. McGowan: D'Ailly and the Council of Constance, Washington 1936.

O Jánovi Husovi pozri E. J. Kitts: Pope John XXIII. and Master John Hus, Londýn 1910; D. S. Schaff: John Hus, 1915; Schwarze: John Hus, 1915; Matthew Spinka: John Hus and the Czech Reform, 1941; F. Strunz: Hus, sein Leben und sein Werk, 1927.

Dodatok č. 20. Zneužívanie v duchovných veciach – Asi sto rokov po skončení rozkolu, v čase, keď sa konal koncil v Pise, vyhlásil pápež Hadrián VI. o pomeroch panujúcich v tejto zmätenej dobe toto: *„Vieme, že sa po určitý čas pri Svätej stolici odohrávali mnohé opovrhnutia hodné veci, zneužívanie v duchovných veciach, prekračovanie kompetencie, všetko sa prevracalo k zlému. Od hlavy ide skaza do údov, od pápeža sa rozšírila cez prelátov; všetci sme sa odchýlili, ani jediný nerobil dobro.“* Ranke o ňom píše: *„On naproti tomu sľuboval všetko, čo je vlastné dobrému pápežovi, podporovať cnostných a učeníých, odstrániť neporiadky, keď nie naraz, tak postupne, vykonať nápravu v hlave i v údoch, ktorá sa tak často požadovala. Ak chcel pápež*

zrušiť doterajšie dôchodky kúrií, nemohol tak urobiť bez toho, aby narušil získané práva tých, ktorých úrady boli na takých dôchodkoch založené a boli spravidla získané svätokupecky... Aby odstránil nešvár odpustkov, bol by rád obnovil staré pokánie.“ (L. v. Ranke: Die Geschichte der Päpste, Kolín 1955)

Dodatok č. 21. Obchod s odpustkami – Pápež Lev X., ktorý pre získanie prostriedkov na dostavanie nádherného chrámu sv. Petra vydal 18. októbra 1517 bulu o odpustkoch, rozdelil nemecké územie trom hlavným splnomocnencom, z ktorých jedným bol arcibiskup z Mohuča a Magdeburgu. Ten vymenoval za podzmocnenca Tetzela, dominikánskeho mnícha z Lipska, ktorý bol v tom zbehlý.

Dodatok č. 22. Jezuiti – V 31. článku stanov „*Tovarištva Ježišovho*“ sa hovorí: „*K pokroku je predovšetkým žiaduce, aby všetci prejavovali dokonalú poslušnosť, aby v nadriadených, nech je to ktokoľvek, videli zástupcu nášho Pána Krista a jemu boli oddaní vrelou úctou a láskou.*“

V známom liste adresovanom členom rádu, píše Ignác, jeho zakladateľ: „*Hľadte na toho, ktorého máte v človekovi poslúchať, totiž na Krista, najvyššiu múdrosť, nekonečnú dobrotu a lásku, na Pána, o ktorom viete, že sa nemôže mylíť ani vás klamať.*“

Práve preto, že jezuita vidí vo svojom predstavenom stále božskú osobu, znamená pre neho poslušnosť akýsi druh „*mystického zjednotenia*“ s vôľou Božou. Preto reč jezuitov, keď sa týka tejto poslušnosti, v mnohom pripomína terminológiu mystiky: „*Kto chce dosiahnuť stav naozajstnej poslušnosti, musí vyzliecť vlastnú vôľu a obliecť božskú vôľu, ktorá mu je uložená jeho nadriadeným.*“

Ignác starostlivo rozoznáva rôzne stupne poslušnosti: najnižší stupeň, len vonkajšia „*poslušnosť činov*“, spočíva v tom, že podriadený sa obmedzuje na vykonanie jemu uloženého činu; takú poslušnosť označuje Ignác za „*veľmi nedokonalú*“. Druhý stupeň sa vyznačuje tým, že podriadený berie aj vôľu nadriadeného za svoju; „*tento stupeň už poskytuje radosť z poslušnosti*“. Kto sa však chce úplne obetovať Božej službe, musí „*okrem vôle vložiť tiež ešte rozum*“. Musí dospieť tam, „*že nielen chce to isté, ale aj myslí to isté ako nadriadený, že svoj úsudok podriadi úsudku svojho predstaveného natoľko, nakoľko oddaná vôľa vôbec môže rozum podrobiť*“. Ignác tým nepožaduje nič menšie než obetovanie vlastného rozumu, „*neobmedzenú poslušnosť až k obetovaniu presvedčenia*“.

Jezuita si nemá pripustiť ani najmenšie pomyslenie, či nadriadený má alebo nemá pravdu, a vôbec už nehovoriac o nejakom vonkajšom odpore. Má byť vopred presvedčený o tom, že udelený rozkaz mu „*slúži k väčšej Božej sláve*“ a má ho uskutočniť s radosťou, s vnútorným nadšením. Bezpodmienečnosť jezuitskej poslušnosti musela však čoskoro viesť k ťažkej úvahe: Čo sa má stať, keď predstavený prikáže vykonať niečo hriešne; majú sa aj vtedy vykonať jeho príkazy?... Rovnako ako stanovy všetkých ostatných rádov, vyhradzujú aj stanovy Tovarištva Ježišovho podriadeným právo „*skromne vznášať námietky*“, ak hrozí nebezpečenstvo hriechu. To výslovne dovoľoval už Ignác a v podobnom zmysle nariadil neskôr rádový generál Aquaviva, že predstavený musí dať podriadenému vždy príležitosť, aby mohol predniesť svoje námietky, „*aby všetko bolo vedené v miernom otcovskom duchu*“.

Tieto pokyny však nestačili, aby upokojili nepriateľov poriadku, ktorí tvrdili, že práve úplným potlačením vlastného úsudku sa pre jezuitov už vopred končí každá možnosť dané

rozkazy vážne posúdiť a zvážiť; Ignác totiž varuje práve pred každým uvažovaním a pred každým pochybovaním, či je rozkaz účelný a správny. Napokon formula „*ad quos potest cum caritate se obedientia extendere*“ a niektoré ďalšie výhrady sú naozaj jediným obmedzením príkazu „*slepej poslušnosti*“. Stanovy rádu výslovné uvádzajú, že podriadený má mať na mysli, že vôľa a úsudok nadriadeného je meradlom pre jeho vôľu a jeho úsudok; dokonalá poslušnosť je slepá a „*v tejto slepote*“ je „*jej múdrosť a dokonalosť*“.

Ignác napísal: „*Nech nás ostatné náboženské spoločnosti prekonávajú pôstmi a nočným bdením alebo striedanosťou v strave a odeve, naši bratia musia vynikať pravou a dokonalou poslušnosťou, dobrovoľným zrieknutím sa vlastného úsudku*“.

Slávnym sa stal Ignácov výrok, ktorý sa v podobnej forme nachádza v exercíciách a z ktorého je odvodené označenie pre „*absolútnu poslušnosť*“ jezuitov: „*Nesmiem chcieť patriť sebe, ale svojmu Stvoriteľovi a jeho zástupcovi. Musím sa dať viesť, nechať sa hnieť ako kus vosku, musím sa správať ako mŕtvy bez vôle a názoru, ako malý krucifix, ktorý sa dá bez ťažkostí premiestňovať z jedného miesta na druhé, ako palica v rukách starca, ktorý ma postaví, kam chce a kde ma môže najlepšie potrebovať. Musím byť stále po ruke, aby ma poriadok mohol použiť, a to spôsobom, ktorý pokladá za vhodný...*“

Aj František z Assisi nabádal k bezpodmienečnej poslušnosti svojich rádových bratov (františkánov). Od neho pochádza veta, že mních sa musí pokladať „*za mŕtvolu, ktorá skrze Ducha Božieho prijíma dušu a život, keď poslušne prijíma vôľu Božiu*“.

(René Fülöp – Miller: *Macht und Geheimnis der Jesuiten*, 1947)

O pôvode, zásadách a cieľoch Tovarišstva Ježišovho pojednáva René Fülöp – Miller v svojom vyššie uvedenom diele.

Ďalšie pramene: A. Boehmer: *Die Jesuiten*, 1921; H. Becher: *Die Jesuiten*, 1951; E. Gotheim: *Ignatius von Loyola und die Gegenreformation*, Halle 1895; L. v. Ranke: *Die Geschichte der Päpste*, Kolín 1956; P. v. Hoensbroech: *der Jesuitenorden*, 1926-1928; F. Wiegand: *Die Jesuiten*, 1926; B. Duhr: *Geschichte der Jesuiten in den Ländern deutscher Zunge*, 1907-1928; M. Meschler: *Die Gesellschaft Jesu, ihre Satzungen und ihre Erfolge*, 1911; John Gerard: *Concerning Jesuits*, Londýn 1902; L. E. Dupin: *A Compendious History of the Church*, Londýn 1713; T. Campbell: *The Jesuits (1534-1921)*, New York 1922; E. Schoell: *Der jesuitische Gehorsam*, Halle 1891; Th. Weber: *Der Gehorsam in der Gesellschaft Jesu*, Breslau 1872; J. G. Dreydorff: *Die Moral der Jesuiten*, 1893; F. W. F. Nippold: *Der Jesuitenorden von seiner Wiederherstellung bis auf die Gegenwart*.

Dodatok č. 23. Inkvizícia – „*Stará katolícka cirkev poznala síce od konca štvrtého storočia účinné opatrenia proti kacírstvu, nemala však žiadny orgán na vyhľadávanie kacírov. Vlastná inkvizícia vznikla až v ťažkom boji katolíckej cirkvi proti veľkým sektám 12. storočia, katarom a valdenským. V roku 1183 presadil pápež Lucius III. v dohode s Friedrichom I. na koncile vo Verone nielen odsúdenie, ale aj vyhľadávanie kacírov a zaviedol tým biskupskú inkvizíciu. Pápež Inocent III. urobil drastické opatrenia. V roku 1199 vyslal dvoch cisterciánskych mníchov ako pápežských legátov s ďalekosiahlou plnou mocou do južného Francúzska na potlačenie katarov a albigenkých, na pomoc vyzval aj svetskú moc. Štvrtý Lateránsky koncil (1215) urobil z vyhľadávania a trestania kacírov hlavnú úlohu biskupov. Koncil v Toulouse (1229) tieto ustanovenia iba prítvrdil. Mali byť vypátrané tajné útočiska kacírov a odhalené kacíri zajatí... Mená žalobcov a svedkovia boli obvineným zatajované... Nad kacíorskými krajinami bol vyhlasovaný*

interdikt. Telesné tresty, najmä trest smrti, prenechávala cirkev svetskej vrchnosti.“
(Der Grosse Brockhaus)

Pápež Gregor IX. povolal dominikánov za stálych pápežských inkvizítorov. V Nemecku prestala inkvizícia hneď po reformácii. Španielsko ju zrušilo až v roku 1834, Taliansko v roku 1859, Francúzsko v roku 1772.

V roku 1542 bola inkvizícia reorganizovaná a dostala názov Sacra Congregatio Romana (Sväte officium). Ako najvyššia inštancia vo veciach viery pôsobí inkvizícia ešte dnes. Nad čistotou katolíckej viery bdie ako Kardinálska kongregácia svätého officia (Congregatio sancti Officii).

Rímskokatolícke hľadisko pozri The Catholic Encyclopedia, zv. 8, heslo Inquisition; E. Vacandard: The Inquisition, A Critical and Historical Study of the Coercive Power of the Church, New York 1908.

Anglikánsky názor pozri Hoffman Nickerson: The Inquisition. A Political and Military Study of Its Establishment. Nekatolícke stanovisko nájdeme v dielach: Philip van Limborch: History of the Inquisition; H. C. Lea: A History of the Inquisition in the Spanish Dependencies; H. S. Turberville: Medieval Heresy and the Inquisition, Londýn 1920; L. v. Ranke: Die Geschichte der Päpste, Kolín 1955; H. Kübert, Zauberwahn: Die Greuel der Inquisition und Hexenprozesse, 1913; P. Flade: Das römische Inquisitionsverfahren in Deutschland bis zu den Hexenprozessen, 1902; E. Schäfer: Beiträge zur Geschichte des spanischen Protestantismus und der Inquisition im 16. Jahrhundert, 1902.

Dodatok č. 24. Príčiny francúzskej revolúcie – O tom, aké ďalekosiahle následky malo zavrnutie Biblie a biblického náboženstva pre ľud Francúzska pozri: H. von Sybel: History of the French Revolution; H. T. Buckle: History of Civilisation in England, New York 1895; Blackwood's Magazine (november 1833); J. G. Lorimer: An Historical Sketch of the Protestant Church in France; Carlyle: The French Revolution, 1837; Thiers: Histoire de la Révolution française, 1855.

Dodatok č. 25. Zákaz čítania Biblie vo Francúzsku – „V snahe rozšíriť svoje panstvo nad kresťanstvom pokúsilo sa pápežstvo vnútiť bohoslužby v latinskom jazyku aj národom, pre ktoré tento jazyk nie je bežný... Pápež Ján VIII. zakázal vo svojom liste Metodovi v roku 879 používanie slovanského jazyka pri omši. A českému kniežatu Vratislavovi v roku 1080 odpovedal Gregor VIII. na jeho žiadosť o povolenie slovanskej bohoslužby, že žiadosti nemôže vyhovieť, lebo sa Všemohúcemu Bohu páčilo, aby Písmo sväté zostalo neznáme, aby snád nepadlo do opovrhnutia, keby bolo všetkým známe, alebo aby nezádzalo k bludom, keby ho prostí ľudia nesprávne pochopili. Keď však v 12. storočí dostali valdenskí kresťania Písmo sväté vo svojej materčine a čítali ho s novou horlivosťou a rozširovali medzi ľudom, napísal pápež Inocent III. vo svojom liste biskupovi z Met v roku 1199, že požiadavku čítať Písmo sväté a povzbudzovať k jeho štúdiu nemožno síce odmietnuť, ba je nutné ho skôr odporúčať, napriek tomu však čítanie Písma nemožno trpieť, ak sa deje na tajných zhromaždeniach... V roku 1229 vydal potom koncil v Toulouse zákaz, že laikom nie je dovolené vlastniť knihy Starého a Nového zákona, iba ak by niekto chcel mať žaltár alebo breviár alebo hodinky svätej Márie na cvičenie v pobožnosti, no ani tieto nemôžu byť preložené do všeobecných jazykov... Vlastniť knihy Starého a Nového zákona v románskych jazykoch zakázala laikom mestská rada v Tarragone v roku 1234. Kto také knihy má, musí ich do

ôsmich dní po uverejnení tohto neriadenia odovzdať biskupovi, aby boli spálené; kto tak neurobí, bude pokladaný za podozrivého z kacírstva, nech je to klerik alebo laik... V roku 1486 vyhlásil arcibiskup z Mohuča, že nemecký jazyk nie je vhodný pre vyjadrenie hlbokých náboženských právd.

Znovu a ešte ostrejšie bolo čítanie Biblie zakázané jansenistom (príslušníkom reformného hnutia vo Francúzsku), najmä po vydaní francúzskeho prekladu Nového zákona, ktorý pripravil páter Quesnel (Paríž 1693) s poznámkami, v ktorých sa hovorí, že Biblia je daná všetkým kresťanom, že je pre nich potrebná, ba nutná... Proti týmto poučkám sa postavil Klement XI. v preslávenej bule Unigenitus z roku 1713, obsahujúcej 101 článkov, v ktorých zatracuje nielen vety z Quesnelovho Nového zákona, ale aj tie, ktoré možno nájsť v takmer doslovnom znení Písma svätého, ako výkvet všetkého zla... Po tuhých bojoch sa jezuitom podarilo presadiť v parlamente zásah do ríšskych zákonov.“ (Meusel: Kirchliches Handlexikon)

Dodatok č. 26. Snahy o potlačenie Biblie – Rada mesta Toulouse, ktorá zasadala v čase, keď sa viedlo križiacke ťaženie proti albigenským, rozhodla: „Zakazujeme, aby ktokoľvek okrem duchovných vlastnil výtlačky Starého a Nového zákona... Zakazujeme všetkým čo najprísnejšie, aby tieto knihy mali v domácich prekladoch.“ „Obydliá, najbiednejšie chatrče, ba najskrytejšie útočiská týchto ľudí, u ktorých sa tieto spisy nájdu, majú byť úplne zničené. Takí ľudia majú byť prenasledovaní až do lesov a jaskýň, a kto im poskytne prístrešie, toho stihne prísny trest.“ (Concil Tolosanum, Pope Gregory IX. Anno chr. 1229, výnos 14 a 2)

„Tento mor (Biblia) sa tak rozšíril, že niektorí ľudia si sami ustanovili kňaza, a to aj niektorých evanjelikov, ktorí skomolili a pošliapali pravdu evanjelia a vytvorili si pre svoje ciele nové evanjelium... hoci vedia, že kázanie a výklad Biblie je laikom úplne zakázané.“ (Acts of Inquisition, Philip van Limborch: History of the Inquisition, kap. 8)

Rada mesta Tarragona nariadila v roku 1234: „Nikto nesmie vlastniť knihy Starého a Nového zákona v románskom jazyku a ktokoľvek ich vlastní, musí ich odovzdať miestnemu biskupovi do ôsmich dní po vydaní tohto výnosu, aby mohli byť spálené; inak bude obvinený z kacírstva.“ (D.Lortsch: Histoire de la Bible in France, 1910)

Na koncile v Kostnici v roku 1415 bol Viklef posmrtno odsúdený canterburským arcibiskupom Arundelom ako „zhubný štriteľ prekliateho kacírstva, ktorý vykonal nový preklad Písma svätého do svojho materinského jazyka“.

Odpor rímskokatolíckej cirkvi proti Biblii trval stáročia a stupňoval sa zvlášť v čase, keď sa zakladali biblické spoločnosti. Dňa 8. decembra 1866 vydal pápež Pius IX. vo svojej encyklike Quanta Cura zoznam osemdesiatich bludov v desiatich rôznych kapitolách. Tu sú odkazom na predchádzajúce pápežské rozhodnutia ako „mor“ prekliate biblické spoločnosti spolu so socializmom, komunizmom, tajnými spoločnosťami a spoločnosťami liberálnych duchovných; už v roku 1864 však pápež Pius IX. hovorí v encyklike Qui pluribus o „úplne klamlivých biblických spoločnostiach, ktoré obnovujú starý trik kacírov a napriek najsvätejším predpisom cirkvi prekladajú knihy Písma svätého do všetkých jazykov sveta a opatrujú ich často prevrátenými vysvetlivkami“. Až v novšej dobe možno v tomto ohľade pozorovať istý obrat, aj keď zákaz čítania protestantských alebo Svätou stolicou neschválených prekladov stále trvá a jeho prestúpenie je stíhané cirkevnými trestami. Napriek tomu sa podarilo brzdiace vplyvy zatlačiť natoľko, že sa mohlo rozvinúť tzv. katolícke biblické hnutie, ku ktorému sa prihlásil aj pápež Pius XII.

vo svojej encyklike *Divino Afflante Spiritu* (1943). Prakticky sa však tento vývoj neprejavuje tam, kde sa katolícka cirkev opiera o väčšinu alebo kde je dokonca štátnou cirkvou v krajine s prevažne katolíckym obyvateľstvom.

Dodatok č. 27. Hrôzovláda – Ako spoľahlivý, stručný úvod do dejín francúzskej revolúcie pozri L.Gershoy: *The French Revolution*, 1932; G.Lefebvre: *The Corning of the French Revolution*, Princeton 1947, a H. von Sybel: *History of the French Revolution*, 1869.

Parížsky denník *Le Moniteur Universal* bol polooficiálnym listom v čase revolúcie a je preto prvoradým prameňom, pretože obsahuje autentické záznamy o rokovaniach, uzneseniach a zhromaždenia, ako aj úplné znenie dokumentov atď. Bol vydaný ako pretlač.

Pozri tiež A.Aulard: *Christianity and the French Revolution*, Londýn 1927, a výborná štúdia W. H. Jervis: *The Gallican Church and the Revolution*, Londýn 1882.

O vzťahu medzi cirkvou a štátom vo Francúzsku za francúzskej revolúcie pozri Henry H. Walsh: *The Concordate of 1801. A Study of Nationalism in Relation to Church and State*, New York 1933; Charles Ledra: *L'Eglise de France sous la Révolution*, Paríž 1949.

Niektoré súdobé štúdie o význame revolúcie pre náboženstvo: G. Chais de Sourcesol: *Le Livre des Manifestes*, Avignon, 1800, v ktorej sa autor pokúša zistiť príčiny revolúcie a jej význam pre náboženstvo atď; James Bicheno: *The Signs of the Times*, Londýn 1794; James Winthrop: *A System-matic Arrangement of Several Scripture Prophecies Relating to Antichrist*, Boston 1795; Lathrop: *The Prophecy of Daniel Relatinf to the Time of the End*, Springfield 1811.

O cirkvi za revolúcie pozri W. M. Sloan: *The French Revolution and Religious Reform*, 1901; P. F. La Gorce: *Histoire Religieuse de la Révolution*, Paríž 1909.

O pomere k pápežstvu pozri G. Bourgin: *La France it Rome de 1788-1797*, Paríž 1808, vychádzajúci z tajných dokumentov rímskej stolice uložených vo vatikánskych archívoch; A. Latreille: *L'Eglise Catholique et la Révolution*, Paríž 1950. O protestantoch za revolúcie pozri E. de Pessensé: *The Reign of Terror*, Cincinnati 1869.

Dodatok č. 28. Ľud a privilegované triedy – Píše o tom Dr. Philippon v knihe *Das Zeitalter Ludwigs XIV. v Onckenových Allgemeine Geschichte*: „*V zahraničnej i vnútornej politike utrpel Ludovítov systém krach a vyvolal reakciu; podobne to bolo aj v cirkevnej politike. Sloboda svedomia, ktorú tak dlho potláčal a prenasledoval, povstala znovu v podobe jansenizmu bez toho, aby ju tenoraz mohol odstrániť. Aj keď to bola jediná vec, ktorá kráľa znepokojovala na smrteľnom lôžku, jeho tušenie ho v tom nesklamalo. Jansenizmus sa stal kvasom opozície proti kráľovstvu spojenému s pápežstvom a tak Ludovítovo náboženské prenasledovanie prinieslo v plnej miere trpké plody jemu i jeho nasledovníkom.*“

O veľmi smutnom postavení tzv. tretieho stavu v čase vypuknutia francúzskej revolúcie píše obširne Oncken v knihe *Das Zeitalter der Revolution, des Kaiserreichs und der Befreiungskriege*.

Ďalšie pramene: H. v. Holst: *Lowell Lectures on the French Revolution*; H. Taine: *Les Origines de la France contemporaine*, 1875; A. Young: *Travels in France*.

Dodatok č. 29. Strašná žatva krvavej sejby – Ďalšie podrobnosti o spôsoboch odvety

za francúzskej revolúcie pozri H. Gill: The papal Drama; E. de Pressensé: The Church and the French Revolution; G. de Cassagnac: Histoire des Girondins et des massacres de septembre, 1860.

Dodatok č. 30. Ukrutnosti hrôzovlády – pozri M. A. Thiers: History of the French Revolution, New York 1890; F. A. Mignet: History of the French Revolution, 1894; A. Alison: History of Europe 1789-1815, New York 1872.

Dodatok č. 31. Rozšírenie Písma – Podľa Williama Cantona z Britskej a zahraničnej biblickej spoločnosti nebolo v roku 1804 „*všetkých výtlačkov Biblie rozšírených vo svete, v rukopise alebo vytlačeních, oveľa viac ako štyri milióny*“. Tieto štyri milióny exemplárov boli napísané asi v päťdesiatich jazykoch, medzi nimi aj v takých zaniknutých jazykoch, ako je góččina a bedská anglosasčina. (What is the Bible Society? 1904) Americká biblická spoločnosť uvádza, že v rokoch 1816 až 1955 rozšírila 481.149.365 Biblií, Nových zákonov a častí Biblie. K tomu treba prirátať vyše 600 000 000 Biblií a častí Písma, ktoré rozšírila Britská a zahraničná biblická spoločnosť. Len v roku 1955 vydala Americká biblická spoločnosť celkom 23 819 733 Biblií, Nových zákonov a častí Biblie po celom svete. V decembri 1955 sa Písmo, buď celé alebo jeho časti, tlačilo v 1 092 jazykoch a stále sa prekladá do ďalších jazykov.

Dodatok č. 32. Zahraničné misie – Misionárska činnosť ranej kresťanskej cirkvi bola obnovená v modernej dobe. Odumrela vlastne okolo roku 1000 a bola nahradená križiackymi výpravami. V období reformácie nemala misionárska činnosť v zahraničí veľký rozsah, čulejší boli len prví jezuiti. Obnovenie zbožnosti splodilo niekoľkých misionárov. Pozoruhodná je činnosť moravských bratov v 18. storočí. Angličania založili niekoľko misijných spoločností na hlásanie evanjelia v kolonizovanej Severnej Amerike. Veľké oživenie misionárskej činnosti v zahraničí sa začalo okolo roku 1800 „*v čase konca*“ (Dan 12,4). V roku 1792 bola založená anglická baptistická misionárska spoločnosť, ktorá vyslala do Indie Williama Careyho. V roku 1795 bola založená Londýnska misijná spoločnosť a v roku 1799 bola založená ďalšia spoločnosť, z ktorej sa v roku 1812 stala Cirkevná misijná spoločnosť. Krátko nato bola založená Wesleyovská misijná spoločnosť. V Amerike bol v roku 1812 založený Americký zbor misijných poverencov pre zahraničie a v tom istom roku bol vyslaný do Kalkaty Adoniram Judson. V nasledujúcom roku sa potom usadil v Barme. V roku 1814 bola založená Americká Baptistická misijná únia a v roku 1837 Presbyteriánska rada zahraničných misií.

„*Koncom 18. storočia sa kresťanstvo v porovnaní s ostatnými náboženstvami rozšírilo už vo všetkých piatich svetadieloch. Od začiatku 19. storočia nastalo jeho najväčšie geografické rozšírenie vôbec. V oblastiach, v ktorých sa už zachytilo, boli získané nové oporné body, bol poskytnutý prístup do krajín, na ostrovy, medzi národy a kmene, ktoré doteraz neprišli do styku s kresťanstvom. V Severnej, Strednej a Južnej Amerike začali misionári prácu medzi domorodcami, medzi ktorých sa doteraz nikto nedostal; aj väčšina černochoch prijala kresťanstvo. Na tichomorských ostrovoch zaznamenalo kresťanstvo neobyčajný rast. Aj v Ázii a na Sibíri, v Indii, Barme, Siame, Ceylone, v Malajzii, Indočíne, Číne, Kórei a tiež v Japonsku rástol počet kresťanov rýchlejšie než dovtedy. Na kultúru týchto krajín pôsobilo kresťanstvo silnejšie, než sa podľa veľkostí cirkví dalo očakávať.*

Šírenie kresťanstva v 19. storočí bolo spôsobené predovšetkým oživením náboženského života... Ešte nikdy v takom krátkom časovom úseku nevedla iniciatíva kresťanov k vzniku toľkých nových hnutí. Kresťanstvo ešte nikdy nemalo taký veľký vplyv na ľud západnej Európy. A táto ohromná sila viedla potom k tomu, že boli organizované misie, ktoré v 19. storočí viedli k zvýšeniu počtu kresťanov a k posilneniu vplyvu kresťanstva.“ (Kenneth Scott Latourette: A History of the Expansion of Christianity, New York 1941)

Ďalšie pramene: Walther v. Loewen: Der Weg des Evangeliums durch die Welt; Martin Schlunk: Die Weltmission des Christentums, Hamburg 1925.

Dodatok č. 33. Zemetrasenie v Lisabone – Iste boli zemetrasenia väčšie a hroznejšie, ničivejšie a s väčším počtom mŕtvych, s väčšími škodami, ako bolo zemetrasenie v Lisabone. Žiadne však nezapôsobilo na duševnú a duchovnú stránku ľudí tak prenikavo ako zemetrasenie z roku 1755. Pretože práve v čase osvietenstva a rozumu bol vyhlásený boj proti Božej autorite a náboženstvu, verilo sa, že tento náhly a strašný otras je treba hodnotiť ako dôrazné znamenie prejavu Boha, ktorý sa takto postavil proti ľudskej trúfalosti. Duchovné účinky tohto zemetrasenia prenikli oveľa hlbšie do vedomia ľudí ako materiálne škody. Ľudia si uvedomili, že Boh je pánom dejín! Viera v rozum bola otrasená.

Dodatok č. 34. William Miller – Narodil sa 15. februára 1782 v Pittsfielde, v štáte Massachussets (USA). Zomrel 20. decembra 1849 v Low Hampton, v štáte New York, kam sa jeho rodičia presťahovali v roku 1786. Millerov rozsiahly životopis vydal jeho životopisec Sylvester Bliss: Memoirs of William Miller, Boston 1853.

Dodatok č. 35. Prorocké dátumy – Piaty mesiac (Ab) siedmeho roku Artaxerxovho panovania bol podľa židovského merania času od 23. júla do 21. augusta roku 457 pred Kr. Po Ezdrášovom príchode do Jeruzalema na jeseň toho istého roku vstúpil do platnosti výnos kráľa. Pre overenie presnosti dáta 457 pred Kr., ktorý bol siedmym rokom Artaxerxovej vlády, pozri S. H. Horn a L. H. Wood: The Chronology of Ezra 7, Washington 1953; The Seventh-day Adventist Bible Commentary, Washington 1954.

Dodatok č. 36. Pád Otomanskej ríše – Vpád mohamedánskych Turkov do Európy po páde Konštantinopolu r. 1453 bol taký prudký, aké boli katastrofálne výboje mohamedánskych Saracénov proti východnej časti Rímskej ríše v období 150 rokov po Mohamedovej smrti. V období reformácie bolo Turecko stálou hrozbou pri východnej bráne európskeho kresťanstva. Spisy reformátorov sú plné odsudzovania otomanskej moci. Od toho času sa kresťanskí dejepisci stále zaoberali úlohou Turecka v budúcich udalostiach a vykladači prorockých spisov poznali, že Písmo predpovedá tureckú moc a jej pád. Pre neskoršie dejiny vypracoval Josiah Litch aplikáciu časových údajov obsiahnutých v proroctve o zániku tureckej nezávislosti, ktorý stanovil na august 1840, princípom „*hodina, deň, mesiac, rok*“. Litchove názory možno nájsť podrobne vyložené v jeho knihe The Probability of the Second Coming of Christ About A. D. 1843 (vydané v júni 1838), v knihe An Address to the Clergy (uverejnenej na jar 1840) a v článku v časopise Signs of the Times and Expositor of Prophecy z 1.8.1840 a z 1.2.1841. Pozri tiež J. N. Loughborough: The Great Advent Movement, 1905; Uriah Smith: Thoughts

on Daniel and the Revelation, 1944.

Ranejšie dejiny Otomanskej ríše a úpadok tureckej moci popisuje aj William Miller: *The Ottoman Empire and Its Successors, 1801-1927*, Cambridge 1936; Goerge S. L. Eversley: *The Turkish Empire From 1288 to 1814*, Londýn 1923; Joseph von Hammer-Purgstall: *Geschichte des Osmanischen Reiches*, Pesth 1834-1836; Herbert A. Gibbons: *Foundation of the Ottoman Empire; 1300-1403*, Oxford 1916; Arnold J. Toynbee and Kenneth B. Kirkwood, *Turkey*, Londýn 1926; J. W. Zinkeisen: *Geschichte des Osmanischen Reiches in Europa*.

Dodatok č. 37. Zákaz Bible v materinskej reči – O postoji rímskokatolíckej cirkvi k šíreniu Svätého písma v materských jazykoch medzi prostým ľudom pozri *The Catholic Encyclopedia*, heslo „*Biblia*“; G. P. Fischer: *The Reformation*, 1873; kardinál Gibbons: *The Faith of Our Fathers*, 1897; John Dowling: *History of Romanism*, 1871; L. F. Bungener: *History of the Council of Trent*, Edinburg 1853; G.H. Putnam: *Books and Their Makers During the Middle Ages*.

Pozri tiež William Muir: *The Arrested Reformation*, 1912; Herold Grimm: *The Reformation Era*, 1954; Index of Prohibited Books, 1930, Timothy Hurley: *A Commentary on the Present Index Legislation*, New York 1908; Translation of the Great Encyclical Letters of Leo XIII., New York 1903; Walther von Loewen: *Der moderne Katholizismus*, Witten 1955.

Dodatok č. 38. Rúcho pre nanebovzatie – Bájky o tom, že adventisti si zhotovujú šaty, v ktorých vystúpia, aby „*sa stretli s Pánom v povetrí*“, vymysleli tí, ktorí chceli pohaníť hlásanie Pánovho príchodu. Boli tak usilovne rozširované, že mnohí tomu uverili. Starostlivé skúmanie však dokázalo, že ide o výmysel. Po mnoho rokov bola ponúkaná značná odmena za dôkaz, že sa naozaj stal aspoň jediný takýto prípad, no dôkaz nebol podaný. Žiaden z tých, ktorí túžili po príchode Spasiteľa, nebol tak neznalý Písma, aby sa domnieval, že by si na túto príležitosť musel zhotovovať nejaké šaty. Jediným odevom, ktorý svätí potrebujú, aby sa stretli s Pánom, je Kristova spravodlivosť. (Pozri Iz 61,10; Zj 19,8) Pre vyvrátenie legendy o rúchu pre nanebovzatie pozri v Francis D. Nichl: *Midnight Cry*, Washington 1944; Le Roy Edwin Froom: *Prophetic Faith of Our Fathers*, Washington 1954.

Dodatok č. 39. Počítanie času v prorocke – Dr. George Bush, profesor hebrejskej a orientálnej literatúry na newyorskej univerzite, v liste odoslanom Williamovi Millerovi a uverejnenom v časopisoch *Advent Herald* a *Signs of the Times Reporter*, Boston, zo 6. a 13. marca 1844, napísal niekoľko dôležitých poznámok k jeho spôsobu počítania prorockých lehôt. Dr. Bush napísal: „*Podľa môjho úsudku nemožno vám a vašim priateľom vyčítať, že venujete veľa času a pozornosti štúdiu počítania času v prorockých a že vynakladáte veľké úsilie, aby ste stanovili začiatok a koniec veľkých prorockých období. Ak skutočne udáva Duch Svätý tieto obdobia v prorockých knihách, robí tak nepochybne s úmyslom, aby boli študované a aby sa im aj celkom rozumelo; a nikto nemôže byť označený za nerozumného, keď sa tak pokúša robiť s úctou... Tým, že beriete deň ako prorocký termín pre rok, používate podľa môjho názoru najsprávnejší výklad. Posilnili ho znamenité mená Isaaca Newtona, Kirbyho, Scotta, Keitha a ďalších, ktorí už dávno dospeli v podstate k tým istým záverom ako vy. Všetci sa zhodujú v tom, že hlavné*

časové obdobia, o ktorých hovorí Daniel a Ján, skutočne vypršia v našej dobe a bola by to zvláštna logika chcieť vás usvedčiť z kacírstva, keď dospievate k tým istým názorom, ktoré vyslovili títo významní teológovia.“ „Domnievam sa, že váš omyl leží inde ako v počítaní času.“ „Zmyšlili ste sa úplne v povahe udalostí, ktoré sa majú v týchto časových obdobiach stať. V tom je jadro chyby vo vašom výklade.“ Pozri tiež Le Roy Edwin Froom: *Prophetic Faith of Our Fathers*, Washington 1950.

Dodatok č. 40. Trojité posolstvo – Zjavenie 14,6.7 hovorí o vyhlásení prvého anjelského posolstva. Potom prorok hovorí: „A iný, druhý anjel nasledoval a hovoril: *Padol, padol Babylon, to veľké mesto,...* A iný, tretí anjel nasledoval...“ Tu použité slovo „nasledoval“ znamená „ísť spolu s“, „nasledovať ho“, „ísť s ním“. (Pozri Henry George Little a Robert Scott: *Greek English Lexicon*, Oxford 1940) Tiež to znamená „sprevádzat“.(Pozri George Abbot-Smith: *A Manual Greek Lexikon of the New Testament*, Edinburgh 1950) Ide o to isté slovo, ktoré uvádza Marek 5,24: „A odišiel s ním. A išiel za ním veľký zástup a tlačili ho zo všetkých strán.“ Je tiež použité, keď ide o 144 000 vykúpených, v Zj 14,4, kde sa hovorí: „*Nasledujú Baránka, kamkoľvek ide.*“ Z oboch týchto citátov je zrejme, že ich zmyslom je „ísť spolu“, „v spoločnosti niekoho“. Tak v 1 Kor 10,4, kde čítame o deťoch Izraela, že pili z duchovnej skaly, ktorá ich sprevádzala, je slovo „sprevádzala“ preložené z toho istého gréckeho slova a v poznámke je uvedené „išla s nimi“. Z toho poznávame, že zmysel verša v Zjavení 14,8 nie je v tom, že druhý a tretí anjel nasledoval prvého v časovej postupnosti, ale že išli s ním. Tri posolstvá sú len jedinú trojnásobné posolstvo. Sú tri, len pokiaľ ide o ich vznik. Keď boli vyslovené, splývajú v jedinú a sú neoddeliteľné.

Dodatok č. 41. Nadvláda rímskych biskupov – Hlavné okolnosti, ktoré viedli rímskych biskupov k získaniu nadvlády, pozri Robert Francis kardinál Bellarmine: *Power of the Popes in Temporal Affairs*; Henry Edward kardinál Manning: *The Temporal Power of the Vicar of Jesus Christ*, Londýn 1862; James kardinál Gibbons: *Faith of Our Fathers*, Baltimore 1917. Od protestantských autorov pozri Trevor Gervase Jalland: *The Church and the Papacy*, Londýn 1944, a Richard Frederick Littledale: *Petrine Claims*, Londýn 1899; James T. Shotwell a Louise Ropes Loomis: *The See of Peter*, New York 1927; Christopher B. Coleman: *The Treatise of Lorenzo Valla on the Donation of Constantine*, New York 1914.

Dodatok č. 42. Mocenské opatrenia rímskej cirkvi – Ešte v 19. storočí sa v katolíckej tlači vyskytujú kladné vyjadrenia o inkvizícii. Časopis *Analecta Ecclesiastica* uverejnil v roku 1895 kópiu rozsudku inkvizície z 28.februára 1484, ku ktorému bol pripojený nadšený chválospev z pera kapucínskeho pátera na upaľovanie kacírov ako na spasné zariadenie: „*Ó, vy požehnané plamene hranice, cez ktoré zahubením úplne malého počtu odsúdených ľudí boli stovky a tisíce duší vytrhnuté z tlamy bludu a večného zatratenia!*“ Španielsky veľkoinkvizítor Torquemada a inkvizítor de Epila, za ktorých boli popravené stovky kresťanov, majú dodnes veľkú, ba najvyššiu úctu v katolíckej cirkvi.

Dodatok č. 43. Baženie Ríma po moci – Katolícka cirkev sa dnes, pokiaľ ide o dogmu, javí po všetkých stránkach netolerantná. Ako to vyzerá s náboženskou slobodou v krajinách, v ktorých má katolícka cirkev neobmedzenú moc, ukazujú

pomery v Španielsku a v Kolumbii. V jednom letáku, vydanom v posledných rokoch v Španielsku, sa hovorí: „*Dali by sme prednosť hraniciam inkvizície pred liberálnou toleranciou!*“ (Loewenich: Der moderne Katholizismus)

Všade tam, kde má katolicizmus väčšinu, nepripúšťa náboženskú slobodu a znášanlivosť, vyžaduje ju však a považuje ju za svoje právo, ak je v menšine. Katolícka cirkev si osobuje právo na to, že má pravdu. Z tohto „nároku“ vyplýva jej neznášanlivosť voči inovercom. Katolícka stolica, reprezentovaná postavou pontifa maxima, určuje, čo je pravda, rozhoduje, v čo sa má veriť a osobuje si pritom nielen neomylnosť, ale aj nemožnosť omylu! Tradícia cirkvi je prvoradým zdrojom pravdy. Proti reformátorskej zásade „*Sola Scriptura*“ – iba Písmo – postavil tridentský koncil (1545-1563) zásadu Písmo sväté a apoštolská tradícia, ku ktorým sa počíta aj tradícia cirkvi. V článkoch tohto koncilu čítame: „*Uznávam apoštolské a cirkevné tradície a ostatné obyčaje a články tejto cirkvi.*“ „*Uznávam aj Sväté písmo v tom zmysle, v ktorom ho uznáva matka cirkvi, ktorej vecou je posúdiť pravý zmysel a výklad Písma svätého; nikdy ich nebudem chápať a interpretovať inak ako podľa jednomyselného poňatia otcov.*“

Podľa tohto znenia je cirkevná tradícia vykladačom Písma svätého. V čo sa má veriť a ako sa majú vykladať jednotlivé texty, o tom rozhoduje katolícka cirkev. Osobné poňatie jednotlivých katolíkov sa má prispôbiť tomuto rozhodnutiu, aj keby sa vyznačovalo lepším poznaním. Pri rozpore medzi Bibliou a tradíciou sa dáva podľa situácie vždy prednosť tradícii, ktorá sa jednoducho do Písma zapracuje. Dnes je už len málo oblastí bežného života, v ktorých katolícka cirkev nestanovila hranice ešte prípustného „*poznania*“.

Privlastňovaním si práva rozhodovať čo je pravda a čo nie, sa katolícka cirkev stala absolutistickou; už nestojí pod evanjeliom, ale vládne nad evanjeliom a riadi ho! Tým sa však katolícka cirkev vzdialila od základov evanjelia a sama sa postavila namiesto pravdy. Všetky vyjadrenia z katolíckej strany ukazujú, že katolícka cirkev nie je ochotná vzdať sa svojho nároku na výlučnosť v otázkach pravdy. Rímskokatolícke poňatie znie, že pravda sa nikdy nevyjaví v spolku s katolíckou cirkvou, ale len v katolíckej cirkvi.

Dodatok č. 44. Etiópska cirkev a sobota – Až takmer donedávna zachovávala katolícka cirkev v Etiópii ako siedmy deň sobotu. Popritom Etiópcania zachovávali aj nedeľu, prvý deň týždňa, po celý čas, čo existujú ako kresťanský národ. Tieto dni sa vyznačovali osobitnými službami v kostoloch. Zachovávanie soboty ako siedmeho dňa však prestalo až v modernej Etiópii. Priame svedectvá o zachovávaní náboženských dní v Etiópii opisujú Pero Gomes de Teixeira: *The Discovery of Abyssinia by the Portuguese in 1520*; páter Francisco Alvarez: *Narrative of the Portuguese Embassy to Abyssinia During the Years 1520-1527*, Londýn 1881; Michael Russell: *Nubia and Abyssinia*, New York 1937; S. Giacomo Baratti: *Late Travels Into the Remote Countries of Abyssinia*, London 1670; Samuel Goba: *Journal of Three Years' Residence in Abyssinia*, New York 1850; Peter Heylyn: *History of the Sabbath*; Arthur P. Stanley: *Lectures on the History of the Eastern Church*, New York 1882; C.F. Rey: *Romance of the Portuguese in Abyssinia*, Londýn 1929.

Biblické texty sú citované z prekladu prof. Jozefa Roháčka.
Čísla v texte označujú stránkovanie v anglickom origináli.

NEPREDAJNÉ

